

Chulalongkorn University
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การบูรณาการ สารคดีเชิงละครและสารบันเทิง ของบริษัททีวีบูรพาจำกัด สู่อสังพิมพ์

นางสาวนพวรรณ ต่อแสงศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE INTEGRATION OF DOCUDRAMA AND EDUTAINMENT OF TV BURABHA CO.,LTD.
INTO PRINT MEDIA

Miss Noppawan Torsangsri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Journalism and Information

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การบูรณาการ สารคดีเชิงละครและสารบันเทิง ของบริษัท ทีวีบูรพาจำกัด สื่อสิ่งพิมพ์
โดย	นางสาวนพวรรณ ต่อแสงศรี
สาขาวิชา	วารสารสนเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง รามสูต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตราวุจิ)

นพวรรณ ต่อแสงศรี : การบูรณาการ สารคดีเชิงละครและสารบันเทิง ของบริษัททีวี
บูรพาจำกัด สู่สื่อสิ่งพิมพ์ (THE INTEGRATION OF DOCUDRAMA AND
EDUTAINMENT OF TV BURABHA CO.,LTD. INTO PRINT MEDIA) อ.ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก : รศ.รจิตลักษณ์ แสงอุไร, 326 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบูรณาการที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์สารบันเทิง
และสารคดีเชิงนิยายที่สร้างจากรายการโทรทัศน์บนนอกกะลาและคนค้นคนของบริษัททีวี
บูรพาจำกัด และปัจจัยกำหนดการบูรณาการดังกล่าว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการ
วิเคราะห์เนื้อหา และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์
จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์บนนอกกะลา (สารบันเทิง)
ซึ่งได้แก่ หนังสือการ์ตูน และพ็อคเก็ตบุ๊ก พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีการบูรณาการเนื้อหาสาระความรู้
5 ลักษณะ ได้แก่ การเชื่อมโยง การรวม การผนวก การประสาน และการเติมเต็ม โดยมีการ
เพิ่มเติมเนื้อหา 5 ลักษณะ ได้แก่ คำนิยาม ลักษณะเฉพาะ องค์ประกอบ ที่มา และวิธีปฏิบัติ
นอกจากนี้สื่อสิ่งพิมพ์ยังเพิ่มเติมความน่าประเภคำพูด และการนำเสนอเนื้อเรื่องประเภท
ตามลำดับ อีกทั้งหนังสือการ์ตูนยังนำเสนอภาพและภาษาตลกขบขันได้หลากหลายประเภท
กว่ารายการโทรทัศน์ ได้แก่ ภาพเกินจริง ภาพซ้ำซาก ภาพโครมคราม ภาษาพูดใหม่ ภาษาใช้
ไหวด ภาษาขมขู่ ภาษาวิงวอน และภาษาพูดโพล่ง โดยมีปัจจัยกำหนดการบูรณาการที่สำคัญ
คือ ผู้ผลิตสื่อ และธรรมชาติสื่อ

สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์คนค้นคน (สารคดีเชิงละคร) ซึ่งได้แก่
พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสารมีการบูรณาการเนื้อหาข้อเท็จจริง 3 ลักษณะ ได้แก่ การเชื่อมโยง
การผนวก และการเติมเต็ม โดยมีการเพิ่มเติมเนื้อหา 4 ลักษณะ ได้แก่ คำนิยาม
ลักษณะเฉพาะ เหตุ-ผล และการกระทำ นอกจากนี้สื่อสิ่งพิมพ์ยังนำเสนอความน่า เนื้อเรื่อง
และบทสรุปได้หลากหลายรูปแบบกว่ารายการโทรทัศน์ โดยมีการเพิ่มเติมความน่าพรรณนา
และคำกลอน การนำเสนอเนื้อเรื่องประเภท ตามลำดับ และการนำเสนอบทสรุปประเภท คิดต่อ
สำหรับการสร้างอารมณ์นั้น สื่อสิ่งพิมพ์ทั้งสองประเภทมีการเพิ่มเติมภาพพจน์ประเภท อติพจน์
และบุคคลวิติ โดยมีปัจจัยกำหนดการบูรณาการที่สำคัญ คือ นักเขียน และธรรมชาติสื่อ
ภาควิชาวารสารสนเทศ..... ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชาวารสารสนเทศ..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 2553.....

5084701528 : MAJOR JOURNALISM AND INFORMATION

KEYWORDS : DOCUDRAMA / EDUTAINMENT / INTEGRATION

NOPPAWAN TORSANGSRI : THE INTEGRATION OF DOCUDRAMA AND
EDUTAINMENT OF TV BURABHA CO.,LTD. INTO PRINT MEDIA. THESIS
ADVISOR : ASSO. PROF. RACHITLUK SANG-URAI, 326 pp.

This research aims to study the process of integration between electronic media and print media with a focus on TV Burabha Co.Ltd.'s TV programs – edutainment Kob Nok Kala and docudrama Khon Khon Khon. It also considers relevant factors that influence such integration. This qualitative research employs content analysis and in-depth interviews with people in the creation of printed versions, and further data processing.

The finding reads that, printed media derived from Kob Nok Kala edutainment TV program are animation and pocketbooks. Five features of such integration include cohesion, addition, merging, interface and complementation. Five additional changes involve definition, unique features, elements, origin, and practice. Besides this, pocket book feature a more variety of introduction and body than do the TV program. Crafts for introduction include quotation lead, while presentation is based on order. Moreover, animation presents more visuals and humorous language than do the TV program. This involves over action, repetition, physical mishap, recovery, boastful language, languages of threats, and Freudian slip. Keys that dictate such integration process are media producers and the nature of the media

Meanwhile, through the integration, printed media derived from Khon Khon Khon, a TV docudrama program, are pocket books and magazines. Three integrative features of such integration include connection, interface and complementation. Four additional changes involve definition, unique features, cause-effect and action. Besides this, the printed media feature a more variety of introduction, body and conclusion than do the TV program. Crafts for introduction include descriptive lead and quotation lead, while presentation is based on order. Conclusion usually leads to an un-ending. For emotional impact, both printed media use figure of speech especially hyperbole, and personification. Keys that dictate such integration process are organization, writers and nature of media.

Department : Journalism..... Student's Signature

Field of Study : Journalism and Information Advisor's Signature

Academic Year : 2010.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์รจิตลักษณ์ แสงอุไร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ ข้อคิด และเอกสารข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์กับงานวิจัย รวมทั้งความเอาใจใส่ และกำลังใจที่ดีที่สุดตลอดการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณมากจริงๆค่ะอาจารย์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง รามสูต ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำเรื่องหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสมให้กับศิษย์ตลอดจนคำแนะนำชี้แนะต่างๆเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ที่ถูกต้อง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตร์ระจิก กรรมการวิทยานิพนธ์ผู้ซึ่งคอยในคำแนะนำ และให้ความรู้เรื่องต่างๆในหัวข้อที่ศึกษา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณภัทราพร คุณปริชาวุฒิ คุณปองธรรม คุณพนิดา คุณประชาคม และคุณธাত্রี ที่เสียสละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยมือใหม่คนนี้ อีกทั้งยังสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองตลอดช่วงเวลาการสัมภาษณ์ ขอขอบคุณมากๆค่ะ

ขอกราบขอบพระคุณพ่อ คุณแม่ ที่ไม่เคยสร้างความกดดันให้กับผู้วิจัยในเรื่องการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณสำหรับกำลังใจ ความรัก ความอบอุ่น และความเอาใจใส่ที่ดีที่สุดตลอดมา ขอขอบคุณย่าสำหรับมื้ออาหารแสนอร่อย และสถานที่พำนักวิทยานิพนธ์ที่แสนสบายตั้งแต่เริ่มต้นจนวิทยานิพนธ์เสร็จสิ้น ขอขอบคุณญาติๆทุกคนสำหรับกำลังใจซึ่งช่วยคลายความกดดันให้กับผู้วิจัยได้เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควารสารสนเทศทุกท่านที่ช่วยให้คำแนะนำ และดำเนินการเอกสารต่างๆให้ผู้วิจัยตั้งแต่วันสอบจนกระทั่งกระบวนการทุกอย่างเสร็จสิ้น

ขอขอบคุณเพื่อนๆสามเสนฯ และเพื่อนธรรมศาสตร์สำหรับความห่วงใย และแรงผลักดันที่มีให้กันเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณพี่ต๋อง พี่โจ้ แอม หมี่ นุ และเพื่อนๆที่ทุกคนในภาควารสารสนเทศทุกคนสำหรับแรงกระตุ้น การให้ความช่วยเหลือ และร่วมทุกข์ร่วมสุขมาด้วยกันตั้งแต่เริ่มเก็บข้อมูลเรื่อยมาจนถึงช่วงสอบปิดเล่มวิทยานิพนธ์ แม้ว่าพี่ๆและเพื่อนๆบางคนจะสำเร็จการศึกษาไปแล้ว แต่ก็ยังถามไถ่และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณจากใจจริงๆ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1) ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2) คำถามวิจัย.....	6
3) วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
4) ขอบเขตการวิจัย.....	6
5) นิยามศัพท์.....	7
6) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1) แนวคิดเกี่ยวกับสารคดี.....	9
2) แนวคิดเรื่องสื่อเอดูเทนเมนต์.....	20
3) แนวคิดเรื่องการสร้างอารมณ์ขัน.....	23
4) แนวคิดเรื่องการ์ตูน.....	27
5) แนวคิดเรื่องสื่อตลกคู่ครามา.....	30
6) ทฤษฎีภาพ Anti-Realism.....	32
7) ทฤษฎีเสียงในภาพยนตร์.....	35
8) ทฤษฎีภาษาภาพพจน์.....	39
9) แนวคิดเรื่องการสัมพันธ์บท.....	41
10) แนวคิดเรื่องการบูรณาการ.....	43
11) แนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อมวลชน.....	45
12) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	53
1) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	53
2) การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	59
4) นิยามศัพท์ตัวแปร.....	59
5) การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
6) กรอบแนวคิดการวิจัย.....	66
บทที่ 4 ผลการวิจัยสื่อเอดูเทนเมนต์.....	67
1) สารความรู้.....	67
1.1 เนื้อหาสารความรู้ในรายการโทรทัศน์.....	68
1.2 เนื้อหาสารความรู้ในหนังสือการ์ตูน.....	83
1.3 เนื้อหาสารความรู้ในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	106
1.4 กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์.....	119
1.5 กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในหนังสือการ์ตูน.....	126
1.6 กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	134
1.7 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์.....	142
1.8 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในหนังสือการ์ตูน.....	145
1.9 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	148
2) ความบันเทิง.....	151
2.1 ความบันเทิงภาพในรายการโทรทัศน์.....	151
2.2 ความบันเทิงเสียงในรายการโทรทัศน์.....	152
2.3 ความบันเทิงภาษาในรายการโทรทัศน์.....	153
2.4 ความบันเทิงภาพในหนังสือการ์ตูน.....	156
2.5 ความบันเทิงเสียงในหนังสือการ์ตูน.....	158
2.6 ความบันเทิงภาษาในหนังสือการ์ตูน.....	160
2.7 ความบันเทิงภาพในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	166
2.8 ความบันเทิงเสียงในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	167
2.9 ความบันเทิงภาษาในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	168

สารบัญ

	หน้า
3) การสร้างสรรค์สาระความรู้และความบันเทิง.....	172
3.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสื่อสิ่งพิมพ์.....	180
บทที่ 5 ผลการวิจัยสื่อต่อคุณครามา.....	182
1) ข้อเท็จจริง.....	182
1.1 เนื้อหาข้อเท็จจริงในรายการโทรทัศน์.....	183
1.2 เนื้อหาข้อเท็จจริงในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	191
1.3 เนื้อหาข้อเท็จจริงนิตยสาร.....	205
1.4 กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์.....	217
1.5 กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	222
1.6 กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสาร.....	231
1.7 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์.....	241
1.8 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	243
1.9 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสาร.....	246
2) การสร้างอารมณ์.....	249
2.1 การสร้างอารมณ์ภาพในรายการโทรทัศน์.....	250
2.2 การสร้างอารมณ์เสียงในรายการโทรทัศน์.....	255
2.3 การสร้างอารมณ์ภาษาในรายการโทรทัศน์.....	257
2.4 การสร้างอารมณ์ภาพในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	260
2.5 การสร้างอารมณ์เสียงในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	263
2.6 การสร้างอารมณ์ภาษาในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	264
2.7 การสร้างอารมณ์ภาพในนิตยสาร.....	270
2.8 การสร้างอารมณ์เสียงในนิตยสาร.....	273
2.9 การสร้างอารมณ์ภาษาในนิตยสาร.....	274
3) การสร้างสรรค์ข้อเท็จจริงและการสร้างอารมณ์.....	281
3.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสื่อสิ่งพิมพ์สารคดีเชิงละคร.....	292

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	293
1) สรุปและอภิปรายผล.....	293
2) ข้อจำกัดทางการวิจัย.....	215
3) ข้อเสนอแนะ.....	216
4) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต.....	216
รายการอ้างอิง.....	317
ภาคผนวก.....	319
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	326

สารบัญญัตินำ

ตารางที่	สารบัญญัตินำ	หน้า
1	ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาข้อมูลวัดฤทธิบแบบรวมกันร่วมกัน.....	83
2	ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาข้อมูลวัดฤทธิบแบบผนวก (ลักษณะเหมือนกัน).....	84
3	ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาข้อมูลวัดฤทธิบแบบผนวก (ลักษณะตรงข้ามกัน).....	85
4	ตัวอย่างการบูรณาการแหล่งที่มาวัดฤทธิบธรรมชาติแบบผนวก.....	86
5	ตัวอย่างการบูรณาการแหล่งที่มาสร้างสรรค์แบบเชื่อมโยง.....	87
6	ตัวอย่างการบูรณาการแหล่งที่มาสร้างสรรค์แบบผนวก.....	87
7	ตัวอย่างการบูรณาการการสรรหาวัดฤทธิบโดยการเดินทางแบบเติมเต็ม.....	88
8	ตัวอย่างการบูรณาการการสรรหาวัดฤทธิบโดยการเดินทางแบบประสาน.....	89
9	ตัวอย่างการบูรณาการการสรรหาวัดฤทธิบโดยการเพาะเลี้ยงแบบเชื่อมโยง.....	90
10	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการสรรหาวัดฤทธิบโดยการเพาะเลี้ยงแบบผนวก.....	90
11	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการเก็บวัดฤทธิบแบบเชื่อมโยง.....	91
12	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการเก็บวัดฤทธิบแบบผนวก.....	92
13	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องเทคโนโลยีการผลิตแบบเติมเต็ม.....	93
14	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการผลิตแบบผนวก.....	94
15	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องผลผลิตแบบเติมเต็ม.....	94
16	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องผลผลิตแบบผนวก.....	95
17	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องแหล่งจำหน่ายสินค้าแบบผนวก.....	96
18	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องกระบวนการจำหน่ายแบบผนวก.....	96
19	ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาเรื่องการอุปโภค-บริโภคแบบผนวก.....	98
20	การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “วัดฤทธิบ”.....	99
21	การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “การผลิต”.....	100
22	การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “การจำหน่าย”.....	100
23	การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “การอุปโภค-บริโภค”.....	101
24	การเปรียบเทียบลักษณะการบูรณาการเนื้อหา.....	102
25	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องข้อมูลวัดฤทธิบแบบเชื่อมโยง.....	106
26	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องข้อมูลวัดฤทธิบแบบการรวมกัน-ร่วมกัน.....	107
27	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องข้อมูลวัดฤทธิบแบบการผนวก.....	107

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
28	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยงแบบการเชื่อมโยง...	108
29	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยงแบบการเชื่อมโยงภาพรวม.....	109
30	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องประวัติความเป็นมาการผลิตแบบเชื่อมโยง.....	110
31	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องผลผลิตแบบเต็มเต็ม.....	111
32	ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาเรื่องรูปแบบการอุปโภค-บริโภคแบบผนวก.....	113
33	การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “วัตถุดิบ”.....	114
34	การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “การผลิต”.....	114
35	การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “การจำหน่าย”.....	115
36	การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “การอุปโภค-บริโภค”.....	115
37	การเปรียบเทียบลักษณะการบูรณาการเนื้อหา.....	116
38	การนำเสนอความนำในรายการโทรทัศน์.....	120
39	การนำเสนอเนื้อเรื่องในรายการโทรทัศน์.....	123
40	การนำเสนอบทสรุปในรายการโทรทัศน์.....	125
41	การนำเสนอความนำในหนังสือการ์ตูน.....	127
42	การนำเสนอเนื้อเรื่องในหนังสือการ์ตูน.....	129
43	การนำเสนอบทสรุปในหนังสือการ์ตูน.....	130
44	สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์กับนอกกะลาและหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกับนอกกะลา.....	133
45	การนำเสนอความนำในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	134
46	การนำเสนอเนื้อเรื่องในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	137
47	การนำเสนอบทสรุปในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	139
48	การสรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์กับนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา.....	141
49	รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์.....	142
50	การนำเสนอรูปแบบสนทนาในรายการโทรทัศน์.....	142
51	การนำเสนอรูปแบบสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์.....	143

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
52	การนำเสนอรูปแบบการบรรยายในรายการโทรทัศน์.....	143
53	การนำเสนอรูปแบบบทบรรยายในรายการโทรทัศน์.....	143
54	การนำเสนอรูปแบบข้อความแทรกในรายการโทรทัศน์.....	144
55	การนำเสนอรูปแบบภาพจำลองในรายการโทรทัศน์.....	144
56	การนำเสนอรูปแบบแผนภูมิแผนผังในรายการโทรทัศน์.....	145
57	รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในหนังสือการ์ตูน.....	145
58	การนำเสนอรูปแบบสนทนาในหนังสือการ์ตูน.....	145
59	การนำเสนอรูปแบบการสัมภาษณ์ในหนังสือการ์ตูน.....	146
60	การนำเสนอรูปแบบบรรยายในหนังสือการ์ตูน.....	146
61	การนำเสนอรูปแบบข้อความแทรกในหนังสือการ์ตูน.....	147
62	การนำเสนอรูปแบบภาพจำลองในหนังสือการ์ตูน.....	147
63	การนำเสนอรูปแบบแผนภูมิแผนผังในหนังสือการ์ตูน.....	147
64	เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์และ หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา.....	148
65	รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา.....	148
66	การนำเสนอรูปแบบบรรยายในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	149
67	การนำเสนอรูปแบบข้อความแทรกในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	149
68	การนำเสนอรูปแบบภาพจำลองในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	149
69	การนำเสนอรูปแบบปัญหาชวนหัดในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	150
70	เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก ความรู้นอกกะลา.....	150
71	การนำเสนอความบันเทิงภาพในรายการโทรทัศน์.....	151
72	การนำเสนอความบันเทิงเสียงในรายการโทรทัศน์.....	152
73	การนำเสนอความบันเทิงภาษาในรายการโทรทัศน์.....	153
74	การนำเสนอความบันเทิงภาพในหนังสือการ์ตูน.....	156
75	การนำเสนอความบันเทิงเสียงในหนังสือการ์ตูน.....	158
76	การนำเสนอความบันเทิงภาษาในหนังสือการ์ตูน.....	160

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
77	สรุปเปรียบเทียบการสร้างอารมณ์ระหว่างรายการโทรทัศน์บนนอกกะลาและหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะบนนอกกะลา.....	165
78	การนำเสนอความบันเทิงภาพในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	166
79	การนำเสนอความบันเทิงเสียงในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	168
80	การนำเสนอความบันเทิงภาษาในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	168
81	สรุปเปรียบเทียบ “ความบันเทิง” ระหว่างรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	171

สารคดีเชิงละคร

1	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องพื้นฐานครอบครัวแบบผนวก.....	192
2	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการศึกษาแบบผนวก.....	193
3	ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาเรื่องวิถีชีวิตของคนต้นเรื่องในอดีตแบบเชื่อมโยง... ..	193
4	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องชีวิตครอบครัวในอดีตแบบเชื่อมโยง.....	194
5	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องชีวิตครอบครัวแบบผนวก”.....	194
6	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการประกอบอาชีพในอดีตแบบผนวก.....	195
7	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องประสบการณ์ชีวิตจุดพลิกผันแบบผนวก.....	196
8	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องวิถีชีวิตในช่วงปัจจุบันแบบเติมเต็ม.....	196
9	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการประกอบอาชีพช่วงปัจจุบันแบบเติมเต็ม.....	197
10	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องเหตุการณ์บุคคลแบบเชื่อมโยง.....	198
11	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมแบบเชื่อมโยง.....	198
12	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องความคิดความเชื่อทางการปฏิบัติแบบผนวก.....	199
13	การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาระหว่างหมวด.....	200
14	การเปรียบเทียบลักษณะการบูรณาการ.....	201
15	ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาเรื่องลักษณะพื้นฐานครอบครัวคนต้นเรื่องแบบเติมเต็ม.....	206
16	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการศึกษาแบบผนวก”.....	207
17	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องวิถีชีวิตของคนต้นเรื่องในอดีตแบบเชื่อมโยง”.....	208

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
18	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการประกอบอาชีพของคนต้นเรื่องในอดีตแบบ ผนวก.....	208
19	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องจุดพลิกผันในชีวิตคนต้นเรื่องแบบเชื่อมโยง.....	209
20	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องจุดพลิกผันในชีวิตของคนต้นเรื่องแบบผนวก.....	210
21	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการวิถีชีวิตของคนต้นเรื่องในปัจจุบันแบบ ผนวก.....	210
22	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการประกอบอาชีพของคนต้นเรื่องในปัจจุบันแบบ เชื่อมโยง.....	211
23	ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องเหตุการณ์ธรรมชาติแบบเชื่อมโยง”.....	212
24	เปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาระหว่างหมวด.....	213
25	การเปรียบเทียบลักษณะการบูรณาการเนื้อหา.....	214
26	การนำเสนอความนำในรายการโทรทัศน์.....	217
27	การนำเสนอเนื้อเรื่องในรายการโทรทัศน์.....	220
28	การนำเสนอบทสรุปในรายการโทรทัศน์.....	221
29	การนำเสนอความนำในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	223
30	การนำเสนอเนื้อเรื่องในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	226
31	การนำเสนอบทสรุปในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	227
32	สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์คนค้นคน และพ็อคเก็ตบุ๊กที่สร้างจากรายการคนค้นคน.....	230
33	การนำเสนอความนำในนิตยสาร.....	231
34	การนำเสนอเนื้อเรื่องในนิตยสาร.....	235
35	การนำเสนอบทสรุปในนิตยสาร.....	237
36	สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์คนค้นคน และนิตยสารศ.คน.....	240
37	รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์.....	241
38	การนำเสนอรูปแบบสนทนาในรายการโทรทัศน์.....	241
39	การนำเสนอรูปแบบสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์.....	242

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
40	การนำเสนอรูปแบบบรรยายในรายการโทรทัศน์.....	242
41	การนำเสนอรูปแบบบทบรรยายในรายการโทรทัศน์.....	242
42	การนำเสนอรูปแบบข้อความแทรกในรายการโทรทัศน์.....	243
43	การนำเสนอรูปแบบภาพจำลองในรายการโทรทัศน์.....	243
44	รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	244
45	การนำเสนอรูปแบบสนทนาในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	244
46	การนำเสนอรูปแบบสัมภาษณ์ในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	244
47	การนำเสนอรูปแบบบรรยายในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	245
48	การนำเสนอ รูปแบบข้อความแทรกในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	245
49	การนำเสนอรูปแบบอ้างอิงคำพูดในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	246
50	เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์และพ็อค เก็ตบุ๊ก.....	246
51	รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสาร.....	246
52	การนำเสนอรูปแบบสนทนาในนิตยสาร.....	247
53	การนำเสนอรูปแบบสัมภาษณ์ในนิตยสาร.....	247
54	การนำเสนอรูปแบบการบรรยายในนิตยสาร.....	248
55	การนำเสนอรูปแบบข้อความแทรกในนิตยสาร.....	248
56	การนำเสนอรูปแบบอ้างอิงคำพูดในนิตยสาร.....	249
57	เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์และนิตยสาร....	249
58	การสร้างอารมณ์ภาพในรายการโทรทัศน์.....	250
59	การสร้างอารมณ์เสียงในรายการโทรทัศน์.....	255
60	การสร้างอารมณ์ภาษาในรายการโทรทัศน์.....	257
61	การสร้างอารมณ์ภาพในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	260
62	การสร้างอารมณ์เสียงในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	263
63	การสร้างอารมณ์ภาษาในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	264
64	สรุปเปรียบเทียบการสร้างอารมณ์ระหว่างรายการโทรทัศน์คนค้นคนและพ็อค เก็ตบุ๊กที่สร้างจากรายการคนค้นคน.....	269

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
65	การสร้างอารมณ์ภาพในนิตยสาร.....	270
66	การสร้างอารมณ์เสียงในนิตยสาร.....	273
67	การสร้างอารมณ์ภาษาในนิตยสาร.....	274
68	สรุปเปรียบเทียบการสร้างอารมณ์ระหว่างรายการโทรทัศน์คนค้นคนและ นิตยสารที่สร้างจากรายการคนค้นคน.....	280

สารบัญภาพ

ภาพที่	ชื่อสารบัญเชิง <u>แผนภาพ</u>	หน้า
	(หนังสือการ์ตูนสารคดีความรู้นอกกะลา)	
1	การบูรณาการเนื้อหาตามช่วงเวลา.....	103
2	การบูรณาการเนื้อหาแนวตั้งเชิงกว้าง.....	104
3	การบูรณาการเนื้อหาแนวตั้งเชิงลึก.....	104
4	การบูรณาการเนื้อหาแนวนอนคู่เหมือน.....	105
5	การบูรณาการเนื้อหาแนวนอนคู่ต่าง.....	105
	(พ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา)	
6	การบูรณาการเนื้อหาตามช่วงเวลา.....	117
7	การบูรณาการเนื้อหาแนวตั้งเชิงกว้าง.....	117
8	การบูรณาการเนื้อหาแนวตั้งเชิงลึก.....	118
9	การบูรณาการเนื้อหาแนวนอนคู่เหมือน.....	119
	<u>ภาพถ่าย</u>	
1	ภาพถ่ายอย่างช่วงรายการที่นำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “ข้อมูลวัดฤทธิ”.....	68
2	ภาพถ่ายอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “แหล่งที่มาของวัดฤทธิ ธรรมชาติ”.....	69
3	ภาพถ่ายอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “แหล่งที่มาของวัดฤทธิ สร้างสรรค์”.....	70
4	ภาพถ่ายอย่างช่วงรายการที่นำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “การสรรหาวัดฤทธิโดย การเดินทาง”.....	71
5	ภาพถ่ายอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “การสรรหาวัดฤทธิโดย การเพาะเลี้ยง”.....	72
6	ภาพถ่ายอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “การเก็บวัดฤทธิ”.....	73

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
7	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “การขนย้ายวัตถุอันตรายระหว่างประเทศ”	74
8	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ประวัติความเป็นมาการผลิต”	75
9	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “เทคโนโลยีการผลิต”	75
10	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “กระบวนการผลิต”	76
11	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปริมาณการผลิต”	76
12	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ผลผลิต”	77
13	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “แหล่งจำหน่าย”	78
14	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ราคาจำหน่าย”	79
15	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “กระบวนการจำหน่ายไข่ไก่”	80
16	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “กลุ่มลูกค้า”	80
17	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “รูปแบบการอุปโภค-บริโภค”	81
18	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปริมาณการบริโภค”	82
19	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปัญหาและแนวทางการอุปโภค-บริโภค”	82
20	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่มีการนำเสนอความนำ.....	120
21	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่มีการนำเสนอเนื้อเรื่อง.....	123
22	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอบทสรุป.....	124
23	ภาพตัวอย่างการนำเสนอความนำบนปกหลังหนังสือการ์ตูน.....	126
24	ภาพตัวอย่างการนำเสนอเนื้อเรื่องในหนังสือการ์ตูน.....	129
25	ภาพตัวอย่างการนำเสนอบทสรุปในหนังสือการ์ตูน.....	130
26	ภาพตัวอย่างการนำเสนอความนำในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	134
27	ภาพตัวอย่างการนำเสนอเนื้อเรื่องในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	137
28	ภาพตัวอย่างการนำเสนอบทสรุปในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	138

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
29	ภาพล้อเลียนในรายการโทรทัศน์.....	151
30	ภาพกลั่นแกล้งในรายการโทรทัศน์.....	152
31	ภาพอื่นๆในรายการโทรทัศน์.....	152
32	ข้อความกราฟฟิคเนื้อหาขี้ขลาดในรายการโทรทัศน์.....	154
33	ข้อความกราฟฟิคเนื้อหาเกินจริงในรายการโทรทัศน์.....	155
34	ข้อความกราฟฟิคเนื้อหาวิงวอนในรายการโทรทัศน์.....	155
35	ภาพเกินจริงในหนังสือการ์ตูน.....	156
36	ภาพซ้ำซากในหนังสือการ์ตูน.....	157
37	ภาพล้อเลียนในหนังสือการ์ตูน.....	157
38	ภาพการกลั่นแกล้งในหนังสือการ์ตูน.....	157
39	ภาพโครมครามในหนังสือการ์ตูน.....	158
40	ภาพอื่นๆในหนังสือการ์ตูน.....	158
41	ข้อความแสดงเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูน.....	159
42	ข้อความแสดงเสียงดนตรีในหนังสือการ์ตูน.....	159
43	ข้อความแสดงเสียงชาวดีเอฟเฟคในหนังสือการ์ตูน.....	160
44	ภาพเกินจริงในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	166
45	ภาพล้อเลียนในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	167
46	ภาพโครมครามในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	167
47	ภาพแสดงอารมณ์ในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	167
48	ข้อความกราฟฟิคขี้ขลาดในพ็อคเก็ตบุ๊ก.....	168

สารบัญภาพ

ภาพที่	ชื่อสารคดีเชิงละคร <u>แผนภาพ</u>	หน้า
	(พ็อคเก็ตบุ๊ก)	
1	การบูรณาการเนื้อหาตามช่วงเวลา.....	202
2	การบูรณาการเนื้อหาแนวตั้งเชิงลึก.....	203
3	การบูรณาการเนื้อหาที่มีลักษณะคล้ายตามกัน.....	203
4	การบูรณาการเนื้อหาที่มีลักษณะไม่คล้ายตามกัน.....	204
	(นิตยสาร ค.คน)	
5	การบูรณาการเนื้อหาตามช่วงเวลา.....	215
6	การบูรณาการเนื้อหาที่มีลักษณะคล้ายตามกัน.....	216
	<u>ภาพถ่าย</u>	
1	ภาพตัวอย่างภาพช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “ชื่อ-นามสกุลคนต้นเรื่อง”..	183
2	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “อายุคนต้นเรื่อง”.....	184
3	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “พื้นฐานครอบครัวของคนต้นเรื่อง”.....	184
4	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “ประสบการณ์วิถีชีวิตคนต้นเรื่องในอดีต”.....	185
5	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์ชีวิตครอบครัวคนต้นเรื่องในอดีต”.....	186
6	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์การประกอบอาชีพของคนต้นเรื่องในอดีต”.....	187
7	ภาพช่วงรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “เหตุการณ์ในชีวิตช่วงจุดพลิกผัน”...	187
8	ภาพช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “วิถีชีวิตของคนต้นเรื่อง”.....	188
9	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “การประกอบอาชีพของคนต้นเรื่องในปัจจุบัน”.....	189

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
10	ตัวอย่างช่วงรายการที่มีการนำเสนอเนื้อหาเรื่อง “เหตุการณ์บุคคล”.....	189
11	ภาพช่วงรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์เหตุการณ์ สิ่งแวดล้อม”.....	190
12	ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ความคิดความเชื่อคนต้น เรื่อง.....	191
13	การนำเสนอความน่าในรายการโทรทัศน์.....	217
14	การนำเสนอเนื้อเรื่องในรายการโทรทัศน์.....	220
15	การนำเสนอบทสรุปในรายการโทรทัศน์.....	221
16	ภาพตัวอย่างการนำเสนอความน่าในพ็อคเก็ตบู๊ค.....	223
17	ภาพตัวอย่างการนำเสนอเนื้อเรื่องในพ็อคเก็ตบู๊ค.....	226
18	ภาพตัวอย่างการนำเสนอบทสรุปในพ็อคเก็ตบู๊ค.....	227
19	ภาพตัวอย่างการนำเสนอความน่าในนิตยสาร.....	231
20	ภาพตัวอย่างการนำเสนอเนื้อเรื่องในนิตยสาร.....	234
21	ภาพตัวอย่างการนำเสนอบทสรุปในนิตยสาร.....	236
22	ภาพจริงในรายการโทรทัศน์.....	250
23	ภาพปรับแต่งสีเทาในรายการโทรทัศน์.....	251
24	ภาพปรับแต่งที่น้ำตาลในรายการโทรทัศน์.....	251
25	ภาพปรับแต่งแสงเงาสว่างในรายการโทรทัศน์.....	251
26	ภาพปรับแต่งแสงเงาสลัว.....	252
27	ภาพปรับแต่งที่ว่างระยะไกล.....	252
28	ภาพปรับแต่งที่ว่างระยะใกล้ในรายการโทรทัศน์.....	253
29	ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมสูงในรายการโทรทัศน์.....	253
30	ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมต่ำ.....	254
31	ภาพปรับแต่งเคลื่อนไหวช้าในรายการโทรทัศน์.....	254
32	ภาพปรับแต่งเคลื่อนไหวเร็วในรายการโทรทัศน์.....	255
33	ภาพจริงในพ็อคเก็ตบู๊ค.....	261
34	ภาพปรับแต่งที่ว่างระยะไกลในพ็อคเก็ตบู๊ค.....	262

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
35	ภาพปรับแต่งที่ว่างระยะใกล้ในพ็อคเก็ตบูค.....	262
36	ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมสูงในพ็อคเก็ตบูค.....	262
37	ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมต่ำในพ็อคเก็ตบูค.....	263
38	ภาพปรุงแต่สีเทาในนิตยสาร.....	271
39	ภาพปรับแต่งแสงสลัวในนิตยสาร.....	271
40	ภาพปรับแต่งที่ว่างระยะไกลในนิตยสาร.....	272
41	ภาพปรับแต่งที่ว่างระยะใกล้ในนิตยสาร.....	272
42	ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมสูงในนิตยสาร.....	273
43	ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมต่ำในนิตยสาร.....	273

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หากกล่าวถึงรายการสารคดีโดยทั่วไป หมายถึง รายการที่นำเสนอเรื่องราวความรู้ ข้อเท็จจริงซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลิน ทั้งนี้เนื้อหาของรายการอาจมี ครอบคลุมความรู้และข้อเท็จจริงหลากหลายด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ฯลฯ โดยการนำเสนอเรื่องราวผ่านการบรรยาย ประกอบภาพ และการถ่ายทำจากสถานการณ์จริง

“สารคดี” เริ่มเป็นที่รู้จักในประเทศไทยสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยนักเรียนทุนแลกเปลี่ยนผู้ซึ่งนำความรู้เรื่องสารคดีจากต่างประเทศเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย โดยผลงานสารคดีที่เป็นที่รู้จักในสมัยนั้น ได้แก่ ไกลบ้าน เกิดวังปารุศก์ และนิทานโบราณคดี เป็นต้น¹

ต่อมาเมื่อวิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าขึ้น เรื่องราวสารคดีที่เคยได้รับการนำเสนอผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ก็ได้ปรากฏผ่านสื่อภาพยนตร์ วิทยุ และโทรทัศน์ ทั้งนี้ รายการสารคดีที่นำเสนอในช่วงแรกจะเป็นรายการสารคดีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น สารคดีชุด “แม่น้ำเหลือง” ซึ่งผลิตโดยสถานีโทรทัศน์ NHK ของประเทศญี่ปุ่น โดยบริษัทแปซิฟิกอินเบอรัลเคียม ได้นำมาออกอากาศทางช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ภายใต้ชื่อรายการ “โลกสลัปส์” (รายการโลกสลัปส์ ชุด แม่น้ำเหลือง) ซึ่งนับว่าเป็นรายการสารคดีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในสมัยนั้น เนื่องจากมีภาพประกอบที่สวยงาม และการบรรยายที่เพลิดเพลิน²

เมื่อความรู้ และเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้นตามกาลเวลา การผลิตรายการสารคดีก็ได้รับการพัฒนามากขึ้นเรื่อยๆ จากที่เป็นเพียงเสียงบรรยายประกอบภาพ ก็พัฒนามาสู่การเล่าเรื่องผ่านผู้ดำเนินรายการ ผ่านบุคคลในพื้นที่ มีการลงพื้นที่จริง อีกทั้งยังมีการใส่เพลง

1 ถวัลย์ มาจรัส, สารคดีและการเขียนสารคดี (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติใหม่, 2538). หน้า 15-16.

2 อรรถัย รุจิราธร, “พัฒนาการของรายการสารคดีโทรทัศน์ไทยจากปี พ.ศ. 2530-2541,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541).

ประกอบให้เข้ากับเหตุการณ์ในแต่ละตอนอีกด้วย เช่น รายการทุ่งแสงตะวัน รายการปราชญ์เดินดิน และรายการเปิดเมืองแปลก เป็นต้น

จากความเพลิดเพลินก็กลายมาเป็นความสนุกสนาน และความตลกขบขันซึ่งเกิดจากการใช้เสียงชาวนด์เอฟเฟค มุขตลก และการแสดงสีหน้าท่าทางของพิธีกรจนบางครั้งรายการสารบันเทิงบางรายการสามารถเรียกรอยยิ้มและเสียงหัวเราะจากผู้ชมได้ไม่แพ้รายการบันเทิงทั่วไป โดยรายการโทรทัศน์ที่มีการผสมผสานสาระความรู้เข้ากับความบันเทิงเช่นนี้เรียกว่ารายการ “Edutainment” หรือ “สารบันเทิง” เช่น รายการเจ้าขุนทอง รายการสัตว์โลกน่ารัก รายการถ้าคุณแน่นอน่าแพ้เด็กประถม และรายการกบนอกกะลาซึ่งเป็นรายการสารบันเทิงที่นำเสนอถึงเรื่องราวความเป็นมาของสิ่งต่างๆในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เช่น นม กาแฟ น้ำตาล รongเท้าแตะ ฯลฯ โดยรายการกบนอกกะลานั้นเป็นรายการสาระบันเทิงที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากโดยเห็นได้จากการที่รายการสามารถออกอากาศทางช่องโมเดิร์นไนน์ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ได้ตั้งแต่ปีแรกแรกจนถึงปัจจุบัน

นอกจากการผสมผสานกันระหว่างความรู้และความบันเทิงแล้วนั้น รายการสารคดียังนำเสนอวิธีการละครมาประยุกต์เข้ากับการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นข้อเท็จจริง เช่น การเลือกใช้คำพูด และคำบรรยายเพื่อสร้างอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชม พร้อมการใช้เพลงประกอบให้เข้ากับเหตุการณ์และคำบรรยายเพื่อให้ผู้ชมมีอารมณ์ร่วมไปกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นคล้ายกับการดูละครโทรทัศน์

รายการสารคดีลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า รายการ “Docudrama” หรือ “สารคดีเชิงละคร” ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสารคดีประวัติบุคคล เนื่องจากสารคดีประเภทนี้จะมีตัวดำเนินเรื่องเป็นบุคคลซึ่งเปรียบได้กับนักแสดงในละครโทรทัศน์ ส่วนวิถีชีวิต หรือประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ ก็เปรียบได้กับเรื่องราวของละคร ยกตัวอย่างเช่น รายการวงเวียนชีวิต ชีวิตจริงยิ่งกว่าละคร และรายการ “คนค้นคน” ของบริษัททีวีบูรพาซึ่งนับเป็นรายการสารคดีชีวิตบุคคลแนวดokusuรามาที่ค่อนข้างมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักหลังจากการนำเสนอเรื่องราวชีวิตของ “ปู่เย็น” ชายชราวัย 105 ปี ผู้ซึ่งอาศัยอยู่เพียงลำพังในเรือริมฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งทำให้ชื่อของปู่เย็นกลายเป็นที่รู้จักและถูกกล่าวถึงมากที่สุดเพียงชั่วข้ามคืนหลังจากรายการออกอากาศ

การนำอารมณ์ของความเป็นละครมาผสมผสานกับการนำเสนอข้อเท็จจริงก็สามารถทำให้รายการสารคดีมีความน่าสนใจมากขึ้นอย่างที่สุดที่พงษ์ ธรรมวุฒิ ผู้ผลิตรายการ “คน คั่น คน” กล่าวว่

“ความดราม่ามีทั้งรันทด หดหู่ โศกเศร้า สะเทือนใจ ชื่นใจ ปีติ มีความสุข หรืออะไรก็ตามที่มีพลังพอจะกระทบใจ ดึงหรือกำกับความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตาม จะเป็นด้วยตลกอารมณ์ขันก็ได้ แต่ชีวิตคนส่วนใหญ่ที่เราเข้าไปสัมผัสจะมีเหลี่ยมมุมชีวิตอย่างที่นำเสนอ เราไม่ได้ไปกำกับเหตุการณ์ในชีวิตเขา เพียงแต่บันทึกความเป็นจริงแล้วมากำกับในขั้นตอนของโพสต์โปรดักชันมาขยาย เต็มพลัง เต็มอารมณ์ ใส่ดนตรี ใส่ภาพ จัดวาง เล่าเรื่องให้น่าสนใจ เรียกว่ามาประดิษฐ์ให้เป็น ‘คนคั่นคน’”³

บริษัททีวีบูรพา จำกัดก่อตั้งขึ้นมาในปี พ.ศ. 2546 จากการร่วมลงทุนกับบริษัท JSL จำกัดโดยมีสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ และเลิศลักษณ์ ธรรมวุฒิร่วมดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ⁴ ภายใต้จุดมุ่งหมายเพื่อผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ให้กับสังคมไทยโดยไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้เท่านั้น แต่เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ผู้คนในสังคมมีมุมมอง ความคิด และเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองไปในทางที่ดีขึ้น รายการของบริษัท ทีวีบูรพา จะเป็นการนำเสนอในรูปแบบของรายการสารคดีเชิงละคร และ รายการสาระบันเทิง (Edutainment) โดยเป็นการนำเสนอแนวคิด และสาระความรู้ต่างๆ ผ่านการเล่าเรื่องของพิธีกร และบุคคลในเหตุการณ์ พร้อมทั้งสอดแทรกอรรถรส และสุนทรีย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ดนตรี ซาวนด์เอฟเฟ็ค กราฟฟิค และมุกก๊อ้ง

ต่อมาในปีพ.ศ. 2548 บริษัททีวีบูรพาได้ก่อตั้งบริษัทน้องใหม่ที่มีชื่อว่า “บริษัทบ้านบันดาลใจ” หรือ “Inspiration House” โดยมีบริษัท JSL ร่วมถือหุ้นร้อยละ 30 ส่วนอีกร้อยละ 70 จะเป็นของทีมงานในบริษัท ทีวีบูรพา จำกัด โดยบริษัททีวีบูรพาจะไม่เข้าร่วมถือหุ้นใดๆทั้งสิ้น⁵

³ กรภัทร,คอส้ม “The Influencer”, นิตยสารแพรว ฉบับที่ 735 เดือนเมษายน ปี 2553): 201.

⁴ เกรียงไกร กลิ่นศรีสุข, “กลยุทธ์การแข่งขันในการบริหารธุรกิจผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ของบริษัท ทีวีบูรพา จำกัด,” (ปริญา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2550).

⁵ สมชัย, คุณสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ผู้ให้กำเนิดคนคั่นคน [ออนไลน์], 10 มกราคม 2553. แหล่งที่มา <http://www.cameraeyes.net>

บริษัท บ้านบันดาลใจ ก็ได้ผลิตรายการโทรทัศน์รายการแรกออกมาชื่อว่า “แผ่นดินเดียวกัน บ้านฉันบ้านเธอ” ซึ่งออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 17.30 – 18.00 น.ทาง ช่องโมเดิร์นไนน์ รายการดังกล่าวเป็นรายการสำหรับเด็กและเยาวชนโดยมุ่งเน้นที่จะให้เยาวชนได้เรียนรู้ชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในภูมิภาคต่างๆ โดยต่อมาทางบริษัท บ้านบันดาลใจ ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการจาก “แผ่นดินเดียวกัน บ้านฉันบ้านเธอ” มาเป็นรายการ “พลเมืองเด็ก” และ “คิดข้ามเมฆ”

หลังจากนั้นบริษัททีวีบูรพา และบ้านบันดาลใจ ได้ผลิตรายการโทรทัศน์อีกหลายรายการ ได้แก่ รายการสนุกยกครัว กระบี่เบอร์หนึ่ง องค์กรือแผ่นดิน แผ่นดินมหัศจรรย์บ้านฉัน บ้านเธอ หมู่บ้านฐานไท และตามรอยพระราชา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรายการสารคดีที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชน และขยายช่องรายการจากโมเดิร์นไนน์สู่สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 และ TPBS

จากการสร้างสรรค์เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ส่งผลให้รายการคนค้นคน และกบนอกกะลาได้รับรางวัลจากเวทีต่างๆมากมาย อาทิเช่น

- รางวัลรายการสร้างสรรค์สังคมยอดเยี่ยมจากรายการ “คนค้นคน” ในงานประกาศผลรางวัลงานบันเทิงยอดเยี่ยม โดยสมาคมนักข่าวบันเทิง หรือ Star Entertainment Awards 2003

- รางวัลรายการสร้างสรรค์สังคมยอดเยี่ยมจากรายการ “คนค้นคน” ในงานประกาศผลรางวัลงานบันเทิงยอดเยี่ยม โดยสมาคมนักข่าวบันเทิง หรือ Star Entertainment Awards 2004

- รางวัลรายการสารคดียอดเยี่ยมจากรายการ “กบนอกกะลา” ในงานประกาศผลรางวัลงานบันเทิงยอดเยี่ยม โดยสมาคมนักข่าวบันเทิง หรือ Star Entertainment Awards 2005

ซึ่งสำหรับรายการกบนอกกะลานั้นยังคงได้รับรางวัลรายการสารคดียอดเยี่ยมต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันทั้งจากงาน Star Entertainment Award และ นาฏราช

จากความสำเร็จในการผลิตรายการสารคดี “คนค้นคน” บริษัททีวีบูรพาได้ขยายช่องทางกระจายสื่อผ่านสื่อสิ่งพิมพ์โดยการก่อตั้งสำนักพิมพ์ “พิมพ์บูรพา” เพื่อผลิตพ็อคเก็ตบุ๊กทั่วไป และพ็อคเก็ตบุ๊กที่ผลิตจากรายการ คนค้นคน เช่นเดียวกับรายการกบนอกกะลาซึ่งบริษัททีวีบูรพาได้ดำเนินการขยายช่องทางกระจายสื่อจากรายการโทรทัศน์สู่สื่อสิ่งพิมพ์ ดังนี้

1. รายการ กบนอกกะลา ได้มีการนำเสนอเนื้อหาผ่านทาง

พ็อคเก็ตบุ๊ก

- ความรู้นอกกะลา
- กบ UN-AIR
- กว่าจะเป็นกบนอกกะลา

หนังสือสารคดีการ์ตูน

- การ์ตูนกบนอกกะลา

2. รายการ คน ค้น คน ได้มีการนำเสนอเนื้อหาผ่านทาง

พ็อคเก็ตบุ๊ก

3 ลุง 3 โลก	เพลงชีวิต คน ค้น คน
เป็นคนดีไม่มีเหงา	ค้น คน ค้น คน
ชัยชนะของคนแพ้	เรื่องของอ้อม
บันทึกคำ บันทึกคน 1	เถร คนดีที่ทำพระจันทร์
บันทึกคำ บันทึกคน 2	ช่างก้อม ชีวิตที่ซ่อมได้
พลเมืองของความเศร้า	แหลม อรหันต์ชาวนา
ผู้คนใกล้สูญพันธุ์	ยาย

นิตยสารรายเดือน

- นิตยสาร ศ.คน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการถ่ายทอดเนื้อหาจากรายการโทรทัศน์สู่สื่อสิ่งพิมพ์ของบริษัท ที่วิบูลพา จำกัด และสำนักพิมพ์ พิมพ์บุรพา ว่าเมื่อทางบริษัทนำรายการสารคดีโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาแนววัดอศุครามา (สารคดีเชิงนิยาย/ละคร) และเอดูเทนเมนต์ (สารบันเทิง) ซึ่งเคยประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากทางสื่อโทรทัศน์กลับมาเสนออีกครั้งในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์จะเกิดการบูรณาการอย่างไรบ้าง

ปัญหานำวิจัย

1. สื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์คนค้นคนและกบนอกกะลา มีการบูรณาการสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์อย่างไรบ้าง
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์คนค้นคน และกบนอกกะลา มีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบูรณาการที่เกิดขึ้นในส่วนของสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ของสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างขึ้นจากรายการโทรทัศน์กบนอกกะลา และคนค้นคน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการโทรทัศน์คนค้นคนและกบนอกกะลา

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษารายการโทรทัศน์กบนอกกะลา ตั้งแต่เริ่มออกอากาศจนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 โดยคัดเลือกเฉพาะตอนที่นำมาผลิตเป็นหนังสือการ์ตูนและพ็อคเก็ตบุ๊ก
2. ศึกษารายการโทรทัศน์ รายการ คนค้นคน ตั้งแต่เริ่มออกอากาศจนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 โดยคัดเลือกเฉพาะตอนที่นำมาผลิตเป็นพ็อคเก็ตบุ๊กและนิตยสาร
3. ศึกษาสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการกบนอกกะลา และคนค้นคนตั้งแต่เริ่มตีพิมพ์จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 โดยคัดเลือกเฉพาะตอนที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์ในตอนที่ได้คัดเลือกไว้

นิยามศัพท์

บูรณาการ

หมายถึง การทำให้องค์ความรู้สมบูรณ์ขึ้นโดยการเชื่อมโยง รวม ผสมผสาน และเติมเต็มข้อมูลใหม่เข้ากับข้อมูลเก่า

ดอคูดราม่า

หมายถึง รายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงละคร

เอดูเทนเมนต์

หมายถึง รายการโทรทัศน์ประเภทสาระบันเทิง

สารคดีเชิงละคร

หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสาระความรู้ผ่านรูปแบบและกลวิธีคล้ายการนำเสนอละคร เช่น มีการใช้มุมกล้อง การสร้างอารมณ์ และการใช้ดนตรีประกอบต่างๆ เพื่อเพิ่มอรรถรสแก่ผู้ชม

สารบันเทิง

หมายถึง การนำเสนอเรื่องราวที่เป็นสาระความรู้ผ่านสื่อบันเทิงรูปแบบต่างๆ เช่น การ์ตูน โดยความบันเทิงในที่นี้หมายถึงรวมถึงความสนุกสนานที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบ และเทคนิคต่างๆที่ใช้ในการนำเสนอเรื่องราว เช่น เสียง เพลง หรือ ภาพประกอบ

พ็อคเก็ตบุ๊ก

หมายถึง สิ่งพิมพ์ขนาดประมาณ A5 ซึ่งไม่มีวาระการออกที่แน่นอน สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนี้จะนำเสนอเรื่องราวที่เป็นข้อเท็จจริง และใน 1 เล่มจะมีแก่นเรื่องที่ชัดเจนเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น

นิตยสาร

หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดการออกที่แน่นอน เช่น รายสัปดาห์รายปักษ์ รายเดือน โดยภายในเล่มมีการนำเสนอเนื้อหา และรูปแบบการเขียนที่หลากหลายตามแต่วัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของแต่ละฉบับ

สารคดีการ์ตูน	หมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราว สารระความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงผ่านการเล่าเรื่องของตัวการ์ตูน โดยส่วนมากจะสร้างขึ้นมาให้เด็กมีความสนใจ เข้าใจ และจดจำเรื่องราวที่เป็นสารระความรู้ได้สนุกมากขึ้น
คนต้นเรื่อง	หมายถึง บุคคลหลักที่รายการโทรทัศน์คนค้นคนนำเรื่องราวมานำเสนอในแต่ละตอน
การสร้างสรรค์ความบันเทิง	หมายถึง การที่ผู้ผลิตสื่อใช้ ภาพ เสียง และภาษารูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความตื่นตาตื่นใจ ความสนุกสนาน และความตลกขบขันให้กับผู้ชมและผู้อ่าน
การสร้างสรรค์อารมณ์	หมายถึง การที่ผู้ผลิตสื่อใช้ภาพ เสียง และภาษารูปแบบต่างๆ เพื่อเร้าให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ และอารมณ์ความรู้สึกต่อเหตุการณ์และบุคคลในเรื่อง
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	เพื่อให้ผู้ที่สนใจผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ประเภท สารคดีเชิงละคร และสารบันเทิง ได้ทราบถึงแนวทาง หรือวิธีการบูรณาการเนื้อหา กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาจากสื่อโทรทัศน์ รวมทั้งรูปแบบการนำเสนอความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ที่เหมาะสมกับสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อที่จะได้พัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการสารคดีเชิงละคร และสารบันเทิงของบริษัททีวีบูรพา จำกัดสู่สื่อสิ่งพิมพ์” ได้อาศัยหลักแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดเรื่องสารคดี
2. แนวคิดเรื่องสื่อเอดูเทนเมนต์
3. ทฤษฎีเรื่องการสร้างอารมณ์ขัน
4. แนวคิดเรื่องการ์ตูน
5. แนวคิดเรื่องสื่อออกคูดราม่า
6. ทฤษฎีเรื่องภาษาภาพพจน์
7. ทฤษฎีเรื่องภาพ Anti-realism
8. ทฤษฎีเรื่องเสียงในภาพยนตร์
9. แนวคิดเรื่องสัมพันธบท
10. แนวคิดเรื่องการบูรณาการ
11. แนวคิดเรื่องคุณลักษณะสื่อมวลชน
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องสารคดี

ความหมายของสารคดี

สุธี พลพงษ์ กล่าวไว้ว่า¹ รายการสารคดี หมายถึง รายการประเภทหนึ่งที่มีมุ่งเสนอข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ เมื่อผู้ชมดูแล้วรู้สึกว่ามีเนื้อหาของรายการค่อนข้างจะมีสาระและความรู้เป็นหลัก แต่จริงๆแล้วรายการสารคดีสามารถให้ได้ทั้งความรู้และความบันเทิงซึ่งความบันเทิงในที่นี้อาจเป็นการพูดคุยในรายการอย่างสนุกสนาน ภาพที่น่าเสนอในรายการอาจดูแล้วเพลิดเพลินเสียงดนตรีที่ไพเราะก็ครั้งหนึ่งทำให้เข้ากับเรื่องราวที่น่าเสนอ

¹ สุธี พลพงษ์ และคณะ, เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาราช, 2549). หน้า 93.

ลักษณะของรายการสารคดีนั้นเป็นรายการที่แตกต่างจากรายการประเภทอื่น กล่าวคือ รายการสารคดีจะนำเสนอเรื่องราวที่เป็นข้อเท็จจริงและนำเสนออย่างลึกซึ้งถึงที่มาที่ไป และรายละเอียดของเรื่องราวนั้นๆ ไม่ใช่เรื่องราวที่สร้างจากจินตนาการ โดยรายการสารคดีนั้นเมื่อถ่ายทอดเรื่องราวออกไปแล้วผู้ชมจะต้องรู้สึกเพลิดเพลินและได้สาระความรู้ไปในเวลาเดียวกัน การทำรายการสารคดีจึงต้องมีเทคนิค กลวิธีที่จะทำให้ผู้ชมเข้าใจและจดจำในเรื่องราวที่นำเสนอได้อย่างง่ายดาย

ประเภทของสารคดี

เนื่องจากสารคดีเป็นรายการที่สามารถนำเสนอเรื่องราวสาระความรู้ได้หลากหลายประเภท ดังนั้นเมื่อนำเนื้อหาเป็นเกณฑ์ สารคดีสามารถแบ่งได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. สารคดีทั่วไป (General Feature)

หมายถึง สารคดีที่กล่าวถึงเรื่องทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สัตว์ สิ่งของ ฯลฯ ซึ่งสามารถจำแนกได้หลายประเภท เช่น สารคดีบุคคล สารคดีประวัติศาสตร์ สารคดีเด็ก สารคดีสตรี สารคดีสัตว์ สารคดีธรรมชาติ สารคดีวัฒนธรรม สารคดีอัตชีวประวัติ และสารคดีวิธีทำ

2. สารคดีเชิงข่าว (News Documentary)

หมายถึง สารคดีที่เกี่ยวข้องกับข่าวที่มีการนำเสนอไปแล้ว โดยเป็นการนำเสนอถึงสาเหตุความเป็นมาของเรื่องราวอย่างละเอียดว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไร มีความคืบหน้าอย่างไร ในช่วงทำายของรายการจะต้องมีการสรุปข้อคิดในเชิงวิเคราะห์ด้วย

3. สารคดีเชิงวิเคราะห์ (Analytical Documentary)

หมายถึง สารคดีที่นำเสนอเรื่องราวข้อเท็จจริงในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ แก้ปัญหา โดยเรื่องราวส่วนใหญ่จะมีความหลากหลาย แต่ก็ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ทั้งสิ้น

4. สารคดีเชิงท่องเที่ยว (Touring Features)

หมายถึง สารคดีที่นำเสนอการเดินทางท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ ตามแต่ผู้ทำรายการจะเสนอ เป็นเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยว การเดินทาง การเตรียมตัว ที่พัก ฯลฯ

5. สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ (Special Occasion Features)

หมายถึง สารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับงานเทศกาลพิเศษ วันสำคัญของชาติ หรือบุคคลที่เป็นที่สนใจ โดยนำเสนอถึงประวัติความเป็นมาของวัน เทศกาล หรือบุคคลที่มีความสำคัญนั้นๆ และส่งท้ายรายการด้วยการเชิญชวนให้ระลึกถึงวันสำคัญ หรือบุคคลสำคัญดังกล่าว

ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะขอนำเสนอรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับสารคดีบุคคลซึ่งเป็นสารคดีทั่วไปประเภทหนึ่งเนื่องจากเป็นสารคดีเกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้

สารคดีประวัติบุคคลนับเป็นสารคดีประเภทหนึ่งที่มีความนิยมไม่ต่างไปจากสารคดีประเภทอื่น เช่น สารคดีข่าว สารคดีท่องเที่ยว หรือสารคดีประวัติศาสตร์เนื่องจากโดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีความสนใจในพฤติกรรมและเรื่องราวของผู้อื่นโดยมีจุดประสงค์ในการรับรู้ทั้งเพื่อการลอกเลียนแบบ และการหลีกเลี่ยง

สารคดีประวัติบุคคลเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งนอกจากจะมีประวัติความเป็นมา การดำเนินชีวิตและการทำงานในส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของเจ้าของประวัติเป็นสาระสำคัญแล้ว ยังมักมีความสัมพันธ์หรือสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นไป ทักษะ ค่านิยมของสังคม ตลอดจนอาจมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ หรือศาสตร์อื่นๆ ตามที่เจ้าของประวัติมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้เรื่องราวความสำเร็จ หรือความเจ็บปวดและพ่ายแพ้ของบุคคลในเรื่องก็ยังสามารถสร้างแรงกระตุ้นหรือแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสารได้อีกเช่นกัน

วนิดา บำรุงไทย² มีความเห็นว่า หนังสือประวัติบุคคลเล่มแรกน่าจะเป็นชีวประวัติของเพลโต นักปรัชญาชาวกรีกซึ่งเขียนขึ้นโดยซีโนเฟน ส่วนอัตชีวประวัติเล่มแรก คือ The

² วนิดา บำรุงไทย, กลวิธีการเขียนและแนววิจารณ์ (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2545). หน้า 102.

Confessions ของเซอร์ออกุสติน และนักเขียนประวัติบุคคลที่มีชื่อเสียงที่สุดในรุ่นแรกๆ คือ พลูตาร์ค ซึ่งเขียนหนังสือชื่อ Parallel Lives ซึ่งเป็นหนังสือประวัติผู้มีชื่อเสียงชาวกรีกและโรมัน³

สำหรับหนังสือประวัติบุคคลของไทยนั้น เริ่มเขียนกันอย่างจริงจังเมื่อสมเด็จพระยาตากษัตริย์ทรงนิพนธ์พระราชประวัติและประวัติบุคคลสำคัญๆ อาทิ พระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และประวัติสุนทรภู่ เป็นต้น

จากลักษณะของสารคดีประวัติบุคคลที่กล่าวมานั้น จะสังเกตได้ว่าสารคดีชีวประวัติทั้งของไทย และของตะวันตกในสมัยก่อน จะมีลักษณะในการเขียนเชิงสวดดี หรือสรรเสริญเจ้าของประวัติเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะเนื้อหาจะเป็นการเชิดชู ยกย่องคุณงามความดีที่เป็นแบบฉบับน่ายึดถือ บางครั้งยังมีเจตนาที่จะให้บทเรียนหรือแบบอย่างทางศีลธรรม

ในขณะที่สารคดีประวัติบุคคลสมัยใหม่จะมีลักษณะและวิธีการเขียนที่แตกต่างออกไป ดังนี้⁴

1. สารคดีชีวิตบุคคลในทัศนะของนักเขียนสารคดีแนวใหม่จะมีการนำเสนอเรื่องราวในชีวิตของบุคคลในมิติที่รอบด้าน กล่าวคือ ไม่เพียงแต่นำเสนอว่าบุคคลนั้นเป็นใคร แต่ยังสามารถบอกได้ว่าคนๆ นั้นเป็นคนอย่างไร และทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

2. สารคดีชีวิตบุคคลสมัยใหม่จะนำเสนอเรื่องราวของบุคคลทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ด้วยความคิดที่ว่า “ไม่มีใครสมบูรณ์แบบหรือดีเลิศ” โดยจะเน้นการนำเสนอประสบการณ์ชีวิต แนวคิดการดำรงชีวิต อุดมคติ หรือจุดมุ่งหมายในชีวิตของบุคคลนั้นๆ ซึ่งเป็นการมองชีวิตอย่างถี่ถ้วน และชี้ให้เห็นแง่มุมต่างๆ ในชีวิตมนุษย์อย่างรอบด้าน

3. สารคดีประวัติบุคคลสมัยใหม่ไม่จำกัดการนำเสนอเฉพาะเรื่องราวของบุคคลที่มีชื่อเสียง หรือคนที่มีบทบาทสำคัญทางสังคมเท่านั้น แต่มีการนำเสนอประวัติของบุคคลธรรมดาสามัญที่มีเรื่องราวชีวิตที่น่าสนใจ เช่น การนำเสนอเรื่องราวของนักการเมืองที่เป็นแบบอย่างของนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย นักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ บุคคลดีเด่นของสังคม คนขายพวงมาลัย และนักร้อง นักดนตรีข้างถนน เป็นต้น

⁴ ธัญญา สังขพันธานนท์, การเขียนสารคดีภาคปฏิบัติ (มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548). หน้า 125-126.

4. สาระและน้ำเสียงของสารคดีชีวิตบุคคลในยุคสมัยใหม่ ไม่จำกัดว่าจะต้องนำเสนอประวัติของบุคคลที่กล่าวถึงในแง่ของการสรรเสริญ เชิดชูเพียงด้านเดียว แต่นำเสนอชีวิตของบุคคลดังกล่าวตามความเป็นจริงอย่างรอบด้านซึ่งประสบการณ์ชีวิตของคนๆ นั้นอาจเป็นบทเรียน และแนวทางในการเรียนรู้ให้กับบุคคลอื่นๆ โดยผู้ทำสารคดีจะต้องนำเสนอเรื่องราวด้วยความรู้สึกที่เป็นกลางต่อบุคคลในเรื่อง

5. สารคดีชีวิตบุคคลในสมัยใหม่จะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลนั้นๆ อย่างรอบด้าน โดยอาศัยหลักฐานและข้อมูลที่ครบถ้วนและน่าเชื่อถือ ไม่ว่าจะเป็นการบอกเล่าของเจ้าของประวัติ การบอกเล่าโดยตรงของผู้ที่เกี่ยวข้อง การสังเกต การใช้หลักฐานเชิงเอกสาร เช่น สมุดบันทึก จดหมาย หรือเอกสารและหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การนำเสนอข้อมูลก็ควรเป็นไปอย่างเที่ยงตรง รอบด้านเพื่อให้ผู้อ่านได้พิจารณาและตัดสินใจ

6. สารคดีชีวิตบุคคลในสมัยใหม่จะนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วนเชื่อถือได้ ขณะเดียวกันก็ต้องมีศิลปะในการเขียน โดยการใช้กลวิธีที่น่าสนใจ มีสีสันบรรยากาศและมุ่งให้เกิดความเพลิดเพลินในการรับสาร ซึ่งหมายความว่าสารคดีสมัยใหม่จะต้องเป็นสารคดีที่ให้ความรู้ (knowledge) ให้เรื่องราวสาระ (information) และให้ความจรรโลงใจ (inspiration)

การวางโครงเรื่องสารคดีชีวิตบุคคล⁵

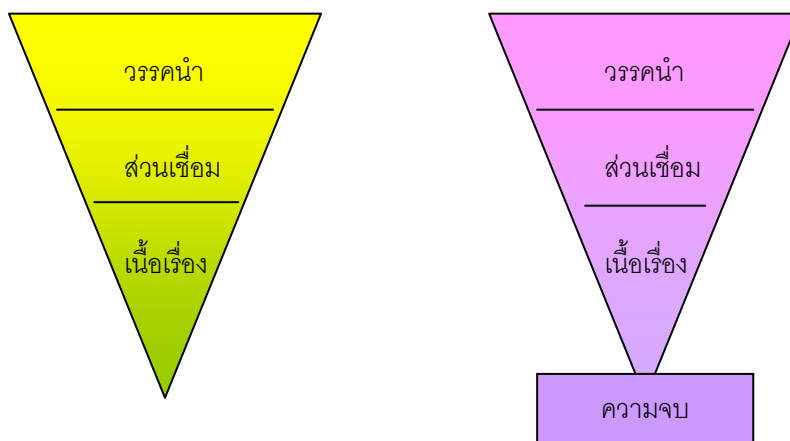
1. ความนำ
2. ประวัติความเป็นมาแต่เยาว์วัย
3. ชีวิตขณะกำลังศึกษา
4. ประสบการณ์ในอดีต
 - ความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน
 - ความพลาดพลั้งในชีวิตช่วงหนึ่ง
 - จุดหักเหของชีวิต
5. เส้นทางที่เลือกในปัจจุบัน
6. ความจบ

⁵ “เรื่องเดียวกัน”, หน้า 127.

รูปแบบและโครงสร้างงานเขียนสารคดี

อันที่จริงแล้วไม่ว่าจะงานเขียนสารคดี หรืองานเขียนประเภทอื่นๆก็จะมีรูปแบบและโครงสร้างการเขียนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก นั่นก็คืองานเขียนส่วนมากต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ความนำ (Lead) เนื้อเรื่อง (Body) และความจบ (Ending) อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับงานเขียนประเภทข่าวจะมีความแตกต่างกันในส่วนของความจบ เพราะการเขียนข่าวจะไม่มีส่วนของความจบ

Daniel R. William⁶ อดีตผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ The Daily News ในสหรัฐอเมริกาได้เสนอรูปแบบโครงสร้างการเขียนสารคดีโดยเปรียบเทียบกับโครงสร้างการเขียนข่าวรูปปิรามิดหัวกลับ (Inverted Pyramid) ซึ่งนำประเด็นสำคัญมานำเสนอในส่วนของความนำเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน โดยในส่วนของสารคดีนั้น ผู้เขียนมีเจตนาที่จะนำเสนอข้อเท็จจริงโดยสร้างความสนใจให้กับผู้อ่านตั้งแต่ต้นจนจบ โดยในส่วนของเนื้อเรื่องนั้น ผู้เขียนสามารถแสดงทักษะ และลีลาการใช้ภาษาได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การเขียนสารคดีต้องมีความจบซึ่งมีความสำคัญไม่แพ้ความนำ ในขณะที่การเขียนข่าวจะไม่มี ความจบ ดังจะเห็นได้จากปิรามิดเปรียบเทียบดังนี้

⁶ อ่างใน มาลี บุญศิริพันธ์, การเขียนสารคดีสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ (กรุงเทพมหานคร: ประกายพริก, 2530). หน้า 29-30.

โดยในส่วนของความน่าอ่านนับเป็นส่วนสำคัญในการนำเสนองานสารคดีเนื่องจาก สารคดีเรื่องหนึ่งจะเป็นที่น่าสนใจ หรือดึงดูดใจผู้อ่าน หรือผู้ชมได้มากน้อยแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับความ น่าเป็นส่วนสำคัญว่าจะทำให้ผู้อ่านอยากติดตามเนื้อเรื่องต่อไปหรือไม่ โดยลักษณะของคำนำ สามารถแบ่งได้เป็น 10 ประเภท ดังนี้⁷

1. **ความนำประเภทสรุปประเด็น (Summary Lead)** หมายถึง การนำใจความ สำคัญของเรื่องมาใส่ไว้ในส่วนของความนำเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจในทันทีว่าเนื้อหาที่จะได้อ่านต่อ จากนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร การขึ้นคำนำในลักษณะนี้คล้ายคลึงกับวรรคนำสำหรับการเขียน ข่าวที่จะเอาประเด็นสำคัญมาเกริ่นให้ผู้อ่านได้ทราบเพื่อที่ผู้อ่านจะสามารถตัดสินใจได้ทันทีว่าเรื่อง ดังกล่าวตรงกับความสนใจของตนเองหรือไม่

อย่างไรก็ตาม การขึ้นความนำในลักษณะนี้จะนิยมใช้ในกรณีที่เรื่องราวดังกล่าว เป็นที่สนใจของประชาชนอยู่แล้ว โดยผู้เขียนต้องมั่นใจว่าพอผู้อ่านเห็นใจความสำคัญในความนำก็ ต้องการจะอ่านเนื้อเรื่องทันที แต่หากเรื่องราวดังกล่าวไม่ได้เป็นที่สนใจของประชาชนเท่าไรนัก การ สรุปใจความสำคัญไว้ในความนำ อาจทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่ามีเรื่องทั้งหมดแล้ว และไม่อยากติดตาม ต่อ

2. **ความนำประเภทบรรยาย (Narrative Lead)** หมายถึง การเล่าเรื่องบรรยาย ฉาก หรือลักษณะของตัวละครอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกว่าคุณเองกำลังอยู่ในเหตุการณ์นั้น และรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์ดังกล่าวจนอยากติดตามเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นต่อไป ความนำใน รูปแบบการบรรยายนี้นิยมใช้ในสารคดีประเภท ท่องเที่ยว ฝงูญภัย และบุคคล ฯลฯ

ข้อดีของความนำประเภทนี้ คือ สามารถสร้างความสนใจให้กับผู้อ่านได้เป็นอย่างดี แต่ผู้เขียนจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษา การเชื่อมโยง และเรียบเรียงประโยคที่ สละสลวย และไม่ติดขัด ส่วนข้อเสียของความนำประเภทบรรยายที่เห็นได้ชัด คือ ความนำประเภท นี้มีเนื้อหาค่อนข้างยาว หากเขียนได้ไม่น่าสนใจ ผู้อ่านอาจรู้สึกเบื่อและไม่อยากติดตามเรื่องราวต่อ ได้

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33-44.

3. ความนำประเภทพรรณนา หรืออธิบาย (Descriptive Lead) หมายถึง การเล่าเรื่อง บรรยายฉาก หรือลักษณะของตัวละครอย่างละเอียด และใช้ภาษาที่สละสลวย มีการใช้โวหารเปรียบเทียบ อุปมา อุปไมย เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการและอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าความนำประเภทบรรยายที่บอกแค่ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

ความนำประเภทนี้สามารถสร้างอารมณ์ให้กับผู้อ่านได้มากกว่าความนำประเภทอื่นๆ แต่สามารถทำให้ผู้อ่านรู้สึกเบื่อเพราะความเยิ่นเย้อของเนื้อหาได้มากกว่าคำนำประเภทอื่น

4. ความนำประเภทคำพูด (Quotation Lead) หมายถึง การนำคำพูดของบุคคลสำคัญ บุคคลที่มีชื่อเสียง หรือวลีที่เป็นที่รู้จัก เป็นที่นิยมของคนในสังคมมาใส่ไว้ในส่วนของความนำเพื่อเปิดเรื่อง โดยความนำในรูปแบบนี้สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ไม่น้อย เนื่องจากมีเนื้อความที่ไม่ยาวนักแต่มีความหมายที่ชัดเจนเข้าใจง่าย นอกจากนี้ถ้าผู้เขียนสามารถเลือกคำพูดที่น่าสนใจออกมาได้ ผู้อ่านก็จะเกิดความอยากรู้อยากเห็นว่าใครเป็นคนพูดประโยคดังกล่าว หรือประโยคที่ว่านี้จะนำไปสู่เรื่องราวอะไร

5. ความนำประเภทคำถาม (Question Lead) หมายถึง การนำประโยคคำถามมาใส่ไว้ในส่วนของความนำเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้ในคำตอบซึ่งก็คือเนื้อเรื่องที่จะปรากฏต่อไป แต่อย่างไรก็ตามความนำในลักษณะดังกล่าวนี้ไม่ค่อยเป็นที่นิยมเท่าไรนัก เพราะถ้าคำถามไม่น่าสนใจ ผู้อ่านก็จะมองข้าม ไม่สนใจที่จะอยากรู้คำตอบ และไม่ต้องการติดตามเนื้อเรื่อง ดังนั้นการตั้งคำถามในส่วนของความนำจะนิยมใช้กับเรื่องราวที่ใกล้ตัวมนุษย์ แต่คนส่วนใหญ่มักจะมองข้าม หรือเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ เช่น *“ขณะนี้ภูเขาน้ำแข็งขั้วโลกกำลังละลาย แล้วประเทศที่อยู่ติดทะเลอย่างไทยจะจมหายไปหรือเปล่า”*

6. ความนำประเภทพูดคุยกับผู้อ่านโดยตรง (Direct Address Lead) หมายถึง การใช้สรรพนามแทนตัวผู้เขียน และผู้อ่านเสมือนว่าผู้เขียนกำลังพูดคุยกับผู้อ่านโดยตรง โดยสรรพนามที่ใช้ส่วนมาก ได้แก่ “ผม” “ดิฉัน” “ฉัน” “คุณ” ฯลฯ การใช้ความนำประเภทนี้จะช่วยสร้างความเป็นกันเองให้กับผู้อ่าน และทำให้ผู้อ่านแต่ละคนรู้สึกว่าผู้เขียนได้นำเสนอสารคดีเรื่องนี้เพื่อพวกเขาโดยเฉพาะ เช่น *“คุณรู้จักประเทศลาวไหม เคยได้ยินชื่อเมืองเวียงจันทน์ตั้งแต่สมัยเรียนแล้วละสิ แต่เมืองวังเวียงละเคยได้ยินหรือเปล่า มีคนจำนวนน้อยนิดที่รู้จักวังเวียงทั้งๆที่ความสวยของเมืองนี้มีอย่างมากมาย”*

7. **ความนำประเภทหยอกล้อ (Teaser Lead)** หมายถึง ความนำที่ไม่ต้องการให้ผู้อ่านทราบเรื่องในทันที แต่จะนำประเด็นเล็กๆในเรื่องหรือที่เกี่ยวกับเรื่องมากล่าวถึงในเชิงสนุกสนานเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกสนุก และผ่อนคลายก่อนจะนำผู้อ่านเข้าสู่เรื่องราวที่แท้จริง เช่น “ซูเปอร์แมนตัวจริงก็คือคนไทยนี่เอง มนุษย์ผู้ทนได้ทุกสภาวะ”

8. **ความนำประเภทไม่มีรูปแบบ (Freak Lead)** หมายถึง ความนำที่เขียนขึ้นโดยไม่มีจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ ไม่มีการพรรณนา ไม่มีคำถาม หรือความบันเทิงใดๆ โดยทั้งนี้ข้อความดังกล่าวต้องมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง แต่เกี่ยวข้องอย่างไรนั้น การใช้ความนำประเภทนี้อาจช่วยกระตุ้นความอยากรู้ของผู้อ่านได้ไม่น้อย ตัวอย่างเช่น วินัย ศิริเสรีวรรณ กล่าวนำในงานเขียนสารคดี เรื่อง “ปีมะ-ปีม้วย...?” ว่า “ความตาย คือ ปลายทางที่ทุกคนต้องไปถึง แม้จะรู้อย่างนั้นแล้วต่างคนต่างไม่วายที่จะหวังรังสั่งขารของตน และคนที่รักผูกพันให้ระยะทาง ‘ความเป็น’ ยาวที่สุด นานที่สุด ด้วยวิธีใดก็ได้”

9. **ความนำประเภทกระทบความรู้สึก (Striking Lead)** หมายถึง การเขียนความนำโดยใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ และความรู้สึกบางอย่างกับเรื่องราวที่ผู้เขียนกำลังกล่าวถึง ทั้งนี้ผู้เขียนต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาในส่วนของเนื้อเรื่องให้มีความโดดเด่นไม่ต่างจากความนำเพื่อให้อ่านต้องการติดตามเรื่องราวไปจนจบ เช่น “ผู้เป็นแม่ถึงกับปล่อยโฮเมื่อมองเห็นร่างที่ถูกห่ออยู่ในผ้าดิบสีขาว ชีวิตของลูกชายที่ตนเฝ้าดูแล และห่วงใยด้วยความรักมาเป็นเวลากว่า 20 ปีกลับดับสูญไปเพียงเพราะคลื่นยักษ์ที่โถมเข้ามาเพียงเสี้ยววินาที”

10. **ความนำประเภทคำกลอน-สุภาษิต (Epigram Lead)** หมายถึง การนำคำกลอน หรือสุภาษิตที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวมาเป็นตัวเปิดเรื่อง เช่น “พูดไปสองไพค์เบ๊ย นิ่งเสียดำลิ่งทอง”

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการนำเสนอความนำนั้นมีค่อนข้างหลากหลาย และไม่จำเป็นว่าผู้เขียนจะต้องเลือกใช้เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่สามารถใช้ได้หลากหลายรูปแบบผสมผสานกันไป เช่น อาจจะเป็นทั้งคำถาม และคุยกับผู้อ่านในเวลาเดียวกัน เช่น “คุณเชื่อหรือไม่ว่าการถวายดอกไม้ให้พระ จะส่งผลให้คุณเกิดเป็นคนหน้าตาดีในชาติหน้า”

อย่างไรก็ตามหลักสำคัญของความนำ คือ การใช้ถ้อยคำ ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย สื่อความหมายชัดเจน รวมทั้งมีการเรียบเรียงที่ดี ไม่สับสนวกไปวนมาเพื่อให้ผู้อ่านสามารถ

เข้าใจได้ในทันทีว่าผู้เขียนกำลังพูดถึงอะไร ถ้าหากผู้เขียนใช้ภาษาที่เข้าใจยาก ผู้อ่านอาจไม่เข้าใจ ความหมาย และอาจรู้สึกเบื่อจนไม่อยากจะอ่านเนื้อเรื่องส่วนถัดไป

ทั้งนี้การที่ผู้เขียนจะเลือกใช้รูปแบบของความนำประเภทไหนนั้นก็ขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะเขียน และหนังสือที่จะนำบทความนั้นไปลงว่าเป็นหนังสือประเภทใด และกลุ่มผู้อ่านเป็นใคร เพื่อให้ความนำนั้นสื่อไปถึงผู้อ่านอย่างถูกต้อง เหมาะสม และสามารถพาให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวไปจนจบเรื่องตามที่ผู้เขียนตั้งใจไว้

การเขียนเนื้อเรื่อง (Body)

กลวิธีการดำเนินเรื่องนับเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยสร้างความน่าสนใจและน่าประทับใจให้กับเรื่อง โดยกลวิธีในการดำเนินเรื่องในสื่อบันเทิงคดีสามารถทำได้หลายแบบ เช่น

1. ดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน คือ เริ่มตั้งแต่ตัวละครเกิด เติบโต เป็นหนุ่มสาว จนกระทั่งแก่และถึงแก่กรรม

2. ดำเนินเรื่องย้อนต้น คือ เล่าเรื่องเหตุการณ์ในตอนท้ายเพื่อให้เกิดความสงสัยก่อน และจึงเล่าเรื่องทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบ

3. การดำเนินเรื่องสลับไปสลับมา คือ การดำเนินเรื่องสลับไปมาระหว่างอดีตและปัจจุบันโดยผู้เล่าเรื่องสามารถเริ่มเรื่องจากตอนใดก่อนก็ได้ เช่น กล่าวถึงปัจจุบันก่อนแล้วจึงย้อนอดีต แล้วย้อนกลับมาที่ปัจจุบันอีกครั้ง หรือเล่าเหตุการณ์ที่เกิดต่างสถานที่กันสลับไปมา เป็นต้น

สำหรับกลวิธีการดำเนินเรื่องในงานสารคดี ประเภทดี สืบสนธิ⁸ ได้เสนอข้อสรุป แนวทางการจัดเนื้อหาของบทความวิชาการซึ่งมีลักษณะเดียวกับการเขียนบทความทั่วไปและสารคดีอื่นๆ ดังนี้

1. เสนอเนื้อหาตามลำดับเวลา คือ การจัดเรื่องราว เหตุการณ์ตามลำดับเวลาที่เกิดก่อนหลัง เช่น การเล่าเรื่องการเดินทางด้วยการเล่าตามลำดับเวลา

2. เสนอเนื้อหาตามลำดับความสำคัญ คือ การจัดลำดับเนื้อหาที่ค้ำประกันถึงความน่าสนใจ การชักจูงผู้อ่านเป็นสำคัญ วิธีนี้มักเสนอเนื้อหาที่สำคัญที่สุดหรือน่าสนใจที่สุดเป็นลำดับแรกและเรียงความสำคัญรองลงมาตามลำดับ

3. เสนอเนื้อหาโดยสร้างประเด็น คือ การเสนอเนื้อหาโดยตามกลุ่มความคิดหรือกลุ่มเรื่อง

การเขียนความจบ (Ending)

มาลี บุญศิริพันธ์ กล่าวว่า ความจบ คือ ส่วนสุดท้ายของข้อเขียนโดยมีความยาวมากน้อยแตกต่างกันไปตามจุดประสงค์ของผู้เขียน โดยความจบนั้นมีความสำคัญไม่ต่างจากความนำและเนื้อเรื่องเพราะความจบอาจช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อออกไป นอกจากนี้ความจบอาจช่วยสร้างความประทับใจในเรื่องราว หรือชิ้นงานให้กับผู้อ่านได้เช่นกัน โดยการเขียนความจบนั้นผู้เขียนสามารถเลือกเขียนได้หลายรูปแบบ ดังนี้⁹

1. จบแบบสรุปความ (Summary)

การจบแบบสรุปความ หมายถึง การนำประเด็นสำคัญของเรื่องมาสรุปไว้ในตอนท้ายอีกครั้ง โดยความสรุปในลักษณะนี้จะต้องสัมพันธ์กับความนำที่ได้กล่าวไปในตอนต้นเรื่อง ไม่หลุดประเด็นกัน การจบในลักษณะนี้จะช่วยให้ประเด็นหลักที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น “ปัจจุบันจำนวนปลาพะยูนกำลังลดน้อยลงทุกที ดังนั้นเราทุกคนต้องช่วยกันอนุรักษ์ปลาพะยูน”

2. จบแบบคาดไม่ถึง (Stinger)

หากเทียบกับภาพยนตร์ ละคร หรือนวนิยาย การจบแบบคาดไม่ถึงนี้ก็เปรียบได้กับการจบแบบ “หักมุม” โดยความจบประเภทนี้จะมีเนื้อความที่ให้ความรู้สึกตรงกันข้ามกับเนื้อเรื่องที่เล่ามาทั้งหมด หรือตรงกันข้ามกับที่ผู้ชม หรือผู้อ่านคิดไว้

⁹ อ้างใน วนิดา บำรุงไทย, กลวิธีการเขียนและแนววิจารณ์, หน้า 59.

3. จบแบบคลี่คลายประเด็น (Climax)

การจบสารคดีในลักษณะนี้จะเป็นไปในลักษณะของการเปิดเผยความจริงของเรื่องราวทั้งหมดเพื่อจัดข้อสงสัยของผู้ชม หรืออ่านที่มีต่อเรื่องราวที่น่าเสนอในบางประเด็น

4. จบแบบทิ้งให้คิดต่อ (Un-ending)

ส่วนใหญ่แล้วการจบแบบให้คิดต่อนี้จะพบมากในภาพยนตร์ต่างประเทศแนวสยองขวัญที่ชอบทิ้งท้ายภาพ หรือข้อความให้เป็นปริศนากับคนดู สำหรับงานสารคดีบางประเภทก็นิยมใช้ความจบในลักษณะดังกล่าวนี้เพื่อให้ผู้ชม หรือผู้อ่านคิดต่อเองว่าบทสรุปของเรื่องราวที่เกิดขึ้นควรเป็นอย่างไร

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องสารคดีมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงลักษณะความเป็นสารคดีในรายการค้นค้นคน รายการกบนอกกะลา และสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์ดังกล่าวในแง่มุมมองของประเภทเนื้อหา และโครงสร้างเนื้อหา

แนวคิดเรื่องสื่อเอดูเทนเมนต์ (สาระบันเทิง)

สื่อบันเทิง นับเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสื่อที่น่าเสนอเรื่องราวทั่วไปในชีวิตประจำวันโดยผู้รับสารไม่จำเป็นต้องมีความรู้หรือความสนใจในเรื่องดังกล่าว ไม่ต้องใช้เหตุผลในการคิดไตร่ตรอง และไม่ต้องอาศัยการจดจำเพื่อนำไปใช้ หรือพูดง่าย ๆ คือ เป็นสื่อที่รับเพื่อการผ่อนคลายหรือเพื่อฆ่าเวลาโดย นอกจากนี้รูปแบบการนำเสนอ เพลงประกอบ ภาษาที่ใช้ และสีสันต่างๆที่ปรากฏในสื่อยังช่วยให้ผู้ชมเกิดความสนุกสนาน ตื่นเต้น เพลินเพลิน ความตลกขบขันหรือแม้แต่อารมณ์โศกเศร้า ฯลฯ อีกทั้งยังรู้สึกร่วมไปกับเรื่องราวที่เกิดขึ้น จดจำเรื่องราวได้ง่าย รวดเร็ว และมีความต้องการที่จะเปิดรับ ทำให้สื่อประเภทบันเทิงสร้างกำไรให้กับผู้ผลิตได้เป็นอย่างดี แต่ส่วนใหญ่เป็นสื่อที่ไม่ให้สารประโยชน์ใดๆแก่ผู้รับสาร

ในทางตรงกันข้าม สื่อสาระความรู้ เป็นสื่อที่เต็มไปด้วยสาระความรู้โดยผู้รับสารสามารถจดจำเพื่อนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือในการทำงานได้ แต่อย่างไรก็ตามสื่อสาระความรู้ส่วนใหญ่จะได้รับความนิยมเฉพาะกลุ่ม หรือผู้ที่มีความสนใจในเรื่องนั้นๆ เช่น เรื่องธรรมะก็จะได้รับความนิยมจากผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีความสนใจเรื่องหลังธรรมคำ

สอนทางศาสนา หรือเรื่องการเมืองก็จะได้รับความนิยมจากกลุ่มเกษตรกรหรือผู้ที่มีความสนใจในเรื่องการเพาะปลูก เนื่องจากเนื้อหาในสื่อประเภทนี้จะมีเนื้อหาในเชิงวิชาการ และมีรูปแบบการนำเสนอที่เรียบง่าย ไม่มีการสอดแทรกอารมณ์ สีสน และความสนุกสนานต่างๆ จึงไม่สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ชมในระดับทั่วไปได้เหมือนกับรายการบันเทิง

ดังนั้น แนวคิดเรื่องสื่อ “สาระบันเทิง” หรือ Edutainment จึงนับเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมจากบุคคลฝ่ายต่างๆ เนื่องจากสื่อประเภทดังกล่าวเป็นการผนวกกำลังระหว่าง ความรู้ และความบันเทิงเข้าด้วยกัน โดยคำว่า สาระบันเทิง (Edutainment) เกิดจากการรวมกันของคำว่า Education ซึ่งหมายถึงสาระความรู้ กับ Entertainment ซึ่งหมายถึง ความบันเทิง โดยส่วนใหญ่จะเป็นการผสมผสานข้อมูลข่าวสาร และความรู้ด้านต่างๆที่เอื้อต่อการพัฒนา เช่น การวางแผนครอบครัว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เข้ากับความบันเทิงโดยเจตนาที่มีเป้าหมายชัดเจน และนำเสนอผ่านทางสื่อบันเทิงรูปแบบต่างๆ เพื่อไม่ให้บุคคลเกิดความเบื่อหน่ายกับการบริโภคข่าวสารดังกล่าว¹⁰

ปรีชาต สถาปิตานนท์ สโรบล¹¹ ได้ให้ความหมายของ เอดูเทนเมนต์ไว้ว่าเป็นเครื่องมือที่เชื่อมประสานโลกบันเทิงและโลกสาระความรู้เข้าด้วยกัน โดยดึงเอกลักษณ์ด้านความสนุกสนาน ความมีชีวิตชีวา อันเป็นเอกลักษณ์ของความบันเทิง เพื่อใช้ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารสู่กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายเพื่อให้เขาได้มีความเป็นอยู่อย่างปลอดภัย มีสุขภาพแข็งแรง และมีความสุข

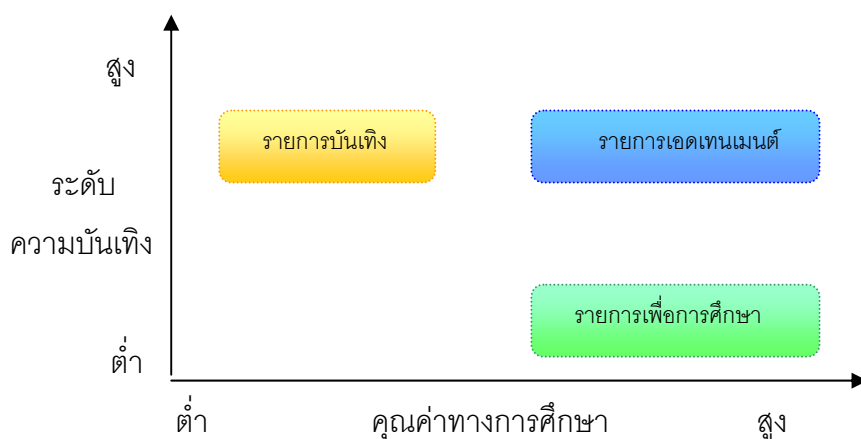
ในขณะที่ Singhal & Rogers¹² กล่าวว่า ในทางวิชาการ “เอดูเทนเมนต์” หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มีเจตนาผสมผสานข้อมูลข่าวสารและสาระความรู้ในด้านต่างๆเข้ากับ ความบันเทิง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลได้คิด คำนึง รับรู้ และมีการประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางที่พึงประสงค์ของสังคม

¹⁰ พัทธนันท์ เต็ดแก้ว, “การศึกษาเปรียบเทียบการรับชมรายการ โทรทัศน์ประเภทสาระความรู้และสาระบันเทิง การจดจำได้ และการนำไปใช้ประโยชน์,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนากิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544).

¹¹ อ่างใน กาญจนา แก้วเทพและคณะ, เอดูเทนเมนต์: สื่อสาระบันเทิงเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม (กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอ็ดลิ้นเพรส โพรดักส์, 2543). หน้า 281.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 281

ดังนั้นการผสมผสานข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงเข้าด้วยกันจึงเป็นการเปลี่ยนมุมมองของผู้ชม จากเดิมที่มีการแบ่งแยกระหว่างความรู้ และบันเทิงออกจากกัน มาสู่แนวความคิดที่ว่าในความเป็นจริงแล้วเราเปิดรับทั้งเรื่องราวที่เป็นสาระความรู้ และความบันเทิงได้ในเวลาเดียวกัน โดยสาระความรู้ และความบันเทิงยังเอื้อประโยชน์ให้แก่กันและกันอีกด้วย เพราะความบันเทิงจะเป็นตัวส่งเสริมให้เรื่องราวที่เป็นสาระความรู้ที่น่าสนใจ ในขณะที่เนื้อหาที่สาระความรู้นั้นก็ช่วยให้สื่อบันเทิงนั้นมีคุณค่ามากขึ้น สื่อประเภทสาระความรู้หรือ Edutainment จึงช่วยให้ผู้รับสารได้รับทั้งความรู้และความบันเทิงในเวลาเดียวกัน ดังแผนภาพแสดงสัดส่วนความรู้และความบันเทิงในรายการบันเทิง-รายการเพื่อการศึกษ-รายการเอดเทนเมนต์ที่ปรากฏด้านล่างนี้¹³

Rogers. E.M. & Shefner¹⁴ กล่าวว่าอันที่จริงแล้วการใช้สื่อบันเทิงในการถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชน ไม่ใช่แนวคิดใหม่ แต่เป็นแนวคิดดั้งเดิมเมื่อกว่าพันปีก่อน โดยแนวคิดนี้จะปรากฏในรูปแบบของสื่อพื้นบ้าน เช่น นิทานอีสป หรือนิทานปรัมปรา ต่างๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอ ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี ของสังคมนั้นๆ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้มีการพัฒนามากขึ้นเรื่อยๆจนทำให้ปัจจุบันมีสื่อหลากหลายประเภทที่ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสาร เช่น หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วีดิโอ วีซีดี ดีวีดี อินเทอร์เน็ตฯ โดยที่ผู้ผลิตสื่อได้การผสมผสานเรื่องราวที่เป็นสาระความรู้และความบันเทิง

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 280

¹⁴ อังในพัทธนันท์ เต็คแก้ว, “การศึกษาเปรียบเทียบการรับชมรายการ โทรทัศน์ประเภทสาระความรู้และสาระบันเทิง การจดจำได้ และการนำไปใช้ประโยชน์, หน้า 17

ต่างๆ และนำเสนอผ่านทางเทคโนโลยีทางการสื่อสารเหล่านี้ ทำให้ผู้ชมมีช่องทางในการรับชมสื่อประเภทสารระบับเทิงได้หลากหลายช่องทางมากขึ้น และความแตกต่างทางช่องทางการสื่อสารก็ส่งผลให้สื่อสารระบับเทิงถูกนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้รับสารทุกประเภท

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่อง “สารระบับเทิง” มาเป็นกรอบแนวคิดว่า รายการ กบนอกกะลา และสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการดังกล่าวปรากฏเนื้อหาที่เป็นสาระความรู้และความบันเทิงในลักษณะใด

แนวคิดเรื่องการสร้างอารมณ์ขัน

ในปัจจุบัน สื่อหลากหลายประเภทอาทิเช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อบุคคลนิยมนำเสนอเนื้อหาที่สอดแทรกอารมณ์ขันเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน รอยยิ้ม และเสียงหัวเราะให้กับผู้ชม และผู้ฟัง

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์¹⁵ กล่าวว่า อารมณ์ขันเป็นการเสนอสิ่งที่เบี่ยงออกไปจากความหมายที่เป็นมาตรฐานหรือที่เข้าใจกันว่าเป็นความหมายปกติ โดยทำการดัดแปลงกลับหน้าเป็นหลัง หรือกลับซ้ายเป็นขวาซึ่งทำให้เรื่องธรรมดาสามารถกลายเป็นเรื่องตลกขบขันขึ้นมาได้ โดยความหมายที่กล่าวถึงในที่นี้ หมายถึง ระบบสัญลักษณ์ต่างๆ อาทิ ภาษา ดนตรี การแต่งกาย และกิริยาท่าทางที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความหมาย ความคิด และอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลและของสังคมโดยรวม โดยระบบความหมายหรือระบบสัญลักษณ์นั้นมีแบบแผนเฉพาะของตนเองซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นสถาบันที่ประกอบด้วยกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งสมาชิกในสังคมจะสามารถเข้าใจ และใช้สัญลักษณ์เหล่านี้ได้ก็ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ในวัฒนธรรมนั้นๆ

Sigmund Freud¹⁶ กล่าวไว้ว่า กระบวนการหัวเราะนั้นเป็นกลไกของการผ่อนคลายความตึงเครียดและสร้างความพึงพอใจในระดับจิตใต้สำนึก จะเกิดขึ้นเมื่อพลังจิตได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระจากการสะกดกั้นความรู้สึกนึกคิดที่ต้องห้าม โดยเห็นว่าเรื่องขำขันเป็นสิ่งที่

¹⁵ อังใน บุญญา ปัญญาไว, “กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในนวนิยายของวิมล ศิริไพบูลย์,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544).

¹⁶ อังใน ชนัญญา ไขลลอ, “การสื่อสารอารมณ์ขันของนักแสดงตลก รายการ โทรทัศน์ก่อนบ่ายคลายเครียด,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง กรุงเทพมหานคร, 2544).

เจ้า และการหัวเราะเกิดจากการฟังเรื่องที่ตลกขบขัน นั่นคือการระบายความเก็บกดและความรู้สึกก้าวร้าวต่างๆที่แฝงอยู่ในส่วนลึกออกมาเพราะสาระของเรื่องซ้ำชั้นเหล่านี้มักเป็นเรื่องต้องห้ามของสังคม เช่น เรื่องเพศ เป็นต้น

ภูวดล สุวรรณดี¹⁷ กล่าวว่า มนุษย์สามารถถ่ายทอดอารมณ์ขันออกมาได้หลายวิธีทั้งลักษณะ ท่าทาง ภาษาพูด และภาษาเขียน การละเล่นบันเทิง แม้กระทั่งงานศิลปะรูปแบบต่างๆก็สามารถถ่ายทอดอารมณ์ขันได้

กุหลาบ มัลลิกามาส¹⁸ กล่าวว่า อารมณ์ขันเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งในวรรณคดีซึ่งเป็นเครื่องผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ และสร้างความบันเทิงได้ดียิ่ง อารมณ์ขันในทางวรรณคดีหมายถึงอารมณ์ที่ทำให้มนุษย์มีความสุขสนุกสนาน หรือทำให้ยิ้มแย้ม หรือหัวเราะได้อย่างไร้เงา โดยอารมณ์ขันเกิดจากการใช้ถ้อยคำ ตัวละคร และสถานการณ์ต่างๆ ในเนื้อเรื่องซึ่งปรากฏในลักษณะดังต่อไปนี้

1. ลักษณะ หรือขนาดที่แปลกแตกต่างไปจากชีวิตจริง เช่น หวีที่มีขนาดใหญ่เหมือนคราด ผู้ชายที่แต่งเหมือนหญิงแต่เน้นสัดส่วนผิดจากปกติไปมาก หรือบุคคลที่เกิดปกติไปมากทั้งในขนาดและนิสัยใจคอ
2. การกระทำใดๆ คล้ายกลไก เช่น เดินกระตุกเหมือนหุ่นยนต์ การยกมืออย่างมีจังหวะ
3. การกระทำซ้ำซาก เช่น พุดผิดเป็นนิจศีล ยกสุภาสิตทุกประโยคที่พุด เดินหกล้มอยู่เสมอ หรือท่าทางหงอกกลัวทุกครั้งที่เห็นภรรยา
4. การกระทำที่ตรงข้ามกับรูปร่างและลักษณะ เช่น คนผอมมีแต่ชีโครงพยายามอวดกำลังชกต่อยกับผู้อื่น เด็กน้อยพุดจาแบบผู้ใหญ่ผู้หนักเลง
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับกลับกลายเป็นความผิดคาดอย่างอื่นไป เช่น คาดว่าจะได้ต้อนรับสาวสวยคนหนึ่งกลับกลายเป็นเพียงสุนัขตัวหนึ่งเท่านั้น
6. ถ้อยคำที่ขัดแย้งกับการแสดงออกหรือข้อเท็จจริง เช่น เขาหยอกเธอเล่นทุกวันด้วยการข้อมเบาๆพอขอตาเขียว

¹⁷ อ้างใน บุญยดา ปัญญาไว, “กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในนวนิยายของวิมล ศิริไพบูลย์”, หน้า 18.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21

แอนโทนี โอเดรียธ¹⁹ กล่าวถึงประเภทของความขบขันทางภาษาและภาษาเขียนเขียนไว้ดังนี้

1. คำแนะนำ (Adviser) หมายถึง การให้คำแนะนำที่น่าขบขัน เช่น คำแนะนำสำหรับผู้ที่ซื้อลูกสุนัข คือ อย่าซื้อ
2. เรื่องเล่า (Anecdotes) หมายถึง เหตุการณ์ตลกใดๆที่นำมาเล่าซ้ำ เช่น เรื่องหน้าแตกของตัวเอง
3. การนินทา (Aside) หมายถึง การพูดรำพึง หรือแอบพูดถึงคนอื่นโดยที่เขาไม่รู้ตัว
4. การอ้า (Banter) หมายถึง การพูดแหย่กลับไปกลับมา
5. การผสมคำใหม่ (Blendword) หมายถึง การผสมคำ 2-3 คำเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นคำใหม่ เช่น Smoke+Fog = Smog
6. ตลกร้าย (Black Humor) หมายถึง ตลกจากเรื่องที่ไม่เหมาะสม เช่น การพูดสองแง่สามง่าม หรือการพูดถึงเรื่องสกปรก
7. การพูดโพล่ง (Blunder) หมายถึง การพูดผิดจนดูเหมือนคนโง่
8. การโกหก (Bull) หมายถึง การพูดเรื่องไม่จริงอย่างโจ่งแจ้ง
9. การล้อเลียนชนชั้นสูง (Burlesque) หมายถึง การล้อกลุ่มคนในวงสังคมชั้นสูงด้วยภาษาหรือการแต่งกาย
10. ภาพล้อใบหน้าบุคคล (Caricature) หมายถึง ภาพล้อบุคคลที่ทำให้ขันโดยการขยายลักษณะบางอย่าง
11. เรื่องหักมุมจบ (The Catch Tale) หมายถึง เรื่องตลกที่พาให้ผู้ฟังติดตามว่าตอนจบมีความพิสดาร และเฉลยออกมาด้วยสิ่งที่ไม่มีความสำคัญอะไร
12. ปริศนาคำทาย (Conundrum) หมายถึง ปริศนาที่คำเฉลยมาจากการเล่นคำ
13. คำคม (Epigram) หมายถึง การพูดแบบฉลาดเพื่อชี้ให้เห็นความจริงบางอย่าง
14. การขยายความเกินจริง (Exaggerism) หมายถึง การพูดถึงลักษณะของบางสิ่งบางอย่างแบบเกินจริง
15. การผลอ (Freudian slip) หมายถึง การพูดความในใจ เช่น ความคิดเห็นต่อคนอื่นในเรื่องรูปร่าง หน้าตา พฤติกรรม หรือความลับออกมาอย่างลืมหืม
16. การกล่าวเกินจริง (Hyperbole) หมายถึง การกล่าวเกินจริงอย่างมากๆ
17. การประชด (Irony) หมายถึง การพูดตรงข้ามกับสิ่งที่ต้องการจะสื่อ

¹⁹ อันธยา หล่อเรื่องศิลป์, “การวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในละครตลกสถานการณ์เรื่อง บางรักซอย 9,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549).

18. เรื่องตลก (Joke) หมายถึง เรื่องตลกแบบสั้นๆ
19. เรื่องไร้สาระ (Nonsensism) หมายถึง การพูดเรื่องที่ไม่มีความหมาย
20. การล้อเลียน (Parody) หมายถึง การล้อเลียนข้อเขียนหรือสิ่งที่เขียนขึ้นไว้แล้ว เช่น คำขวัญ บทเพลง วรรณกรรมที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วด้วยวิธีการเขียนที่คล้ายกัน
21. การพูดใหม่ (Recovery) หมายถึง การพูดแก้ไขเมื่อพูดผิด
22. การขมกกลับ (Repartee) หมายถึง การพูดโต้ตอบกลับที่เร็วมากในลักษณะตลกเย้ยหยัน
23. การเสียดสี (Satire) หมายถึง การพูดเสียดสี ถากถาง
24. การลดความสำคัญ (Understatement) หมายถึง การพูดถึงบางสิ่งบางอย่างที่มีความหมายเบาว่าความหมายจริง เช่น ใช้คำว่า รำคาญ แทนคำว่า เดือดดาล

ในขณะที่ Alan Raynold Thompson)²⁰ ได้กล่าวถึง ลำดับขั้นของตลก หรือ “บันไดตลก” (Ladder of Comedy) ไว้ดังนี้

1. ลามกอนาจาร (Obscenity) หมายถึง ลักษณะของตลกขั้นต่ำสุดซึ่งในแต่ละสังคมก็มีการให้ความสำคัญในเรื่องของการเปลือยกายแตกต่างกัน และทุกวันนี้เรื่องของความลามกอนาจารก็เป็นเรื่องที่ยากจะกำหนดได้ ช่องว่างระหว่างวัย และความแตกต่างทางภูมิปัญญา ทำให้พิจารณาเรื่องนี้ไปในประเด็นต่างๆ
2. เคราะห์หามยามร้ายทางร่างกาย (Physical Mishap) หมายถึง ลักษณะตลกเจ็บตัวชนิดหนึ่ง เช่น การกระชากเก้าอี้จากตัวละครที่กำลังนั่ง การลื่นล้มเพราะเปลือกกล้วย การปาหน้าด้วยเค้ก
3. กลไกของเรื่อง (Plot Device) หมายถึง ลักษณะของตลกสถานการณ์ที่เรื่องเหลือเชื่อ หรือเรื่องบังเอิญกลายเป็นเรื่องจริง รวมทั้งเรื่องเข้าใจผิด ความปรารถนาที่สวนทางกัน ความไม่ถูกต้องกาลเทศะ หรือเหตุการณ์ที่กระทัดรัดอ้วนใจ
4. ไหวพริบคำคม (Verbal Wit) หมายถึง ลักษณะตลกที่เกิดจากภาษา คำพูดจาต่างๆ
5. ความลึกลับในการเสนอตัวละคร (Inconsistency of Character) หมายถึง ลักษณะของตลกที่เป็นกรกระทำหรือคำพูดที่ทำให้ประหลาดใจเพราะตรงข้ามกับที่เห็น อาจมาจากการแสร้งทำ หรือบุคลิกที่แท้จริงของตัวละคร

²⁰ อังใน พรณทิพา อุปลวรรณา, “กลยุทธ์ใช้อารมณ์ขันในการ โฆษณาทางโทรทัศน์,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขา วิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540).

6. ตลกทางความคิดและเสียดสี (Comedy of Idea and Satire) หมายถึง ลักษณะของตลกที่เกิดจากการล้อเลียน เสียดสีชีวิตจริงซึ่งสามารถสร้างเสียงหัวเราะให้กับเรื่องเครียดในชีวิตได้

โดยสรุป อารมณ์ขันที่ปรากฏในสื่อประเภทต่างๆสามารถช่วยให้ผู้ชม หรือผู้ฟังเกิดการผ่อนคลายจากความเครียด หรือเกิดเสียงหัวเราะ โดยสื่อสามารถถ่ายทอดอารมณ์ได้ในหลายลักษณะทั้งรูปแบบสถานการณ์ การแสดงออกของบุคคล และภาษาที่ใช้ในการพูดหรือเขียนโดยส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารถึงการกระทำต้องห้าม การกระทำที่ไม่ดี หรือผิดแปลกไปจากความเป็นจริงในสังคม

จากแนวคิดเรื่องกลไกการสร้างอารมณ์ขัน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในวิเคราะห์หาลักษณะการสร้างอารมณ์ขันที่พบในสื่อประเภทสารบันเทิงในรายการโทรทัศน์กับนอกกะลา และสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์กับนอกกะลา

แนวคิดเรื่องการ์ตูน

สังเขต นาคไพจิตร²¹ อธิบายว่า Cartoon มาจากภาษาฝรั่งเศส คือ Carton หมายถึง รูปวาดบนกระดาษแข็งเพื่อความขบขัน เช่น ภาพล้อทางการเมือง ลักษณะการวาดอยู่ในกรอบ และแสดงเหตุการณ์ที่เข้าใจได้ชัดเจนโดยง่ายและมีคำบรรยายสั้นๆ

Comic หมายถึง ภาพขบขัน โดยมีภาพเป็นชุดๆ มีถ้อยคำบรรยายประกอบตามเนื้อเรื่อง มีบทสนทนาในแต่ละภาพ เดิมทีเนื้อหาจะเป็นเรื่องตลกขบขันเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันมีหลากหลายแนวมากขึ้น เช่น อาชญากรรม สงคราม และผจญภัย เป็นต้น

การ์ตูนนับเป็นวรรณกรรมที่ถ่ายทอดความเข้าใจและความรู้สึกด้วยรูปภาพซึ่งมีลักษณะเป็นภาพขบขันที่ดูผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อล้อเลียนให้เกิดอารมณ์ขัน ประชดประชันแต่ยังคงแฝงไว้ด้วยความเป็นจริง ซึ่งการทำให้ผิดรูปร่างหรือบิดเบือนของการ์ตูนนั้นก็เห็นได้จากการที่ตัวละครมีศีรษะขนาดใหญ่ ตัวหดสั้น จมูกยื่น คิ้วหาย ดวงตาใหญ่ พร้อม

²¹ สังเขต นาคไพจิตร, การ์ตูน (มหาสารคาม: ปริดาการพิมพ์, 2530). หน้า 5

เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่แสดงถึงบุคลิกภาพของตัวการ์ตูน และมีการแสดงสีหน้าท่าทางเพื่อบอกอารมณ์ความรู้สึก

ซีไมพร สุขสัมพันธ์²² ทำการเปรียบเทียบลักษณะพิเศษของการ์ตูน (Comic) กับสื่ออื่น ๆ ดังนี้

1. การ์ตูนกับศิลปะลายเส้น กล่าวคือ การ์ตูนเป็นภาพวาด จึงมักถูกจัดให้เป็นศิลปะลายเส้นชนิดหนึ่งเช่นเดียวกับภาพประกอบ ซึ่งทั้งสองอย่างมีข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัด คือ ภาพประกอบจะเน้นการนำเสนอเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเพียงชั่วขณะเดียว ส่วนการ์ตูนเป็นการเล่าเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องไปตามลำดับ
2. การ์ตูนกับวรรณกรรม กล่าวคือ เนื่องจากการเล่าเรื่องเป็นสิ่งสำคัญในการ์ตูนเพื่อตอบสนองผู้คนในวงกว้าง และอาจแทนที่หนังสือนิยายราคาถูกลง หรือนวนิยายเรื่องยาวตามนิตยสารได้เพราะการ์ตูนสามารถให้รายละเอียดและเล่าเหตุการณ์ได้โดยง่าย โดยใช้เวลาน้อย และสามารถเข้าใจเรื่องราวที่นำเสนอได้ทันที แต่หากมองการ์ตูนในแง่ที่เป็นวรรณกรรมเพียงอย่างเดียวย่อมไม่ได้เนื้อหาสาระแห่งการ์ตูนไว้ทั้งหมด
3. การ์ตูนกับละคร กล่าวคือ ทั้งการ์ตูนและละครต่างใช้บทสนทนาโต้ตอบกันเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อแสดงนิสัยและเจตนา เพื่อขมวดปมให้ฉงน เพื่อบอกแนวเรื่องและความคิดหลักของผลงาน เพื่อแสดงบรรยากาศ และเพื่อให้ความหมายแก่เหตุการณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ถ้อยคำในการ์ตูนอาจสะท้อนเหตุการณ์มากกว่าภาษาเขียนธรรมดาด้วยการใส่น้ำเสียง สำเนียง ลีลาเข้าไปได้เช่นเดียวกัน การ์ตูนได้เปรียบละครในแง่ที่สามารถใส่ความคิดคำนึงลงไปได้
4. การ์ตูนกับภาพยนตร์ กล่าวคือ การ์ตูนมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับภาพยนตร์มากกว่าศิลปะอื่น ๆ เพราะต่างมุ่งให้เป็นเหตุการณ์ที่กำลังเคลื่อนไหว และมีการใช้เทคนิคบางอย่างที่คล้ายคลึงกันทั้งการใช้เสียง การให้แสง การเปลี่ยนมุม ทศนียภาพ และการตัดต่อเรื่อง

สำหรับองค์ประกอบของการ์ตูนที่ขาดไม่ได้ คือ บทสนทนาซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างภาพและถ้อยคำสนทนา โดยคำพูดหรือบทสนทนาของตัวละครจะมีกรอบ หรือวงกลม (Balloon) รอบคำพูดแล้วโยงไปที่ตัวละครที่พูด เป็นการแสดงว่าคำพูดนั้นเป็นของตัวละครนั้น ถ้อยคำและบทสนทนาจะมีความกะทัดรัด สั้นแต่กระชับ และเข้าใจง่าย เนื่องจากเนื้อที่ภายในกรอบหรือวงกลมมีน้อยใช้ภาษาพูดเพื่อไม่ให้สั้น ส่วนใหญ่เป็นคำพูดแสดงอารมณ์และเสริมบทบรรยาย

22

อ้างใน อุมารพร มะโรณี, "สัมพันธภาพของการเล่าเรื่องในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551).

นอกจากนั้นยังมีสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย เช่น การใช้รูปหลอดไฟแสดงถึงปัญญาที่คิดแก้ไข ปัญหาได้ เครื่องหมายอัศเจรีย์ที่ศีรษะแสดงว่าสงสัย หรือแปลกใจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังนิยมใช้ ภาษาที่เลียนเสียงธรรมชาติ เสียงเปิดประตู เสียงของหล่น หรือของหนักปะทะกัน เป็นต้น โดยอาจสรุปลักษณะที่สำคัญ หรือธรรมชาติของการ์ตูนได้ดังนี้

1. **การสื่อความหมายด้วยภาพ** กล่าวคือ คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของการ์ตูนก็คือ “ภาพ” ดังที่ศีกดา วิมลจันทร์กล่าวไว้ว่า การ์ตูน คือ การเล่าเรื่องด้วยภาษาภาพซึ่งจะแตกต่างจากนวนิยายที่สื่อความหมายด้วยวจนภาษา โดยภาพการ์ตูนจะสามารถสื่อสารถึงอารมณ์และความรู้สึกของตัวการ์ตูนในเรื่องได้ ซึ่งจะเห็นได้ชัดจาก “การ์ตูนใบ้” หรือ “การ์ตูนเงียบ” ซึ่งเป็นการ์ตูนที่ไม่มีตัวอักษรแต่สามารถสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจในเรื่องราวได้โดยการใช้ภาษากาย ภาษาเสียง ภาษากลิ่น ภาษารส และภาษาจิต (ความคิดหรืออารมณ์) ซึ่งภาษาทั้งหมดทั้งมวลนี้สามารถสื่อความหมายออกมาทางสีหน้า ท่าทาง ขนาด สี เส้น และสัญลักษณ์ต่างๆในเรื่อง

2. **การใช้มุมมองแบบภาพยนตร์** กล่าวคือ คุณลักษณะสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการ์ตูนสมัยใหม่ คือ การวาดโดยใช้มุมมองภาพยนตร์ เช่น close up, extreme close up, long shot เป็นต้น ซึ่งการใช้มุมมองในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมาย และอารมณ์ของเนื้อเรื่องได้โดยไม่ต้องอ่านคำบรรยาย หรือคำพูดของตัวละครมากเกินไป

3. **ระยะเวลาในการเสพสั้น** กล่าวคือ การอ่านการ์ตูนแต่ละเล่มนั้นจะใช้เวลาไม่มาก อีกทั้งยังเกิดอรรถรสในการอ่านมาก สนุกเร็ว รู้เรื่องเร็ว จบเร็ว เมื่อเทียบกับการอ่านนวนิยายหรือวรรณกรรมประเภทอื่นๆจะเสียเวลาในการอ่านมากกว่าการ์ตูน และยังสนุกซ้ำ ซึ่งจุดนี้มีผลมาจากการที่การ์ตูนสื่อความหมายด้วยภาพ และวาดขึ้นด้วยมุมมองของภาพยนตร์ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายนั่นเอง

4. **ลักษณะที่เป็นไปไม่ได้หรือเหนือจริง** กล่าวคือ การ์ตูนสามารถถ่ายทอดความคิดอันแปลกแตกต่างจากโลกในความเป็นจริงได้อย่างไร้ขีดจำกัด เช่น พลังพิเศษเหนือธรรมชาติ การเหาะเหินเดินอากาศ การเดินทางข้ามเวลา ข้ามมิติ อีกทั้งตัวการ์ตูนจะมีลักษณะอย่างไรก็ได้ตามแต่ที่คนเขียนการ์ตูนอยากจะทำให้เป็น แม้ว่าการ์ตูนบางส่วนจะมีแนวเนื้อหาที่ค่อนข้างอิงกับความจริง เช่น การ์ตูนกีฬา การ์ตูนทำอาหาร หรือแม้แต่การ์ตูนวิทยาศาสตร์ ก็ยังมีการนำเสนอลักษณะที่ผิดไปจากความเป็นจริง เช่น ภาพผักผลไม้ หรือวัตถุสิ่งของที่มีหน้าตา เป็นต้น

5. **ความยืดหยุ่นของเวลา** กล่าวคือ ลักษณะที่สำคัญของการ์ตูน คือ การดำเนินเรื่องอย่างเชื่องช้า ไม่อิงกับเวลาในความเป็นจริง โดยตั้งแต่เริ่มเรื่องจนจบเรื่องมักจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นานนัก ซึ่งจะเห็นได้ว่าตัวการ์ตูนจะไม่มีอาการเจริญเติบโต ไม่ว่าจะนำเสนอผ่านไปกี่เล่ม หรือกี่ตอน ลักษณะของตัวการ์ตูนก็ยังคงเดิม

ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่อง “การ์ตูน” มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ว่าธรรมชาติของการ์ตูนส่งผลต่อการนำเสนอความบันเทิงในสื่อสิ่งพิมพ์เอดูเทนเมนต์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์หรือไม่ อย่างไร

แนวคิดเรื่องสื่อต่อคุณราม่า (สารคดีเชิงละคร/นิยาย)

ในสมัยก่อนรูปแบบรายการสารคดี จะเป็นการนำเสนอเรื่องราวข้อเท็จจริงโดยไม่มีการใช้เทคนิควิธี หรือ ความบันเทิงใดๆเข้ามาแทรก เป็นการนำเสนอเรื่องราวโดยการบรรยาย หรือ การเล่าเรื่องอย่างเรียบง่าย ตั้งแต่ต้นจนจบ แต่เมื่อเวลาผ่านไปรายการสารคดีมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอให้มีความน่าสนใจ และน่าติดตามมากขึ้น

ธีรภาพ โลหิตกุล²³ ผู้ผลิตรายการสารคดีบริษัทพาโนรามา ดอคคิวเม้นทารี่ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “กว่าจะเป็นสารคดี” ว่า ในมุมมองของคนทำสารคดีแก่นสาระที่เราศึกษาได้จาก เพลง หรือละครนั้นอยู่ที่

1. การคิดเป็นภาพ หรือการทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรม
2. การสร้างอารมณ์ให้เกิดขึ้นเมื่อได้ ฟัง ดู หรืออ่าน ดึงดูดให้ผู้รับสื่อติดตามฟัง อ่าน หรือดูไปตลอด
3. กลวิธีการอุปมาอุปไมยที่ตรงใจ หรือตรงกลุ่มเป้าหมาย

นอกจากนี้ ธีรภาพ โลหิตกุลยังกล่าวอีกว่า ละครมีพลังอำนาจของอารมณ์ ที่จะเป็นตัวสำคัญในการดึงดูดคนให้ติดตามตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนทำสารคดีจะต้องสร้างงานสารคดีให้กลายเป็นละคร หรือสร้างอารมณ์ รัก เกลียด โกรธ ชัง ในงานสารคดี เพราะหัวใจของงานสารคดี คือ การนำเสนอความจริง แต่ต้องนำเสนออย่างสร้างสรรค์ อย่างที่

²³

ธีรภาพ โลหิตกุล, *กว่าจะเป็นสารคดี* (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มรรณพ, 2539). หน้า. 37-39.

อาจารย์ชอุ่ม ประเสริฐสกุลกล่าวว่า “ภาพยนตร์สารคดีคือภาพยนตร์ที่ให้อรรถเจตจำนง (Factual Film) อย่างมีนาฏลักษณ์ (Dramatic Presentation)

Alan Rosenthal²⁴ ได้กล่าวถึงงานสารคดีเชิงละครไว้ว่า งานประเภทดังกล่าวเป็นงานที่ผู้สร้างต้องการสร้างความสนุกสนาน และความพึงพอใจให้กับผู้ชม แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะปลุกเร้าผู้ชมด้วยประเด็นคำถามหนักๆ และในบางโอกาสบางอย่างก็เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์บางอย่างในขณะนั้น

โดยสรุปแล้วรายการสารคดีเชิงละคร หมายถึง การผนวกเอาสาระความรู้และความบันเทิงเข้าไว้ด้วยกัน โดยส่วนของเนื้อหาจะเป็นสาระความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง ส่วนความบันเทิงจะเป็นส่วนขององค์ประกอบบางส่วน เช่น รูปแบบในการนำเสนอ โดยจุดมุ่งหมายของการนำเสนอสารคดีเชิงละครไม่ได้เพียงแค่ต้องการเรียกคะแนนนิยมจากผู้ชมเท่านั้น แต่ต้องการนำเสนอเรื่องราวที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับสังคม และเป็นสิ่งที่ทำให้รายการสารคดีประเภทนี้มีคุณค่าทางศีลธรรม และเป็นเกณฑ์ที่แบ่งแยกชัดเจนระหว่างงานสารคดีเชิงละคร และ งานละคร

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่ารายการสารคดีเป็นรายการที่มีพื้นฐานอยู่บนการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นความจริง ทำให้เรื่องราวขาดความน่าสนใจ ดังนั้นการนำคุณลักษณะ หรือ องค์ประกอบของงานละครมาใช้ในการเล่าเรื่องราวที่เป็นรายการสารคดีจะช่วยให้เนื้อเรื่อง และ รูปแบบรายการมีความน่าสนใจมากขึ้น

อย่างไรก็ตามสารคดีเชิงละครแบบเต็มรูปแบบในประเทศไทยมีค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่องค์ประกอบทางด้านละครนั้นจะเป็นเพียงองค์ประกอบเล็กๆ เช่น เป็นตัวเปิดเรื่อง หรือ แทรกอยู่ในบางตอนของรายการ ประกอบกับการสร้างรายการสารคดีในรูปแบบของละครนั้นใช้การลงทุนค่อนข้างสูงพอๆกับการทำละคร แต่เนื้อหาไม่สนุกเท่าละคร จึงค่อนข้างมีอุปสรรคในการผลิต

ดังนั้นรายการสารคดีเชิงละครในประเทศไทยจึงมีการใช้เพียง “อารมณ์ทางละคร” มาเป็นองค์ประกอบในการนำเสนอเรื่องราวเพื่อสร้างอรรถรสให้แก่ผู้ชม ดังที่ อธิภาพ โฉมิตกุล หนึ่งในนักเขียนบทสารคดีชั้นนำของเมืองไทยได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า สิ่งที่ดึงดูดให้ผู้ชมติดตามละคร

24

อ้างใน รัชดาภรณ์ มอญขาม, “วิธีการนำเสนอเชิงละครในสารคดีท่องเที่ยวทางโทรทัศน์,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544).

โทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง ก็เนื่องจกงานละครนั้นสามารถให้ได้ทั้งความสุข ความทุกข์ ความรัก ความเหงา ความเศร้า ความตื่นเต้น และความพิศวง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องราวของอารมณ์ ดังนั้นรายการสารคดีซึ่งเป็นการนำเสนอความจริงอย่างสร้างสรรค์นั้นจึงต้องหาส่วนผสมที่ลงตัวระหว่างข้อเท็จจริงกับการสร้างสรรค์วิธีการนำเสนอ ซึ่งก็คือการนำเอากลวิธีการเล่าเรื่องในงานละครมาใช้ในงานสารคดีนั่นเอง (ธีรภาพ โลหิตกุล อังใน รัชดาภรณ์ มอญขาม, 2544 : 21)

ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีเรื่องตอคูดรามา (สารคดีเชิงละคร/นิยาย) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ลักษณะความเป็นสื่อตอคูดรามาของรายการคนค้นคนและสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการดังกล่าวว่ามีลักษณะอย่างไร

ทฤษฎีเรื่องภาพ Anti-realism

ในปัจจุบัน “ภาพ” นับเป็นส่วนสำคัญในการนำเสนอเรื่องราวประเภทต่างๆ รวมทั้งสารคดีหากภาพมีความสวยงามน่าสนใจมากเท่าไร ก็จะสามารถดึงดูดผู้ชมหรือผู้อ่านได้มากขึ้นเท่านั้นประกอบกับความก้าวหน้าทางความรู้และเทคโนโลยีได้ส่งผลให้ผู้ผลิตสื่อสามารถจัดวางและปรับแต่งภาพในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างต่อภาพดังกล่าว โดยรูปแบบที่ผิดไปจากธรรมชาติเช่นนี้เรียกว่าภาพ Anti-realism ซึ่งมีลักษณะดังนี้²⁵

สี่

การสร้างสุนทรียะผ่านรูปแบบการให้สีนั้น ก็เพื่อชักจูงอารมณ์ และแต่งแต้มบรรยากาศมากกว่าที่จะใช้เพื่อบอกความคิด หรือสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์เพื่อตีความ ซึ่งผู้คนทั่วไปสามารถรับรู้สีในเชิงความรู้สึกได้ใกล้เคียงกันทั้งๆที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นั่นคือ ตามหลักการพื้นฐาน สีโทนเย็น (น้ำเงิน เขียว ม่วง) บอกถึงความสงบสุข ราบเรียบ ว่างเปล่า โดยสีโทนเย็นนั้นเป็นสีที่ไม่โดดเด่น เวลาประกอบในภาพมักจะถูกกลืนหายไปเสมอ ในขณะที่สีโทนร้อน (แดง เหลือง ส้ม) จะให้ความรู้สึกรุนแรง เร่าร้อน ก้าวร้าว เป็นสีที่กระตุ้นความรู้สึก โดดเด่น สะดุดตาผู้ชม อย่างไรก็ตามหากแยกความสุนทรียะที่ปรากฏในสีแต่ละสี สามารถสรุปได้ดังนี้

25

มรรยาท พงษ์ไพบูลย์, “สารคดีโทรทัศน์ที่ใช้ภาพแนว Anti-Realism กับการรับรู้ความหมายและสุนทรียะของผู้ชม,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544).

1. สีเหลือง ให้ความรู้สึก ร่าเริง สดใส สว่าง แต่สีเหลืองคล้ำจะให้ความรู้สึกหดหู่
หวาดกลัว
2. สีแดง ให้ความรู้สึกรุนแรง ตื่นเต้น เร้าร้อน เกลียดชัง
3. สีส้ม ให้ความรู้สึกร่าเริง สนุกสนาน สะดุดตา เป็นกันเอง
4. สีเขียว ให้ความรู้สึกสดชื่น สบายตา ร่มรื่น ผ่อนคลาย
5. สีน้ำเงิน ให้ความรู้สึกสุขุม เยือกเย็น รอบคอบ น่าเชื่อถือ แต่สีน้ำเงินแบบทึบ
และสกปรกจะให้ความรู้สึกถูกเก็บกด โดนบีบบังคับ หดหู่ ลึกลับ
6. สีม่วง ให้ความรู้สึกลึกลับ สูงค่า สง่า เศร้า เหงา ไม่สบายใจ
7. สีชมพู ให้ความรู้สึกบริสุทธิ์ ไร้เดียงสา ร่าเริงเบิกบาน
8. สีน้ำตาล ให้ความรู้สึกทรูทโรม เก๋แก่ หนักแน่น อดีต
9. สีขาว ให้ความรู้สึกสบายใจ สว่าง ร่าเริง บริสุทธิ์ จืดชืด ว่างเปล่า ยอมแพ้
10. สีดำ ให้ความรู้สึกหนักแน่น ชิงชัง ซึมเศร้า กลัว สงบ กักขฬะ เศร้าโศก ลึกลับ หดหู่
แห้งแล้ง และในทางตรงกันข้าม สีดำเป็นสีที่ให้ความรู้สึกถึงการแสดงคุณค่า และฉากหลังสีดำก็ยัง
ช่วยให้สีอื่นเด่นชัดขึ้น
11. สีเทา ให้ความรู้สึกเก่าแก่ มีอายุ เศร้า เงียบขรึม อ่อนโยน เป็นสีที่นิยมใช้มากกว่า
สีขาวหรือสีดำ

แสงและเงา

การจัดแสงนับเป็นสุนทรียะอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้รับสารสามารถรับรู้ถึงอารมณ์ของ
เรื่องราว หรือบุคคลในเรื่อง โดยสามารถแบ่งรูปแบบของการจัดแสงได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การจัดแสงแบบ High Key หมายถึง การจัดแสงที่ทำให้เนื้อที่มากกว่าครึ่งหนึ่งของ
ของภาพมีความสว่างไสว โดยแสงไฟที่ใช้จะมีลักษณะนุ่มนวล เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกร่าเริง
สดใส สนุกสนาน แต่หากแสงมีความสว่างมากเกินไป อาจก่อให้เกิดความรู้สึกที่แห้งแล้ง
2. การจัดแสงแบบ Low Key เป็นการการจัดแสงที่ทำให้เนื้อที่มากกว่าครึ่งหนึ่งของ
ภาพอยู่ในเงามืด ทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกเปลี่ยว เศร้า น่ากลัว ลึกลับ ตื่นเต้น
3. การจัดแสงแบบลดหลั่น (Graduated Tonality) หมายถึง การจัดแสงที่มีความ
สว่างลดหลั่นกันตั้งแต่สว่างจนถึงเงามืด โดยส่วนที่สว่างก็ว่าจะไม่สว่างมาก และส่วนที่เป็นเงาดำก็
จะไม่มีมืดมาก เป็นการการจัดแสงที่ใช้ได้ในทุกโอกาส เป็นการบอกเล่าเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา ไม่
เน้นให้เกิดอารมณ์หรือความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง

ที่ว่าง

ที่ว่างของภาพในสารที่สื่อไปนั้น หมายถึง ระยะใกล้ ใกล้ของวัตถุที่ปรากฏในภาพซึ่งส่งผลให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์และความรู้สึกต่อวัตถุ หรือบุคคลในภาพแตกต่างกันออกไป โดยสามารถแบ่งลักษณะที่ว่าง หรือระยะภาพได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ภาพระยะไกล (Long Shot) หมายถึง ภาพที่แสดงรายละเอียดของวัตถุ หรือบุคคลในภาพในลักษณะกว้าง ผู้รับสารจะมองเห็นสิ่งแวดล้อมอื่นๆภายในภาพได้หลากหลาย แต่ไม่สามารถมองเห็นรายละเอียดในระดับลึกได้ ทำให้ผู้รับสารรู้สึกห่างไกล ไม่ผูกพัน
2. ภาพระยะใกล้ (Close up) หมายถึง ภาพที่แสดงรายละเอียดของวัตถุ หรือบุคคลอย่างละเอียด โดยผู้รับสารแทบจะมองไม่เห็นสิ่งแวดล้อมอื่นๆที่ประกอบอยู่ในภาพซึ่งภาพในลักษณะนี้จะทำให้ผู้รับสารรู้สึกผูกพัน สนุกสนม และรู้สึกได้ถึงความสำคัญของวัตถุหรือบุคคลนั้นๆในขณะเดียวกันภาพระยะใกล้ก็อาจส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกอึดอัดได้เช่นกัน

มุมมอง

มุมมอง หรือมุมกล้องในการถ่ายภาพวัตถุ หรือบุคคลในภาพนับว่ามีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากสามารถส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้รับสาร อีกทั้งยังสามารถสร้างความแปลกตา และความตื่นตาตื่นใจได้ไม่น้อย โดยมุมกล้องพื้นฐานที่ใช้กันมีทั้งหมด 5 มุม ดังนี้

1. Bird's eye view หมายถึง การวางมุมกล้องไว้เหนือศีรษะของบุคคล เหมือนกับสายตาของนกที่บินอยู่บนท้องฟ้า เนื่องจากไม่ค่อยปรากฏภาพลักษณะนี้ในสื่อ วัตถุหรือบุคคลที่ถูกถ่ายจะดูแปลกตาออกไป ไม่คุ้นเคย มีลักษณะที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถทำความเข้าใจได้ในทันที
2. High angle หรือภาพมุมสูง หมายถึง ภาพที่ถ่ายจากมุมสูงซึ่งทำให้ขนาดความสูงของวัตถุหรือบุคคลที่ถูกถ่ายนั้นลดลง ส่งผลให้เกิดความรู้สึกว่าวัตถุ หรือบุคคลนั้นต่ำต้อย ไม่น่าเกรงขาม และหากถ่ายกับวัตถุเคลื่อนไหว จะทำให้รู้สึกว้าวัตถุนั้นเคลื่อนไหวช้า น่าเบื่อหน่าย
3. Eye Level Shot หรือภาพระดับสายตา หมายถึง ภาพที่อยู่ในระดับสายตาของบุคคลซึ่งให้ความรู้สึกที่เป็นกลาง ไม่ก่อให้เกิดอารมณ์หรือความรู้สึกใดๆ ส่วนใหญ่ใช้เพื่ออธิบายความทั่วๆไป

4. Low Angle หรือ ภาพมุมต่ำ หมายถึง ภาพที่ถ่ายจากมุมต่ำซึ่งให้ผลตรงกันข้ามกับภาพมุมสูงโดยเป็นการเพิ่มขนาดความสูงของวัตถุหรือบุคคล ส่งผลให้สิ่งนั้นดูมีอำนาจ น่ากลัว และน่าเกรงขาม

5. Oblique angle หรือ Dutch angle หมายถึง ภาพที่ถ่ายเป็นมุมเอียง โดยหลักจิตวิทยาถือว่าการแสดงออกถึงความตึงเครียด ความเปลี่ยนแปลง ความไม่มั่นคง ซึ่งผู้ส่งสารไม่ค่อยนิยมถ่ายภาพในลักษณะดังกล่าวนี้เท่าไรนัก

การตัดต่อ

การตัดต่อภาพนับว่ามีความสำคัญกับการดำเนินเรื่องราวเพราะลักษณะของการตัดต่อภาพในลักษณะที่ต่างกันจะส่งผลให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์และความรู้สึกต่อตัวสารแตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งรูปแบบการตัดต่อภาพได้ดังนี้

1. การเปลี่ยน Shot ทันที หมายถึง การเปลี่ยนจากภาพหนึ่งไปสู่ภาพหนึ่งอย่างทันทีและรวดเร็ว ซึ่งการตัดต่อภาพในลักษณะนี้จะสื่อถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันโดยจะส่งผลให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์ตื่นตากับเรื่องราวที่เกิดขึ้น เช่น ภาพตำรวจขับรถไล่ล่าผู้ร้าย ที่มีการตัดภาพไปยังรถตำรวจ และรถผู้ร้ายสลับกันไปมา

2. การเปลี่ยน Shot อย่างค่อยเป็นค่อยไป หมายถึง การที่ภาพที่นำเสนออยู่ค่อยๆ จางหายไปจนกระทั่งมีภาพใหม่เข้ามาแทนที่ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้กับการเปลี่ยนผ่านของเวลา การเชื่อมฉาก การนำเสนอเหตุการณ์ที่สวยงาม น่าประทับใจ หรือเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องเศร้า ซึ่งจะก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นได้ทั้งความสุข ความอบอุ่น ความซาบซึ้ง และความเศร้า

ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีเรื่องภาพ Anti-Realism เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ในรายการโทรทัศน์คนค้นคน และสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการโทรทัศน์ดังกล่าวว่าสื่อมีการสร้างอารมณ์โดยใช้ภาพ Anti-Realism ในลักษณะใดบ้าง

ทฤษฎีเรื่องเสียงในภาพยนตร์

เมื่อกล่าวถึงเสียงในภาพยนตร์ คนส่วนใหญ่จะนึกถึงเสียงที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของบุคคล หรือวัตถุต่างๆที่ปรากฏในฉาก และเป็นเสียงที่แท้จริงของบุคคล หรือวัตถุนั้นๆ แต่หากได้ศึกษาถึงขั้นตอนการผลิตเสียงในภาพยนตร์แล้วจะพบว่าเสียงต่างๆถูกสร้างขึ้นแยกจากภาพที่

ปรากฏในฉาก หรือกล่าวอย่างง่ายก็คือ เสียงที่เราได้ยินจากภาพยนตร์นั้น ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นเสียงที่เกิดขึ้นจริงจากบุคคลหรือวัตถุในเรื่องเสมอไป แต่เป็นเสียงที่ทีมงานผลิตและใส่แทรกเข้ามา ซึ่งประโยชน์ของเสียงในภาพยนตร์นั้นมีดังนี้²⁶

1. เสียงช่วยดึงความสนใจในการมอง กล่าวคือ เสียงต่างๆที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์สามารถดึงดูดความสนใจให้ผู้ชมหันมาติดตามเรื่องราวได้ หรือเรียกได้ว่าเสียงทำให้ภาพยนตร์มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. เสียงช่วยบอกความหมายของภาพที่ปรากฏ กล่าวคือ เสียงที่แตกต่างกันส่งผลให้ผู้ชมตีความหมายของภาพที่ปรากฏในความหมายที่แตกต่างกันไป ซึ่ง คริส มาร์กเกอร์ (Chris Marker) ได้พิสูจน์ประโยชน์ของเสียงในข้อนี้ โดยการเลือกฉากในภาพยนตร์เรื่อง Letter from Siberia มา 1 ฉากแล้วใส่เสียงประกอบที่แตกต่างกันลงไป ปรากฏว่า ผู้ชมตีความหมายของภาพที่ปรากฏแตกต่างกันออกไปตามเสียงที่ได้ยิน

3. เสียงช่วยดึงความสนใจของผู้ชมไปยังบุคคลหรือวัตถุบางอย่างในฉาก กล่าวคือ เสียงที่ตั้งขึ้นในฉาก จะดึงสายตาของผู้ชมไปยังวัตถุ หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเสียงนั้น ยกตัวอย่างเช่น กำหนดให้ฉากในเรื่องเป็นห้องที่เต็มไปด้วยผู้คน จากนั้นมีเสียง “แกร๊ก” และฉากต่อไปปรากฏภาพประตูที่เปิดออก ผู้ชมจะมุ่งความสนใจยังบานประตูที่เปิดออกเพราะรู้ว่าเสียงที่เกิดขึ้นเป็นเสียงเปิดประตู แต่ในทางกลับกัน หากมีเสียง “แกร๊ก” เกิดขึ้น แต่ไม่มีภาพประตูบานใดเปิดออก ผู้ชมก็จะเริ่มคิด และเดาไปต่างๆนานาว่าเสียงที่เกิดขึ้นคือเสียงอะไรกันแน่ และกำลังจะเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เรียกได้ว่า เสียงช่วยให้เหตุการณ์ในเรื่องกระจ่างชัดขึ้น ช่วยบ่งบอกเหตุการณ์ในอนาคต และอาจสร้างความกำกวม น่าสงสัยให้กับผู้ชม

ลักษณะความต่างของเสียงในภาพยนตร์

เสียงที่ปรากฏในภาพยนตร์สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ เสียงสนทนา เสียงดนตรี และเสียงซาวนด์เอฟเฟค ซึ่งเสียงทั้ง 3 ประเภทนี้สามารถบ่งบอกถึงสถานการณ์ และอารมณ์ความรู้สึกในเรื่องได้แตกต่างกันตามองค์ประกอบดังต่อไปนี้²⁷

²⁶ David Bordwell, Film Art : an introduction (Boston: Mcgrew Hill. 2008). page 189.

²⁷ “Ibid”,page 196-203

1. จังหวะของเสียง (Rhythm)

ทีมงานสามารถกำหนดจังหวะเสียงในแต่ละฉากของภาพยนตร์เพื่อให้สอดคล้องกับภาพที่ปรากฏ เช่น หากภาพเหตุการณ์ดำเนินไปอย่างรวดเร็วเสียงในภาพก็จะมีจังหวะที่เร็ว แต่หากภาพเหตุการณ์ดำเนินไปค่อนข้างช้า จังหวะของเสียงในภาพก็จะช้าลง อย่างไรก็ตามเสียงบางชนิดก็มีจังหวะช้าเร็วเป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง เช่น เสียงหอบของคนที่กำลังจะหมดลมหายใจ ก็ย่อมจะมีจังหวะที่ช้ากว่า เสียงหอบของนักกีฬาวิ่งแข่ง หรือเสียงควบม้าของเกษตรกรในฟาร์มย่อมมีจังหวะที่ช้ากว่าเสียงควบม้าของกองทัพทหารม้า

เสียงของดนตรีก็เช่นกัน ทีมงานจะนิยมใส่จังหวะของดนตรีให้สอดคล้องกับการเคลื่อนไหวของบุคคล หรือวัตถุต่างๆในเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการ์ตูนของดิสนีย์นั้น การเคลื่อนไหวของตัวการ์ตูนจะสอดคล้องเป็นอย่างดีกับดนตรีประกอบ ทั้งในฉากเต้นรำ และฉากการเคลื่อนไหวทั่วไป

อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งทีมงานผลิตภาพยนตร์เลือกที่จะใช้จังหวะของเสียงในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับภาพที่ปรากฏ ยกตัวอย่างเช่นฉากเรือสำราญในเรื่อง *Four Nights of a Dreamer* ซึ่งภาพที่ปรากฏในฉากดังกล่าว คือ ภาพเรือสำราญขนาดใหญ่กำลังเคลื่อนตัวไปข้างหน้าอย่างนิ่มนวลกลางท้องทะเลพร้อมดนตรีจังหวะเร็ว ซึ่งการผสมผสานกันระหว่างความช้าของภาพและความเร็วของดนตรีส่งผลให้เกิดความรู้สึกลึกลับ พิศวงกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น (แม้ว่าในฉากต่อมาจะเฉลยให้ผู้ชมทราบว่าเสียงเพลงจังหวะเร็วนี้้นั้นดังมาจากภายในเรือ)

นอกจากนี้การเปลี่ยนจังหวะของเสียงในฉากต่างๆ ส่งผลให้ความคิด ความรู้สึก และความคาดหวังของผู้ชมที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆนั้นเปลี่ยนไป ยกตัวอย่างเช่น ฉากการสู้รบในเรื่อง *Alexander Nevsky* ในช่วงแรกซึ่งเป็นฉากการเตรียมกำลังทหารทีมงานจะใช้ดนตรีจังหวะช้าเนื่องจากไม่ปรากฏการเคลื่อนไหวในฉากมากนัก ต่อมาดนตรีบรรเลงด้วยจังหวะที่เร็วขึ้นเมื่อข้าศึกยกทัพเข้ามา และเกิดการสู้รบกันของทั้ง 2 ฝ่าย จากนั้นเสียงดนตรีก็กลับมีจังหวะช้าลงในท่วงทำนองที่โศกเศร้าเมื่อสงครามสงบ

2. ความเหมือนจริงของเสียง

ความเหมือนจริงของเสียงในที่นี้ หมายถึง เสียงตามความเป็นจริงของวัตถุหรือบุคคลที่ให้เสียงนั้น เช่น หากภาพที่ปรากฏในหน้าจอคือภาพสุนัขกำลังอ้าปากเห่า แล้วเสียงที่เราได้ยินเป็นเสียงเห่าของสุนัข ก็ถือว่าเสียงนั้นเสมือนจริงกับวัตถุ แต่หากเสียงที่ปรากฏพร้อมภาพดังกล่าวเป็นเสียงแมวร้องก็ถือว่าเสียงที่เกิดขึ้นไม่เสมือนจริงกับวัตถุ อย่างไรก็ตามในวงการภาพยนตร์นั้นเสียงจะถูกผลิตขึ้นแยกส่วนจากภาพ โดยทีมงานอาจจะผลิตเสียงหมาเห่า หรือแมวร้องด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ดังนั้น ความสำคัญของการให้เสียงในภาพยนตร์จึงไม่ได้อยู่ที่ว่าเราจะนำเสียงนั้นมาจากไหน แต่อยู่ที่ว่าเราจะผลิตเสียงอย่างไรให้เหมาะสมกับภาพที่ปรากฏ

โดยเทคนิคการสร้างเสียงประกอบ เสียงเสมือนจริง หรือ ซาวนด์เอฟเฟคให้เหมาะสมกับภาพที่ปรากฏนั้น ส่วนใหญ่จะนิยมใช้ในการ์ตูน หรือภาพยนตร์ตลก ยกตัวอย่างเช่น การใส่เสียงการแกว่งของบานพับประตูด้วยเสียงติ๊ดเซลดโล่ หรือการใช้เสียงฉาบแทนเสียงจานแตก แต่บางครั้งเสียงซาวนด์เอฟเฟคก็นำมาใช้ในสถานการณ์ที่ตึงเครียดได้เช่น การใส่เสียงกลองในฉากที่ตัวละครชกต่อยกัน เป็นต้น

3. ที่มาของเสียง

เสียงที่ปรากฏในภาพยนตร์นั้นมีที่มาใน 2 ลักษณะ คือ เสียงในฉาก และเสียงนอกฉาก

3.1 เสียงในเรื่อง หมายถึง เสียงที่มีต้นกำเนิดจากวัตถุหรือบุคคลที่อยู่ในเรื่องนั้นๆ เช่น เสียงดนตรีที่เกิดขึ้นจากวงดนตรีที่กำลังบรรเลงอยู่ในฉาก เสียงแก้วแตกซึ่งเกิดจากการที่ตัวละครในเรื่องทำแก้วหล่นแตกจริงๆ เสียงร้องไห้ของตัวละครในฉาก ซึ่งเสียงในเรื่องสามารถแยกได้เป็นเสียงภายใน และเสียงภายนอก โดยเสียงภายใน หมายถึง เสียงที่ตั้งขึ้นจากความคิดของตัวละครในเรื่อง ขณะที่เสียงภายนอก คือ เสียงที่เกิดขึ้นจากกระทำของบุคคลในเรื่อง นอกจากนี้ ที่มาของเสียงยังสามารถแยกได้เป็น เสียงในฉาก และเสียงนอกฉาก โดยเสียงในฉาก หมายถึง เสียงจริงที่เกิดขึ้นในฉากที่ปรากฏอยู่ เช่น เสียงจุดประทัดในศาลเจ้า (กรณีที่ฉากที่ปรากฏอยู่บนหน้าจอเป็นฉากภายในศาลเจ้า) ส่วนเสียงนอกฉาก หมายถึง เสียงจริงที่ไม่ได้เกิดจากวัตถุหรือบุคคลที่ปรากฏอยู่ในฉากนั้นๆ เช่น เสียงรถมอเตอร์ไซด์ที่แล่นอยู่นอกบ้าน (กรณีที่ฉากที่ปรากฏอยู่บนหน้าจอคือฉากภายในบ้าน)

3.2 เสียงนอกเรื่อง หมายถึง เสียงต่างๆที่นำมาประกอบในฉากทั้งที่เป็นเสียงจริงและเสียงปรุงแต่ง โดยที่เสียงดังกล่าวไม่ใช่เสียงที่เกิดขึ้นจริงตามวัตถุหรือบุคคลที่ปรากฏ หรือไม่ใช่เสียงที่อยู่ในเรื่องนั้นๆ เช่น เสียงในการแข่งขันฟุตบอลซึ่งนำมาใส่ประกอบภาพการเตะมุมบอลกันของคนกลุ่มหนึ่งเพื่อแย่งเสื่อไค้ตที่มีลิตเตอร์ติดอยู่ในกระเป๋าเสื้อ ซึ่งการใส่เสียงในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกของการแย่งชิงที่ไม่รุนแรงและจริงจัง โดยมีเสียงไธ่ร้อง ผิวปากสอดแทรกอยู่ประหนึ่งเสียงเชียร์ของคนรอบข้าง ทำให้ฉากการแย่งชิงเสื่อไค้ตนั้นดูตลกขบขันและเบาสมองมากขึ้น

ผู้วิจัยได้ใช้แนวแนวคิดเรื่องเสียงในภาพยนตร์เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงรูปแบบเสียงที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์คนค้นคน และกบนอกกะลา รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์ดังกล่าว

ทฤษฎีเรื่องภาษาภาพพจน์

Cheryl Sloan Wray²⁸ กล่าวว่า เมื่อไรก็ตามที่เราได้ยินเรื่องโวหารภาพพจน์ เรามักจะนึกถึงงานวรรณกรรม เรื่องสั้น หรือเรื่องแต่งประเภทต่างๆ ทั้งที่ในความเป็นจริง เราสามารถนำโวหารภาพพจน์มาใช้กับเรื่องราวที่เป็นข้อเท็จจริงเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้เช่นกัน แต่ไม่ควรใช้บ่อยจนเกินไป

นอกจากความรู้ และความจริงจะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ใครหลายๆคนเลือกอ่านงานเขียนประเภทสารคดีแล้ว ศิลปะการใช้ภาษาของผู้เขียนก็เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบ อย่างที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของการพรรณนารายละเอียดว่าผู้เขียนต้องพยายามทำให้ผู้อ่านเห็นภาพเหมือนกับที่ปรากฏทางโทรทัศน์ให้ได้มากที่สุดโดยใช้ศิลปะทางภาษาและลีลาการเขียน และการใช้ภาพพจน์ ก็เป็นศิลปะการใช้ภาษารูปแบบหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น และเข้าใจในสิ่งที่ผู้อ่านต้องการสื่อได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยภาพพจน์ที่นิยมใช้ในงานสารคดีนั้นมีดังนี้²⁹

²⁸ Cheryl Sloan Wray, Writing for Magazines (McGraw-Hill Companies Inc.,2005). page 156.

²⁹ รุ่งฤดี แพลงคร, การใช้ภาพพจน์ในงานเขียนสารคดี (ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548). หน้า 28.

1. **ภาพพจน์ อุปมา (Simile) – อุปไมย (Metaphor)** ภาพพจน์ประเภทนี้ หมายถึง การนำสิ่งหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งที่มีคุณลักษณะเหมือนกัน หรือคล้ายกัน หรือการนำนามธรรมไปเปรียบเทียบกับรูปธรรมเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพได้และเข้าใจอารมณ์ของเรื่องได้ชัดเจนมากขึ้น เช่น “ความอ้วนต้องช่วยพยุงตัวทุกครั้งที่ยืนหรือหิวลม เรียกว่าประคองประหม่อมราวกับลูกในไส้ เพราะชาวไทยยุคเมืองสุรินทร์นั้นเขาผูกพันกับช้างดังคนในครอบครัว” ซึ่งธีรภาพ โลหิตกุล³⁰ กล่าวว่า การเปรียบเทียบแบบนี้ช่วยให้ผู้อ่านได้รู้สึกถึงความรักความอบอุ่นที่ความอ้วนมีต่อช้างอย่างชัดเจน

2. **บุคลาธิษฐานหรือบุคคลวัตติ (Personification)** สมศรี สุกุมลนันทน์ กล่าวว่า ภาพพจน์ประเภทนี้เป็นภาพพจน์ที่ช่วยสร้างจินตนาการให้กับผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกหรืออารมณ์บางอย่างกับสิ่งที่ผู้เขียนกล่าวถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่ใช่สิ่งมีชีวิตก็ตาม เพราะบุคลาธิษฐาน คือ การพรรณนาความเป็นไปของสิ่งไม่มีชีวิตให้เหมือนเป็นอากัปกริยาของมนุษย์เช่น “ถุงพลาสติกมาเสนอหน้ารับใช้ใส่ข้าวเสียหมดแล้ว ชนเงินเลยหมดหน้าที”³¹

3. **อติพจน์ (Hyperbole)** มนัญญา กล่าวว่า ผู้เขียนนิยมให้ภาพพจน์อติพจน์เมื่อต้องการเน้นความหมายของอากัปกริยาต่างให้ชัดเจน และได้อารมณ์ความรู้สึกมากขึ้น โดยอติพจน์นั้นหมายถึงการใช้คำพูดเกินจริงจนไม่มีทางจะเป็นไปได้ แต่ต้องไม่ทำให้ความหมายหรือเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพราะผู้เขียนต้องตระหนักเสมอว่าสารคดี คือ การนำเสนอข้อเท็จจริง เช่น “ขนมหวานอาหรับซึ่งหวานเจี๊ยบ แบบที่กัดเข้าไปคำเดียวก็จะหวานแสบไล่ไปหนึ่งสัปดาห์”³²

ในความเป็นจริงไม่มีขนมที่ไหนมีรสหวานจนคนทานรู้สึกแสบลำไส้ แต่เมื่อเราต้องการจะอธิบายถึงอาหารที่มีรสหวานมากๆ เรามักจะพูดกันจนติดปากว่า “หวานแสบไล่” เพื่อเน้นว่าขนมนั้นหวานมาก จะเห็นได้ว่าการเติมคำว่า “แสบไล่” ต่อท้ายคำว่า “หวาน” ไม่ได้ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด เพียงแต่ต้องการแสดงให้ผู้อ่านรู้สึกได้ว่าขนมนั้นมีรสหวานมาก

4. **สัทพจน์ (Onomatopoeia)** สัทพจน์ หรือการเลียนเสียงธรรมชาติ คือ การนำเสียงตามธรรมชาติของสิ่งต่างๆ มาใช้บรรยายในงานเขียนเพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่สมจริง เช่น “ตู้ใส่เสื้อผ้าทรงสี่เหลี่ยมเนื้อไม้เสียงดังเอี้ยดอ้าดเมื่อเปิด” (อรสม สุทธิสาคร อ่างใน รุ่งฤดี แผลงศรี,

30 “เรื่องเดียวกัน”, หน้า.28

31 “เรื่องเดียวกัน”, หน้า.28

32 “เรื่องเดียวกัน”, หน้า.29

2548 : 29) เมื่อนำคำว่า “เอี้ยดฮาด” มาใส่ประโยค ผู้อ่านก็จะรู้สึกได้ว่าตัวไม้นั้นเกิดเสียงดังอย่างไร เวลาเปิดปิดซึ่งถือว่าเป็นกลวิธีการสร้างความสมจริงให้กับงานเขียน

ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีเรื่องภาษาภาพพจน์เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อการสร้างอารมณ์ในรายการคนค้นคนและสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการดังกล่าวว่าสื่อทั้ง 2 ประเภทมีการใช้ภาษาภาพพจน์รูปแบบใดเพื่อสร้างอารมณ์ให้กับเรื่องราว

แนวคิดเรื่องสัมพันธบท (Intertextuality)

A.A. Berger³³ ให้คำนิยามสัมพันธบทว่า เป็นการใช้หรือการสร้างตัวบทใหม่ด้วยบทหนึ่ง (อาจจะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้) จากวัตถุดิบอื่น ๆ ซึ่งเป็นตัวบทเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยกระบวนการสัมพันธบทต้องมี “ตัวบทต้นทาง” และ “ตัวบทปลายทาง”

นพพร ประชากุล เรียกตัวบทแรกว่า “ตัวบทต้นทาง” และเรียกตัวบทที่ถูกสร้างต่อยอดมาจากตัวบทแรกว่า “ตัวบทปลายทาง” และได้เสนอการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างตัวบทต้นทางและตัวบทปลายทางซึ่งมีแบบแผนของสัมพันธบททั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพว่าจากตัวบทต้นทางไปสู่ตัวบทปลายทางนั้นมีอะไรที่หาย เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

1. การขยายความ (Extension) หมายความว่า ในตัวบทปลายทางมีการเพิ่มเติมเนื้อหาอะไรซึ่งตัวบทต้นทางไม่มีบ้าง มีเหตุผลอะไรของการเพิ่มเติม และส่วนที่เพิ่มมาใหม่นี้มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับตัวบทที่แล้วอย่างไร เพื่อทำหน้าที่อะไร และการขยายความมีผลทำให้ความหมายทั้งหมดเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

2. การตัดทอน (Reduction) หมายความว่า ในตัวบทปลายทางมีการตัดทอนเนื้อหาอะไรจากตัวบทต้นทางบ้าง มีเหตุผลอะไรของการตัดทอน และการตัดทอนนี้ส่งผลถึงเรื่องความหมายของตัวบทหรือไม่

3. การดัดแปลง (Modification) หมายความว่า ในตัวบทปลายทางมีการดัดแปลงเนื้อหาอะไรจนทำให้ตัวบทต้นทางมีรูปลักษณ์ไม่เหมือนเดิม หรือแตกต่างไปจากเดิม

33

อ้างใน อุมารพร มะโรณี, “สัมพันธบทของการเล่าเรื่องในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551).

ในบางครั้งผู้ประพันธ์และศิลปินในแขนงต่างๆได้มีการสร้างสรรค์งานขึ้นมาด้วยเนื้อหาที่ผู้รับสารรู้จักคุ้นเคย ทำให้สัมพันธ์ที่มีความชัดเจน และง่ายต่อการเข้าใจสื่อที่ถ่ายทอดออกมา ทำให้เป็นผลต่อความนิยมในการเอามาตัดแปลงอย่างแพร่หลาย แต่ในบางครั้ง สัมพันธ์บทก็ไม่เกิดความชัดเจนเนื่องจากผู้ประพันธ์ขาดทักษะในการถ่ายทอดโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ประเด็นของเรื่อง หรือลักษณะตัวละครให้เหมือนกับเนื้อหาเดิม โดย J. Fiske จำแนกประเภทของสัมพันธ์บทออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. **สัมพันธ์บทแนวนอน (Horizontal intertextuality)** หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทปฐมภูมิด้วยกัน เช่น สัมพันธ์บทระหว่างประเภทรายการ ตัวละคร นักแสดง และเนื้อหา เป็นต้น เช่น การนำเอาบทประพันธ์นวนิยายมาสร้างเป็นภาพยนตร์ หรือละครโทรทัศน์

2. **สัมพันธ์บทแนวตั้ง (Vertical intertextuality)** หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทปฐมภูมิ เช่น ภาพยนตร์ ละคร และเพลง กับตัวบทอื่นๆที่แตกต่างออกไปโดยมีการอ้างอิงอย่างชัดเจนในระดับทุติยภูมิ เช่น คอลัมน์วิจารณ์ภาพยนตร์ และระดับตติยภูมิ เช่น ความคิดเห็นของผู้อ่านต่อบทวิจารณ์ดังกล่าว

สำหรับเส้นทางเชื่อมโยงหรือกลวิธีในการถ่ายโยง/อ้างอิงระหว่างตัวบทนั้น มีมิติการวัดได้ในหลายแบบ มิติแรกเป็นการวัดในเชิงปริมาณ โดยการเปรียบเทียบการตัด การเพิ่มระหว่างตัวบทแรกและตัวบทหลัง ส่วนอีกมิติหนึ่งคือการวัดในเชิงคุณภาพ ได้แก่ เส้นทาง การเชื่อมโยงระหว่างตัวบทแรกกับตัวบทหลังซึ่งอาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังนี้

- มีการซ่อนเร้นว่าเป็นการเชื่อมโยงแบบครึ่งๆกลางๆ
- มีการซ่อนเร้นเอาไว้ทั้งหมดจนแทบดูไม่รู้ว่ามีเส้นสายสัมพันธ์กัน
- ผู้ผลิตทั้งๆจะรู้ตัวหรือตั้งใจว่าหยิบองค์ประกอบจากตัวบทแรกมาผลิตซ้ำ
- การหยิบของเก่ามาใช้ใหม่อย่างไม่ตั้งใจ
- ผู้ผลิตรู้ตัวว่าได้หยิบยืมของเก่ามาใช้ แต่ตั้งใจจะปิดบัง
- มีการนำเอาของเก่ามาดัดแปลงแก้ไข
- มีการนำมาตีความใหม่อย่างตั้งใจ

ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่อง “สัมพันธ์บท” มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ว่าในแง่มุมของการบูรณาการ สื่อสิ่งพิมพ์สารคดีเชิงละคร และสาระบันเทิงมีแบบแผนของสัมพันธ์บทแบบแนวนอนโดยการขยายความจากรายการโทรทัศน์อย่างไร

แนวคิดเรื่องบูรณาการ

เสรี พงศ์พิศ³⁴ ให้ความหมายของ “บูรณาการ” ว่าหมายถึง การนำเอาหน่วยย่อยต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน ผสานกันเข้าอย่างกลมกลืน สมดุล ลงตัว สามารถดำรงอยู่และดำเนินไปได้ในภาวะที่เป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่ครบถ้วนสมบูรณ์หรืออาจกล่าวได้ว่าบูรณาการเป็นกระบวนการทำให้สมบูรณ์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์³⁵ กล่าวว่า การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การทำสิ่งที่บกพร่องให้สมบูรณ์โดยการเพิ่มเติมส่วนที่ยังขาดอยู่เข้าไป ซึ่งในภาษาไทยจะมีหลายคำที่มีความหมายในทำนองเดียวกับคำว่า “บูรณาการ” ดังนี้

1. **การเชื่อมโยง** การเชื่อมโยงในเชิงบูรณาการ หมายถึง การนำหลายๆ สิ่งมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเป็นทอดๆ โดยสิ่งที่นำมาเชื่อมโยงกันนั้นจะต้องส่งผลดีให้แก่กัน

2. **การรวมกัน-ร่วมกัน** สิ่งบางสิ่งหากอยู่เดี่ยวๆ อาจไม่มีความโดดเด่น หรือไม่มีที่น่าสนใจเท่าที่ควร แต่หากนำสิ่งที่อยู่เดี่ยวๆ หลายๆ สิ่งมารวมกันก็จะเกิดสิ่งใหม่ที่มีความสมบูรณ์ โดดเด่น และน่าสนใจมากขึ้นกว่าเดิม

3. **การผนวก** สำหรับการผนวกนั้นก็คือการนำสิ่งใหม่มาเพิ่มเข้าไปในสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้วเพื่อให้สิ่งที่มีอยู่เดิมนั้นสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. **การประสาน** การประสาน หมายถึง การที่แต่ละสิ่งแสดงบทบาทเฉพาะของตน แต่มีจุดมุ่งหมายปลายทางเดียวกัน

5. **การเติมเต็ม** การเติมเต็มในเชิงบูรณาการ หมายถึง การทำสิ่งที่มีความบกพร่องให้กลายเป็นสิ่งที่สมบูรณ์อย่างที่ควรจะเป็น

³⁴ คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์, บูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์ (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2548). หน้า 5.

³⁵ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, การคิดเชิงบูรณาการ (กรุงเทพมหานคร: ชักเชส มีเดีย, 2546). หน้า 7.

กล่าวโดยสรุป การบูรณาการก็คือการทำให้สิ่งที่มีอยู่แต่เดิมมีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยวิธีการบูรณาการนั้นสามารถทำได้หลายแบบ ไม่ว่าจะเป็นการ เชื่อมโยง การรวม การผนวก ฯลฯ

สำหรับการบูรณาการในงานสารคดี หรือสื่อประเภทสาระความรู้นั้นก็ใช้หลักการเดียวกันกับการบูรณาการโดยทั่วไป ซึ่งก็คือ การนำองค์ความรู้ หรือเทคนิควิธีในรูปแบบต่างๆ มาผสมผสานเข้ากับสื่อสารคดี หรือสื่อวิชาการ เพื่อให้สื่อดังกล่าวมีความน่าสนใจ มีความเพลิดเพลิน ความสนุกสนาน มีอรรถรส และดึงดูดผู้ชม หรือผู้อ่านได้มากยิ่งขึ้น

ยกตัวอย่างเช่น รายการ “ถ้าคุณไม่อย่ำแพ้เด็กประถม” ที่ออกอากาศทางช่อง 3 ก็ถือว่าการบูรณาการสื่ออย่างหนึ่งนั่นก็คือ การนำเกมโชว์ มาผสมผสานเข้ากับเนื้อหาวิชาการ ทำให้ได้รายการที่ให้ทั้งสาระความรู้และความสนุกสนานไปในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้การประสานงานกันระหว่างผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่โดยให้เด็กๆ เป็นผู้ช่วย และให้ผู้ใหญ่เป็นผู้แข่งขัน ยังช่วยขยายกลุ่มเป้าหมายของรายการครอบคลุมทั้งเด็กและผู้ใหญ่อีกด้วย

จะเห็นได้ว่าหากเรารู้จักการบูรณาการ โดยการนำสิ่งต่างๆ มาผสมผสานเข้ากันด้วยกันอย่างเหมาะสม และลงตัว งานชิ้นนั้นก็จะเกิดความสมบูรณ์ และก่อให้เกิดผลดีตามมาในภายหลังอย่างแน่นอน

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องการบูรณาการมาเป็นกรอบวิเคราะห์ว่าเมื่อบริษัททีวีบูรพา จำกัด นำเนื้อหาที่ออกอากาศทางรายการโทรทัศน์กลับมาผลิตซ้ำในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์นั้นจะเกิดความเปลี่ยนแปลงทางในส่วนของสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์อย่างไรบ้าง

แนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อมวลชน

1. สื่อวิทยุโทรทัศน์

วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีจุดเด่นในการแพร่กระจายภาพและข่าวสารอย่างไม่มีการขีดจำกัดเพราะศักยภาพการส่งสารถึงผู้ชมทันทีทันใดในวงกว้าง ครอบคลุมพื้นที่รัศมีคลื่นไฟฟ้าสามารถส่งผ่านไปถึงผู้รับ ผู้รับมีเครื่องรับโทรทัศน์ประจำบ้าน คุณสมบัติด้านการสื่อสารด้วยภาพและเสียง เสนอเนื้อหาข่าวสารได้ทันเหตุการณ์ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้เป็นอย่างดี เนื้อหาข่าวสาร และภาพที่น่าเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์จึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้รับสารมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ

สรุปคุณสมบัติเด่นของสื่อวิทยุโทรทัศน์ได้ดังนี้³⁶

1. แสดงภาพให้เห็นเหมือนของจริงและประทับใจ

วิทยุโทรทัศน์ทำให้ผู้ชมเกิดความเชื่อ ความสนใจ ความเลื่อมใส และสามารถชักจูงให้คล้อยตามได้ง่ายกว่าสื่ออื่นๆ เพราะแสดงภาพจริงและเสียงจริง และบางสถานการณ์เกือบแยกไม่ออกว่าของจริงหรือเหมือนจริง รวมไปถึงวิธีการนำเสนอที่เร้าใจ น่าสนใจ จนผู้ชมมีความรู้สึกว่าได้สัมผัสกับเหตุการณ์นั้นจริงๆ

2. ส่งข่าวสารให้รับชมถึงบ้าน

วิทยุโทรทัศน์ได้รับการพิจารณาว่าเป็นสื่อที่มีพลังอำนาจในการเข้าถึงมวลชนและมีความสามารถในการส่งข่าวสารให้ประชาชนถึงบ้าน ผู้ชมรู้สึกว่าเป็นแหล่งข้อมูลใกล้ตัวที่สุดและมีความรู้สึกเป็นมิตร การสื่อสารจึงมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

³⁶

คณะกรรมการกลุ่มปรับปรุงชุดวิชา, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุโทรทัศน์ (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมราชา, 2545). หน้า 143.

3. กว้างไกลและรวดเร็ว

วิทยุโทรทัศน์สามารถสื่อสารได้กว้างไกลไปยังมวลชนได้คราวละมาก ๆ ในเวลาเดียวกันด้วยความเร็ว และยังสามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ให้ประชาชนได้ชมทันที ทำให้ประชาชนสนใจติดตาม เช่น การถ่ายทอดสดฟุตบอลนัดสำคัญ เป็นต้น

4. ง่ายต่อการรับรู้

วิทยุโทรทัศน์สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับอย่างรวดเร็ว มีความสามารถทำให้เข้าใจในเนื้อหาสาระจากการจูงใจด้วยภาพและเสียง เพราะสมองของมนุษย์ย่อมไม่สามารถเก็บข้อมูลที่เป็นคำพูดไว้มากมาย เมื่อได้ยินเสียงพูดพร้อมกับภาพก็ย่อมเกิดปฏิกิริยาตอบสนองได้รวดเร็วตามไปด้วย นั่นหมายถึงการง่ายต่อการรับรู้ และยังเหมาะแก่ผู้รับสารที่ไม่รู้หนังสือหรืออ่านไม่ออก ซึ่งเป็นจุดเด่นทำให้วิทยุโทรทัศน์มีประสิทธิภาพสูง

5. เปิดโอกาสให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในรายการทั้งทางตรงและทางอ้อม

รายการวิทยุโทรทัศน์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรายการทั้งทางตรง ได้แก่ การสมัครเข้าร่วมรายการ และการร่วมทนายปัญหาชิงรางวัลท้ายรายการ และการมีส่วนร่วมทางอ้อม ได้แก่ การติดตามรายการเป็นประจำ

6. เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและหลากหลายประโยชน์

เทคโนโลยีของสื่อวิทยุโทรทัศน์นำหน้ามาก ทั้งระบบการแพร่ภาพกระจายเสียง และระบบการรับจากเครื่องรับที่มีการพัฒนาให้สามารถรับแหล่งของสื่อได้มาก เช่น ใช้กับวีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ ซีดี วีซีดี ดีวีดี ฯลฯ รวมทั้งการรับรายการโดยตรงจากดาวเทียม หรือการรับรายการจากเคเบิลทีวี รวมไปถึงการพัฒนาเครื่องรับให้ให้มีประสิทธิภาพในการรับภาพและเสียงที่คมชัดรับฟังได้หลายภาษาในเครื่องเดียวกัน ตัวเครื่องรับเคลื่อนย้ายได้สะดวก

2. สื่อสิ่งพิมพ์

2.1 นิตยสาร

นิตยสาร หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ที่ออกสม่ำเสมอ แต่มิใช่เป็นรายวัน อาจเป็นรายสัปดาห์ รายบัณฑิต หรือรายเดือน มีรูปเล่มขนาดเล็กแต่หนากว่าหนังสือพิมพ์ มุ่งให้ความรู้ ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน จุดเด่นของนิตยสาร คือ ศักยภาพในการนำเสนอเนื้อหาที่ให้รายละเอียดเชิงลึก นิตยสารส่วนใหญ่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา นอกจากนิตยสารข่าวรายสัปดาห์ที่ต้องเคร่งครัดกับการจับประเด็นข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน ทำให้นิตยสารไม่มีข้อจำกัดในเรื่องความล้ำสมัย ผู้อ่านสามารถหยิบอ่านได้ทุกเวลาที่อยากอ่านหรือต้องการค้นอ่านฉบับย้อนหลังได้

2.2 หนังสือเล่ม

หนังสือเล่ม หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ที่นำเสนอเนื้อหาเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งครบถ้วน ไม่หลากหลายเหมือนกับนิตยสารและหนังสือพิมพ์ เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการผลิตหนังสือเล่ม คือ การเสนอเนื้อหา สารระ ความรู้ ในเรื่องเดียวจนจบ ส่วนมากจะใช้ในงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาเพื่อการศึกษา เรื่องบันเทิงคดี เรื่องสั้น รวมเรื่องสั้น หรือรวมบทความ ลักษณะพิเศษของหนังสือเล่ม คือ การเรียบเรียงเนื้อหาสาระที่เน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียด ต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นจนจบใจความ สามารถเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง³⁷

คุณลักษณะโดดเด่นของหนังสือเล่มประการหนึ่ง คือ ความพิถีพิถันในการผลิต การเย็บเข้าเล่ม การห่อหุ้มด้วยปกอ่อนหรือปกแข็งที่มีการออกแบบอย่างมีคุณภาพให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และระยะเวลาการใช้งาน การเก็บรักษาอย่างถาวร

สรุปลักษณะเด่นและลักษณะด้อยของสื่อสิ่งพิมพ์³⁸

³⁷ มาลี บุญศิริพันธ์, วารสารศาสตร์เบื้องต้น: ปรัชญาและแนวคิด (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550).

หน้า 31.

³⁸ คณะกรรมการกลุ่มปรับปรุงชุดวิชา, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, 2545). หน้า 7.

ลักษณะเด่น

1. ความคงทนถาวร

สื่อสิ่งพิมพ์บันทึกข่าวสารและเนื้อหาต่างๆ ลงบนวัสดุที่เป็นกระดาษและวัสดุอื่นๆ ดังนั้นจึงมีลักษณะถาวรตามอายุกระดาษ และตามวัสดุอื่นที่ใช้บันทึกข่าวสารต่างๆ ทั้งที่เป็นข้อความและรูปภาพ รวมทั้งขึ้นอยู่กับความคงทนของหมึกพิมพ์ แต่โดยทั่วไปก็ยังถือว่ามีความคงทนกว่าสื่ออื่นที่ใช้ระบบการบันทึกข่าวสารและวัสดุแตกต่างกันไป

2. ความสะดวก

สื่อสิ่งพิมพ์ให้ความสะดวกในแง่ของการพกพานำติดตัวไปไหนมาไหนได้ น้ำหนักเบา ไม่กินเนื้อที่ ขึ้นรถลงเรือหรือโดยสารทางอากาศก็นำพาไปได้และยังไม่ต้องใช้อุปกรณ์ใดๆ ในการเปิดรับ นอกจากนี้ยังสะดวกในการนำกลับมาอ่านซ้ำ หยุดอ่าน หรือกลับมาอ่านเมื่อไรก็ได้ ข่าวสารไม่ได้หายไปไหน และถ้าลืมเลือนไม่เข้าใจก็สามารถอ่านซ้ำได้จนกว่าจะเข้าใจ

3. ค่าใช้จ่าย

สื่อสิ่งพิมพ์เฉลี่ยต่อเล่มหรือต่อฉบับนับว่าราคาค่อนข้างถูก โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ซึ่งผลิตเป็นจำนวนมากในแต่ละครั้ง ทำให้ต้นทุนต่อเล่มค่อนข้างถูก ประกอบกับหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร วารสารมีรายได้จากการขายเนื้อที่โฆษณาเป็นส่วนใหญ่จึงสามารถขายได้ในราคาต่ำกว่าต้นทุนที่จัดพิมพ์

4. การบรรจุสาร

สื่อสิ่งพิมพ์แต่ละเล่มหรือแต่ละฉบับมีปริมาณสารที่บรรจุได้มากกว่าสื่ออื่น ข่าวสารหรือเนื้อหาต่างๆ จะบรรจุรายละเอียดในแต่ละครั้งได้มากกว่า และลึกกว่า

ลักษณะด้อย

1. ลักษณะสาร

สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหนึ่ง ตายตัว ไม่เคลื่อนไหว มีมิติเดียว (รับรู้ทางประสาทและตาเท่านั้น) ขาดความน่าสนใจ ไม่ตื่นตาตื่นใจ ไม่ซาบซึ้ง ประทับใจ หรือเร้าอารมณ์ได้ดีเหมือนสื่อที่มีทั้งภาพเคลื่อนไหว และเสียงที่สมจริง

2. ความสามารถหรือระดับการรับรู้ของข่าวสาร

ผู้ที่เปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ได้อย่างเข้าใจต้องมีความสามารถในการอ่าน ออกเป็นเบื้องต้น ยิ่งความรู้น้อยก็จะมีผลเสียเปรียบในการอ่านมาก ต้องใช้สมาธิและการมีส่วนร่วมในสื่อที่นั่นสูงจึงจะอ่านเข้าใจ ในขณะที่สื่ออื่นรับรู้ได้โดยไม่ต้องรู้หนังสือและไม่ต้องมีสมาธิหรือความตั้งใจมาก เพราะเป็นสื่อที่มีทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ทำให้มีความง่ายต่อการรับรู้ และดึงดูดความสนใจได้ดีกว่าสื่อสิ่งพิมพ์

3. ความรวดเร็วในการผลิตสาร

สื่อสิ่งพิมพ์มีกระบวนการในการผลิตสารด้วยระบบการพิมพ์ที่ค่อนข้างซับซ้อนและใช้เวลานาน ทำให้ขาดความรวดเร็วในการถ่ายทอดข่าวสาร ยกตัวอย่างเช่น ผลการแข่งขันกีฬาในตอนกลางคืน แทนที่จะถ่ายทอดสดหรือรายงานทันทีหลังเสร็จการแข่งขันเหมือนวิทยุโทรทัศน์ ก็ต้องรอจนถึงวันใหม่จึงจะได้อ่านจากหนังสือพิมพ์

นอกจากนี้ การเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ยังต้องอาศัยระบบคมนาคมในการนำสื่อสิ่งพิมพ์ไปส่งยังสถานที่ต่างๆ ถ้าไม่มีระบบคมนาคม สื่อสิ่งพิมพ์ก็จะไม่สามารถเข้าไปถึงได้

4. การลงทุนในการรับสาร

แม้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์จะราคาถูกเมื่อคำนวณต่อเล่มหรือฉบับ แต่ก็ต้องลงทุนซื้อเป็นประจำ ในขณะที่สื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างวิทยุ และโทรทัศน์ลงทุนซื้อแค่เครื่องรับหนึ่งตัวก็รับได้ตลอด อาจมีการลงทุนเพิ่มเติมแค่ถ่านแบตเตอรี่หรือไฟฟ้าเพิ่มเติมเพียงเล็กน้อย

กิติมา สุรสนธิ กล่าวว่า ในการสื่อสารมวลชนนั้น ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการสื่อสาร คือ สมรรถนะ ความน่าสนใจ ข้อดี และข้อจำกัดของสื่อมวลชน กล่าวคือ สื่อมวลชนบางชนิด เช่น วิทยุ จะมีความสามารถในการเข้าถึงผู้รับอย่างกว้างขวาง แต่ความน่าสนใจอาจจะมีไม่เท่ากับสื่อโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดสารผ่านทางภาพที่มีสีสันและความเคลื่อนไหว

นอกจากนี้ คุณลักษณะของสื่อที่ต่างกันย่อมส่งผลให้การรับรู้ของผู้รับสารแตกต่างกัน ดังนั้น เราจึงควรพิจารณาใช้สื่อชนิดต่างๆ โดยนำสื่อแต่ละชนิดมาเปรียบเทียบในคุณลักษณะ อาทิเช่น รูปแบบการรับรู้จากสื่อ การไหลของข่าวสาร ความรวดเร็ว ความคงทนถาวร ปฏิกริยาตอบกลับ และการเข้าถึงผู้รับสาร เป็นต้น

ตารางเปรียบเทียบสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์³⁹

คุณลักษณะทางการสื่อสาร	สื่อสิ่งพิมพ์	สื่ออิเล็กทรอนิกส์
1. ความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์	น้อย	มาก
2. การใช้ประสาทสัมผัส	ตา	ตาและหู
3. ข้อจำกัดในเรื่องเวลาที่จะรับ	น้อย ไม่มีเลย	มาก
4. ข้อจำกัดในเรื่องสถานที่รับ	น้อย	มาก
5. ข้อจำกัดของผู้รับ	มาก (ต้องอ่านมาก)	ไม่จำกัด
6. ความคงทนถาวร	มาก	น้อย ไม่มีเลย
7. ความน่าสนใจ การเคลื่อนไหว สีสัน	น้อย	มาก
8. การเก็บรักษา	ง่าย	ยาก
9. ความจุของข่าวสาร	มาก	น้อย
10. ความสามารถในการตรวจสอบก่อนรับข่าวสาร	มาก	น้อย

สำหรับคุณลักษณะของสื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางการสื่อสารแล้วพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีความรวดเร็วในการส่งข่าวสารได้น้อยกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีความน่าสนใจในแง่สีสันและความเคลื่อนไหวน้อยกว่า และการเปิดรับในสื่ออิเล็กทรอนิกส์บางชนิดมีข้อจำกัดเรื่องราคา สถานที่ มากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ กล่าวคือ สื่อสิ่งพิมพ์จะเปิดรับได้ทุกสถานที่ ในขณะที่การดูโทรทัศน์จะต้องมีไฟฟ้าเพื่อใช้ในการส่งและรับสาร

นอกจากนี้ในประเด็นความจุของข่าวสารในสื่อสิ่งพิมพ์ยังมีพื้นที่ในการนำเสนอเนื้อหาอย่างไม่จำกัดซึ่งตรงข้ามกับสื่อโทรทัศน์ที่มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาในการส่งหรือถ่ายทอดสาร

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อมวลชนมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยกำหนดการบูรณาการเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์คนคนคน และกบนอกกะลา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วิทยานิพนธ์เรื่อง “การเชื่อมโยงเนื้อหา ‘นวนิยาย’ ในสื่อสิ่งพิมพ์และในสื่อละครโทรทัศน์” โดย ปิยะพิมพ์ สมิตติลล ซึ่งทำการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการเชื่อมโยงเนื้อหา ระหว่างนวนิยายและละครโทรทัศน์ไทยเรื่องทรายสีเพลิง และยามเมื่อลมพัดหวน และเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเชื่อมโยง เปลี่ยนแปลง ดัดแปลงเนื้อหา ระหว่างสื่อนวนิยาย และสื่อละครโทรทัศน์ไทย โดยผลการวิจัยพบว่าละครทั้งสองเรื่องมีการเชื่อมโยงเนื้อหา ระหว่างนวนิยาย และละครโทรทัศน์ ในเรื่องของการสร้างแนวคิดและภาพ การเล่าเรื่อง ตัวละครและการสร้างตัวละคร และรูปแบบโครงสร้างของนวนิยายและละครโทรทัศน์ โดยรูปแบบการเชื่อมโยงเนื้อหา มีลักษณะแบบคงลักษณะดั้งเดิม และการสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ โดยมีปัจจัยด้านธรรมชาติสื่อ ระบบการสร้างดารา และความแตกต่างของประเภทรายการเป็นตัวกำหนด

2. วิทยานิพนธ์เรื่อง “การเล่าเรื่องและการดัดแปลง เดธไนต์ ฉบับหนังสือการ์ตูน แอนิเมชัน ภาพยนตร์ และนวนิยาย” โดยวรัทพร ศรีจันทร์ซึ่งศึกษาเพื่อวิเคราะห์การดัดแปลงที่เกิดขึ้นในจากต้นฉบับคือหนังสือการ์ตูน สู่ออนิเมชัน ภาพยนตร์ และนวนิยาย โดยผลการศึกษาพบว่า การเล่าเรื่องของเดธไนต์มีความคล้ายคลึงกันเกือบทุกฉบับยกเว้นนวนิยายเล่มที่ 2 ซึ่งจากเหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นที่ลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา และผู้เล่าเรื่องคือตัวละครอื่นที่ไม่เกี่ยวกับเหตุการณ์ ในขณะที่เล่มอื่นๆเหตุการณ์ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น และตัวละครเป็นผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังพบว่า อนิเมชันมีการดัดแปลงจากหนังสือการ์ตูนน้อยที่สุด ทางด้านภาพยนตร์มีการดัดแปลงเนื้อหาส่วนใหญ่ออกไปและปรับแต่งเรื่องใหม่ขึ้นมาแทน ส่วนนวนิยายทั้ง 2 เล่มแต่งเนื้อหาขึ้นมาใหม่ทั้งหมด

3. วิทยานิพนธ์เรื่อง “การปรับรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงผ่านวิทยุออนไลน์ในเครือบริษัท คลิก เเรดิโอ จำกัด” โดยธรรณิ พัยคฆราชศักดิ์ซึ่งศึกษาเพื่อวิเคราะห์การปรับแปลงลักษณะรูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุกระจายเสียงเมื่อนำเสนอผ่าน

อินเทอร์เน็ตในโฮมเพจ www.thisisclick.com รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหารายการที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงและผ่านสื่อ online radio ทาง www.thisisclick.com โดยผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาในเว็บไซต์มีการใช้ภาษาที่เป็นทางการมากกว่า บรรจุปริมาณเนื้อหาได้มากกว่า นอกจากนี้เว็บไซต์ยังมีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย และมีลูกเล่นมากกว่าวิทยุ อีกทั้งรายละเอียดต่างๆ ก็เรียกดูง่าย ไม่มีเวลาและพื้นที่จำกัด โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ได้แก่ ปัจจัยทางด้านธรรมชาติและศักยภาพของสื่ออินเทอร์เน็ต ปัจจัยทางด้านกลุ่มเป้าหมาย และปัจจัยทางการตลาด

4. วิทยานิพนธ์เรื่อง “**สัมพันธบทของการเล่าเรื่องในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย**” โดย อุมพร มะโรณี โดยศึกษาเพื่อวิเคราะห์ลักษณะสัมพันธบทของการเล่าเรื่องในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย ที่ออกอากาศและตีพิมพ์ในประเทศไทย เรื่องดังดวงหฤทัย และเรื่อง Full House สะดุดรักที่พักใจ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเชื่อมโยงหรือตัดแปลงเนื้อหาระหว่างสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย รวมทั้งเปรียบเทียบลักษณะสัมพันธบท 2 รูปแบบ คือ ลักษณะสัมพันธบทการ์ตูนสู่ละครโทรทัศน์และนวนิยาย และลักษณะสัมพันธบทนวนิยายสู่การ์ตูนและละครโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่าลักษณะสัมพันธบทในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย มีการ คงเดิม ขยายความ ตัดทอน และตัดแปลงรายละเอียดของเรื่อง ตามองค์ประกอบการเล่าเรื่อง โดยปัจจัยที่มีผลต่อสัมพันธบท ได้แก่ ธรรมชาติของสื่อ ปัจจัยด้านธุรกิจและการตลาด ปัจจัยการผลิต และปัจจัยด้านสังคม นอกจากนี้ลักษณะสัมพันธบททั้ง 2 รูปแบบ มีความแตกต่างกัน โดยสัมพันธบทการ์ตูนสู่ละครโทรทัศน์และนวนิยายมีการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นการตัดทอนและตัดแปลงองค์ประกอบการเล่าเรื่อง ส่วนสัมพันธบทนวนิยายสู่การ์ตูนและละครโทรทัศน์ เน้นการขยายความองค์ประกอบการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยคัดเลือกงานวิจัยดังกล่าวเพื่อนำมาศึกษาแนวทางการวิจัยและเพื่อศึกษาถึงลักษณะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อมีการถ่ายโอนเนื้อหาระหว่างสื่อต่างประเภท

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การบูรณาการสารคดีเชิงละคร และสารบันเทิงของบริษัทที่วิ
บุรพา จำกัด สื่อสิ่งพิมพ์” ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการ
วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ทราบถึงปริมาณเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหา ความ
บันเทิง และการสร้างอารมณ์ที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการโทรทัศน์
รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งต่อการบูร
ณาการที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์บนนอกกะลา และคนค้นคน

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1. สื่อโทรทัศน์

1.1 รายการ “กบนอกกะลา” โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งก็คือรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศในช่วงปี พ.ศ. 2548-2551 โดย
จำกัดว่าต้องเป็นตอนที่บริษัทที่วิบุรพานำมาผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทพ็อคเก็ตบุ๊ก และหนังสือ
การ์ตูนสารคดีเสริมทักษะซึ่งปรากฏจำนวน 6 ตอน ดังนี้

จำนวนตอนที่ออกอากาศ	ตอน	วันที่ออกอากาศ
ออกอากาศ 1 ตอน	ไซปริศนาปลากะปิอง	13 พฤษภาคม พ.ศ. 2548
	สุดยอดคนมพันธุ์แท้	16 กันยายน พ.ศ. 2548
ออกอากาศ 2 ตอน	เส้นทางสายปู่เค็ม	8 และ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2547
	ไก่ไข่ ไก่ไก่	21 และ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2548
	ไหมไทย	2 และ 9 กันยายน พ.ศ. 2551
ออกอากาศ 3 ตอน	พลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า	30 กันยายน 7 และ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2548

1.2 รายการ “คนค้นคน” โดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งก็คือรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศในช่วงปี พ.ศ. 2546-2551 โดยจำกัดว่าต้องเป็น
ตอนที่บริษัทที่วิบุรพา และสำนักพิมพ์ พิมพ์บุรพานำมาผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทพ็อคเก็ตบุ๊ก
และนิตยสารซึ่งมีทั้งหมด 6 ตอน ดังนี้

จำนวนตอนที่ออกอากาศ	ตอน	วันที่ออกอากาศ
ออกอากาศ 1 ตอน	ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน	1 มิถุนายน พ.ศ. 2547
ออกอากาศ 2 ตอน	ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้า 6 สลิ่ง	6 และ 13 มีนาคม พ.ศ. 2550
	คนชุดเรือแห่งลุ่มน้ำหลังสวน	3 และ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2550
	ลุงเสรีรู้ คนบ้าหรือกล้าฝัน	25 ตุลาคม และ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2548
ออกอากาศ 3 ตอน	แหลม อรหันต์ชวานา	18, 25 กรกฎาคม และ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2549
ออกอากาศ 5 ตอน	ปู่เย็น เฒ่าพระนง	22 กุมภาพันธ์ 1,15 มีนาคม 12 เมษายน และ 18 ตุลาคม 2548

2. สื่อสิ่งพิมพ์

2.1 **สื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์ “กบนอกกะลา”** โดยบริษัททีวีบูรพา จำกัด และ สำนักพิมพ์ พิมพ์บูรพาได้ทำการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ที่นำเสนอเรื่องราวตรงกับรายการโทรทัศน์ออกมา 2 รูปแบบ คือ หนังสือการ์ตูน และพ็อคเก็ตบุ๊ก ดังนี้

2.1.1 หนังสือการ์ตูน จำนวน 6 เล่ม 6 ตอน ได้แก่

ตอน	วัน เดือน ปีที่ผลิต	จำนวนหน้า
ไก่ไข่ ไข่ไก่	ตุลาคม พ.ศ. 2550	161
ปริศนา ปลากระป๋อง	กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551	161
สุดยอดนมพันธุ์แท้	มกราคม พ.ศ. 2551	161
เส้นทางสายปู่เค็ม	พฤษภาคม พ.ศ. 2551	161
ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า	กันยายน พ.ศ. 2551	161
ไหมไทย	ตุลาคม พ.ศ. 2551	161

2.1.2 พ็อคเก็ตบุ๊ก จำนวน 4 เล่ม 6 ตอน ได้แก่

ตอน	วัน เดือน ปีที่ผลิต	จำนวนหน้า
ทรัพยากรธรรมชาติ (2 ตอน)	สิงหาคม พ.ศ. 2550	17 (8-25)
- ตอน เส้นทางสายปู่เค็ม		19 (52-71)
- ตอน ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า		
ป.ปลา (1 ตอน)	ตุลาคม พ.ศ. 2550	15 (28-43)
- ตอน ไชปริศนาปลากระป๋อง		
สารอาหาร (2 ตอน)	ตุลาคม พ.ศ. 2550	17 (66-83)
- ตอน สุดยอดนมพันธุ์แท้		21 (104-125)
- ตอน ไก่ไข่		
สัตว์ไม่ประหลาด (2 ตอน)	ตุลาคม พ.ศ. 2551	21 (58-79)
- ตอน ไหมไทย		

2.2 สื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์ “คนค้นคน” โดยบริษัททีวีบูรพาจำกัด ได้ทำการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ที่นำเสนอเรื่องราวตรงกับรายการโทรทัศน์ออกมา 3 รูปแบบ คือ พ็อคเก็ตบุ๊ก สารนิยาย และนิตยสาร ดังนี้

2.2.1 พ็อคเก็ตบุ๊ก จำนวน 3 เล่ม 6 ตอน ได้แก่

ตอน	วัน เดือน ปีที่ผลิต	จำนวนหน้า
ปู่เย็น เป็นอยู่ (1 ตอน)	ตุลาคม พ.ศ. 2548	157
แหลม อรหันต์ขาวนา (2 ตอน)	ตุลาคม พ.ศ. 2549	134
3 ลุง 3 โลก (3 ตอน)	ตุลาคม พ.ศ. 2550	158
ยาย	มีนาคม พ.ศ. 2550	367

2.2.2 นิตยสาร จำนวน 5 เล่ม 6 ตอน ได้แก่

ฉบับ	คอลัมน์ / ตอน
นิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 1 ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 (2 ตอน)	คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปู่เย็นในความเป็นจริง” และ “คนของเล่ม” ตอน “ลุงเสวีรู้คนบ้าหรือกล้าฝืน”
นิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 10 ประจำเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2549 (1 ตอน)	คอลัมน์ “คนของเล่ม” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น”
นิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 17 ประจำเดือน มีนาคม พ.ศ. 2550 (1 ตอน)	คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ลุงเสวี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้น่านับถือ”
นิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 20 ประจำเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2550 (1 ตอน)	คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ”
นิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 21 ประจำเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2550 (1 ตอน)	คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “คนขูดเรือแห่งลุ่มน้ำหลังสวน”

3. บุคคล

ผู้วิจัยได้คัดเลือกบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์บนนอกกะลา และคนค้นคน ดังนี้

3.1 บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์บนนอกกะลา จำนวน 2 คน ดังนี้

รายชื่อ	ความเกี่ยวข้องกับสื่อสิ่งพิมพ์
ภัทราพร สังข์พวงทอง	บรรณาธิการหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะบนนอกกะลา บรรณาธิการพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้บนนอกกะลา
ปรีชาวุฒิ นิรมร	กรรมการผู้จัดการบริษัท Polygon Wizard

3.2 บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการคนค้นคน จำนวน 4 คน ดังนี้

รายชื่อ	ความเกี่ยวข้องกับสื่อสิ่งพิมพ์
ปองธรรม สุทธิสาคร	กองบรรณาธิการนิตยสาร ค.คน นักเขียนพ็อคเก็ตบุ๊ก “แหลม อรหันต์ชานา”
พนิดา วสุธาพิทักษ์	นักเขียนพ็อคเก็ตบุ๊ก “ปุ๋ยเย็น เป็นอยู่”
ประชาคม ดุณาชัย	นักเขียนสารนิยาย “ยาย”
ธাত্রี แสงมีอานุกาพ	ช่างภาพสำนักพิมพ์พิมพ์บุรพา และนิตยสารค.คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ สื่อเอดูเทนเมนต์ และสื่อต่อคุณราม่า โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สื่อเอดูเทนเมนต์

ผู้วิจัยได้แบ่งส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1.1 ข้อมูลประเภทสื่อวัตถุ (สื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์) โดยแบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ สารความรู้ และความบันเทิง

1.1.1 สารความรู้ โดยวัดจากเนื้อหา และการนำเสนอเนื้อหา ดังนี้

เนื้อหา	การนำเสนอเนื้อหา			รูปแบบการนำเสนอ (จากการวิเคราะห์เนื้อหา)
	กลวิธีการนำเสนอ			
- วัตถุประสงค์ - การผลิต - การจำหน่าย - การอุปโภค/บริโภค	เปิดเรื่อง - กำหนดประเด็น - บรรยาย - พรรณนา - คำพูด - คำถาม - พุดคุย - หยอกล้อ - กระทบความรู้สึก - คำกลอน	เนื้อเรื่อง - ตามเวลา - ย้อนกลับ - ตัดสลับ - แยกประเด็น	ปิดเรื่อง - สรุป - คาดไม่ถึง - คลี่คลาย - คิดต่อ	

1.1.2 ความบันเทิง โดยวัดจากรูปแบบการนำเสนอความบันเทิงทางด้านภาพ เสียง และภาษา

ภาพ

เกินจริง	ซ้ำซาก	ล้อเลียน	กลั่นแกล้ง	โครมคราม	อื่นๆ
----------	--------	----------	------------	----------	-------

เสียง

ธรรมชาติ	ดนตรี	ซาวด์เอฟเฟค
----------	-------	-------------

ภาษา

ยั่วล้อ	ผสมคำ	พูดใหม่	เกินจริง	ไต่वाद	ข่มขู่	วิงวอน	พูดโพล่ง	อื่นๆ
---------	-------	---------	----------	--------	--------	--------	----------	-------

1.2 ข้อมูลประเภทสื่อบุคคล โดยผู้วิจัยได้แบ่งบุคคลให้สัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- ทีมงานจากบริษัททีวีบูรพาจำกัด ได้แก่ ภัทราพร สังข์พวงทอง (บรรณาธิการหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะบนนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา
- ทีมงานจากบริษัทโพลีคอน วิซาร์ด ได้แก่ ปรีชาวุฒิ นิรมร (กรรมการผู้จัดการบริษัท)

2. สื่ออคตุรามา

สำหรับการวิเคราะห์สื่ออคตุรามา ผู้วิจัยได้แบ่งส่วนการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.1 ข้อมูลประเภทสื่อวัตถุ (สื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์) โดยแบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ ข้อเท็จจริง และการสร้างอารมณ์

2.1.1 ข้อเท็จจริง โดยวัดจากปริมาณเนื้อหา และการนำเสนอเนื้อหาในส่วนของเนื้อหา และการนำเสนอเนื้อหา ดังนี้

เนื้อหา	การนำเสนอเนื้อหา			
	กลวิธีการนำเสนอ			รูปแบบการนำเสนอ
- ประวัติส่วนตัว - ประสบการณ์ชีวิต * อดีต * จุดพลิกผัน * ปัจจุบัน - ความคิดความเชื่อ	เปิดเรื่อง - สรุป - บรรยาย - พรรณนา - คำพูด - คำถาม - พุดคุย - หยอกล้อ - กระแทบความรู้สึก - คำกลอน สุภาษิต	เนื้อเรื่อง - ตามเวลา - ย้อนกลับ - แยกประเด็น	ปิดเรื่อง - สรุป - คาดไม่ถึง - คลี่คลาย - คิดต่อ	(จากการวิเคราะห์เนื้อหา)

2.1.2 การสร้างอารมณ์ โดยวัดจากรูปแบบการสร้าง และนำเสนออารมณ์ของเหตุการณ์ ตัวบุคคล และบรรยากาศผ่านทางภาพ เสียง และภาษา ดังนี้

ภาพ

ภาพจริง	ภาพปรุงแต่ง				
(จากการวิเคราะห์เนื้อหา)	สี	แสงเงา	ที่ว่าง	มุมมอง	การเคลื่อนไหว
	- เทา - น้ำตาล	- แสงสว่าง - แสงสลัว	- ระยะไกล - ระยะใกล้	- มุมสูง - มุมต่ำ	- เคลื่อนที่ช้า - เคลื่อนที่เร็ว

เสียง

เสียงจริง	เสียงปรุงแต่ง	
(จากการวิเคราะห์เนื้อหา)	เสียงดนตรี	เสียงซาวด์เอฟเฟค

ภาษา

ภาษาจริง	ภาษาปรุงแต่ง	
(จากการวิเคราะห์เนื้อหา)	ภาพพจน์	ความเห็นของผู้ดำเนินเรื่อง
	- อุปมา - อติพจน์ - บุคคลวิบัติ - สัทพจน์	(จากการวิเคราะห์เนื้อหา)

2.2 ข้อมูลประเภทสื่อบุคคล โดยผู้วิจัยได้แบ่งบุคคลให้สัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- นักเขียนจากบริษัททีวีบูรพา ได้แก่ ปองธรรม สุทธิสาคร (กองบรรณาธิการ บริษัททีวีบูรพาจำกัด)
- นักเขียนอิสระ ได้แก่ พนิดา วสุธาพิทักษ์ และ ประชาคม ลุนาชัย
- ช่างภาพสำนักพิมพ์ ได้แก่ ธาตรี แสงมีอานุภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. **แบบบันทึกข้อมูล (Coding Sheet)** ซึ่งแบ่งออกเป็นแบบ 2 แบบ คือ แบบบันทึกข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาในสื่อเอดูเทนเมนต์ และสื่อดอคูมรามา โดยผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกข้อมูลไว้ดังนี้

นิยามตัวแปรสำหรับแบบบันทึกข้อมูลสื่อเอดูเทนเมนต์ (สาระบันเทิง)

1. วัตถุดิบ	สิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิตที่นำมาผลิตเป็นสินค้าจำหน่ายเพื่อการอุปโภค-บริโภค
2. การผลิต	การแปรรูป หรือการจัดการวัตถุดิบที่ได้มาให้เป็นสินค้าพร้อมจำหน่ายสำหรับผู้บริโภคซึ่งหมายถึง ขั้นตอน วิธีการ และปริมาณการผลิต เป็นต้น
3. การจำหน่าย	การที่ผู้ผลิตขายสินค้าให้กับผู้บริโภค โดยข้อมูลการจำหน่ายในที่นี้หมายถึง ราคาสินค้า การขนส่ง วิธีการจำหน่าย และสถานที่จำหน่าย เป็นต้น
4. การบริโภค/อุปโภค	การที่ผู้บริโภคใช้ประโยชน์สินค้าที่ซื้อมาทั้งในรูปแบบของการรับประทานและการใช้ภายนอกทั่วไป โดยข้อมูลในการบริโภค/อุปโภคนี้หมายถึง กลุ่มบุคคล ปริมาณการใช้ และเหตุผลการใช้ เป็นต้น
5. ความบันเทิงภาพ	ภาพคน สัตว์ สิ่งของใดๆที่ไม่ใช่ภาพสาระความรู้ แต่ถูกนำเสนอเพื่อสร้างความผ่อนคลาย ความเพลินเพลิน หรือความตลกขบขันให้กับผู้ชมหรือผู้อ่าน ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

<p>5.1 <u>เกินจริง</u></p> <p>5.2 <u>ซ้ำซาก</u></p> <p>5.3 <u>ล้อเลียน</u></p> <p>5.4 <u>กลั่นแกล้ง</u></p> <p>5.5 <u>โครมคราม</u></p> <p>5.6 <u>อื่นๆ</u></p>	<p>ลักษณะ ท่าทางหรือการกระทำที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง เช่น ภาพคนโกรธจนไฟลุกบนหัว</p> <p>การกระทำของบุคคล หรือสัตว์ที่เกิดขึ้นบ่อยจนกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำตัว เช่น การเดินสะดุดล้มทุกครั้งที่ยืนลงบันได</p> <p>การที่บุคคล สัตว์ หรือสิ่งของมีลักษณะท่าทางคล้ายกับบุคคล หรือสิ่งอื่นๆ เช่น ภาพดินสอมีหน้าตาคล้ายบุคคล</p> <p>การหยอกล้อ แกล้งกันระหว่างบุคคล หรือสัตว์ แต่ไม่ถึงขั้นเจ็บตัว หรือเลือดตกยางออก เช่น การหยิกแก้ม</p> <p>อุบัติเหตุ หรือการทำร้ายร่างกายที่เกิดขึ้นกับบุคคล หรือสัตว์ เช่น การตบตีกัน หรือการขว้างปาสิ่งของใส่กัน</p> <p>ภาพการการแสดงสีหน้า ท่าทางของพิธีกรหรือทีมงานกบชนอกกะลาซึ่งไม่เข้าข่าย 5 ลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น เช่น ภาพพิธีกรยิ้ม หรือทำท่าทางตกใจ</p>
<p>7. <u>ความบันเทิงเสียง</u></p> <p>7.1 <u>เสียงธรรมชาติ</u></p> <p>7.2 <u>เสียงดนตรี</u></p> <p>7.3 <u>เสียงชาวด์เอฟเฟค</u></p>	<p>เสียงใดๆที่ไม่ได้เป็นสาระความรู้ แต่ถูกนำเสนอเพื่อสร้างความเพลิดเพลิน ความสนุกสนาน หรือความตลกขบขันให้กับผู้ชม หรือผู้อ่าน ซึ่งแบ่งได้ดังนี้</p> <p>เสียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์ เช่น เสียงหัวเราะ เสียงอุทาน</p> <p>เสียงที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีจังหวะ และท่วงทำนอง</p> <p>เสียงใดๆที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบเหตุการณ์ หรือคำพูดที่เกิดขึ้นเพียงชั่วขณะ และไม่ต่อเนื่อง</p>
<p>8. <u>ความบันเทิงภาษา</u></p> <p>8.1 <u>ยั่วล้อ</u></p>	<p>คำพูดหรือข้อความใดๆที่ไม่ได้ให้สาระความรู้ แต่ถูกนำเสนอเพื่อสร้างความเพลิดเพลิน ความสนุกสนาน หรือความตลกขบขันให้กับผู้ชม หรือผู้อ่าน ซึ่งแบ่งได้ดังนี้</p> <p>การกล่าวแซว หยอกล้อ ประชดประชัน เสียดสีคน สัตว์ สิ่งของต่างๆ</p>

8.2 <u>ผสมคำ</u>	คำพูดที่เกิดจากการผสมคำต่างๆให้กลายเป็นคำใหม่เพื่อใช้นิยามคุณลักษณะ หรือการกระทำบางอย่าง
8.3 <u>พูดใหม่</u>	การพูดแก้ไขเมื่อพูดผิด
8.4 <u>เกินจริง</u>	การอธิบายลักษณะ สถานการณ์ หรือความรู้สึกที่เกินกว่าความเป็นจริง
8.5 <u>โอ้อวด</u>	การกล่าววาทาให้ผู้อื่นเข้าใจว่าผู้พูดมีความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในลักษณะที่เกินกว่าความเป็นจริง หรือไม่เป็นความจริง
8.6 <u>ข่มขู่</u>	การกล่าววาทาที่บ่งบอกถึงเจตนาที่จะทำร้ายผู้ฟัง หรือเป็นการพูดบังคับให้ผู้ฟังกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดๆ
8.7 <u>วิงวอน</u>	การกล่าววาทาเพื่อขอร้องให้ผู้ฟังกระทำ หรือไม่กระทำอะไรบางอย่าง
8.9 <u>พูดโพล่ง</u>	การพูดความคิด ความในใจ หรือความลับบางอย่างออกมาอย่างลืမ်ตัว
9.0 <u>อื่นๆ</u>	คำพูดแสดงอารมณ์ความรู้สึกของพิธีกร เช่น การกล่าวชมเชยสิ่งต่างๆ

นิยามตัวแปรสำหรับแบบบันทึกข้อมูลสื่อตอบคู่ตรามา (สารคดีเชิงละคร/นิยาย)

1. ประวัติส่วนตัว	ข้อมูลที่ติดตัวบุคคลในเรื่องมาตั้งแต่กำเนิดจนถึงปัจจุบัน เช่น ชื่อ-นามสกุล ครอบครัว ตระกูล บ้านเกิด รวมทั้งข้อมูลด้านสุขภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เป็นต้น
2. ประสบการณ์ชีวิตช่วงอดีต	เหตุการณ์ หรือการกระทำต่างๆของบุคคลในเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตก่อนการเกิดจุดพลิกผัน
3. จุดพลิกผันในชีวิต	เหตุการณ์ หรือการกระทำใดๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้บุคคลในเรื่องมีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตที่เคย
4. ประสบการณ์ชีวิตปัจจุบัน	เหตุการณ์ หรือการกระทำต่างๆของบุคคลในเรื่องในช่วงหลังเกิดจุดพลิกผัน
6. ความคิดความเชื่อ	แนวความคิดหรือหลักปฏิบัติของซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนต้นเรื่อง
7. อารมณ์ภาพ	ภาพที่แสดงถึงอารมณ์ของบุคคลในเรื่อง บรรยายภาค หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

7.1 <u>ภาพจริง</u>	ภาพการแสดงอารมณ์ของบุคคลในเรื่อง
7.2 <u>ภาพปรุงแต่ง</u>	ภาพการแสดงอารมณ์ของผู้ดำเนินเรื่อง หรือภาพที่ทางผู้ผลิตสื่อปรับแต่ง หรือจัดวางลักษณะเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบุคคล หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น
8. อารมณ์เสียง 8.1 <u>เสียงจริง</u> 8.2 <u>เสียงปรุงแต่ง</u>	เสียงต่างๆที่ตั้งขึ้นเพื่อแสดงถึงอารมณ์ของบุคคลในเรื่อง บรรยากาศ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งแบ่งได้ดังนี้ เสียงของบุคคลในเรื่องที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์ เสียงของผู้ดำเนินเรื่องที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์บางอย่าง หรือเสียงที่ทางผู้ผลิตสื่อได้ใส่เข้าไประหว่างการนำเสนอเรื่องราวเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น
9. อารมณ์ภาษา 9.1 <u>ภาษาจริง</u> 9.2 <u>ภาษาปรุงแต่ง</u> 9.2.1 ภาษาภาพพจน์ 9.2.1.1 อุปมา 9.2.1.2 อติพจน์ 9.2.1.2 บุคลวัตติ 9.2.1.2 สัทพจน์	คำพูด หรือข้อความที่ปรากฏขึ้นเพื่อแสดงถึงอารมณ์ของบุคคลในเรื่อง บรรยากาศ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งแบ่งได้ดังนี้ คำพูดที่บุคคลในเรื่องกล่าวออกมาเพื่อแสดงอารมณ์ หรือความรู้สึกบางอย่าง คำพูดของผู้ดำเนินเรื่องที่กล่าวออกมาเพื่อแสดงอารมณ์ หรือความรู้สึกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การเปรียบเทียบนามธรรมกับรูปธรรมเพื่อสร้างความชัดเจนให้กับนามธรรมนั้น การใช้คำพูดบรรยายสิ่งต่างๆอย่างเกินจริงจนไม่สามารถเป็นไปได้ แต่ต้องไม่ทำให้ความหมายของเรื่องราวเปลี่ยนแปลงไป การพรรณนาความเป็นไปของสิ่งไม่มีชีวิตให้มีอากัปกริยาเหมือนสิ่งมีชีวิตหรือเหมือนมนุษย์ การนำเสียงตามธรรมชาติของสิ่งต่างๆมาบรรยายเป็นคำพูดเพื่อความสมจริงของเรื่องราว

นิยามตัวแปรที่แบบบันทึกข้อมูลสื่อเอดูเทนเมนต์ และตอบคำถามมาใช้ร่วมกัน

1. เนื้อหา	เรื่องราวสาระความรู้ หรือข้อเท็จจริงทั้งหมดที่สื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์นำเสนอในแต่ละตอน
2. รูปแบบการนำเสนอ	วิธีการถ่ายทอดเรื่องราวที่เป็นสาระความรู้ตั้งแต่สื่อโทรทัศน์หรือสื่อสิ่งพิมพ์เริ่มการนำเสนอจนถึงจบการนำเสนอในแต่ละตอน
<p>3. กลวิธีการดำเนินเรื่อง</p> <p>3.1 <u>เปิดเรื่อง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดประเด็น - บรรยาย - พรรณนา - คำพูด - คำถาม - พูดคุย - หยอกล้อ - คำกลอน สุภาษิต <p>3.2 <u>เนื้อเรื่อง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ตามเวลา - ย้อนกลับ 	<p>ลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏในส่วนของการเปิดเรื่อง เนื้อเรื่อง และปิดเรื่อง ซึ่งแบ่งได้ดังนี้</p> <p>การบอกเล่าเรื่องราวที่กำลังจะนำเสนอโดยย่อ</p> <p>การอธิบายลักษณะของสถานที่ หรือบุคคลในเรื่อง</p> <p>การอธิบายลักษณะของสถานที่ หรือบุคคลในเรื่องโดยมีการใช้ภาษาที่สละสลวย และอาจมีการใช้โวหารเปรียบเทียบ</p> <p>การกล่าวถึงคำพูดของบุคคลที่มีชื่อเสียง หรือคำพูดที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป</p> <p>การตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังจะนำเสนอ</p> <p>การพูดคุยกับผู้ชม หรือผู้อ่าน โดยอาจปรากฏสรรพนามที่ใช้เรียกระหว่างกัน เช่น ผม คุณ เรา ฯลฯ</p> <p>การใช้คำพูดเพื่อสร้างความขบขัน หรือความสนุกสนาน</p> <p>การกล่าวถึงบทกลอน หรือสำนวนสุภาษิตต่างๆ</p> <p>การนำเสนอเรื่องราวตามลำดับจากอดีตสู่ปัจจุบัน หรือจากขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย</p> <p>การนำเสนอเรื่องจากปัจจุบันย้อนกลับไปที่อดีต หรือการนำเสนอผลของเหตุการณ์แล้วจึงย้อนกลับไปนำเสนอที่มา</p>

- ตัดสลับ	การนำเสนอเรื่องสลับไปมาระหว่างปัจจุบันและอดีต
- แยกประเด็น	การนำเสนอเนื้อหาโดยแบ่งตามลักษณะของเรื่องราว
3.3 <u>ปิดเรื่อง</u>	
- สรุปความ	การเล่าเรื่องที่เพิ่มนำเสนอไปโดยย่อ หรือการแสดงจุดประสงค์ ข้อคิด หรือข้อเรียกร้องบางอย่างแก่ผู้ชม หรือผู้อ่าน
- คาดไม่ถึง	การกล่าวถึงสิ่งที่ตรงกันข้ามกับเรื่องที่น่าเสนอมา หรือเรื่องที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้
- คลื่นคลายประเด็น	การเฉลยความจริง หรือการชี้แจงปมปัญหาบางอย่างที่ปรากฏในส่วนของเนื้อเรื่อง
- ให้คิดต่อ	การทิ้งคำถาม หรือปมปัญหาให้ผู้ชมหรือผู้อ่านกลับไปคิดหาทางแก้ไขด้วยตัวเอง

2. เครื่องมือสำหรับการสัมภาษณ์

2.1 **คำถามสัมภาษณ์** โดยแนวคำถามสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการผลิตสื่อเอดูเทนเมนต์ และสื่ออดคูดูราม่านั้น ผู้วิจัยได้ใช้แนวคำถามร่วมกัน คือ

- ปัจจัยในการคัดเลือกตอนที่ออกอากาศมาสร้างเป็นสื่อสิ่งพิมพ์
- แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์
- หลักเกณฑ์ในการเพิ่ม-ตัดทอนเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์
- หลักเกณฑ์ในการสร้างความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์

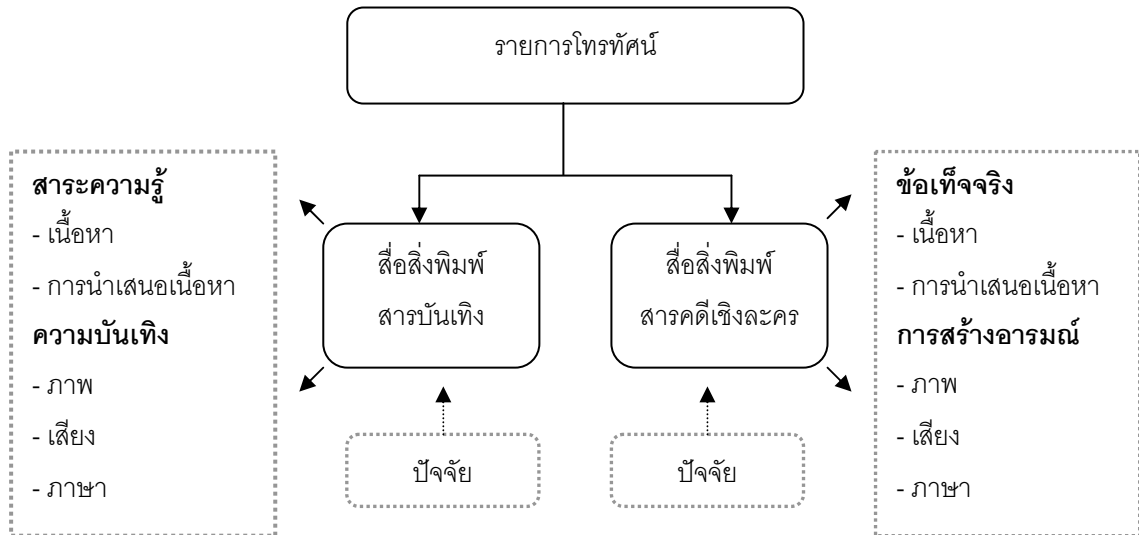
2.2 **เครื่องบันทึกเสียง** สำหรับการบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ของแหล่งข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. สรุปการบูรณาการสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์บนออกกะลา และคนค้นคน
2. สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) บุคลากรที่มีส่วนในการสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการคนค้นคน และรายการบนออกกะลา

กรอบแนวคิดงานวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ 4

ผลการวิจัยสื่อสารบันเทิง

รายการโทรทัศน์กบนอกกะลาของบริษัททีวีบูรพา จำกัด ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษาถือเป็นรายการสาระบันเทิงประเภทสารคดีวิธีทำที่นำเสนอความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้าอุปโภค-บริโภคในชีวิตประจำวันของมนุษย์ผ่านการถ่ายทำจากสถานที่จริงพร้อมสอดแทรกความบันเทิงรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความผ่อนคลายและความสนุกสนานให้กับผู้ชม ต่อมาบริษัททีวีบูรพาได้คัดเลือกบางตอนที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์มาผลิตซ้ำในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งได้แก่ หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลาซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการศึกษาเปรียบเทียบสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ สารความรู้ และความบันเทิง

สารความรู้

รายการโทรทัศน์กบนอกกะลา หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลานั้นการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นสารความรู้ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เช่น หลักการทำงานของเทคโนโลยี และกระบวนการผลิตสินค้าต่างๆ และความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ และวิถีชีวิตของชาวบ้าน โดยผู้วิจัยได้แบ่งส่วนการสรุปผลการศึกษาในส่วนของสารความรู้ออกเป็น 2 ส่วน คือ เนื้อหา และการนำเสนอเนื้อหา

1. เนื้อหา

จากการศึกษารายการโทรทัศน์กบนอกกะลา หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะ และพ็อคเก็ตบุ๊กกบนอกกะลาทั้ง 6 ตอนซึ่งได้แก่ ไขปริศนาปลากะปิอง สุดยอดนมพันธุ์แท้ ไก่ไข่ไข่ไก่เส้นทางสายปฐุเคิม ไหมไทย และตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า พบว่าสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 2 ชนิดแบ่งหมวดหมู่ความรู้ออกเป็น 4 หมวด คือ วัตถุดิบ การผลิต การจำหน่าย และการอุปโภค-บริโภค โดยรายการโทรทัศน์กบนอกกะลา หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลานั้นการนำเสนอประเด็นและรายละเอียดในแต่ละหมวดความรู้ เหมือนและแตกต่างกันดังนี้

รายการโทรทัศน์บนนอกกะลา

1.1 วัตถุดิบ

รายการโทรทัศน์แบ่งการนำเสนอเนื้อหาในหมวด “วัตถุดิบ” ออกเป็นประเด็นหลักได้ทั้งหมด 5 ประเด็น คือ ความรู้เฉพาะวัตถุดิบ แหล่งที่มาของวัตถุดิบ การสรรหาวัตถุดิบ การเก็บวัตถุดิบ และการขนย้ายวัตถุดิบ ซึ่งมีเนื้อหาโดยรวม ดังนี้

1.1.1 ข้อมูลวัตถุดิบ หมายถึง ความรู้เรื่องชนิด ประเภท คุณลักษณะ และคุณสมบัติของวัตถุดิบสำหรับการนำไปผลิตเป็นสินค้า ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอความรู้เรื่อง “พลอย” จากตอน “ตามล่าพลอยจันทิ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งพิธีกรนำเสนอเกี่ยวกับประเภทพลอยพร้อมคุณสมบัติของพลอยแต่ละประเภท

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “ข้อมูลวัตถุดิบ”

เสียงบรรยาย: พลอยเนื้อแข็งก็จะมีความแข็งที่ 9 ค่ะ รองจากเพชรชนิดหนึ่ง พลอยเนื้อแข็งก็ได้แก่ พลอยตระกูลแซฟไฟร์สีต่างๆ ค่ะ เช่น ไพลิน ทับทิม บุษราคัม เป็นต้น ค่ะ ส่วนพลอยเนื้ออ่อนก็จะมี ความแข็งต่ำกว่า 9 ค่ะ เช่น โกเมน ทิวมาลี และควอซซ์

ภาพที่ 1: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “ข้อมูลวัตถุดิบ”

1.1.2 แหล่งที่มาของวัตถุดิบ หมายถึง สถานที่ พืช หรือสัตว์ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดหรือที่อยู่อาศัยของวัตถุดิบ ซึ่งแบ่งออกเป็น แหล่งที่มาตามธรรมชาติ และแหล่งที่มาสังเคราะห์

1.1.2.1 แหล่งที่มาตามธรรมชาติ หมายถึง แหล่งกำเนิดที่สามารถผลิตวัตถุดิบออกมาได้เองตามธรรมชาติโดยไม่ต้องอาศัยการเพาะพันธุ์ หรือการเลี้ยงดูใดๆ ซึ่งได้แก่ ทะเลอันดามัน ป่าชายเลน และเหมืองพลอย โดยเมื่อพิธีกรภาคสนามเดินทางไปถึงยังแหล่งที่มา

ดังกล่าวแล้วก็จะเริ่มนำเสนอความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของ ทรัพยากรธรรมชาติ ความสำคัญ ความอุดมสมบูรณ์ สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ และสังคม ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ประเทศมาดากัสการ์” จากตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งประเทศดังกล่าวเป็นแหล่งที่มาของพลอย ซึ่งพิธีกรภาคสนามจะนำเสนอเรื่องราวความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศมาดากัสการ์ตามประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “แหล่งที่มาของวัตถุดิบธรรมชาติ”

เสียงบรรยาย: เกาะมาดากัสการ์นั้นใหญ่เป็นอันดับสี่ของโลกนะครับ แล้วก็ใหญ่กว่าประเทศไทยประมาณสองเท่า แต่ว่ามีประชากรเพียงแค่สิบล้านคนเท่านั้นเองนะครับ ถึงจะอยู่ใกล้กับทวีปแอฟริกาแต่ประชาชนส่วนใหญ่ที่นี่ก็มีเชื้อสายมาเลเซียและอินโดนีเซีย ชอบที่จะให้เรียกพวกเขาว่าชาวมาดากัสการ์มากกว่าเรียกว่าชาวแอฟริกันนะครับ... สำหรับสินค้าส่งออกของประเทศมาดากัสการ์ที่ขึ้นชื่อนั้นก็มี กาแฟ กุ้ง น้ำตาล ส่วนที่ดูเหมือนว่าจะขึ้นชื่อมากที่สุดแล้วก็ส่งออกมากที่สุดก็คงจะเป็นนี้ละครับ วานิลลา

ภาพที่ 2: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “แหล่งที่มาของวัตถุดิบธรรมชาติ”

1.1.2.2 แหล่งที่มาสร้างสรรค์ หมายถึง แหล่งที่มาซึ่งสามารถผลิต

วัตถุดิบได้ต่อเมื่อได้รับการเพาะพันธุ์ หรือเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมซึ่งได้แก่ ต้นมะเขือเทศ ไข่ ไก่ โคนม และหนอนไหม ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาเฉพาะแหล่งที่มาสร้างสรรค์ประเภท “สัตว์” โดยนำเสนอเกี่ยวกับสายพันธุ์ และวงจรชีวิต ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “สายพันธุ์โคนม” จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” ซึ่งเมื่อพิธีกรภาคสนามเดินทางไปถึงยังสถานที่เพาะพันธุ์โคนม รายการโทรทัศน์จะนำเสนอถึงสายพันธุ์โคนมที่ฟาร์มโคนมไทยนิคมเลี้ยง หรือการนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “วงจรชีวิตหนอนไหม” ซึ่งพิธีกรภาคสนามจะคอยอธิบายให้ฟังเป็นช่วงๆตามการเจริญเติบโตของหนอนไหมในแต่ละช่วงรายการ

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “แหล่งที่มาของวัตถุดิบสร้างสรรค์” (สายพันธุ์)

ข้อความ: วัวที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทย คือ พันธุ์โฮลสไตล์ ฟรีเซียน หรือพันธุ์ขาว-ดำ

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “แหล่งที่มาของวัตถุดิบสร้างสรรค์” (วงจรชีวิต)

เสียงบรรยาย: ผ่านไปแล้วนะคะ สามวันสามคืนเต็มๆ ค่ะ พี่นุณาก็บอกกับเราแหละคะว่า หลังจากนี้พัฒนาการของดักแด้ก็จะกลายเป็นผีเสื้อค่ะ แล้วเราก็กลับมาที่นี้อีกครั้งหนึ่งค่ะเพื่อจะ มาดูว่าผีเสื้อหน้าตาเป็นอย่างไรค่ะ

ภาพที่ 3: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “แหล่งที่มาของวัตถุดิบสร้างสรรค์”

1.1.3 การสรรหาวัตถุดิบ หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ได้มา หรือไปถึงซึ่งยัง แหล่งกำเนิดหรือแหล่งที่อยู่อาศัยของวัตถุดิบซึ่งแบ่งการสรรหาได้ 2 รูปแบบ คือ การเดินทาง และการเพาะเลี้ยง

1.1.3.1 การสรรหาวัตถุดิบโดยการเดินทาง หมายถึง การเดินทางไปยัง แหล่งกำเนิด หรือแหล่งที่อยู่อาศัยของวัตถุดิบทั้งการเดินทางเท้า และการโดยสารพาหนะ โดยพิธีกร ภาคสนามจะอธิบายถึงพาหนะ อุปกรณ์ เส้นทาง ระยะทาง และระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอความรู้เรื่อง “การสรรหาปูเค็ม” จากตอน “เส้นทางสายปูเค็ม” ซึ่ง พิธีกรภาคสนามต้องเดินทางไปยังป่าชายเลนเมืองมะริด ประเทศพม่าซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของ ปูแสมสำหรับการผลิตปูเค็ม โดยระหว่างการเดินทางพิธีกรภาคสนามก็จะอธิบายถึงพาหนะ ระยะเวลา ระยะทางจากประเทศไทยไปจนถึงป่าชายเลน

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “การสรรหาวัตถุดิบโดยการเดินทาง”

พิธีกร: ตอนนี้นำมาถึงจังหวัดเกาะสองแล้วนะครับ แต่ว่าจากเกาะสองเรายังต้องเดินทางต่อไปอีกนะครับ จากเมื่อที่เราโดยสารเรือขนาดเล็กมาเพราะว่าระยะทางใกล้ๆ จากระนองมาเกาะสองแค่สี่สิบนาทีเท่านั้นเอง แต่ว่าระยะทางจากเกาะสองไปเมืองมะริดต้องใช้เวลาถึงเจ็ดชั่วโมงนะครับ ต้องเปลี่ยนเรือแล้ว จากเรือเล็กเป็นเรือโดยสารขนาดใหญ่ นะครับ อยู่ทางนู้น เป็นการวิ่งขึ้นทางเหนือของพม่าแล้วนะครับ... ตรงนี้จะเห็นนะครับว่าเป็นคล้ายๆ กับหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ นะครับ จะมีเรือจอดอยู่เต็มไปหมดเลยก็คือ บรรดาเรือที่ออกไปจับปลาจับปูนะครับ

ภาพที่ 4: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “การสรรหาวัตถุดิบโดยการเดินทาง”

1.2.3.2 การสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยง หมายถึง การเพาะพันธุ์

และเลี้ยงดูแหล่งที่มาประเภทพืช และสัตว์เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบสำหรับนำไปผลิตเป็นสินค้า โดยรายการโทรทัศน์จะนำเสนอเนื้อหาความรู้ตั้งแต่การเพาะพันธุ์ การเลี้ยงดูพืชและสัตว์ไปจนถึงช่วงที่แหล่งที่มาสามารถผลิตวัตถุดิบออกมาให้กับผู้เพาะเลี้ยงได้เป็นผลสำเร็จ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอความรู้เรื่อง “การเพาะเลี้ยงหนอนไหม” จากตอน “ไหมไทย” ซึ่งพิธีกรภาคสนามเดินทางไปยังบริษัทจุลไหมไทยเพื่อติดตามกระบวนการเพาะพันธุ์หนอนไหม จากนั้นจึงเดินทางต่อไปยังบ้านของเกษตรกรเพื่อติดตามการเลี้ยงดูหนอนไหมจนกระทั่งหนอนสามารถผลิตเส้นไหมให้กับเกษตรกรได้

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “การสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยง”

พิธีกรภาคสนาม: อย่างเราต้องคัดเพศผู้ เพศเมียออกมาเพื่ออะไรคะ

ผู้จัดการฝ่ายผลิต บริษัทจุลไหมไทย: เพราะว่าในการผสมพันธุ์นี้ นะคะเรามีสองสายพันธุ์ เราก็จะเอาเพศเมียของสายพันธุ์นี้ไปผสมกับเพศผู้ของอีกสายพันธุ์หนึ่ง นะคะ ทำให้ลูกที่ออกมา มียีนส์เด่น มีกรรมพันธุ์ที่เด่นของทั้งพ่อและแม่อยู่

...

พิธีกร: พี่ล้าคะ พอหนอนออกมาลื้มตาดูโลกครั้งแรกเรียบร้อยแล้วเราต้องทำอะไรกับเขาบ้างคะ

เกษตรกร: โรยยาไม่ให้เกิดเชื้อรา (ข้อความ: ผงโรยตัวใหม่ ฆ่าเชื้อโรค ป้องกันความอับชื้น)

พิธีกร: แล้วพอโรยยาเสร็จแล้วพี่ต้องทำอะไรกับเขาต่อคะ

เกษตรกร: หั่นหม่อนจ๊ะ

ภาพที่ 5: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “การสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยง”

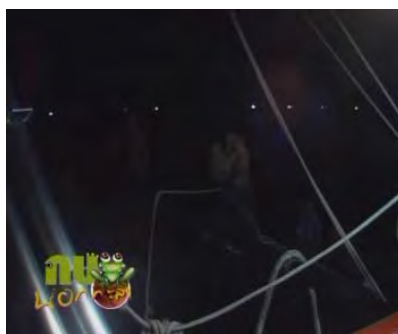

1.1.4 การเก็บวัตถุดิบ หมายถึง การนำวัตถุดิบออกจากแหล่งที่มาเพื่อนำไปผลิตเป็นสินค้า ซึ่งรายการโทรทัศน์เน้นการนำเสนอเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับ วัน-เวลา อุปกรณ์ และกระบวนการเก็บวัตถุดิบ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “การจับปลา” จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งพิธีกรภาคสนามได้ร่วมลงเรือไปกับชาวประมงเพื่อติดตามการจับปลา โดยระหว่างที่ลูกเรือกำลังจับปลา พิธีกรได้อธิบายถึงประเภทและลักษณะของอวนที่ใช้ในการจับปลา และวิธีการจับปลา

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “การเก็บวัตถุดิบ”

เสียงบรรยาย: อวนที่ลงปลาเรียกว่าอวนดำ มีขนาดประมาณห้าร้อยถึงหกร้อย วา สามารถตีอวนกว้างได้เท่ากับห้าถึงหกสนามฟุตบอลเลยทีเดียว โดยจะมีทุ่นสีแดงที่ถูกโยนลงไปลอยในน้ำ โดยเป็นสัญลักษณ์ว่าการวางอวนแสดงความเป็นเจ้าของพื้นที่ และป้องกันเรือประมงลำอื่นวิ่งฝ่าอวน

ภาพที่ 6: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “การเก็บวัตถุดิบ”

1.1.5 การขนย้ายวัตถุดิบ หมายถึง การนำวัตถุดิบจากแหล่งที่มาไปส่งยังสถานที่ผลิตวัตถุดิบให้เป็นสินค้า ซึ่งมีทั้งการขนย้ายภายในประเทศ และการขนย้ายระหว่างประเทศโดยพิธีการภาคสนามจะบรรยายให้ฟังถึงพาหนะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลา เส้นทาง และลำดับขั้นตอนการขนย้ายวัตถุดิบ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “การขนย้ายพลอยดิบจากประเทศมาดากัสการ์กลับประเทศไทย” จากตอน “ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งพิธีการภาคสนามจะบรรยายให้ฟังถึงกระบวนการขนย้ายและการเสียภาษีพลอยก่อนนำพลอยออกนอกประเทศมาดากัสการ์

ตัวอย่างเนื้อหาเรื่อง “การขนย้ายวัตถุดิบระหว่างประเทศ”

พิธีการภาคสนาม (หญิง): ขั้นตอนก่อนที่จะเอาพลอยออกนอกประเทศได้เนี่ยเขาจะต้องมีขั้นตอนที่ผ่านกระบวนการทางราชการนะคะ เดี่ยวเราไปดูกันว่าเขาจะต้องทำอะไรบ้างกว่าที่พลอยจากมาดากัสการ์จะเดินทางไปถึงเมืองไทยคะ

พิธีการภาคสนาม (ชาย): เราซื้อพลอยมาแล้วยังเอาออกนอกประเทศไม่ได้ต้องเอามาที่นี่ก่อนเหอครับ

พ่อค้าพลอย: ครับ เพื่อมาขึ้นให้ถูกต้องตามกฎหมาย

พิธีการภาคสนาม (ชาย): ซีน นี่คืออะไรครับ

พ่อค้าพลอย: คือการพันตราว่าได้ตรวจสอบราคาเรียบร้อยแล้ว พลอยนี้เสียภาษีเรียบร้อยแล้ว

ภาพที่ 7: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “การขนย้ายวัตถุอันตรายระหว่างประเทศ”

1.2 การผลิต

จากการศึกษาเนื้อหาความรู้ในหมวด “การผลิต” พบว่า รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 5 ประเด็น คือ ประวัติความเป็นมา เทคโนโลยี กระบวนการ ปริมาณ และ ผลผลิต

1.2.1 ประวัติความเป็นมา หมายถึง ต้นกำเนิด หรือจุดเริ่มต้นของการผลิตสินค้า ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ประวัติความเป็นมาการเผาพลอย” ซึ่งการเผาพลอยนั้นเป็นขั้นตอนหนึ่งของการแปรรูปพลอยเพื่อนำไปผลิตเป็นเครื่องประดับ โดยพิธีกรรมภาคสนามบรรยายถึงประวัติความเป็นมาของการเผาพลอยในประเทศไทย

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “ประวัติความเป็นมาการผลิต”

เสียงบรรยาย: ตอนที่เกิดไฟไหม้จะเป็นปีพ.ศ. สองพันห้าร้อยสิบเอ็ดคะ ตอนนั้นไฟไหม้ตลาดขายพลอยคะ กว่าจะดับไฟได้ต้องใช้เวลาถึงสองสามวันเลยนะคะ พอไฟดับแล้วเมื่อคุณสามเมืองเข้าไปดูพลอยคะ ก็พบว่าพลอยที่ถูกไฟไหม้กลับสวยขึ้นใสขึ้นอย่างไม่น่าเชื่อเลยคะ

ภาพที่ 8: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ประวัติความเป็นมาการผลิต”

1.2.2. **เทคโนโลยี** หมายถึง เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เพื่อคัดเลือก จัดสรร หรือเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำหรับจำหน่าย ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “เทคโนโลยีการทอผ้าระบบอุตสาหกรรม” จากตอน “ไหมไทย” ซึ่งพิธีกรภาคสนามเดินทางไปยังโรงงานทอผ้าแห่งหนึ่งและบรรยายถึงประเภท และหลักการทำงานของเทคโนโลยีต่างๆที่ใช้ในการทอผ้าไหม

ตัวอย่างเนื้อหาเนื้อหาความรู้เรื่อง “เทคโนโลยีการผลิต”

เสียงบรรยาย: ขั้นตอนการทอผ้าด้วยเครื่องจักรนั้นจะสะดวกสบายค่ะ เพราะว่าเครื่องจักรจะถูกโปรแกรมให้ทอผ้าตามลวดลายที่กำหนดโดยมีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมดูแลความเรียบร้อยของเครื่องเท่านั้นเอง

ภาพที่ 9: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “เทคโนโลยีการผลิต”

1.2.3 **กระบวนการผลิต** หมายถึง ขั้นตอน วิธีการคัดเลือก จัดสรร หรือเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำหรับจำหน่าย ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “กระบวนการผลิตปลากระป๋อง” จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งพิธีกรภาคสนามจะบรรยายขั้นตอนการผลิตปลากระป๋องพร้อมภาพบรรยากาศการผลิตจากโรงงานผลิตปลากระป๋องโดยตรง

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “กระบวนการผลิต”

เสียงบรรยาย: เมื่อเจ้าหน้าที่บรรจุปลาใส่กระป๋องละสองตัว สามตัว สี่ตัว หรือห้าตัวต่อกระป๋องก็ ตามแต่นะคะ เรียบร้อยแล้วปลาในกระป๋องทั้งหมดก็จะเดินทางเข้าเครื่องนึ่งปลาที่เราเรียกกันว่า รางไต้อากาศเครื่องนี้ค่ะ ปลากระป๋องที่ออกมาจากรางไต้อากาศก็จะไหลไปตามสายพานโดยผ่านการเทน้ำของปลาออกจากกระป๋อง จากนั้นก็เติมน้ำมันผสมสีปาปิถ้า หรือว่าสีพริกกับถั่วเหลือง จากนั้นก็เติมซอสมะเขือเทศที่ผ่านการปรุงรสเข้มข้น จากนั้นก็ปิดฝา

ภาพที่ 10: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “กระบวนการผลิต”

1.2.4 ปริมาณการผลิต หมายถึง จำนวนชิ้นสินค้าที่ผู้ผลิตสามารถผลิตได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (วัน เดือน ปี) ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปริมาณการผลิตไข่ไก่ต่อปีของฟาร์มไก่ไข่ทั่วประเทศไทย” ซึ่งเจ้าหน้าที่ประจำฟาร์มไก่ไข่เป็นผู้ให้ข้อมูลกับพิธีกร ภาคสนามขณะที่พิธีกรเดินทางเข้าไปถ่ายทำรายการที่บริษัทศรีวิโรจน์ ฟาร์ม

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปริมาณการผลิต”

พิธีกรภาคสนาม: ทุกฟาร์มรวมทั้งหมดนี้จะสามารถผลิตไข่ไก่ได้ทั้งหมดเท่าไรคะ
เจ้าหน้าที่: ที่เราคำนวณดูนี้ ปีหนึ่งเราผลิตไข่ประมาณหมื่นกว่าล้านฟอง

ภาพที่ 11: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปริมาณการผลิต”

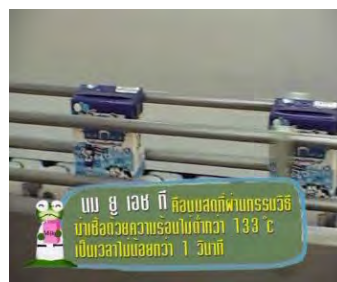
1.2.5 ผลผลิต หมายถึง ลักษณะ ชนิด หรือประเภทของสินค้าหลังผ่านกระบวนการผลิตจนเสร็จสิ้น โดยขณะเครื่องจักรกำลังผลิตสินค้า หรือเมื่อเครื่องจักรผลิตสินค้าเสร็จสิ้น พิธีกรภาคสนามจะบรรยายถึงประเภทของผลผลิตหรือประเภทของสินค้า ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ประเภทผลผลิตนมสำเร็จรูปพร้อมดื่ม” จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” ซึ่งพิธีกรภาคสนามอธิบายถึงประเภทและรายละเอียดของนมแต่ละประเภทขณะกำลังถ่ายทำกระบวนการผลิตนมโรงเรียนที่องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “ผลผลิต”

เสียงบรรยาย: ในการผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์นั้นจะใช้น้ำนมดิบจะผ่านกรรมวิธีฆ่าเชื้อด้วยการใช้ความร้อนทำลายจุลินทรีย์บางชนิดที่ทำให้เกิดโรคค่ะ แต่ว่าไม่ทำให้เสียคุณค่าทางอาหารของนมค่ะ โดยใช้ความร้อนไม่ต่ำกว่าหกสิบองศาเซลเซียส เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบนาทีค่ะ...

...ส่วนการผลิตนม ยู เอช ที นะคะ จะต้องผ่านกรรมวิธีฆ่าเชื้อด้วยความร้อนเช่นเดียวกันค่ะ แต่ว่าใช้อุณหภูมิที่สูงกว่า แล้วก็ใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่ามากๆเลยนะคะ นั่นก็คือการใช้ความร้อนไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยสามสิบองศาเซลเซียส เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งวินาทีค่ะ เพราะฉะนั้นนมชนิดนี้นะคะจึงสามารถเก็บไว้ได้นานโดยไม่ต้องแช่เย็นเลยนะคะ แล้วก็ยังคงคุณค่าทางโภชนาการเหมือนเดิมค่ะ

ภาพที่ 12: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ผลผลิต”

1.3 การจำหน่าย

จากการศึกษาเนื้อหาความรู้ในหมวดหมู่ “การจำหน่าย” พบว่า รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 3 ประเด็น คือ แหล่งจำหน่าย ราคาจำหน่าย และกระบวนการจำหน่าย

1.3.1 แหล่งจำหน่าย หมายถึง สถานที่ขายสินค้าให้กับพ่อค้าคนกลาง ร้านค้า หรือผู้บริโภคซึ่งแบ่งได้เป็น แหล่งจำหน่ายในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งมีทั้งการเดินทางไปยัง แหล่งจำหน่ายจริง และการสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูล ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้ เรื่อง “แหล่งจำหน่ายอัญมณีและเครื่องประดับพลอย” จากตอน “ตามล่าพลอยจันท อัญมณีสุด ขอบฟ้า” ซึ่งพิธีกรภาคสนามเดินทางไปถ่ายทำรายการที่งานบางกอกเจมส์แอนดีจิวเวลรี่แฟร์ซึ่งเป็นสถานที่จัดงานแสดงและจำหน่ายอัญมณีไทย โดยมีแหล่งข้อมูล คือ อุปนายกสมาคมผู้ค้า อัญมณีไทยและเครื่องประดับกล่าวถึงแหล่งจำหน่ายพลอยไทยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “แหล่งจำหน่าย”

พิธีกร: แล้วถ้าพูดถึงคนที่เขามาซื้อล่ะครับ เขาเดินทางมาจากประเทศไหนกันบ้างครับที่บอก หลายๆประเทศ

อุปนายกสมาคมฯ: ผู้ที่มาเยี่ยมงานเราแต่ละครั้ง มาจากทั่วโลกเนี่ยร้อยละกว่าประเทศ แต่ว่าประเทศที่มากที่สุดที่มานะก็อเมริกา อินเดีย ยูเครน อิสราเอล เยอรมัน อะไรอย่างนี้ที่เป็นลูกค้า

...

พิธีกร: คุณสมพลครับถ้าบอกว่านี่เป็นปลายทางแล้ว กว่าจะได้ของสวยงามๆมาอยู่ในตู้นี้ ถ้าเราจะเริ่มต้นตั้งแต่ต้นทางของพลอยนี้เราจะไปที่ไหนดีครับ

อุปนายกสมาคมฯ: ไปที่จันทบุรีนะครับ ไปที่ตลาดศรีจันทน์นะครับ ที่นั่นจะเป็นแหล่งซื้อขายที่ครบ วงจรเลย ท่านจะเห็นได้ทุกอย่างเลย

ภาพที่ 13: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “แหล่งจำหน่าย”

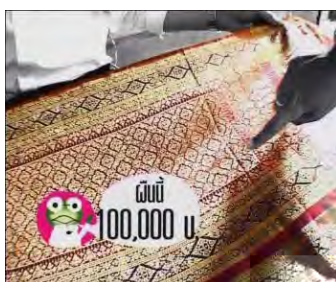
1.3.2 ราคาจำหน่าย หมายถึง มูลค่าของสินค้าที่ทางผู้ผลิตได้กำหนดขึ้นสำหรับการจำหน่ายให้ลูกค้า โดยแหล่งข้อมูลจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเรื่องราคาจำหน่ายแก่พิธีกรภาคสนาม ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ราคาจำหน่ายผ้าไหม” ซึ่งพิธีกรภาคสนามได้ สัมภาษณ์อาจารย์สอนทอผ้าท่านหนึ่งถึงราคาของผ้าไหมทอมือต่อผืนขณะเดินทางไปถ่ายทำ รายการที่บ้านท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์ผ้าไหมทอมือแบบโบราณ

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “ราคาจำหน่าย”

พิธีกร: ราคาผ้าแต่ละผืนของอาจารย์ที่ออกแบบมาเป็นยังไงบ้างคะ

อาจารย์: อยู่ที่ความยุ่งยากในการทำ อยู่ที่ระยะเวลาด้วยครับ เพราะว่ามันคือค่าวัสดุ ค่าแรง ทุกอย่างก็กลายเป็นต้นทุน ต้นทุนนี้ก็มาจากการออกแบบ ถ้าผืนไหนที่มีความสลับซับซ้อนมากก็จะทำให้การผลิตยุ่งยาก เพราะฉะนั้นราคาก็จะสูง (ภาพผ้าไหมพร้อมข้อความ: ข้อความ “ผืนนี้ 79,000 บ.” และ “ผืนนี้ราคา 100,000 บาท”)

ภาพที่ 14: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ราคาจำหน่าย”

1.3.3 กระบวนการจำหน่าย หมายถึง วิธีการขนส่งสินค้าไปยังแหล่งจำหน่าย หรือวิธีการจำหน่ายสินค้าจากแหล่งผลิต หรือพ่อค้าคนกลางสู่ผู้บริโภค โดยพิธีกรจะเดินทางไปกับพ่อค้าคนกลาง หรือฝ่ายขายของบริษัทผู้ผลิตเพื่อติดตามและสอบถามถึงกระบวนการจำหน่ายสินค้าให้กับผู้บริโภค ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “กระบวนการจำหน่ายไหมไก่อ่แลกข้าว” จากตอน “ไก่อ่ ไกอ่” ซึ่งพ่อค้าคนกลางอธิบายถึงวิธีการนำไปไหมไปแลกข้าวกับชาวบ้านก่อนจะนำข้าวไปขายเอากำไร

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “กระบวนการจำหน่าย”

พิธีกร: แล้วเราต้องเตรียมอุปกรณ์อะไรในการค้าไหมแลกข้าว

พ่อค้าคนกลาง: ก็เอาตะกร้าแล้วก็กระสอบเปล่านี้ละครับ ถ้าเขาเอาข้าวมาแลกไหม เราก็เอานี้ไปตวงเอาข้าว ไหมสองแฉกก็ประมาณสามตะกร้าครับ

ภาพที่ 15: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “กระบวนการจำหน่ายไข่ไก่”

1.4 การอุปโภค-บริโภค

จากการศึกษาเนื้อหาความรู้ในหมวดหมู่ “การอุปโภค-บริโภค” พบว่า รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 3 ประเด็น คือ กลุ่มลูกค้า รูปแบบการอุปโภค-บริโภค และปัญหาและแนวทางแก้ไข

1.4.1 กลุ่มลูกค้า หมายถึง บุคคลที่เลือกใช้บริการจากสินค้านั้นทั้งในรูปแบบของการใช้งาน และการรับประทาน โดยผู้ดำเนินรายการ หรือพิธีกรจะเป็นผู้นำเสนอถึงประเภทกลุ่มลูกค้าที่อุปโภค-บริโภคสินค้าดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “กลุ่มผู้บริโภคนมโรงเรียน” ซึ่งพิธีกรภาคสนามเดินทางไปยังโรงเรียนแห่งหนึ่งและกล่าวถึงกลุ่มผู้บริโภคและระดับชั้นของกลุ่มผู้บริโภคนมโรงเรียน

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “กลุ่มลูกค้า”

พิธีกรภาคสนาม: โดยเฉพาะเด็กๆ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่หนึ่งถึงชั้นประถมปีที่สี่นะครับของโรงเรียนรัฐบาล พอถึงช่วงกลางวันก็จะได้แจกนมโรงเรียนกันคนละถุงนะครับ

ภาพที่ 16: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “กลุ่มลูกค้า”

1.4.2 รูปแบบการอุปโภค-บริโภค หมายถึง วิธีการ หรือลักษณะการนำสินค้าไปรับประทาน หรือใช้ประโยชน์ โดยมีทั้งการนำเสนอให้เห็นภาพ และการนำเสนอเพียงคำอธิบายของแหล่งข้อมูล ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “เมนูอาหารไข่” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอให้เห็นถึงภาพเมนูไข่สารพัดเมนูที่มีจำหน่ายทั่วไปตามท้องตลาดซึ่งทำให้เห็นว่าประชาชนสามารถนำไข่ไก่ไปตัดแปลงเป็นอาหารได้หลากหลายรูปแบบ

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “รูปแบบการอุปโภค-บริโภค”

พิธีกรภาคสนาม: ถ้าจะจัดอันดับอาหารจานโปรด อาหารยอดนิยมที่คนกินกันเยอะที่สุดนะคะ เชื่อว่าไข่ต้องอยู่ในอันดับต้นๆแน่นอนเลยคะ อย่างเราสองคนนี้ก็ชอบกินไข่กันเป็นประจำนะคะ เพราะว่าไข่นั้นสามารถกินง่าย แล้วก็ตัดแปลงเป็นอาหารได้หลากหลาย ถ้าเผื่อเราจะนับเมนูไข่นี้นะคะ เชื่อว่าจะต้องนับได้เป็นร้อยเมนูเลยคะ

ภาพที่ 17: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “รูปแบบการอุปโภค-บริโภค”

1.4.3 ปริมาณการบริโภค หมายถึง จำนวนสินค้าที่ถูกค้าอุปโภคหรือบริโภค ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเพียงในส่วนของกรบริโภคเท่านั้นจากตอน “ไข่ไก่ ไข่ไก่” ซึ่งนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปริมาณการบริโภคไข่ไก่ของคนไทยและคนญี่ปุ่น” โดยเจ้าหน้าที่ประจำฟาร์มผลิตไข่ไก่และพิธีกรจะเป็นผู้ให้ข้อมูล

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปริมาณการบริโภค”

เสียงบรรยาย: คุณผู้ชมอาจจะคิดนะคะว่าสถิติการกินไข่ของคนไทยร้อยหาสิบฟองต่อคนต่อปีนี่ถือว่าเยอะแล้ว แต่จริงๆถือว่าน้อยมากถ้าเทียบกับประเทศอื่นคะ อย่างเช่นคนญี่ปุ่นเขากินไข่กันถึง 350 ฟองต่อคนต่อปีเลยนะคะ

ภาพที่ 18: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปริมาณการบริโภค”

1.4.3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการอุปโภค-บริโภค หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการอุปโภค-บริโภคสินค้า และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเพียงตอนเดียว คือ “ไหมไทย” โดยนำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปัญหาการลดความนิยมผ้าไหมไทยในปัจจุบัน” แหล่งข้อมูลจะเป็นผู้อธิบายถึงปัญหาเรื่องของคนไทยไม่นิยมสวมใส่ผ้าไหมในปัจจุบันพร้อมเสนอแนะถึงแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว

ตัวอย่างเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปัญหาและแนวทางแก้ไขการอุปโภค-บริโภค”

นักออกแบบเสื้อผ้า: มันอยู่ที่ตัวดีไซน์เนอร์ คนที่เรียกตัวเองว่าเป็นนักออกแบบ เป็นคนที่จะมารังสรรค์งานให้มันดูสมัยใหม่ คนไทยที่เกิดในเมืองไทยนี้แหละ ไม่ให้ความสำคัญกับผ้าของคนไทยกันเอง สมัยก่อน การทอผ้าแต่ละผืน ทอด้วยจิตและวิญญาณ เราไม่รณรงค์ที่จะรักษาวัฒนธรรมของเรา เราก็จะไม่มีอะไรที่จะไปเล่าให้ลูกหลานเราฟัง

ภาพที่ 19: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาความรู้เรื่อง “ปัญหาและแนวทางแก้ไขการอุปโภค-บริโภค”

หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา

1.1 วัตฤติบ

หนังสือการ์ตูนแบ่งการนำเสนอเนื้อหาในหมวด “วัตฤติบ” ออกเป็นประเด็นหลักได้ทั้งหมด 5 ประเด็นเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ คือ ข้อมูลวัตฤติบ การสรรหาวัตฤติบ แหล่งที่มาของวัตฤติบ การเก็บวัตฤติบ และการขนย้ายวัตฤติบ ซึ่งมีเนื้อหาเหมือนและแตกต่างจากรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1.1.1 **ข้อมูลวัตฤติบ** จากการศึกษา พบว่า หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด 4 ตอน คือ ไชปริศนาปลากะป๋อง สูดยอดนมพันธุ์แท้ ไก่ไข่ ไช้ไก่ และตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า โดยแบ่งการบูรณาการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การรวมกัน-รวมกัน และการประสาน ดังนี้

- การบูรณาการแบบรวมกัน-รวมกัน ได้แก่ การรวบรวมชนิดวัตฤติบที่กระจัดกระจายอยู่เข้าเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจนซึ่งจะช่วยให้จดจำได้ง่ายขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การจัดหมวดหมู่ชนิดปลาสำหรับการผลิตปลากะป๋อง จากตอน “ไชปริศนาปลากะป๋อง” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอชื่อชนิดปลาต่างๆสำหรับการผลิตปลากะป๋อง ส่วนหนังสือการ์ตูนนำเสนอชื่อชนิดปลาต่างๆมาจัดแบ่งออกเป็น 2 สายพันธุ์ คือ ชาร์ดีน และแมคเคอเรล

ตารางที่ 1: ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาข้อมูลวัตฤติบแบบรวมกันรวมกัน

ประเด็น			เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
คำนิยาม สอดคล้อง	ชนิดปลา	รับประทาน ได้	พิธีกร : นอกจากปลาทูแขกที่เขานิยมนำไปทำเป็นปลากะป๋องแล้ว ยังมีปลาชนิดอื่นที่นำไปทำปลากะป๋องอีกไหมคะ พ่อค้า : มีหลายชนิด นอกจากปลาทูแขกแล้วก็มีปลาโอ ปลาลังหรือที่เขาเรียกว่าปลาทูยาว ส่วนนี้คือปลาดาทา	ทีมงาน 1: นอกจากปลาทูแขกแล้วปลาในกลุ่มแมคเคอเรลยังมีอะไรอีกบ้างละละ ทีมงาน 2 : เยอะแยะเลย เช่น ปลาสีกุน ปลาซาไก่ ปลาหางแข็ง ปลาข้างเหลือง ปลาทู ปลาลัง ฯลฯ อีกกลุ่มคือ ปลาชาร์ดีน เช่น ปลาแซลัน ปลาหลังเขียวลายจุด... (ตอน ไชปริศนาปลากะป๋อง หน้า 39)

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมชื่อชนิด หรือคุณลักษณะ คุณสมบัติของวัตถุดิบชนิดนั้นๆ ให้มากกว่าที่เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมคุณลักษณะของพลอย จากตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอคุณสมบัติของพลอยเฉพาะเรื่องของค่าความแข็ง ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอคุณสมบัติเพิ่มเติมเรื่องแสง สี และผิวสัมผัส

ตารางที่ 2: ตัวอย่างการบูรณาการข้อมูลวัตถุดิบแบบผนวก (ลักษณะเหมือนกัน)

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
คุณสมบัติ สอดคล้อง	คุณสมบัติพลอย	
	เสียงบรรยาย : ...ส่วนพลอยเนื้อแข็งก็จะมีความแข็งที่ 9 ค่ะ รองจากเพชรชนิดหนึ่ง พลอยเนื้อแข็งก็ได้แก่พลอยตระกูลแซฟไฟร์สีต่างๆ ค่ะ เช่น ไพลิน ทับทิม บุษราคัม เป็นต้น ค่ะ ส่วนพลอยเนื้ออ่อนก็จะมี ความแข็งต่ำกว่า 9 ค่ะ เช่น โกเมน ทิวมาลีน และควอตซ์	รายละเอียด : ถ้าเป็นพลอยเนื้อแข็งที่มีค่าความแข็งเท่ากับ 9 โมลส์ เครื่องโกนจะกินเข้าไปเนื้อพลอยได้ยากมาก แต่ถ้าเป็นพลอยเนื้ออ่อน ด้วยการออกแรงกดที่เท่ากันเนื้อพลอยจะหายวับไปเลย การสังเกตด้วยตาว่าเป็นพลอยเนื้อแข็งหรือเนื้ออ่อนก็ทำได้โดยการสะท้อน และการหักเหของแสงที่ไม่เท่ากัน พลอยเนื้ออ่อนจะแสงหมองๆ ผิวจะมนๆ และมีรอยบุ๋มบนเนื้อ พลอยเนื้อแข็งจะมีการสะท้อนแสงได้ดีกว่าเมื่ออยู่ในที่แจ้งกับที่มีแสงสะท้อนจะไม่ต่างกันมาก... (ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า หน้า 147)

นอกจากการผนวกเนื้อหาที่มีลักษณะหรือประเภทเดียวกันกับที่เคยนำเสนอทางรายการโทรทัศน์แล้ว หนังสือการ์ตูนยังมีการผนวกเนื้อหาที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับที่เคยนำเสนอทางรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การผนวกเนื้อหาเรื่อง “โทษของไข่มุก” จากตอน “ไข่มุกไข่มุก” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะคุณประโยชน์ของไข่มุก ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมในเรื่อง “โทษ”

ตารางที่ 3: ตัวอย่างการบูรณาการข้อมูลวัตถุดิบแบบผนวก (ลักษณะตรงข้ามกัน)

ประเด็น		เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
คุณสมบัติตรงข้าม	คุณสมบัติไข่ไก่	<p>ประชาชนทั่วไป : กินไข่อย่างหนึ่งก็ได้ สารอาหารหลายอย่างอยู่ในไข่</p> <p>ประชาชนทั่วไป : ไข่มีวิตามิน มีโปรตีน เยอะมากเลย</p>	<p>รายละเอียด : ไข่ ให้สารอาหารประเภทโปรตีนที่มีประโยชน์หลายชนิดที่ธาตุเหล็ก มีโฟลิก (Folic) ป้องกันอาการโลหิตจาง มีโคลีน (Choline) ที่ช่วยเรื่องความจำ...(ไข่ไก่ ไข่ไก่ หน้า 144)</p>
	โทษ	X	<p>ทีมงาน : คอเลสเตอรอลมีมากในไข่แดงเป็นต้นเหตุของไขมันในเลือดสูงซึ่งจะเพิ่มอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจขาดเลือดจึงไม่ควรทานไข่มากกว่าวันละ 1 ฟอง (ไข่ไก่ ไข่ไก่ หน้า 144)</p>

1.1.2 **แหล่งที่มาวัตถุดิบ** จากการศึกษา พบว่า หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องแหล่งที่มาวัตถุดิบทั้งหมด 4 ตอน คือ ไข่ปริศนาปลากะป๋อง สุดยอดนมพันธุ์แท้ ไข่ไก่ ไข่ไก่ เส้นทางสายปูเค็ม ซึ่งแบ่งเป็นแหล่งที่มาธรรมชาติ และแหล่งที่มาสังเคราะห์ ดังนี้

1.1.2.1 **แหล่งที่มาธรรมชาติ** หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องแหล่งที่มาธรรมชาติทั้งหมด 1 ตอน คือ เส้นทางสายปูเค็มซึ่งนำเสนอความรู้เรื่องประเทศพม่า โดยแบ่งการบูรณาการออกเป็น 1 ลักษณะ คือ การผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมประเด็นความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่มาของวัตถุดิบตามธรรมชาติเพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลของสถานที่นั้นๆมากยิ่งขึ้น ซึ่งในที่นี้หมายถึง การเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับประเทศพม่าเรื่อง ชื่อประเทศ สภาพภูมิอากาศ และภาษาสำหรับการสื่อสาร

ตารางที่ 4: ตัวอย่างการบูรณาการแหล่งที่มาวัตถุวัฒนธรรมชาติแบบผนวก

ประเด็น		เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน	
องค์ประกอบ แหล่งที่มา	ความรู้ ทั่วไป ประเทศ พม่า	ทรัพย์สิน	เสียงบรรยาย : ที่นี่ยังคงมีป่าชายเลนที่เป็นบ้านของปูแสมอยู่อย่างหนาแน่น แล้วก็อุดมสมบูรณ์	ทีมงาน : ...ที่พม่ามีปูแสมเยอะก็เพราะว่ามีพื้นที่ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์อยู่มาก (หน้า 33)
		วิถีชีวิต	เสียงบรรยาย : พม่ายังคงรักษาเอกลักษณ์ และวิถีชีวิตดั้งเดิมไว้ได้ ผู้ชายพม่ายังคงนุ่งโจงกระเบน ผู้หญิงยังคงทอผ้าด้วยทอานาคา	รายละเอียด : การแต่งกายส่วนมากยังแต่งกายแบบพื้นเมือง ชายนุ่งโจงกระเบน นุ่งผ้าถุง และทอผ้าด้วยทอานาคา (หน้า 67)
		X	X	รายละเอียด : พม่า เป็นชื่อที่คนไทยใช้เรียกประเทศเพื่อนบ้านทางทิศตะวันตก ชาวพม่าเรียกชื่อประเทศตนเองว่า “มยะหม่า” และมีชื่อสากลที่เรียกทับศัพท์จากภาษาอังกฤษว่า “เมียนมาร์” (Myanmar) (หน้า 66)
		ภูมิอากาศ	X	รายละเอียด : พม่ามีภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อนชื้น...(หน้า 67)
		ภาษา	X	รายละเอียด : นอกจากภาษาพม่าซึ่งเป็นภาษาราชการแล้ว พม่ามีภาษาหลักที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกลุ่มชนพื้นเมืองอีกมากถึง 17 ภาษา เช่น ภาษามอญ ภาษาปะหล่อง ภาษาปะลิ่ง...(หน้า 66)

1.1.2.1 แหล่งที่มาสร้างสรรค์ หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องแหล่งที่มาสร้างสรรค์ทั้งหมด 2 ตอน คือ ไชยปริศนาปลากะป๋อง และสุดยอดนมพันธุแท้ โดยสามารถแบ่งการบูรณาการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง และการผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การนำเสนอถึงชนิดหรือประเภทของแหล่งที่มาซึ่งไม่ได้เกี่ยวกับข้อเรื่องราวโดยตรง แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบางประการกับแหล่งที่มาภายในเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมเรื่อง “โคเนื้อ” จากตอน “สุดยอดนมพันธุแท้” ซึ่งอันที่จริงแล้วโคเนื้อไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในตอนสุดยอดนมพันธุแท้เพราะไม่ได้เป็นโคที่ให้น้ำนม แต่โคเนื้อเป็นประเภทโคที่คู่กับโคนม เมื่อนำเสนอเพิ่มเติมเข้ามาจึงทำให้ความรู้เรื่องประเภทโคถูกเติมเต็มอย่างสมบูรณ์

ตารางที่ 5: ตัวอย่างการบูรณาการแหล่งที่มาสร้างสรรค์แบบเชื่อมโยง

ประเด็น		เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
คำนิยาม ตรงข้าม	ประเภท โค	ข้อความ: วัวที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทย คือ พันธุ์โฮลสไตล์ ฟรีเซียน หรือพันธุ์ขาว-ดำ	ทีมงานบทฯ: สำหรับประเทศไทย เป็นประเทศเขตร้อน จึงต้องเลี้ยงวัวพันธุ์ผสมขาว-ดำ หรือโฮลสไตล์ ฟรีเซียน...(สุดยอดนมพันธุ์แท้ หน้า 17)
	โคเนื้อ	X	รายละเอียด: วัวเนื้อก็มีหลายสายพันธุ์ ลักษณะเด่นคือตัวใหญ่...(สุดยอดนมพันธุ์แท้ หน้า 16)

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การนำเสนอเพิ่มเติมถึงลักษณะหรือคุณสมบัติของแหล่งที่มา เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่มาเพิ่มมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “คุณสมบัติของโคนม” จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเพียงชื่อและลักษณะโคนมสายพันธุ์โฮลสไตล์ฟรีเซียน ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มา และข้อดีของโคนมสายพันธุ์ดังกล่าว

ตารางที่ 6: ตัวอย่างการบูรณาการแหล่งที่มาสร้างสรรค์แบบผนวก

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
คุณสมบัติของโคนมพันธุ์โฮลสไตล์ ฟรีเซียน	ข้อความ: วัวที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทย คือ พันธุ์โฮลสไตล์ ฟรีเซียน หรือพันธุ์ขาว-ดำ	รายละเอียด: วัวนมพันธุ์ขาว-ดำหรือ โฮลสไตล์ฟรีเซียน เป็นวัวนมจากประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นพันธุ์ที่มีชื่อเสียงที่สุดและได้รับความนิยมเลี้ยงกันมากที่สุดเพราะให้น้ำนมมาก (สุดยอดนมพันธุ์แท้ หน้า 16)

1.1.3 การสรรหาวัตถุดิบ จากการศึกษา พบว่า หนังสือการ์ตูนมีการนำเสนอเนื้อหาเรื่องการสรรหาวัตถุดิบเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ในเชิงบูรณาการทั้งหมด 5 ตอน คือ ไชปริศนาปลากะป๋อง สุดยอดนมพันธุ์แท้ ไก่ไข่ ไข่ไก่ เส้นทางสายปูเค็ม และใหม่ไทย ซึ่งแบ่งเป็นการสรรหาโดยการเดินทาง และการเพาะเลี้ยง ดังนี้

1.1.2.1 การสรรหาโดยการเดินทาง หนังสือการ์ตูนนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมในเรื่องการสรรหาวัตถุดิบโดยการเดินทางทั้งหมด 2 ตอน คือ ไชปริศนาปลากะป๋อง และเส้นทางสายปูเค็ม โดยแบ่งการบูรณาการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเติมเต็ม และการประสาน ดังนี้

- การบูรณาการแบบเติมเต็ม ได้แก่ การเพิ่มเติมความรู้เรื่องช่วงเวลาการออกเดินทางไปเก็บวัตถุดิบ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มึลัษณะเป็นคู่ต่างกับช่วงเวลาที่ยายการโทรทัศน์นำเสนอซึ่งทำให้ความรู้เรื่องช่วงเวลาการหาวัตถุดิบเกิดความสมบูรณ์ ยกตัวอย่าง เช่น การนำเสนอเรื่อง “น้ำเกิด” จากตอน “เส้นทางสายปูเค็ม” ซึ่งเป็นช่วงเวลาตรงข้ามกับ “น้ำตาย” เมื่อหนังสือการ์ตูนนำเสนอจึงส่งผลให้ประเด็นเรื่องช่วงเวลาการจับปูถูกเติมเต็มอย่างสมบูรณ์

ตารางที่ 7: ตัวอย่างการบูรณาการการสรรหาวัตถุดิบโดยการเดินทางแบบเติมเต็ม

ประเด็น		เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
คำนิยาม	น้ำตาย	พิธีกรภาคสนาม: เดียววันนี้เราจะตามบรรดาพี่ๆชาวพม่าเขาไปจับปูกันนะครีบ วันนี้จะไปกันสักหกคน แต่ว่าวันนี้อาจจะได้ปูไม่มากนักะครีบ เพราะเห็นบอกว่าช่วงนี้เป็นช่วงน้ำตาย คือน้ำไม่ขึ้นมาก	ทีมงานบทฯ : ถ้า น้ำตายคนพม่าก็จะไม่จับปู เพราะว่าปูอยู่บนดินสามารถหนีลงรูได้อย่างรวดเร็ว ต้องวิ่งไล่กันจนเหนื่อยโง่ละ (ตอนเส้นทางสายปูเค็ม หน้า 79)
ช่วงเวลาการสรรหาวัตถุดิบ	น้ำเกิด	X	ทีมงานบทฯ: น้ำเกิด คือ วันที่ดวงอาทิตย์โลกและดวงจันทร์เรียงตัวเป็นแนวเดียวกัน เป็นวันที่แรงดึงดูดของดวงอาทิตย์และดวงจันทร์เสริมแรงกัน แรงดึงดูดจึงมากขึ้น ระดับน้ำขึ้นสูงสุดและน้ำลงต่ำสุดในวันเดียวกัน (ตอนเส้นทางสายปูเค็ม หน้า 77)

- การบูรณาการแบบประสาน ได้แก่ การนำความรู้แขนงต่างๆที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันมานำเสนอรวมกันจนส่งผลให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “องค์ประกอบการสรรหาวัตถุดิบโดยการเดินทาง” จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอถึงเรื่องของพาหนะ และเทคโนโลยีการเดินทาง ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเรื่องเครื่องแต่งกาย และช่วงเวลามานำเสนอเพิ่มเติม ซึ่งเรื่องเครื่องแต่งกาย และช่วงเวลา (ข้างขึ้น ข้างแรม) หากนำเสนอเดี่ยวๆ ก็ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องอะไรกัน แต่เมื่อนำเสนอรวมกันก็จะเกิดเป็นความรู้เรื่องการหาปลา

ตารางที่ 8: ตัวอย่างการบูรณาการการสรรหาวัตถุดิบโดยการเดินทางแบบประสาน

ประเด็น		เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
องค์ประกอบ การเดินทางเรือหา ปลา	พาหนะ	พิธีกร : เรืออวนลำใหญ่พอควรเลย คะ ถ้าดูจากตรงนี้ประมาณ 3 ชั้น	(ภาพเรือประมงขนาดใหญ่) ทีมงานฯ : โอ้โฮ!!! ใหญ่โตมโหฬาร จริงๆเลย (หน้า 44)
	เทคโนโลยี	ข้อความ : เครื่องวัดกระแสไฟฟ้า Current Meter GPS – Global Positioning System GPS นี้ก็จะทำหน้าที่คล้ายหลัก กิโลเมตรที่ยืนยันจุดและที่หมายหรือ เส้นทางในตอนนี้น่าว่าเราอยู่ที่ไหน นั่นเองคะ	รายละเอียด : Current Meter (เคอ เรนท์ มิเตอร์) “เครื่องวัดกระแสไฟฟ้า” GPS (จีพีเอส) “Global Positioning System” คือ เครื่องมือหาพิกัดตำแหน่ง ของเรือของเราว่าอยู่ตรงไหนของทะเล (หน้า 68,70)
	เครื่องแต่งกาย	X	ทีมงาน : ต้องเตรียมแว่นตาดำน้ำ เสื้อชู ชีพ เสื้อผ้าที่รัดกุม รองเท้าที่ถนัดและใส่ ง่าย (หน้า 47)
	ช่วงเวลา	เหมาะสม	X
	ไม่เหมาะสม	X	รายละเอียด : ช่วงขึ้น คือ ช่วงที่ พระจันทร์ค่อยๆแสดงตัวมากขึ้นจนเป็น พระจันทร์เต็มดวง (หน้า 57)

1.1.2.1 การสรรหาโดยการเพาะเลี้ยง หนังสือการ์ตูนนำเสนอเนื้อหา เรื่องการสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยงเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ทั้งหมด 3 ตอน คือ สุดยอด นมพันธุ์แท้ ไก่ไข่ และไหมไทย โดยสามารถแบ่งการบูรณาการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การ เชื่อมโยง และการเพิ่มเติม ดังนี้

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเชื่อมโยงความรู้จาก ปัจจุบันย้อนกลับไปสู่อดีต ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “ประวัติความเป็นมาการผสมเทียม สัตว์” จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะเรื่องการผลิตนม ในตอนที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมถึงความเป็นมาของการผสมเทียมสัตว์ทั่วไป และการผสม เทียมโคในประเทศไทย

ตารางที่ 9: ตัวอย่างการบูรณาการการสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยงแบบเชื่อมโยง

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
ที่มาการเพาะเลี้ยงสัตว์	X	รายละเอียด: การผสมเทียม กำเนิดขึ้นในโลกครั้งแรกประมาณปี พ.ศ. 1865 โดยนักวิทยาศาสตร์ชาวอาหรับ ทำการผสมเทียมม้าได้สำเร็จ...วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2499 เป็นวันที่มีการผสมเทียมวัวครั้งแรกในประเทศไทย ที่จังหวัดเชียงใหม่...(ตอน สูดยอนนมพันธุ์แท้ หน้า 93)
	X	รายละเอียด: ต่อมาในปี พ.ศ. 2492 ได้ส่งไก่พันธุ์โร้ดไอส์แลนด์แดง จากประเทศสหรัฐอเมริกา และพันธุ์ฮอสตราลอปจากประเทศออสเตรเลีย เข้ามาทดลองเลี้ยงและส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงเป็นอาชีพ...(ตอน ไก่ไข่ ไก่โก้ หน้า 161)

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมคุณสมบัติของสิ่งต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเพาะเลี้ยงแหล่งที่มาของวัตถุดิบเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆเพิ่มเติมมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “คุณค่าทางโภชนาการของไบหม่อน” จากตอน “ไหมไทย” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเพียงแค่อธิษณิดของอาหารที่ใช้เลี้ยงไบหม่อน ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมถึงคุณค่าทางโภชนาการของไบหม่อนทั้งต่อตัวหนอนไหมและมนุษย์

ตารางที่ 10: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยงแบบผนวก

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
คุณสมบัติของอาหารเพาะเลี้ยงแหล่งที่มาวัตถุดิบ	X	รายละเอียด: ไบหม่อนมีสารออกฤทธิ์กลุ่มฟลาโวนอยด์, ไฟโตสเตอรอล, ไตรเทอปีน...ผลหม่อนมีรสชาติดี ใช้รับประทาน มีประโยชน์ เช่น บำรุงตับ โลหิต สายตา... (ตอน ไหมไทย หน้า 36)

1.1.4 การเก็บวัตถุดิบ จากการศึกษา พบว่า หนังสือการ์ตูนมีการนำเสนอเนื้อหาเรื่องการเก็บวัตถุดิบเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ในเชิงบูรณาการทั้งหมด 2 ตอน คือ ไข่บริศนาปลากระป๋อง และสูดยอนนมพันธุ์แท้ โดยแบ่งการบูรณาการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเชื่อมโยงความรู้ภายในเรื่องไปสู่ ความรู้นอกเรื่องที่มีลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกันแต่ยังไม่ได้ช่วยให้ความรู้ที่นั้นสมบูรณ์ ทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “ประเภทเรืออวน” จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่ง รายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะเรื่อง “เรืออวนดำ” ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมถึงเรือ อวนลาก เรืออวนรุน เรืออวนลากคู่ เรืออวนแผ่นตะเฒ่า ฯลฯ ซึ่งเรือบางชนิดนั้นใช้สำหรับจับสัตว์น้ำ ชนิดอื่นที่ไม่ใช่ปลา แต่มีลักษณะร่วมกันคือการใช้อวนสำหรับจับสัตว์น้ำ

ตารางที่ 11: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการเก็บวัตถุดิบแบบเชื่อมโยง

ประเด็น		เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
คำนิยาม อุปกรณ์จับ ปลา	เหมาะสม	อวนดำ	รายละเอียด : เรืออวนดำเป็นอวนสำหรับการประมงน้ำลึก ที่เรียกว่าอวนดำ (ตอน ไขปริศนาปลากระป๋อง หน้า 56)
	ไม่ เหมาะสม	อวนลาก	รายละเอียด : ...อวนลากเป็นอันตรายเป็นพิษและสัตว์น้ำดินด้วยนะ (ตอน ไขปริศนา ปลากระป๋อง หน้า 55)
คำนิยามอุปกรณ์จับสัตว์น้ำทั่วไป		X	รายละเอียด : เรือประมง แบ่งออกได้หลายประเภท เช่น เรืออวนลากคู่ (Pair Trawls)... เรืออวนลากแผ่นตะเฒ่า (Otter board trawls)... (ตอน ไขปริศนาปลากระป๋อง หน้า 77)

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับ กระบวนการเก็บวัตถุดิบให้ละเอียดกว่าที่เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์แต่ยังไม่ได้ทำให้ความรู้ ในเรื่องนั้นๆสมบูรณ์ทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “กระบวนการรีดนมโค” ซึ่งรายการ โทรทัศน์นำเสนอเฉพาะเรื่องของช่วงเวลาการรีดนมโค และปริมาณน้ำนมที่แม่โคผลิตได้ ในขณะที่ หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมถึงเรื่องของหลักการ ขั้นตอน และอุปกรณ์การรีดนมโค

ตารางที่ 12: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการเก็บวัสดุดิบแบบผนวก

ประเด็น		เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
กระบวนการรีดนมโค	หลักการ	X	ทีมงานกบฯ: การรีดนม ต้องรีดให้ตรงเวลาและเป็นจังหวะ และไม่ควรเปลี่ยนผู้รีดนมเพื่อให้แม่วัวเคยชิน ไม่ตกใจ...(ตอน สูดยอดนมพันธุ์แท้ หน้า 118)
	ขั้นตอน	X	ทีมงานกบฯ: การรีดนมจะต้องเน้นความสะดวกมากๆเลยนะ เราต้องอาบน้ำแม่วัว และพันคลอรีนเจ็อบางที่เต้านมแม่วัวก่อน ทั้งก่อนและหลังรีดนม...(ตอน สูดยอดนมพันธุ์แท้ หน้า 103)

1.1.5 การขนย้ายวัสดุดิบ จากการศึกษา พบว่า หนังสือการ์ตูนไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องการขนย้ายวัสดุดิบทั้งการขนย้ายภายในประเทศ และการขนย้ายระหว่างประเทศ โดยในส่วนของ การขนย้ายวัสดุดิบภายในประเทศนั้น หนังสือการ์ตูนนำเสนอเนื้อหาตรงกับรายการโทรทัศน์ทั้งหมดจากตอน “สูดยอดนมพันธุ์แท้” ซึ่งนำเสนอถึงการขนส่งน้ำนมดิบไปยังโรงงานผลิต ส่วนการขนย้ายวัสดุดิบระหว่างประเทศนั้น หนังสือการ์ตูนตัดทอนเรื่องการค้าขนวนภาชีวัสดุดิบ (พลอย) จากตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ออกไป

1.2 การผลิต

หนังสือการ์ตูนแบ่งการนำเสนอเนื้อหาในหมวด “การผลิต” ออกเป็นประเด็นหลักได้ทั้งหมด 5 ประเด็นเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ คือ ประวัติความเป็นมา เทคโนโลยีกระบวนการ ปริมาณ และผลผลิต ซึ่งมีเนื้อหาเหมือนและแตกต่างจากรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1.2.1 ประวัติความเป็นมา จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องประวัติความเป็นมาการผลิตสินค้าเนื่องจากหนังสือการ์ตูนตัดทอนประวัติความเป็นมาของการผลิตปลากระป๋องออกไป

1.2.2 เทคโนโลยี จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเนื้อหาในเรื่องเทคโนโลยีการผลิตทั้งหมด 1 ตอน คือ “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” โดยสามารถแบ่งการบูรณาการออกเป็น 1 ลักษณะ คือ การเติมเต็ม ดังนี้

- การบูรณาการแบบเติมเต็ม ได้แก่ การเพิ่มเติมชื่อชนิดหรือประเภทของเทคโนโลยีการผลิตได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “ชนิดเตาเผาพลอย” จากตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเพียงว่าในการเผาพลอยนั้นจะต้องใช้เตาสำหรับเผา ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอประเภทของเตาเผาพลอยครบทั้ง 2 ชนิด คือ เตาน้ำมัน และเตาไฟฟ้า

ตารางที่ 13: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องเทคโนโลยีการผลิตแบบเติมเต็ม

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
เตาเผาพลอย	พิธีกรภาคสนาม: นี่เป็นขั้นตอนที่เรียกว่ามาสู่ห้องเผาพลอยแล้วนะครับ มองเข้าไปเห็นเตาที่กำลังมีไฟลุกโชติช่วงอยู่ก็คือบรระดาเตาเผาพลอยที่เขาบอกว่าป็นอุปกรณ์ที่ป็นความลับสุดยอด แล้วก็ป็นเคล็ดลับสุดยอดของแต่ละครอบครัวในการทำพลอยเลยนะครับ	รายละเอียด: การเผามีสองประเภท คือเผาด้วยเตาน้ำมัน และเตาไฟฟ้า...(ตอนตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า หน้า 131)

1.2.3 กระบวนการผลิต จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเรื่องกระบวนการผลิตทั้งหมด 1 ตอน คือ ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า โดยสามารถแบ่งการบูรณาการออกเป็น 1 ลักษณะ คือ การผนวก

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมขั้นตอน หลักการ หรือวิธีการของกระบวนการผลิตสินค้าในส่วนที่รายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอ แต่ก็ยังไม่ถึงกับสมบูรณ์ครบถ้วน ซึ่งในที่นี้หมายถึง “กระบวนการเผาพลอย” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเพียงแค่ว่าการเผาพลอยเป็นหนึ่งในกระบวนการแปรรูปพลอยดิบให้เป็นพลอยเจียระไน ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเพิ่มเติมถึงอุณหภูมิ ช่วงเวลา และหลักการเผาพลอย ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบถึงกระบวนการ และสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการเผาพลอย

ตารางที่ 14: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการผลิตแบบผนวก

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
วิธีการเผาพลอย	X	รายละเอียด: ถ้าขณะเผามีออกซิเจนมากเกินไปพลอยก็จะแตก หรือได้พลอยที่ไม่ดี จึงจำเป็นต้องมีคนเฝ้าดูตลอดเวลา การเผาพลอยสีน้ำเงินจะใช้ความร้อนประมาณ 1,400-1,600 องศาเซลเซียส และใช้เวลา 4-10 ชั่วโมง...(ตอน ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า หน้า 131)

1.2.4 ปริมาณการผลิต จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องปริมาณการผลิตเนื่องจากนำเสนอเนื้อหาตรงกับรายการโทรทัศน์ในเรื่องปริมาณการผลิตสินค้าระดับประเทศ แต่มีการตัดทอนเนื้อหาปริมาณการผลิตสินค้าระดับองค์กร

1.2.5 ผลผลิต จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องผลผลิตทั้งหมด 2 ตอน คือ สูดยอดนวมพันธุ์แท้ และไหมไทย โดยสามารถแบ่งการบูรณาการออกเป็น 1 ลักษณะ คือ การเติมเต็ม และการผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบเติมเต็ม ได้แก่ การเพิ่มเติมชนิดหรือประเภทของผลผลิตได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “ประเภทนมสำเร็จรูปพร้อมดื่ม” จากตอน “สูดยอดนวมพันธุ์แท้” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอประเภทของนมสำเร็จรูปเพียงแค่ 2 ประเภท คือ พาสเจอร์ไรซ์ และยูเอชที ในขณะที่หนังสือการ์ตูนเพิ่มเติมประเภท “สเตอริไลส์” ซึ่งเป็นการนำเสนอประเภทนมสำเร็จรูปได้ครบทั้ง 3 ประเภท

ตารางที่ 15: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องผลผลิตแบบเติมเต็ม

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
ประเภทนมสำเร็จรูปพร้อมดื่ม	พิธีกรภาคสนาม: นมพอลงจากรถแล้วใช้ใหม่ครับ ตอนนี้จะถูกลำเลียงเข้าสู่โรงงานแล้วใช้ใหม่ครับ เจ้าหน้าที่โรงงาน: ครับ ก็ผ่านเข้ามาโดยระบบท่อเหนือหัว ผ่านเข้ามาเครื่องฆ่าเชื้อพาสเจอร์ไรซ์ การพาสเจอร์ไรซ์ก็คือที่ อ.ส.ค.เราใช้ที่แปดสิบห้าองศาที่สิบหกวินาทีครับ สำหรับอีกชนิดหนึ่งก็คือ นมยูเอชที	รายละเอียด: กรรมวิธีการแปรรูป แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ นมพาสเจอร์ไรซ์ นมสเตอริไลส์ และนมยูเอชที...(ตอน สูดยอดนวมพันธุ์แท้ หน้า 140)

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมรายละเอียดของผลผลิตในส่วนที่รายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอ แต่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “ผลผลิตผ้าไหม” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะชื่อประเภทของผ้าไหม ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมถึงคุณลักษณะเด่นๆของผ้าไหมแต่ละประเภท ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับผ้าไหมแต่ละประเภท

ตารางที่ 16: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องผลผลิตแบบผนวก

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
คุณสมบัติผ้าไหม	พิธีกรภาคสนาม: ลวดลายที่ออกมาต่างกัน ขึ้นอยู่กับการออกแบบของอาจารย์ในการยกเส้นไหมให้ต่างกันอย่างนั้นไหมคะ อาจารย์สอนการทอผ้า: ใช่ครับ อยู่ที่เรากออกแบบ แต่เดิมการทอผ้าแบบนี้จะใช้ลายพื้นบ้านง่ายๆ ประเภทผ้าซิด ผ้าจก	รายละเอียด: ผ้าไหมจก เป็นผ้าที่ใช้วิธีการทอเช่นเดียวกับผ้าซิด แต่ทำลวดลายเพิ่มเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วงๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า ทำให้สลับลีและลวดลายต่างๆได้มากขึ้นอีก จึงมีสีสันและลวดลายมากกว่าผ้าซิด (ตอน ไหมไทย หน้า 153)

1.3 การจำหน่าย

หนังสือการ์ตูนแบ่งการนำเสนอเนื้อหาในหมวด “การจำหน่าย” ออกเป็นประเด็นหลักได้ทั้งหมด 3 ประเด็นเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ ได้แก่ แหล่งจำหน่าย ราคาจำหน่าย และกระบวนการจำหน่าย ซึ่งมีเนื้อหาเหมือนและแตกต่างจากรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1.3.1 แหล่งจำหน่าย จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องแหล่งจำหน่ายทั้งหมด 1 ตอน คือ ไชปริศนาปลากะป๋อง โดยสามารถแบ่งการบูรณาการออกเป็น 1 ลักษณะ คือ การผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมชื่อสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งจำหน่ายให้เฉพาะเจาะจงกว่าที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ แต่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “แหล่งจำหน่ายปลากะป๋องในต่างประเทศ” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเพียงแค่ว่าประเทศไทยส่งออกปลากะป๋องไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ในขณะที่หนังสือการ์ตูนระบุเฉพาะเจาะจงว่าเป็นแถบยุโรป ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านทราบเพิ่มขึ้นถึงแหล่งจำหน่ายปลากะป๋องไทยในต่างประเทศ

ตารางที่ 17: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องแหล่งจำหน่ายสินค้าแบบผนวก

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
แหล่งจำหน่ายปลากะป๋องในต่างประเทศ	ผู้ดำเนินรายการ: การเฝ้าติดตามทุกกระบวนการขั้นตอนในการผลิตกระป๋องนั้นคงจะทำให้เราได้เห็นพัฒนาการแล้วก็ศักยภาพในการผลิตปลากะป๋องหัวใจคนไทยนะครับ จนสามารถผลิตจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ มีการแปรรูป แปรรอสจนเป็นที่ถูกลิ้น ถูกปากผู้บริโภคนะครับ	รายละเอียด: ...เมื่อผลิตแล้วเราจะส่งไปให้ฝ่ายขายกระจายสินค้าภายในประเทศ นอกจากนั้นยังมีการส่งออกต่างประเทศซึ่งส่วนมากจะเป็นทางยุโรป (ตอน ไชปริศนาปลากะป๋อง หน้า 123)

1.3.2 **ราคาจำหน่าย** จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนไม่มีการนำเสนอเนื้อหาเรื่องแหล่งจำหน่ายเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ในเชิงบูรณาการ เนื่องจากนำเสนอเนื้อหาครบถ้วนตามที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์ คือ ราคาจำหน่ายเครื่องประดับพลอย และราคาจำหน่ายผ้าไหม

1.3.3 **กระบวนการจำหน่าย** จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องกระบวนการจำหน่ายทั้งหมด 1 ตอน คือ ไชปริศนาปลากะป๋อง โดยแบ่งการบูรณาการออกเป็น 1 ลักษณะ คือ การผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมวิธีการขนส่งสินค้าเพื่อการจำหน่ายยังต่างประเทศ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การขนส่งปลากะป๋อง โดยรายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอความรู้ใดๆเกี่ยวกับการขนส่งปลากะป๋องไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอถึงพาหนะการเดินทาง และวิธีการขนส่งสินค้า

ตารางที่ 18: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องกระบวนการจำหน่ายแบบผนวก

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
การขนส่งปลากะป๋องเพื่อการจำหน่ายในต่างประเทศ	X	ทีมงานบข: การขนส่งแต่ละครั้งจะถูกส่งรวมไปกับสินค้าอื่นๆ หรืออาหารกระป๋องชนิดอื่นๆ การขนส่งจะใช้ตู้ขนาดใหญ่ เรียกว่าตู้คอนเทนเนอร์ซึ่งใส่สินค้าได้มากมาย (ตอน ไชปริศนาปลากะป๋อง หน้า 123)

1.4 การอุปโภค-บริโภค

หนังสือการ์ตูนแบ่งการนำเสนอเนื้อหาในหมวด “การจำหน่าย” ออกเป็นประเด็นใหญ่ๆ ได้ทั้งหมด 5 ประเด็น คือ กลุ่มลูกค้า รูปแบบการอุปโภค-บริโภค ปริมาณการบริโภค ปัญหาและแนวทางแก้ไข และกระบวนการอุปโภคบริโภคซึ่งเป็นประเด็นที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ โดยหนังสือการ์ตูนนำเสนอประเด็นทั้งหมดได้เหมือนและแตกต่างจากรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1.4.1 กลุ่มลูกค้า จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องกลุ่มลูกค้าเนื่องจากหนังสือการ์ตูนบางตอนมีการตัดทอนเนื้อหาที่เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “กลุ่มลูกค้าเครื่องประดับและอัญมณีพลอย” จากตอน “ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งรายการโทรทัศน์ระบุถึงรายชื่อประเทศต่างๆ ที่เป็นลูกค้าพลอยไทย ในขณะที่หนังสือการ์ตูนไม่ได้นำเสนอประเด็นดังกล่าว

1.4.2 รูปแบบการอุปโภค-บริโภค จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องรูปแบบการอุปโภค-บริโภคเนื่องจากนำเสนอประเด็นและรายละเอียดตรงตามที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์ทุกตอน คือ การใช้ประโยชน์ทางการอุปโภค (การใช้สอย และการจัดแสดง) และการใช้ประโยชน์ทางการบริโภค

1.4.3 ปริมาณการบริโภค จากการศึกษาพบว่า รายการโทรทัศน์และหนังสือการ์ตูนนำเสนอประเด็นเรื่อง “ปริมาณการบริโภค” เพียง 1 ตอน คือ “ไก่ไข่ ไข่ไก่” ซึ่งอธิบายถึงปริมาณการบริโภคไข่ไก่ของคนไทย และคนญี่ปุ่น โดยหนังสือการ์ตูนไม่มีการบูรณาการเนื้อหาในเรื่องดังกล่าวเนื่องจากนำเสนอรายละเอียดตรงกับรายการโทรทัศน์ทุกประการ

1.4.4 ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการศึกษาพบว่า หนังสือการ์ตูนไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องปัญหาและแนวทางแก้ไขเนื่องจากมีการตัดทอนเนื้อหาในบางตอนที่เคยปรากฏรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาเรื่อง “ปัญหาความนิยมผ้าไหมของคนไทย” ซึ่งหนังสือการ์ตูนเสนอไม่ได้นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในส่วนของผู้ผลิต

1.4.5 **กระบวนการอุปโภค-บริโภค** หมายถึง หลักการ ขั้นตอน หรือวิธีการใช้ประโยชน์จากสินค้า ซึ่งหนังสือการ์ตูนนำเสนอเนื้อหาเรื่องดังกล่าวในตอน “ไซปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งถือเป็นการบูรณาการเนื้อหาแบบ “การผนวก” หรือการเพิ่มเติมประเด็นให้ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องการอุปโภค-บริโภคได้หลากหลายแง่มุมมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 19: ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาเรื่องการอุปโภค-บริโภคแบบผนวก

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาหนังสือการ์ตูน
กระบวนการอุปโภคบริโภค ปลากระป๋อง	X	รายละเอียด: ตัวกระป๋อง: ต้องสะอาด ฝาและกันกระป๋องต้องไม่บุบหรือบวม ไม่มีรูรั่วหรือเป็นสนิม โดยเฉพาะที่บริเวณรอยตะเข็บ การอุ่นอาหาร ไม่ควรใช้กระป๋องตั้งไฟ ควรถ่ายใส่ภาชนะหุงต้มก่อนเสมอ(ตอน ไซปริศนาปลากระป๋อง หน้า 24)

เมื่อวิเคราะห์การบูรณาการเนื้อหาที่พบในหนังสือการ์ตูนทั้ง 5 ลักษณะ ได้แก่ การเชื่อมโยง การรวมกัน-ร่วมกัน การผนวก การประสาน และการเติมเต็ม พบว่า หนังสือการ์ตูนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 5 ลักษณะ คือ คำนิยาม ลักษณะเฉพาะ องค์ประกอบ ที่มา และวิธีปฏิบัติ ดังนี้

1. คำนิยาม ได้แก่ ชื่อ ชนิด ประเภท สายพันธุ์ของสิ่งต่างๆทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น ประเภทเรืออวน จากตอน “ไซปริศนาปลากระป๋อง” หรือประเภทนมสำเร็จรูปพร้อมดื่ม จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้”

2. ลักษณะเฉพาะ ได้แก่ คุณลักษณะ คุณสมบัติ ข้อดี หรือข้อเสียของสิ่งต่างๆ เช่น คุณลักษณะของพลอย จากตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า”

3. องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัย หรือส่วนประกอบสำคัญของเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น องค์ประกอบความรู้เรื่องประเทศพม่า (ชื่อประเทศ ภูมิอากาศ และภาษา) จากตอน “เส้นทางสายปู้เค็ม” และองค์ประกอบความรู้เรื่องการเดินเรือหาปลา (เครื่องแต่งกาย และช่วงเวลา) จากตอน “ไซปริศนาปลากระป๋อง”

4. ที่มา ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ต้นกำเนิด หรือจุดกำเนิดของเหตุการณ์ใดๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของการผสมเทียมสัตว์ จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” หรือ จุดกำเนิดของน้ำเกิดและน้ำตาย จากตอน “เส้นทางสายปูเค็ม”

5. วิธีปฏิบัติ ได้แก่ วิธีทำ หรือหลักปฏิบัติต่างๆ เช่น วิธีการรีดนมวัว จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” หรือ วิธีการอุ้มอาหารกระป๋อง จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง”

สรุปเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์และหนังสือการ์ตูน

จากการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเนื้อหาครบทั้ง 4 หมวดเนื้อหา คือ วัตถุประสงค์ การผลิต การจำหน่าย และการอุปโภคบริโภค โดยสามารถแจกแจงประเด็นที่มีการบูรณาการเนื้อหาได้ ดังนี้

ตารางที่ 20: การเปรียบเทียบการเพิ่มเติมเนื้อหาหมวด “วัตถุประสงค์”

ตอน ประเด็น	วัตถุประสงค์							รวม
	ข้อมูล	แหล่งที่มา		การสรรหา		การเก็บ	การขนย้าย	
		ธรรมชาติ	สร้างสรรค์	เดินทาง	เพาะเลี้ยง			
ไขปริศนาปลากระป๋อง	√	√	√	√		√		5
สุดยอดนมพันธุ์แท้	√		√		√	√		4
เส้นทางสายปูเค็ม				√				1
ไก่ไข่ ไก่ไก่	√				√			2
ไหมไทย					√			1
ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า	√							1
รวม	4	1	2	2	3	2	0	14

ตารางที่ 21: การเปรียบเทียบการเพิ่มเติมเนื้อหาหมวด “การผลิต”

ตอน ประเด็น	การผลิต					
	ประวัติ	เทคโนโลยี	กระบวนการ	ปริมาณ	ผลผลิต	รวม
ไซปริศนาปลากระป๋อง						0
สุดยอดนมพันธุ์แท้					√	1
เส้นทางสายปู่เค็ม						0
ไก่ไข่ ไก่ไก่						0
ไหมไทย					√	1
ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า		√	√			2
รวม	0	1	1	0	2	4

จากตารางดังกล่าวแสดงหนังสือการ์ตูนแต่ละตอนมีการบูรณาการเนื้อหาในหมวดวัตถุบิขไม่หลากหลายเท่าใดนัก โดยจะเห็นได้ว่าหนังสือการ์ตูน 1 เล่มมีการเพิ่มเติมเนื้อหาตั้งแต่ 0-2 ประเด็นเท่านั้น

ตารางที่ 22: การเปรียบเทียบการเพิ่มเติมเนื้อหาหมวด “การจำหน่าย”

ตอน ประเด็น	การจำหน่าย			
	แหล่งจำหน่าย	ราคาจำหน่าย	กระบวนการจำหน่าย	รวม
ไซปริศนาปลากระป๋อง	√		√	2
สุดยอดนมพันธุ์แท้				0
เส้นทางสายปู่เค็ม				0
ไก่ไข่ ไก่ไก่				0
ไหมไทย				0
ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า				0
รวม	1	0	1	2

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหนังสือการ์ตูนตอน “ไซปริศนาปลากระป๋อง” มีการบูรณาการเนื้อหาในหมวด “การจำหน่าย” ได้หลากหลายมากที่สุด คือ 2 ประเด็น ในขณะที่หนังสือการ์ตูนตอนอื่นไม่มีการเพิ่มเติมประเด็นเนื้อหาใดๆ

ส่วนประเด็นที่หนังสือการ์ตูนมีการนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ คือ แหล่งจำหน่าย และกระบวนการจำหน่าย

ตารางที่ 23: การเปรียบเทียบการเพิ่มเติมเนื้อหาหมวด “การอุปโภค-บริโภค”

ตอน ประเด็น	การอุปโภค-บริโภค					
	กลุ่มลูกค้า	รูปแบบ	ปริมาณ	ปัญหา	กระบวนการ	รวม
ไซปรีศนาปลากะป๋อง					√	1
สุดยอตนมพันธุ์แท้						0
เส้นทางสายปูเค็ม						0
ไก่ไข่ ไก่ไก่						0
ไหมไทย						0
ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า						0
รวม	0	0	0	0	1	1

จากตารางดังกล่าว สรุปได้ว่าหนังสือการ์ตูนตอนที่มีความหลากหลายในการบูรณาการเนื้อหามากที่สุด คือ ตอน “ไซปรีศนาปลากะป๋อง” โดยมีการบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด 3 หมวด คือ วัตถุประสงค์ การจำหน่าย และการอุปโภค-บริโภค รวมประเด็นได้ทั้งหมด 8 ประเด็น

ส่วนหมวดความรู้ที่พบการบูรณาการเนื้อหาได้หลากหลายประเด็นมากที่สุด คือ หมวด “วัตถุประสงค์” โดยพบการบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด 6 ประเด็น คือ ข้อมูลวัตถุประสงค์ แหล่งที่มา ธรรมชาติ แหล่งที่มาสร้างสรรค์ การสรรหาโดยการเดินทาง การสรรหาโดยการเพาะเลี้ยง และการเก็บวัตถุประสงค์

จากการวิเคราะห์การบูรณาการเนื้อหาที่พบในประเด็นความรู้ทั้งหมด สามารถแจกแจงการบูรณาการได้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

ตารางที่ 24: การเปรียบเทียบลักษณะการบูรณาการเนื้อหา

ประเด็น		ลักษณะ	เชื่อมโยง	ร่วมกัน	ผนวก	ประสาน	เติมเต็ม	รวม
วัตถุประสงค์	ข้อมูล			√	√			2
	แหล่งที่มา	ธรรมชาติ			√			1
		สร้างสรรค์	√		√			2
	การสรรหา	เดินทาง				√	√	2
		เพาะเลี้ยง	√		√			2
	การเก็บ		√		√			2
	การขนย้าย							0
การผลิต	ประวัติความเป็นมา							0
	เทคโนโลยี						√	1
	กระบวนการ				√			1
	ปริมาณ							0
	ผลผลิต				√		√	2
การจำหน่าย	แหล่งจำหน่าย				√			1
	ราคาจำหน่าย							0
	กระบวนการจำหน่าย				√			1
การอุปโภค-บริโภค	กลุ่มลูกค้า							0
	รูปแบบ							0
	ปริมาณ							0
	ปัญหา-แนวทางแก้ไข							0
	กระบวนการ				√			1
รวม			3	1	10	1	3	18

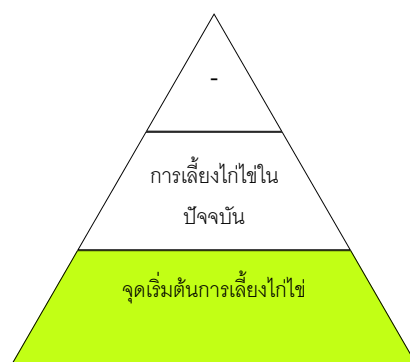
จากตารางข้างต้นสรุปได้ว่า หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการในลักษณะของ “การผนวก” มากที่สุด โดยนำเสนอทั้งหมด 10 ประเด็น รองลงมาคือ การเติมเต็ม การเชื่อมโยง การร่วมกัน และการประสาน ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์การบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด ผู้วิจัยแจกแจงลักษณะเนื้อหาที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ได้ 5 ลักษณะ คือ คำนิยาม ลักษณะเฉพาะองค์ประกอบ ที่มา และวิธีปฏิบัติ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเนื้อหาทั้งหมดที่หนังสือการ์ตูนเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้แจกแจงแนวทางการเพิ่มเติมเนื้อหาออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

1. **การเพิ่มเติมเนื้อหาตามช่วงเวลา** หมายถึง การบูรณาการเนื้อหาความรู้ตามลำดับเวลาการเกิดเหตุการณ์ซึ่งได้แก่ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยการบูรณาการที่พบในหนังสือการ์ตูนคือการบูรณาการเนื้อหาในช่วงอดีต ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “ประวัติความเป็นมาของการเพาะเลี้ยงไก่ไข่” ซึ่งอธิบายถึงยุคสมัยซึ่งเป็นจุดกำเนิดของการเลี้ยงไก่ไข่เพื่อจำหน่ายในประเทศไทย

แผนภาพที่ 1: การเพิ่มเติมเนื้อหาตามช่วงเวลา

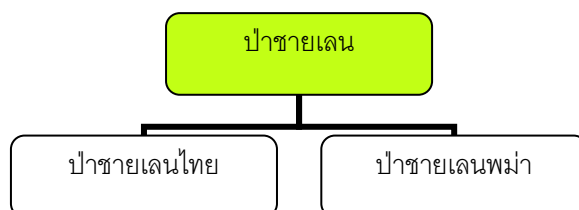

2. **การเพิ่มเติมเนื้อหาตามทิศทาง** หมายถึง การบูรณาการตามระดับของเนื้อหาซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะดังนี้

2.1 **การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวตั้ง** หมายถึง การบูรณาการเนื้อหาความรู้ที่ต่างระดับกัน ซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะดังนี้

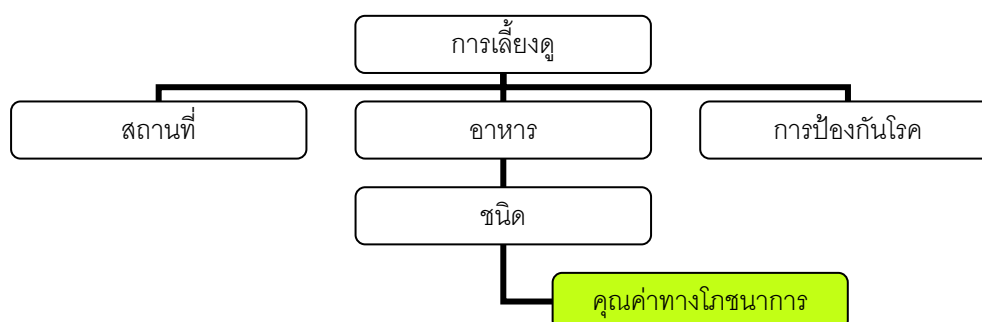
2.1.1 **การเพิ่มเติมเนื้อหาแนวตั้งแบบกว้าง** หมายถึง การเพิ่มเติมประเด็นใหญ่จากประเด็นย่อยที่มีอยู่ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “ป้าชายเลน” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะความรู้เรื่องป้าชายเลนในประเทศพม่าและประเทศไทย ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอความรู้เรื่องป้าชายเลนแบบภาพรวม โดยอธิบายถึงความหมายของป้าชายเลน ลักษณะพืชพรรณ และชนิดสัตว์ต่างๆ ดังภาพแสดงทิศทางการบูรณาการต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2: การเพิ่มเติมเนื้อหาแนวตั้งแบบกว้าง

2.1.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาแนวตั้งแบบลงลึก หมายถึง การเพิ่มเติมประเด็นความรู้ย่อยจากประเด็นใหญ่ หรือการเพิ่มเติมรายละเอียดในประเด็นที่นำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “การเลี้ยงดูแหล่งที่มาสัตว์” ในประเด็นย่อยเรื่อง “อาหาร” (ใบหม่อน) ซึ่งหนังสือการ์ตูนนำเสนอความรู้เพิ่มเติมเรื่อง คุณค่าทางโภชนาการ ดังภาพแสดงทิศทางการเพิ่มเติมเนื้อหาต่อไปนี้

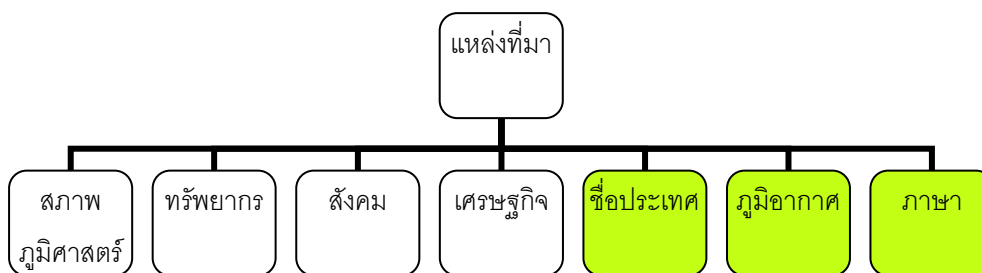
แผนภาพที่ 3: การเพิ่มเติมเนื้อหาแนวตั้งแบบลงลึก

2.2 การเพิ่มเติมแนวนอน หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้ในระดับเดียวกันทั้งไม่ว่าจะเป็นระดับประเด็น หรือรายละเอียด โดยมีการนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติม 2 ลักษณะ คือ เนื้อหาคู่เหมือน และเนื้อหาคู่ต่าง ดังนี้

2.2.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาที่มีลักษณะคล้ายตามกัน หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาความรู้ในระดับเดียวกัน มีจุดยืนร่วมกัน และไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “ประเทศพม่า” ซึ่งหนังสือการ์ตูนนำเสนอประเด็นย่อยเพิ่มเติมเรื่อง ชื่อประเทศ สภาพภูมิอากาศ และภาษา ซึ่งประเด็นย่อยที่เพิ่มขึ้นมานั้นล้วนเป็นความรู้แขนงต่างๆที่แสดงถึงความเป็นประเทศพม่า และช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับประเทศพม่ามากขึ้น

แผนภาพที่ 4: การเพิ่มเติมเนื้อหาแนวนอนที่มีลักษณะคล้ายตามกัน

2.2.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาที่มีลักษณะไม่คล้ายตามกัน หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาความรู้ในระดับเดียวกัน แต่มีจุดยืนต่างกัน หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “คุณสมบัติวัดฤดีบ” ซึ่งหนังสือการ์ตูนนำเสนอประเด็นย่อยเพิ่มเติมเรื่อง “โทษของวัดฤดีบ” ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ถึงเรื่องราวในอีกแง่มุมหนึ่งของวัดฤดีบ สำหรับการบริโภค

แผนภาพที่ 5: การเพิ่มเติมเนื้อหาที่มีลักษณะไม่คล้ายตามกัน

3. การเพิ่มเติมเนื้อหาตามประเภท หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาตามลักษณะของเนื้อหาซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ เนื้อหาเชิงทฤษฎี และเนื้อหาเชิงปฏิบัติ

3.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาทฤษฎี หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาในลักษณะของหลักการ หรือคำอธิบายต่างๆที่ไม่ใช่การกระทำ เช่นชื่อ คุณลักษณะ คุณสมบัติ ประวัติความเป็นมา และความคิดเห็น เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “คุณลักษณะพลอย” ซึ่งหนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะทางแสง สี และผิวสัมผัส

3.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาปฏิบัติ หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาในลักษณะของการแสดงออกทางการกระทำ เช่น ขั้นตอน วิธีการ หรือข้อปฏิบัติต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอ

ประเด็นความรู้เรื่อง “กระบวนการรีดนมโค” ซึ่งหนังสือการ์ตูนอธิบายเพิ่มเติมการเตรียมความพร้อม และหลักการการรีดนม

พื้คเก็ตบู้คควมรู้นอกกะลา

1.1 วัตฤตบ

พื้คเก็ตบู้คแบ่งการนำเสนอนือหาในหมวด “วัตฤตบ” ออกเป็นประเด็นหลักได้ทั้งหมด 5 ประเด็นเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ ได้แก่ ข้อมูลวัตฤตบ การสรรหาวัตฤตบ แหล่งที่มาของวัตฤตบ การเก็บวัตฤตบ และการขนย้ายวัตฤตบ ซึ่งมีเนื้อหาเหมือนและแตกต่างจากรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1.1.1 **ข้อมูลวัตฤตบ** จากการศึกษา พบว่า พื้คเก็ตบู้คมีการบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด 2 ตอน คือ ไขปริศนาปลากะบอง และตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า โดยสามารถแบ่งการบูรณาการได้ทั้งหมด 3 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง การรวมกัน-ร่วมกัน และการผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเพิ่มเติมประเด็นความรู้ซึ่งไม่ได้เป็นสาระสำคัญ แต่มีความเกี่ยวข้องบางประการกับวัตฤตบในตอน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “อัญมณีไทย” ซึ่งรายการโทรทัศน์เน้นการนำเสนอเฉพาะเรื่อง “พลอย” ในขณะที่พื้คเก็ตบู้คนำเสนอให้เห็นถึงชนิดอัญมณีสำคัญชนิดอื่นๆของไทย

ตารางที่ 25: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องข้อมูลวัตฤตบแบบเชื่อมโยง

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาพื้คเก็ตบู้ค
อัญมณีไทย	X	รายละเอียด: พลอยชนิดต่างๆถือเป็นหนึ่งในอัญมณีไทย หรือที่เรียกว่า นพรัตน์ หรือนวรัตน์ เพราะประกอบด้วยอัญมณี 9 ชนิด คือ เพชร ทับทิม มรกต บุษราคัม โกเมน ไพลิน ไข่มุก เพทาย และไพฑูรย์

- การบูรณาการแบบรวมกัน-ร่วมกัน ได้แก่ การจัดชนิดวัตถุดิบที่กระจายเข้าตามหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำ ซึ่งในที่นี้หมายถึง วัตถุดิบปลาสำหรับการผลิตปลากระป๋องซึ่งพื้คเกิดบู้คจัดชนิดปลาทั้งหมดที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเข้าเป็น 2 ประเภท คือ ปลาซาร์ดีน และปลาแมคเคอเรล

ตารางที่ 26: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องข้อมูลวัตถุดิบแบบการรวมกัน-ร่วมกัน

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาพื้คเกิดบู้ค
ชนิดปลาสำหรับผลิตปลากระป๋อง	<p>พิธีกร : นอกจากปลาทูแซกที่เขานิยมนำไปทำเป็นปลากระป๋องแล้ว ยังมีปลาชนิดอื่นที่นำไปทำปลากระป๋องอีกไหมคะ</p> <p>พื้ค : มีหลายชนิด นอกจากปลาทูแซกแล้วก็ยังมีปลาโอ ปลาหลังหรือที่เขาเรียกว่าปลาทูยาว ส่วนนี้คือปลาคาโต</p>	<p>รายละเอียด : ...ปลาที่ใช้มากที่สุดในการทำปลากระป๋องทุกวันนี้ คือ ปลาทูแซกซึ่งเป็นหนึ่งในปลาตระกูลแมคเคอเรลนั่นเอง นอกจากนั้นก็จะมีปลาโอ ปลาลังหรือปลาทูแซก และปลาคาโต...กลุ่มปลาซาร์ดีนที่ยังใช้ทำปลากระป๋องอยู่ก็จะมีปลาหลังเขียว ปลากลั้ว และปลากวาย เป็นต้น...(ป.ปลา ตอน ไซปริศนาปลากระป๋อง หน้า 37,39)</p>

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องวัตถุดิบให้ละเอียดหรือหลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์ แต่ยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “คุณลักษณะปลาซาร์ดีน” ซึ่งรายการโทรทัศน์ไม่ได้อธิบายถึงลักษณะใดๆของปลาซาร์ดีนซึ่งเป็นปลาต้นตำหรับปลากระป๋อง ในขณะที่พื้คอธิบายลักษณะทางด้านรูปร่างและวิถีชีวิตของปลาซาร์ดีน

ตารางที่ 27: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องข้อมูลวัตถุดิบแบบการผนวก

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาพื้คเกิดบู้ค
คุณสมบัติปลา	X	<p>รายละเอียด : ปลาซาร์ดีน (Sardina pilchardus) เป็นปลาในตระกูลปลาหลังเขียว (Clupeidae) เป็นปลาทะเลที่นิยมนำมาทำปลากระป๋อง ลักษณะสำคัญคือ ลำตัวค่อนข้างแบน ริมฝีปากบนเป็นแผ่นกระดูกบางๆ มีฟันซี่เล็กละเอียดหรืออาจไม่มีเลยในบางชนิด...(ป.ปลา ตอน ไซปริศนาปลากระป๋อง หน้า 38)</p>

1.1.2 แหล่งที่มาของวัตถุดิบ จากการศึกษา พบว่า พืชเกิดขึ้นโดยไม่มีการบูรณาการเนื้อหาทั้งในส่วนของ แหล่งที่มาธรรมชาติ และแหล่งที่มาสังเคราะห์ เนื่องจากมีการตัดทอนเนื้อหาเรื่องทรัพยากรธรรมชาติประเภทสัตว์เศรษฐกิจ ในป่าชายเลนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด จากตอน “เส้นทางสายปูเค็ม” และตัดทอนเนื้อหาเรื่องการคมนาคมในเมืองอันทานานาวิโว เมืองหลวงประเทศมาดากัสการ์ จากตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า”

1.1.3 การสรรหาวัตถุดิบ จากการศึกษา พบว่า พืชเกิดขึ้นไม่มีการบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด 1 ตอน คือ สูดยอนนมพันธุ์แท้ ซึ่งเป็นการสรรหาโดยการเพาะเลี้ยง ดังนี้

1.1.3.1 การสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยง พืชเกิดขึ้นไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องการสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยง โดยสามารถแบ่งการบูรณาการออกเป็น 1 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง และการผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาโดยการเชื่อมโยงเหตุการณ์จากปัจจุบันไปสู่อดีต ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “ประวัติความเป็นมา การเพาะเลี้ยงโคนมในประเทศไทย” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะการเพาะเลี้ยงโคนมในปัจจุบัน ในขณะที่พืชเกิดขึ้นนำเสนอเพิ่มเติมถึงความเป็นมาของการเพาะเลี้ยงโคนมในอดีต

ตารางที่ 28: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยงแบบการเชื่อมโยง

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาพืชเกิดขึ้น
ประวัติการเพาะพันธุ์โคนมในประเทศไทย	X	รายละเอียด: เมื่อปี พ.ศ. 2505 พระเจ้าเฟดเดอริกที่สองกษัตริย์แห่งเดนมาร์ก ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาสำรวจพื้นที่ และจัดตั้งฟาร์มโคนมในประเทศไทย...สาร(ะ)อาหาร ตอนสุดท้ายโคนมพันธุ์แท้ หน้า 68)

นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงเนื้อหาจากลักษณะเฉพาะไปสู่ลักษณะภาพรวมซึ่งได้แก่ การนำเสนอเรื่อง “การผสมเทียมสัตว์” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะการผสมเทียมโคนม ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมถึงการผสมเทียมสัตว์ทั่วไป

ตารางที่ 29: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยงแบบการเชื่อมโยงภาพรวม

ประเด็น		เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาพ็อคเก็ตบุ๊ก
วิธีการสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยง	การผสมเทียมสัตว์ทั่วไป	X	รายละเอียด : การผสมเทียม คือ การทำให้เกิดการปฏิสนธิโดยไม่ต้องมีการร่วมเพศกันตามธรรมชาติ โดยมนุษย์เป็นผู้ฉีดน้ำเชื้อของตัวผู้เข้าไปในอวัยวะสืบพันธุ์ของตัวเมียที่กำลังเป็นสัดเพื่อให้ผสมกับไข่ ทำให้เกิดการปฏิสนธิ...(สาร(๖)อาหาร หน้า 73)
	การผสมเทียมโค	พิธีกร : แล้วเวลาเราค้ำเข้าไปแล้ว เวลาเจอปีกมดลูกมันจะเป็นยังไงครับ ผู้ช่วยพนักงานสัตวแพทย์ : มันจะหัดตัว (ภาพผู้ช่วยพนักงานสัตวแพทย์นำหลอดเชื้ออสุจิของพ่อพันธุ์โคนมสอดเข้าไปในช่องคลอดของแม่พันธุ์โคนมเพื่อทำการผสมเทียม)	รายละเอียด : ...เจ้าหน้าที่ผสมเทียมจะใช้เวลาชำนาญจากการสัมผัส ตรวจสอบว่าปีกมดลูกว่ามีการหัดตัวหรือไม่ ถ้ามีการหัดตัวแสดงว่าแม่วัวพร้อมผสมพันธุ์ เจ้าหน้าที่จะดำเนินการผสมเทียมให้กับแม่พันธุ์วัวนม (สาร(๖)อาหาร ตอน สูดยอดนมพันธุ์แท้ หน้า 72)

1.1.4 การเก็บวัตถุดิบ จากการศึกษา พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องการเก็บวัตถุดิบ เนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอประเด็นหรือรายละเอียดไม่ครบถ้วนตามที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์ทุกตอน โดยเนื้อหาที่ขาดหายไปส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของ “อุปกรณ์” ยกตัวอย่างเช่น อุปกรณ์ชุดพลอยในเหมืองพลอยเมืองฉะเชิงเทรา ประเทศมาดากัสการ์ จากตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” และ อุปกรณ์จับปลา จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง”

1.1.5 การขนย้ายวัตถุดิบ จากการศึกษา พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องการขนย้ายวัตถุดิบทั้งในส่วนของ การขนย้ายวัตถุดิบภายในประเทศ และขนย้ายวัตถุดิบระหว่างประเทศ เนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กตัดทอนเนื้อหาเรื่อง ระยะทาง และระยะเวลาการขนส่ง ในส่วนของ การขนย้ายภายในประเทศ และตัดทอนเนื้อหาเรื่องอุปกรณ์ในกระบวนการขนย้าย ในส่วนของ การขนย้ายระหว่างประเทศ

1.2 การผลิต

พ็อคเก็ตบุ๊กแบ่งการนำเสนอเนื้อหาในหมวด “การผลิต” ออกเป็น 5 ประเด็นหลัก เช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ คือ ประวัติความเป็นมา เทคโนโลยี กระบวนการ ปริมาณ และ ผลผลิต ซึ่งมีเนื้อหาเหมือนและแตกต่างจากรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1.2.1 ประวัติความเป็นมา จากการศึกษา พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการ เนื้อหาเรื่องประวัติความเป็นมาทั้งหมด 1 ตอน คือ ไชปริศนาปลากระป๋อง โดยสามารถแบ่งการบูรณาการได้ทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง ดังนี้

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาซึ่งเชื่อมโยงจาก ปัจจุบันสู่อดีต และการเชื่อมโยงจากข้อมูลเฉพาะสินค้าสู่ข้อมูลภาพรวม ซึ่งในที่นี่หมายถึง การนำเสนอเรื่อง “ประวัติความเป็นมาการผลิตอาหารกระป๋อง” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะ ประวัติการผลิตปลากระป๋อง ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอประวัติการผลิตอาหารกระป๋องทั่วไป

ตารางที่ 30: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องประวัติความเป็นมาการผลิตแบบเชื่อมโยง

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาพ็อคเก็ตบุ๊ก
ที่มาการผลิต	ภาพรวม	X รายละเอียด : ต้นตอความคิดทำอาหารกระป๋องถือกำเนิดเกิดมาในโลกนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1795 เมื่อครั้งที่รัฐบาลฝรั่งเศสต้องการส่งอาหารไปให้ทหารที่อยู่ไกลในภาวะสงคราม โดยไม่ให้อาหารบูดเสียก่อนถึงปลายทาง...(ป.ปลา ตอนไชปริศนาปลากระป๋อง หน้า 31)
	เฉพาะสินค้า	พิธีกร: คนที่คิดเอาปลากับมะเขือเทศมาอยู่รวมกันนี้ชาติไหนล่ะคะ เจ้าหน้าที่: แถวสเปน และ อิตาลี รายละเอียด: ปลากระป๋องในซอสมะเขือเทศนั้นถือกำเนิดจากสเปนและอิตาลีเมื่อ100กว่าปีมาแล้ว (ป.ปลา ตอนไชปริศนาปลากระป๋อง หน้า 31)

1.2.2 เทคโนโลยี จากการศึกษาพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องเทคโนโลยีเนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอประเด็นชื่อชนิดเทคโนโลยีตรงตามที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์แต่อธิบายถึงหลักการทำงานของเทคโนโลยีได้ไม่ละเอียดเท่ารายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไก่ไข่ ไข่ไก่” พ็อคเก็ตบุ๊กไม่นำเสนอถึงหลักการทำงานของเครื่องคัดไข่

1.2.3 **กระบวนการ** จากการศึกษา พบว่า พืชเกิดขึ้นได้ไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องกระบวนการ เนื่องจากพืชเกิดขึ้นนำเสนอกกระบวนการผลิตสินค้าได้ตรงตามที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์บางตอน เช่น กระบวนการผลิตปลากระป๋อง และมีบางตอนที่พืชเกิดขึ้นตัดทอนเนื้อหาออกไป เช่น กระบวนการทอผ้าแบบพื้นบ้าน

1.2.4 **ผลผลิต** จากการศึกษา พบว่า พืชเกิดขึ้นมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องผลผลิตทั้งหมด 1 ตอน ได้แก่ สูดยอดนมพันธุ์แท้ โดยสามารถแบ่งการบูรณาการออกเป็น 1 ลักษณะ คือ การเติมเต็ม ดังนี้

- การบูรณาการแบบเติมเต็ม ได้แก่ การเพิ่มเติมชนิด หรือประเภทของผลผลิตได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การนำเสนอเรื่อง “ประเภทนมสำเร็จรูปพร้อมดื่ม” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอประเภทนมสำเร็จรูปทั้งหมด 2 ประเภท คือ พาสเจอร์ไรซ์ และยูเอชที ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอครบทั้ง 3 ชนิด คือ พาสเจอร์ไรซ์ ยูเอชที และสเตอริไลส์

ตารางที่ 31: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องผลผลิตแบบเติมเต็ม

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาพืชเกิดขึ้น
ประเภทนมสำเร็จรูปพร้อมดื่ม	พาสเจอร์ไรซ์	รายละเอียด : นมพาสเจอร์ไรซ์ คือ นมที่ฆ่าเชื้อด้วยความร้อนไม่ต่ำกว่า 60 C ไม่น้อยกว่า 30 วินาที หรือ 73 C ไม่น้อยกว่า 16 วินาที
	ยูเอชที	รายละเอียด : นมยูเอชที คือ นมสดที่ผ่านกรรมวิธีฆ่าเชื้อด้วยความร้อนไม่ต่ำกว่า 133 C เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 วินาที
	สเตอริไลส์	X

1.3 การจำหน่าย

พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาในหมวด “การจำหน่าย” เพียง 1 ประเด็น คือ “แหล่งจำหน่าย” ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอทั้งหมด 3 ประเด็น คือ แหล่งจำหน่าย ปริมาณการจำหน่าย และกระบวนการจำหน่าย โดยสำหรับประเด็นที่นำเสนอตรงกันนั้น พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาเหมือนและแตกต่างจากรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1.3.1 แหล่งจำหน่าย พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการเนื้อหาทั้งในส่วน of แหล่งจำหน่ายภายในประเทศ และแหล่งจำหน่ายต่างประเทศ เนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาครบถ้วนตามที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์ในบางตอน เช่น “แหล่งจำหน่ายปุ๋ยเคมี” จากตอน “เส้นทางสายปุ๋ยเคมี” และมีการตัดทอนเนื้อหาที่เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์ในบางตอน ยกตัวอย่างเช่น “แหล่งจำหน่ายพลอยในต่างประเทศ” จากตอน “ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า”

1.4 การอุปโภค-บริโภค

พ็อคเก็ตบุ๊กแบ่งการนำเสนอเนื้อหาในหมวด “การอุปโภค-บริโภค” เพียง 3 ประเด็นหลักๆ คือ กลุ่มลูกค้า รูปแบบการอุปโภค-บริโภค และ ปริมาณการบริโภค ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอทั้งหมด 4 ประเด็น โดยประเด็นที่พ็อคเก็ตบุ๊กตัดทอนไป คือ ปัญหาและแนวทางแก้ไข สำหรับประเด็นที่นำเสนอตรงกันนั้น พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาเหมือนและแตกต่างจากรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1.4.1 กลุ่มลูกค้า จากการศึกษา พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการเนื้อหาในเรื่องกลุ่มลูกค้า เนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กบางตอนนำเสนอเนื้อหาแตกต่างจากรายการโทรทัศน์ เช่น การนำเสนอเนื้อหาเรื่อง “กลุ่มลูกค้าผ้าไหมชาวต่างชาติ” จากตอน “ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งรายการโทรทัศน์ระบุถึงกลุ่มลูกค้าซึ่งเป็นนักท่องเที่ยว ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กระบุถึงกลุ่มผู้นำประเทศที่เข้าร่วมประชุมเอเปค

1.4.2 **รูปแบบการอุปโภค-บริโภค** จากการศึกษา พบว่า พืชเกิดบูดมี การบูรณาการเนื้อหาเรื่องรูปแบบการอุปโภค-บริโภคทั้งหมด 1 ตอน คือ “ไขปริศนาปลากะป๋อง” โดยนำเสนอการบูรณาการทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมรูปแบบการบริโภคอาหารได้หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การเพิ่มเติมรายชื่อเมนูอาหารที่ปรุงขึ้นจากปลากะป๋อง ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะเมนูยำปลากะป๋อง

ตารางที่ 32: ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาเรื่องรูปแบบการอุปโภค-บริโภคแบบผนวก

ประเด็น	เนื้อหารายการโทรทัศน์	เนื้อหาพืชเกิดบูด
เมนูปลากะป๋อง	ภาพ: ชาวบ้านปรุงยำปลากะป๋อง	รายละเอียด : ...ไม่เชื่อลองดูเมนูอาหารตามสั่งใกล้บ้านท่าน แล้วจะเห็นว่าปลากะป๋องได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ผัดกระเพราปลากะป๋อง ยำปลากะป๋อง ผัดเผ็ดปลากะป๋อง ข้าวผัดปลากะป๋อง (ป,ปลา ตอน ไขปริศนาปลากะป๋อง หน้า 29)

เมื่อวิเคราะห์การบูรณาการเนื้อหาที่พบในพืชเกิดบูดทั้ง 5 ลักษณะ ได้แก่ การเชื่อมโยง การรวมกัน-ร่วมกัน การผนวก และการเพิ่มเติม พบว่า พืชเกิดบูดมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 4 ลักษณะ คือ คำนิยาม ลักษณะเฉพาะ ที่มา และวิธีปฏิบัติ ดังนี้

1. คำนิยาม ได้แก่ ชื่อ ชนิด ประเภท สายพันธุ์ของสิ่งต่างๆทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น ประเภทนมสำเร็จรูปพร้อมดื่มจากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้”
2. ลักษณะเฉพาะ ได้แก่ คุณลักษณะ คุณสมบัติ ของสิ่งต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น คุณลักษณะของปลาซาร์ดีน จากตอน “ไขปริศนาปลากะป๋อง”
3. ที่มา ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ต้นกำเนิด หรือจุดกำเนิดของเหตุการณ์ใดๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของการเพาะเลี้ยงโคนม จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” และประวัติความเป็นมาของอาหารกระป๋อง จากตอน “ไขปริศนาปลากะป๋อง”
4. วิธีปฏิบัติ ได้แก่ วิธีทำ หรือหลักปฏิบัติต่างๆ เช่น วิธีการผสมพันธุ์สัตว์ทั่วไป จากตอน สุดยอดนมพันธุ์แท้

สรุปเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก

จากการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเนื้อหาครบทั้ง 4 หมวดเนื้อหา คือ วัตถุประสงค์ การผลิต การจำหน่าย และการอุปโภคบริโภค โดยสามารถแจกแจงประเด็นที่มีการบูรณาการเนื้อหาได้ดังนี้

ตารางที่ 33: การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “วัตถุประสงค์”

ตอน ประเด็น	วัตถุประสงค์							
	ข้อมูล	แหล่งที่มา		การสรรหา		การเก็บ	การขนย้าย	รวม
		ธรรมชาติ	สร้างสรรค์	เดินทาง	เพาะเลี้ยง			
ไซปรีศนาปลากระป๋อง	√							1
สุดยอดนมพันธุ์แท้					√			1
เส้นทางสายปู่เค็ม								0
ไก่ไข่ ไก่ไก่								0
ไหมไทย								0
ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า	√							1
รวม	2	0	0	0	1	0	0	3

ตารางที่ 34: การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “การผลิต”

ตอน ประเด็น	การผลิต					
	ประวัติ	เทคโนโลยี	กระบวนการ	ปริมาณ	ผลผลิต	รวม
ไซปรีศนาปลากระป๋อง	√					1
สุดยอดนมพันธุ์แท้					√	1
เส้นทางสายปู่เค็ม						0
ไก่ไข่ ไก่ไก่						0
ไหมไทย						0
ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า						0
รวม	1	0	0	0	1	2

ตารางที่ 35: การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “การจำหน่าย”

ตอน ประเด็น	การจำหน่าย			
	แหล่งจำหน่าย	ราคาจำหน่าย	กระบวนการจำหน่าย	รวม
ไซปรีศนาปลากระป๋อง				0
สุดยอดนมพันธุ์แท้				0
เส้นทางสายปู่เค็ม				0
ไก่ไข่ ไก่ไก่				0
ไหมไทย				0
ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า				0
รวม	0	0	0	0

ตารางที่ 36: การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาหมวด “การอุปโภค-บริโภค”

ตอน ประเด็น	การอุปโภค-บริโภค					
	กลุ่มลูกค้า	รูปแบบ	ปริมาณ	ปัญหา	กระบวนการ	รวม
ไซปรีศนาปลากระป๋อง						0
สุดยอดนมพันธุ์แท้		√				1
เส้นทางสายปู่เค็ม						0
ไก่ไข่ ไก่ไก่						0
ไหมไทย						0
ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า						0
รวม	0	1	0	0	0	1

จากตารางดังกล่าว สรุปได้ว่า หนังสือการ์ตูนตอนที่มีความหลากหลายในการเพิ่มเติมเนื้อหามากที่สุด คือ ตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” โดยมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 3 หมวด คือ วัตถุดิบ การผลิต และการอุปโภค-บริโภค รวมประเด็นได้ทั้งหมด 3 ประเด็น คือ ข้อมูลวัตถุดิบ การสรรหาโดยการเพาะเลี้ยง และผลผลิต

ส่วนหมวดความรู้ที่พบการเพิ่มเติมเนื้อหามากที่สุด คือ หมวด “วัตถุดิบ” และ “การผลิต” โดยพบการเพิ่มเติมเนื้อหาหมวดละ 2 ประเด็น

จากการวิเคราะห์การบูรณาการเนื้อหาที่พบในประเด็นความรู้ทั้งหมด สามารถแจกแจงการบูรณาการได้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

ตารางที่ 37: การเปรียบเทียบลักษณะการบูรณาการเนื้อหา

ประเด็น		เชื่อมโยง	ร่วมกัน	ผนวก	ประสาน	เติมเต็ม	รวม
วัตถุประสงค์	ข้อมูล	√	√	√			3
	แหล่งที่มา	ธรรมชาติ					0
		สร้างสรรค์					0
	การสรรหา	เดินทาง					0
		เพาะเลี้ยง	√				1
	การเก็บ						0
	การขนย้าย						0
การผลิต	ประวัติความเป็นมา	√					1
	เทคโนโลยี						0
	กระบวนการ						0
	ปริมาณ						0
	ผลผลิต					√	1
การจำหน่าย	แหล่งจำหน่าย						0
	ราคาจำหน่าย						0
	กระบวนการจำหน่าย						0
การอุปโภค-บริโภค	กลุ่มลูกค้า						0
	รูปแบบ			√			1
	ปริมาณ						0
	ปัญหา-แนวทางแก้ไข						0
	กระบวนการ						0
รวม		3	1	2	0	1	7

จากตารางข้างต้นสรุปได้ว่า พืชเค้ตบู้คมีการบูรณาการเนื้อหาในลักษณะของ “การเชื่อมโยง” มากที่สุด โดยนำเสนอทั้งหมด 3 ประเด็น รองลงมาคือ การผนวก การรวมกัน การเติมเต็ม และการประสาน ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์การบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด สามารถแจกแจงลักษณะเนื้อหาที่พืชเค้ตบู้คนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ได้ 4 ลักษณะ คือ คำนิยาม ลักษณะเฉพาะ ที่มา และวิธีปฏิบัติ

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดที่พืชเค้ตบู้คนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้แจกแจงแนวทางการเพิ่มเติมเนื้อหาออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

1. การเพิ่มเติมเนื้อหาตามช่วงเวลา หรือการเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้ตามลำดับเวลา การเกิดเหตุการณ์ซึ่งได้แก่ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยการเพิ่มเติมเนื้อหาที่พบในพ็อคเก็ตบุ๊ก คือการเพิ่มเติมเนื้อหาในช่วงอดีต ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “ประวัติความเป็นมาการเพาะเลี้ยงโคนมในประเทศไทย” ซึ่งอธิบายถึงจุดกำเนิด และผู้เผยแพร่การเพาะเลี้ยงโคนมในประเทศไทย

แผนภาพที่ 6: การเพิ่มเติมเนื้อหาตามช่วงเวลา

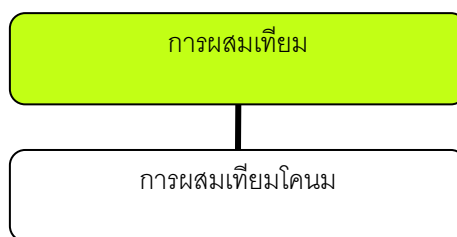

2. การเพิ่มเติมเนื้อหาตามทิศทาง หรือการเพิ่มเติมเนื้อหาตามระดับของเนื้อหาซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะดังนี้

2.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวตั้ง หรือการเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้ที่ต่างระดับกัน ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กมีการนำเสนอในลักษณะเดียว คือ

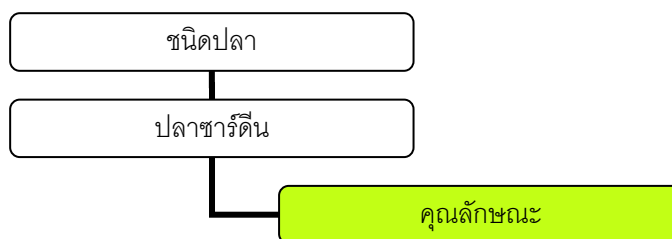
2.1.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวตั้งแบบภาพกว้าง หรือการเพิ่มเติมประเด็นใหญ่จากประเด็นย่อย ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “ความหมายของการผสมเทียม” ซึ่งทำให้ผู้อ่านทราบถึงหลักการผสมเทียมในภาพรวม ในขณะที่รายการโทรทัศน์อธิบายในกรณีของโคนมเท่านั้น

แผนภาพที่ 7: การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวตั้งแบบภาพกว้าง

2.1.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวตั้งแบบลงลึก หรือการเพิ่มเติมประเด็นความรู้ย่อยจากประเด็นใหญ่ หรือการเพิ่มเติมรายละเอียดในประเด็นที่นำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “ชนิดปลาสำหรับผลิตปลากระป๋อง” รายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊กต่างก็ระบุถึงชื่อชนิดปลาต่างๆที่ใช้สำหรับผลิตปลากระป๋อง โดยพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของปลาซาร์ดีน ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านได้รู้รายละเอียดที่เจาะลึกมากขึ้นเกี่ยวกับปลาซาร์ดีนซึ่งเป็นปลาต้นตำรับของปลากระป๋อง ดังภาพแสดงทิศทางการบูรณาการต่อไปนี้

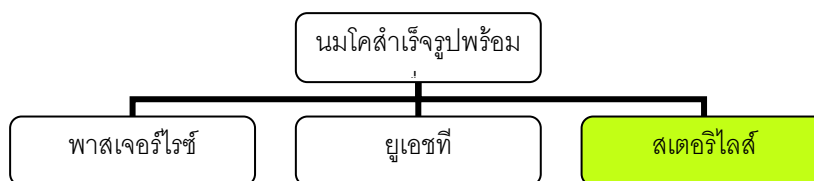
แผนภาพที่ 8: การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวตั้งแบบลงลึก

2.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาแนวนอน หรือการเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้ในระดับเดียวกันทั้งไม่ว่าจะเป็นระดับประเด็น หรือรายละเอียด โดยมีการนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติม 1 ลักษณะ คือ เนื้อหาคู่เหมือน ดังนี้

2.2.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาที่มีลักษณะคล้ายตามกัน หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาความรู้ในระดับเดียวกัน มีจุดยืนร่วมกัน และไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “ประเภทนมสำเร็จรูปพร้อมดื่ม” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอประเด็นย่อยเรื่อง นมพาสเจอร์ไรซ์ และนมยูเอชที ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอประเด็นย่อยเพิ่มเติมเรื่อง “นมสเตอริไลส์”

แผนภาพที่ 9: การเพิ่มเติมเนื้อหาที่มีลักษณะคล้ายตามกัน

3. การเพิ่มเติมเนื้อหาตามประเภท หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาตามลักษณะของเนื้อหาซึ่งแบ่งได้ 1 ประเภท คือ เนื้อหาเชิงทฤษฎี

3.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาประเภททฤษฎี หรือการเพิ่มเติมเนื้อหาในลักษณะของหลักการ หรือคำอธิบายต่างๆที่ไม่ใช่การกระทำ เช่นชื่อ คุณลักษณะ คุณสมบัติ ประวัติความเป็นมา และความคิดเห็น ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นความรู้เรื่อง “การผสมเทียม” ซึ่งพื้คเกิดปุ้คนำเสนอประเด็นย่อเรื่อง ความหมายของการผสมเทียม ซึ่งอธิบายให้ผู้อ่านได้ทราบว่าการผสมเทียมนั้นหมายถึงอะไร และมีหลักการอย่างไร

2. การนำเสนอเนื้อหา

จากการศึกษารายการโทรทัศน์กบนอกกะลา หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา และพื้คเกิดปุ้คความรู้นอกกะลาทั้ง 6 ตอน พบว่าสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 2 ชนิดมีวิธีการนำเสนอเนื้อหาเหมือนและแตกต่างกันทั้งในส่วนของ “กลวิธีการนำเสนอ” และ “รูปแบบการนำเสนอ” ดังนี้

2.1 กลวิธีการนำเสนอ

รายการโทรทัศน์

ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ ความนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป ซึ่งรายการโทรทัศน์มีวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละส่วน ดังนี้

2.1.1 ความนำ

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “ความนำ” สำหรับรายการโทรทัศน์จะปรากฏขึ้น 2 ช่วง คือ ช่วงการกล่าวเปิดรายการของผู้ดำเนินรายการในสตูดิโอ และช่วงเริ่มเรื่องโดยพิธีกรภาคสนามโดยจะเน้นการกล่าวถึงเรื่องที่กำลังจะนำเสนอในลักษณะที่ต่างกันออกไป

ภาพที่ 20: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่มีการนำเสนอความนำ

(ภาพจากตอน “ไก่ไข่ ไข่ไก่”)

(ภาพจากตอน “ไก่ไข่ ไข่ไก่”)

ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความนำออกเป็น 9 ประเภทตามหลักทฤษฎีเรื่องการเขียนความนำสารคดี และจากการศึกษารายการโทรทัศน์บนออกกะลา 6 ตอนพบการนำเสนอความนำทั้งหมด 4 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 38: การนำเสนอความนำในรายการโทรทัศน์

กำหนดประเด็น	บรรยาย	พรรณนา	คำพูด	คำถาม	พูดคุย	หยอกล้อ	กระทบความรู้สึก	คำกลอน
√	√			√	√			

2.1.1.1 ความนำกำหนดประเด็น รายการโทรทัศน์นำเสนอความนำ

ประเภทสรุปซึ่งสามารถแบ่งลักษณะการสรุปได้ 2 รูปแบบ คือ การกำหนดประเด็นหลัก และการกำหนดประเด็นย่อย

- การกำหนดประเด็นหลัก หมายถึง การสรุปหัวข้อเรื่องที่กำลังจะนำเสนอต่อจากนี้ หรือการที่ผู้ดำเนินรายการ หรือพิธีกรบอกกล่าวกับท่านผู้ชมว่าวันนี้รายการจะนำเสนอเรื่องอะไร ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งผู้ดำเนินรายการรายการกล่าวสรุปกับผู้ชมว่าวันนี้จะนำเสนอเรื่องปลากระป๋อง หรือตอน “เส้นทางสายปูเค็ม” ซึ่งผู้พิธีกรภาคสนามกล่าวสรุปกับผู้ชมว่าวันนี้จะนำเสนอเรื่องปูเค็ม เป็นต้น

ตัวอย่างความนำกำหนดประเด็นหลัก

ผู้ดำเนินรายการ : ...เพราะฉะนั้นวันนี้จะครบ ต่อและมาร์จะขึ้นอาสาค้นหาเพื่อไขปริศนาเกี่ยวกับปลากะป๋องให้รู้กันครับ (ตอน ไขปริศนาปลากะป๋อง)

พิธีกรภาคสนาม : กบนอกกะลาวันนี้จะครบเราจะเดินทางออกนอกจานส้มตำเพื่อไปสะกดรอยตามปูเค็มจะครับ... (ตอน เส้นทางสายปูเค็ม)

- การกำหนดประเด็นย่อย หมายถึง การนำเนื้อหาบางส่วนในตอนที่กำลังจะนำเสนอมากล่าวสรุปสั้นๆให้ผู้ชมได้ทราบ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ใหม่ไทย” ซึ่งผู้ดำเนินรายการกล่าวสรุปถึงความสำคัญของผ้าไหมที่ต่อเศรษฐกิจของประเทศ หรือ ตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งผู้ดำเนินรายการกล่าวสรุปความสำคัญของจังหวัดจันทบุรีในฐานะที่เป็นแหล่งพลอยที่มีชื่อเสียง เป็นต้น

ตัวอย่างความนำกำหนดประเด็นย่อย

ผู้ดำเนินรายการ : ในวันนี้ปริมาณการใช้ผ้าไหมนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในภาคอีสานเท่านั้นนะครับแต่ได้มีการผลิตสำหรับส่งออกจำหน่ายไปยังต่างประเทศด้วย ปีหนึ่งก็ไม่น้อยกว่าห้าร้อยล้านบาทเชียวนะครับ (ตอน ใหม่ไทย)

ผู้ดำเนินรายการ : ทุกวันนี้จันทบุรีนั้นเป็นเสมือนนครแห่งอัญมณีแห่งหนึ่งของโลกไปแล้วนะครับ เพราะเป็นทั้งแหล่งกำเนิดพลอยสี เป็นทั้งตลาดการค้า เป็นที่รวมยอดฝีมือของการเผาและเจียรไนพลอย (ตอน ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า)

2.1.1.2 ความนำบรรยาย หรือ การบอกเล่าถึงลักษณะของสิ่งต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “เส้นทางสายปูเค็ม” พิธีกรภาคสนามได้กล่าวถึงเมนูส้มตำในประเทศไทยซึ่งเป็นการบรรยายลักษณะหรือรูปแบบของอาหารผ่านชื่อเรียก

ตัวอย่างความนำบรรยาย

พิธีกรภาคสนาม : ส้มตำนี้มันก็มีหลายตำนะคะ ไม่ว่าจะเป็นตำไทย ตำปู ตำลาว ตำปลาร้า ตำข้าว...

2.1.1.3 ความนำคำถาม หรือ การตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ชมเกิดความสงสัยในเรื่องที่กล่าวถึงและอยากติดตามเรื่องราวที่กำลังจะนำเสนอต่อจากนี้ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไขปริศนาปลากะป๋อง” ผู้ดำเนินรายการได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับการผลิตปลากะป๋องว่าวัตถุดิบต่างๆมีที่มาอย่างไร และปลากะป๋องมีกระบวนการผลิตอย่างไร

ตัวอย่างคำนำคำถาม

พิธีกรภาคสนาม : *กระป๋องผลิตอย่างไร มะเขือเทศมาจากไหน แล้วปลา กระป๋อง และมะเขือเทศไปรวมตัวกันอยู่ที่ไหน ไปรวมตัวกันได้ยังไง*

2.1.1.4 ความนำพูดคุย หรือการที่ผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกรภาคสนามใช้คำพูดที่แสดงให้เห็นว่ากำลังสื่อสารอยู่กับผู้ชม โดยส่วนใหญ่จะมีการกล่าวทักทาย หรือเรียกแทนผู้รับสารว่า “ผู้ชม” หรือ “ท่านผู้ชม” ราวกับว่าคนทั้ง 2 ฝ่ายกำลังพูดคุยกัน ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไหมไทย” ซึ่งผู้ดำเนินรายการเรียกแทนผู้รับสารว่า “ท่านผู้ชม” และมีการใช้คำพูดในลักษณะของการคาดเดาความรู้สึกนึกคิดของผู้รับสารในเรื่องของผ้าไหมเพื่อดึงผู้รับสารให้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องราวที่กำลังจะนำเสนอต่อไป

ตัวอย่างคำนำพูดคุย

ผู้ดำเนินรายการ : *สวัสดิ์ครับ ถ้าหากว่าเอ่ยถึงผ้าไหมนะครับ เชื่อว่าคุณผู้ชมหลายๆท่านก็คงจะนึกถึงงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่เต็มไปด้วยรากเหง้าทางภูมิปัญญาของไทย หรือไม่อย่างนั้นก็คงจะนึกถึงป่าๆยายๆที่นั่งทอผ้ากันอยู่ใต้ถุนบ้านนะครับ*

2.1.2 เนื้อเรื่อง

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “เนื้อเรื่อง” สำหรับรายการโทรทัศน์ทั้งหมดจะถ่ายทำจากสถานที่จริงโดยการลงพื้นที่ของพิธีกรภาคสนามซึ่งจะใช้พิธีกรตอนละ 2 คนและตัวพิธีกรจะสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปในแต่ละตอน ซึ่งพิธีกรภาคสนามก็จะทำหน้าที่ค้นหาข้อมูลและคำตอบเกี่ยวกับประเด็นที่เกริ่นไว้ในตอนต้นรายการ โดยมีทั้งการค้นหาข้อมูลในประเทศและต่างประเทศ

ภาพที่ 21: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่มีการนำเสนอเนื้อเรื่อง

(ภาพในประเทศจากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้”)

(ภาพต่างประเทศจากตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า”)

ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะการนำเสนอเนื้อเรื่องออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักทฤษฎีเรื่องการเขียนเนื้อเรื่องสารคดี และจากการศึกษารายการโทรทัศน์บนอกกะลา 6 ตอนพบการนำเสนอเนื้อหาทั้งหมด 2 รูปแบบดังนี้

ตารางที่ 39: รูปแบบการนำเสนอเนื้อเรื่องในรายการโทรทัศน์

ตามลำดับ	ย้อนเวลา	ตัดสลับ	แยกประเด็น
	√		√

2.1.2.1 เนื้อเรื่องย้อนเวลา หรือการเริ่มนำเสนอเรื่องราวจากปลายทางหรือบทสรุปของประเด็นนั้น แล้วจึงย้อนกลับไปนำเสนอที่จุดเริ่มต้นเรื่อยมาจนถึงบทสรุปอีกครั้ง ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไก่ไข่ ไข่ไก่” พิธีกรภาคสนามเริ่มนำเสนอเรื่องราวของไข่ไก่ จากประเด็นเรื่องปริมาณการผลิตไข่ไก่ของบริษัทแห่งหนึ่ง และปริมาณการบริโภคไข่ไก่ของคนไทยและคนญี่ปุ่น จากนั้นจึงย้อนประเด็นกลับไปยังจุดเริ่มต้นของไข่ไก่ซึ่งก็คือ การเพาะฟอ-แม่พันธุ์ไก่ไข่ และนำเสนอเรื่องราวต่อเนื่องเรื่อยมาสู่การเลี้ยงดูลูกเจี๊ยบซึ่งเป็นผลผลิตจากการเพาะพันธุ์จนกระทั่งลูกเจี๊ยบโตเต็มวัยและสามารถผลิตไข่เพื่อจำหน่ายได้ จากนั้นจึงนำไข่เข้าสู่โรงคัดไข่เพื่อเตรียมจำหน่ายให้กับร้านค้า และผู้บริโภค และจบเรื่องราวของไข่ไก่ที่วิธีการขายไข่ของพ่อค้าคนกลาง ภาพแสดงการลำดับประเด็นเนื้อเรื่องแบบย้อนเวลาจากตอน “ไก่ไข่ ไข่ไก่”

ปริมาณการผลิตไข่ → ปริมาณการบริโภคไข่ → การเพาะพันธุ์ไก่ไข่ → การเลี้ยงดูลูกเจี๊ยบ → การเลี้ยงดูไก่เด็ก → การเลี้ยงดูไก่สาว → การให้ผลผลิตไข่ของแม่ไก่ → การเก็บผลผลิตไข่ → การคัดไข่เพื่อจำหน่าย → รูปแบบการจำหน่ายไข่ไก่

2.1.2.2 เนื้อเรื่องแยกประเด็น หรือ การนำเสนอเนื้อเรื่องโดยแบ่งตาม ประเด็นสำคัญของเรื่องราวต่างๆ โดยไม่ยึดติดกับลำดับเหตุการณ์เท่าใดนัก ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไขปริศนาปลากะป๋อง” ซึ่งพิธีกรภาคสนามแบ่งการนำเสนอเรื่องราวออกเป็น 6 ประเด็นหลัก คือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับปลากะป๋อง กระป๋องบรรจุอาหาร มะเขือเทศ ปลา การผลิตปลากะป๋อง และการจำหน่ายปลากะป๋อง โดยเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ที่ประเด็นเรื่องกระป๋องบรรจุอาหาร มะเขือเทศ และปลาซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับแหล่งที่มา และกระบวนการสรรหาหรือการผลิต และเนื่องจาก ปลากะป๋องเป็นสินค้าที่ประกอบไปด้วยวัตถุดิบหลักมากกว่า 1 ชนิดขึ้นไป พิธีกรจึงต้องแยก ประเด็นการนำเสนอตามชนิดของวัตถุดิบนั้นๆ โดยไม่สามารถเรียงลำดับได้ว่าวัตถุดิบชนิดใดมาก่อนมาหลัง

การนำเสนอเนื้อเรื่องแบบแยกประเด็น

ความรู้ ทั่วไป เกี่ยวกับ ปลา กระป๋อง	กระป๋องบรรจุอาหาร	มะเขือเทศ	ปลา	กระบวนการ ผลิต	การจํา หน่าย
--	-------------------	-----------	-----	-------------------	-----------------

(ขนาดช่องตารางแสดงถึงปริมาณเนื้อหาในแต่ละประเด็นโดยประมาณ)

2.1.3 บทสรุป

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “บทสรุป” สำหรับรายการโทรทัศน์ทั้งหมดอยู่ในช่วงการกล่าวปิดเรื่องของพิธีกรภาคสนาม และการกล่าวปิดรายการของผู้ดำเนินรายการในสตูดิโอซึ่งในแต่ละตอนก็จะมีวิธีการสรุปเรื่องที่แตกต่างกันออกไป

ภาพที่ 22: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอบทสรุป

(ภาพผู้ดำเนินรายการ จากตอน ไขปริศนาปลากะป๋อง (ภาพพิธีกรภาคสนามจากตอน ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า)

ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะการนำเสนอบทสรุปออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักทฤษฎีเรื่องการเขียนความสรุปสาระคดี และจากการศึกษารายการโทรทัศน์บนอกกะลา 6 ตอนพบการนำเสนอความนำทั้งหมด 2 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 40: การนำเสนอบทสรุปในรายการโทรทัศน์

สรุปความ	คาดไม่ถึง	คลี่คลาย	ติดต่อ
√			√

2.1.3.1 ความสรุปประเภทสรุปความ รายการโทรทัศน์แบ่งการนำเสนอความสรุปแบบการสรุปความออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสรุปเรื่อง และการสรุปแนวทางปฏิบัติ

- การสรุปเรื่อง หมายถึง การสรุปภาพรวมของเรื่องราวที่นำเสนอว่ามีความสำคัญอย่างไร หรือการสรุปกระบวนการโดยย่อ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “เส้นทางสายปูเค็ม” ซึ่งผู้ดำเนินรายการชี้ให้เห็นความสำคัญของปูเค็มในฐานะดัชนีชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลน

ตัวอย่างความสรุปประเภทสรุปเรื่อง

ผู้ดำเนินรายการ : คงเห็นแล้วนะครับว่าเรื่องเล็กๆ ใกล้เคียงๆ ตัวอย่างปูเค็มในจานส้มตำสามารถพาเราไปทำความรู้จักกับเรื่องยิ่งใหญ่แต่ไม่ไกลตัวอย่างทรัพยากรป่าชายเลนได้ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของป่าชายเลนคงไม่ได้หมายถึงการอยู่รอดของปูแสมและชาวบ้านเปรี๊ตในเท่านั้นนะครับ แต่ยังหมายถึงความอยู่รอดของคนไทยทั้งชาติ...

- การสรุปแนวทางปฏิบัติ หมายถึง การชี้แนะให้ผู้ชมปฏิบัติตามคำแนะนำ หรือข้อเสนอของทางรายการเพื่อประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไหมไทย” ผู้ดำเนินรายการได้กล่าวปิดรายการการชี้แนะให้ประเทศไทยนำภูมิปัญญาไทยเรื่องการทอผ้าไหมเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ

ตัวอย่างความสรุปประเภทสรุปแนวทางปฏิบัติ

ผู้ดำเนินรายการ : อุตสาหกรรมการผลิตผ้าไหมน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริงและอย่างยั่งยืนนะครับ เพราะใช้ทั้งต้นทุนความรู้ ใช้ทั้งฝีมือลายมือ แล้วเป็นภูมิปัญญาของคนไทยนะครับ

2.1.3.2 ความสรุปประเภทคิดต่อ รายการโทรทัศน์ใช้วิธีการสรุปแบบคิดต่อในลักษณะของการกล่าวถึงปัญหาและทิ้งท้ายให้ผู้ชมช่วยกันคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาในแบบของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ผู้ดำเนินรายการกล่าวถึงปัญหาปลาในทะเลไทยลดจำนวนและเชิญชวนให้ผู้ชมคิดวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ตัวอย่างความสรุปประเภทคิดต่อ

ผู้ดำเนินรายการ: แต่ว่าการหายไป และการลดจำนวนลงของปลาซาร์ดีน คงเป็นสิ่งที่เราจะต้องนำมาขบคิดถึงการใช้ทรัพยากรทางทะเลทั้งในวันนี้และวันหน้านะครับ เพราะฉะนั้นเรื่องของปลากระป๋องคงไม่ใช่เรื่องของปลาและเรื่องของกระป๋องเท่านั้นนะครับแต่เป็นเรื่องที่เราจะต้องคิดว่าจะทำอย่างไรให้ปลาอยู่คู่ท้องทะเลไปได้ยาวนานเท่านั้น

หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา

2.1.1 ความนำ

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “ความนำ” สำหรับหนังสือการ์ตูนจะปรากฏอยู่บริเวณปกหลังของหนังสือโดยจะเกริ่นนำถึงเรื่องราวภายในตัวเล่มในลักษณะที่ต่างกันออกไป

ภาพที่ 23: การนำเสนอความนำบนปกหลังหนังสือการ์ตูน

(ภาพจากปกหลังตอน ไขปริศนาปลากระป๋อง)

(ภาพจากปกหลังตอน หมายเหตุ)

ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความนำออกเป็น 9 รูปแบบตามหลักทฤษฎีเรื่องการเขียนความนำสารคดี และจากการศึกษารายการโทรทัศน์กบนอกกะลา 6 ตอนพบการนำเสนอความนำทั้งหมด 4 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 41: การนำเสนอความนำในหนังสือการ์ตูน

กำหนดประเด็น	บรรยาย	พรรณนา	คำพูด	คำถาม	พูดคุย	หยอกล้อ	กระทบความรู้สึก	คำกลอน
√	√			√	√			

2.1.1.1 ความนำกำหนดประเด็น หนังสือการ์ตูนนำเสนอความนำประเภทสรุปซึ่งสามารถแบ่งลักษณะการสรุปได้ 2 รูปแบบ คือ การกำหนดประเด็นหลัก และการกำหนดประเด็นย่อย

- การกำหนดประเด็นหลัก หมายถึง การสรุปให้ผู้อ่านทราบว่าหนังสือการ์ตูนเล่มนี้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งข้อความบนปกหลังได้กล่าวสรุปว่าภารกิจของทีมงานกบนอกทะเลในเล่มนี้คือ นำเสนอข้อมูลเรื่อง “พลอย”

ตัวอย่างเนื้อหาความนำกำหนดประเด็นหลัก

รายละเอียด : ...กบนอกทะเลอาสาออกตามหาเรื่องราวของ ‘พลอย’ โดยเริ่มต้นที่ถนนอัญมณีนั่นคือ ถนนศรีจันทร์ จ.จันทบุรี

- การกำหนดประเด็นย่อย หมายถึง การกล่าวถึงความสำคัญของสิ่งที่หนังสือการ์ตูนกำลังจะนำเสนอ หรือการดึงประเด็นที่สำคัญจากเนื้อเรื่องขึ้นมาเกริ่นนำ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “สุดยอดนมพันธุแท้” ซึ่งข้อความบนปกหลังได้กล่าวสรุปถึงกระบวนการผลิตนมโคโดยย่อ

ตัวอย่างเนื้อหาความนำกำหนดประเด็นย่อย

รายละเอียด : นมวัวที่เรากินกันนั้น ไม่ว่าจะใส่กล่อง ใส่ถุง ใครก็รู้ว่านมมาจากแม่วัวทั้งสิ้น แต่กว่าที่น้ำนมจากเต้าจะเดินทางมาให้เด็กๆ ได้กิน เส้นทางของนมไม่ได้มีแค่การรีดนม ส่งไปผ่านความร้อน และบรรจุกล่องเท่านั้น ยังมีเส้นทางสายพันธุกรรมที่ยาวไกลและซับซ้อนกว่าที่จะได้เป็นนมดีที่มีคุณภาพให้เราได้กิน

2.1.1.2 ความนำบรรยาย หรือการบรรยายลักษณะ รูปแบบ ประเภทของสิ่งต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไก่ไข่ ไข่ไก่” ซึ่งอธิบายลักษณะอาหารที่ปรุงขึ้นจากไข่ไก่ผ่านรายชื่อเมนูต่างๆ

ตัวอย่างความนำบรรยาย

รายละเอียด : 1 ในเมนูโปรดของเราทุกคนนั้นคงจะหนีไม่พ้นเมนูสารพัดไข่อย่างแน่นอน ไม่ว่าจะ เป็นไข่เจียว ไข่ดาว ไข่ต้ม ไข่ตุ๋น และอีกมากมาย

2.1.1.3 ความนำพูดคุย หรือการใช้พูดเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวโดยการใช้สรรพนามต่างๆ เรียกแทนผู้อ่าน การคาดเดาคำคิด หรือการถามคำถาม ผู้อ่านราวกับว่าผู้เขียนกำลังพูดคุยอยู่กับผู้อ่านโดยตรง ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไขปริศนาปลากะป๋อง” ซึ่งผู้เขียนกล่าวนำโดยการคาดเดาคำคิดของผู้อ่านเรื่องการรับประทานปลากะป๋อง

ตัวอย่างความนำพูดคุย

รายละเอียด : หากเอ่ยชื่ออาหารคู่ครัว เพื่อนคู่คิด หรือของกินคู่ทุกข์คู่ยากมาทุกยุคทุกสมัย หลายคนคงต้องนึกถึงชื่อของ “ปลากะป๋องในซอสมะเขือเทศ” อยู่ในใจเป็นแน่...

2.1.1.4 ความนำคำถาม หรือการตั้งข้อสงสัยต่อเรื่องราวที่กำลังจะนำเสนอเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยและอยากหาคำตอบที่อยู่ภายในเล่ม ยกตัวอย่างเช่น ตอน “เส้นทางสายปูเค็ม” ซึ่งผู้เขียนตั้งคำถามเกี่ยวกับที่มาและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับของปูเค็ม

ตัวอย่างความนำคำถาม

รายละเอียด : ...เราเอาปูเค็มมาจากไหนตั้งมากมาย และเรารู้อะไรบ้างเกี่ยวกับปูเค็ม...

2.1.2 เนื้อเรื่อง

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “เนื้อเรื่อง” สำหรับหนังสือการ์ตูนนั้น ทีมงานภายนอกจะ เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาเป็นหลัก และอาจมีแหล่งข้อมูลภายนอกบ้างเป็นบางช่วง โดย ทีมงานจะนำเสนอเนื้อหาความรู้ทั้งจากการออกเดินทางไปยังสถานที่จริง และการพูดคุยกันในกลุ่มนักวิชาการภายนอก

ภาพที่ 24: ภาพตัวอย่างการนำเสนอเนื้อเรื่องในหนังสือการ์ตูน

(ภาพกองบัญชาการภวนอกกะลา จากตอน ใหม่ไทย)

(ภาพสถานที่จริง (ป่าชายเลน) จากตอน "เส้นทางสายปูเค็ม")

ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะการนำเสนอเนื้อเรื่องออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักทฤษฎีเรื่องการเขียนเนื้อเรื่องสารคดี และจากการศึกษาหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะภวนอกกะลา 6 ตอนพบการนำเสนอความน่าทึ่งทั้งหมด 2 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 42: การนำเสนอเนื้อเรื่องในหนังสือการ์ตูน

ตามลำดับ	ย่นเวลา	ตัดสลับ	แยกประเด็น
	√		√

2.1.2.1 เนื้อเรื่องย่นเวลา หรือการนำเสนอปลายทางหรือบทสรุปของเรื่องราวก่อนแล้วจึงค่อยนำเสนอถึงต้นกำเนิดของเรื่องราวที่นำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดของฟ้า” หนังสือการ์ตูนเปิดเรื่องที่งานแสดงอัญมณี และนำเสนอประเด็นความรู้เรื่องราคาจำหน่ายเครื่องประดับพลอยซึ่งถือว่าเป็นปลายทางของพลอย จากนั้นหนังสือการ์ตูนนำเสนอเนื้อหาความรู้โดยการย่นเวลาลงไปเรื่อยๆจนถึงการขุดพลอยในเหมืองแล้วจึงนำเสนอเนื้อหาที่เหลือตามลำดับเวลาโดยเริ่มตั้งแต่การแปรรูปพลอย ไปจนถึงการทำเครื่องประดับจากพลอย

ภาพแสดงการลำดับประเด็นเนื้อเรื่องแบบย่นเวลาจากตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดของฟ้า”

ราคาเครื่องประดับ → การซื้อขายพลอย → การขุดพลอย → การแปรรูปพลอย → การผลิตเครื่องประดับ

2.1.2.1 เนื้อเรื่องแยกประเด็น หรือการนำเสนอเนื้อหาตามประเด็น ไม่คำนึงถึงช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์มากนัก ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” หนังสือการ์ตูนเน้นการนำเสนอเนื้อหาเรื่องวัตถุดิบและภาชนะบรรจุเป็นหลัก โดยแบ่งประเด็นการนำเสนอในช่วงแรกออกเป็น 3 ประเด็น คือ กระป๋องบรรจุอาหาร ปลา และมะเขือเทศ จากนั้นในช่วงหลังจึง

นำเสนอประเด็นเพิ่มเติมอีก 4 ประเด็น คือ การผลิตปลากระป๋อง การจำหน่ายปลากระป๋อง ประวัติความเป็นมาของอาหารกระป๋อง และพัฒนาการของกระป๋องบรรจุอาหาร

การนำเสนอเนื้อเรื่องแบบแยกประเด็นในหนังสือการ์ตูน

กระป๋องบรรจุ อาหาร	ปลา	มะเขือเทศ	การผลิต	การ จำหน่าย	ประวัติ อาหาร กระป๋อง	พัฒนาการ กระป๋อง บรรจุอาหาร
-----------------------	-----	-----------	---------	----------------	-----------------------------	-----------------------------------

(ขนาดช่องตารางแสดงถึงปริมาณเนื้อหาในแต่ละประเด็นโดยประมาณ)

2.1.3 ความสรุป

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “ความสรุป” สำหรับหนังสือการ์ตูนจะอยู่หน้าสุดท้าย หรือภาพไดอะล็อกการ์ตูนบทสุดท้ายซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นฉากกองบัญชาการกบนอกกะลา อย่างไรก็ตามหนังสือการ์ตูนไม่แบ่งแยกช่วงการสรุปความที่ชัดเจนเหมือนรายการโทรทัศน์ โดยบางครั้งปรากฏในรูปแบบของบอลลูกคำพูด บางครั้งก็ปรากฏในรูปแบบของการบรรยาย และบ่อยครั้งที่หนังสือการ์ตูนไม่ได้นำเสนอบทสรุปของเรื่องราว โดยเป็นเพียงแค่ตอนจบของภารกิจที่ทีมงานฯ หรือการนำเสนอความรู้เพิ่มเติมเล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจ

ภาพที่ 25: การนำเสนอบทสรุปในหนังสือการ์ตูน

(บทสรุปแบบบอลลูกคำพูด จากตอน ไชปริศนาปลากระป๋อง)

(บทสรุปแบบการบรรยาย จากตอน เส้นทางสายปูเค็ม)

ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะการนำเสนอความสรุปออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักทฤษฎีเรื่องการเขียนความสรุปสารคดี และจากการศึกษาหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา 6 ตอนพบการนำเสนอความนำทั้งหมด 1 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 43: การนำเสนอบทสรุปในหนังสือการ์ตูน

สรุปความ	คาดไม่ถึง	คลี่คลาย	ติดต่อ
√			

2.1.3.1 ความสรุปแบบสรุปความ หนังสือการ์ตูนแบ่งการนำเสนอความสรุปแบบสรุปความออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสรุปเรื่อง และการสรุปแนวทางปฏิบัติ เช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์

- การสรุปเรื่อง หมายถึง การนำประเด็นความรู้บางส่วน หรือ ประเด็นความรู้ในภาพรวมมาสรุปให้ผู้อ่านได้ทราบอีกครั้งเพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญ ยกตัวอย่าง เช่น ตอน “ไหมไทย” ผู้เขียนยกประเด็นเรื่องการทอผ้าไหมมานำเสนอเพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงความสำคัญและความงามของผ้าไหมไทย

ตัวอย่างการสรุปความแบบสรุปเรื่อง

รายละเอียด : ผ้าไหมแต่ละผืน ชุดไหมแต่ละชุด โดยเฉพาะจากผ้าทอมือถูกรังสรรคขึ้นมาจากจิตวิญญาณของช่างทอผ้า มีคุณค่าด้านศิลปะ เป็นสิ่งแสดงถึงวัฒนธรรมที่งดงาม...(หน้า 161)

- การสรุปแนวทางปฏิบัติ หมายถึงการชี้แนะให้ผู้อ่านปฏิบัติตามคำแนะนำของทีมงานกบนอกกะลาซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการชี้แนะแนวทางป้องกันหรือแก้ไขปัญหาพร้อมผลเสียที่อาจเกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “เส้นทางสายบุญเค็ม” ผู้เขียนกล่าวปิดเรื่องด้วยการชี้แนะให้ผู้อ่านรู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างถูกวิธี

ตัวอย่างความสรุปแบบสรุปแนวทางปฏิบัติ

รายละเอียด : ดังนั้น การดูแลรักษาธรรมชาติให้อยู่กับเราได้นานๆจึงไม่ใช่แค่การเลือกดูแลรักษาแค่สัตว์หรือพืชบางชนิด แต่จะต้องดูแลทุกองค์ประกอบของธรรมชาติไปพร้อมๆกัน ไม่ปล่อยให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งขาดหายไป (หน้า 161)

สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์และหนังสือการ์ตูน

จากการศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาในส่วน “กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา” พบว่าหนังสือการ์ตูนไม่มีวิธีการนำเสนอความนำ เนื้อเรื่อง และความสรุปที่แตกต่างจากรายการโทรทัศน์ในเชิงบูรณาการ ซึ่งแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้

ส่วนความนำ หนังสือการ์ตูนนำเสนอความนำ 4 รูปแบบเท่ากับรายการโทรทัศน์ คือ สรุป (ซึ่งแยกได้เป็นสรุปประเด็น และสรุปเรื่อง) บรรยาย คำถาม และพูดคุย

ส่วนเนื้อเรื่อง หนังสือการ์ตูนนำเสนอวิธีการดำเนินเนื้อเรื่อง 2 รูปแบบตรงกับรายการโทรทัศน์ คือ ย้อนเวลา และแยกประเด็น

ส่วนความสรุป หนังสือการ์ตูนนำเสนอวิธีการสรุปเพียง 1 รูปแบบ คือ สรุปความ ในขณะที่รายการโทรทัศน์มีทั้งการสรุปความ และการคิดต่อ

ตารางที่ 44: สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์บนนอกกะลาและหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะบนนอกกะลา

ประเภทสื่อ	กลวิธีการนำเสนอ																
	ความนำ									เนื้อเรื่อง				ความสรุป			
	กำหนด ประเด็น	บรรยาย	พรรณนา	คำพูด	คำถาม	พูดคุย	หยอก ล้อ	กระทบ ความรู้สึก	กลอน	ตาม ลำดับ	ย้อน เวลา	ตัดสลับ	แยก ประเด็น	สรุป ความ	คาดไม่ ถึง	คลี่คลาย	คิดต่อ
โทรทัศน์	√	√			√	√					√		√	√			√
หนังสือ การ์ตูน	√	√			√	√					√		√	√			

หมายเหตุ

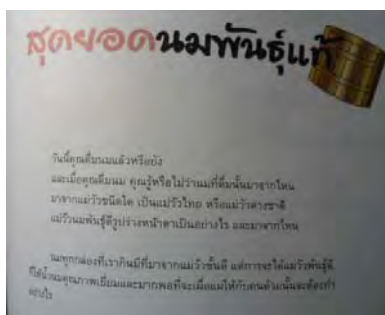
สีแดง หมายถึง กลวิธีที่หนังสือการ์ตูนตัดทอนจากรายการโทรทัศน์

พ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา

2.1.1 ความนำ

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “ความนำ” เนื่องจากบริษัทที่วิบูลรพาลิตพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลาขึ้นมาในรูปแบบของการรวมเล่ม หรือรวมตอนที่ออกอากาศทางวิทยุโทรทัศน์หลายๆตอนเข้าไว้ด้วยกันภายใน 1 เล่ม ดังนั้นส่วนของความนำจึงไม่ได้ปรากฏอยู่ที่ปกหลังเหมือนกับหนังสือการ์ตูน แต่จะปรากฏอยู่ที่หน้า 1-2 ของแต่ละตอนซึ่งมีความยาวไม่มากนัก

ภาพที่ 26: ภาพตัวอย่างการนำเสนอความนำในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(ภาพความนำในพ็อคเก็ตบุ๊ก จากตอน “ชุดยอดนพพันธุแท้”)

ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความนำออกเป็น 9 รูปแบบตามหลักทฤษฎีเรื่องการเขียนความนำสารคดี และจากการศึกษารายการวิทยุโทรทัศน์บนอกกะลา 6 ตอนพบการนำเสนอความนำทั้งหมด 5 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 45: การนำเสนอความนำในพ็อคเก็ตบุ๊ก

กำหนดประเด็น	บรรยาย	พรรณนา	คำพูด	คำถาม	พูดคุย	หยอกล้อ	กระทบความรู้สึก	คำกลอน
√	√		√	√	√			

2.1.1.1 ความนำกำหนดประเด็น พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความนำประเภทสรุปซึ่งสามารถแบ่งลักษณะการสรุปได้ 2 รูปแบบ คือ การกำหนดประเด็นหลัก และการกำหนดประเด็นย่อย

- กำหนดประเด็นหลัก หรือการที่ผู้เขียนแสดงจุดประสงค์ให้ผู้อ่านทราบว่าพ็อคเก็ตบุ๊กในตอนที่กำลังจะนำเสนอเรื่องอะไร ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไขปริศนาปลา

กระป๋อง” ผู้เขียนกล่าวเชิญชวนให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวโดยการระบุถึงประเด็นหลักๆที่จะนำเสนอเกี่ยวกับปลากระป๋อง

ตัวอย่างความนำกำหนดประเด็นหลัก

รายละเอียด : มาร่วมเปิดกระป๋องพิสูจนชนิดของปลา และตามหาที่มาของซอสมะเขือเทศ กับ ความรู้อันยิ่งใหญ่ที่ซ่อนอยู่ในกระป๋องใบเล็กๆ (ป.ปลา หน้า 30)

-กำหนดประเด็นย่อย หรือการตั้งบางประเด็นในส่วนของเนื้อเรื่อง ขึ้นมากล่าวนำเพื่อให้ผู้อ่านทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะนำเสนออย่างคร่าวๆ ยกตัวอย่าง เช่น ตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ผู้เขียนกล่าวถึงความสำคัญของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดและค้าขายพลอยที่มีชื่อเสียงระดับโลก

ตัวอย่างความนำกำหนดประเด็นย่อย

รายละเอียด : ถ้าเคยถึงจังหวัดจันทบุรี คงไม่ได้นึกถึงเพียงแค่เมืองผลไม้ขึ้นชื่อที่เป็นทรัพย์บนดิน เท่านั้น แต่ยังเต็มไปด้วยทรัพย์ในดิน หรือแหล่งหินสีมีค่าที่มนุษย์เรียกว่า “พลอย” เป็นทั้งแหล่งกำเนิดพลอยสี แหล่งการค้า แหล่งรวมสุดยอดฝีมือในการเผา และเจียพระในพลอย จันทบุรีถูกเรียกว่า “นครแห่งอัญมณีของโลก” (ทรัพยากรธรรมชาติ หน้า 53)

2.1.1.2 ความนำบรรยาย พื้อกเกิดบุคคลมีการกล่าวเปิดเรื่องด้วยการบรรยายถึงรูปแบบ หรือชนิดของสิ่งต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ผู้เขียนอธิบายถึงรูปแบบอาหารที่ปรุงขึ้นจากปลากระป๋องผ่านชื่อเรียกรายการอาหาร

ตัวอย่างความนำบรรยาย

รายละเอียด : ...ผัดกะเพราปลากระป๋อง ยำปลากระป๋อง ผัดเผ็ดปลากระป๋อง ข้าวผัดปลากระป๋อง ไข่เจียวปลากระป๋อง และสารพัดเมนูที่สุดแล้วแต่ละสร้างสรรค์ (ป.ปลา หน้า 29)

2.1.1.3 ความนำคำพูด พื้อกเกิดบุคคลมีการกล่าวเปิดเรื่องโดยการนำคำพูดติดปากจากการโฆษณาณรงค์ให้คนไทยหันมาดื่มนมเมื่อสมัยก่อน ซึ่งมีการนำเสนอเช่นนี้เพียง 1 ตอน คือ “สุดยอดนมพันธุ์แท้”

ตัวอย่างความนำคำพูด

รายละเอียด : วันนี้ คุณเต็มอิ่มแล้วหรือยัง? (สาร(ะ)อาหาร หน้า 67)

2.1.1.4 ความนำคำถาม พ็อคเก็ตบุ๊กนิยามกล่าวนำเรื่องด้วยการวิธีการตั้งคำถามมากกว่าความนำชนิดอื่นๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องราวที่กำลังจะนำเสนอในตอนนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไกไข่ ไข่ไก่” ผู้เขียนตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับที่มาของไข่ไก การบริโภคไข่ไก่ และสิ่งมีชีวิตภายในไข่ไก่

ตัวอย่างความนำคำถาม

รายละเอียด : ไข่ที่เรากินอยู่ทุกวันนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร คนไทยกินไข่วันละกี่ฟอง แล้วไข่ที่เรากินมีชีวิตเล็กๆอยู่ข้างในหรือไม่... (สาร(ะ)อาหาร หน้า 106)

2.1.1.5 ความนำพูดคุย พ็อคเก็ตบุ๊กกล่าวนำเรื่องด้วยการพูดคุยกับผู้อ่าน โดยการเรียกสรรพนามแทนตัวผู้อ่านว่า “คุณ” หรือ “ท่าน” ซึ่งมีทั้งการถามคำถามกับผู้อ่านโดยตรง หรือการแนะนำให้ผู้อ่านปฏิบัติกิจกรรมบาง ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งผู้เขียนแนะนำให้ผู้อ่านลองตรวจสอบร้านอาหารเพื่อดูความหลากหลายของเมนูปลากระป๋อง เป็นต้น

ตัวอย่างความนำพูดคุย

รายละเอียด : ไม่เชื่อลองดูเมนูอาหารในร้านอาหารตามสั่งใกล้บ้านท่าน แล้วจะเห็นว่าปลากระป๋องได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น... (จากตอน ไขปริศนาปลากระป๋อง) (ป.ปลา หน้า 29)

2.1.2 เนื้อเรื่อง

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “เนื้อเรื่อง” สำหรับพ็อคเก็ตบุ๊ก ส่วนใหญ่ ผู้เขียนจะบรรยายหรืออธิบายเรื่องราวเป็นรายละเอียดยาวเหมือนหนังสือความรู้ทั่วไป ซึ่งมีทั้งการบรรยายแบบไม่มีภาพประกอบ และการบรรยายแบบมีภาพประกอบ โดยมีความยาวเนื้อหาประมาณ 16-22 หน้าต่อ 1 ตอน

ภาพที่ 27: ภาพตัวอย่างการนำเสนอเนื้อเรื่องในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(ภาพการนำเสนอเนื้อเรื่องแบบไม่มีภาพประกอบ
จากตอน "ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า")

(ภาพการนำเสนอเนื้อเรื่องแบบมีภาพประกอบ
จากตอน "ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า")

ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะการนำเสนอเนื้อเรื่องออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักทฤษฎีเรื่องการเขียนเนื้อเรื่องสารคดี และจากการศึกษาหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะบทนอกกะลา 6 ตอนพบการนำเสนอความนำทั้งหมด 3 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 46: การนำเสนอเนื้อเรื่องในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ตามลำดับ	ย่นเวลา	ตัดสลับ	แยกประเด็น
√	√		√

2.1.2.1 เนื้อเรื่องตามลำดับ พ็อคเก็ตบุ๊กมีการนำเสนอเนื้อเรื่องตามลำดับเพียง 1 ตอน คือ "สุดยอดคนมพันธุแท้" ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเรื่องราวโดยเริ่มจากประเด็นเรื่องประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย แล้วจึงนำเสนอเรื่องการเพาะพันธุ์โคนม การเลี้ยงดูโคนม การเก็บผลผลิต และการผลิตนมโคสำเร็จรูปพร้อมดื่ม ดังนี้

ประวัติความเป็นมาการเลี้ยงโคนม → การเพาะพันธุ์โคนม → การเลี้ยงดูโคนม → การเก็บผลผลิต (นํานม) → การผลิตนมโคสำเร็จรูปพร้อมดื่ม

2.1.2.2 เนื้อเรื่องย่นเวลา พ็อคเก็ตบุ๊กนิยมนำเสนอเนื้อเรื่องแบบย่นเวลามากกว่าการนำเสนอเนื้อเรื่องแบบอื่นๆ โดยเริ่มเปิดเรื่องจากการให้ความรู้เรื่องผลผลิต แล้วจึงย้อนกลับไปนำเสนอถึงความเป็นมาและจบเรื่องด้วยเรื่องราวของผลผลิตอีกครั้ง ยกตัวอย่างเช่น ตอน "ไก่อไข่ ไข่ไก่" พ็อคเก็ตบุ๊กเริ่มการนำเสนอเนื้อเรื่องด้วยประเด็นการบริโภคไข่ไก่ของประชาชน จากนั้นจึงย้อนประเด็นกลับไปที่เรื่องการเพาะพันธุ์ไก่ไข่ การเลี้ยงดู การเก็บผลผลิต และการคัดสรรเพื่อจำหน่าย ดังนี้

การบริโภคไข่ไก่ → การเพาะพันธุ์ไก่ไข่ → การเลี้ยงดูไก่ไข่ → การเก็บผลผลิตไข่ไก่ → การคัดสรรไข่ไก่เพื่อจำหน่าย → องค์ประกอบของไข่ไก่

2.1.2 เนื้อเรื่องแยกประเด็น พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อเรื่องแบบแยกประเด็นทั้งการแยกตามลักษณะวัตถุ ลักษณะการผลิต และลักษณะสถานที่ ยกตัวอย่างเช่น ตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” โดยเริ่มจากประเด็นเรื่อง ประวัติความเป็นมาของอาหารกระป๋องแบบย่อ แล้วจึงเริ่มแบ่งประเด็นตามส่วนประกอบสำคัญของปลากระป๋อง คือ กระป๋องบรรจุอาหาร มะเขือเทศ และปลา ซึ่ง 3 ประเด็นนี้ถือเป็นเนื้อหาส่วนใหญ่หรือเนื้อหาหลักของตอน จากนั้นจึงปิดท้ายด้วยประเด็นเรื่องกระบวนการผลิตปลากระป๋อง

การนำเสนอเนื้อเรื่องแบบแยกประเด็นตามประเภทวัตถุ

ประวัติ ความ เป็นมา	กระป๋องบรรจุอาหาร	มะเขือเทศ	ปลา	การผลิตปลา กระป๋อง
---------------------------	-------------------	-----------	-----	-----------------------

(ขนาดช่องตารางแสดงถึงปริมาณเนื้อหาในแต่ละประเด็นโดยประมาณ)

2.1.3 ความสรุป

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “ความสรุป” สำหรับพ็อคเก็ตบุ๊กจะอยู่หน้าสุดท้าย ย่อหน้าสุดท้าย หรือประโยคสุดท้ายของตอน และมีบางครั้งที่พ็อคเก็ตบุ๊กเลือกที่จะจบเรื่องราวโดยที่ไม่มีบทสรุป

ภาพที่ 28: ภาพตัวอย่างการนำเสนอบทสรุปในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(ภาพแสดงจบเรื่องแบบมีการสรุป จากตอน เส้นทางสายปูเค็ม) (ภาพแสดงการจบเรื่องแบบไม่มีการสรุป จากตอน ไหมไทย)

ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะการนำเสนอความสรุปออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักทฤษฎีเรื่องการเขียนความสรุปสารคดี และจากการศึกษาพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลาทั้ง 6 ตอน พบการนำเสนอความนำทั้งหมด 2 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 47: การนำเสนอบทสรุปในพ็อคเก็ตบุ๊ก

สรุปความ	คาดไม่ถึง	คลี่คลาย	ติดต่อ
√			√

2.1.3.1 ความสรุปแบบสรุปความ พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความสรุปแบบสรุปความ 1 ลักษณะ คือ การสรุปเรื่อง ซึ่งเป็นการสรุปภาพรวมของเนื้อหาซึ่งมีการสอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนในลักษณะของการคาดการณ์อนาคต ยกตัวอย่างเช่น ตอน “เส้นทางสายปูเค็ม” พ็อคเก็ตบุ๊กกล่าวสรุปถึงความสัมพันธ์ระหว่างปูเค็มและป่าชายเลนพร้อมคาดการณ์ว่าปริมาณปูเค็มในประเทศพม่าอาจลดลงเหมือนประเทศไทย

ตัวอย่างความสรุปแบบสรุปเรื่อง

รายละเอียด : ไม่น่าเชื่อว่า จากเรื่องราวของปูเค็มตัวเล็กๆ ในจานส้มตำจะนำไปสู่เรื่องราวที่ยิ่งใหญ่อย่างป่าชายเลน ป่าชายเลนและการจับปูเค็มจากผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ที่เมืองมะริดของพม่าในปัจจุบันก็คงจะคล้ายกับบ้านเปร็ดใน จังหวัดตราดในอดีต แต่ไม่แน่ว่าอนาคตของปูพม่าก็อาจไม่ต่างกับปัจจุบันของบ้านเปร็ดในทุกวันนี้ คือ ปูน้อยลงและต้องหวนกลับมาฟื้นฟูธรรมชาติของป่าชายเลนที่สูญหายไป (ทรัพยากรธรรมชาติ หน้า 25)

2.1.3.1 ความสรุปแบบติดต่อ พ็อคเก็ตบุ๊กกล่าวปิดเรื่องโดยการสรุปความแบบให้ผู้อ่านติดต่อในตอน “สุดท้ายมมพันธุ์แท้” โดยกล่าวทิ้งท้ายในเชิงคำถามเพื่อให้ผู้อ่านจุกคิดถึงคุณค่า และการบริโภคนมโคแทนการซื้อเนื้อให้ปฏิบัติโดยตรง

ตัวอย่างความสรุปแบบติดต่อ

รายละเอียด : รู้แบบนี้แล้ว วันนี้คุณดื่มนมแล้วหรือยัง (สาร(ะ)อาหาร หน้า 83)

สรุปการบูรณาการ “การนำเสนอเนื้อหา” ระหว่างรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก

จากการศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาในส่วน “กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา” พบว่าพ็อคเก็ตบุ๊กมีการนำเสนอ “ความน่า” และ “เนื้อเรื่อง” แตกต่างจากรายการโทรทัศน์ในเชิงบูรณาการ ซึ่งแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้

สำหรับการนำเสนอ “ความน่า” พ็อคเก็ตบุ๊กมีการนำเสนอกลวิธีการกล่าวความน่า แตกต่างจากรายการโทรทัศน์ในเชิงบูรณาการเนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กใช้ความน่าทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ สรุป (ซึ่งแยกได้เป็นสรุปประเด็น และสรุปเรื่อง) บรรยาย คำพูด คำถาม และพูดคุย ในขณะที่รายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอวิธีการกล่าวนำรูปแบบ “คำพูด”

สำหรับการนำเสนอ “เนื้อเรื่อง” พ็อคเก็ตบุ๊กมีการนำเสนอกลวิธีการดำเนินเรื่องเนื้อ แตกต่างจากรายการโทรทัศน์ในเชิงบูรณาการเนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กมีกลวิธีการดำเนินเรื่อง 3 รูปแบบ คือ ตามลำดับ ย้อนเวลา และแยกประเด็น ในขณะที่รายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอวิธีการดำเนินเรื่องแบบ “ตามลำดับ”

อย่างไรก็ตามในส่วนของ “บทสรุป” พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอวิธีการสรุป 2 รูปแบบเท่ากับรายการโทรทัศน์ คือ สรุปความ และติดต่อ

ตารางที่ 48: การสรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์กับนอกกะลา และพื้ดเกิดบู้คความรૂนอกกะลา

ประเภทสื่อ	กลวิธีการนำเสนอ																
	ความนำ									เนื้อเรื่อง				ความสรุป			
	กำหนด ประเด็น	บรรยาย	พรรณนา	คำพูด	คำถาม	พูดคุย	หยอก ล้อ	กระทบ ความรู้สึก	กลอน	ตาม ลำดับ	ย่น เวลา	ตัด สลับ	แยก ประเด็น	สรุป ความ	คาดไม่ ถึง	คลี่คลาย	ติดต่อ
โทรทัศน์	√	√			√	√					√		√	√			√
หนังสือ การ์ตูน	√	√		√	√	√				√	√		√	√			√

หมายเหตุ

สีเขียว หมายถึง กลวิธีที่พื้ดเกิดบู้คนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์

2.2 รูปแบบการนำเสนอ

รายการโทรทัศน์

ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาความรู้ออกเป็น 8 รูปแบบจากการวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาในสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ และจากการศึกษารายการโทรทัศน์บนนอกกะลา 6 ตอนพบรูปแบบการนำเสนอทั้งหมด 7 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 49: รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์

สนทนา	สัมภาษณ์	บรรยาย	บทบรรยาย	ข้อความแทรก	ภาพจำลอง	แผนภูมิ-แผนผัง	ปัญหาชวน
√	√	√	√	√	√	√	

2.2.1 สนทนา รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการพูดคุยในลักษณะของการสื่อสารกับผู้ชมรายการซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการแนะนำสถานที่ การสรุปเรื่อง หรือการแนะนำประเด็นที่กำลังจะนำเสนอในแต่ละช่วงรายการ ยกตัวอย่างเช่น การแนะนำสถานที่จำหน่ายปลาสำหรับนำไปผลิตปลากระป๋องโดยพิธีกรภาคสนาม จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง

ตารางที่ 50: การนำเสนอรูปแบบสนทนาในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การแนะนำสถานที่ซื้อขายปลา	พิธีกร: ตอนนี้เรา 2 คนมาอยู่ที่สะพานปลาจังหวัดภูเก็ตคะ ที่ที่คนขับรถส่งปลาทำปลากระป๋องที่บูมบูยบอกว่าเขาขนปลาไปจากภูเก็ต... (00.19.09)	

2.2.2 การสัมภาษณ์ รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของการสัมภาษณ์เป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นการสัมภาษณ์ระหว่างพิธีกรภาคสนามกับประชาชน หรือระหว่างพิธีกรภาคสนามกับผู้เชี่ยวชาญ เช่น การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) เรื่อง บทบาทหน้าที่ของ อ.ส.ค. จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้

ตารางที่ 51: การนำเสนอรูปแบบสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
บทบาทหน้าที่ของอ.ส.ค.	พิธีกร : อสค.มีบทบาทในการผลิตนมโรงเรียนอย่างไรบ้างครับ แหล่งข้อมูล : บทบาทอสค.เราเองนี่ เราส่งเสริมให้เกษตรกรผลิต นำนมดิบได้มีคุณภาพ มีราคา และมีต้นทุนที่ต่ำ	

2.2.3 การบรรยาย รายการโทรทัศน์เสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบการบรรยายซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยายเสียงประกอบภาพโดยผู้ชมจะมองไม่เห็นเจ้าของเสียงดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น การบรรยายประกอบภาพเรื่อง ลักษณะของโรงเลี้ยงไก่ไข่ จากตอน “ไก่ไข่ ไข่ไก่”

ตารางที่ 52: การนำเสนอรูปแบบการบรรยายในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ลักษณะโรงเลี้ยงไก่ไข่	เสียงบรรยาย : การเลี้ยงไก่ในโรงเรือนที่ปิดหมดแบบนี้ ภาษาอังกฤษเขาเรียกว่า Evap ซึ่งย่อมาจาก Evaporative Cooling System...	

2.2.4 บทบรรยาย รายการโทรทัศน์นิยมนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของบทบรรยายในกรณีที่มีพิธีกรภาคสนาม หรือแหล่งข้อมูลอยู่ในสถานที่ที่มีเสียงดัง แหล่งข้อมูลใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสาร หรือแหล่งข้อมูลเป็นผู้สูงอายุซึ่งอาจมีปัญหาเรื่องการสื่อสารที่ไม่ชัดเจน ซึ่งคำพูดหรือบทสนทนาของบุคคลในภาพจะปรากฏบริเวณด้านล่างของจอโทรทัศน์เหมือนกับ Sub title ภาพยนตร์ ยกตัวอย่างเช่น บทบรรยายเรื่อง การชุดพลอยในเหมืองพลอยเมืองอิละกาะ ประเทศมาดากัสการ์ ซึ่งสถานที่ดังกล่าวเต็มไปด้วยเสียงของเครื่องสูบน้ำ คำพูดของพิธีกรจึงแสดง ขึ้นในรูปแบบของบทบรรยายเพื่อให้ผู้ชมรับรู้เรื่องราวจากการอ่านแทนการฟัง

ตารางที่ 53: การนำเสนอรูปแบบบทบรรยายในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การชุดพลอยในเหมืองพลอยเมือง อิละกาะ ประเทศมาดากัสการ์	บทบรรยาย : ที่เรายืนอยู่ตรงนี้นะคะก็คือปากหลุม ข้างล่างนี่ก็คือเขาชุดเป็นหลุมลึกมากเลย	

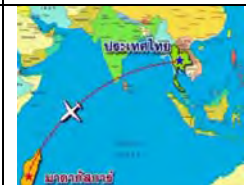
2.2.5 ข้อความแทรก รายการโทรทัศน์นำเสนอข้อความแทรกเพื่อแสดงรายละเอียดของประเด็นบางประการ เช่น ชื่อเรียกคน สัตว์ สิ่งของต่างๆ หรือเพื่อการสรุปใจความสำคัญของประเด็นที่กำลังนำเสนอแบบสั้นๆ ยกตัวอย่าง ข้อความแทรกเรื่อง ปริมาณการบริโภคปุ๋ยเคมีของคนไทย จากตอน “เส้นทางสายปุ๋ยเคมี”

ตารางที่ 54: การนำเสนอรูปแบบข้อความแทรกในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ปริมาณการบริโภคปุ๋ยเคมีของคนไทย	ข้อความ : เดือนหนึ่งกินปุ๋ยเคมี 25 ล้านตัว	

2.2.6 ภาพจำลอง รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาผ่านภาพจำลองเพื่อให้ผู้ชมมองเห็นภาพหรือข้อมูลในบางประเด็นได้อย่างชัดเจน โดยภาพส่วนใหญ่จะเป็นภาพกราฟฟิคที่จำลองขึ้นจากภาพ หรือเหตุการณ์จริงที่ไม่สามารถนำเสนอได้ หรือนำเสนอได้แต่ไม่ชัดเจน เช่น ภาพแผนที่โลกพร้อมชื่อประเทศซึ่งแสดงเส้นทางการบินจากประเทศไทยสู่ประเทศมาดากัสการ์ ซึ่งทำให้ผู้ชมทราบถึงเส้นทางและตำแหน่งที่ตั้งของประเทศมาดากัสการ์อย่างชัดเจน

ตารางที่ 55: การนำเสนอรูปแบบภาพจำลองในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
แผนที่โลกแสดงเส้นทางการบินจากประเทศไทยสู่ประเทศมาดากัสการ์	(ภาพแผนที่โลก ชื่อประเทศ ชื่อมหาสมุทร และเส้นทางการบิน)	

2.2.7 แผนภูมิ-แผนผัง รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบแผนภูมิ-แผนผังโดยมีจุดประสงค์เพื่อสรุปประเด็นความรู้ หรือกระบวนการต่างที่ได้นำเสนอไป ยกตัวอย่าง เช่น แผนผังแสดงกระบวนการเพาะเลี้ยงหนอนไหมระบบอุตสาหกรรมตั้งแต่เริ่มเพาะพันธุ์จนถึงช่วงเวลาที่หนอนไหมให้ผลผลิตเป็นเส้นไหมสำหรับทอผ้า จากตอน “ไหมไทย”

ตารางที่ 56: การนำเสนอรูปแบบแผนภูมิแผนผังในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
กระบวนการเพาะเลี้ยงหนอนไหมระบบอุตสาหกรรม	ข้อความ : พัฒนาไหมพันธุ์ไทย → ไข่ไหม → เลี้ยงดู → หนอนไหม → รังไหมพันธุ์ขยาย → จุลไหมไทย (บริษัทแปรรูปเส้นไหม)	

หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา

ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาความรู้ออกเป็น 8 รูปแบบจากการสำรวจภาพรวมของสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ และจากการศึกษาหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลาทั้ง 6 ตอนพบรูปแบบการนำเสนอทั้งหมด 6 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 57: รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในหนังสือการ์ตูน

สนทนา	สัมภาษณ์	บรรยาย	บทบรรยาย	ข้อความแทรก	ภาพจำลอง	แผนภูมิ-แผนผัง	ปัญหา
√	√	√		√	√	√	

2.2.1 **สนทนา** หนังสือการ์ตูนนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการพูดคุยในลักษณะของการสื่อสารกับผู้อ่าน และสื่อสารกับทีมงานด้วยกันเอง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการอธิบายสาระความรู้มากกว่าการแนะนำสถานที่ หรือการแนะนำบุคคลเหมือนดังที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การเตือนผู้อ่านให้ตรวจสอบวันหมดอายุของนมโคสำเร็จรูปพร้อมดื่มก่อนบริโภคจากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้”

ตารางที่ 58: การนำเสนอรูปแบบสนทนาในหนังสือการ์ตูน

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การตรวจสอบวันหมดอายุของนมสำเร็จรูปพร้อมดื่ม	เช็ค : ก่อนดื่มนม ต้องดูวันหมดอายุทุกครั้งนะเด็กๆ (หน้า 158)	

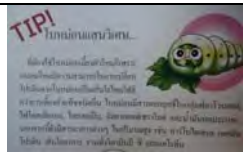
2.2.2 **สัมภาษณ์** หนังสือการ์ตูนนำเสนอเนื้อหาผ่านการสัมภาษณ์ในลักษณะที่แตกต่างจากรายการโทรทัศน์ คือ เน้นการสัมภาษณ์ทีมงานๆด้วยตัวเอง และมีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือประชาชนบ้างเล็กน้อย ในขณะที่รายการโทรทัศน์เน้นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและประชาชนเป็นหลัก ยกตัวอย่างเช่น อีบบ๊อบ (หนึ่งในทีมงานฯ) ถามอีฟ (ทีมงานฯรุ่นพี่) ถึงเรื่องความหมายของป่าชายเลน จากตอน “เส้นทางสายปูเค็ม”

ตารางที่ 59: การนำเสนอรูปแบบการสัมภาษณ์ในหนังสือการ์ตูน

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ความหมายของป่าชายเลน	อีบบ๊อบ : ป่าชายเลนที่ปูผสมอาศัยอยู่ต่างกับป่าทั่วไปยังไงหรืออะพี่อีฟ (หน้า 19) อีฟ : ป่าชายเลนก็คือ ป่าที่อยู่บริเวณปากแม่น้ำเชื่อมต่อกับทะเล น้ำที่นั่นจึงเป็นน้ำกร่อยและมีพื้นเป็นเลน	

2.2.3 **บรรยาย** หนังสือการ์ตูนนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบการบรรยายในลักษณะของการบรรยายรายละเอียดเป็นตัวอักษรประกอบภาพแทนการบรรยายเสียงประกอบภาพอย่างรายการโทรทัศน์ โดยส่วนใหญ่จะเน้นการบรรยายประเด็นที่มีรายละเอียดค่อนข้างเยอะเกินกว่าที่จะวางไว้ในบอลลูนคำพูด ยกตัวอย่างเช่น การบรรยายเนื้อหาความรู้เรื่องคุณค่าทางโภชนาการของไบหม่อนต่อตัวหนอนไหมและต่อมนุษย์ จากตอน “ไหมไทย” ซึ่งอธิบายถึงเหตุผลในการใช้ไบหม่อนเลี้ยงหนอนไหม สารอาหารในไบหม่อน และประโยชน์ต่อมนุษย์

ตารางที่ 60: การนำเสนอรูปแบบบรรยายในหนังสือการ์ตูน

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
คุณค่าทางโภชนาการของไบหม่อน	รายละเอียด : ที่ต้องใช้ไบหม่อนเลี้ยงตัวไหมก็เพราะหนอนไหมมีความสามารถในการเปลี่ยนโปรตีนจากไบหม่อนให้เป็นเส้นใยได้ ดีกว่าการเลี้ยงด้วยพืชชนิดอื่น ไบหม่อนมีสารออกฤทธิ์ในกลุ่มฟลาโวนอยด์, ไฟโตสเตียรอยด์, ไตรเทอปีน...(หน้า 36)	

2.2.4 **ข้อความแทรก** หนังสือการ์ตูนนิยมนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบข้อความแทรกในกรณีที่ต้องการแจกแจงชื่อคน สัตว์ สิ่งของ หรือส่วนประกอบต่างๆพร้อมอธิบายรายละเอียดสั้นๆเกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น การระบุชื่อและรายละเอียดอุปกรณ์ตรวจสอบพลอยของชาวมาดากัสการ์ จากตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า”

ตารางที่ 61: การนำเสนอรูปแบบข้อความแทรกในหนังสือการ์ตูน

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
อุปกรณ์ตรวจสอบพลอย	<p>ข้อความ 1 : เครื่องซึ่งน้ำหนักติดตอล เป็นตราซึ่งที่มีความละเอียดและแม่นยำสูง ใช้ซึ่งน้ำหนักของพลอยเม็ดเล็กๆ</p> <p>ข้อความ 2 : ไฟฉายส่องพลอย ไฟฉายที่ให้แสงไฟเข้มข้นสูง ใช้ส่องเข้าไปในเนื้อพลอยเพื่อดูมลทินแร่ (หน้า 94)</p>	

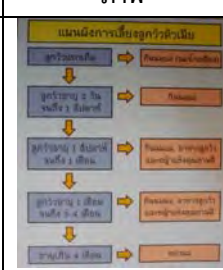
2.2.5 **ภาพจำลอง** หนังสือการ์ตูนนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบของภาพจำลอง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจคำอธิบายได้ชัดเจนมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพจำลองระบบอวัยวะภายในของไก่ไข่เพศเมีย จากตอน “ไก่ไข่ ไข่ไก่” ซึ่งทำให้ผู้อ่านเห็นถึงระบบการผลิตไข่ภายในตัวแม่ไก่ และทำให้เข้าใจคำอธิบายเรื่องการผลิตไข่ได้ดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 62: การนำเสนอรูปแบบภาพจำลองในหนังสือการ์ตูน

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ระบบการผลิตไข่ของไก่เพศเมีย	(ภาพอวัยวะภายในของไก่เพศเมีย) (หน้า 121)	

2.2.6 **แผนภูมิ-แผนผัง** หนังสือการ์ตูนนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบแผนภูมิ แผนผังในลักษณะของการสรุปรายละเอียดในประเด็น และสรุปเรื่องทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น แผนผังแสดงการให้อาหารลูกวัว จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” ซึ่งแสดงลำดับชนิดอาหารสำหรับลูกวัวในแต่ละช่วงวัย

ตารางที่ 63: การนำเสนอรูปแบบแผนภูมิแผนผังในหนังสือการ์ตูน

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การให้อาหารลูกวัว	<p>แผนผังการเลี้ยงลูกวัวตัวเมีย (หน้า 66)</p> <p>ลูกวัวแรกเกิด → กินนมแม่</p> <p>ลูกวัวอายุ 3 วันจนถึง 1 สัปดาห์ → กินนมแม่</p> <p>ลูกวัวอายุ 1 สัปดาห์จนถึง 1 เดือน → กินนมแม่ อาหารลูกวัว และหญ้าแห้งคุณภาพดี</p>	

สรุปเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาหาระหว่างรายการโทรทัศน์และหนังสือการ์ตูน สารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา

จากการศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาในส่วน “รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา” พบว่าหนังสือการ์ตูนไม่มีการนำเสนอรูปแบบเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ในเชิงบูรณาการ เนื่องจากหนังสือการ์ตูนมีรูปแบบในการนำเสนอเพียง 6 รูปแบบ คือ สนทนา สัมภาษณ์ บรรยาย ข้อความแทรก ภาพจำลอง และแผนภูมิ-แผนผัง ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอทั้งหมด 8 รูปแบบ

ตารางที่ 64: เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาหาระหว่างรายการโทรทัศน์และหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา

ประเภทสื่อ	รูปแบบการนำเสนอ							
	สนทนา	สัมภาษณ์	บรรยาย	บทบรรยาย	ข้อความแทรก	ภาพจำลอง	แผนภูมิ-แผนผัง	ปัญหาชวน
รายการโทรทัศน์	√	√	√	√	√	√	√	
หนังสือการ์ตูน	√	√	√		√	√	√	

พ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา

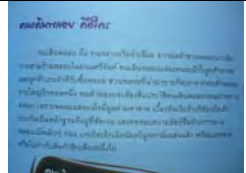
ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาความรู้ออกเป็น 8 รูปแบบจากการวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาในสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ และจากการศึกษาพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลาทั้ง 6 ตอนพบรูปแบบการนำเสนอทั้งหมด 4 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 65: รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา

สนทนา	สัมภาษณ์	บรรยาย	บทบรรยาย	ข้อความแทรก	ภาพจำลอง	แผนภูมิ-แผนผัง	ปัญหาชวน
		√		√	√		√

2.2.1 บรรยาย พ็อคเก็ตบุ๊กนิยมนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการบรรยายเนื้อหาเป็นหลักโดยมีทั้งการบรรยายประกอบภาพ และการบรรยายเนื้อหาล้วนๆ ยกตัวอย่างเช่น การบรรยายเนื้อหาความรู้เรื่อง คนเดินพลอย จากตอน “ตามล่าพลอยจันทน์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งอธิบายถึงเพศ อายุ หน้าที่ และคุณสมบัติของคนเดินพลอยบริเวณถนนศรีจันทร์ จ.จันทบุรี

ตารางที่ 66: การนำเสนอรูปแบบบรรยายในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
คนเดินพลอย	รายละเอียด : คนเดินพลอย คือ คนกลาง หรือตัวเชื่อมจากพ่อค้าขายพลอยมาเดินขายตามร้านพลอยในถนนศรีจันทร์ คนเดินพลอยแต่ละคนจะมีทั้งลูกค้าชาจร และลูกค้าขาประจำที่รับซื้อพลอย...(ทรัพยากรธรรมชาติ หน้า 57)	

2.2.2 **ข้อความแทรก** พ็อคเก็ตบุ๊กมีการนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบข้อความแทรกบ้างเป็นบางช่วง โดยส่วนใหญ่จะเป็นข้อความที่ระบุถึงชื่อ คน สัตว์ สิ่งของ หรือส่วนประกอบต่างๆที่ปรากฏอยู่ในภาพ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อความเรื่อง อวัยวะหนอนใหม่ จากตอน “ไหมไทย” ซึ่งระบุถึงชื่ออวัยวะส่วนต่างๆบนตัวหนอนไหม

ตารางที่ 67: การนำเสนอรูปแบบข้อความแทรกในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
อวัยวะหนอนไหม	ข้อความ : ตาไหม จมูกไหม ก้นไหม ขี้นไหม (ประกอบภาพตัวหนอนไหม) (หน้า 69)	

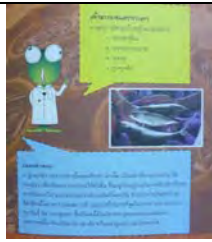
2.2.3 **ภาพจำลอง** พ็อคเก็ตบุ๊กมีการนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบภาพจำลองในตอน “ไหมไทย” โดยนำเสนอภาพจำลองลำตัวหนอนไหมเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นความแตกต่างระหว่างหนอนไหมเพศผู้และเพศเมียได้อย่างชัดเจน

ตารางที่ 68: การนำเสนอรูปแบบภาพจำลองในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ความแตกต่างระหว่างหนอนไหมเพศผู้และเพศเมีย	(ภาพจำลองลำตัวหนอนไหม)	

2.2.4 **ปัญหาเขาวน** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบของปัญหาเขาวนหรือการตั้งคำถาม-ตัวเลือกพร้อมเฉลยเพื่อให้ผู้อ่านได้ฝึกคิดและคาดเดาเหตุการณ์ต่างๆ และเพื่อเพิ่มลูกเล่นให้กับเนื้อหา ไม่ให้ประเด็นความรู้ในส่วนนั้นเต็มไปด้วยรายละเอียดยาวๆ ที่อาจทำให้ผู้อ่านรู้สึกเบื่อ ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาเขาวนเรื่อง ชนิดปลาสำหรับการผลิตปลากระป๋อง จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งผู้เขียนถามคำถามผู้อ่านโดยมีตัวเลือกให้เลือกตอบ และในส่วนของคำตอบจะเป็นการอธิบายเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับประเด็นที่ตั้งคำถามไป

ตารางที่ 69: การนำเสนอรูปแบบปัญหาเขาวนในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ชนิดปลาสำหรับการผลิตปลากระป๋อง	<p>คำถาม: ปลาอะไรอยู่ในกระป๋อง?</p> <p>ก. ปลาซาร์ดีน</p> <p>ข. ปลาแมคเคอเรล</p> <p>ค. ปลาทู</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>เฉลยคำตอบ: ง. ถูกทุกข้อ</p>	

สรุปเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก ความรู้นอกกะลา

จากการศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาในส่วน “รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา” พบว่าพ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการนำเสนอรูปแบบเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ในเชิงบูรณาการ โดยเนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กมีรูปแบบในการนำเสนอเพียง 4 รูปแบบ คือ บรรยาย ข้อความแทรก ภาพจำลอง และปัญหาเขาวน ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอรูปแบบทั้งหมด 8 รูปแบบ

ตารางที่ 70: เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาจกัรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก
ความรู้นอกกะลา

ประเภทสื่อ	รูปแบบการนำเสนอ							
	สนทนา	สัมภาษณ์	บรรยาย	บทบรรยาย	ข้อความแทรก	ภาพจำลอง	แผนภูมิ-แผนผัง	ปัญหาเขาวน
รายการโทรทัศน์	√	√	√	√	√	√	√	
พ็อคเก็ตบุ๊ก			√		√	√		√

ความบันเทิง

เนื่องจากรายการโทรทัศน์บนนอกกะลา หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะบนนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลาต่างก็เป็นสื่อสาระบันเทิง ดังนั้นทั้งสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์จึงมีการสอดแทรกความบันเทิงทั้งทางด้านภาพ เสียง เนื้อหาในลักษณะต่างๆระหว่างการนำเสนอเนื้อหาสาระความรู้ ดังนี้

รายการโทรทัศน์

1. ความบันเทิงภาพ

สำหรับความบันเทิงภาพ ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความบันเทิงออกเป็น 6 รูปแบบซึ่งรายการโทรทัศน์ทั้ง 6 ตอนนำเสนอทั้งหมด 3 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 71: การนำเสนอความบันเทิงภาพในรายการโทรทัศน์

เกินจริง	ซ้ำซาก	ล้อเลียน	กลั่นแกล้ง	โครมคราม	อื่นๆ
		√	√		√

1.1 **ล้อเลียน** รายการโทรทัศน์นิยมนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพการล้อเลียนในลักษณะของภาพกราฟิกการ์ตูนซึ่งมีสีหน้า ท่าทางเลียนแบบบุคคล สัตว์ หรือสิ่งของต่างยกตัวอย่างเช่น ภาพปลาชราถือไม้เท้า จากตอน “ไขปริศนาปลากะป๋อง” ซึ่งเป็นการล้อเลียนอายุความยาวนานของปลากะป๋องโดยการออกแบบภาพให้ปลามีลักษณะเหมือนคนแก่

ภาพที่ 29: ตัวอย่างภาพล้อเลียนในรายการโทรทัศน์

1.2 **กลั่นแกล้ง** รายการโทรทัศน์มีการนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพการกลั่นแกล้ง ไม่บ่อยนัก โดยส่วนใหญ่จะเป็นภาพจริงซึ่งเป็นการกลั่นแกล้งแบบหยอกเย้าที่ไม่รุนแรง และไม่เจ็บตัวระหว่างพิธีกรภาคสนามกับประชาชนในพื้นที่ หรือระหว่างประชาชนด้วยกัน ยกตัวอย่างเช่น ภาพพิธีกรจิ้มแก้มเด็กชายชาวมาดากัสการ์คนหนึ่ง จากตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า”

ภาพที่ 30: ตัวอย่างภาพกลั่นแกล้งในรายการโทรทัศน์

1.3 **อื่นๆ** รายการโทรทัศน์มีการนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงสีหน้าท่าทางสนุกสนาน ดีใจ ขบขันของพิธีกรภาคสนาม แหล่งข้อมูล หรือประชาชนทั่วไปในพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น ภาพพิธีกรภาคสนามยิ้มดีใจ จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” ซึ่งพิธีกรยิ้มดีใจและโล่งใจเมื่อทราบว่าวัวล่อตัวผู้ที่ใช้สำหรับการรีดน้ำเชื้อพ่อพันธุ์จะไม่ได้การผสมจริงๆ

ภาพที่ 31: ตัวอย่างภาพอื่นๆ ในรายการโทรทัศน์

2. ความบันเทิงเสียง

สำหรับความบันเทิงเสียง ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความบันเทิงออกเป็น 3 รูปแบบ ซึ่งรายการโทรทัศน์ทั้ง 6 ตอนนำเสนอครบทั้ง 3 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 72: การนำเสนอความบันเทิงเสียงในรายการโทรทัศน์

ธรรมชาติ	ดนตรี	ซาวนด์เอฟเฟค
√	√	√

2.1 ธรรมชาติ รายการโทรทัศน์นิยมนำเสนอความบันเทิงผ่านเสียงธรรมชาติในลักษณะของเสียงหัวเราะของพิธีกรภาคสนาม แหล่งข้อมูล หรือประชาชนในพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น เสียงหัวเราะของพิธีกรภาคสนามและนักขุดพลอยชาวมาดากัสการ์ จากตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งพิธีกรและชาวมาดากัสการ์ต่างก็หัวเราะขบขันที่พวกเขาสื่อสารกันไม่รู้เรื่อง เพราะพูดกันคนละภาษา

2.2 เสียงดนตรี รายการโทรทัศน์นิยมนำเสนอความบันเทิงผ่านเสียงดนตรีเป็นส่วนใหญ่ โดยทำนองดนตรีจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆตามภาพเหตุการณ์ ถ้าเป็นภาพทิวทัศน์ ดนตรีก็จะเป็นจังหวะช้าๆฟังสบายๆ ถ้าเป็นช่วงกระบวนการผลิต รายการก็จะใช้ดนตรีจังหวะสนุกสนาน หรือหากเป็นภาพการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ รายการก็จะใช้เพลงรายการกบนอกกะลาเป็นเพลงประกอบ ยกตัวอย่างเช่น การใช้เพลง “Don't Worry Be Happy” ประกอบภาพบรรยากาศตอนเช้าวันที่แดดจ้าจะลอกคราบเป็นผีเสื้อ จากตอน “ไหมไทย”

2.3 เสียงชาวนด์เอฟเฟค รายการโทรทัศน์นิยมนำเสนอความบันเทิงผ่านเสียงชาวนด์เอฟเฟคในกรณีที่พิธีกรภาคสนาม แหล่งข้อมูล ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ หรือสิ่งมีชีวิตอื่นแสดงกิริยาท่าทางหรือคำพูดที่ผิดพลาด ล้อเลียน หรือเข้าเฝ้าอีกฝ่ายหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น เสียงชาวนด์เอฟเฟคประกอบการตอบคำถามของเด็กอนุบาล จากตอน “ไก่ไข่” ซึ่งพิธีกรภาคสนามถามเด็กอนุบาลคนหนึ่งว่า “ไข่มาจากไหน” เด็กอนุบาลตอบว่า “ไข่มาจากไดโนเสาร์” และตามด้วยเสียงชาวนด์เอฟเฟค “แป้ว”

3. ความบันเทิงภาษา

สำหรับความบันเทิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความบันเทิงออกเป็น 9 รูปแบบ ซึ่งรายการโทรทัศน์ทั้ง 6 ตอนนำเสนอทั้งหมด 5 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 73: การนำเสนอความบันเทิงภาษาในรายการโทรทัศน์

ยั่วล้อ	ผสมคำ	พูดใหม่	เกินจริง	โอ้อวด	ข่มขู่	วิงวอน	พูดโพล่ง	อื่นๆ
√	√		√			√		√

3.1 **ยั่วล้อ** รายการโทรทัศน์นำเสนอความบันเทิงผ่านเนื้อหาขำล้อในลักษณะของการล้อเลียน หยอกแซวคน สัตว์ สิ่งของต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ข้อความกราฟฟิค “สาวโรงงานมาแล้ว!!” ประกอบภาพพิธีกรภาคสนามสวมชุดสำหรับการเข้าชมโรงงานผลิตซอสมะเขือเทศสำหรับส่งจ่ายโรงงานผลิตปลากระป๋อง จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งเป็นข้อความหยอกแซวพิธีกรภาคสนามว่าเป็นสาวโรงงาน

ภาพที่ 32: ตัวอย่างข้อความกราฟฟิคภาษาขำล้อในรายการโทรทัศน์

3.2 **ผสมคำ** รายการโทรทัศน์นำเสนอความบันเทิงผ่านการผสมคำในลักษณะของการให้คำนิยามกับคน สัตว์ สิ่งของต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น พิธีกรภาคสนามเรียกโกดังสินค้าของโรงงานผลิตไข่ไก่ว่า “ทะเลไข่” ซึ่งเป็นการผสมคำระหว่าง “ทะเล” และ “ไข่” เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมหาศาสตร์ของปริมาณไข่ในโกดังสินค้า

ตัวอย่างภาษาผสมคำ

พิธีกรภาคสนาม : เป็นทะเลไข่เลยนะคะเนี่ย (ภาพไข่จำนวนมากในโกดังเก็บสินค้า)

3.3 **เกินจริง** รายการโทรทัศน์นำเสนอความบันเทิงผ่านการใช้คำพูดเกินจริงทั้งที่เป็นข้อความกราฟฟิค และคำพูดโดยตรงจากพิธีกร ยกตัวอย่างเช่น ข้อความกราฟฟิค “ผ่านการฆ่าเชื้อ สะอาดทุกรูมขน!!” จากตอน “ไหมไทย” ซึ่งเป็นข้อความประกอบภาพรถขนส่งไปหม่อน ซึ่งคำว่า “สะอาดทุกรูมขน” เป็นการกล่าวเกินจริงที่แสดงให้เห็นว่ารถผ่านการทำเช็ดล้างและฆ่าเชื้อจนสะอาดมาก

ภาพที่ 33: ตัวอย่างข้อความกราฟฟิคภาษาเกินจริงในรายการโทรทัศน์

3.4 **วิงวอน** รายการโทรทัศน์นำเสนอความบันเทิงผ่านคำพูดวิงวอนในรูปแบบของข้อความกราฟฟิคแสดงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเหตุการณ์ ยกตัวอย่างเช่น ข้อความ “ได้เวลาตีมนม ได้เวลานอน แล้วครับครู” ประกอบภาพเด็กกอนุบาลกำลังหาวง่วงนอน จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” ซึ่งข้อความดังกล่าวเหมือนเป็นการร้องขอของเด็กนักเรียนเพื่อให้คุณครูหยุดสอนได้แล้วเพราะตัวเองนั้นง่วงเต็มที

ภาพที่ 34: ตัวอย่างข้อความกราฟฟิคภาษาวิงวอนในรายการโทรทัศน์

3.5 **อื่นๆ** รายการโทรทัศน์นำเสนอความบันเทิงผ่านข้อความ คำพูด หรือคำอุทาน แสดงอารมณ์ความรู้สึกซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากพิธีกรภาคสนามหรือเสียงบรรยายในลักษณะของการแสดงความรู้สึกต่อสิ่งต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “แค่นี้ก็เหนื่อยแล้ว” จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งพิธีกรภาคสนามแสดงความรู้สึกขณะปีนขึ้นเรือประมงซึ่งมีความสูง 3 ชั้นก่อนจะเดินทางออกหาปลาในทะเลอันดามัน

ตัวอย่างภาษาอื่นๆ

พิธีกรภาคสนาม : (กำลังปีนขึ้นเรือประมง 3 ชั้น) เฮ้อ...แค่นี้ก็เหนื่อยแล้ว

หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา

1. ความบันเทิงภาพ

สำหรับความบันเทิงภาพ ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความบันเทิงออกเป็น 6 รูปแบบซึ่งหนังสือการ์ตูนทั้ง 6 ตอนนำเสนอภาพความบันเทิงทั้งหมด 6 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 74: การนำเสนอความบันเทิงภาพในหนังสือการ์ตูน

เกินจริง	ซ้ำซาก	ล้อเลียน	ก้านแก้ง	โครมคราม	อื่นๆ
√	√	√	√	√	√

1.1 **ภาพเกินจริง** หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพเกินจริงในลักษณะของการแสดงกิริยาท่าทาง หรือการกระทำของตัวการ์ตูนซึ่งไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง ยกตัวอย่างเช่น ภาพเจ้าหน้าที่ชาวมาดากัสการ์โดดลงหลุมชุดพลอยเพื่อลงไปช่วยเหลือที่มงานๆ ที่หายไป จากตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการก้าวลงไป ในหลุมจะต้องนำส่วนขาลงไปก่อนไม่ใช่ส่วนหัวลงไปก่อนเพราะจะเป็นอันตราย

ภาพที่ 35: ตัวอย่างภาพเกินจริงในหนังสือการ์ตูน

(หน้า 58)

1.2 **ภาพซ้ำซาก** หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพซ้ำซากในลักษณะของการแสดงกิริยา ท่าทาง หรืออุปนิสัยของตัวการ์ตูนในเชิงลบอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นบุคลิกเฉพาะของตัวการ์ตูนตัวนั้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพที่มงานๆ คนหนึ่งต้องการทานนม หรือเนื้อวัว ตลอดเวลาการออกเดินทางหาความรู้ จากตอน “สุดยอดนมพันธุ์แท้” ซึ่งกิริยาอาการที่ปรากฏซ้ำๆ แสดงให้เห็นว่าตัวการ์ตูนตัวนั้นมีอุปนิสัยตะกละ อยากทานทุกอย่างที่ขวางหน้า

ภาพที่ 36: ตัวอย่างภาพซ้ำซากในหนังสือการ์ตูน

(หน้า 24)

(หน้า 57)

1.3 ภาพล้อเลียน หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพล้อเลียนในลักษณะของการหยอกล้อ เลียนแบบกันเองระหว่างทีมงานฯ และภาพการ์ตูนล้อเลียนคน สัตว์ สิ่งของต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ภาพที่ทีมงานฯคนหนึ่งนำปลาหมึกตัวใหญ่มาวางบนศีรษะตนเองเพื่อล้อเลียนทรงผมของทีมงานฯอีกคน จากตอน “เส้นทางสายปูเค็ม”

ภาพที่ 37: ตัวอย่างภาพล้อเลียนในหนังสือการ์ตูน

(หน้า 26)

1.4 กลั่นแกล้ง หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพหยอกล้อในลักษณะของการแกล้งกันเพื่อความสนุกสนานระหว่างทีมงานฯ ซึ่งไม่รุนแรง และไม่เจ็บตัว ยกตัวอย่างเช่น ภาพที่ทีมงานฯคนหนึ่งทำผีหลอกใส่ทีมงานฯอีกคนหนึ่งในช่วงกลางดึกขณะนั่งรอการขนส่งลูกเจี๊ยบในโรงเลี้ยงไก่ จากตอน “ไก่ไข่ ไช้ไก่”

ภาพที่ 38: ภาพการกลั่นแกล้งในหนังสือการ์ตูน

(หน้า 101)

1.5 โครมคราม หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพโครมครามในลักษณะของการทะเลาะวิวาทกันระหว่างทีมงานฯ หรือระหว่างแหล่งข้อมูลซึ่งมีความรุนแรง เสียงดัง หรือมีการเจ็บตัวเกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพเกษตรถูกภรรยาซ้อมเนื่องจากเผลอพูดออกไปว่าภรรยาไม่สวย จากตอน “ใหม่ไทย”

ภาพที่ 39: ตัวอย่างภาพโครมครามในหนังสือการ์ตูน

(หน้า 98)

1.6 อื่น ๆ หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพการแสดงอารมณ์ในลักษณะของการแสดงสีหน้า ท่าทางของตัวการ์ตูนซึ่งมีทั้งการแสดงอารมณ์ของทีมงานฯ และแหล่งข้อมูล ยกตัวอย่างเช่น ภาพทีมงานฯ แสดงสีหน้าท่าทางตกใจเมื่อเห็นฉลามว่ายเข้ามาใกล้ขณะกำลังว่ายน้ำอยู่ในทะเล จากตอน “ไซปริศนาปลากะป๋อง”

ภาพที่ 40: ตัวอย่างภาพอื่น ๆ ในหนังสือการ์ตูน

(หน้า 63)

2. ความบันเทิงเสียง

สำหรับความบันเทิงเสียง ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความบันเทิงออกเป็น 3 รูปแบบ ซึ่งหนังสือการ์ตูนทั้ง 6 ตอนนำเสนอครบทั้ง 3 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 75: การนำเสนอความบันเทิงเสียงในหนังสือการ์ตูน

ธรรมชาติ	ดนตรี	ซาวนด์เอฟเฟค
√	√	√

2.1 **ธรรมชาติ** หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านเสียงธรรมชาติในลักษณะของเสียงหัวเราะ หรือเสียงอุทานของตัวการ์ตูนเพื่อแสดงความรู้สึกที่มีต่อคน สัตว์ สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น เสียงอุทาน “ว้าว” แสดงความตื่นตะลึงของทีมงานฯ คนหนึ่งเมื่อเห็นเจ้าหน้าที่ป่าดงใหม่ทีเดียว 9 รัง จากตอน “ใหม่ไทย”

ภาพที่ 41: ตัวอย่างข้อความแสดงเสียงธรรมชาติในหนังสือการ์ตูน

(หน้า 38)

2.2 **ดนตรี** หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านเสียงธรรมชาติในลักษณะของการร้องรำทำเพลงของทีมงานฯ หรือแหล่งข้อมูล ยกตัวอย่างเช่น เนื้อร้อง “แล้วฉันก็เดินไปตามเส้นทางนั้น แล้วฉันก็เจอเกี้ยวกรอบดั่งใจ...” ซึ่งเป็นเพลงที่แปลงเนื้อมาจากเพลงรายการกบนอกกะลา (แล้วฉันก็เดินไปตามเส้นทางนั้น แล้วฉันก็เจอคำตอบดั่งใจ) พร้อมภาพการเล่นกีตาร์ของโกด์ชาวพม่าช่วงก่อนออกเดินทางไปจับปูแสมในป่าชายเลน จากตอน “เส้นทางสายปูเค็ม” ซึ่งในภาพการ์ตูนจะมีบอลลูกเนื้อร้องแสดงถึงความเป็นดนตรี

ภาพที่ 42: ตัวอย่างข้อความแสดงเสียงดนตรีในหนังสือการ์ตูน

(หน้า 60)

2.3 **ซาวนด์เอฟเฟค** หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านเสียงซาวนด์เอฟเฟคในลักษณะของข้อความแสดงเสียงซึ่งส่วนใหญ่จะปรากฏในกรณีที่ทีมงานฯ พบเจอกับภาพที่น่าตกใจ หรือน่าตื่นตะลึง ยกตัวอย่างเช่น ซาวนด์เอฟเฟค “ม่วง” ซึ่งปรากฏขึ้นเมื่อทีมงานฯ ล้วงกระเป๋ากางเกงของตนเองแล้วพบว่าพลอยหายไป จากตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า”

ภาพที่ 43: ตัวอย่างข้อความแสดงเสียงชาวเดฟเฟคในหนังสือการ์ตูน

(หน้า 26)

3. ความบันเทิงภาษา

สำหรับความบันเทิงภาษา ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความบันเทิงออกเป็น 9 รูปแบบ ซึ่งรายการโทรทัศน์ทั้ง 6 ตอนนำเสนอทั้งหมด 9 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 76: การนำเสนอความบันเทิงภาษาในหนังสือการ์ตูน

ยั่วล้อ	ผสมคำ	พูดใหม่	เกินจริง	ไ้อวด	ขมขู่	วิงวอน	พูดโพล่ง	อื่นๆ
√	√	√	√	√	√	√	√	√

3.1 ยั่วล้อ หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษายั่วล้อในลักษณะของ คำพูดแซวกันระหว่างตัวการ์ตูนที่มงานฯ เป็นส่วนใหญ่ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการแซวเรื่อง อายุ รูปร่าง น้ำหนัก สมรรถภาพฯ ซึ่งเป็นข้อด้อยของคน สัตว์ สิ่งของต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “ริ้วรอยของพี่ต่อนี้เป็น *natural* ของแท้ ครีมนะไรก็ลบไม่ได้นะฮะ” จากตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งในขณะนั้นที่มงานฯกำลังอธิบายถึงมลทินแร่ หรือร่องรอยในเนื้อพลอย ที่มงานฯคนหนึ่งจึงกล่าวถึงริ้วรอยบนหน้าของที่มงานฯอีกคนหนึ่งในเชิงหยอกล้อ

ตัวอย่างภาษายั่วล้อ

ที่มงานฯ : อย่างเช่นทับทิมแร่ รอยขีดในเนื้อจะเป็นเส้นตรง ไม่สมำเสมอเพราะการเกิดทับทิมธรรมชาติจะเกิดจากการไหลเคลื่อนที่เป็นแนวตรง ส่วนทับทิมปลอมเกิดจากการหมุนเหวี่ยงแร่ หลอมทำให้เป็นเส้นโค้ง

ที่มงานฯ : ริ้วรอยของพี่ต่อนี้เป็น *Natural* ของแท้ ครีมนะไรก็ลบไม่ได้นะฮะ (หน้า 152)

3.2 ผสมคำ หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาผสมคำในลักษณะของการตั้งชื่อเรียกคน สัตว์ สิ่งของขึ้นมาใหม่โดยการนำคำต่างๆมาผสมกันเพื่ออธิบายลักษณะของสิ่งที่พูดถึง ยกตัวอย่างเช่น คำว่า “มหานครแห่งไข” จากตอน “ไกไข่ ไข่ไก่” ซึ่งที่มงานฯคนหนึ่งได้

กล่าวออกมาเมื่อเห็นไข่ไก่จำนวนมากในโกดังเก็บสินค้า ซึ่งการนำคำว่า “มหานคร” กับ “ไข่” มารวมกันจึงเป็นชื่อเรียกที่แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของโกดังและปริมาณไข่ไก่ภายในโกดังสินค้า

ตัวอย่างภาษาผสมคำ

ทีมงานฯ : *อะจ๊าก! มหานครแห่งไข่* (หน้า 24)

3.3 พุดใหม่ หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาพุดใหม่ในลักษณะของการพุดแก้ตัวของทีมงานฯ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิด หรือเพื่อปิดบังข้อด้อยอะไรบางอย่าง ยกตัวอย่างเช่น คำพุด “ราคาขนาดนี้เลยหรือ เอ่อ...ไม่ใช่สิ ราคาแค่นี้เองหรือ” จากตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งเป็นคำพุดในตอนที่ทีมงานฯ คนหนึ่งอยากจะซื้อเครื่องประดับพลอยเพื่อเอาใจสาวพริตตี้ แต่เมื่อเห็นราคาแล้วก็ตกใจจนผลอบ่นออกมา แต่เมื่อเห็นว่าสาวพริตตี้กำลังมองอยู่ก็เลยกลับแก้ไขคำพุดใหม่เพื่อปกปิดฐานะที่แท้จริงของตน

ตัวอย่างภาษาพุดใหม่

ทีมงาน ฯ : *ว่าแต่น้องพริตตี้คนสวยชอบพลอยไหมจ๊ะ*

พริตตี้ : *ชอบค่ะ พี่ประสานจะซื้อให้หนูหรือคะ*

ทีมงาน : *เส้นเล็กๆแบบนี้พี่ให้ได้สบายอยู่แล้ว (ภาพป้ายราคาสร้อยพลอย 730,000 บาท) ราคา ขนาดนี้เลยหรือ เอ่อ...ไม่ใช่สิ ราคาแค่นี้เองหรือ* (หน้า 14-15)

3.4 เกินจริง หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาเกินจริงในลักษณะของการแสดงความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเกินเลยจากความเป็นจริง ยกตัวอย่างเช่น คำพุด “อ๊ับอ๊ับ สละชีพเพื่อพี่ด้ากับพี่อ๊อฟแล้ว ไบรด์จำอ๊ับอ๊ับไว้ในใจตลอดไปด้วยนะฮะ” จากตอน “เส้นทางสายบุญ เค็ม” ซึ่งทีมงานฯ คนหนึ่งกล่าวออกมาก่อนจะลองชิมส้มตำฝีมือทีมงานฯ 2 คน (ด้าและอ๊อฟ) ซึ่งจริงๆ แล้วอาหารอาจจะแค่ไม่อร่อยแต่ไม่ถึงกับรับประทานแล้วเสียชีวิต

ตัวอย่างภาษาเกินจริง

ทีมงานฯ : *(ภาพทีมงานชิมส้มตำ) อ๊ับ!!! สุดยอดไปเลยฮะ อ๊ับอ๊ับสละชีพเพื่อพี่ด้ากับพี่อ๊อฟแล้ว ไบรด์จำอ๊ับอ๊ับไว้ในใจตลอดไปด้วยนะฮะ ลาก่อน!!!* (หน้า 158)

3.5 ไอ้อวด หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาไอ้อวดในลักษณะของการใช้คำพุดเพื่อกล่าวชมตนเอง หรืออวดอ้างสรรพคุณบางอย่างที่เกินไปจากความสามารถ หรือ

ความเป็นจริงของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “ถ้าเรื่องหลอกก็พี่เิง หล่อที่สุดในี้แล้ว” จากตอน “ไหมไทย” ซึ่งเป็นคำพูดของทีมงานฯคนหนึ่งซึ่งต้องการรอดอ้างรูปร่างหน้าตาของตนเอง

ตัวอย่างภาษาไอ้จ๊อด

ทีมงานฯ 1 : แล้วตัวไหน (ผีเสื้อ) หล่อที่สุดในนี้ละคะ ดูยังงั้หรือ?

ทีมงานฯ 2 : งามไปทำไมเนี่ย

ทีมงานฯ 3 : ถ้าเรื่องหลอกก็พี่เิง หล่อที่สุดในนี้แล้ว (หน้า 47)

3.6 ข่มขู่ หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาข่มขู่ในลักษณะของการ เจรจาต่อรอง หรือการบังคับให้ทำสิ่งต่างๆระหว่างทีมงานฯด้วยกันเอง ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “หยุดนะ ห้ามแตะต้องพลอยของพวกเราเด็ดขาด ไม่งั้นเจ็บ” จากตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งเป็นคำพูดของชาวมาดากัสการ์ที่สะกดรอยตามทีมงานฯเข้ามาในถ้ำพลอย และพยายามปล้นพลอยที่ทีมงานฯหามาได้

ตัวอย่างภาษาข่มขู่

ชาวมาดากัสการ์ : หยุดนะ ห้ามแตะต้องพลอยของพวกเราเด็ดขาด ไม่งั้นเจ็บ ส่งแผนที่มาให้เรา แล้วกลับออกไปซะเดี๋ยวนี๊ ถ้าไม่ยอมยกตัว พลอยที่เจอทั้งหมด เราจะเก็บไว้เอง (หน้า 90)

3.7 วิงวอน หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาวิงวอนในลักษณะของ คำพูดขอร้องให้อีกฝ่ายปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติบางอย่างซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นระหว่างทีมงานฯด้วยกันเอง ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “เอาอ๊บบอ๊บบขึ้นเรือเถอะซะ อ๊บบอ๊บบแล้ว” จากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งเป็นคำพูดของทีมงานฯคนหนึ่งที่ต้องการให้ทีมงานฯรุ่นพี่เลิกลงโทษตนเองโดยการปล่อยทิ้งทะเล

ตัวอย่างภาษาวิงวอน

ทีมงานฯ 1 : ยอมแล้วจ้า มาร์ชขอโทษ

ทีมงานฯ 2 : เอาอ๊บบอ๊บบขึ้นเรือเถอะซะ กลัวแล้ว (หน้า 53)

3.8 พุดโพล่ง หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาพุดโพล่งในลักษณะของการพูดความลับออกมาโดยไม่ตั้งใจ หรือการตอบคำถามด้วยความมั่นใจแต่ไม่ถูกต้อง ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “เพื่อไปปลดหนี้สินอันมากมายของพวกเราใช่ไหมฮะ” จากตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งเป็นคำพูดของทีมงานฯ คนหนึ่งที่คิดว่าที่พวกพี่ๆ ทีมงานฯ ต้องการตามหาพลอยตามลายแทงขุมทรัพย์เพราะอยากนำพลอยไปขายเพื่อหาเงินปลดหนี้บริษัท ซึ่งความจริงแล้วพี่ๆ ทีมงานฯ ต้องการตามหาพลอยเพราะไม่อยากให้เสียเที่ยวที่เดินทางมาถึงประเทศมาดากัสการ์ ส่วนเรื่องบริษัทเป็นหนี้เป็นความลับที่ไม่ควรเปิดเผย

ตัวอย่างภาษาพุดโพล่ง

ทีมงานฯ 1 : ไหนๆ ก็มาถึงนี่แล้ว เราก็อย่าหยุดกลางคัน เราต้องหาหวักะโหลกพลอยให้เจอให้ได้

ทีมงานฯ 2 : เพื่อไปปลดหนี้สินอันมากมายของพวกเราใช่ไหมฮะ

ทีมงานฯ 3 : เออ ไม่ใช่แล้วละอ๊บบ๊อบ (หน้า 50-51)

3.9 อื่นๆ หนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาอื่นๆ ในลักษณะของคำพูดแสดงอารมณ์และความรู้สึกต่อคน สัตว์ สิ่งของ และเหตุการณ์ต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “ว้าว! มหัศจรรย์” จากตอน “โกไข่ ไข่ไก่” ซึ่งเป็นคำพูดของทีมงานฯ ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกตกตะลึงกับระบบการผลิตไข่ในร่างกายแม่ไก่

ตัวอย่างภาษาอื่นๆ

รายละเอียด : ...ที่ท่อไข่ส่วนปลาย เยื่อหุ้มเปลือกจะถูกสร้างขึ้นและกำหนดรูปร่างออกมา

ทีมงานฯ : ว้าว! มหัศจรรย์ (หน้า 121)

สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างอารมณ์ระหว่างรายการโทรทัศน์และหนังสือการ์ตูน
สารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการกลวิธีการสร้างอารมณ์ 2 ส่วน คือ “ภาพ” และ “ภาษา” ซึ่งสามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

หนังสือการ์ตูนนำเสนอ “ภาพ” สร้างอารมณ์ครบทั้งหมด 6 รูปแบบ คือ เกินจริง ซ้ำซาก ล้อเลียน กลั่นแกล้ง โครมคราม และแสดงอารมณ์ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเพียง 3 รูปแบบ คือ ล้อเลียน กลั่นแกล้ง และแสดงอารมณ์

สำหรับการนำเสนอ “ภาษา หนังสือการ์ตูนนำเสนอภาษาสร้างอารมณ์ครบทั้ง 9 รูปแบบ คือ ยั่วล้อ ผสมคำ พูดใหม่ เกินจริง ใช้อวด ช่มชู้ วิงวอน พูดโพล่ง และแสดงอารมณ์ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเพียง 5 รูปแบบ คือ ยั่วล้อ ผสมคำ เกินจริง วิงวอน และแสดงอารมณ์

ส่วนการนำเสนอเรื่อง “เสียง” หนังสือการ์ตูนนำเสนอลักษณะเสียงตรงกับรายการโทรทัศน์ทั้งหมด คือ เสียงดนตรี เสียงชาวด์เอฟเฟค และเสียงธรรมชาติ

ตารางที่ 77: สรุปเปรียบเทียบความบันเทิงระหว่างรายการโทรทัศน์กับนอกระยะและหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกับนอกระยะ

ประเภทสื่อ	ความบันเทิง																		
	ภาพ						เสียง			เนื้อหา									
	เกินจริง	ซ้ำซาก	ล้อเลียน	กลั่นแกล้ง	โครมคราม	อื่นๆ	ธรรมชาติ	ดนตรี	ชาวน	ยั่วล้อ	ผสมคำ	พูดใหม่	เกินจริง	ไ้อวด	ข่มขู่	วิงวอน	พูดโพล่ง	อื่นๆ	
โทรทัศน์			√	√		√	√	√	√	√		√			√		√		
หนังสือการ์ตูน	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	

หมายเหตุ

สีเขียว หมายถึง การสร้างอารมณ์ที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์

พื้ดเค็้ตบู้คควมรู้นอกกะลา

1. ควมบ้ันเท็งภพ

ล้สำหรับควมบ้ันเท็งภพ ผู้ว้จ้ยได้แบ่งล้คชณะของควมบ้ันเท็งออกเป็น 6 รู้ปเบบซึ่งหน้งล้ือการ้ตุนท้ง 6 ตอนน้าเสนอภพควมบ้ันเท็งท้งหมด 4 รู้ปเบบ ด้ังน้ั

ตารวงท้ 78: การน้าเสนอควมบ้ันเท็งภพในพื้ดเค็้ตบู้ค

เก็นจรง	ช้าซก	ล้ือเลี้ยน	กล้ันแกล้ง	คอรมคราม	อ้ันๆ
√		√		√	√

1.1 **เก็นจรง** พื้ดเค็้ตบู้คน้าเสนอควมบ้ันเท็งผ่านภพเก็นจรงในล้คชณะของภพกรพฟ้คท้ของคณ ล้ตว้ ล้งของซึ่งแสดงล้คชณะ กิริยา ท้าทงท้เก็นจรงจากควมเป็นจรง ยกตว้อย้างเช้น ภพ อล้จ้หน้าเป็นคค จากตอน “ล้ดยอตนมพ้ันฐ้แท้” ซึ่งในควมเป็นจรงล้คชณะของอล้จ้ของคคท้มีล้คชณะธรรมาได้มีหน้าเป็นคคอย้างในภพ

ภพท้ 44: ตว้อย้างภพเก็นจรงในพื้ดเค็้ตบู้ค

(ล้(ระ)อาหาร หน้า 74)

1.2 **ล้ือเลี้ยน** พื้ดเค็้ตบู้คน้าเสนอควมบ้ันเท็งผ่านภพล้ือเลี้ยนในล้คชณะของภพกรพฟ้คการ้ตุนกบ หรือล้ตว้ต้่างๆแสดงกิริยาท้าทงเลี้ยนเบบบุคคล ยกตว้อย้างเช้น ภพกบกับไ้ก้ย้ันกอดคอกัน จากตอน “ไ้ก้ไ้ ไ้ก้ไ้” ซึ่งล้คชณะท้าทงด้ังกล้่าวเป็นท้าทงของมนุชยไ้ไ้ไ้ท้าทงการแสดงออกของล้ตว้

ภาพที่ 45: ตัวอย่างภาพล้อเลียนในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(สาระอาหาร หน้า 104)

1.3 **โครงการ** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพล้อเลียนในลักษณะของการทำร้ายร่างกายระหว่างตัวการ์ตูนกับสัตว์ชนิดอื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น ภาพกบถูกปูหนีบ ตอน “เส้นทางสายปูเค็ม”

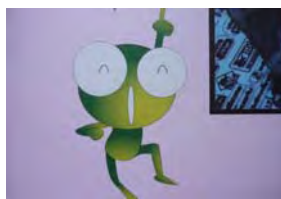
ภาพที่ 46: ตัวอย่างภาพโครงการในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(ทรัพยากรธรรมชาติ หน้า 25)

1.4 **แสดงอารมณ์** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความบันเทิงผ่านภาพแสดงอารมณ์ผ่านการสีหน้าท่าทางของตัวการ์ตูนกบ ยกตัวอย่างเช่น ภาพการ์ตูนกบยิ้มและชูมือดีใจ จากตอน “ไหมไทย”

ภาพที่ 47: ตัวอย่างภาพแสดงอารมณ์ในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(สัตว์ (ไม่) ประหลาด หน้า 65)

2. ความบันเทิงเสียง

สำหรับความบันเทิงเสียง ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความบันเทิงออกเป็น 3 รูปแบบ ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กทั้ง 6 ตอนไม่มีการนำเสนอความบันเทิงเสียงไม่ว่าจะเป็นเสียงธรรมชาติ เสียงดนตรี หรือเสียงซาวนด์เอฟเฟค

ตารางที่ 79: การนำเสนอความบันเทิงเสียงในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ธรรมชาติ	ดนตรี	ซาวนด์เอฟเฟค

3. ความบันเทิงภาษา

สำหรับความบันเทิงภาษา ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความบันเทิงออกเป็น 9 รูปแบบ ซึ่งรายการโทรทัศน์ทั้ง 6 ตอนนำเสนอทั้งหมด 4 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 80: การนำเสนอความบันเทิงภาษาในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ยั่วล้อ	ผสมคำ	พูดใหม่	เกินจริง	โอ้อวด	ข่มขู่	วิงวอน	พูดโพล่ง	อื่นๆ
√	√		√					√

3.1 **ยั่วล้อ** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษายั่วล้อในลักษณะของการใช้คำพูดล้อเลียนคน สัตว์ สิ่งของต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “กบนอกกะลา กบกระป๋องคู่ครัวไทย” จากตอน “ไขปริศนาปลากะป๋อง” ซึ่งเป็นการใช้คำพูดเลียนแบบปลากะป๋อง

ภาพที่ 48: ตัวอย่างข้อความกราฟฟิคยั่วล้อในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(ป.ปลา หน้า 28)

3.2 **ผสมสมคำ** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาผสมคำในลักษณะของการนำคำต่างๆ มาผสมกันให้เกิดเป็นคำใหม่สำหรับใช้เรียกชื่อ หรือการกระทำของคน สัตว์ สิ่งของต่างๆ เพื่อแสดงลักษณะของสิ่งนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “ตัดปากแต่ต้นลม” จากตอน “ไขไขไขไข” ซึ่งเป็นการนำสุภาษิตไทย “ตัดไฟแต่ต้นลม” มาผสมกับการตัดปากลูกจ๊อบเพื่อแสดงให้เห็นว่าการตัดปากเป็นการป้องกันไม่ให้ลูกจ๊อบจิกกันจนบาดเจ็บเมื่อโตขึ้น

ตัวอย่างภาษาผสมคำ

รายละเอียด : ถ้าปล่อยให้ปากแหลมตามธรรมชาติ ก็จะมีเหตุการณ์ไถ่จิกกันตายหมดแล้วหรือ
เพียงแค่นี้มีแผลก็อาจทำให้เป็นโรคระบาดเกิดขึ้นได้ ก็เลยต้องจำใจตัดปากแต่ต้นลม...
(สาร(ะ)อาหาร หน้า 112)

3.3 เกินจริง พ็อคเก็ตบู๊คนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาเกินจริงในลักษณะของ
คำพูดที่แสดงคุณลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของที่เกินจากความเป็นจริง ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “ถ้า
ยังไม่สะอาดกันไปถึงรุกรูมขนก็ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ผ่านด่านเข้าไป” ตอน “โกไข่ ไข่โก” ซึ่งเป็นการ
อธิบายถึงระบบการป้องกันเชื้อโรคของโรงเลี้ยงไก่ที่เข้มงวด แต่ก็ไม่ถึงกับต้องสะอาดถึงรุกรูมขน

ตัวอย่างเนื้อหาเกินจริง

รายละเอียด : ...ผู้มาเยือนอย่างกบนอกกะลาก็ต้องผ่านกระบวนการทำความสะอาดฆ่าเชื้อโรค
ตั้งแต่อาบน้ำ สระผม เปลี่ยนเสื้อผ้า เท่านั้นยังไม่พอ ยังต้องผ่านน้ำยาฆ่าเชื้อก่อนเรียกว่า
ถ้ายังไม่สะอาดกันไปถึงรุกรูมขนก็ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ผ่านด่านเข้าไปถึงคุณแม่โกไข่แน่นอน
(สาร(ะ)อาหาร หน้า 116)

3.4 อื่นๆ พ็อคเก็ตบู๊คนำเสนอความบันเทิงผ่านภาษาอื่นๆในลักษณะของคำพูดขึ้น
ชมคน สัตว์ สิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น คำพูด “ทัศนียภาพสองข้างทางก็สร้าง
ความตื่นตาตื่นใจได้ตลอดทางเช่นเดียวกัน” จากตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่ง
เป็นการแสดงความรู้สึกชื่นชมบรรยากาศระหว่างการเดินทางไปยังเมืองอิลากา

ตัวอย่างเนื้อหาแสดงอารมณ์

รายละเอียด : ...ทัศนียภาพสองข้างทางก็สร้างความตื่นตาตื่นใจได้ตลอดทางเช่นเดียวกัน ภาพ
จากหน้าต่างรถยนต์จะเห็นว่า มาดากัสการ์เป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่ ผู้คนมีชีวิตความเป็นอยู่แบบ
ชนบทในสังคมเกษตรกรรม ทำนาด้วยแรงงานคนและสัตว์ (ทรัพย์ากรธรรมชาติ หน้า 62)

สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างอารมณ์ระหว่างรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้ นอกกะลา

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการกลวิธีการสร้างอารมณ์
ทั้งในส่วนของ ภาพ เสียง และภาษา ซึ่งสามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอ “ภาพ” สร้างอารมณ์ทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ เกินจริง ล้อเลียน โครม
คราม และแสดงอารมณ์ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเพียง 3 รูปแบบ คือ ล้อเลียน กลับ
แก่ง และแสดงอารมณ์ อย่างไรก็ตามพ็อคเก็ตบุ๊กได้ตัดทอนการนำเสนอภาพ “กลับแก่ง”
ออกไป จึงถือว่าไม่มีการบูรณาการเนื่องจากไม่สามารถคงรูปแบบภาพเดิมไว้ได้อย่างครบถ้วน

สำหรับการนำเสนอ “เสียง” พ็อคเก็ตบุ๊กไม่ได้นำเสนอเสียงใดๆเพื่อแสดงอารมณ์ของ
เรื่องราวหรือตัวผู้เล่าเรื่อง ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเสียงครบทั้ง 3 รูปแบบ คือ ดนตรี
ซาวนด์เอฟเฟค และเสียงธรรมชาติ

ส่วนการนำเสนอ “ภาษา” พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอทั้งหมด 3 รูปแบบคือ ยั่วล้อ ผสมคำ เกิน
จริง และแสดงอารมณ์ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ 5 รูปแบบ คือ ยั่วล้อ ผสมคำ เกินจริง
วิงวอน และแสดงอารมณ์

ตารางที่ 81: สรุปเปรียบเทียบ “ความบันเทิง” ระหว่างรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเภทสื่อ	ความบันเทิง																		
	ภาพ						เสียง			เนื้อหา									
	เกินจริง	ซ้ำซาก	ล้อเลียน	กลั่นแกล้ง	โครมคราม	อื่นๆ	ธรรมชาติ	ดนตรี	ซาวนด์	ยั่วล้อ	ผสมคำ	พูดใหม่	เกินจริง	ไฉ่ฉาด	ข่มขู่	วิงวอน	พูดโพล่ง	อื่นๆ	
โทรทัศน์			√	√		√	√	√	√	√		√			√		√		
พ็อคเก็ตบุ๊ก	√		√		√				√	√		√						√	

หมายเหตุ

สีเขียว หมายถึง การสร้างอารมณ์ที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์

สีแดง หมายถึง การสร้างอารมณ์ที่พ็อคเก็ตบุ๊กตัดทอนจากรายการโทรทัศน์

การสร้างสรรค้สาระความรู้และความบันเทิง

1. จุดเริ่มต้น

หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลาถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2550 โดยมีจุดเริ่มต้นจากความคิดเห็นของผู้บริหารและทีมงานที่มีความตั้งใจที่จะผลิตสิ่งพิมพ์นอกเหนือจากการผลิตรายการโทรทัศน์กบนอกกะลา โดยมีความสำเร็จของรายการโทรทัศน์เป็นปัจจัยผลักดันให้สิ่งพิมพ์ถือกำเนิดขึ้นในเวลาอย่างรวดเร็ว เนื่องจากทางบริษัททีวีบูรพามีต้นทุนที่มากพอสมควรจากการผลิตรายการโทรทัศน์ และมีฐานกลุ่มผู้อ่านจากผู้ชมรายการกบนอกกะลา ถึงแม้จะมีการคาดการณ์กันภายในทีมงานว่าการผลิตสิ่งพิมพ์อาจเป็นเรื่องที่เสี่ยงเพราะความไม่แน่นอนของยอดจำหน่าย และระยะเวลาการจำหน่ายซึ่งอาจส่งผลให้บริษัทขาดทุน แต่ทีมงานก็ยืนยันที่จะผลิตสิ่งพิมพ์ตามที่ตั้งใจไว้

“พอเราทำรายการกบนอกกะลาไปได้ 3 ปีมันประสบความสำเร็จ ซึ่งประสบความสำเร็จในที่นี้ก็คือทั้งในแง่การตลาด ทั้งในแง่สังคม มันก็สะท้อนให้เห็นว่าเราแข็งแรงในระดับหนึ่งที่เราจะมีคนดูที่รักเรา ยอมรับเรา ชื่นชมเรา เราก็น่าจะผลิตสื่ออื่นที่เราอยากผลิตได้แล้ว... อย่างลับ ลวง พราง พิมพ์ซ้ำๆภายในไม่กี่ปี แต่สำหรับกบนอกกะลา เราก็ไม่รู้หรือกว่ามันจะเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า แต่ก็รู้ว่ามันจะต้องจบบ้าง ต้องขายนานบ้างแต่ก็จะทำ...” (ภัทราพร สังข์พวงทอง, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2553)

2. กลุ่มเป้าหมาย

ภัทราพร สังข์พวงทอง กล่าวว่ากลุ่มเป้าหมายหลักของหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊ก ความรู้นอกกะลา คือ กลุ่มเป้าหมายเดียวกับรายการโทรทัศน์แต่ไม่ทั้งหมด เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของผู้ชมรายการโทรทัศน์คือบุคคลทั่วไปตั้งแต่เด็ก ผู้ใหญ่ และคนชรา แต่จากการสำรวจของทีมงานพบว่า เด็ก คือ ฐานกลุ่มผู้ชมที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ดังนั้นสิ่งพิมพ์ทั้ง 2 ชนิดผลิตออกมาเพื่อกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ เด็กกลุ่มประถมศึกษาถึงมัธยมปลาย

3. ลักษณะสื่อ

เนื่องจากบริษัททีวีบูรพาผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ออกมา 2 รูปแบบ คือ หนังสือการ์ตูน และพ็อคเก็ตบุ๊ก ดังนั้นสื่อทั้ง 2 ชนิดจึงมีลักษณะ และความเหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัยที่แตกต่างกันแต่ให้ความรู้ได้เหมือนกัน ดังแนวความคิดที่ว่า “เป็นความรู้ทั่วไป ใช้ประโยชน์ได้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กวัยนั้น” (ภัทรพร สังข์พวงทอง, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2553)

3.1 หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา เป็นสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับเด็กในช่วงวัยประถมซึ่งเด็กในช่วงวัยนี้จะมีขีดความสามารถที่จำกัดในการรับสารที่เป็นสาระความรู้ และถ้ายิ่งสารนั้นมีเนื้อหาปริมาณมากเกินไป เด็กอาจจะรู้สึกเบื่อจนไม่ต้องการเปิดรับ ดังนั้นการผลิตสื่อสารฉบับนี้จึงเน้นความบันเทิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับสาระความรู้

หนังสือการ์ตูนจึงเป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มดังกล่าว โดยเด็กจะได้รับความรู้ผ่านคำพูดของตัวการ์ตูนและภาพเหตุการณ์เหตุการณ์ต่างๆ หรือเรียกได้ว่าเกือบทุกครั้งที่จะเห็นตัวการ์ตูนเด็กก็จะได้รับสาระความรู้ไปในเวลาเดียวกัน โดยรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือการ์ตูนนั้นจะเน้นการเล่าเรื่องแบบบอลรูมคำพูดของตัวละคร และแบบหน้าหนังสือปกตีซึ่งจะพบเป็นส่วนน้อย

โดยปัจจัยกำหนดการจัดรูปแบบเนื้อหานั้นขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อหาเป็นหลัก ถ้าหากเนื้อหาในประเด็นมีรายละเอียดไม่มาก ทีมงานก็จะใช้การนำเสนอเนื้อหาแบบบอลรูมคำพูด แต่หากรายละเอียดของประเด็นมีมากจนเกินกว่าจะใส่ลงในบอลรูม ทีมงานก็จะแยกประเด็นไปนำเสนอต่างหากในรูปแบบของหน้าหนังสือปกตี หรือหน้าที่เน้นการบรรยายเนื้อหาเป็นหลัก

3.2 พ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา เป็นสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับเด็กในช่วงวัยมัธยมซึ่งเด็กในกลุ่มวัยนี้จะค่อนข้างมีขีดความสามารถในการรับสารที่มีเนื้อหาสาระความรู้ในปริมาณที่มากกว่าเด็กประถม ดังนั้นพ็อคเก็ตบุ๊กจึงเน้นการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของการบรรยายเรื่องแบบหนังสือทั่วไป โดยมีเนื้อหาแต่ละเรื่องจะมีความยาวไม่เกิน 25 หน้าพร้อมภาพประกอบที่เป็นภาพความรู้ และภาพการ์ตูนแทรกอยู่ที่ประมาณหน้าละ 2-3 ภาพหรือมากกว่านั้นเพื่อสร้างความผ่อนคลาย โดยพ็อคเก็ตบุ๊กทั้งหมดจะนำเสนอเรื่องราวหลายตอนต่อ 1 เล่ม

ภทราพร สังข์พวงทอง บรรณาธิการบริหารพ็อคเก็ตบุ๊กบนอกกะลาได้ให้เหตุผลในการจำกัดหน้าเนื้อหาในแต่ละตอนว่า ทางทีมงานต้องการให้พ็อคเก็ตบุ๊กเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้กับเยาวชนเหมือนหนังสือเรียน แต่ไม่ใช่หนังสือเรียน ถ้าทีมงานใส่เนื้อหาความรู้ในปริมาณที่มากเกินไป พ็อคเก็ตบุ๊กเล่มนี้ก็จะไม่ต่างจากหนังสือเรียนที่เด็กใช้เรียนอยู่เป็นประจำทุกวัน นอกจากนี้ปริมาณเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเกินไปก็อาจทำให้เด็กรู้สึกเบื่อได้เช่นกัน

“ทำไม่หนังสือเล่มหนึ่งเราต้องทำหลายเรื่อง เล่มหนึ่งตั้ง 5-6 เรื่อง ถ้าเราทำเล่มหนึ่งแค่ 2 เรื่อง เด็กไม่อ่านหรอก มันยาวไป สมมติอ่านเท่าไรก็ไม่พ้นเรื่องปลาหูสักที แต่ถ้าเราไต่เป็นผู้ใหญ่แล้วเราอยากทำธุรกิจปลาหู ทำวิจัยปลาหู เราก็สามารถอ่านปลาหูเป็นเล่มๆได้ เพราะฉะนั้นทักษะในการรับสารมันกำหนดอยู่แล้วว่าอันนี้เยอะไป ยากไป...” (ภทราพร สังข์พวงทอง, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2553)

4. กระบวนการสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์

หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะบนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้บนอกกะลา มีกระบวนการสร้างสรรค์เนื้อหาสาระความรู้ และความบันเทิง ดังนี้

หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะบนอกกะลา

หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะบนอกกะลาเกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ของทีมผลิต 2 ฝ่าย คือ กองบรรณาธิการบนอกกะลา และบริษัทโพลีคอน วิชาร์ทซึ่งเป็นบริษัทผลิตสื่อแอนิเมชัน โดยทั้ง 2 ฝ่ายได้ร่วมกันสร้างสรรค์หนังสือการ์ตูนซึ่งมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

4.1.1 การเลือกเรื่องจากรายการโทรทัศน์

กองบรรณาธิการบนอกกะลาจะเป็นฝ่ายพิจารณาเลือกตอนที่เคยออกอากาศทางโทรทัศน์มาผลิตเป็นหนังสือการ์ตูนโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นปัจจัยหลักในการคัดเลือกเรื่อง ดังนั้นเรื่องที่เลือกมาส่วนใหญ่จึงเน้นในเรื่องของสัตว์ และอาชีพเนื่องจากเรื่องของสัตว์เป็นความสนใจพื้นฐานของเด็กและเข้าใจง่าย โดยเห็นได้จากเรื่องไดโนเสาร์ซึ่งตีพิมพ์เมื่อนานมาแล้วแต่ก็ยังมีการสั่งพิมพ์เพิ่มอยู่ ส่วนในเรื่องอาชีพก็จะเน้นถึงอาชีพที่เป็นความฝันของเด็กๆ เช่น หมอ พยาบาล นักบิน กัปตันเรือ ฯลฯ เพราะสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ง่าย

4.1.2 การคัดเลือกเนื้อหาภายในตอน

ภัทราพร สังข์พวงทองกล่าวว่า บริษัทโพลีคอน วิซาร์ด และกองบรรณาธิการบนอกกะลา ทำหน้าที่ร่วมกันคัดเลือกเนื้อหาสำหรับหนังสือการ์ตูน โดยเริ่มแรก ทางทีมงานของบริษัทโพลีคอน วิซาร์ดจะคัดเลือกเนื้อหาจากข้อมูลดิบทั้งหมดที่ทางกองบรรณาธิการบนอกกะลาจัดส่งให้ซึ่งหมายถึงเนื้อหาทั้งส่วนที่ออกอากาศและไม่ออกอากาศ โดยมีปริมาณเนื้อหาที่ใช้จริงประมาณ 20-30 เปอร์เซ็นต์ของข้อมูลดิบทั้งหมด บวกกับการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเล็กจากสื่ออื่นๆ เมื่อเห็นว่ารายละเอียดบางส่วนขาดหายไปหรือรายการโทรทัศน์นำเสนอไม่รอบด้านซึ่งแหล่งข้อมูลที่ทีมงานนิยมใช้ส่วนใหญ่ก็คือ อินเทอร์เน็ต

“เราไม่ใช่ข้อมูลครบทั้งหมดหรอกนะครับ ใช้ประมาณ 20-30 เปอร์เซ็นต์ได้ มันก็แล้วแต่ว่าส่วนไหนที่ต้องเขียนเพิ่มลงไปในบทแล้วก็เป็นส่วนต่อเนื่องกับมุขของตัวการ์ตูน เราก็จำเป็นว่าจะต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งก็หาใน google นะครับ เช่น “เส้นทางสายบุญเค็ม” ในส่วนของที่อยู่ของบุญ ทางรายการก็ไม่ได้ให้ข้อมูลมา เราก็ต้องมาหาเพิ่มเพื่อจะได้เอาไปวาดภาพได้” (ปรีชาวุฒินิรมร, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2553)

หลังจากนั้นทีมงานจะเขียนเป็นโครงเรื่อง และเรื่องย่อเพื่อส่งให้กองบรรณาธิการบนอกกะลาตรวจสอบ เมื่อกองบรรณาธิการบนอกกะลาตรวจสอบเนื้อหาก็มักจะมีการลดและเพิ่มเนื้อหา ดังนี้

4.1.2.1 การเพิ่มเติมเนื้อหา

ภัทราพร สังข์พวงทองกล่าวว่า สำหรับการเพิ่มเติมเนื้อหาภาพ กองบรรณาธิการมีหลักในการเพิ่มเติมภาพโดยมีปัจจัยทางด้านมุมมอง และลักษณะภาพเป็นตัวกำหนด กล่าวคือ ภาพที่เพิ่มเติมขึ้นมาในหนังสือการ์ตูนส่วนใหญ่จะเป็นภาพที่รายการโทรทัศน์ไม่สามารถถ่ายทำได้ ยกตัวอย่างเช่น ภาพส่วนประกอบของเครื่องบินซึ่งรายการโทรทัศน์ไม่สามารถถ่ายให้เห็นทุกมุมของเครื่องบินในเวลาเดียวกันได้ แต่หนังสือการ์ตูนสามารถวาดได้ หรือภาพที่มีความรุนแรง หรือแสดงออกถึงเรื่องเพศ เช่น ภาพการตัดหัวจิ้งจี้ หรือภาพการผสมพันธุ์ของจิ้งจี้ซึ่งรายการโทรทัศน์ไม่สามารถนำออกอากาศได้ แต่หนังสือการ์ตูนสามารถวาดออกมาในลักษณะของการ์ตูนที่ดูไม่น่าเกลียดได้

สำหรับการเพิ่มเติมเนื้อหารายละเอียด ทีมงานมีหลักในการเพิ่มเติมประเด็น หรือรายละเอียดโดยปัจจัยทางลักษณะเนื้อหาเป็นตัวกำหนด ได้แก่ เนื้อหาภาพรวม ยกตัวอย่างเช่นความรู้เรื่องป้าชายเลน ซึ่งรายการโทรทัศน์จะถ่ายทำป้าชายเลนเฉพาะที่ คือ พม่า และไทยทำให้ได้รับความรู้เฉพาะสถานที่นั้นๆ แต่หนังสือการ์ตูนสามารถเพิ่มเติมความรู้เรื่องป้าชายเลนในภาพรวมได้ ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้ทราบทั้งเรื่องพืชพรรณ และสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆในป้าชายเลนทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มเติมเนื้อหาตัวเลขเชิงคำนวณ ยกตัวอย่างเช่น ปริมาณการผลิตไข่ของแม่ไก่หนึ่งตัวโดยคำนวณจากอายุและความถี่ในการผลิตไข่ไก่ โดยเหตุผลที่รายการโทรทัศน์ไม่นำเสนอข้อมูลตัวเลขเชิงคำนวณเป็นเพราะผู้ชมอาจจะคำนวณตามไม่ทัน แต่เมื่อนำเสนอลงในหนังสือการ์ตูน ผู้อ่านก็จะมีเวลาในการคิดคำนวณตัวเลขมากขึ้น

4.1.2.2 การตัดทอนเนื้อหา

กองบรรณาธิการได้ตัดทอนเนื้อหาบางส่วนที่เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์โดยมีปัจจัยกำหนด 2 ประการ คือ รูปแบบสื่อ และลักษณะเนื้อหา

รูปแบบสื่อ เนื่องจากการ์ตูนเป็นหนังสือที่เน้นการนำเสนอภาพเป็นหลัก ประกอบมีจำนวนหน้าที่จำกัด คือ 160 หน้า เพราะฉะนั้นการตัดทอนเนื้อหาบางส่วนออกไปจึงมีสาเหตุมาจากเนื้อที่สื่อไม่เพียงพอที่จะใส่ทุกข้อมูลที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์

“ถ้าใส่ได้ เราก็จะใส่หมด เพียงแต่ว่ามันใส่ไม่หมดเพราะทุกอย่างมีข้อจำกัด การ์ตูนมี 160 หน้า หนังสือความรู้มี 120 หน้า เราจะเพิ่มหน้าตามเนื้อหาไม่ได้เพราะมันจะส่งผลกระทบต่อต้นทุน” (ภัทราพร สังข์พวงทอง, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์, 2553)

ลักษณะเนื้อหา ภัทราพร สังข์พวงทองกล่าวเพิ่มเติมว่า เนื้อหาจากรายการโทรทัศน์ 3 ลักษณะที่หนังสือการ์ตูนจะตัดทิ้ง คือ เนื้อหาเฉพาะกิจการ และเนื้อหาล้ำสมัย

เนื้อหาเฉพาะกิจการ หมายถึง ข้อมูลที่เป็นของร้านค้า บริษัท หรือองค์กรนั้นๆ โดยเฉพาะ เช่น ยอดจำหน่าย หรือปริมาณการส่งออกสินค้า เป็นต้น ซึ่งสำหรับการไปถ่ายทำรายการ ทีมงานจะต้องเลือกสถานที่ใดสถานที่หนึ่งสำหรับใช้ถ่ายทำซึ่งเมื่อนำเสนอในรูปแบบหนังสือการ์ตูน เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบข้อมูลให้แน่ชัดว่าทุกกระบวนการที่เกิดขึ้นเป็น

ความรู้เฉพาะกิจการหรือไม่ หากไม่ใช่ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องระบุชื่อร้านค้า บริษัท หรือองค์กรลงในหนังสือ

เนื้อหาล้ำสมัย หมายถึง เนื้อหาที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยในช่วงที่ถ่ายทำรายการอาจเป็นข้อมูลอย่างหนึ่ง แต่ในช่วงเวลาที่ผลิตหนังสือการ์ตูน ข้อมูลอาจเปลี่ยนแปลงไป และเมื่อผู้อ่านซื้อหนังสือไปแล้ว ข้อมูลอาจมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งก็เป็นได้ ยกตัวอย่างเช่น ปริมาณการผลิตไฟฟ้าของไทย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงขึ้น-ลงทุกปี

4.1.3 การสร้างสรรค์วิธีการนำเสนอ

สำหรับการสร้างสรรค์วิธีการนำเสนอ จะอยู่ในความรับผิดชอบของทีมงานบริษัทโพลีคอน วิศวกรเป็นหลักซึ่งทีมงานจะทำหน้าที่ออกแบบกลวิธีการนำเสนอ และรูปแบบการนำเสนอซึ่งปริชาวุฒิ นิรมร กรรมการผู้จัดการบริษัทโพลีคอน วิศวกรกล่าวว่า ทางทีมงานพยายามที่จะเปลี่ยนวิธีการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการสรุปเรื่องให้แตกต่างกันไปในแต่ละตอน เช่น จากที่เคยใช้ฉากเปิดเรื่องที่กองบัญชาการรบ และมอบหมายภารกิจให้ทีมงานยกออกไปแสวงหาความรู้ในเรื่องต่างๆ ก็เปลี่ยนเป็นการเปิดเรื่องโดยใช้ฉากข้างนอก เช่น สวนสัตว์ ตลาดสด หรืองานแสดงสินค้า เป็นต้น สำหรับส่วนของการสรุปนั้น ภัทราพร สังข์พวงทอง กล่าวว่า การสรุปเรื่องก็จะเปลี่ยนสถานการณ์ เปลี่ยนเรื่องราวไปเรื่อยๆ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติก็จะเน้นการสรุปในลักษณะของการปลูกฝังให้เด็กๆ รู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

4.1.4 การสร้างสรรค์เนื้อหาความบันเทิง

เมื่อกองบรรณาธิการบนอกกะลาตรวจสอบเนื้อหาจนผ่านทุกประเด็นแล้ว ทางบริษัทโพลีคอน วิศวกรก็จะเริ่มทำภาพร่าง วางบอลลูกน ตัดเส้น ลงสี ใส่คำพูด ซึ่งจะมีทั้งเนื้อหาที่เป็นสาระความรู้ และความบันเทิง โดยหลักเกณฑ์ในการนำเสนอความบันเทิงทั้งในส่วนของภาพและคำพูด มีดังนี้

สำหรับการนำเสนอภาพความบันเทิงนั้น ลักษณะของภาพจะต้องไม่มีอิทธิพลและไม่แสดงออกถึงรุนแรงจนเกินไปเพราะเด็กอาจเกิดการจดจำ และเลียนแบบเนื่องจากเด็กอาจจะมองว่าหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะความรู้บนอกกะลา คือหนังสือที่ให้ความรู้ให้ประโยชน์ ดังนั้นเด็กก็จะมองว่าภาพทุกภาพที่นำเสนอเป็นเรื่องจริงที่สามารถทำตามได้โดยไม่มีผิด เพราะฉะนั้นหากมีภาพการทำร้ายร่างกายหรือทะเลาะวิวาท การ์ตูนก็จะใช้วิธีการวาดภาพ

กลุ่มควีนบั๊กรกระทำเหล่านั้น หรือใช้ภาพการวิ่งไล่กันแทนการชกต่ออย่าทำร้ายร่างกายกัน นอกจากนี้ ภาพการใช้เวทย์มนต์ หรืออภินิหารต่างๆ ก็จะถูกตัดออกเพราะเป็นภาพที่ดูเกินจริงไป สำหรับหนังสือความรู้ซึ่งอาจจะทำให้หนังสือดูไม่น่าเชื่อถือ

“...มันจะการ์ตูนอย่างเดียวไม่ได้ เช่นให้พี่ต่อวินขนาดขว้างอ๊ับอ๊อบออกนอกโลกได้ แต่มันก็ไม่ใช่แบบ *magic* ไม่ได้ถึงกับมีเวทย์มนต์เกินจริงหรือจะมีอาวุธสายฟ้าฟาดมันก็ไม่ได้ เพราะมันมีความรู้เป็นกรอบ มันเลยถูกควบคุมบางส่วนไว้..” (ภัทรพร สังข์พวงทอง, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2553)

นอกจากนี้ ภัทรพรได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ในการจำหน่ายหนังสือการ์ตูนสารคดี ความรู้นอกกะลาในช่วงแรกๆ มีบุคคลทั่วไป และนักวิชาการบางท่านได้ท้วงติงในเรื่องของภาพ ความรุนแรงและความก้าวร้าวที่ไม่เหมาะสมของตัวการ์ตูนในเรื่องผ่านทางกระทู้ในเว็บไซต์ และจดหมาย ทำให้ทางกองบรรณาธิการต้องแจ้งไปยังบริษัทโพลิกอน วิซาร์ดเพื่อให้ปรับปรุงแก้ไขภาพที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว

สำหรับการนำเสนอความบันเทิงคำพูดนั้น ปรีชาวุฒิ นิรมรกล่าวว่าทางทีมงานบริษัทโพลิกอนวิซาร์ดจะทำหน้าที่ควบคุมดูแลไม่ให้มีคำพูดหยาบคาย หยาบโลน หรือคำพูดหยอก ล้อที่ไม่มีสัมมาคารวะ ยกตัวอย่างเช่นคำว่า “อ้อบ้าเอ๊ย” ซึ่งเป็นคำธรรมดาสำหรับเด็กโตหรือผู้ใหญ่ แต่หยาบเกินไปสำหรับเด็กเล็ก ดังนั้นทีมงานก็จะใช้เป็นคำว่า “เพี้ยนหรือเปล่า”

เมื่อเนื้อหาสาระความรู้และความบันเทิงทุกส่วนได้รับการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการบนนอกกะลาจนผ่านแล้ว กองบรรณาธิการบนนอกกะลาก็จะส่งงานไปยังฝ่ายพิสูจน์อักษร และเมื่อเนื้อหาทุกส่วนถูกต้องเรียบร้อย กองบรรณาธิการก็จะส่งไฟล์งานไปยังโรงพิมพ์เพื่อจัดพิมพ์รูปเล่มสำหรับจำหน่าย

พ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา

สำหรับกระบวนการสร้างสรรค์เนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลาจะแตกต่างจากหนังสือการ์ตูน เนื่องจากเป็นการทำงานภายในกองบรรณาธิการบนนอกกะลาของบริษัทที่วิบูลรพายุเดียว โดยมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

4.1.1 การคัดเลือกเรื่องจากรายการโทรทัศน์

ภัทราพรกล่าวว่า การคัดเลือกเรื่องสำหรับการผลิตพ็อคเก็ตบุ๊กนั้น บรรณารักษะการบริหารมีหลักในการคัดเลือกเรื่องไม่แตกต่างจากหนังสือการ์ตูนมากนัก คือ เป็นเรื่องที่เหมาะสมกับความเข้าใจและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก แต่ไม่ต้องเข้มงวดมากนักเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายหลักของพ็อคเก็ตบุ๊ก คือ เด็กวัยมัธยมซึ่งมีความเข้าใจในเรื่องที่ซับซ้อนและเป็นวิชาการได้ดีกว่ากลุ่มเป้าหมายของหนังสือการ์ตูนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กวัยประถม แต่ความยากของการคัดเลือกเรื่องสำหรับการพ็อคเก็ตบุ๊ก คือ การจัดหมวดหมู่เนื้อหาในแต่ละเล่ม ซึ่งหมายความว่า บรรณารักษะการบริหารจะต้องจัดเรื่องที่มีลักษณะประเด็นคล้ายคลึงกันเข้าไว้ด้วยกัน แล้วจัดพิมพ์ออกมาเป็น 1 เล่มโดยตั้งชื่อเล่มเพื่อแสดงถึงหมวดหมู่ของเรื่องทั้งหมดที่นำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา เรื่อง “สา (ระ) อาหาร” จะนำเสนอเรื่องราวทั้งหมด 6 ตอน โดยแต่ละตอนจะกล่าวถึงสินค้าประเภทอาหาร ได้แก่ ลูกชิ้น น้ำตาล เกลือ นม กาแฟ และไข่ไก่

4.1.2 การคัดเลือกเนื้อหาในตอน

สำหรับการคัดเลือกประเด็นและรายละเอียด กองบรรณารักษะจะเน้นการตัดทอนมากกว่าการเพิ่มเติมเนื่องจากพื้นที่ที่จำกัดในแต่ละตอน และด้วยจุดประสงค์ของกองบรรณารักษะกรบนอกกะลาที่ไม่ต้องการให้พ็อคเก็ตบุ๊กมีลักษณะเหมือนหนังสือเรียน ดังนั้นรายละเอียดที่ปรากฏใน 1 ตอนของพ็อคเก็ตบุ๊กจึงเป็นเหมือนการย่อความจากรายการโทรทัศน์ โดยเน้นการสรุปประเด็นหลักเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจอย่างรอบด้าน โดยอาจมีการเพิ่มเติมประเด็นย่อย หรือรายละเอียดเล็กน้อยแต่ไม่บ่อยนัก ส่วนหลักในการตัดทอนรายละเอียดนั้นก็คล้ายคลึงกับหนังสือการ์ตูนที่เน้นการตัดทอนรายละเอียดเฉพาะกิจการ ข้อมูลตัวเลข และข้อมูลล้ำสมัย

“อย่างเรื่องความรู้นี้มันไม่ใช่เรื่องเดี๋ยวนะ มันมีหลายเรื่อง มันถูก grouping เป็นหมวดหมู่ แล้วเนื้อหามันไม่ได้เยอะเกินไป แล้วเราก็มองว่าแล้วเราจะทำเยอะไปทำไม ถ้าเราทำเยอะๆหนังสือเล่มนี้จะไม่ต่างจากหนังสือเรียน พอไม่ต่างจากหนังสือเรียนบู๊ เด็กก็จะรู้สึกว่าจะซื้อหนังสือเรียนเข้าไปทำไม” (ภัทราพร สังข์พวงทอง, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2553)

สำหรับการคัดเลือกภาพ ภัทราพรกล่าวเพิ่มเติมว่าพ็อคเก็ตบุ๊กจะนำเสนอภาพจริงที่เคยปรากฏทางรายโทรทัศน์ทั้งหมดโดยไม่มีการสร้างสรรค์ภาพใหม่ โดยกองบรรณาธิการจะเป็นฝ่ายคัดเลือกภาพที่สอดคล้องกับประเด็นที่กำลังนำเสนอในแต่ละหน้า

4.1.3 การสร้างสรรค์วิธีการนำเสนอเนื้อหา

ภัทราพรกล่าวว่า ถึงแม้กลุ่มเป้าหมายของพ็อคเก็ตบุ๊กจะเป็นเด็กในช่วงวัยที่โตกว่ากลุ่มเป้าหมายของหนังสือการ์ตูน แต่ผู้เขียนก็พยายามที่จะนำเสนอเนื้อหาด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไปในแต่ละตอนเช่นเดียวกับหนังสือการ์ตูนเพื่อไม่ให้ผู้อ่านรู้สึกเบื่อที่ต้องเปิดมาเจอการตกทาย การเดินเรื่องหรือการสรุปรูปแบบเดิมๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ ตอน “ไหมไทย” ซึ่งผู้เขียนเล่าเรื่องผ่านมุมมองของหนอนไหม หรือให้หนอนไหมเป็นตัวเล่าเรื่องซึ่งหนอนไหมก็จะเรียกตนเองว่า “ฉัน” และเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นกับชีวิตของเขาจนถึงตอนจำหน่ายรังไหม จากนั้นการเล่าเรื่องจึงกลับมาเป็นการบรรยายแบบปกติ

4.1.4 การสร้างสรรค์ความบันเทิง

สำหรับความบันเทิงที่ปรากฏในพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลาจะไม่ชัดเจน หรือเป็นเรื่องเป็นราวเหมือนกับหนังสือการ์ตูน โดยส่วนใหญ่จะเป็นภาพการ์ตูนสัตว์ และการ์ตูนกบแสดงสีหน้าท่าทางในลักษณะต่างๆ เพื่อสร้างความผ่อนคลายให้กับผู้อ่าน และเพื่อคงคุณลักษณะของความเป็นสื่อสาระบันเทิงเอาไว้ โดยทางกองบรรณาธิการจะเป็นฝ่ายออกแบบและวางตำแหน่งตัวการ์ตูนกบตามหน้าต่างๆ ซึ่งบรรณาธิการบริหารจะเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมระหว่างภาพกับเนื้อหาที่นำเสนอ

“พี่ไม่ค่อยสนใจเรื่องความสวยงามหรอก ดูความหมายของมันมากกว่า อย่างภาพกบยื่นกอดกับปลาหูในหานี้โอเค แต่ถ้ามันยื่นกอดกับแมว ไม่ใช่แล้ว ภาพมันก็ต้องมีความหมาย (ภัทราพร สังข์พวงทอง, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2553)

สรุป

จากการศึกษาการสร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์สารบันเทิงที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์กบนอกกะลาซึ่งได้แก่ หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊ก ความรู้

นอกกะลา พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหา และความบันเทิงทั้งหมด 2 ปัจจัย คือ

1. **ผู้ผลิตสื่อ** กล่าวคือ ผู้ผลิตสื่อ ซึ่งหมายถึงกองบรรณาธิการบนอกกะลา และบริษัทโพลกอนนิซาร์ดจะเป็นบุคคลหลักในการกำหนดปริมาณเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ โดยบรรณาธิการบริหารจะเป็นผู้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย และรูปแบบสื่อให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นกองบรรณาธิการบนอกกะลาจะทำหน้าที่วางโครงเรื่องเพื่อเกิดบทความนอกกะลา ในขณะที่ทีมงานบริษัทโพลกอนนิซาร์ดจะทำหน้าที่วางโครงเรื่องหนังสือการ์ตูน โดยบุคลากรทั้ง 2 ฝ่ายมีความตั้งใจที่จะเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้นอกเหนือจากที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์ โดยการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลบุคคล หนังสือ และอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้กองบรรณาธิการบนอกกะลา และทีมงานบริษัทโพลกอนนิซาร์ดยังทำหน้าที่สร้างสรรค์กลวิธีการนำเสนอ และรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา โดยทีมงานทั้งสองบริษัทมีความตั้งใจที่จะสร้างความน่าสนใจให้กับสื่อโดยการคิดวิธีการเปิด-ปิดเรื่อง หรือการดำเนินเรื่องในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละตอน

2. **ธรรมชาติสื่อ** กล่าวคือ รายการโทรทัศน์ หนังสือการ์ตูน และพ็อคเก็ตบุ๊กมีคุณสมบัติของสื่อที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น หนังสือการ์ตูนเป็นสื่อที่มีจุดเด่นเรื่องการนำเสนอภาพ โดยหนังสือการ์ตูนสามารถสร้างสรรค์ภาพนิ่งได้แบบไม่มีขีดจำกัด ดังนั้นหนังสือการ์ตูนจึงมีการเพิ่มเติมภาพบางส่วนที่รายการโทรทัศน์ไม่สามารถถ่ายทำหรือสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ด้วยเหตุผลทางเทคนิค และข้อจำกัดของระยะเวลาการเตรียมเทปออกอากาศ ยกตัวอย่างเช่น ภาพทำบินของเครื่องบินต่างๆ ซึ่งกล้องไม่สามารถจับภาพได้ทันและชัดเจน แต่หนังสือการ์ตูนสามารถแสดงลักษณะทำบินที่ละเอียดได้ อีกทั้งยังสามารถนำเสนอลักษณะภาพและภาษาเพื่อความบันเทิงได้โดยไม่กระทบพื้นที่เนื้อหาความรู้ และเงินทุน นอกจากนี้หนังสือการ์ตูนยังมีการนำเสนอเนื้อหาเชิงคำนวณในขณะที่รายการโทรทัศน์ไม่นำเสนอเนื่องจากผู้ชมอาจต้องใช้ระยะเวลานานในการคิดคำนวณและจดจำข้อมูล แต่รายการโทรทัศน์มีระยะเวลาการนำเสนอที่จำกัด

บทที่ 5

ผลการวิจัยสื่อสารคดีเชิงละคร

รายการโทรทัศน์ “คนค้นคน” ของบริษัททีวีบูรพาจำกัด เป็นรายการดokuserialมาหรือสารคดีเชิงนิยาย/ละครประเภทสารคดีบุคคลที่เน้นการนำเสนอเรื่องราวชีวิตที่โดดเด่น หรือน่าสนใจของบุคคลต่างๆซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ไม่มื่อชื่อเสียงในสังคมเพื่อปลูกฝังแนวคิดในการดำรงชีวิต และสร้างกำลังใจในการดำรงชีวิตให้กับผู้ชม ต่อมาบริษัททีวีบูรพาได้คัดเลือกบางตอนที่ออกอากาศมาผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งได้แก่ พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสาร “ศ.คน” ซึ่งนำเสนอถึงข้อเท็จจริง และสอดแทรกความเป็นนิยาย/ละครในลักษณะของการสร้างอารมณ์เช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ โดยมี

ข้อเท็จจริง

รายการโทรทัศน์คนค้นคน พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสารศ.คน เน้นการนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตของบุคคลซึ่งมีทั้งที่เป็นเหตุการณ์สำคัญและเหตุการณ์ทั่วไปในชีวิตประจำวัน โดยในส่วนของข้อเท็จจริงนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ เนื้อหาและการนำเสนอเนื้อหา

1. เนื้อหา

จากการศึกษารายการโทรทัศน์คนค้นคน พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสารศ.คนทั้ง 4 ตอนซึ่งได้แก่ ยายไฮ ลุงเสรี แหลม และปู่เย็น พบว่าสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 2 ชนิดแบ่งหมวดหมู่ข้อเท็จจริงออกเป็น 3 หมวด คือ ประวัติส่วนตัว ประสบการณ์ชีวิต และความคิดความเชื่อ โดยรายการโทรทัศน์คนค้นคน พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสารศ.คน นำเสนอประเด็นและรายละเอียดในแต่ละหมวดข้อเท็จจริงเหมือนและแตกต่างกันดังนี้

รายการโทรทัศน์

จากการศึกษาพบว่า รายการโทรทัศน์คนค้นคนนำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 3 ประเด็นหลัก คือ ประวัติส่วนตัว ประสบการณ์ชีวิต ความคิดความเชื่อ และเหตุการณ์ทั่วไป ดังนี้

1.1 ประวัติส่วนตัว

จากการศึกษาเนื้อหาความรู้ในหมวดหมู่ “ประวัติส่วนตัว” พบว่า รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 3 ประเด็น ดังนี้

1.1.1 ชื่อ-นามสกุล รายการโทรทัศน์มีการนำเสนอชื่อ-นามสกุลของคนต้นเรื่อง (บุคคลเจ้าของเรื่องราวที่นำเสนอ) ทั้งชื่อจริง และชื่อเล่น โดยขึ้นเป็นข้อความด้านล่างของหน้าจอโทรทัศน์ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอชื่อเท็จจริงเรื่อง “ชื่อ-นามสกุลของปู่เย็น” จากตอน “ปู่เย็น เฒ่าพระนาง”

ตัวอย่างเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “ชื่อ-นามสกุล”

ข้อความ : เย็น แก้วมณี (ปู่เย็น)

ภาพที่1: ภาพตัวอย่างภาพช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “ชื่อ-นามสกุลคนต้นเรื่อง”

1.1.2 อายุ รายการโทรทัศน์มีการระบุถึงอายุของคนต้นเรื่องทั้งอายุในช่วงปัจจุบัน (ปีที่รายการโทรทัศน์นำเรื่องราวออกอากาศ) เพื่อแสดงถึงความขัดแย้งกันระหว่างอายุ และการกระทำหรือวิถีชีวิตของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอชื่อเท็จจริงเรื่อง “อายุของยายไฮ” จากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” และ “อายุเริ่มต้นการช่วยงานบุญของลุงเสรี”

ตัวอย่างเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “อายุ”

พิธีกรรมภาคสนาม: ...ที่บ้านโนนตาล กิ่งอำเภอโนนตาล จังหวัดอุบลราชธานี มีหญิงชราคนหนึ่ง ผมหงอก อายุ 76 ปี (ภาพหญิงชราคนหนึ่ง) ได้ตัดสินใจออกจากบ้าน ละทิ้งครอบครัวเพื่อมาปลูกกระท่อม เรือนพักหลังเล็กๆที่สันฝาย ที่อ่างเก็บน้ำห้วยละห้า และใช้ชีวิตอยู่ตามลำพัง...(ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน)

ภาพที่ 2: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “อายุคนต้นเรื่อง”

1.1.3 พื้นฐานครอบครัว รายการโทรทัศน์มีการนำเสนอถึงพื้นฐานครอบครัวโดยเน้นถึงพี่น้องของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “พี่น้องของลุงเสรี” ซึ่งลุงเสรีบอกเล่าถึงจำนวน และสถานะภาพพี่น้องทั้งหมดของตนเอง

ตัวอย่างเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “พื้นฐานครอบครัว”

พี่เช็ด : นั่นภาพใครครับลุงเสรี (ภาพผู้หญิง ผู้ชายบนฝายนั่งบ้านลุงเสรี)

ลุงเสรี : นั่น น้องสาว น้องชาย ตายไปแล้ว ตายเพราะเสียชีวิต

พี่เช็ด : ปกติมีพี่น้องกี่คนครับ

ลุงเสรี : ไม่มากหรอก 2-3 คนพอ

ภาพที่ 3: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “พื้นฐานครอบครัวของคนต้นเรื่อง”

1.2 ประสบการณ์ชีวิต

จากการศึกษาเนื้อหาความรู้ในหมวดหมู่ “ประวัติส่วนตัว” พบว่า รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 3 ช่วงเวลา ดังนี้

1.2.1 ประสบการณ์ชีวิตช่วงอดีต หมายถึง วิถีชีวิต การกระทำ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็กจนถึงช่วงก่อนเกิดจุดพลิกผันชีวิต ซึ่งแบ่งประสบการณ์ออกเป็น 3 ประเภท คือ วิถีชีวิต ชีวิตครอบครัว และการประกอบอาชีพ

1.2.1.1 วิถีชีวิต หมายถึง การกระทำใดๆที่บุคคลปฏิบัติซ้ำจนเป็นนิสัย หรือเป็นกิจวัตร ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “วิถีชีวิตของปู่เย็น” จากตอน “แกะรอย ปู่เย็น” ซึ่งอดีตเพื่อนบ้านของปู่เย็นบอกเล่าเกี่ยวกับวิถีชีวิตด้านการกินอยู่ของปู่เย็นในสมัยอดีต

ตัวอย่างเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์วิถีชีวิตคนต้นเรื่อง”

อดีตเพื่อนบ้าน : แกเป็นคนขี้เหนียวนะ แกกินแต่ปลา ไม่เคยซื้ออะไรใครกินหรอก ทั้งผัวทั้งเมีย แกนะขี้เหนียว กินปลาอย่างเดียว เห็นไหมนะ ปลาต้มหวาน ต้มเค็ม แกงปลาตะพึดตะพือ ถ้ามดขยี้กินปลาไม่เบื่อหรอก แกว่าไม่เบื่อหรอก มีวิตามิน

ภาพที่ 4: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “ประสบการณ์วิถีชีวิตคนต้นเรื่องในอดีต”

1.2.1.2 ชีวิตครอบครัว หมายถึง เรื่องราวของการแต่งงาน ชีวิตคู่ และบุตรหลาน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ชีวิตครอบครัวของปู่เย็น” จากตอน “แกะรอยปู่เย็น” พิธีกรระบุข้อมูลเกี่ยวกับภรรยาปู่เย็น โดยมีปู่เย็นเล่าเสริมถึงเรื่องราวชีวิตคู่ของตนเองในอดีต

ตัวอย่างเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์ชีวิตครอบครัวคนต้นเรื่องในอดีต”

พิธีกร : นี่คือภาพของคุณย่าเอิบ เจริญสุขนะครับ ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชีวิตของปู่ จากปู่ไปหลายปีแล้วนะครับ

...

พิธีกร : ตอนนี้มีของที่ปู่รักปู่หวงบ้างไหมในตู้มันนะ

ปู่เย็น : มี รูปแฟนฉัน แก้วลิบเอ็ด ตาย

พิธีกร : อยู่กันกี่ปีครับ

ปู่เย็น : โอ๊ย...นานหนักหนา ตั้งแต่ก่อนญี่ปุ่นขึ้นอีก นาน

ภาพที่ 5: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์ชีวิตครอบครัวคนต้นเรื่องในอดีต”

1.2.1.3 การประกอบอาชีพ หมายถึง การทำงานบางอย่างให้กับบุคคล

หรือกลุ่มคนเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีค่าตอบแทนการกระทำเป็นเงินหรือสิ่งของต่างๆ สำหรับการดำรงชีวิต ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “การประกอบอาชีพของปู่เย็น” จากตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระหนง” ซึ่งอดีตนายจ้างของปู่เย็นเป็นผู้บอกเล่าลักษณะอาชีพของปู่เย็นและปัญหาที่เกิดขึ้น

ตัวอย่างเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์การประกอบอาชีพของคนต้นเรื่อง”

พีธีค : ตอนนั้นแกทำอะไรให้ป่าบ้างครับ

คุณเรณู : แกก็เลี้ยงวัวแล้วก็ทำเนื้อที่โรงฆ่าสัตว์นี่ อยู่ใกล้ๆ

พีธีค : ปู่เขาทำอะไรครับ เลี้ยง หรือว่าฆ่า

คุณเรณู : แกเป็นคนทำ ชำแหละ แกไปเลี้ยงวัวทางวัดทางโน้น เขาว่าคนขโมย แกก็ไม่ให้ขโมยไข่ใหม่ แกเป็นคนเลี้ยง เอาไปไม่ได้สิ จับแกมัดไว้กับต้นไม้แล้วก็เอาวัวไป

ภาพที่ 6: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์การประกอบอาชีพของคนต้นเรื่องในอดีต”

1.2.2 **ประสบการณ์ชีวิตช่วงจุดพลิกผันชีวิต** หมายถึง การกระทำ หรือ เหตุการณ์ที่ส่งผลให้คนต้นเรื่องมีชีวิตที่มีประสบการณ์ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากช่วงอดีต ซึ่งนำเสนอเนื้อหาประเภท “เหตุการณ์ทั่วไป” ดังนี้

1.2.2.1 **เหตุการณ์** หมายถึง การกระทำ หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นและจบลง ในระยะเวลาหนึ่งซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ชีวิตครอบครัว หรือการประกอบอาชีพ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาเรื่อง “จุดพลิกผันชีวิตของยายไฮ” จากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” ซึ่งพิธีกรบอกเล่าถึงการสร้างเขื่อนห้วยละห้าซึ่งเป็นเหตุการณ์จุดพลิกผันที่ทำให้ยายไฮและครอบครัวต้องสูญเสียที่ทำกินและเริ่มต้นต่อสู้เพื่อเรียกร้องที่นาคืนจากรัฐ

ตัวอย่างการนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “เหตุการณ์ชีวิตคนต้นเรื่องช่วงจุดพลิกผัน”

พิธีกรภาคสนาม: ...ทางสำนักงานพัฒนาเร่งรัดชนบทก็ยังคงดึงดันที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ต่อไปซึ่งในที่สุดก็สร้างจนแล้วเสร็จในปี 2521 ซึ่งในขณะที่ผู้คนส่วนใหญ่กำลังยินดีกับการได้แหล่งน้ำแหล่งใหม่ประจำหมู่บ้าน แต่ครอบครัวของยายไฮกลับเฝ้ามองด้วยความขมขื่นเมื่อเห็นน้ำค่อยๆ ไหลเข้าท่วมทับที่นาจนผืนดินทั้งผืนล่มสลายไปต่อหน้าต่อตา และนับตั้งแต่นั้น โศกนาฏกรรมของครอบครัวชาวนาครอบครัวนี้ก็เริ่มต้นขึ้น

ภาพที่ 7: ภาพช่วงรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “เหตุการณ์ในชีวิตช่วงจุดพลิกผัน”

1.2.3 **ประสบการณ์ชีวิตช่วงปัจจุบัน** หมายถึง วิถีชีวิต การกระทำ หรือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากเกิดจุดพลิกผันในชีวิต ซึ่งแบ่งลักษณะประสบการณ์ได้ 3 ประเภท คือ วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ และเหตุการณ์ทั่วไป

1.2.3.1 **วิถีชีวิต** รายการโทรทัศน์นำเสนอถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “วิถีชีวิตของแหลมและครอบครัว” ซึ่งพิธีกรพูดคุยกับแหลมเกี่ยวกับการหุงหาอาหารโดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในไร่

ตัวอย่างการนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “วิถีชีวิตของคนต้นเรื่องในปัจจุบัน”

พิธีกร : นี่ทั้งหมดที่เรากินเป็นผลผลิตจากน้ำพริกน้ำแรงในพื้นที่เล็กๆของแหลมนะครับ (ภาพ น้ำพริก ผักต้ม ปลาทอด แกง ฯลฯ) ความจริงแบบนี้เขาเรียกว่าอยู่ดีกินดีใช่ไหม

แหลม : ครับ อยู่ดีกินดี แต่ก่อนผมก็ซี้เกียจอยู่หรอก ปลูกอะไรก็ไถ่ยกกว่าจะได้กิน คิดไปคิดมาก็มาถึงวันนี้ก็...ปลูกดีกว่า (หัวเราะ) อยากกินอะไรเราก็ปลูก

ภาพที่ 8: ภาพช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “วิถีชีวิตของคนต้นเรื่อง”

1.2.3.2 **การประกอบอาชีพ** รายการโทรทัศน์นำเสนอถึงลักษณะอาชีพ วิธีการประกอบอาชีพ และรายได้จากการประกอบอาชีพของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “การประกอบอาชีพของปุ๋ยนั่น” จากตอน “ปุ๋ยนั่น เฒ่าพระนาง” ซึ่งพิธีกรภาคสนามบอกเล่าถึงการประกอบอาชีพหาปลาในแม่น้ำเพชรบุรี

ตัวอย่างการนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “การประกอบอาชีพของคนต้นเรื่องในปัจจุบัน”

พิธีกร : ทุกๆปีครับ ปีหนึ่งอย่างน้อยก็เจ็ดแปดเดือน หรือไม่บางทีก็หลายปีติดต่อกันที่ปล่อยเรืออาศัยอยู่ในแม่น้ำเพชรบุรีตรงจุดนี้นะครับ จนมันกลายเป็นเฝ้าเรือ หรือก็คืออรัญชรของปู่ไปแล้ว โดยการดำรงชีพด้วยการทำงานแห่งชีวิตเพียงอย่างเดียว นั่นก็คือการดักควนหาปลาครับ

ภาพที่ 9: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอเนื้อหาเรื่อง “การประกอบอาชีพของคนต้นเรื่องในปัจจุบัน”

1.2.4 เหตุการณ์ทั่วไป หมายถึง การกระทำ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและจบลง ในระยะเวลาหนึ่งซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ชีวิตครอบครัว หรือการประกอบอาชีพซึ่งแบ่งเหตุการณ์ ได้ 2 ประเภท คือ เหตุการณ์บุคคล และเหตุการณ์สิ่งแวดล้อม

1.2.4.1 เหตุการณ์บุคคล หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคลซึ่ง อาจเป็นได้ทั้งคนต้นเรื่อง และบุคคล ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “การขุดเจาะ เชื้อนของยายไฮ” จากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” โดยพิธีกรบอกเล่าถึงเหตุการณ์ขณะที่ยายไฮ และครอบครัวลงมือขุดเจาะเชื้อนเพื่อระบายที่ท่วมอยู่ในที่นา

ตัวอย่างการนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “เหตุการณ์บุคคล”

พิธีกร : วันนี้เป็นวันที่ 4 แล้วนะครั้บที่ยายไฮและครอบครัวที่ประกอบด้วยลูกๆทั้ง 10 คนและ หลานๆกำลังร่วมแรงร่วมใจกันพยายามขุดเจาะฝายเพื่อที่จะระบายน้ำออก เพื่อจะได้ที่นาของตน คืนนะครั้บ เป็นความพยายามของคนทั้งหมดในครอบครัว จะเห็นว่าวันแรกก็อาจจะเริ่มต้นเพียง แค่การขุดเจาะพื้นดินธรรมดา แต่ว่าวันนี้งานคือหน้าไปพอสมควรนะครั้บ

ภาพที่ 10: ตัวอย่างช่วงรายการที่มีการนำเสนอเนื้อหาเรื่อง “เหตุการณ์บุคคล”

1.2.4.2 **เหตุการณ์สิ่งแวดล้อม** หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ สัตว์ สิ่งของ หรือธรรมชาติทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ปัญหาแม่น้ำเพชรบุรีเน่าเสีย” จากตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระนง” ซึ่งพิธีกรภาคสนามกล่าวถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแม่น้ำเพชรบุรี

ตัวอย่างเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “เหตุการณ์สิ่งแวดล้อม”

ผู้ดำเนินรายการ : ไม่เพียงแต่สังขารของชายชราคนหนึ่งเท่านั้นนะครับที่ร่วงโรยไปตามกาลเวลา แต่ทว่าแม่น้ำที่เคยเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ และมีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์สายหนึ่งก็เปลี่ยนแปลงไปชนิดที่ไม่อาจไหลย้อนกลับเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 11: ภาพช่วงรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์เหตุการณ์สิ่งแวดล้อม”

1.3 ความคิดความเชื่อ

จากการศึกษาเนื้อหาความรู้ในหมวดหมู่ “ความคิดความเชื่อ” พบว่า รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 2 ประเด็น ดังนี้

1.3.1 **ความคิดความเชื่อทางจิตใจ** หมายถึง ความคิดความเชื่อ แนวคิด หรือหลักคำสอนต่างๆที่เป็นหลักในการยึดเหนี่ยวจิตใจ หรือจรรโลงใจ ไม่ได้มีผลในทางปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอความคิดความเชื่อเรื่อง “ชีวิตกับสะพาน” จากตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระนง” ซึ่งปู่เย็นกล่าวเปรียบเทียบชีวิตมนุษย์กับสะพานที่มีขึ้นแล้วก็ลงเพื่อสอนให้มนุษย์มองเห็นสังขารของชีวิตและมองความตายเป็นเรื่องธรรมชาติ

ตัวอย่างเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “ความคิดความเชื่อทางจิตใจ”

ปู่เย็น: คนเราเหมือนสะพานนี้ ขึ้น มาๆๆ แล้วก็ลง ตาย เปรียบๆ ตรงกลางก็กำลังแข็งแรง กำลังดี ตรงกลางเนี่ย ตรงปลายๆ ก็อ่อนลง อ่อนลง คนเราก็เหมือนกัน สูงแล้วก็ต่ำ พอสุดก็ตาย

1.3.2 **ความคิดความเชื่อทางการปฏิบัติ** หมายถึง ความคิดความเชื่อ แนวคิด หรือหลักคำสอนต่างๆที่เป็นแนวทางในการควบคุมความประพฤติของบุคคล ยกตัวอย่างเช่น ความคิดความเชื่อเรื่อง “การพึ่งตนเอง” จากตอน “แหลมอรหันต์ชาวนา” ซึ่งแหลมกล่าวถึงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องการพึ่งตนเองซึ่งเป็นแนวทางที่ตนเองใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต

ตัวอย่างเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “ความคิดความเชื่อทางการปฏิบัติ”

แหลม: พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผมยึดมาตลอด พระองค์ท่านจะตรัสเรื่องการพึ่งตนเองไว้ทุกเรื่อง เวลาที่พระองค์ท่านให้พระราชดำรัสผมจะฟังประจำเลย ผมจะเอาจากที่พระองค์ท่านได้ตรัสนำมาใช้ในชีวิตประจำวันเพราะสิ่งที่พระองค์ท่านคิดในแต่ละเรื่องมันเข้ากับชีวิตของผม เข้ากับการทำงานของผม คือผมอยากพึ่งตนเอง พระองค์ท่านก็ตรัสเรื่องการพึ่งพาตนเองว่าการพึ่งตนเองต้องทำอย่างไรถึงจะพึ่งตนเองได้

ภาพที่ 12: ภาพตัวอย่างช่วงรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ความคิดความเชื่อคนต้นเรื่อง”

พื้คเก็ตบู้ค

จากการศึกษาพบว่า พื้คเก็ตบู้คนำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 3 ประเด็นหลัก เช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ คือ ประวัติส่วนตัว ประสบการณ์ชีวิต และความคิดความเชื่อ ดังนี้

1.1 ประวัติส่วนตัว

จากการศึกษาเนื้อหาข้อเท็จจริงรู้ในหมวด “ประวัติส่วนตัว” พบว่า พื้คนำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 3 ประเด็นเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ คือ ชื่อ-นามสกุล อายุ และพื้นฐานครอบครัว โดยมีการบูรณาการเนื้อหาจากรายการโทรทัศน์ทั้งหมด 1 ประเด็น คือ พื้นฐานครอบครัว ดังนี้

1.1.1 **พื้นฐานครอบครัว** จากการศึกษาพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องพื้นฐานครอบครัว” ทั้งหมด 3 ตอน คือ ยาย แหลม อรหันต์ชาวนา และปู่เย็น เป็นอยู่ โดยพบการบูรณาการทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมข้อมูลครอบครัวของคนต้นเรื่องในลักษณะที่หลากหลายกว่าที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “สมาชิกครอบครัวคนต้นเรื่อง” จากตอน “ແລມ ອຣຮັນຕ໌ຊາວນາ” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะพ่อ-แม่ของແລມ ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเพิ่มเติมถึงปู่ของແລມซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ปลุกฝังเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ให้กับແລມตั้งแต่วัยเด็ก

ตารางที่ 1: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องพื้นฐานครอบครัวแบบผนวก

ประเด็น		รายการโทรทัศน์	พ็อคเก็ตบุ๊ก
สมาชิกครอบครัว	บิดา-มารดา	ข้อความ: “ประมุข สมบูรณ์: แม่ / “ประสาร สมบูรณ์: พ่อ” (อรหันต์ชาวนา)	รายละเอียด: ประสาน และประมุขแทบไม่ได้สอนหรือฝึกฝนແລມให้ออกแดดตากตร้าทำงานหนักดังเช่นลูกชาวนาคคนอื่นๆ (ตอน แลม อรหันต์ชาวนา หน้า 12)
	ปู่	X	หลังจากพ่อแม่จากไปแสวงหาหนทางทำเงิน เช่นเดียวกับชาวนาส่วนใหญ่ในช่วงหมดฤดูทำนา เด็กชายอย่างແລມไม่สามารถฝากชีวิตน้อยๆเอาไว้กับใครได้ นอกจากปู่ บุญยัง สมบูรณ์ ผู้มีอายุห่างกับหลานรกราว 60 ปี (ตอน แลม อรหันต์ชาวนา หน้า 17)

1.2 ประสบการณ์ชีวิต

จากการศึกษาเนื้อหาความรู้ในหมวดหมู่ “ประสบการณ์ชีวิต” พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 3 ช่วงเวลา ดังนี้

1.2.1 **ประสบการณ์ชีวิตช่วงอดีต** สำหรับประสบการณ์ช่วงอดีตนั้นพ็อคเก็ตบุ๊กแบ่งประเภทประสบการณ์ออกเป็น 4 ประเภท คือ การศึกษา วิถีชีวิต ชีวิตครอบครัว และการประกอบอาชีพ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเพียง 3 ประเภทโดยไม่ได้นำเสนอเรื่อง “การศึกษา”

1.2.1.1 **การศึกษา** หมายถึง เรื่องราวเกี่ยวกับการเรียนของคนต้นเรื่องทั้งเรื่องสถานศึกษา สาขาวิชา ระดับการเรียนรู้ ฯลฯ โดยรายการโทรทัศน์นำเสนอทั้งหมด 4 ตอน คือ ยายไฮ ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้ไม่น่าบ่นถือ แหลม อรหันต์ชาวนา และปู่เย็น เป็นอยู่ โดยถือเป็นการบูรณาการในลักษณะของการผนวก กล่าวคือ เป็นการเพิ่มเติมประเด็นข้อเท็จจริงให้หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตในอดีตของคนต้นเรื่องได้รอบด้านมากขึ้น

ตารางที่ 2: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการศึกษาแบบผนวก

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	พื้ดเกิดตบู้ค
การศึกษาของแหลม	X	รายละเอียด: แหลมจบการศึกษาสูงสุดที่ชั้น ป.6 ในโรงเรียนใกล้บ้าน และไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนต่อมัธยม ปู่ของเขาจึงพาไปฝากเข้าเรียนที่สายวิชาชีพที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัด...แหลมเข้าเรียนในสาขาช่างวิทยุ-โทรทัศน์...(ตอน แหลม อรหันต์ชาวนา หน้า 33)

1.2.1.2 **วิถีชีวิต** จากการศึกษาเรื่อง “วิถีชีวิตในอดีต” พบว่า พื้ดเกิดตบู้คมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องวิถีชีวิตในอดีตของคนต้นเรื่องทั้งหมด 2 ตอน คือ ยาย และแหลมอรหันต์ชาวนา โดยพบการบูรณาการทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง ดังนี้

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาโดยการเชื่อมโยงช่วงเวลาจากปัจจุบันสู่อดีต ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “วิถีชีวิตของแหลมในวัยเด็ก” จากตอน “แหลมอรหันต์ชาวนา” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะวิถีชีวิตของแหลมในปัจจุบัน ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเพิ่มเติมถึงวิถีชีวิตในอดีตซึ่งเป็นรากฐานของการทำเกษตรอินทรีย์ของแหลมในปัจจุบัน

ตารางที่ 3: ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาเรื่องวิถีชีวิตของคนต้นเรื่องในอดีตแบบเชื่อมโยง

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	พื้ดเกิดตบู้ค
วิถีชีวิตของแหลมในอดีต	X	รายละเอียด: เกือบทุกวัน แหลมจะเดินตามหลังปู่ออกไปยังท้องนาเพื่อทำงานต่างๆที่ได้รับมอบหมาย ครั้นพอตกเที่ยงปู่ก็จะไปหาพืชผักในป่า เอากลับมาทำอาหารด้วยกัน 2 คน (ตอน แหลม อรหันต์ชาวนา หน้า 20)

1.2.1.3 **ชีวิตครอบครัว** จากการศึกษาเรื่อง “ชีวิตครอบครัว” พบว่า พืศเกิดตบู่คมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องชีวิตครอบครัวในอดีตทั้งหมด 1 ตอน คือ ยาย โดยพบการบูรณาการทั้งหมด 2 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง และการผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงอดีตและมีความเกี่ยวข้องกับปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “การใช้ชีวิตคู่ของยายไฮในอดีต” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะช่วงปัจจุบัน ในขณะที่พืศเกิดตบู่คนำเสนอเพิ่มเติมถึงชีวิตคู่ของยายไฮในอดีตซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงพื้นฐานบทบาทหน้าที่ในการดูแลครอบครัวของยายไฮและสามีในปัจจุบัน

ตารางที่ 4: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องชีวิตครอบครัวในอดีตแบบเชื่อมโยง

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	พืศเกิดตบู่ค
การใช้ชีวิตคู่ของยายไฮ	X	รายละเอียด: ยายเดินนำหน้า ตาเดินตามหลัง ยายพูดอะไรออกไป ตาฟังเอาไว้ ไม่เข้าใจอะไรถามใหม่ ห้ามเถียงเด็ดขาด(ตอน ยาย หน้า 29)

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมคุณลักษณะของคู่ครองคนต้นเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านรู้จักตัวตนของบุคคลดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในที่นี้หมายถึงการเพิ่มเติมลักษณะนิสัยของสามียายไฮ

ตารางที่ 5: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องชีวิตครอบครัวแบบผนวก

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	พืศเกิดตบู่ค
คู่ครองของยายไฮ	X	รายละเอียด: ตาเป็นลูกเจ้าของนาที่อยู่ติดกัน หมู่ผู้เฒ่าขี้บวมที่ไม่ถนัดจับสาว หลงไหลหลังมาเป็นชีวิตจิตใจ (ตอน ยาย หน้า 28)

1.2.1.4 **การประกอบอาชีพ** จากการศึกษาเรื่อง “การประกอบอาชีพ” พบว่า พืศเกิดตบู่คมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องประกอบอาชีพในอดีตทั้งหมด 3 ตอนคือ ยาย ลุงเสรีคนบุญผู้หยาบซ่าคนบ้าผู้ร่าเริง และแหลมอรหันต์ชาวนา โดยพบการบูรณาการเนื้อหา 1 ลักษณะ คือ การผนวก และการเพิ่มเติม ดังนี้

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมข้อมูลเรื่องชื่ออาชีพของคนต้นเรื่องในอดีตในลักษณะที่หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “อาชีพของแหลมในอดีต” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอแค่อาชีพการทำเกษตรเคมี และเกษตรอินทรีย์ ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเพิ่มเติมถึงอาชีพช่างไฟฟ้า ซึ่งปัญหาจากการประกอบอาชีพช่างไฟฟ้าเป็นเหตุผลที่ทำให้แหลมตัดสินใจหันมาทำการเกษตรในที่ดินของตนเอง

ตารางที่ 6: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการประกอบอาชีพในอดีตแบบผนวก

ประเด็น		รายการโทรทัศน์	พ็อคเก็ตบุ๊ก
อาชีพของแหลมในอดีต	ช่างไฟฟ้า	X	รายละเอียด: แหลมเก็บเอาเงิน 520 บาทที่ได้จากค่าแรง 8 วันในกรุงเทพฯ รวมเข้ากับเงินที่พ็อคเก็ตบุ๊กมอบให้ กลับมาซื้อเครื่องมือเครื่องมือเปิดร้านซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าเล็กๆน้อยๆที่บ้าน (ตอน แหลม อรหันต์ชวานา หน้า 41)
	เกษตรเคมี	พิธีกร : แหลมเคยทำนาแบบใช้ปุ๋ยใช้ยามาก่อนไหม แหลม : เคยครับ ตอนนั้นก็หลง ไม่สว่าง ผมก็ใช้ยาใช้ปุ๋ยทุกอย่างนะ เขาจ้างนะ เรณู : ถ้ามีหญ้าเราก็ใช้ยาฆ่าหญ้าฉีดซะ แต่ถ้าข้าวไม่งามก็เอาปุ๋ยมาหว่านซะ	รายละเอียด: ในช่วงที่แหลมแต่งงานใหม่ๆ และย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านโนนยางของภรรยา วิถีชีวิตของเขาเริ่มถูกแทรกแซงด้วยเกษตรเคมีซึ่งแหลมก็ได้แตกต่างอะไรกับชาวไร่ทั่วไปที่ต้องการให้ได้ข้าวหรือผลผลิตของตนเองเติบโต ออกดอกออกผลอย่างรวดเร็ว...(ตอน แหลม อรหันต์ชวานา หน้า 75)

1.2.2 **ประสบการณ์ชีวิตช่วงจุดพลิกผัน** จากการศึกษาพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องประสบการณ์ชีวิตช่วงจุดพลิกผันทั้งหมด 1 ตอน คือ ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบซ้า คนบ้าผู้นำนั้บถือ โดยพบการบูรณาการ 1 ลักษณะคือ การผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องจุดพลิกผันชีวิตของคนต้นเรื่องให้ละเอียดกว่ารายการโทรทัศน์ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การเพิ่มเติมเหตุการณ์ซึ่งเป็นจุดพลิกผันในชีวิตที่ทำให้ลุงเสรีเลือกที่จะหันมาช่วยเหลือสังคมอย่างเต็มตัว ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอแค่ช่วงอายุที่เกิดจุดพลิกผัน แต่ไม่ได้นำเสนอถึงเหตุการณ์

ตารางที่ 7: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องประสบการณ์ชีวิตจุดพลิกผันแบบผนวก

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	พ็อคเก็ตบุ๊ก
จุดพลิกผันชีวิตของลุงเสรี	<p>พีเช็ด : ไปเที่ยวเล่นก็ได้ ทำไมต้องไปช่วย</p> <p>ลุงเสรี : ความเสือกหรืออะไรผมก็ไม่รู้ ผมบอกไม่ถูกเหมือนกัน</p> <p>พีเช็ด : มาทำอย่างนี้กี่ปีแล้วครับ</p> <p>ลุงเสรี : ก็ตั้งแต่อายุ 20 กว่า ประมาณ 22-23</p> <p>พีเช็ด : ให้อี...40 ปี</p>	<p>รายละเอียด: ภูทำอย่างนี้ครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 ตอนนั้นที่วัดปลักแรตเขาเมืองนัยยะอะไรสักอย่างจำไม่ได้ รู้แต่ว่าเขาต้องการกระเทียม พระเขาก็มาขอเรียไรแต่เสือกไม่มีใครให้ ก็เลยต้องลงมาเสือกด้วยตัวเอง ปรากฏว่าพอลงมาแล้วได้ผล จากนั้นก็เลยทำมาเรื่อย (3 ลุง 3 โลก หน้า 85)</p>

1.2.3 ประสบการณ์ชีวิตช่วงปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่าพ็อคเก็ตบุ๊กแบ่งลักษณะประสบการณ์ออกเป็น 3 ประเภทเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ คือ วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ และเหตุการณ์ทั่วไป ดังนี้

1.2.3.1 **วิถีชีวิต** จากการศึกษาพบว่าพ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องวิถีชีวิตปัจจุบันทั้งหมด 1 ตอน คือ ยาย โดยพบการบูรณาการทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การเติมเต็ม ดังนี้

- การบูรณาการแบบเติมเต็ม ได้แก่ การนำเสนอถึงลักษณะวิถีชีวิตของคนต้นเรื่องอย่างละเอียดครบถ้วน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอถึงวิถีชีวิตของยายไฮหลังน้ำท่วมที่นาซึ่งยายไฮและครอบครัวต้องดำรงชีวิตด้วยการหาของป่าแลกข้าว โดยรายการโทรทัศน์นำเสนอเพียงลักษณะปัญหาในการเก็บของป่าแลกข้าว ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเพิ่มเติมถึงชนิดของป่า สถานที่แลกข้าว วิธีการแลกข้าว รายละเอียดปัญหาที่เจอ และแนวทางแก้ไขปัญหาซึ่งทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องการดำรงชีวิตด้วยการเก็บของป่าแลกข้าวได้อย่างสมบูรณ์

ตารางที่ 8: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องวิถีชีวิตในช่วงปัจจุบันแบบเติมเต็ม

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	พ็อคเก็ตบุ๊ก
วิถีชีวิตของ ยายไฮ	<p>ลูกสาวยายไฮ: บางบ้านเขาสงสาร เขาก็ให้ข้าวเยอะ แล้วให้พวกผักพวกปลาน้อยๆ แล้วไปเจอบางบ้านก็ให้แต่ของฝากแล้วก็ให้ข้าวเราหน่อยเดียว</p>	<p>รายละเอียด: เจ้าของบ้านเดินมาดูของในตะกร้าหอบพร้อมลูกสาววัยหกขวบ หล่อนหยิบมันเทศและข้าวโพดต้มส่งให้ลูกสาว หยิบผักสามสี่กำ ปลาแห้งและกล้วยสุก เดินนำของไปเก็บแล้วกลับมาหยิบผักและกล้วยสุกไปอีกเต็มสองมือ หล่อนกลับมามีอีกครึ่งพร้อมขันใบเล็ก ๆ กับข้าวเปลือกเม็ดลีบๆ ในขัน...(ตอน ยาย หน้า 122)</p>

1.2.3.2 **การประกอบอาชีพ** จากการศึกษาพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเรื่องการประกอบอาชีพเพิ่มเติมทั้งหมด 1 ตอน คือ ยาย โดยพบการบูรณาการทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การเติมเต็ม ดังนี้

- การบูรณาการแบบเติมเต็ม ได้แก่ การเพิ่มเติมรายละเอียดการประกอบอาชีพของคนต้นเรื่องอย่างครบถ้วน ซึ่งในที่นี้หมายถึง การนำเสนอรายละเอียดในเรื่องการประกอบอาชีพรับจ้างของยายไฮหลังจากที่นางู้น้ำท่วม ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอแค่ชื่ออาชีพ ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอรายละเอียดทั้งเรื่องสถานที่ทำงาน ลักษณะงาน และปัญหาในการทำงาน

ตารางที่ 9: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการประกอบอาชีพช่วงปัจจุบันแบบเติมเต็ม

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	พ็อคเก็ตบุ๊ก
การประกอบอาชีพของยายไฮในปัจจุบัน	พี่ประสาน : ก็คือช่วงพอเราไม่มีนาที่จะให้ทำนาได้ แม่ก็ต้องออกไปหาข้าวมาเลี้ยงเรา ลูกสาวยายไฮ: ค่ะ ก็ต้องออกไปขายแรงงานก่อนที่กรุงเทพฯ พอกลับมาก็ลงไปอยู่ที่สวนริมโขงที่บ้านดอนจิ้ง ก็ไปหาพักหาปลา	รายละเอียด: ลวดแข่งๆตัดเป็นท่อนสั้นๆวางอยู่ข้างกาย ยายหยิบขึ้นมาทีละซี่ เกร็งข้อมือรวบเหล็กในแผงเข้าหากัน สอดลวดมัดเป็นมุมเฉียง รวบปลายสองข้างแล้วออกแรงบิด... (ตอน ยาย หน้า 136)

1.2.3.3 **เหตุการณ์ทั่วไป** พ็อคเก็ตบุ๊กมีการแบ่งเหตุการณ์ออกเป็น 2 ประเภทเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ คือ เหตุการณ์บุคคล และเหตุการณ์สิ่งแวดล้อม ดังนี้

เหตุการณ์บุคคล จากการศึกษาเรื่อง “เหตุการณ์บุคคล” พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด 3 ตอน คือ ยาย ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือและแหลม อรหันต์ชาวนา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการเพิ่มเติมเหตุการณ์ช่วงปัจจุบันหลังออกสื่อ โดยพบการบูรณาการทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาในลักษณะของการเพิ่มเติมเรื่องราวที่เชื่อมต่อกันระหว่างปัจจุบันขณะออกสื่อและหลังออกสื่อ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “เหตุการณ์ในชีวิตแหลมหลังออกสื่อ” ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอถึงเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตของแหลมหลังจากออกรายการคนค้นคน

ตารางที่ 10: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องเหตุการณ์บุคคลแบบเชื่อมโยง

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	พ็อคเก็ตบุ๊ก
เหตุการณ์ในชีวิตแหลมช่วง ปัจจุบันหลังออกสื่อ	X	ชีวิตตอนนี้เป็นอย่างไงบ้าง สบายดีมั๊ย เห็นว่า ถูกเชิญไปบรรยายบ่อยเหลือเกิน โดยรวมก็สบายดีนะ แต่ช่วงนี้จะเดินสายบ่อย หน่อย...บางทีก็มีพวกราวนา ชำราชากร แล้วก็ นักศึกษามาดูงานที่นาของเราบ้าง...(ตอน แหลมอรหันต์ราวนา หน้า 127)

เหตุการณ์สิ่งแวดล้อม จากการศึกษาเรื่อง “เหตุการณ์สิ่งแวดล้อม” พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด 2 ตอน คือ ยาย และปู่เย็น เป็นอยู่ ซึ่งมีทั้งการเพิ่มเติมเหตุการณ์ในช่วงอดีต และปัจจุบันหลังออกสื่อ โดยพบการบูรณาการทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง ดังนี้

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเพิ่มเติมเรื่องราวซึ่งเป็นผลต่อเนื่องของเหตุการณ์ที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ หรือเรียกได้ว่าเป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาจากช่วงเวลาหนึ่งสู่อีกช่วงเวลาหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่องปัญหาดินเค็ม จากตอน “ยาย” ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากการที่ที่นาของยายไฮถูกน้ำท่วมขังมาเป็นเวลานานกว่า 27 ปี

ตารางที่ 11: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมแบบเชื่อมโยง

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	พ็อคเก็ตบุ๊ก
ปัญหาดินเค็ม	X	ดินเค็มมันกัดกินรากข้าว มันใจมดีจากเบื้อง ล่างใต้พื้นดิน ลำต้นอวบใหญ่มวลใบแข็งแรง ไม่มีประโยชน์อะไรเมื่อฐานรากขาดสะบั้น ยาย ได้นาคิน แต่นาของยายต่างไปจากเมื่อวันคิน เก่าก่อน

1.3 ความคิดความเชื่อ

จากการศึกษาเนื้อหาความรู้ในหมวดหมู่ “ความคิดความเชื่อ” พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความคิดความเชื่อ 2 ลักษณะเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1.3.1 ความคิดความเชื่อทางจิตใจ จากการศึกษาพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการนำเสนอเรื่อง “ความคิดความเชื่อทางจิตใจ” เพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ในเชิงบูรณาการ

เนื่องจากสื่อทั้ง 2 ประเภتناเสนอความคิดความเชื่อทางจิตใจเพียง 1 เรื่องคือเรื่อง “ชีวิตกับสะพาน” จากตอน “ปู่เย็น เต่าทะนง” ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบชีวิตมนุษย์กับสะพานที่มีขึ้นและมีลง เหมือนกับชีวิตมนุษย์ที่มีเกิดและมีตาย

1.3.2 **ความคิดความเชื่อทางการปฏิบัติ** จากการศึกษาพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเรื่อง “ความคิดความเชื่อทางการปฏิบัติ” ทั้งหมด 1 ตอน คือ แผลม อรหันต์ชาวนา โดยพบการบูรณาการ 1 ลักษณะ คือ การผนวก ดังนี้

- บูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การนำเสนอความคิดความเชื่อของคนต้นเรื่องเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การเพิ่มเติมความคิดความเชื่อของแผลมเรื่อง “วัตถุนิยม” ซึ่งเป็นความคิดความเชื่อที่แผลมยึดติดเมื่อครั้งอดีต

ตารางที่ 12: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องความคิดความเชื่อทางการปฏิบัติแบบผนวก

ประเด็น		รายการโทรทัศน์	พ็อคเก็ตบุ๊ก
ความคิด ความเชื่ออดีต	ความคิด ความเชื่อเรื่อง วัตถุนิยม	X	รายละเอียด: ในตอนนั้นแนวคิดของแผลมจะมุ่งไปที่ความสุขเปลือกนอกเป็นหลัก เด็กหนุ่มคิดแต่เพียงว่าจะทำอย่างไรให้มีเงินติดตัวเยอะๆ จะทำอย่างไรให้มีงานโก้นหูเพื่อที่คนอื่นจะได้มองเขาด้วยสายตาชื่นชมระคนอิจฉา...(หน้า 34)
ความคิด ความเชื่อ ปัจจุบัน	ความคิด ความเชื่อเรื่อง การพึ่งพา ตนเอง	แผลม : เวลาที่พระองค์ท่านให้พระราชดำรัส ผมจะฟังประจำเลย ผมจะเอาจากที่พระองค์ท่านได้ตรัสนำมาใช้ในชีวิตประจำวันเพราะสิ่งที่พระองค์ท่านคิดในแต่ละเรื่องมันเข้ากับชีวิตของผม เข้ากับการทำงานของผม คือผมอยากพึ่งตนเอง พระองค์ท่านก็ตรัสเรื่องการพึ่งพาตนเองว่าการพึ่งตนเองต้องทำอย่างไรถึงจะพึ่งตนเองได้	รายละเอียด: “...อย่างทำกับทำปลาไปขาย มันยังต้องให้ลูกค้าซื้อถึงจะได้ตั้งค์ แต่เราไม่ต้องถูกใช้หรือขึ้นอยู่กับใคร ทำเอง หาเอง หยุดเอง กินเอง กำหนดเองทุกอย่าง” (หน้า 69)

เมื่อวิเคราะห์การบูรณาการเนื้อหาที่พบในพ็อคเก็ตบุ๊กทั้ง 5 ลักษณะ ได้แก่ การเชื่อมโยง การรวมกัน-ร่วมกัน การผนวก การประสาน และการเติมเต็ม พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 4 ลักษณะ คือ คำนิยาม ลักษณะเฉพาะ เหตุ-ผล และการกระทำ ดังนี้

1. คำนิยาม ได้แก่ ชื่อสมาชิกครอบครัว ชื่ออาชีพของคนต้นเรื่อง เช่น ชื่ออาชีพที่แหลมเคยทำในอดีต จากตอน “แหลม อรหันต์ชาวนา”
2. ลักษณะเฉพาะ ได้แก่ คุณลักษณะ คุณสมบัติ ข้อดี หรือข้อเสียของสิ่งต่างๆ เช่น คุณลักษณะนิสัยของสามียายไฮ จากตอน “ยาย”
3. ที่มา ได้แก่ ที่มา หรือจุดกำเนิดของเหตุการณ์ใดๆ เช่น ที่มาของการช่วยเหลือสังคมของลุงเสรี จากตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ”
4. การกระทำ ได้แก่ วิถีชีวิตในวัยเด็กของคนต้นเรื่อง เช่น วิถีชีวิตของแหลม จากตอน “แหลม อรหันต์ชาวนา”

สรุปการเพิ่มเติมเนื้อหาเชิงบูรณาการในพ็อคเก็ตบุ๊ก

จากการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเนื้อหาจากรายการโทรทัศน์ครบทั้ง 3 หมวดเนื้อหา คือ ประวัติความเป็นมา ประสบการณ์ชีวิต และความคิดความเชื่อ โดยสามารถแจกแจงประเด็น และตอนที่พบการบูรณาการได้ดังนี้

ตารางที่ 13: การเปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาระหว่างหมวด

ประเด็น		ตอน		ยายไฮ	ลุงเสรี	แหลม	ปู่เย็น	รวม		
ประวัติส่วนตัว	ชื่อ-นามสกุล							0	3	
	อายุ							0		
	พื้นฐานครอบครัว	√		√	√			3		
ประสบการณ์ชีวิต	ช่วงอดีต	การศึกษา	√	√	√	√			4	
		วิถีชีวิต	√		√				2	
		ชีวิตครอบครัว	√						1	
		การประกอบอาชีพ	√	√	√				3	
	ช่วงจุดพลิกผัน	เหตุการณ์			√					1
		ช่วงปัจจุบัน	วิถีชีวิต	√						1
			การประกอบอาชีพ	√						1
			เหตุการณ์	บุคคล	√	√	√			
ทั่วไป	ธรรมชาติ	√				√		2		
ความคิด		ทางจิตใจ							0	1
	ความเชื่อ	ทางการปฏิบัติ			√			1		
รวม				9	4	6	3	22		

จากข้อมูลในตารางดังกล่าวสรุปได้ว่า พืชเกิดบึก ตอที่มีการบูรณาการเนื้อหาได้หลากหลายประเด็นที่สุด คือ “ยาย” ซึ่งพบการบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด 2 หมวดรวม 9 ประเด็น

สำหรับหมวดเนื้อหาที่มีการบูรณาการเนื้อหาได้หลากหลายประเด็นมากที่สุด คือ หมวด “ประสบการณ์ชีวิต” ซึ่งพบการเพิ่มเติมเนื้อหาครบทั้ง 9 ประเด็น

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์การบูรณาการเนื้อหาที่พบในประเด็นความรู้ทั้งหมด สามารถแจกแจงการบูรณาการได้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

ตารางที่ 14: การเปรียบเทียบลักษณะการบูรณาการ

ประเด็น		ลักษณะ		เชื่อมโยง	รวมกัน	ผนวก	ประสาน	เติมเต็ม	รวม
ประวัติความเป็นมา		ชื่อ-นามสกุล							0
		อายุ							0
		พื้นฐานครอบครัว				√			1
ประสบการณ์ชีวิต	ช่วงอดีต	การศึกษา		√					1
		วิถีชีวิต		√					1
		ชีวิตครอบครัว		√		√			2
		การประกอบอาชีพ				√			1
	ช่วงจุดพลิกผัน	เหตุการณ์				√			1
		ช่วงปัจจุบัน	วิถีชีวิต						√
	การประกอบอาชีพ						√	1	
	เหตุการณ์ทั่วไป		บุคคล	√					
ธรรมชาติ			√						1
ความคิดความเชื่อ	ทางจิตใจ								0
	ทางการปฏิบัติ				√				1
รวม				5	0	5	0	2	12

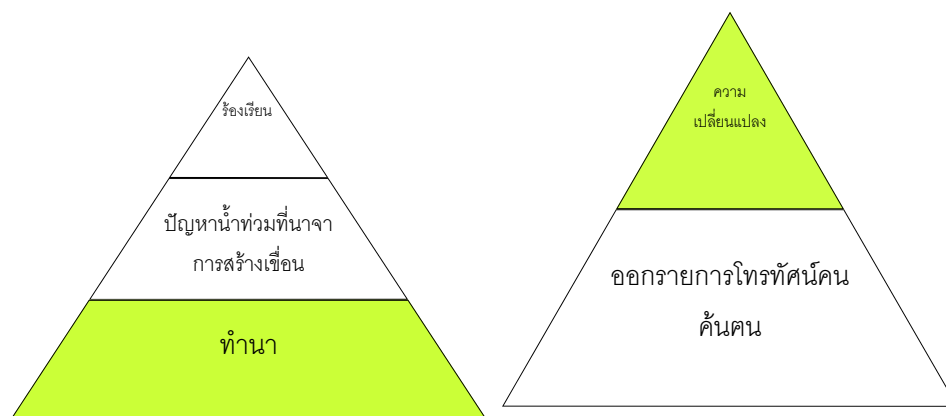
จากตารางข้างต้นสรุปได้ว่า พืชเกิดบึกมีการบูรณาการเนื้อหาในลักษณะของ “การเชื่อมโยง” และ “การผนวก” มากที่สุด คือ 5 ประเด็น รองลงมาคือการเติมเต็ม

จากการศึกษาประเด็นที่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด สามารถแบ่งลักษณะเนื้อหาที่พืชเกิดบึกนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ได้ 5 ลักษณะ คือ คำนิยาม ลักษณะเฉพาะ เหตุ-ผล และการกระทำ

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้แจกแจงแนวทางการเพิ่มเติมเนื้อหาออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

1. **การเพิ่มเติมเนื้อหาตามช่วงเวลา** หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้ตามลำดับเวลาข้อมูล หรือเหตุการณ์ซึ่งได้แก่ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยการเพิ่มเติมเนื้อหาที่พบในพ็อคเก็ตบุ๊ก คือ การเพิ่มเติมเนื้อหาช่วงอดีต ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “วิถีชีวิตของยายไฮสมัยอดีต” ซึ่งกล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ของยายไฮก่อนเจ้าหน้าที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจะเข้ามาดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำจนเป็นเหตุให้ที่นายยายไฮประสบปัญหาน้ำท่วมเพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นถึงภาพความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างช่วงชีวิตที่มีความสุขของยายไฮก่อนน้ำท่วมที่นาและช่วงชีวิตที่เต็มไปด้วยความทุกข์ขณะน้ำท่วมที่นา และการบูรณาการเนื้อหาช่วงปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น นำเสนอเรื่อง “เหตุการณ์ชีวิตของแหลม” ซึ่งบอกเล่าถึงความเปลี่ยนแปลงในชีวิตของแหลมหลังจากออกรายการโทรทัศน์

แผนภาพที่ 1: การเพิ่มเติมเนื้อหาตามช่วงเวลา

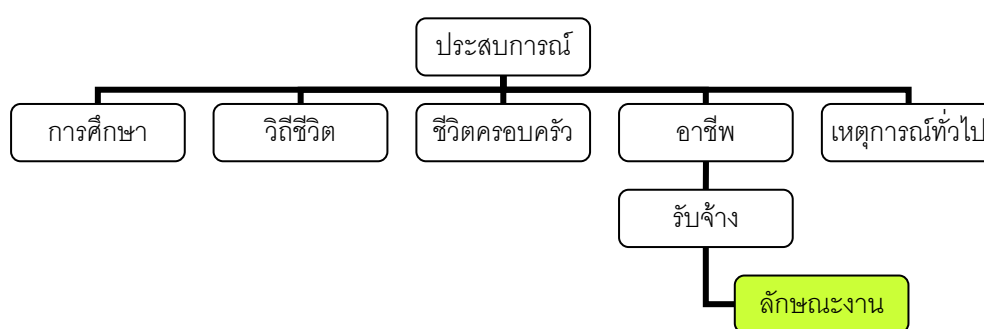

2. **การเพิ่มเติมเนื้อหาตามทิศทาง** หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาตามระดับของเนื้อหาซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ การบูรณาการแนวตั้ง และการบูรณาการแนวนอน ดังนี้

2.1 **การเพิ่มเติมเนื้อหาตามทิศทางแนวตั้ง** หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้ในระดับที่ต่างกัน โดยพ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเนื้อหาแนวตั้งเชิงลึก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวตั้งแบบลงลึก หมายถึง การเพิ่มเติมประเด็นย่อยจากประเด็นใหญ่ หรือการเพิ่มเติมรายละเอียดในประเด็นที่นำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์ชีวิตของยายไฮช่วงปัจจุบัน” จากเรื่อง “ยาย” ซึ่งพ้องเกิดปัญคนำเสนอถึงการประกอบอาชีพรับจ้างของยายไฮ โดยมีการเพิ่มเติมประเด็นย่อยเกี่ยวกับลักษณะงาน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพความทุกข์และการต่อสู้ดิ้นรนของยายไฮหลังจากประสบปัญหาน้ำท่วมที่นาได้ชัดเจนมากขึ้น

แผนภาพที่ 2: การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวตั้งแบบลงลึก

2.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวนอน หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาข้อเท็จจริงในระดับเดียวกันไม่ว่าจะเป็นระดับประเด็นหลัก ประเด็นย่อย หรือรายละเอียด โดยพ้องเกิดปัญคนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติม 2 ลักษณะ คือ เนื้อหาคู่เหมือน และเนื้อหาคู่ต่าง ดังนี้

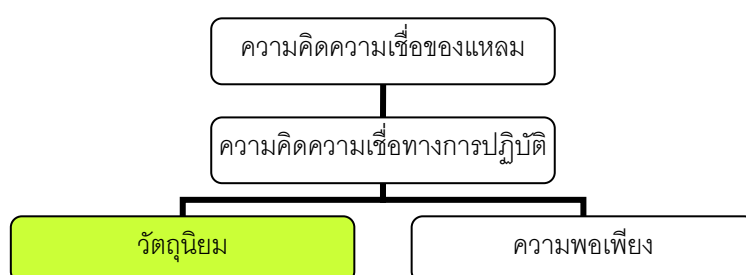
2.2.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาที่มีลักษณะคล้ายตามกัน หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงในระดับเดียวกัน มีจุดยืนร่วมกัน และไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอประเด็นข้อเท็จจริงเรื่อง “พื้นฐานครอบครัวยายไฮ ซึ่งพ้องเกิดปัญคนำเสนอประเด็นย่อยเพิ่มเติมเรื่อง “สมาชิกครอบครัว” เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักถึงชีวิตความเป็นมาของยายไฮมากยิ่งขึ้น

แผนภาพที่ 3: การเพิ่มเติมเนื้อหาที่มีลักษณะเหมือนกัน

2.2.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาที่มีลักษณะไม่คล้ายตามกัน หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาความรู้ในระดับเดียวกันแต่มีจุดยืนต่างกัน หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “ความคิดความเชื่อของแหลม” ในส่วนของความเชื่อทางการปฏิบัติซึ่งพ้องกับผู้นำเสนอความคิดความเชื่อเรื่อง “วัตถุนิยม” ซึ่งเป็นความเชื่อในอดีตซึ่งตรงข้ามกับความคิดความเชื่อในปัจจุบันเรื่อง “ความพอเพียง” เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นถึงความคิดความอ่านของแหลมในอีกแง่มุมหนึ่งและเห็นถึงความเป็นมนุษย์ซึ่งมีทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดี

แผนภาพที่ 4: การเพิ่มเติมเนื้อหาที่มีลักษณะต่างกัน

3. การเพิ่มเติมเนื้อหาตามประเภท หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาตามลักษณะของเนื้อหาซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ เนื้อหาเชิงทฤษฎี และเนื้อหาเชิงปฏิบัติ

3.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาประเภททฤษฎี หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาในลักษณะของหลักการ หรือคำอธิบายต่างๆที่ไม่ใช่การกระทำ เช่น คำนิยาม คุณลักษณะ คุณสมบัติ ประวัติส่วนตัว และความคิดเห็นต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “ต้นกำเนิดแม่น้ำเพชรบุรี” จากเรื่อง “ปู่เย็น เป็นอยู่” ซึ่งพ้องกับคำอธิบายถึงแหล่งกำเนิดแม่น้ำเพชรและทิศทางการไหลของแม่น้ำเพชร ในขณะที่รายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอความรู้ใดๆเกี่ยวกับแม่น้ำเพชรบุรี

3.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาประเภทปฏิบัติ หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาในลักษณะของการแสดงออกทางการกระทำ เช่น ขั้นตอน วิธีการ หรือการแสดงออกทางการปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “วิถีชีวิตของยายไฮช่วงปัจจุบัน” ซึ่งพ้องกับคำอธิบายให้ผู้อ่านเห็นถึงวิธีการหาข้าวปลาอาหารของยายไฮโดยการออกไปเก็บผักผลไม้ในป่าและการเดินทางไปขอแลกข้าวสารตามบ้านต่างๆ ซึ่งรายการโทรทัศน์อธิบายเพียงแค่ว่าปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

นิตยสาร

จากการศึกษา พบว่า นิตยสาร ค.คนนำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 3 ประเด็น เช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ คือ ประวัติส่วนตัว ประสบการณ์ชีวิต และความคิดความเชื่อ ดังนี้

1.1 ประวัติส่วนตัว

จากการศึกษาเนื้อหาข้อเท็จจริงในหมวด “ประวัติส่วนตัว” พบว่า นิตยสาร นำเสนอเนื้อหาครอบคลุม 3 ประเด็นเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ คือ ชื่อ-นามสกุล อายุ และ พื้นฐานครอบครัว โดยมีการบูรณาการเฉพาะประเด็นเรื่อง “พื้นฐานครอบครัว” ดังนี้

1.1.1 พื้นฐานครอบครัว จากการศึกษพบว่า นิตยสารมีการบูรณาการเนื้อหา เรื่องพื้นฐานครอบครัวของคนต้นเรื่องทั้งหมด 1 ตอน คือ ปู่เย็น ในความเป็นจริง โดยพบการบูรณาการทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การเติมเต็ม ดังนี้

- การบูรณาการแบบเติมเต็ม ได้แก่ การเพิ่มเติมข้อมูลครอบครัวคนต้นเรื่อง ได้รอบด้าน และครบถ้วนกว่ารายการโทรทัศน์ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การนำเสนอเรื่อง “พื้นฐานครอบครัวปู่เย็น” ทั้งเรื่องบ้านเกิด ชนชาติ สมาชิกครอบครัว อาชีพครอบครัว และฐานะครอบครัว ซึ่งรายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอเนื้อหาใดๆเกี่ยวกับพื้นฐานครอบครัวปู่เย็น

ตารางที่ 15: ตัวอย่างการบูรณาการเนื้อหาเรื่องลักษณะพื้นฐานครอบครัวคนต้นเรื่องแบบเติมเต็ม

ประเด็น		รายการโทรทัศน์	นิตยสาร	
พื้นฐาน ครอบครัวปู่ เย็น	บ้านเกิด	X	บ้านไม้ยกพื้นหลังกะทัดรัดกลางทุ่งในชุมชนมุสลิมแห่งบ้านป่าขวาง ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี คือที่พำนักพักพิงของตระกูล 'แก้วมณี' (ตอน ปู่เย็น ในความเป็นจริง หน้า 50)	
	ชนชาติ	X	แกไม่กินเหล้าเพราะเป็นมุสลิม (ตอน ปู่เย็น ในความเป็นจริง หน้า 52)	
	สมาชิก ครอบครัว	บิดา มารดา	X	นายสุข และนางชม สองสามีภรรยาเป็นหัวหน้าครอบครัว.. (ตอน ปู่เย็นในความเป็นจริง หน้า 50)
		พี่น้อง	X	นางชมได้ให้กำเนิดสมาชิกใหม่เพิ่มอีกคนเป็นเพศชายคนที่สามก่อนจะมีบุตรอีก 1 คนหลังจากนั้น (ตอน ปู่เย็นในความเป็นจริง หน้า 52)
	อาชีพครอบครัว	X	นายสุข และนางชม สองสามีภรรยาเป็นหัวหน้าครอบครัว ประกอบอาชีพทำไร่นา...(ตอน ปู่เย็น ในความเป็นจริง หน้า 50)	
	ฐานะครอบครัว	X	...มีฐานะพอเลี้ยงปากเลี้ยงท้องไปได้อย่างไม่ฝืดเคืองเท่าใด แต่ยังห่างไกลอยู่มากจากความสบาย (ตอน ปู่เย็น ในความเป็นจริง หน้า 50)	

1.2 ประสบการณ์ชีวิต

จากการศึกษาเนื้อหาความรู้ในหมวด “ประสบการณ์ชีวิต” พบว่า รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาครอบครัว 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงอดีต ช่วงจุดพลิกผัน และช่วงปัจจุบัน ดังนี้

1.2.1 ประสบการณ์ชีวิตช่วงอดีต พื้คเกิดบู้คแบ่งประเภทประสบการณ์ในช่วงอดีตออกเป็น 4 ประเภท คือ การศึกษา วิถีชีวิต ชีวิตครอบครัว และการประกอบอาชีพ โดยประสบการณ์เรื่อง “การศึกษา” เป็นประเภทที่นิตยสารนำเสนอเพิ่มเติมขึ้นมาออกเหนือจากรายการโทรทัศน์

1.2.1.1 **การศึกษา** จากการศึกษา พบว่า นิตยสารนำเสนอเรื่อง “การศึกษา” ของคนต้นเรื่องทั้งหมด 3 ตอน คือ ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบเข้าคนบ้าผู้นำนับถือ บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น (แหลม) และปู่เย็น ในความเป็นจริง โดยพบการบูรณาการทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาข้อเท็จจริง เรื่องการศึกษาของคนต้นเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านทราบแง่มุมชีวิตของคนต้นเรื่องเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “การศึกษาของแหลม” จากตอน “แหลมอรหันต์ชาวนา” ซึ่งหนังสือการ์ตูนนำเสนอถึงเส้นทางการศึกษาของแหลมตั้งแต่ชั้นประถมจนถึงระดับวิชาชีพ

ตารางที่ 16: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการศึกษาแบบผนวก

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	นิตยสาร
การศึกษาของแหลม	X	รายละเอียด: แหลมจบชั้น ป.6 จากโรงเรียนประชาบาลและไม่ประสบความสำเร็จในการเข้าเรียนต่อระดับมัธยม ปู่เป็นคนจูงมือหลานชายเข้าไปสมัครเรียนสายวิชาชีพกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่ตัวอำเภอฤๅษี... (ตอน บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น หน้า 89)

1.2.1.2 **วิถีชีวิต** จากการศึกษาพบว่า นิตยสารมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่อง “วิถีชีวิตในอดีต” ของคนต้นเรื่องทั้งหมด 2 ตอน คือ ยาย (นิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20) และ บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น (นิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 10) โดยมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง ดังนี้

- การบูรณาการแบบการเชื่อมโยง ได้แก่ การนำเสนอถึงเรื่องราว การดำเนินชีวิตของคนต้นเรื่องในอดีตซึ่งเป็นรากฐานของชีวิตในปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “วิถีชีวิตวัยเด็กของแหลม” จากตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” ซึ่งนิตยสารนำเสนอการใช้ชีวิตในท้องทุ่งนาของแหลมในวัยเด็กโดยมีปู่คอยสอนเรื่องการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ซึ่งวิถีชีวิตดังกล่าวเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้แหลมประสบความสำเร็จเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ในปัจจุบัน

ตารางที่ 17: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องวิถีชีวิตของคนต้นเรื่องในอดีตแบบเชื่อมโยง

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	นิตยสาร
วิถีชีวิตของแหลมในวัยเด็ก	X	รายละเอียด: “ปู่สอนผมแทบทุกเรื่อง ทั้งนิสัยการใช้ชีวิต การคบเพื่อนฝูง ไปจนถึงการทำนา พูดได้ว่าที่ผมทำมาเป็นทุกวันนี้ก็เพราะปู่เลยละ (ตอน บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น หน้า 88)

1.2.1.3 **ชีวิตครอบครัว** จากการศึกษาพบว่า นิตยสารไม่มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่อง “ชีวิตครอบครัว” ของคนต้นเรื่องเนื่องจากนิตยสารนำเสนอเนื้อหาตรงกับรายการโทรทัศน์ คือ ชื่อ-นามสกุล และอาชีพของคู่ครอง

1.2.1.4 **การประกอบอาชีพ** จากการศึกษาพบว่า นิตยสารมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่อง “การประกอบอาชีพ” ของคนต้นเรื่องทั้งหมด 1 ตอน คือ แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ (นิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20) โดยมีการบูรณาการทั้งหมด 1 ลักษณะ คือ การผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมเกร็ดความรู้เรื่องการทำนาของคนต้นเรื่องซึ่งช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับชนิดข้าว และวิธีการปลูกข้าวแต่ละชนิด ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “การทำนาของยายไฮ” จากตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” ซึ่งนิตยสารนำเสนอเพิ่มเติมถึงวิธีการทำนาของยายไฮและครอบครัวซึ่งรายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอถึงเรื่องดังกล่าว

ตารางที่ 18: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการประกอบอาชีพของคนต้นเรื่องในอดีตแบบผนวก

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	นิตยสาร
วิธีการทำนาของยายไฮและครอบครัว	X	รายละเอียด:...เกี่ยวกับข้าวดอกเสริก็ย่างเข้าสี่เดือน ก็ได้เวลาข้าวกลางที่ปลูกไว้ในนาดอนห่านน้ำออกรวง ได้เก็บเกี่ยวต่อเนื่องกันไป เสริข้าวกลางก็พอดีเกี่ยวข้าวหนัก ปลูกอยู่ในนาหลุม ใช้เวลาปลูกนานกว่า ให้ผลผลิตดี (ตอน แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ หน้า 39)

1.2.2 **ประสบการณ์ชีวิตช่วงจุดพลิกผัน** จากการศึกษาพบว่า นิตยสารมีการบูรณาการเนื้อหาเรื่อง “ประสบการณ์ชีวิตช่วงจุดพลิกผัน” ทั้งหมด 2 ตอน คือ แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ (นิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20) และ ลุงเสริ คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้่นานับถือ

(นิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 17) โดยมีการบูรณาการเนื้อหา 2 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง และการผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเพิ่มเติมเหตุการณ์ในอดีตซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ช่วงจุดพลิกผันของคนต้นเรื่อง ซึ่งปรากฏในตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” โดยนิตยสารนำเสนอเพิ่มเติมถึงเหตุผลการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยละห้าที่บ้านโนนตาลซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาน้ำท่วมที่นายไฮ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะเหตุการณ์การสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยละห้า

ตารางที่ 19: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องจุดพลิกผันในชีวิตคนต้นเรื่องแบบเชื่อมโยง

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	นิตยสาร
ผลจากการสร้างอ่างเก็บน้ำ	พิธีกร : ทางสำนักงานพัฒนาเร่งรัดชนบทก็ยังคงตั้งต้นที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ต่อไป ซึ่งในที่สุดก็สร้างจนแล้วเสร็จในปี 2521 ซึ่งในขณะที่ผู้คนส่วนใหญ่กำลังยินดีกับการได้แหล่งน้ำแหล่งใหม่ประจำหมู่บ้าน แต่ครอบครัวของยายไฮกลับเฝ้ามองด้วยความขมขื่นเมื่อเห็นน้ำค่อยๆไหลเข้าท่วมทับที่นา	รายละเอียด: น้ำในฝายไม่ได้ไหลเข้ามาท่วมข้าวในนาของแกไปเท่านั้น แต่ยังทำชีวิตของแก และลูกๆอีกสิบคนจมหายไปในความสิ้นหวังตั้งแต่อายุได้ห้าสิบ (ตอน แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ หน้า 41)
จุดพลิกผันของชีวิตยายไฮ	X	รายละเอียด: “ความจริงแล้ว ฝ่ายนี้ทางเขากำหนดไว้แล้วว่าจะสร้างที่ห้วยหินลาดหมู่บ้านที่ถัดขึ้นไปจากบ้านโนนตาล แต่พอนายช่างลงไปสำรวจพื้นที่ พวกหินลาดรู้ว่าที่ดินจะต้องจมน้ำก็ถือปืนออกมาขับไล่ ไม่ยอมให้เข้าไปสำรวจถ้าไม่สร้างก็ต้องส่งบขกลับคืน ฝ่ายเจ้ากรรมก็มาลงเอยที่บ้านโนนตาลเพราะกำนันในสมัยนั้นรู้จักกัน พูดจกกันได้ (ตอน แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ หน้า 41)

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมเรื่องราวหรือเหตุการณ์จุดพลิกผันในชีวิตของคนต้นเรื่องซึ่งรายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาเรื่อง “จุดพลิกผันชีวิตลุงเสรี” ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเฉพาะช่วงอายุที่ลุงเสรีเริ่มหันมาช่วยเหลือสังคม ในขณะที่นิตยสารนำเสนอเพิ่มเติมถึงเหตุการณ์ที่เป็นจุดพลิกผัน

ตารางที่ 20: ตัวอย่างบูรณาการเรื่องจุดพลิกผันในชีวิตของคนต้นเรื่องแบบผนวก

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	นิตยสาร
จุดพลิกผันชีวิตของลุงเสรี	<p>พีเช็ค : ไปเที่ยวเล่นก็ได้ ทำไมต้องไปช่วย</p> <p>ลุงเสรี : ความเลือกหรืออะไรผมก็ไม่รู้ ผมบอกไม่ถูกเหมือนกัน</p> <p>พีเช็ค : มาทำอย่างนี้กี่ปีแล้วครับ</p> <p>ลุงเสรี : ก็ตั้งแต่อายุ 20 กว่า ประมาณ 22-23</p> <p>พีเช็ค : โอ้โห...40 ปี</p>	<p>รายละเอียด: ภูทำอย่างนี้ครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 ตอนนั้นที่วัดปลักแรตเขาเมืองเหี้ยอะไรสักอย่างจำไม่ได้ รู้แต่ว่าเขาต้องการกระเทียมพระเขาก็มาขอเรียไรแต่เสือกไม่มีใครให้ ก็เลยต้องลงมาเสือกด้วยตัวเอง ปรากฏว่าพอลงมาแล้วได้ผล จากนั้นก็เลยทำมาเรื่อย (3 ลุง 3 โลก หน้า 85)</p>

1.2.3 **ประสบการณ์ชีวิตช่วงปัจจุบัน** จากการศึกษาพบว่า นิตยสารแบ่งประสบการณ์ออกเป็น 3 ประเภทเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์ คือ วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ และเหตุการณ์ทั่วไป

1.2.3.1 **วิถีชีวิต** จากการศึกษา พบว่า นิตยสารมีการบูรณาการเรื่อง “วิถีชีวิตในปัจจุบัน” ของคนต้นเรื่องทั้งหมด 1 ตอน คือ แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ (นิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 20) โดยพบการบูรณาการ 1 ลักษณะ คือ การผนวก ดังนี้

- การบูรณาการแบบผนวก ได้แก่ การเพิ่มเติมลักษณะการดำรงชีวิตของยายไฮในช่วงปัจจุบันหลังจากได้รับที่นาคืนจากรัฐ ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอถึงเพียงแค่เหตุการณ์ที่ยายไฮได้รับที่นาคืนจากรัฐ

ตารางที่ 21: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการวิถีชีวิตของคนต้นเรื่องในปัจจุบันแบบผนวก

ประเด็น	รายการโทรทัศน์	นิตยสาร
วิถีชีวิตยายไฮในปัจจุบัน	X	<p>รายละเอียด: ทำนาจนได้ข้าวสุกเหลืองหอม ต้องเสียเงินจ้างรถมาเกี่ยว ข้าวที่หุงกินแต่ละมื้อ ยังต้องไปเสียเงินให้โรงสี ครกตำข้าวลูกเก่า คั่วจมนดินอยู่ข้างเรือน ไม่มีใครสนใจ (ตอน แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ หน้า 34)</p>

1.2.3.2 **การประกอบอาชีพ** จากการศึกษาพบว่า นิตยสารมีการบูรณาการเรื่อง “การประกอบอาชีพในปัจจุบัน” ของคนต้นเรื่องทั้งหมด 1 ตอน คือ “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” (นิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 20) โดยมีการบูรณาการ 1 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเพิ่มเติมสภาพชีวิตของ ยายไฮและครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหลังจากรัฐมีคำสั่งให้ระบายน้ำออกจากที่นา ของยายไฮ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องจากเหตุการณ์ที่รายการโทรทัศน์นำเสนอทิ้งไว้ คือ ยายไฮได้รับที่นาคืนจากรัฐ

ตารางที่ 22: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องการประกอบอาชีพของคนต้นเรื่องในปัจจุบันแบบ เชื่อมโยง

ประเด็น	ข้อเท็จจริงรายการโทรทัศน์	ข้อเท็จจริงนิตยสาร
การประกอบอาชีพของยายไฮ และครอบครัวในปัจจุบัน	X	รายละเอียด: ฤดูเก็บเกี่ยวที่แล้ว ชาวโนนาที่ พ่อฮ้อด ลูกชายคนโตปลูกในนาเดิมของพ่อใหญ่ ฟองยี่สิบกว่าไร่ ขายไปได้เกือบ 50,000บาท ยัง ไม่รวมข้าวเหนียวอีกส่วนหนึ่งไว้กิน... “เทียบกับตอนบ่มีนาให้ทำ บ่มีข้าวให้กินก็ดีขึ้น กว่าเดิมมาก แต่เทียบกับตอนที่น้ำยังบ่ท่วมนา แม่ มันเทียบกันบ่ได้” (ตอน แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ ยังไม่จบ หน้า 39)

1.2.3.3 **เหตุการณ์ทั่วไป** นิตยสารมีการแบ่งเหตุการณ์ออกเป็น 2 ประเภท เช่นเดียวกับ รายการโทรทัศน์ คือ เหตุการณ์บุคคล และเหตุการณ์ธรรมชาติ ซึ่งพบการบูรณาการเฉพาะเหตุการณ์ธรรมชาติ ดังนี้

เหตุการณ์ธรรมชาติ จากการศึกษาเรื่อง “เหตุการณ์ธรรมชาติ” พบว่า นิตยสารมีการบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด 1 ตอน คือ “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” (นิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20) โดยพบการบูรณาการ 1 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง ดังนี้

- การบูรณาการแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การเพิ่มเติมผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากเหตุการณ์ที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ ซึ่งผลกระทบในที่นี้หมายถึง ปัญหาดินเค็มในที่นาของยายไฮซึ่งเป็นผลมาจากการที่ที่นาถูกน้ำขังมาเป็นเวลานานถึง 27 ปี

ตารางที่ 23: ตัวอย่างการบูรณาการเรื่องเหตุการณ์ธรรมชาติแบบเชื่อมโยง

ประเด็น	ข้อเท็จจริงรายการโทรทัศน์	ข้อเท็จจริงนิตยสาร
ปัญหาดินเค็ม	X	รายละเอียด: ผ่านไปอีกปี ข้าวในนาก็ยังล้มระเนระนาด ไม่เว้นแม้แต่ข้าวดอก ข้าวเบาที่ปลูกง่าย ก็ยวบเร็ว...สุดท้ายก็สังเกตเห็นว่า มีน้ำสีคล้ำเป็นแอ่งๆ ควายชอบมาเลียกิน บางครั้งผีเสื้อก็มาลงเป็นฝูงๆ สรุปได้ว่า ดินดีริมห้วยของแก กลายเป็นดินเค็มเค็ม-เค็ม จนปลูกอะไรไม่งามไปเสียแล้ว (ตอน แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ หน้า 36)

1.3 ความคิดความเชื่อ

จากการศึกษาเนื้อหาความรู้ในหมวดหมู่ “ความคิดความเชื่อ” พบว่านิตยสารไม่มีการบูรณาการเนื้อหาในหมวดหมู่ดังกล่าวเนื่องจากนิตยสารนำเสนอความคิดความเชื่อเพียง 1 ประเภท คือ ความคิดความเชื่อทางการปฏิบัติ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ 2 ประเภท คือ ความคิดความเชื่อทางจิตใจ และความคิดความเชื่อทางการปฏิบัติ อีกทั้งยังนำเสนอความคิดความเชื่อทางการปฏิบัติได้ไม่ครบถ้วนตามที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ

เมื่อวิเคราะห์การบูรณาการเนื้อหาที่พบในนิตยสารทั้ง 5 ลักษณะ ได้แก่ การเชื่อมโยง การรวมกัน-ร่วมกัน การผนวก การประสาน และการเติมเต็ม พบว่า นิตยสารมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 4 ลักษณะ คือ คำนิยาม ลักษณะเฉพาะ เหตุ-ผล และการกระทำ ดังนี้

1. คำนิยาม ได้แก่ ชื่ออาชีพของคนต้นเรื่อง เช่น ชื่ออาชีพที่แหลมเคยทำในอดีต จากตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น”
2. ลักษณะเฉพาะ ได้แก่ คุณลักษณะ คุณสมบัติ ข้อดี หรือข้อเสียของสิ่งต่างๆ เช่น ลักษณะทางพื้นฐานครอบครัวของปู่เย็น จากตอน “ปู่เย็นในความเป็นจริง”
3. ที่มา ได้แก่ ที่มา หรือจุดกำเนิดของเหตุการณ์ใดๆ เช่น ที่มาของโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยละห้า จากตอน “ยาย”
4. การกระทำ ได้แก่ เหตุการณ์ หรือปฏิบัติตนของคนต้นเรื่อง เช่น วิธีการปลูกข้าวของยายไฮและครอบครัว จากตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ”

สรุปการเพิ่มเติมเนื้อหาเชิงบูรณาการในนิตยสาร

จากการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า นิตยสารมีการนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ทั้งหมด 2 หมวดเนื้อหา คือ ประวัติความเป็นมา และประสบการณ์ชีวิต โดยมีรายละเอียดการเพิ่มเติมเนื้อหาดังนี้

ตารางที่ 24: เปรียบเทียบการบูรณาการเนื้อหาระหว่างหมวด

ประเด็น		ตอน	ยายไฮ	ลุงเสรี	แหลม	ปู่เย็น	รวม	
ประวัติส่วนตัว	ชื่อ-นามสกุล						0	
	อายุ						0	
	พื้นฐานครอบครัว			√		√	1	
ประสบการณ์ชีวิต	ช่วงอดีต	การศึกษา		√	√	√	3	
		วิถีชีวิต	√		√		2	
		ชีวิตครอบครัว					0	
		การประกอบอาชีพ	√		√		2	
	ช่วงจุดพลิกผัน	เหตุการณ์	√	√			2	
		ช่วงปัจจุบัน	วิถีชีวิต	√				1
	การประกอบอาชีพ		√				1	
	เหตุการณ์ ทั่วไป		บุคคล					0
			ธรรมชาติ	√				1
	ความคิด	ทางจิตใจ					0	
ความเชื่อ	ทางการปฏิบัติ					0		
รวม			6	2	3	2	13	

จากข้อมูลในตารางดังกล่าวสรุปได้ว่า นิตยสารตอนที่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาได้หลากหลายประเด็นที่สุด คือ นิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20 คอลัมน์เรื่องจากปก เรื่อง “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” ซึ่งพบการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 3 หมวดรวม 6 ประเด็น

สำหรับหมวดเนื้อหาที่มีการเพิ่มเติมข้อเท็จจริงได้หลากหลายประเด็นมากที่สุด คือ หมวด “ประสบการณ์ชีวิต” ซึ่งพบการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 7 ประเด็น โดยประเด็นที่นิตยสารนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมบ่อยที่สุด คือ “การศึกษา” ซึ่งพบจากนิตยสาร 3 เรื่อง

ตารางที่ 25: การเปรียบเทียบลักษณะการบูรณาการเนื้อหา

ประเด็น		ลักษณะ	เชื่อมโยง	รวมกัน	ผนวก	ประสาน	เติมเต็ม	รวม
ประวัติความเป็นมา		ชื่อ-นามสกุล					√	1
		อายุ						0
		พื้นฐานครอบครัว						0
ประสบการณ์ชีวิต	ช่วงอดีต	การศึกษา			√			1
		วิถีชีวิต	√					1
		ชีวิตครอบครัว						0
		การประกอบอาชีพ			√			1
	ช่วงจุดพลิกผัน	เหตุการณ์	√		√			2
		ช่วงปัจจุบัน	วิถีชีวิต			√		
	การประกอบอาชีพ		√					1
	เหตุการณ์ทั่วไป		บุคคล					
ธรรมชาติ			√					1
ความคิดความเชื่อ	ทางจิตใจ							0
	ทางการปฏิบัติ							0
รวม			4	0	4	0	1	9

จากตารางข้างต้นสรุปได้ว่า นิตยสารมีการบูรณาการเนื้อหาในลักษณะของ “การเชื่อมโยง” และ “การผนวก” มากที่สุด คือ 4 ประเด็น รองลงมา คือ การเติมเต็ม

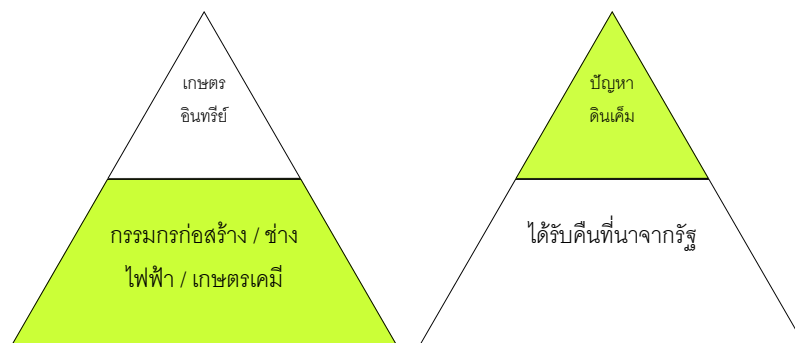
จากการศึกษาประเด็นที่มีบูรณาการเนื้อหาทั้งหมด ผู้วิจัยแบ่งลักษณะเนื้อหาที่นิตยสารนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ได้ 5 ลักษณะ คือ คำนิยาม ลักษณะเฉพาะองค์ประกอบ เหตุ-ผล และการกระทำ

เมื่อพิจารณาเนื้อหาทั้งหมดที่นิตยสารนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ สรุปได้ว่า นิตยสารมีแนวทางการเพิ่มเติมเนื้อหาข้อเท็จจริงจากรายการโทรทัศน์ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การเพิ่มเติมเนื้อหาตามช่วงเวลา หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้ตามลำดับเวลาข้อมูล หรือเหตุการณ์ซึ่งได้แก่ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยการเพิ่มเติมเนื้อหาที่พบในนิตยสาร คือ การเพิ่มเติมเนื้อหาช่วงอดีต และปัจจุบันหลังออกสื่อ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “การประกอบอาชีพของแหลมในอดีต” จากตอน “แหลม อรหันต์ชาวนา” ซึ่งกล่าวถึงลักษณะอาชีพต่างๆที่แหลมเคยทำมาก่อนการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบว่า

กว่าที่แหลมจะมีชีวิตที่สุขสบายอย่างทุกวันนี้ แหลมต้องผ่านอุปสรรคปัญหาอะไรมาบ้าง และการนำเสนอข้อเท็จจริงเรื่อง “ปัญหาดินเค็ม” จากตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” ซึ่งกล่าวถึงปัญหาดินเค็มที่เกิดขึ้นหลังจากยายไฮได้รับคืนที่นาจากรัฐ (ประเด็นสุดท้ายที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ)

แผนภาพที่ 5 : การเพิ่มเติมเนื้อหาตามช่วงเวลา

2. การเพิ่มเติมเนื้อหาตามทิศทาง หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาตามระดับของ

เนื้อหาซึ่งนิตยสารนำเสนอ 1 ลักษณะ คือ การบูรณาการแนวนอน

2.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวนอน หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหา

ข้อเท็จจริงในระดับเดียวกันไม่ว่าจะเป็นระดับประเด็นหลัก ประเด็นย่อย หรือรายละเอียด โดยนิตยสารมีการนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริง 1 ลักษณะ คือ เนื้อหาคู่เหมือน ดังนี้

2.1.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาที่มีลักษณะเหมือนกัน หมายถึง การนำเสนอ

เนื้อหาความรู้ในระดับเดียวกันมีจุดยืนร่วมกัน และไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “ประสบการณ์ชีวิตช่วงจุดพลิกผันของยายไฮ” ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอถึงโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำของหน่วยงานเร่งรัดพัฒนาชนบท และนำเสนอประเด็นย่อยเพิ่มเติมเรื่อง “สาเหตุของการสร้างอ่างเก็บน้ำ”

แผนภาพที่ 6: การบูรณาการเนื้อหาที่มีลักษณะเหมือนกัน

3. การเพิ่มเติมเนื้อหาตามประเภท หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาตามลักษณะของเนื้อหาซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ เนื้อหาเชิงทฤษฎี และเนื้อหาเชิงปฏิบัติ ดังนี้

3.1 การเพิ่มเติมเนื้อหาประเภททฤษฎี หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องหลักการ หรือคำอธิบายต่างๆที่ไม่ใช่การกระทำ เช่น ชื่อ คุณลักษณะ คุณสมบัติ ประวัติส่วนตัว และความคิดเห็น ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “พื้นฐานครอบครัวปู่เย็น” ซึ่งกล่าวถึงบ้านเกิด พ่อแม่ พี่น้อง ศาสนา และฐานะทางครอบครัวของปู่เย็น

3.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาประเภทปฏิบัติ หมายถึง การเพิ่มเติมเนื้อหาในลักษณะของการแสดงออกทางการกระทำ เช่น ขั้นตอน วิธีการ หรือข้อปฏิบัติต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเรื่อง “วิถีชีวิตของยายไฮช่วงปัจจุบัน” ซึ่งนิตยสารอธิบายถึงวิธีการปลูกข้าวชนิดต่างๆ

2. การนำเสนอเนื้อหา

จากการศึกษารายการโทรทัศน์คนค้นคน พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสารต.คนทั้ง 4 เรื่อง (ปู่เย็น ลุงเสรี แหม่ม และยายไฮ) พบว่าสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 2 ชนิดมีวิธีการนำเสนอเนื้อหาเหมือนและแตกต่างกันทั้งในส่วนของ “กลวิธีการนำเสนอ” และ “รูปแบบการนำเสนอ” ดังนี้

2.1 กลวิธีการนำเสนอ

รายการโทรทัศน์

ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตการศึกษา “กลวิธีการนำเสนอ” ออกเป็น 3 ส่วน คือ ความนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุปซึ่งรายการโทรทัศน์มีวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละส่วนดังนี้

2.1.1 ความนำ

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “ความนำ” สำหรับรายการโทรทัศน์จะปรากฏขึ้น 2 ช่วง คือ ช่วงเปิดรายการในสตูดิโอโดยการกล่าวนำของผู้ดำเนินรายการ ส่วนอีกช่วงหนึ่ง คือ ช่วงการเริ่มนำเสนอเรื่องโดยการกล่าวนำของพิธีกรภาคสนามซึ่งถ่ายทำจากสถานที่จริง

ภาพที่ 13: การนำเสนอความนำในรายการโทรทัศน์

(ภาพการกล่าวนำเรื่องจากผู้ดำเนินรายการ จากตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระนง”)

(ภาพการกล่าวนำเรื่องจากพิธีกรภาคสนาม จากตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระนง”)

ผู้วิจัยแบ่งลักษณะความนำออกเป็น 9 รูปแบบตามหลักทฤษฎีเรื่องการเขียนความนำสารคดี และจากการศึกษารายการโทรทัศน์คนค้นคนทั้ง 4 ตอน พบการนำเสนอความนำทั้งหมด 5 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 26: การนำเสนอความนำในรายการโทรทัศน์

กำหนดประเด็น	บรรยาย	พรรณนา	คำพูด	คำถาม	พูดคุย	หยอกล้อ	กระทบความรู้สึก	คำกลอน
√	√			√	√		√	

2.1.1.1 **ความนำกำหนดประเด็น** รายการโทรทัศน์นำเสนอความนำประเภทกำหนดประเด็นในลักษณะของการเกริ่นนำเรื่องราวชีวิตของคนต้นเรื่องโดยไม่ได้ระบุถึงชื่อของบุคคลดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น รายการคนค้นคน ตอน “อรหันต์ชาวนา” ผู้ดำเนินรายการได้เกริ่น

นำถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของแหลมตามหลัก “ความพอเพียง” ซึ่งเป็นประเด็นหลักในตอนดังกล่าว

ตัวอย่างความนำกำหนดประเด็น

ผู้ดำเนินรายการ: ...คนค้นคนคีนี่นำเสนอเรื่องราวชีวิตของชายหนุ่มคนหนึ่งที่ถูกดรหัส ถอดสมการแนวพระราชดำริเรื่องความพอเพียงไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นจริง อย่างหมดจดงดงามครับ

2.1.1.2 ความนำบรรยาย รายการโทรทัศน์นำเสนอความนำประเภทบรรยายในลักษณะของการบรรยายลักษณะทางร่างกาย และจิตใจของคนต้นเรื่องซึ่งเป็นจุดเด่นของบุคคลนั้น ยกตัวอย่างเช่น รายการคนค้นคน ตอน “ปุ๋เย็น เฒ่าตระนง” พิธีกรภาคสนามบรรยายถึงรูปลักษณะภายนอกของปุ๋เย็น ส่วนรายการคนค้นคน ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าหกลี้ง” พิธีกรภาคสนามบรรยายถึงลักษณะนิสัยที่เป็นจุดเด่นของลุงเสรี

ตัวอย่างความนำบรรยาย

พิธีกรภาคสนาม: รายการคนค้นคนคีนี่จะพาท่านผู้ชมไปพบกับชีวิตของคนๆหนึ่ง เป็นคนประเภทที่เรียกได้ว่าหนึ่งเดียวคนนี้ครับ นั่นก็คือว่าไม่มีใครเหมือนแล้วก็ไม่มีใคร เขาเป็นผู้ชาย ชีวิตของเขาคาบเกี่ยวอยู่บนพรมแดนระหว่างความดีกับความบ้า ก้ากึ่งอยู่ระหว่างความขาดกับความเกิน... (จากตอน “ลุงเสรีคนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าหกลี้ง”)

พิธีกรภาคสนาม: ชายชราผมสีดอกเลา ร่างกายผ่ายผอมโกงอ ผิวหนังเหี่ยวยุ่นบอกรวงปีของชีวิตที่ท่านผู้ชมได้เห็นนั่น คือ ปุ๋เย็น ครับ (จากตอน “ปุ๋เย็น เฒ่าตระนง”)

2.1.1.3 ความนำคำถาม รายการโทรทัศน์นำเสนอความนำประเภทคำถามในลักษณะของการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น รายการคนค้นคน ตอน “ปุ๋เย็น เฒ่าตระนง” พิธีกรภาคสนามได้ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเหตุผลและระยะเวลาของการอาศัยอยู่ในเรือเพียงลำพังของปุ๋เย็น

ตัวอย่างความนำคำถาม

พิธีกรภาคสนาม: บ้านช่องห้องหอของปุ๋มีหรือไม่ อยู่ที่ไหน แล้วทำไมปุ๋ต้องมาอยู่ในเรือ ลูกหลานญาติพี่น้องของปุ๋มีหรือเปล่า ทำไมถึงไม่ดูแลปุ๋ ปุ๋จะต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรืออีกนานแค่ไหน

2.1.1.4 ความน่าพุดคุย รายการโทรทัศน์นำเสนอความน่าประเทพุดคุยในลักษณะของการชี้แนะหรือบอกกล่าวเรื่องราวบางอย่างกับผู้ชมรายการโดยตรง ยกตัวอย่างเช่น รายการคนค้นคน ตอน “ปู่เย็น เต่าทะเลนาง” พิธีกรภาคสนามได้ชี้แจงจุดประสงค์และมุมมองในการนำเสนอเรื่องราวของปู่เย็นให้กับผู้ชมรายการ

ตัวอย่างความน่าพุดคุย

พิธีกรภาคสนาม: ผมไม่ได้แนะนำให้ท่านผู้ชมรู้จักกับปู่เย็นในฐานะที่เป็นสิ่งพิเศษมหัศจรรย์ หรือเจ้าของสถิติอะไรทำนองนั้นนะครับ แต่ว่าอยากให้ท่านผู้ชมรู้จักกับคนแก่คนหนึ่งซึ่งมีความพิเศษคือ ถึงแม้ว่าอายุจะล่วงเลยวัยที่เรียกว่าไม่ไถ่ผั่งไปแล้ว แต่ทว่าหัวใจจิตหัวใจของปู่ยังคงอยู่ครับ

2.1.1.5 ความน่ากระทบความสำคัญ รายการโทรทัศน์นำเสนอความน่ากระทบความรู้สึกในลักษณะของการบอกเล่าความรู้สึกของคนต้นเรื่องที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น รายการคนค้นคน ตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” พิธีกรภาคสนามได้กล่าวถึงความรักของยายไฮที่มีต่อผืนนา

ตัวอย่างความน่ากระทบความรู้สึก

พิธีกรภาคสนาม: ผืนดินไม่ได้มีคุณค่าเพียงแค่ความเป็นดิน แต่มันคือชีวิตของครอบครัวชาวนาที่เกิดขึ้น อยู่ กิน และตายฝังร่างอยู่กับมัน ผืนแผ่นดินนี้จึงเป็นแผ่นดินแห่งชีวิตที่จะต้องหวงแหนรักษาไว้

2.1.2 เนื้อเรื่อง

การนำเสนอเนื้อหาส่วน “เนื้อเรื่อง” รายการโทรทัศน์จะนำเสนอจากสถานที่จริงผ่านการบอกเล่าของพิธีกรภาคสนาม คนต้นเรื่อง และแหล่งข้อมูลบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่นำเสนอ

ภาพที่ 14: การนำเสนอเนื้อเรื่องในรายการโทรทัศน์

(ภาพการนำเสนอเนื้อเรื่องโดยแหล่งข้อมูลบุคคล
จากตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบเข้าคนบ้าหกสลึง”)

(ภาพการนำเสนอเนื้อเรื่องโดยพิธีกรและคนต้นเรื่อง
จากตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบเข้าคนบ้าหกสลึง”)

ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะการนำเสนอเนื้อเรื่องออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักการเขียนสารคดี และจากการศึกษารายการโทรทัศน์คนค้นคนพบการนำเสนอเนื้อเรื่องทั้งหมด 2 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 27: การนำเสนอเนื้อเรื่องในรายการโทรทัศน์

ตามลำดับ	ย้อนเวลา	ตัดสลับ	แยกประเด็น
	√		√

2.1.2.1 เนื้อเรื่องย้อนเวลา รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อเรื่องย้อนเวลาโดยการเปิดเรื่องจากเหตุการณ์ปัจจุบันแล้วจึงย้อนถามแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับที่มาที่ไปของเหตุการณ์ดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น รายการคนค้นคน ตอน “ปู่เย็น เฒ่าพระนาง” รายการโทรทัศน์เปิดเรื่องด้วยการนำเสนอถึงชีวิตความเป็นอยู่ของปู่เย็นในปัจจุบันขณะอาศัยอยู่ในเรือและดำรงชีพด้วยการหาปลา แล้วจึงย้อนเรื่องราวกลับไปเมื่อครั้งสมัยที่ปู่เย็นยังอาศัยอยู่บ้านเช่ากับภรรยาและประกอบอาชีพเลี้ยงวัว ช้าแหละเนื้อ และตัดเรื่องกลับมาสู่ปัจจุบันและดำเนินเรื่องตามเวลาไปจนจบการนำเสนอ

การลำดับเนื้อเรื่องแบบย้อนเวลา

ปู่เย็นอาศัยอยู่ในเรือและประกอบอาชีพหาปลา → ผู้คนเดินทางมาเยี่ยมเยียนปู่เย็นหลังจากชมรายการคนค้นคน → ชีวิตของปู่เย็นเมื่อครั้งเช่าบ้านอยู่กับภรรยา → ภรรยาเสียชีวิต → ปู่เย็นเริ่มใช้ชีวิตในเรือ → ปู่เย็นได้รับพระราชทานเรือจากสมเด็จพระราชินี → คนมาบุกเรือปู่เย็น → ปู่เย็นย้ายไปอาศัยบ้านบุตรบุญธรรมชั่วคราว → ปู่เย็นซื้อเครื่องยนต์เรือสำหรับติดเรือพระราชทาน

2.1.2.2 เนื้อเรื่องแยกประเด็น รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อเรื่องแยกประเด็น ในตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าหกสลึง” ซึ่งแบ่งประเด็นเรื่องราวตามลักษณะเด่นในด้านต่างๆของลุงเสรี

ตัวอย่างการลำดับเนื้อเรื่องแบบแยกประเด็น

การช่วยเหลือสังคม	งานอดิเรก	ทรงผม	พาหนะ	อาหารการกิน	เครื่องแต่งกาย	ข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัว	ที่อยู่อาศัย
-------------------	-----------	-------	-------	-------------	----------------	--------------------------	--------------

(ขนาดช่องตารางแสดงถึงปริมาณเนื้อหาในแต่ละประเด็นโดยประมาณ)

2.1.3 บทสรุป

รายการโทรทัศน์แบ่งช่วงการนำเสนอเนื้อหา “บทสรุป” ออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงปิดเรื่องโดยการกล่าวสรุปของพิธีกรภาคสนาม และช่วงปิดรายการโดยการกล่าวสรุปของผู้ดำเนินรายการในสตูดิโอ

ภาพที่ 15: การนำเสนอบทสรุปในรายการโทรทัศน์

(ภาพการสรุปเรื่องโดยพิธีกรภาคสนาม จากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน”)

(ภาพการสรุปเรื่องจากผู้ดำเนินรายการ จากตอน “อรหันต์ชาวนา”)

ผู้วิจัยแบ่งลักษณะบทสรุปออกเป็น 4 ประเภทตามหลักการเขียนสารคดี และจากการศึกษารายการโทรทัศน์คนค้นคน พบการนำเสนอความสรุปทั้งหมด 2 ประเภท ดังนี้

ตารางที่ 28: การนำเสนอบทสรุปในรายการโทรทัศน์

สรุปความ	คาดไม่ถึง	คลี่คลาย	ติดต่อ
√			

2.1.3.1 บทสรุปประเภทสรุปความ รายการโทรทัศน์แบ่งการนำเสนอ ลักษณะของการสรุปความออกเป็น 2 ประเภท คือ การสรุปเรื่อง และการสรุปแนวทางปฏิบัติ

- การสรุปเรื่อง หมายถึง การสรุปภาพรวมของเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่นำเสนอเพื่อให้ผู้ชมได้ทราบถึงความสำคัญของเรื่องราวที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น รายการคนค้นคน ตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” ผู้ดำเนินรายการได้กล่าวสรุปถึงเหตุผลหลักที่ยายไฮตัดสินใจ ทูบอ่างเก็บน้ำห้วยละห้า

ตัวอย่างบทสรุปประเภทการสรุปเรื่อง

ผู้ดำเนินรายการ: การทูบเขื่อนของยายไฮอาจเป็นการกระทำของคนกลุ่มเล็กๆที่พยายามจะทำลายความไม่ชอบธรรม และพยายามที่จะบอกว่าเสียงของประชาชนทุกคนน่าจะมีเสียงดังเท่าเทียมกัน ใช่ว่าเป็นเสียงของใคร หรือว่าดังมาจากไหน

- การสรุปแนวทางปฏิบัติ หมายถึง การชี้แนะหรือส่งเสริมให้ผู้ชมปฏิบัติตนตามแนวทางการดำเนินชีวิตของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น รายการคนค้นคน ตอน “ปู่เย็น กับชีวิตที่เปลี่ยนไป” ผู้ดำเนินรายการได้กล่าวชี้แนะให้ผู้ชมปฏิบัติตนตามแนวทางการดำเนินชีวิต และคำสอนต่างๆของปู่เย็น

ตัวอย่างบทสรุปประเภทการสรุปแนวทางปฏิบัติ

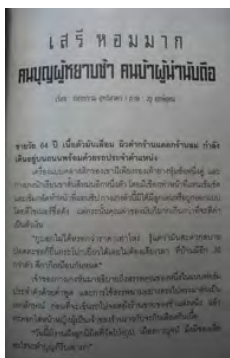
ผู้ดำเนินรายการ: ถ้าท่านผู้ชมชื่นชมในวิถีชีวิตและวิถีคิดของปู่เย็น ไม่ต้องไปหาปู่เย็นก็ได้ครับ เพียงแค่คิดถึงปู่เย็น และนำสิ่งที่เรียนรู้จากปู่เย็นไปใช้ประโยชน์กับชีวิตก็คงจะได้ประโยชน์ไม่น้อยเลยที่เดียวนะครับ

พ็อคเก็ตบุ๊ก

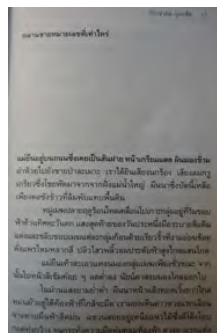
2.1.1 ความนำ

พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาส่วน “ความนำ” จะปรากฏอยู่ในลักษณะของหน้าเนื้อหาทั่วไปก่อนเริ่มเรื่อง และลักษณะของบทนำซึ่งแยกจากส่วนของเนื้อเรื่องอย่างชัดเจน

ภาพที่ 16: ภาพตัวอย่างการนำเสนอความนำในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(หน้าเนื้อหาทั่วไป จาก พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “3ลุง3โลก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้ำคนบ้าน้ำน้ำบ่อ”)

(บทนำ จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ยาย”)

ผู้วิจัยแบ่งลักษณะของความนำออกเป็น 9 รูปแบบตามหลักการเขียนสารคดี และจากการศึกษาพ็อคเก็ตบุ๊กที่สร้างสรรค์เนื้อหาจากรายการโทรทัศน์คนค้นคนทั้ง 4 ตอน พบการนำเสนอความนำทั้งหมด 6 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 29: การนำเสนอความนำในพ็อคเก็ตบุ๊ก

กำหนดประเด็น	บรรยาย	พรรณนา	คำพูด	คำถาม	พูดคุย	หยอกล้อ	กระทบความรู้สึก	คำกลอน
√	√		√		√		√	√

2.1.1.1 ความนำกำหนดประเด็น พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความนำประเภท

กำหนดประเด็นในลักษณะของการหยิบยกเรื่องราวบางตอนขึ้นมาเกริ่นนำเพื่อให้ผู้ชมได้ทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนต้นเรื่อง หรือเรื่องราวบางตอนอย่างคร่าวๆ ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ยาย” ผู้เขียนกล่าวถึงพื้นฐานชีวิตของยายไฮและครอบครัวโดยคร่าวๆ เพื่อเกริ่นนำถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับชีวิตยายไฮและครอบครัว

ตัวอย่างความนำกำหนดประเด็น

รายละเอียด: เจ้าของเรื่องตัวจริงมีพื้นฐานความเป็นมาคล้ายคลึงกับครอบครัวของผม เป็นลูกชานาที่ผูกพันกับท้องทุ่ง และใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายเนื้อใจเมตตา เมื่อถึงยุคที่ค่านิยมเมืองรุกคืบเข้าไปยังหมู่บ้าน ลูกๆหลานๆรุ่นใหม่ต้องระหกระเหินไปขายแรงงานต่างถิ่น อพยพไปอยู่ในเมืองของคนอื่น (หน้า 9)

2.1.1.2 ความนำบรรยาย พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความนำบรรยายในลักษณะของการบอกเล่ารูปลักษณะภายนอกซึ่งเป็นจุดเด่นของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “3 ลุง 3 โลก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ผู้เขียนบรรยายถึงลักษณะภายนอกของลุงเสรีซึ่งเป็นจุดเด่น และขัดแย้งกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่คือ การขอความช่วยเหลือสังคม

ตัวอย่างความนำบรรยาย

รายละเอียด: ชายวัย 64 ปี เนื้อตัวมันเลื่อม ผิวดำกร้านแดดกร้านลมกำลังเดินอยู่บนถนนพร้อมรถประจำตำแหน่ง (หน้า 71)

2.1.1.3 ความนำคำพูด พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความนำประเภทคำพูดในลักษณะของการหยิบยกคำพูดของแหล่งข้อมูลในเรื่องมาเกริ่นนำเพื่อแสดงให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “3 ลุง 3 โลก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ผู้เขียนได้หยิบยกคำพูดของชาวบ้านคนหนึ่งซึ่งพูดถึงนิสัยที่แท้จริงของลุงเสรี

ตัวอย่างความนำคำพูด

รายละเอียด: “ปากมันเป็นอย่างนี้แหละ แต่จริงๆแล้วมันเป็นคนดี มันไม่เคยทำอะไรให้ตัวเองหรอก มีแต่ทำให้วัด ทำให้คนอื่นตลอด” (หน้า 72)

2.1.1.4 ความนำพูดคุย พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความนำประเภทพูดคุยในลักษณะของการบอกเล่าความรู้สึก หรือความคิดเห็นของผู้เขียนให้ผู้อ่านได้รับทราบผ่านคำพูดในระดับไม่เป็นทางการ หรือภาษาที่เป็นกันเอง ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “3 ลุง 3 โลก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ผู้เขียนกล่าวขอโทษผู้อ่านในกรณีที่เรื่องนี้อาจมีคำหยาบคายปรากฏอยู่

ตัวอย่างความนำพูดคุย

รายละเอียด: ขอโทษที่...ที่เรื่องนี้อาจมีแต่ข้อความที่อ่านแล้วระคายหูเนื่องจากบุรุษท่านนี้ไม่เคยมีคำว่า ‘สุภาพ’ อยู่ในพจนานุกรมแห่งชีวิต (หน้า 72)

2.1.1.5 ความนำกระทบความรู้สึก พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความนำประเภทกระทบความรู้สึกในลักษณะของการกล่าวถึงสภาพชีวิต และความตายของมนุษย์จากเรื่อง “ปู่เย็นเป็นอยู่” ผู้เขียนได้กล่าวถึงสภาพชีวิต และความแก่ชราของปู่เย็นในทำนองที่ว่าชีวิตของปู่เย็น

ในตอนนีเหมือนกำลังนับถอยหลังเข้าสู่ความตายเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกบางอย่าง เช่น ปลงสังสาร หรือเสียใจ เป็นต้น

ตัวอย่างความน่ากระทบความรู้สึก

รายละเอียด: ถัดจากนั้นอีกไม่นาน ผมก็ได้ทราบว่าชายชราเดี่ยวตาย อายุใกล้ 106 ปีผู้นี้กำลังอยู่ระหว่างนับถอยหลังไปยังขอบปีสุดท้ายให้ชีวิต (หน้า 9)

2.1.1.6 ความนำคำกลอน พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความนำประเภทคำกลอนในลักษณะของบทกลอนกล่าวชื่นชมแนวทางการดำเนินชีวิตของคนต้นเรื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “แหลม อรหันต์ชาวนา” ซึ่งผู้เขียนกล่าวชื่นชมแหลมในความเป็นอรหันต์ชาวนา

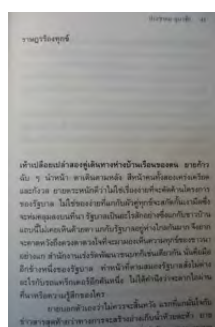
ตัวอย่างความนำคำกลอน

รายละเอียด: พูลศักดิ์ เปี่ยมมากด้วย	ปัญญา
สมบุญธรรม ยิ่งศรัทธา	มากล้น
อรหันต์แห่งผืนนา	ตัดกิเลส สุกญ์สิ้น
ชาวนาผู้หลุดพ้น	สว่างแจ้ง เห็นจริง (หน้า 8)

2.1.2 เนื้อเรื่อง

พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอ “เนื้อเรื่อง” ผ่านการบอกเล่าของผู้เขียน คนต้นเรื่อง และแหล่งข้อมูลบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่นำเสนอโดยใช้ตัวเลขหรือชื่อตอนกำกับเนื้อหาในแต่ละตอน

ภาพที่ 17: ภาพตัวอย่างการนำเสนอเนื้อเรื่องในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ผู้วิจัยแบ่งลักษณะการนำเสนอเนื้อเรื่องออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักการเขียนสารคดี และจากการศึกษาพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อเรื่อง 2 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 30: การนำเสนอเนื้อเรื่องในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ตามลำดับ	ย้อนเวลา	ตัดสลับ	แยกประเด็น
	√		√

2.1.2.1 เนื้อเรื่องย้อนเวลา พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อเรื่องย้อนเวลาในลักษณะของการเริ่มต้นนำเสนอชีวิตของคนต้นเรื่องจากช่วงเวลาปัจจุบัน แล้วจึงย้อนกลับไปนำเสนอถึงเรื่องราวชีวิตในอดีตเรื่อยมาจนถึงช่วงปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “แหลม อรหันต์ ชาวนา” ผู้เขียนเริ่มเรื่องโดยการบรรยายภาพของแหลมขณะกำลังขุดดินเพื่อปลูกพืชสมุนไพรต่างๆ ซึ่งเป็นภาพที่แสดงถึงจุดเริ่มต้นของการทำเกษตรอินทรีย์ จากนั้นจึงย้อนกลับไปเล่าถึงเรื่องราวชีวิตของแหลมในอดีตตั้งแต่แรกเกิดเรื่อยมาจนถึงช่วงปัจจุบัน

ตัวอย่างการลำดับเนื้อเรื่องแบบย้อนเวลา

เริ่มต้นทำเกษตรอินทรีย์ → ชีวิตวัยเด็ก → เรียนช่างไฟฟ้า → กรรมกรก่อสร้าง → ช่างไฟฟ้า → เกษตรทหาร → ตัดการพนัน → ทำเกษตรเคมี → ทำเกษตรอินทรีย์ → วิทยากรบรรยายเรื่องเกษตรอินทรีย์

2.1.2.2 เนื้อเรื่องแยกประเด็น พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อเรื่องแยกประเด็นในลักษณะของการแยกเรื่องราวของคนต้นเรื่องออกเป็นประเด็นๆตามเหตุการณ์และแนวทางการดำเนินชีวิต ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ผู้เขียนแบ่งการนำเสนอเรื่องราวชีวิตการช่วยเหลือสังคมของลุงเสรีออกเป็น 4 ส่วนหลัก คือ ลักษณะนิสัยวิถีชีวิต ชีวิตส่วนตัว ผลตอบแทนความดี และความคิดเห็นของชาวบ้านที่มีต่อลุงเสรี

ตัวอย่างการนำเสนอเนื้อเรื่องแยกประเด็น

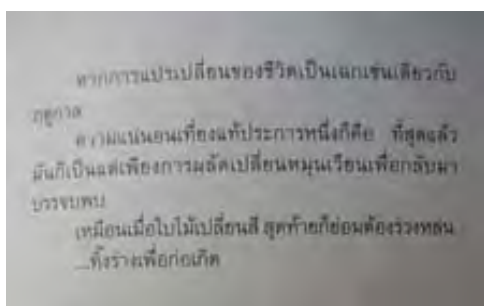
ลักษณะนิสัย	วิถีชีวิต	ผลตอบแทนความดี	ชีวิตส่วนตัว	ความคิดเห็นของชาวบ้าน
-------------	-----------	----------------	--------------	-----------------------

(ขนาดช่องตารางแสดงถึงปริมาณเนื้อหาในแต่ละประเด็นโดยประมาณ)

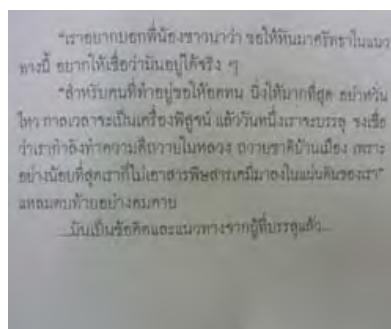
2.1.3 บทสรุป

พ็อคเก็ตบุ๊กมีการนำเสนอ “บทสรุป” ในส่วนท้ายของเนื้อเรื่อง และส่วนของบทสรุปซึ่งแยกออกจากเนื้อเรื่องโดยเฉพาะ ซึ่งมีทั้งการกล่าวสรุปด้วยการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน และการยกคำพูดของคนต้นเรื่องมากล่าวปิดท้าย

ภาพที่ 18: ภาพตัวอย่างการนำเสนอบทสรุปในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(ความคิดเห็นของผู้เขียนจากเรื่อง “ปุ๋เย็น เป็นอยู่”)

(คำพูดของคนต้นเรื่อง จาก “แหลม อรหันต์ชานา”)

ผู้วิจัยแบ่งบทสรุปออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักการเขียนสารคดี และจากการศึกษาพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอบทสรุปทั้งหมด 2 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 31: การนำเสนอบทสรุปในพ็อคเก็ตบุ๊ก

สรุปความ	คาดไม่ถึง	คลี่คลาย	ติดต่อ
√			√

2.1.3.1 บทสรุปแบบสรุปความ พ็อคเก็ตบุ๊กแบ่งลักษณะของการสรุปความออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสรุปเรื่อง และการสรุปแนวทางปฏิบัติเช่นเดียวกับรายการโทรทัศน์

การสรุปเรื่อง พ็อคเก็ตบุ๊กกล่าวสรุปเรื่องในลักษณะของการสรุปความเป็นไปของเรื่องราวที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ปุ๋เย็น เป็นอยู่” ผู้เขียนได้กล่าวสรุปความเป็นไปของเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในชีวิตปุ๋เย็นโดยการเปรียบเทียบชีวิตกับฤดูกาลที่ต้องมีเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา

ตัวอย่างการสรุปความแบบสรุปเรื่อง

รายละเอียด : หากการแปรเปลี่ยนของชีวิตเป็นฉากเช่นเดียวกับฤดูกาล ความแน่นอนที่เที่ยงแท้ประการหนึ่งก็คือ ที่สุดแล้วมันก็เป็นแต่เพียงการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเพื่อกลับมาบรรจบพบเหมือนเมื่อโบไม่เปลี่ยนสี สุดท้ายก็ย่อมต้องร่วงหล่น...ทิ้งร่างเพื่อก่อเกิด (หน้า 157)

การสรุปแนวทางปฏิบัติ พ็อคเก็ตบุ๊กสรุปแนวทางปฏิบัติในลักษณะของการชี้แนะหรือแนะนำให้ผู้อ่านปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินชีวิตของคนต้นเรื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “แหลม อรหันต์ชาวนา” ซึ่งผู้เขียนได้หยิบยกคำพูดของแหลมมาปิดท้ายเรื่องเพื่อชี้แนะให้ผู้ทำการเกษตรหันมาทำเกษตรอินทรีย์เพื่อในหลวงและเพื่อแผ่นดินไทย

ตัวอย่างการสรุปความแบบสรุปแนวทางปฏิบัติ

รายละเอียด: “เราอยากบอกพี่น้องชาวนาว่า ขอให้หันมาศรัทธาในแนวทางนี้ อยากให้เชื่อว่ามันอยู่ได้จริงๆ สำหรับคนที่ทำอยู่ขอให้อดทน อดทนให้มากที่สุด อดทนวันไหน กาลเวลาจะเป็นเครื่องพิสูจน์ แล้ววันหนึ่งเราจะบรรลุ จงเชื่อว่าเรากำลังทำความดีถวายในหลวง ถวายชาติบ้านเมือง เพราะอย่างน้อยที่สุดเราก็ไม่เอาสารพิษสารเคมีมาลงในแผ่นดินของเรา” แหลมตบท้ายอย่างคมคาย มันเป็นข้อคิดและแนวทางจากผู้ที่บรรลุแล้ว (หน้า 123)

2.1.3.2 บทสรุปแบบคิดต่อ พ็อคเก็ตบุ๊กกล่าวสรุปเรื่องในลักษณะของการทิ้งท้ายให้คิดต่อเกี่ยวกับการกระทำของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “3ลุง3โลก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวทิ้งท้ายให้ผู้อ่านได้คิดว่าจากการกระทำของลุงเสรีนั้นคนเราควรให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์หรือจิตใจ

ตัวอย่างการสรุปความแบบคิดต่อ

รายละเอียด: การกระทำทุกอย่างของเสรี หอมมากช่างเป็นเรื่องให้น่าขบคิดเหลือเกินว่า แท้จริงแล้วระหว่างร่างกายภายนอกรวมทั้งคำพูดอันแสนหยาบคาย กับหัวใจ และสิ่งที่เขาทำลงไปนั้นมนุษย์เราควรให้ความสำคัญในสิ่งใดมากกว่ากัน (หน้า 40)

สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงในส่วนของ “บทสรุป” เนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอกลวิธีการสรุปเรื่อง 2 รูปแบบ คือ สรุปความ และคิดต่อ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเพียงรูปแบบเดียว คือ สรุปความ

สำหรับกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงในส่วนของ “ความนำ” พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการในส่วนดังกล่าวเนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กมีการตัดทอนกลวิธีการนำเสนอความนำรูปแบบ “คำถาม” ออกไปแม้ว่าจะเพิ่มความนำรูปแบบ “คำพูด” และ “คำกลอน” เข้ามาแทนที่เนื่องจากการบูรณาการทางการศึกษาของผู้วิจัย คือการเพิ่มเติมเนื้อหาใหม่โดยการคงเนื้อหาเก่าไว้ครบถ้วน

สำหรับกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงในส่วนของ “เนื้อเรื่อง” พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการในส่วนดังกล่าวเนื่องจากใช้รูปแบบการลำดับเรื่องตรงกับรายการโทรทัศน์ คือ ย้อนเวลาและแยกประเด็น

ตารางที่ 32: สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์คนค้นคน และพ็อคเก็ตบุ๊กที่สร้างจากรายการคนค้นคน

ประเภทสื่อ	กลวิธีการนำเสนอ																
	ความนำ									เนื้อเรื่อง				ความสรุป			
	กำหนด ประเด็น	บรรยาย	พรรณนา	คำพูด	คำถาม	พูดคุย	หยอก ล้อ	กระทบ ความรู้สึก	กลอน	ตาม ลำดับ	ย้อน เวลา	ตัดสลับ	แยก ประเด็น	สรุป ความ	คาดไม่ ถึง	คลี่คลาย	ติดต่อ
โทรทัศน์	√	√			√	√		√			√		√	√			
พ็อคเก็ตบุ๊ก	√	√		√		√		√	√		√		√	√			√

หมายเหตุ

สีเขียว หมายถึง กลวิธีที่พ็อคเก็ตบุ๊กเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์

สีแดง หมายถึง กลวิธีที่พ็อคเก็ตบุ๊กตัดทอนจากรายการโทรทัศน์

นิตยสาร

2.1.1 ความนำ

นิตยสารนำเสนอ “ความนำ” ในส่วนต้นของคอลัมน์ซึ่งมีความยาวไม่มากนัก และไม่ได้แยกส่วนอย่างชัดเจนเหมือนกับรายการโทรทัศน์ที่มีช่วงกล่าวเปิดรายการ และช่วงกล่าวเปิดเรื่องอย่างชัดเจน

ภาพที่ 19: ภาพตัวอย่างการนำเสนอความนำในนิตยสาร

(“ปูเย็นในความเป็นจริง”)

ผู้วิจัยแบ่งความนำออกเป็น 9 รูปแบบตามหลักการเขียนสารคดี และจากการศึกษานิตยสาร ค.ศ. 4 ตอน พบว่านิตยสารนำเสนอความนำทั้งหมด 7 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 33: การนำเสนอความนำในนิตยสาร

กำหนดประเด็น	บรรยาย	พรรณนา	คำพูด	คำถาม	พูดคุย	หยอกล้อ	กระทบความรู้สึก	คำกลอน
√	√	√	√	√	√		√	

2.1.1.1 ความนำกำหนดประเด็น นิตยสารนำเสนอความนำกำหนดประเด็น ในลักษณะของการหยิบยกประเด็นสำคัญ หรือภาพรวมของเรื่องราวขึ้นมาเกริ่นนำเพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงทิศทางเนื้อหาที่นิตยสารกำลังจะนำเสนอในลำดับต่อไป ยกตัวอย่างเช่น นิตยสาร ค.ศ. ฉบับที่ 10 คอลัมน์ “คนของเล่ม” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” ผู้เขียนได้กล่าวนำเรื่องโดยการสรุปประเด็นเนื้อหาหลักที่จะนำเสนอซึ่งก็คืออุปสรรคชีวิตของแหลมในช่วงอดีตก่อนจะมาทำเกษตรอินทรีย์

ตัวอย่างความนำกำหนดประเด็น

รายละเอียด: ถ้าการบรรลุของเขาเปรียบได้ดังการเป็นอรหันต์แห่งชาวนา เรื่องราวต่อไปนี่ก็คือเส้นทางการแสวงหาก่อนที่ชาวนาผู้ยึดมั่นในวิถีแบบพอเพียงจะยืนหยัดขึ้นได้แน่นอน บนเส้นทางสู่ความหลุดพ้นย่อมไม่ใช่เส้นทางที่ราบรื่น หากแต่เต็มไปด้วยอุปสรรคหลุมพรางซึ่งเปรียบได้กับพญามารที่ผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาเพื่อทดสอบ (หน้า 87)

2.1.1.2 ความนำบรรยาย นิตยสารนำเสนอความนำบรรยายในลักษณะของการบรรยายถึงลักษณะรูปลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น นิตยสาร ค.คนฉบับที่ 17 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ผู้เขียนได้เกริ่นนำเรื่องโดยการบรรยายบุคลิกลักษณะภายนอกของลุงเสรีซึ่งขัดแย้งกับนิสัยการชอบทำบุญและช่วยเหลือสังคม

ตัวอย่างความนำบรรยาย

รายละเอียด: ชายวัย 64 ปีเนื้อตัวมันเลื่อม ผิวดำกร้านแดดกร้านลม กำลังเดินอยู่บนถนน พร้อมด้วยถ้วยรถประจำตำแหน่ง (หน้า 29)

2.1.1.3 ความนำพรรณนา นิตยสารนำเสนอความนำพรรณนาในลักษณะของการบรรยายภาพธรรมชาติหรือภาพเหตุการณ์โดยการใช้ภาษาภาพพจน์ประกอบจากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” ซึ่งผู้เขียนพรรณนาถึงภาพพายุที่พัดผ่านที่อยู่อาศัยของยายไฮเพื่อเปรียบเทียบกับปัญหาอุปสรรคต่างๆที่ยายไฮเคยเผชิญมาเมื่อครั้งน้ำท่วมที่นา

ตัวอย่างความนำพรรณนา

รายละเอียด: พายุพัดऊ้มาจากนหลังคาสังกะสีพะเยิบพะยาบ ต้นสะแบงใหญ่เดี่ยวตายชายทุ่งเอนลู่อย่างน่ากลัว ฟ้าคำรนก็ก้อง เมฆดำลอยต่ำ ลูกเห็บหล่นกราวชาวโพลนอยู่ในผืนดินสีน้ำตาล (หน้า 31)

2.1.1.4 ความนำคำพูด นิตยสารนำเสนอความนำคำพูดในลักษณะของการหยิบยกคำพูดของแหล่งข้อมูลบุคคลในเรื่องขึ้นมาเพื่อแสดงประเด็นสำคัญบางประการในเรื่องราวที่นำเสนอจากนิตยสาร ศ.คน ฉบับที่ 17 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ซึ่งผู้เขียนได้หยิบยกคำพูดของชาวบ้านคนหนึ่งขึ้นมาเพื่อบอกลักษณะที่เป็นจุดเด่นของลุงเสรีซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของเรื่องราวที่จะนำเสนอในลำดับต่อไป

ตัวอย่างความนำคำพูด

รายละเอียด: “ปากมันเป็นอย่างนี้แหละ แต่จริงๆแล้วมันเป็นคนดี มันไม่เคยทำอะไรให้ตัวเองหรอก มีแต่ทำให้วัด ให้คนอื่นตลอด” (หน้า 29)

2.1.1.5 ความนำคำถาม นิตยสารนำเสนอความนำคำถามในลักษณะของการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับคนต้นเรื่องเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากติดตามเรื่องราวต่อไปจากนิตยสาร ศ.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปู่เย็น ในความเป็นจริง” ซึ่งผู้เขียนได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับความเป็นมาของปู่เย็น และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชีวิตปู่เย็นหลังจากกลายเป็นที่รู้จักของผู้คนจำนวนมากหลังจากออกรายการโทรทัศน์คนค้นคน

ตัวอย่างความนำคำถาม

รายละเอียด: ความเปลี่ยนแปลงที่ก้าวเข้ามาสู่ชีวิตชนิดคาดไม่ถึง ได้ผลักชายชราไปประสบพบเจออะไร? ท่านผู้เฒ่าเปลี่ยนไปจริงหรือไม่? อย่างไร? แท้แล้วแกมีที่มาเช่นไร? ก่อนจะกลายมาเป็น ‘ปู่เย็น’ เฒ่าทระนง (หน้า 49)

2.1.1.6 ความนำพุดคุย นิตยสารนำเสนอความนำพุดคุยในลักษณะของการบอกเล่าความรู้สึกที่มีต่อเรื่องราวให้ผู้ฟังได้รับทราบด้วยภาษาพูดจากนิตยสาร ศ.คน ฉบับที่ 17 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวขอโทษกับผู้อ่านที่เรื่องราวต่อจากนี้จะมีคำหยาบปรากฏอยู่ในเรื่องราว

ตัวอย่างความนำพุดคุย

รายละเอียด: ขอโทษที่...เรื่องราวของชายสกุลหมอกมากผู้นี้อาจไม่ได้เป็นตัวอย่างอันดีในสังคม ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ (หน้า 49)

2.1.1.7 **ความนำกระทบความรู้สึก** นิตยสารนำเสนอความนำกระทบ

ความรู้สึกในลักษณะของการกล่าวเสียดสีประชดประชันสิ่งต่างๆ เพื่อแสดงความรู้สึกหรือกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกบางอย่างกับสิ่งที่ผู้เขียนกล่าวถึง ยกตัวอย่างเช่น นิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปู่เย็น ในความเป็นจริง” ซึ่งผู้เขียนกล่าวเสียดสีสังคมเพื่อแสดงความรู้สึกในแง่ลบต่อความเลวร้ายของผู้คนสังคมในปัจจุบัน

ตัวอย่างความนำกระทบความรู้สึก

รายละเอียด: ในยุคสมัยที่ผู้คนจำนวนไม่น้อยในสังคมให้ความนิยมยอมรับนับว่า การเป็นหนี้ธนาคารยิ่งมากเท่าไร ยิ่งแสดงออกบอกรู้ว่าบุคคลผู้นั้นมีความน่าเชื่อถือหรือมีเครดิต รวมทั้งการผิดคำพูดไม่ใช่เรื่องควรถือสาเอาเป็นเอาตาย หรือในฐานะผู้ค้าขาย ยิ่งทำกำไรได้สูงสุดเท่าใด ยิ่งชวนให้ชื่นชมยกย่องโดยไม่สนใจสอดส่องวิธีหรือที่มา (หน้า 49)

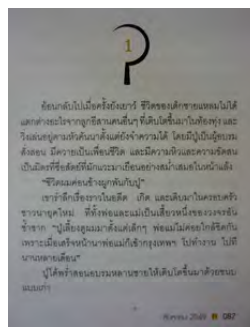
2.1.2 **เนื้อเรื่อง**

นิตยสารนำเสนอ “เนื้อเรื่อง” ผ่านการบอกเล่าของผู้เขียนประกอบกับการอ้างอิงคำพูดของคนต้นเรื่อง และแหล่งข้อมูลบุคคลอื่นๆ โดยการแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนซึ่งแต่ละตอนจะมีชื่อตอนหรือตัวเลขกำกับเนื้อหา

ภาพที่ 20: ภาพตัวอย่างการนำเสนอเนื้อเรื่องในนิตยสาร

(การกำกับด้วยชื่อตอน จากเรื่อง “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบซ่า คนบ้าผู้ผู้นำนั้บถือ”)

(การกำกับด้วยหมายเลข จากเรื่อง “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น”)

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเนื้อเรื่องออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักการเขียนสารคดี และจากการศึกษาพบว่า นิตยสารนำเสนอเนื้อเรื่องทั้งหมด 3 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 34: การนำเสนอเนื้อเรื่องในนิตยสาร

ตามลำดับ	ย้อนเวลา	ตัดสลับ	แยกประเด็น
√	√		√

2.1.2.1 เนื้อเรื่องตามลำดับ นิตยสารนำเสนอเนื้อเรื่องตามลำดับในลักษณะของการเริ่มนำเสนอเรื่องราวของคนต้นเรื่องตั้งแต่วัยเด็กเรื่อยมาจนถึงช่วงชีวิตปัจจุบันซึ่งพบได้จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 10 คอลัมน์ “คนของเล่ม” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” ซึ่งผู้เขียนเริ่มเรื่องโดยการนำเสนอถึงวิถีชีวิตของแหลมในวัยเด็กเรื่อยมาจนถึงชีวิตในช่วงปัจจุบันซึ่งทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงอุปสรรคปัญหาต่างๆที่แหลมต้องเผชิญก่อนจะยึดมั่นในแนวทางเกษตรอินทรีย์ และได้ทราบถึงวิถีชีวิตในวัยเด็กซึ่งเป็นรากฐานของการทำเกษตรอินทรีย์ในปัจจุบัน

ตัวอย่างการลำดับเนื้อเรื่องตามลำดับ

ชีวิตวัยเด็กในทุ่งนา → เรียนช่างอิเล็กทรอนิกส์ → กรรมกรก่อสร้าง → ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า → เกษตรอินทรีย์

2.1.2.2 เนื้อเรื่องย้อนเวลา นิตยสารนำเสนอเนื้อเรื่องย้อนเวลาในลักษณะของการเริ่มนำเสนอเรื่องราวชีวิตของคนต้นเรื่องในช่วงปัจจุบันแล้วจึงย้อนกลับไปนำเสนอถึงความ เป็นมาของเรื่องราวชีวิตในอดีตซึ่งพบได้จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปุ๋ยมั่น ในความเป็นจริง” ซึ่งผู้เขียนเริ่มนำเสนอเรื่องราวของปุ๋ยมั่นจากประเด็นเรื่องความนิยมในตัว ปุ๋ยมั่นหลังจากรายการออกอากาศ จากนั้นจึงเล่าย้อนไปถึงความเป็นมาของปุ๋ยมั่นตั้งแต่ช่วงวัยเด็กเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ปุ๋ยมั่นกลายเป็นที่รู้จักในสังคม

ตัวอย่างการลำดับเนื้อเรื่องย้อนเวลา

รายการคนค้นคนตอน “ปุ๋ยมั่น เฒ่าพระนาง” ออกอากาศ → ปุ๋ยมั่นเป็นที่รู้จักในสังคม → ชีวิตวัยเด็กของปุ๋ยมั่น → ชีวิตการทำงานช่วงวัยหนุ่ม → ชีวิตครอบครัว → ภรรยาเสียชีวิต → อาศัยในเรือ → ได้รับพระราชทานเรือจากสมเด็จพระราชินี → คนเมาบุกรุกเรือ → อาศัยบ้านบุตรบุญธรรมชั่วคราว

2.1.2.3 เนื้อเรื่องตัดสลับ นิตยสารนำเสนอเนื้อเรื่องตัดสลับในลักษณะของการดำเนินเรื่องราวชีวิตของคนต้นเรื่องสลับไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบันซึ่งพบได้จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” ซึ่งผู้เขียนดำเนินเรื่องสลับไปมาระหว่างช่วงเวลาก่อนน้ำท่วมที่นา ขณะน้ำท่วมที่นา และหลังจากได้รับที่นาคืน ซึ่งแสดง

ให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาต่างๆซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากเหตุการณ์น้ำท่วมที่นาเมื่อ 27 ปีก่อน

ตัวอย่างการลำดับเนื้อเรื่องตัดสลับ

วิถีชีวิตหลังได้รับที่นาคืน → วิถีชีวิตก่อนเหตุการณ์น้ำท่วมที่นา (อาหารการกินและยารักษาโรค)
→ วิถีชีวิตหลังได้รับที่นาคืน (อาหารการกิน การคลอดลูก) → ปัญหา(ดินเค็ม)หลังได้รับคืนที่นา
→ การประกอบอาชีพในปัจจุบัน → เรื่องราวการต่อสู้สมัยน้ำท่วมที่นา → จุดกำเนิดโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยละห้า → ข่าวลือเรื่องยายไฮได้รับเงินชดเชย → ความคับหน้าเรื่องการฟื้นฟูสภาพดินเค็ม

2.1.2.4 เนื้อเรื่องแยกประเด็น นิตยสารนำเสนอเนื้อเรื่องแยกประเด็นใน

ลักษณะของการแบ่งประเด็นการนำเสนอตามลักษณะเรื่องราว โดยไม่คำนึงถึงช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ซึ่งพบได้จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 17 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำน้ำบ๊ว” ซึ่งผู้เขียนแบ่งการนำเสนอเนื้อเรื่องออกเป็นหัวข้อต่างๆตามลักษณะเรื่องราว

การดำเนินเนื้อเรื่องแยกประเด็น

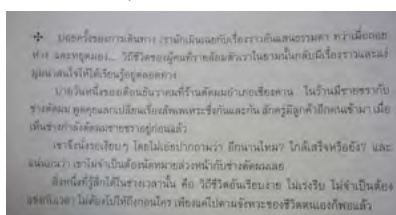
ชีวิตส่วนตัว	การพูดจา	การช่วยเหลือสังคม	งานอดิเรก	ผลตอบรับจาก การช่วยเหลือ สังคม	บทสัมภาษณ์ บุคคลในพื้นที่ เกี่ยวกับลุงเสรี
--------------	----------	-------------------	-----------	--------------------------------------	--

(ขนาดช่องตารางแสดงถึงปริมาณเนื้อหาในแต่ละประเด็นโดยประมาณ)

2.1.3 บทสรุป

นิตยสารนำเสนอ “บทสรุป” ในส่วนท้ายของคอลัมน์ต่อจากส่วนของเนื้อเรื่องโดยมีความยาวประมาณ 1-2 ย่อหน้า

ภาพที่ 21: ภาพตัวอย่างการนำเสนอบทสรุปในนิตยสาร

(“ปูเย็นในความเป็นจริง”)

ผู้วิจัยแบ่ง “บทสรุป” ออกเป็น 4 รูปแบบตามหลักการเขียนสารคดี และจากการศึกษานิตยสาร ค.คนทั้ง 4 ตอน พบว่านิตยสารนำเสนอบทสรุปทั้งหมด 2 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 35: การนำเสนอบทสรุปในนิตยสาร

สรุปความ	คาดไม่ถึง	คลี่คลาย	ติดต่อ
√			√

2.1.3.1 **สรุปความ** นิตยสารนำเสนอการสรุปความ 3 รูปแบบ ได้แก่ การสรุปเรื่อง การสรุปแนวความคิด และการชี้แนะแนวทางปฏิบัติ

- **การสรุปเรื่อง** นิตยสารใช้การสรุปความแบบสรุปเรื่องในลักษณะของการสรุปผลของเรื่องราวที่เกิดขึ้นซึ่งพบได้จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” ซึ่งผู้เขียนสรุปเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับยายไฮและครอบครัวว่าแท้จริงแล้วยายไฮยังไม่ได้รับชัยชนะเนื่องจากที่นาที่ได้รับคืนมานั้นประสบปัญหาดินเค็มเนื่องมาจากมีน้ำขังเป็นเวลานานจนไม่สามารถปลูกข้าวหรือปลูกพืชชนิดอื่นๆได้เหมือนเก่า

ตัวอย่างบทสรุปแบบสรุปเรื่อง

รายละเอียด: ...การต่อสู้ดูเหมือนได้รับชัยชนะ แต่ความจริงนั้นชัยชนะของแกแทบจับต้องไม่ได้ ที่นาที่ได้คืนมาก็เป็นของแกโดยชอบธรรมมาแต่เดิม หน้าซัดินยังเลวลง แกถูกหลอกให้เชื่อว่าชนะ ทั้งๆที่พ่ายแพ้หมดรูปเสียตั้งแต่ น้ำถูกปล่อยมาท่วมที่นาเมื่อ 27 ปีนั่นแล้ว (หน้า 46)

- **การสรุปแนวความคิด** หมายถึง การจบเรื่องด้วยการนำเสนอถึงแนวความคิดของคนต้นเรื่องเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในชีวิตในอนาคตซึ่งพบได้จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 10 คอลัมน์ “คนของเล่ม” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” ซึ่งพูดเขียนปิดเรื่องด้วยคำพูดของแหลมที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในอนาคตเพื่อย้ำถึงความรักของแหลมที่มีต่อผีนาง

ตัวอย่างบทสรุปแบบสรุปแนวความคิด

รายละเอียด: “ผมบอกลูกเมียไว้แล้วว่า ถ้าผมตายวันไหนไม่ต้องเอาผมไปเผา ให้เอาฝังไว้ใต้ดินที่นี่แหละ จะได้มีประโยชน์เป็นปุ๋ยให้ต้นไม้ต้นข้าวมันเติบโต” แหลมทิ้งท้ายถ้อยคำความนี้ พลางผินหน้าไปยังผีนางที่เขารักที่มดลึงเมื่องใต้แสงจันทร์กระจ่างของคืนเพ็ญ (หน้า 93)

- การชี้แนะแนวทางปฏิบัติ นิตยสารนำเสนอบทสรุปแบบชี้แนะแนวทางปฏิบัติในลักษณะของการแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งพบได้จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปุ๋ยมืด ในความเป็นจริง” ซึ่งผู้เขียนแนะนำให้ผู้อ่านลองสังเกตและให้ความสนใจกับสิ่งต่างๆรอบตัวเพื่อนำคุณค่าและความน่าสนใจเหล่านั้นมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันเหมือนกับการที่ผู้คนเปิดใจรับชมเรื่องราวของปุ๋ยมืดแล้วได้บทเรียนมากมาย จากชีวิตของชายชราผู้หนึ่งที่ดูเหมือนไม่มีอะไรน่าสนใจ

ตัวอย่างบทสรุปแบบชี้แนะแนวทางปฏิบัติ

รายละเอียด: บ่อยครั้งของการเดินทาง เงามักเฝ้ามองกับเรื่องราวอันแสนธรรมดา ทว่าเมื่อถอยห่าง และหยุดมอง...วิถีชีวิตของผู้คนที่รายล้อมตัวเราในยามนั้นกลับมีเรื่องราวและแง่มุมที่น่าสนใจให้ได้เรียนรู้อยู่ตลอดทาง (หน้า 62)

2.1.3.2 คิดต่อ นิตยสารนำเสนอบทสรุปแบบการคิดต่อในลักษณะของการทิ้งข้อสงสัยหรือปมปัญหาบางอย่างให้ผู้อ่านกลับไปคิดว่าคำตอบหรือบทสรุปควรเป็นเช่นไรซึ่งพบได้จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 17 คอลัมน์ “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวทิ้งท้ายให้ผู้อ่านได้พิจารณาว่าควรให้ความสำคัญกับรูปลักษณะภายนอกหรือจิตใจภายในมากกว่ากัน

ตัวอย่างบทสรุปแบบคิดต่อ

รายละเอียด: การกระทำทุกอย่างของ เสรี หอมมาก ช่างเป็นเรื่องให้น่าขบคิดเหลือเกินว่า แท้จริงแล้ว ระหว่างร่างกายภายนอกรวมทั้งคำพูดอันแสนหยาบคาย กับหัวใจ และสิ่งที่เขาทำลงไปนั้น...มนุษย์เราควรให้ความสำคัญในสิ่งใดมากกว่ากัน (หน้า 40)

สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์และนิตยสาร

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า นิตยสารมีการบูรณาการกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงทั้งในส่วนของ “ความน่า” “เนื้อเรื่อง” และ “บทสรุป” ดังนี้

นิตยสารนำเสนอ “ความน่า” ทั้งหมด 7 รูปแบบ คือ กำหนดประเด็น บรรยาย พรรณนา คำพูด คำถาม พุดคุย และกระทบความรู้สึก ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอความน่าทั้งหมด 5

รูปแบบ คือ กำหนดประเด็น บรรยาย คำถาม พุดคุย และกระทบความรู้สึก ซึ่งประเภทความนำที่
นิตยสารนำเสนอเพิ่มเติม คือ “พรรณนา” และ “คำพูด”

นิตยสารนำเสนอ “เนื้อเรื่อง” ตามวิธีการลำดับเหตุการณ์ทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ ตามลำดับ
ย้อนเวลา และแยกประเด็น ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ ย้อนเวลา
และแยกประเด็น ซึ่งประเภทการลำดับเนื้อเรื่องที่นิตยสารนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์
คือ “ตามลำดับ”

นิตยสารนำเสนอ “บทสรุป” ทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ สรุปความ และติดต่อ ในขณะที่
รายการโทรทัศน์นำเสนอบทสรุปทั้งหมด 1 รูปแบบ คือ สรุปความ ซึ่งรูปแบบบทสรุปที่นิตยสาร
นำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ คือ “ติดต่อ”

ตารางที่ 36: สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์คนค้นคน และนิตยสารค.คน

ประเภทสื่อ	กลวิธีการนำเสนอ																
	ความนำ									เนื้อเรื่อง				ความสรุป			
	กำหนด ประเด็น	บรรยาย	พรรณนา	คำพูด	คำถาม	พูดคุย	หยอก ล้อ	กระทบ ความรู้สึก	กลอน	ตาม ลำดับ	ย้อน เวลา	ตัด สลับ	แยก ประเด็น	สรุป ความ	คาดไม่ถึง	คลี่คลาย	คิดต่อ
โทรทัศน์	√	√			√	√		√			√		√	√			
นิตยสาร	√	√	√	√	√	√		√		√	√		√	√			√

หมายเหตุ

สีเขียว หมายถึง กลวิธีที่นิตยสารเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์

2.2 รูปแบบการนำเสนอ

รายการโทรทัศน์

ผู้วิจัยแบ่งรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 7 รูปแบบโดยการสำรวจจากสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ และจากการศึกษาพบว่ารายการโทรทัศน์คนค้นคนทั้ง 4 ตอนใช้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาทั้งหมด 7 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 37: รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในรายการโทรทัศน์

สนทนา	สัมภาษณ์	บรรยาย	บทบรรยาย	ข้อความแทรก	ภาพจำลอง	อ้างอิงคำพูด
√	√	√	√	√	√	√

2.2.1 สนทนา รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของการพูดคุยในลักษณะของการพูดคุยกันระหว่างพิธีกรกับแหล่งข้อมูล และการพูดคุยกันระหว่างแหล่งข้อมูลด้วยกันเอง ซึ่งมีทั้งข้อเท็จจริงและความคิดเห็นส่วนตัว ยกตัวอย่างเช่น การสนทนากันระหว่างยายไฮและชาวบ้านเรื่องการขุดเจาะอ่างเก็บน้ำจากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน”

ตารางที่ 38: การนำเสนอรูปแบบสนทนาในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การเจรจาไกล่เกลี่ยเรื่องการขุดเจาะอ่างเก็บน้ำ	ยายไฮ : ฉันไปแลกข้าวของเจ้ามาก็ครั้งก็หนแล้วลูก แลกน้ำตาไปนะ ฉันนะแบกน้ำตาไป ให้ฉันเอาน้ำออกเถอะอย่าขัดข้องเลย ชาวบ้าน : ฉันก็เสียที่ดินตั้งเยอะไม่ใช่เฉพาะเจ้าคนเดียว ยอมเสียสละให้บ้านเมือง ฉันก็อยากให้เจ้าเสียสละเหมือนกัน	

2.2.2 สัมภาษณ์ รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบการสัมภาษณ์ในลักษณะของการถาม-ตอบระหว่างพิธีกรภาคสนามและแหล่งข้อมูลซึ่งเป็นคนต้นเรื่องและบุคคลทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น การสัมภาษณ์คนต้นเรื่องเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่อทำการเกษตรโดยพิธีกรภาคสนามจากตอน “อรหันต์ชาวนา”

ตารางที่ 39: การนำเสนอรูปแบบสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การจัดสรรพื้นที่ทำการเกษตร	<p>พิธีกร : แหลม พื้นที่ตรงนี้ทั้งหมดกี่ไร่</p> <p>แหลม : 16 ไร่ครึ่ง</p> <p>พิธีกร : 16 ไร่เราแบ่ง เราจัดเป็นสัดส่วนอย่างไรโดยประมาณ</p> <p>แหลม : ที่อยู่อาศัย บ่อเลี้ยงปลา สวนครัว 6 ไร่</p>	

2.2.3 บรรยาย รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบการบรรยายในลักษณะของการเกริ่นนำประเด็น การแนะนำสถานที่ และการบอกเล่าเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับคนต้นเรื่องให้ผู้ชมได้รับทราบ ยกตัวอย่างเช่น การบรรยายถึงวิถีชีวิตของปุ๋ยนเรื่องที่อยู่อาศัยโดยพิธีกรภาคสนามจากตอน “ปุ๋ยน เฒ่าพระนง”

ตารางที่ 40: การนำเสนอรูปแบบบรรยายในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ที่อยู่อาศัย	<p>พิธีกร : ปกติปีหนึ่งๆ ปุ๋จะอยู่ในเรือ อยู่ในน้ำน้อยอย่างน้อยที่สุดก็เจ็ดแปดเดือน แต่ก็มีครั้งบางปีที่อยู่เรือยาวทั้งปี ไม่ขึ้นไปบนบกเลย แต่ว่าปีนี้เป็นช่วงฤดูน้ำหลากที่ผ่านมาเป็นอีกปีหนึ่งครั้งที่ขึ้นไปอยู่บนบกเป็นเวลา 2-3 เดือน</p>	

2.2.4 บทบรรยาย รายการโทรทัศน์นิยมนำเสนอเนื้อหาผ่านบทบรรยายบริเวณด้านล่างของหน้าจอโทรทัศน์ในกรณีที่แหล่งข้อมูลสื่อสารเรื่องราวได้ไม่ชัดเจน หรือไม่ต่อเนื่องด้วยเหตุผลในเรื่องของอายุ น้ำเสียง ภาษา หรือทักษะทางการสื่อสารเพื่อให้ผู้ชมรายการสามารถรับรู้เรื่องราวได้อย่างชัดเจน และต่อเนื่อง ยกตัวอย่างเช่น บทบรรยายรายชื่อสิ่งของทำบุญที่ลุงเสรีเรียไรจากแม่ค้าจากตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบซ่า คนบ้าหกสลึง”

ตารางที่ 41: การนำเสนอรูปแบบบทบรรยายในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
รายชื่อสิ่งของทำบุญ	<p>ข้อความ: แผ่นทอง เทียนแท่งเล็ก นม กาแฟ</p>	

2.2.5 **ข้อความแทรก** รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาผ่านข้อความแทรกในลักษณะของการบอกชื่อบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ และวันเดือนปีที่เกิดเหตุการณ์ ยกตัวอย่างเช่น ข้อความระบุรายละเอียดสถานที่อยู่อาศัยของปู่เย็นในช่วงฤดูฝนรายการโทรทัศน์จากตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระหนง”

ตารางที่ 42: การนำเสนอรูปแบบข้อความแทรกในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ที่อยู่อาศัยของปู่เย็น	ข้อความ : 488/8 ม.1 ต.ท่ายาง จ.เพชรบุรี	

2.2.6 **ภาพจำลอง** รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาผ่านภาพจำลองในกรณีที่ต้องการบอกเล่าวิถีชีวิต หรือเหตุการณ์สำคัญในอดีตของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น ภาพจำลองการทำงานของยายไฮและครอบครัวเมื่อครั้งอดีตจากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน”

ตารางที่ 43: การนำเสนอรูปแบบภาพจำลองในรายการโทรทัศน์

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การทำงานของยายไฮและครอบครัวในสมัยอดีต	(ภาพการทำงานของคนงาน)	

พื้ดเกิดบู้ค

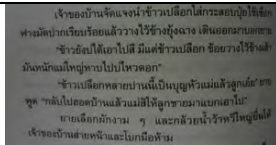
ผู้วิจัยแบ่งรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 7 รูปแบบโดยการสำรวจจากสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ และจากการศึกษาพบว่าพื้ดเกิดบู้คทั้ง 4 ตอนน้ใช้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาทั้งหมด 5 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 44: รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊ก

สนทนา	สัมภาษณ์	บรรยาย	บทบรรยาย	ข้อความ แทรก	ภาพจำลอง	อ้างอิงคำพูด
√	√	√		√		√

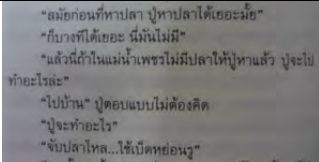
2.2.1 **สนทนา** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบการสนทนาในลักษณะของการพูดคุยระหว่างพิธีกรภาคสนามกับแหล่งข้อมูล และระหว่างแหล่งข้อมูลด้วยกันเอง ยกตัวอย่าง เช่น การสนทนาระหว่างยายไฮกับชาวบ้านเกี่ยวกับการแลกข้าวปลาอาหารจากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ยาย”

ตารางที่ 45: การนำเสนอรูปแบบสนทนาในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การแลกข้าวปลาอาหาร	เจ้าของบ้านจัดแจงนำข้าวเปลือกใส่กระสอบปุ๋ย ใช้เชือกฟางมัดปากเรียบร้อยแล้ววางไว้ข้างยุงฉาง เดินออกมาบอกยาย “ข้าวยังบ่ได้เอาไปสี มีแต่ข้าวเปลือก ข้อยวางไว้ข้างเล้า มันหนักแม่ใหญ่หาบไม่ไหวดอก” “ข้าวเปลือกหลายปานนี้เป็นบุญหัวแม่แล้วลูกเอ๋ย” ยายพูด (หน้า 106)	

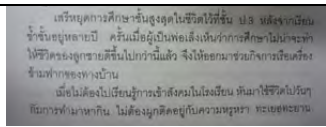
2.2.2 **สัมภาษณ์** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบการสัมภาษณ์ในลักษณะของการถาม-ตอบระหว่างพิธีกรภาคสนามกับแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆในชีวิตของคนต้นเรื่องซึ่งบางครั้งคนต้นเรื่องเป็นผู้ตอบคำถามด้วยตัวเอง บางครั้งก็เป็นแหล่งข้อมูลบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อกับเรื่องราว ยกตัวอย่างเช่น การสัมภาษณ์ปู่เย็นโดยพิธีกรภาคสนามเรื่อง “ผลกระทบจากปัญหาแม่น้ำเพชรเสียมโถม”

ตารางที่ 46: การนำเสนอรูปแบบสัมภาษณ์ในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ผลกระทบจากปัญหาแม่น้ำเพชรเสียมโถม	“สมัยก่อนที่หาปลา ปู่หาได้เยอะมี” “ก็บางทีได้เยอะ นีมันไม่มี” “แล้วนี่ถ้าในแม่น้ำเพชรไม่มีปลาให้ปู่หาแล้ว ปู่จะไปทำอะไรล่ะ” “ไปบ้าน” ปู่ตอบแบบไม่ต้องคิด “ปู่จะทำอะไร” “จับปลาไหล...ใช้เบ็ดหย่อนรู” (หน้า 72)	

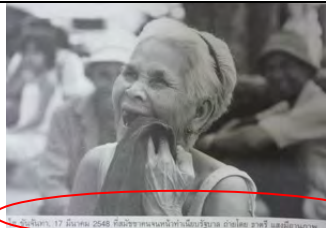
2.2.3 **บรรยาย** พ็อคเก็ตบุ๊กนิยมนำเสนอเนื้อหาผ่านการบรรยายเป็นหลักทั้งในลักษณะของการกรีนนำเรื่องและการสรุปเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การบรรยายเรื่องการศึกษาของลุงเสรีจากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “3 ลุง 3 โลก” ตอน “ลุงเสรีคนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำน้ำเกลือ”

ตารางที่ 47: การนำเสนอรูปแบบบรรยายในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การศึกษา	เสรีหยุดการศึกษาสูงสุดไว้ที่ชั้นป.3 หลังจากเรียนซ้ำชั้นอยู่หลายปี ครั้นเมื่อผู้เป็นพ่อสังเกตเห็นว่าการศึกษาไม่น่าจะทำให้ชีวิตของลูกชายดีขึ้นไปกว่านี้แล้ว จึงให้ออกมาช่วยกิจการเรือเครื่องข้ามฟากของทางบ้าน (หน้า 75)	

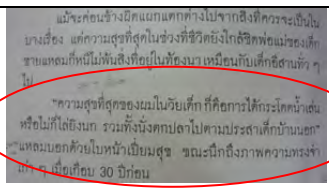
2.2.4 **ข้อความแทรก** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาผ่านข้อความแทรกเพื่อระบุถึงชื่อ-นามสกุลของแหล่งข้อมูล ชื่อสถานที่ และวันเดือนปีที่เกิดเหตุการณ์ ยกตัวอย่างเช่น ข้อความระบุรายละเอียดภาพขยายไฮไลท์ร่วมประชุมกับกลุ่มสมาชิกที่หน้าทำเนียบรัฐบาล

ตารางที่ 48: การนำเสนอ รูปแบบข้อความแทรกในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
วันเวลาและสถานที่ชุมนุมของกลุ่มสมาชิก	ไฮ ซันจันทา, 17 มีนาคม 2548 ที่สมัชชาคนจนหน้าทำเนียบรัฐบาล ถ่ายโดย ธาตรี แสงมีอานภาพ (หน้า 6)	

2.2.5 **อ้างอิงคำพูด** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาผ่านข้อความแทรกในลักษณะของการยกคำพูดของแหล่งข้อมูลคนต้นเรื่อง และแหล่งข้อมูลบุคคลทั่วไปขึ้นมากล่าวเพื่อบอกเล่าเรื่องราว หรือสนับสนุนคำบรรยายของผู้เขียนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูล ยกตัวอย่างเช่น การอ้างอิงคำพูดของแหลมเรื่องวิถีชีวิตในวัยเด็ก จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “แหลมอรหันต์ชาวนา” เพื่อสนับสนุนคำบรรยายของผู้เขียน

ตารางที่ 49: การนำเสนอรูปแบบอ้างอิงคำพูดในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
วิถีชีวิตในวัยเด็กของแหลม	แม้จะค่อนข้างผิดแผกแตกต่างไปจากสิ่งที่ควรจะเป็นในบางเรื่อง แต่ความสุขที่สุดในช่วงที่ชีวิตยังใกล้ชิดพ่อแม่ของเด็กชายแหลมก็หนีไม่พ้นสิ่งที่อยู่ในท้องนาเหมือนกับเด็กอีสานทั่วไป “ความสุขที่สุดของผมในวัยเด็ก ก็คือการได้กระโดดน้ำเล่นหรือไม่ก็ไล่ยิงนก รวมทั้งนั่งตกลาตามประสานเด็กบ้านนอก” (หน้า 14)	

สรุปเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาหาระหว่างรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเพียง 5 รูปแบบ คือ สนทนา สัมภาษณ์ บรรยาย ข้อความแทรก และอ้างอิงคำพูด ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 7 รูปแบบ คือ สนทนา สัมภาษณ์ บรรยาย บทบรรยาย ภาพจำลอง และข้อความแทรก โดยรูปแบบการนำเสนอที่พ็อคเก็ตบุ๊กตัดทอนออกไป คือ “บทบรรยาย” และ “ภาพจำลอง”

ตารางที่ 50: เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาหาระหว่างรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก

ประเภทสื่อ	รูปแบบการนำเสนอ						
	สนทนา	สัมภาษณ์	บรรยาย	บทบรรยาย	ข้อความแทรก	ภาพจำลอง	อ้างอิงคำพูด
รายการโทรทัศน์	√	√	√	√	√	√	√
พ็อคเก็ตบุ๊ก	√	√	√		√		√

หมายเหตุ : พื้นที่สีแดง หมายถึง รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่พ็อคเก็ตบุ๊กตัดทอนจากรายการโทรทัศน์

นิตยสาร

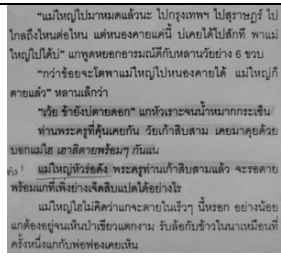
ผู้วิจัยแบ่งรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 7 รูปแบบโดยการสำรวจจากสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ และจากการศึกษาพบว่านิตยสารทั้ง 4 คอลัมน์ (4 เรื่อง) ใช้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาทั้งหมด 5 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 51: รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสาร

สนทนา	สัมภาษณ์	บรรยาย	บทบรรยาย	ข้อความแทรก	ภาพจำลอง	อ้างอิงคำพูด
√	√	√		√		√

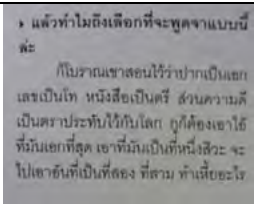
2.2.1 **สนทนา** นิติสารนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบการสนทนาในลักษณะของการพูดคุยกันระหว่างแหล่งข้อมูลด้วยกันเองซึ่งประเด็นที่พูดคุยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องศัพท์เพื่อความสะดวกสบาย ไม่ได้เป็นการบอกเล่าเหตุการณ์สำคัญใดๆ ยกตัวอย่างเช่น การสนทนาเรื่องการเดินทางไปเที่ยวระหว่างยายไฮและหลาน จากนิติสารฉบับที่ 20 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ”

ตารางที่ 52: การนำเสนอรูปแบบสนทนาในนิติสาร

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การเดินทาง	“แม่ใหญ่ไปมาหมดแล้วนะ ไปกรุงเทพฯ ไปสุราษฎร์ ไปไกลถึงไหนต่อไหน แต่หนองคายแค่นี้ บ่เคยได้ไปสักที พาแม่ใหญ่ไปได้บ่” แกพูดหยอกอารมณ์ดีกับหลานวัยย่าง 6 ขวบ “กว่าช้อยจะโตพาแม่ใหญ่ไปหนองคายได้ แม่ใหญ่ก็ตายแล้ว” หลานเล็กว่า “เว้ย ช้อยบ่ตายดอก” แกหัวเราะจนน้ำหมากกระเซ็น (หน้า 33)	

2.2.2 **สัมภาษณ์** นิติสารนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบการสัมภาษณ์โดยแยกการนำเสนอออกจากส่วนการนำเสนอเนื้อหาเรื่องอย่างชัดเจนซึ่งมีทั้งการสัมภาษณ์คนต้นเรื่อง และการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลบุคคลทั่วไป โดยเนื้อหาในการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่างๆมากกว่าการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆในชีวิต ยกตัวอย่างเช่น การสัมภาษณ์ลุงเสรีเรื่องการพุดจาหยาบคาย จากนิติสาร ค.คน ฉบับที่ 17 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ”

ตารางที่ 53: การนำเสนอรูปแบบสัมภาษณ์ในนิติสาร

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
การพุดจาหยาบคาย	แล้วทำไมถึงเลือกที่จะพุดจาแบบนี้ละ ก็โบราณเขาสอนไว้ว่าปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ส่วนความดีเป็นตราประทับไว้กับโลก กูก็ต้องเอาไอ้ที่มันเอกที่สุด เอาที่มันเป็นหนึ่งในสี่จะไปเอาอันที่สอง ที่สามทำเหี้ยอะไร (หน้า 43)	

2.2.3 **บรรยาย** นิติสารนำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบการบรรยายเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยายเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การบรรยาย

วิถีชีวิตของปู่เย็นหลังจากกระแสความนิยมลดน้อยลงไป จากนิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปู่เย็น ในความเป็นจริง”

ตารางที่ 54: การนำเสนอรูปแบบการบรรยายในนิตยสาร

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ปู่เย็นการย้ายออกจากบ้าน บุตรบุญธรรม	ชายเฒ่ายังออกเรือไปวางขายในยามเย็นเช่นเคย ทุกๆ เช้า ยังกระย่องกระแฉ่งขึ้นฝั่งไปกินน้ำเต้าหู้กับปาต่องโก๋ดู เดียวกับที่เคยปฏิบัติมาหลายพันหน...(หน้า 61)	

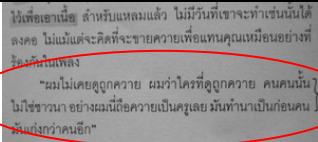
2.2.4 **ข้อความแทรก** นิตยสารนำเสนอเนื้อหาผ่านข้อความแทรกเพื่อระบุชื่อสถานที่
ชื่อแหล่งข้อมูล และวันเดือนปีที่เกิดเหตุการณ์ ยกตัวอย่างเช่น ข้อความระบุช่วงเวลาและสถานที่
เสียชีวิตของภรรยาปู่เย็น จากนิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปู่เย็น ใน
ความเป็นจริง”

ตารางที่ 55: การนำเสนอรูปแบบข้อความแทรกในนิตยสาร

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
ช่วงเวลาและสถานที่เสียชีวิต ของภรรยาปู่เย็น	พุทธศักราช 2536 ห้องเช่าหน้าวัดลาด อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบุรี (หน้า 55)	

2.2.5 **อ้างอิงคำพูด** นิตยสารนำเสนอเนื้อหาผ่านการอ้างอิงคำพูดของคนต้นเรื่อง
และแหล่งข้อมูลบุคคลทั่วไปเพื่อสนับสนุนคำบรรยายของผู้เขียนให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น
ยกตัวอย่างเช่น การอ้างอิงคำพูดของแหลมเรื่องคุณค่าของควาย จากนิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 10
คอลัมน์ “คนของเล่ม” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” ซึ่งผู้เขียนได้บรรยายถึงชีวิตควายไทย
ในปัจจุบันพร้อมความคิดของแหลมเรื่องคุณค่าของควาย และนำเสนอคำพูดจริงของแหลม
ต่อท้ายคำบรรยายนั้น

ตารางที่ 56: การนำเสนอรูปแบบอ้างอิงคำพูดในนิตยสาร

ประเด็น	เนื้อหา	ภาพ
คุณค่าของควาย	สำหรับแหลมแล้ว ไม่มีวันที่เขาจะทำเช่นนั้นได้ลงคอ ไม่แม้แต่จะคิดที่จะขายควายเพื่อแทนคุณเหมือนอย่างที่ร้องกันในเพลง “ผมไม่เคยดูถูกควาย ผมว่าใครที่ดูถูกควาย คนคนนั้นไม่ใช่ชาวนา อย่างผมนี่ถือว่าควายเป็นครูเลย มันทำนาเป็นก่อนคน มันเก่งกว่าคนอื่นอีก”	

สรุปเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาระหว่างรายการโทรทัศน์และนิตยสาร

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า นิตยสารไม่มีการบูรณาการรูปแบบการนำเสนอ เนื่องจากพ็อคเก็ตบู๊คนำเสนอเพียง 5 รูปแบบ คือ สนทนา สัมภาษณ์ บรรยาย ข้อความแทรก และอ้างอิงคำพูด ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 7 รูปแบบ คือ สนทนา สัมภาษณ์ บรรยาย บทบรรยาย ภาพจำลอง และข้อความแทรก โดยรูปแบบการนำเสนอที่นิตยสารตัดทอนออกไปคือ “บทบรรยาย” และ “ภาพจำลอง”

ตารางที่ 57: เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาหระหว่างรายการโทรทัศน์และนิตยสาร

ประเภทสื่อ	รูปแบบการนำเสนอ						
	สนทนา	สัมภาษณ์	บรรยาย	บทบรรยาย	ข้อความแทรก	ภาพจำลอง	อ้างอิงคำพูด
รายการโทรทัศน์	√	√	√	√	√	√	√
พ็อคเก็ตบู๊ค	√	√	√		√		√

หมายเหตุ : พื้นที่สีแดง หมายถึง รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่นิตยสารตัดทอนจากรายการโทรทัศน์

การสร้างอารมณ์

รายการโทรทัศน์คนค้นคน พ็อคเก็ตบู๊ค และนิตยสารศ.คนล้วนเป็นสื่อต่อคุณราม่าหรือสารคดีเชิงนิยาย/ละคร ดังนั้นสื่อเหล่านี้จึงมีการถ่ายทอดเรื่องราวแบบเจ้าอารมณ์ผู้ชมและผู้อ่านให้รู้สึกคล้อยตามไปกับเหตุการณ์และความรู้สึกของบุคคลในเรื่องผ่านกลวิธีต่างๆ ดังนี้

รายการโทรทัศน์

1. การสร้างอารมณ์ภาพ

สำหรับการสร้างอารมณ์ภาพ ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของภาพออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ ภาพจริง และภาพปรับแต่ง โดยในส่วนของภาพปรุงแต่งสามารถแบ่งขอบเขตการศึกษาได้ 5 ส่วนคือ สี (เทา น้ำตาล) แสงเงา (สว่าง สลัว) ที่ว่าง (ระยะใกล้ ระยะไกล) มุมมอง (สูง ต่ำ) และการเคลื่อนไหว (ช้า เร็ว) รวมลักษณะภาพทั้งหมดได้ 11 รูปแบบซึ่งรายการโทรทัศน์ใช้ภาพเพื่อสร้างอารมณ์ให้กับผู้อ่านครบทั้งหมด 11 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 58: การสร้างอารมณ์ภาพในรายการโทรทัศน์

ภาพจริง	ภาพปรับแต่ง									
	สี		แสงเงา		ที่ว่าง		มุมมอง		การเคลื่อนไหว	
	เทา	น้ำตาล	สว่าง	สลัว	ระยะใกล้	ระยะไกล	สูง	ต่ำ	ช้า	เร็ว
√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√

1.1 ภาพจริง รายการโทรทัศน์ใช้ภาพการแสดงอารมณ์จริงของคนต้นเรื่องหรือบุคคลทั่วไปในเรื่องโดยมีทั้งภาพการถ่ายทอดอารมณ์สุข และเศร้าเพื่อให้ผู้ชมรู้สึกร่วมไปกับบุคคลในภาพ ยกตัวอย่างเช่น ภาพหญิงชาวบ้านคนหนึ่งยื่นหัวเราะหยอกล้อกับลุงเสรี จากตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าหกลิ่ง” หรือ ภาพลูกสาวยายไฮร้องไห้ขณะเล่าเรื่องชีวิตครอบครัวหลังที่นาถูกน้ำท่วม จากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน”

ภาพที่ 22: ภาพจริงในรายการโทรทัศน์

ภาพจากตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าหกลิ่ง”

ภาพจากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน”

1.2 ภาพปรับแต่ง ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตของภาพปรุงแต่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ สี แสงเงา ที่ว่าง มุมมอง และการเคลื่อนไหว ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 5 ส่วน ดังนี้

1.2.1 **สี** ภาพปรุงแต่งสีมีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ สีเทา และสีน้ำตาลซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

1.2.1.1 **สีเทา** รายการโทรทัศน์ปรับแต่งภาพเป็นสีเทาเพื่อถ่ายทอดอารมณ์เหงา หรือโศกเศร้าของเหตุการณ์และบุคคลในเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น ภาพปู่เย็นนั่งดูรูปภรรยาที่เสียชีวิตไป จากรายการโทรทัศน์ตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระนง” หรือ ภาพจำลองการทำงานขยายไฮในสมัยอดีต จากรายการโทรทัศน์ตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” ซึ่งอาจเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกเศร้า หรือคิดถึงช่วงเวลาในอดีตที่ไม่สามารถหวนกลับมาได้อีก

ภาพที่ 23: ภาพปรับแต่งสีเทาในรายการโทรทัศน์

ตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระนง”

ตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน”

1.2.1.2 **สีน้ำตาล** รายการโทรทัศน์ปรับแต่งภาพเป็นสีน้ำตาลเพื่อแสดงถึงความเป็นอดีตของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกเศร้า คิดถึงของบุคคลในเรื่อง และเพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมรู้สึกคล้อยตามบุคคลและเรื่องราวที่นำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น ภาพเขียนภรรยาปู่เย็นที่เสียชีวิตไป จากรายการโทรทัศน์ตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระนง”

ภาพที่ 24: ภาพปรับแต่งที่น้ำตาลในรายการโทรทัศน์

1.2.2 **ภาพปรับแต่งแสงเงา** ภาพปรับแต่งแสงเงามีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ แสงสว่าง และแสงสลัว ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

1.2.2.1 **แสงสว่าง** รายการโทรทัศน์ปรับแต่งภาพแบบแสงสว่างเพื่อแสดงถึงความแห้งแล้งของบรรยายและธรรมชาติโดยรอบซึ่งอาจสื่อได้ถึงความรู้สึกเหน็ดเหนื่อยของ

บุคคลในเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น ภาพแหลมเดินอยู่ในทุ่งนาท่ามกลางแสงอาทิตย์ซึ่งแสงอาทิตย์ที่เจิดจ้าสามารถแสดงออกได้ถึงความร้อน ความยากลำบากของสถานการณ์และความเหน็ดเหนื่อยอดทนของบุคคลในภาพ

ภาพที่ 25: ภาพปรับแต่งแสงเงาสว่างในรายการโทรทัศน์

1.2.2.2 **แสงสลัว** รายการโทรทัศน์ปรับแต่งภาพแบบแสงสลัวเพื่อแสดงถึงความรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยวของบรรยากาศและบุคคลในภาพซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ชมรู้สึกเศร้า สงสาร หรือเวทนาบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพปุ๊เย็นนั่งทานข้าวบริเวณหลังบ้านอยู่คนเดียว จากรายการโทรทัศน์ตอน “ปุ๊เย็น เฒ่าพระนาง”

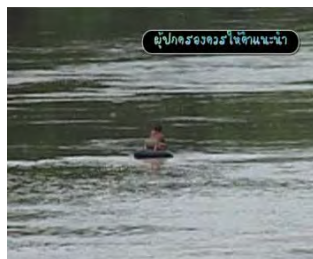
ภาพที่ 26: ภาพปรับแต่งแสงเงาสลัว

1.2.3 **ที่ว่าง** ภาพปรับแต่งที่ว่างมีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ ระยะเวลา และระยะใกล้ ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

1.2.3.1 **ระยะเวลา** รายการโทรทัศน์ปรับแต่งภาพโดยการถ่ายทำระยะเวลาเพื่อแสดงถึงความยิ่งใหญ่ อำนาจของธรรมชาติที่มีเหนือบุคคลซึ่งสามารถแสดงถึงความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยวของบุคคลที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาตินั้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพลุงเสรีนั่งห่อหุ้มร่างกายล่องแม่น้ำแม่กลองตามลำพัง จากรายการโทรทัศน์ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าหกลิ่ง”

ภาพที่ 27: ภาพปรับแต่งที่ว่างระยะไกล

1.2.3.2 **ระยะใกล้** รายการโทรทัศน์ปรับแต่งภาพโดยการถ่ายทำระยะใกล้ เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกของภาพ หรือเพื่อเน้นย้ำอารมณ์ความรู้สึกที่บุคคลในเรื่องแสดง ออกมาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพแหลมจับมือลูกชายขณะสอนการไถนา จาก รายการโทรทัศน์ตอน “อรหันต์ชาวนา” ซึ่งแสดงได้ถึงความรักความห่วงใยที่แหลมมีต่อลูกชาย และภาพยายไฮนั่งก้มหน้าร้องไห้เมื่อพูดถึงเรื่องน้ำท่วมที่นา จากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” ซึ่ง เป็นการเน้นย้ำความรู้สึกของบุคคลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ภาพที่ 28 : ภาพปรับแต่งที่ว่างระยะใกล้ในรายการโทรทัศน์

ภาพจากตอน “อรหันต์ชาวนา”

ภาพจากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน”

1.2.4 **มุมมอง** ภาพปรับแต่งมุมมองมีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ มุมสูง และมุมต่ำซึ่ง รายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

1.2.4.1 **มุมสูง** รายการโทรทัศน์ปรับแต่งภาพโดยการถ่ายลงมาจากมุมสูง เพื่อแสดงถึงความเสียเปรียบ ความสิ้นหวัง หรือความสูญเสียอำนาจของบุคคลในภาพ ยกตัวอย่างเช่น ภาพปู่เย็นเดินขึ้นบันไดสะพานลำไยเพื่อมาขายปลา จากตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระหนง” ซึ่งการถ่ายมุมสูงจะทำให้เห็นความชันและความสูงของบันไดซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงความเหนื่อยล้าความอ่อนแรงของปู่เย็นเมื่อต้องหิ้วกะละมังปลาขึ้นบันไดเพื่อนำมาวางขายบนสะพาน

ภาพที่ 29: ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมมองสูงในรายการโทรทัศน์

1.2.4.2 มุมต่ำ รายการโทรทัศน์ปรับแต่งภาพโดยการถ่ายขึ้นไปจากมุมต่ำ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่น ความมีพลังอำนาจของบุคคลในภาพ ยกตัวอย่างเช่น ภาพแหลม ขณะยื่นพูดเรื่องอุดมการณ์การทำงานของตนเอง จากตอน “อรหันต์ชาวนา” ซึ่งการถ่ายภาพจากมุมต่ำเช่นนี้จะแสดงถึงความมุ่งมั่น เอาจริงเอาจังของแหลมในการเดินตามแนวทางชีวิตที่ตนเองได้ตั้งไว้

ภาพที่ 30: ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมต่ำ

1.2.5 การเคลื่อนไหว ภาพปรับแต่งการเคลื่อนไหวมีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ ช้า และเร็ว ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

1.2.5.1 เคลื่อนไหวช้า รายการโทรทัศน์ปรับแต่งภาพให้มีการเคลื่อนไหวช้าเพื่อเน้นย้ำถึงอารมณ์ความรู้สึกของบุคคล และบรรยากาศเหตุการณ์ให้ชัดเจนและยาวนานมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพแหลมกำลังจูงควายเดินไปตามคันทนาโดยมีลูกชายวิ่งหัวเราะตามมาข้างหลัง จากตอน “อรหันต์ชาวนา” ซึ่งการปรับภาพดังกล่าวให้มีการเคลื่อนไหวช้าจะช่วยเน้นย้ำถึงความอบอุ่นของครอบครัวและความสุขในวิถีชีวิตการเป็นชาวนาของแหลมและลูกชาย

ภาพที่ 31: ภาพปรับแต่งเคลื่อนไหวช้าในรายการโทรทัศน์

1.2.5.2 เคลื่อนไหวเร็ว รายการโทรทัศน์ปรับแต่งภาพให้มีการเคลื่อนไหวเร็วเพื่อสร้างอารมณ์ความรู้สึกสนุกสนาน ครั้นโครงให้กับเหตุการณ์และบุคคลในภาพ ยกตัวอย่าง เช่น ภาพลุงเสรีเรียไรของทำบุญจากชาวบ้าน จากตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าหกสลึง” ซึ่งการถ่ายทำให้ภาพดังกล่าวให้มีการเคลื่อนไหวเร็วขึ้นจะสื่อให้เห็นว่าการเรียไรของทำบุญจากชาวบ้านโดยลุงเสรีนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ง่าย รวดเร็ว ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ชมรู้สึกสนุกสนานไปกับภาพกิจกรรมดังกล่าว

ภาพที่ 32: ภาพปรับแต่งเคลื่อนไหวเร็วในรายการโทรทัศน์

2. การสร้างอารมณ์เสียง

สำหรับการสร้างอารมณ์เสียง ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของเสียงออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ เสียงจริง และเสียงปรุงแต่งซึ่งได้แก่ เสียงดนตรี เสียงซาวด์เอฟเฟค และเสียงจากผู้ดำเนินเรื่อง รวมลักษณะเสียงทั้งหมดได้ 4 รูปแบบซึ่งรายการโทรทัศน์ใช้ภาพเพื่อสร้างอารมณ์ให้กับผู้อ่านครบทั้งหมด 4 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 59: การนำเสนออารมณ์เสียงในรายการโทรทัศน์

เสียงจริง	เสียงปรุงแต่ง		
	เสียงดนตรี	เสียงซาวด์เอฟเฟค	เสียงธรรมชาติจากผู้ดำเนินเรื่อง
√	√	√	√

2.1 เสียงจริง รายการโทรทัศน์มีการใช้เสียงจริงของคนต้นเรื่องหรือบุคคลทั่วไปในเรื่องเพื่อแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลและเหตุการณ์ ยกตัวอย่างเช่น เสียงไอของปู่เย็นขณะพายเรือจากจวนผู้ว่าฯไปยังสะพานลำไย จากตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระนง” ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกอ่อนแอ และความเหนื่อยล้าของปู่เย็น

ตัวอย่างเสียงจริง

พิธีกรภาคสนาม : ปู่เหนียวหรือครับ

ปู่เย็น : เรือนี่มันหนัก ไม่เหมือนเรือไม้ (เสียงไอ)

2.2 เสียงปรุงแต่ง ผู้วิจัยแบ่งเสียงปรุงแต่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ เสียงดนตรี เสียงซาวนด์เอฟเฟค และเสียงจากผู้ดำเนินเรื่อง หรือพิธีกรภาคสนาม ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 3 ลักษณะ ดังนี้

2.2.1 เสียงดนตรี รายการโทรทัศน์ใช้เสียงดนตรีประกอบภาพเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อสร้างอารมณ์และความรู้สึกให้กับตัวบุคคลและบรรยากาศในขณะนั้นซึ่งดนตรีที่ใช้จะมีท่วงทำนองที่หลากหลายตามความเหมาะสมของภาพเหตุการณ์ในขณะนั้น ยกตัวอย่างเช่น ดนตรีหมอลำประกอบภาพครอบครัวแหลมและชาวบ้านทำกิจกรรมร่วมกันหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ซึ่งการใช้ดนตรีหมอลำซึ่งเป็นดนตรีจังหวะเร็ว และเป็นดนตรีประจำภาคอีสานจะช่วยแสดงถึงความสุขสนุกสนานในวิถีชีวิตชาวนาอีสาน

2.2.2 เสียงซาวนด์เอฟเฟค รายการโทรทัศน์นิยมใช้เสียงซาวนด์เอฟเฟคเพื่อแสดงถึงความตลกขบขันของคำพูดและการกระทำของบุคคล ยกตัวอย่างเช่น เสียงซาวนด์เอฟเฟค “แป้ว” ประกอบคำพูดของลุงเสวี จากตอน “ลุงเสวี คนบุญผู้หยาบซ่า คนบ้าหกลดิ่ง” ซึ่งขณะนั้นพิธีกรกำลังอ่านชื่อ-นามสกุลของลุงเสวีตามบัตรประชาชน แต่ลุงเสวีห้ามไม่ให้พิธีกรอ่านโดยบอกว่า “พอ ไม่ต้องไปโฆษณา เดี่ยวเสียตระกูล” จากนั้นก็มีเสียงเอฟเฟคดัง “แป้ว”

2.2.3 เสียงธรรมชาติจากผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกร รายการโทรทัศน์มีการสร้างอารมณ์ของเหตุการณ์ผ่านเสียงหัวเราะ หรือเสียงอุทานของพิธีกรภาคสนามเพื่อแสดงถึงความผ่อนคลาย สนุกสนาน และตลกขบขัน ยกตัวอย่างเช่น เสียงหัวเราะของพิธีกรภาคสนามจากตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระนง” ซึ่งพิธีกรหัวเราะขบขันคำพูดของปู่เย็นที่กล่าวถึงเรื่องการมีภรรยาว่า “ไม่เอา แกสั่งไว้ แกบอกว่ามีเมียต้องดูให้ดีนะ คลำดูก่อนนะ ถ้ามีหางก็อย่าเอา แกให้คลำดูก่อน”

3. การสร้างอารมณ์ภาษา

สำหรับการสร้างอารมณ์ภาษา ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของภาษาออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ เนื้อหาจริง และเนื้อหาปรุงแต่งซึ่งได้แก่ ภาพพจน์ (อุปมา อติพจน์ บุคคลวัตติ สัทพจน์) และความคิดเห็นของผู้ดำเนินเรื่อง (ตีความ ประเมิน คาดเดา ตั้งข้อสงสัย เสนอแนะ เสียดสี หยอกล้อ) รวมลักษณะเนื้อหาทั้งหมด 11 รูปแบบ ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอทั้งหมด 8 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 60: การนำเสนออารมณ์ภาษาในรายการโทรทัศน์

ภาษาจริง	ภาษาปรุงแต่ง									
	ภาพพจน์				ความคิดเห็น					
	อุปมา	อติพจน์	บุคคล	สัทพจน์	ตีความ	ประเมิน	สงสัย	เสนอแนะ	เสียดสี	หยอกล้อ
√	√				√	√	√	√	√	√

3.1 ภาษาจริง รายการโทรทัศน์ถ่ายทอดอารมณ์ของบุคคลหรือเหตุการณ์ผ่านคำบอกเล่าของบุคคลในเรื่องโดยตรง ยกตัวอย่างเช่น คำพูดแสดงความรู้สึกของลูกชายยายไฮเรื่องน้ำท่วมที่นา จากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน”

ตัวอย่างภาษาจริง

พิธีกร : ก็เหมือนกับว่าวันหนึ่งตัวเองต้องกลายเป็นแรงงานอพยพ เหมือนเป็นครอบครัวที่สิ้นเนื้อประดาตัวอย่างนั้นไหม

ลูกชายคนต้นเรื่อง : ครับ ส่วนนี้ละครับที่ทำให้คับแค้นใจมากที่สุดเลย ก็อยู่มาวันหนึ่งมีน้ำมาท่วมที่นาก็ได้พลัดพรากจากแม่ไป

3.2 ภาษาปรุงแต่ง ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตของภาพปรุงแต่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.2.1 ภาพพจน์ ภาษาภาพพจน์ที่นิยมใช้ในงานสารคดีมีทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ อุปมา อติพจน์ บุคคลวัตติ และสัทพจน์ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอทั้งหมด 1 รูปแบบ ดังนี้

3.2.1.1 อุปมา รายการโทรทัศน์มีการใช้ภาพพจน์อุปมาเพื่อเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของเหตุการณ์ บุคคลในเรื่อง หรือตัวผู้ดำเนินเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การเปรียบเทียบน้ำในอ่างเก็บน้ำกับน้ำตาของยายไฮ จากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” เพื่อแสดง

ถึงอารมณ์ความรู้สึกโศกเศร้าของยายไฮต่อเหตุการณ์น้ำท่วมที่นาโดยการเปรียบเทียบว่าน้ำทุกหยดในอ่างเก็บน้ำก็เปรียบเหมือนน้ำตาของยายไฮ

ตัวอย่างภาพพจน์อุปมา

พิธีกรภาคสนาม: ยายไฮตัดสินใจทบทวนเพื่อระบายน้ำตาแห่งความขมขื่นออกจากที่นาของเธอเอง

3.2.2 ความคิดเห็น ภาษาความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสำรวจพบในสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์มีทั้งหมด 7 รูปแบบ คือ ตีความ ประเมิน คาดเดา สงสัย เสนอแนะ เสียดสี และหยอกล้อ ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้งหมด 7 รูปแบบ ดังนี้

3.2.2.1 ตีความ ผู้ดำเนินรายการและพิธีกรภาคสนามถ่ายทอดอารมณ์ของบุคคลในเรื่องผ่านการตีความ หรือคาดเดาอารมณ์จากสีหน้าท่าทาง น้ำเสียง และคำพูดของบุคคลในเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การตีความความรู้สึกของยายไฮที่มีต่อผีนางจากคำพูดของยายไฮจากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” ซึ่งพิธีกรภาคสนามตีความคำพูดของยายไฮที่กล่าวถึงความสำคัญของข้าวและที่นาว่าเป็นคำพูดที่แสดงออกถึงความรักความผูกพันที่ยายไฮมีต่อที่นา

ตัวอย่างความคิดเห็นตีความ

พิธีกร : ไม่ว่าเวลาและสถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สิ่งที่ยายไฮไม่เคยเปลี่ยนก็คือความรักและความผูกพันกับที่นาและความเป็นชาวนาของเธอ

ยายไฮ : ข้าวคือต้นทุนชีวิตนะ ถ้าเราไม่มีเงิน เราก็ตายข้าว เห็นปลามาเราก็ตักกิน พริกมาเราก็ตักเอา มะเขือมาเราก็ตักเอา เงินมาเราก็ตักเอา เราแลกได้ทุกชนิด มีข้าวเท่ากับมีเงิน เราจะไปได้ขนาดไหนลูกเอ๋ย เงินไม่มีอยู่ถุง ข้าวไม่มีอยู่แล้ว มีแต่จนลงเรื่อยๆ ถ้ามีข้าว ทุกอย่างก็จะเข้ามา

3.2.2.2 ประเมิน ผู้ดำเนินรายการและพิธีกรภาคสนามแสดงอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อบุคคลหรือเหตุการณ์โดยการประเมินคุณค่าทั้งทางบวกและทางลบ ยกตัวอย่างเช่น การประเมินสภาพความเป็นอยู่ของแหลม จากตอน “แหลมอรหันต์ชาวนา” ซึ่งพิธีกรภาคสนามกล่าวชื่นชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแหลมในปัจจุบัน

ตัวอย่างความคิดเห็นประเมิน

พิธีกร : *ที่นี่คืออาณาจักรอันยิ่งใหญ่ มั่นคง มั่งคั่ง สุขสมบูรณ์ และน่าภาคภูมิใจของแหลมกับครอบครัวของเขา นะครับ*

3.2.2.3 ตั้งข้อสงสัย ผู้ดำเนินรายการและพิธีกรภาคสนามถ่ายทอด

อารมณ์ความรู้สึกของเหตุการณ์หรือเรื่องราวผ่านการแสดงความรู้สึกส่วนตัวในรูปแบบของการตั้งข้อสงสัยกับสิ่งที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การตั้งข้อสงสัยเรื่องจิตใจของมนุษย์ จากตอน “ปุ๋ย เป็นอยู่” เพื่อแสดงความรู้สึกเสียใจและผิดหวังที่มนุษย์ในปัจจุบันไม่สามารถปรับจิตใจของตนให้มีความสุขได้

ตัวอย่างความคิดเห็นตั้งข้อสงสัย

พิธีกร : *นานมาแล้วเช่นกันครับที่มนุษย์มีชีวิตอยู่โดยที่ไม่รู้ว่าคุณค่า และความสุข และความสงบของชีวิตที่แท้จริงนั้นอยู่ตรงไหน บางทีอาจเป็นเพราะว่ามนุษย์ไม่ค่อยเรียนรู้ที่จะปรับ แต่กลับไปปรุงสิ่งที่อยู่ข้างในแทน ก็ไม่รู้เหมือนกันนะครับว่าจำเป็นหรือเปล่าหรือเมื่อไรถึงจะถึงเวลาที่เราควรจะหันมาเรียนรู้และทบทวนในการปรับกระบวนการคิดในเรื่องนี้กันอย่างจริงจังเสียที*

3.2.2.4 เสนอแนะ ผู้ดำเนินรายการและพิธีกรภาคสนามถ่ายทอดอารมณ์

ความรู้สึกของเรื่องราวผ่านการแสดงความรู้สึกส่วนตัวในรูปแบบของการให้คำแนะนำแนวทางการปฏิบัติต่างๆเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การเสนอแนะแนวทางการทำงานของรัฐ จากตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” ซึ่งผู้ดำเนินรายการเสนอแนะให้รัฐรับผิดชอบประชาชนที่เสียผลประโยชน์จากการดำเนินงานของรัฐ ซึ่งการเสนอแนะเช่นนี้แสดงออกได้ถึงอารมณ์ความรู้สึกเสียใจและผิดหวังกับการกระทำของรัฐที่เพิกเฉยกับความเดือดร้อนของยายไฮที่มีสาเหตุมาจากโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำของรัฐ

ตัวอย่างความคิดเห็นเสนอแนะ

ผู้ดำเนินรายการ: *แต่ผู้ที่เสียประโยชน์ก็ควรได้รับการเหลียวแล ไม่ถูกปล่อยให้เผชิญชะตากรรมเพียงลำพัง*

3.2.2.5 เสียดสี ผู้ดำเนินรายการและพิธีกรภาคสนามถ่ายทอดอารมณ์

ของเหตุการณ์ผ่านการแสดงอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวเชิงลบในรูปแบบของการใช้คำพูดเสียดสี การกระทำของบุคคลบางกลุ่ม ยกตัวอย่างเช่น การเสียดสีเรื่องการถางป่าสร้างรีสอร์ต จากตอน

“แหลม อรหันต์ชาวนา” ซึ่งพิธีกรรมภาคสนามได้กล่าวเสียดสีกลุ่มนักธุรกิจที่ถางป่าทำลายธรรมชาติ เพื่อสร้างรีสอร์ทที่มีชื่อนำหน้าว่า “ไร่...” ซึ่งเป็นการเสียดสีเพื่อแสดงความรู้สึกรังเกียจ หรือไม่พอใจ การกระทำของคนกลุ่มดังกล่าว

ตัวอย่างความคิดเห็นเสียดสี

พิธีกรรมภาคสนาม: แหลมไม่ใช่พนักงานโรมแมนติคที่จินตนาการถึงชีวิตใหม่ แล้วก็ไปแผ้วถางป่าที่อุดมสมบูรณ์เพื่อที่จะสร้างรีสอร์ท ตากอากาศที่เรียกว่าไร่ นะครับ

3.2.2.6 **หยอกล้อ** พิธีกรรมภาคสนามกล่าวแซว หยอกล้อบุคคล สิ่งของหรือเหตุการณ์ต่างๆในรูปแบบของการวิจารณ์ติดตลกโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสนุกสนาน หรือความตลกขบขันให้กับผู้รับชมรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การหยอกล้อลักษณะนิสัยของลุงเสรี จากตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ซึ่งพิธีกรรมภาคสนามกล่าวหยอกล้อว่าลุงเสรี มีบุคลิกเชิญแขกแบบเชิญให้ออกไปไกลๆ

ตัวอย่างความคิดเห็นหยอกล้อ

พิธีกรรมภาคสนาม: นอกจากนั้นบุคลิกภาพของลุงเสรียังเป็นบุคลิกภาพแบบเชิญแขกนะครับ คือเชิญให้ออกไปไกลๆ (หัวเราะ)

พ็อคเก็ตบุ๊ก

1. การสร้างอารมณ์ภาพ

สำหรับภาพสร้างอารมณ์ทั้งหมด 11 รูปแบบ พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอทั้งหมด 5 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 61: การสร้างอารมณ์ภาพในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ภาพจริง	ภาพปรับแต่ง									
	สี		แสงเงา		ที่ว่าง		มุมมอง		การเคลื่อนไหว	
	เทา	น้ำตาล	สว่าง	สลัว	ระยะไกล	ระยะใกล้	สูง	ต่ำ	ช้า	เร็ว
√					√	√	√	√		

1.1 **ภาพจริง** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอภาพการแสดงอารมณ์จริงของคนต้นเรื่องหรือบุคคลทั่วไปทั้งในลักษณะของภาพจริง และการบรรยายตัวหนังสือซึ่งมีทั้งการถ่ายทอดอารมณ์สุขและเศร้าเพื่อให้ผู้ชมรู้สึกร่วมไปกับบุคคลในภาพ ยกตัวอย่างเช่น ภาพแหลมและภรรยาที่นั่งอยู่บนบ้าน จากพ็อคเก็ตบุ๊ก เรื่อง “แหลม อรหันต์ชาวนา” และการบรรยายภาพยายไฮ้ร้องไห้ จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ยาย”

ภาพที่ 33: ภาพจริงในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(“แหลมอรหันต์ชาวนา หน้า 125)

รายละเอียด: ยายแอบร้องไห้บ่อยครั้ง และหลังน้ำตาออกมาไม่หยุด นี่เป็นความทุกข์เศร้าที่ยายซ่อนไว้จากสายตาผ้าคลุมทุกข์และลูกๆ หลานๆ (“ยาย” หน้า 163)

1.2 **ภาพปรับแต่ง** ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตของภาพปรุงแต่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ สี แสงเงา ที่ว่าง มุมมอง และการเคลื่อนไหว ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอทั้งหมด 2 ส่วน ดังนี้

1.2.1 **ที่ว่าง** ภาพปรับแต่งที่ว่างมีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ ระยะเวลาไกล และระยะเวลาใกล้ ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอครบทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

1.2.1.1 **ระยะเวลาไกล** พ็อคเก็ตบุ๊กใช้ภาพถ่ายระยะไกลเพื่อแสดงถึงความยิ่งใหญ่ ของธรรมชาติที่ และความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวของบุคคลที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาตินั้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพปู่เย็นล่องเรืออยู่กลางแม่น้ำเพชรบุรี จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ปู่เย็น เป็นอยู่”

ภาพที่ 34: ภาพปรับแต่งที่วางระยะไกลในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(“ปู่เย็น เป็นอยู่” หน้า 143)

1.2.1.2 **ระยะไกล** พ็อคเก็ตบุ๊กใช้ภาพถ่ายระยะไกลเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของบุคคลในเรื่องให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพถ่ายแหลมกับควายคู่ชีพ จากตอน “แหลม อรหันต์ชาวนา” ซึ่งการถ่ายภาพดังกล่าวในระยะไกลช่วยแสดงให้เห็นถึงความรัก ความผูกพันของแหลมที่มีต่อควายของเขาได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 35: ภาพปรับแต่งที่วางระยะใกล้ในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(หน้า 29)

1.2.2 **มุมมอง** ภาพปรับแต่งมุมมองมีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ มุมสูง และมุมต่ำ ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอครบทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

1.2.2.1 **มุมสูง** พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอภาพบุคคลซึ่งถ่ายลงมาจากที่สูงเพื่อแสดงถึงความหม่อมอานาจ ความสิ้นหวัง หรือความต่ำต้อยของบุคคลในภาพ ยกตัวอย่างเช่น ภาพปู่เย็นนั่งอยู่ในเรือริมฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ปู่เย็น เป็นอยู่” ซึ่งการถ่ายภาพในลักษณะนี้อาจแสดงให้เห็นว่าปู่เย็นเป็นเพียงชายชราคนหนึ่งที่ไม่ม้อานาจ ไม่มีจุดเด่น หรือความสำคัญใดๆต่อผู้อื่น

ภาพที่ 36: ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมมองสูงในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(หน้า 53)

1.2.2.2 มุมต่ำ พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอภาพบุคคลซึ่งถ่ายย้อนขึ้นไปจากมุมต่ำเพื่อแสดงถึงอำนาจและอารมณ์ความรู้สึกมุ่งมั่น เด็ดเดี่ยวของบุคคลในภาพ ยกตัวอย่างเช่น ภาพถ่ายแหลมยื่นแขนงหน้ามองฟ้า จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “แหลม อรหันต์ชาวนา” ภาพดังกล่าวเป็นภาพถ่ายประกอบเรื่องราวช่วงที่แหลมตัดสินใจเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อไปทำงานหาเงินมาเปิดร้านซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าที่บ้านซึ่งแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกมุ่งมั่น เด็ดเดี่ยวของแหลมที่ต้องการจากท้องนาไปยังเมืองหลวง

ภาพที่ 37: ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมมองต่ำในพ็อคเก็ตบุ๊ก

(หน้า 37)

2. การสร้างอารมณ์เสียง

สำหรับเสียงสร้างอารมณ์ทั้งหมด 4 รูปแบบ พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอทั้งหมด 1 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 62: การสร้างอารมณ์เสียงในพ็อคเก็ตบุ๊ก

เสียงจริง	เสียงปรุงแต่ง		
	เสียงดนตรี	เสียงซาวด์เอฟเฟค	เสียงผู้ดำเนินเรื่อง
√			

2.1 **เสียงจริง** พ็อคเก็ตบุ๊กถ่ายทอดอารมณ์ของบุคคลหรือเหตุการณ์ผ่านการบรรยาย ลักษณะเสียงบุคคลในรูปแบบของตัวหนังสือ ยกตัวอย่างเช่น การบรรยายเสียงร้องไห้ของลูกสาว ยายไฮ จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ยาย” ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกเสียใจที่ไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมเพราะยายไฮไม่มีเงินส่งเสีย หรือ การบรรยายเสียงตะคอกของลุงเสรี จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “3 ลุง 3 โลก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบซ่า คนบ้าผู้นำนับถือ” ซึ่งเป็นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกมั่นใจและภูมิใจในนิสัยของลุงเสรี

ตัวอย่างเสียงจริง

รายละเอียด: พอรู้ว่าโอกาสที่จะได้เรียนต่อหลุดลอย เพ็ชรทรุดลงบนพื้นร้องไห้เสียงดังลั่น (หน้า 192)

รายละเอียด: “คนอย่างกู ถึงจะบ้ากุกี้บ้าหกสลึง กูบ้าชั้นสูงไว้ย กูไม่ได้บ้าชั้นต่ำ” ชายผู้มีแนวทางเป็นของตนเองคำรามออกมาเสียงดัง (หน้า 89)

3. การสร้างอารมณ์ภาษา

สำหรับภาษาสร้างอารมณ์ทั้งหมด 11 รูปแบบ พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอทั้งหมด 9 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 63: การสร้างอารมณ์ภาษาในพ็อคเก็ตบุ๊ก

ภาษาจริง	ภาษาปรุงแต่ง										
	ภาพพจน์				ความคิดเห็น						
	อุปมา	อติพจน์	บุคคล	ศัพท์พจน์	ตีความ	ประเมิน	สงสัย	เสนอแนะ	เสียดสี	หยอกล้อ	
√	√	√	√		√	√	√		√	√	

3.1 **ภาษาจริง** พ็อคเก็ตบุ๊กถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลและเหตุการณ์ผ่านการบอกเล่าคำพูดจริงของบุคคลในเรื่องที่บ่งบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น คำพูดแสดงความรู้สึกของแหลมที่มีต่อชีวิตวัยเด็ก จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “แหลม อรหันต์ ชาวานา” ซึ่งแหลมกล่าวถึงวิถีชีวิตในวัยเด็กที่เต็มไปด้วยความสุข

ตัวอย่างภาษาจริง

รายละเอียด: ความสุขที่สุดของผมในวัยเด็ก คือ การได้กระโดดน้ำเล่น หรือไม่กี่โลยีนก รวมทั้งนั่งตกปลาไปตามประสาเด็กบ้านนอก (หน้า 14)

3.2 ภาษาปรุงแต่ง ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตของภาษาปรุงแต่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ภาพพจน์ และความคิดเห็น ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอครบทั้ง 2 ส่วน ดังนี้

3.2.1 ภาพพจน์ ภาษาภาพพจน์ที่นิยมใช้ในงานสารคดีมีทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ อุปมา อติพจน์ บุคคลวัต และศัพท์พจน์ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอทั้งหมด 3 รูปแบบ ดังนี้

3.2.1.1 อุปมา ผู้เขียนใช้ภาพพจน์อุปมาในการเปรียบเทียบตัวบุคคล หรือเหตุการณ์ในเรื่องกับสิ่งต่างๆ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของเรื่องราวในขณะนั้น ยกตัวอย่างเช่น การเปรียบเทียบการจับใบด้าใบแดงกับลานประหารชีวิตนักโทษ จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “แหลม อรหันต์ ชาวนา” ซึ่งการเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ตื่นเต้น และหวาดกลัวของบุคคลในเรื่อง อีกทั้งยังระดับอารมณ์ความรู้สึกของบรรยากาศการจับใบด้าใบแดงให้ดูโหดร้ายและน่ากลัวมากขึ้น

ตัวอย่างภาพพจน์อุปมา

รายละเอียด: กล่าวกันว่าการจับใบด้าใบแดงเพื่อไปเป็นรั้วของชาติเป็นเหตุการณ์ที่ระทึกขวัญพอๆกับการเดินเข้าลานประหารชีวิตของนักโทษ (หน้า 46)

3.2.1.2 อติพจน์ ผู้เขียนใช้ภาพพจน์อติพจน์ในการบรรยายเหตุการณ์เพื่อเพิ่มระดับอารมณ์ของบุคคล หรือเหตุการณ์ให้ดูรุนแรงมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น บรรยายระดับความดังเสียงของลูกระเบิดอย่างเกินจริง จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “3 ลุง 3 โลก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบซ่า คนบ้าผู้นำนับถือ” ซึ่งผู้เขียนบรรยายว่าเสียงของลูกระเบิดมีระดับความดัง 3,487 เดซิเบล ซึ่งการระบุระดับความดังเสียงที่เกิดขึ้นนี้แสดงถึงระดับอารมณ์ความโกรธของลูกระเบิดได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างภาพพจน์อติพจน์

ตัวอย่างภาพพจน์อติพจน์

รายละเอียด: “เทียนกุหยาย” ชายเนื้อตัวมันลือมตะคอกด้วยเสียงดังประมาณ 3,487 เดซิเบลเมื่อนึกไปถึงเทียนจำนวนหนึ่งที่หายไปจากบ้านอย่างไร้ร่องรอย... (หน้า 99)

3.2.1.3 บุคคลวิถี ผู้เขียนใช้ภาพพจน์บุคคลวิถีเพื่อแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกของบรรยากาศ หรือเหตุการณ์ต่างภายในเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การใช้กิริยา “ประหารชีวิต” กับ เชื้อน จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ยาย” ซึ่งการบรรยายให้เชื้อนซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิตแสดงกิริยาเช่นเดียวกับมนุษย์แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนหรือบุคคลในเรื่องที่มีต่อความโหดร้ายของเชื้อน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการแสดงถึงความโหดร้ายของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของโครงการสร้างเชื้อนแห่งนี้

ตัวอย่างภาพพจน์บุคคลวิถี

รายละเอียด: เชื้อนซึ่งกักน้ำเอาไว้ ใต้ลงไปเป็นที่นาของราษฎรผู้ไม่เคยยินยอมให้สร้าง ใต้ลงไปเป็นไม้ใหญ่และต้นหญ้าซึ่งถูกเชื้อนตัดสิ้นประหารชีวิต (หน้า 261)

3.2.2 ความคิดเห็น ผู้วิจัยแบ่งลักษณะความคิดเห็นออกเป็น 6 รูปแบบ คือ ดีความ ประเมิน ตั้งข้อสงสัย เสนอแนะ เสียดสี และหยอกล้อ ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอทั้งหมด 5 รูปแบบดังนี้

3.2.2.1 ดีความ ผู้เขียนมีการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบุคคล เหตุการณ์ และบรรยากาศผ่านการตีความคำพูด น้ำเสียง และท่าทางของบุคคลและสิ่งต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น การตีความคำพูดของปู่เย็น จากตอน “ปู่เย็น เฒ่าตระหนง” ซึ่งผู้เขียนตีความความรู้สึกเหงาของปู่เย็นจากคำพูดแสดงความคิดเห็นเรื่องความตาย หรือ การตีความจากลักษณะท่าทางของลุงเสรี จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “3 ลุง 3 โลก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ซึ่งผู้เขียนตีความอารมณ์ความรู้สึกภาคภูมิใจในชีวิตจากสีหน้าแววตาของลุงเสรี

ตัวอย่างความคิดเห็นตีความ

รายละเอียด: เสรีเอ่ยถึงความเป็นคนบ้าหกสสิ่งของตนเองด้วยแววตาที่ฉาบทาไปด้วยความพึงพอใจอยู่ลึกๆ (หน้า 90)

3.2.2.2 ประเมิน ผู้เขียนมีการถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองไปยังผู้อ่าน โดยการประเมินค่าบุคคล หรือเหตุการณ์ทั้งในแง่บวก และแง่ลบ ยกตัวอย่างเช่น การประเมินความคิดของแหลม จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “แหลม อรหันต์ชาวนา” ซึ่งผู้เขียนกล่าวชื่นชมความคิดของแหลมเรื่องความศรัทธาในอาชีพชาวนา

ตัวอย่างความคิดเห็นประเมิน

รายละเอียด: “ทุกครั้งที่ทำงาน ผมจะเห็นรากเหง้าและชีวิตของตัวเองอยู่ในนั้น” แลผมทิ้งทำอย่างเรียบง่ายและลึกซึ้ง (หน้า 77)

3.2.2.3 ตั้งข้อสงสัย ผู้เขียนมีการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบรรยากาศและบุคคลในเรื่องผ่านการตั้งคำถามเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น การตั้งข้อสงสัยในความรู้สึกของปู่เย็นขณะจอดเรือนอนพักระหว่างทางไปสะพานลำไย จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ปู่เย็น เป็นอยู่” โดยผู้เขียนตั้งข้อสงสัยว่าในคำคืนที่ฟ้าไร้ดาวเช่นนี้ ปู่เย็นจะคิดถึงภรรยาที่จากไปบ้างไหม ซึ่งการบรรยายบรรยากาศและการตั้งข้อสงสัยเช่นนี้แสดงได้ถึงความรู้สึกเหงา โดดเดี่ยว อ้างว้างของปู่เย็นและท้องฟ้ายามค่ำคืน

ตัวอย่างความคิดเห็นตั้งข้อสงสัย

รายละเอียด: ไม่รู้...ฟ้าเหงามดาวอย่างนี้จะทำให้ปู่คิดถึงย่าขึ้นมาบ้างหรือเปล่า (หน้า 61)

3.2.2.4 เสียคดีย ผู้เขียนมีการใช้ถ้อยคำเสียคดียการกระทำของบุคคลบางกลุ่มเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวของผู้เขียนเช่น ความโกรธ ผิดหวัง หรือเสียใจไปยังผู้อ่าน ยกตัวอย่างเช่น การเสียคดียการกระทำของบุคคลชั้นสูง จากพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “ปู่เย็น เป็นอยู่” ซึ่งผู้เขียนกล่าวเสียคดียกลุ่มบุคคลที่มีทั้งการศึกษาและวุฒิภาวะครบบริบูรณ์แต่กลับนำความแตกต่างระหว่างกลุ่มมาสร้างเป็นปัญหาความขัดแย้งและการต่อสู้

ตัวอย่างความคิดเห็นเสียคดีย

รายละเอียด: ...นี่ยังไม่นับรวมไปถึงคนโตๆที่แม้จะมีวุฒิภาวะบริบูรณ์พร้อม แต่ก็ยังนำชนวนความแตกต่างมาสร้างอำนาจความชอบธรรมในการชิงชังรังเกียจ กระทั่งหยิบอาวุธขึ้นมาประหัตประหารชนากันโดยไม่เสียดาบเลือดเนื้อ (หน้า 76)

3.2.2.5 หยอกล้อ ผู้เขียนมีการกล่าวแซวบุคคลหรือเหตุการณ์ต่างๆในลักษณะของการวิจารณ์ติดตลกเพื่อสร้างความผ่อนคลาย และความขบขันให้กับผู้อ่าน ยกตัวอย่างเช่น การหยอกล้อความเร็วในการพายเรือของปู่เย็น จากตอน “ปู่เย็น เป็นอยู่” ซึ่งผู้เขียนหยิบยกคำหยอกล้อปู่เย็นของพิธีกรภาคสนามในรายการคนค้นคนขึ้นมาบรรยายเพื่อสร้างความผ่อนคลาย และความตลกขบขันให้กับเหตุการณ์ที่ปู่เย็นพยายามพายเรือหนีคนเมาที่เข้ามาบุกรุกเรือในกลางดึกคืนหนึ่ง

ตัวอย่างความคิดเห็นหยอกล้อ

รายละเอียด: “ถ้าเขาจะทำอะไรนะ โห เขาไม่ให้ปู่พายเรือมาหรอก เพราะปู่ถ่อเรือมาได้แค่วันน้ำแข็ง สว่างแล้ว! ความเร็วของปู่ ปู่คิดดูสิ” (หน้า 120)

สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างอารมณ์ระหว่างรายการโทรทัศน์และพ็อคเก็ตบุ๊ก

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการกลวิธีการสร้างอารมณ์ “ภาษา” ในส่วนของการ “ภาพพจน์” เนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอภาพพจน์ทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ อุปมา อติพจน์ และบุคคลวิดิ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเพียง 1 รูปแบบ คือ อุปมา อย่างไรก็ตาม พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการกลวิธีการสร้างอารมณ์ภาษาในส่วน “ความคิดเห็น” เนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความคิดเห็นทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ ดีความ ประเมิน สงสัย เสียดสี และหยอกล้อ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 6 รูปแบบ โดยนำเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมรูปแบบ “เสนอแนะ”

สำหรับการสร้างอารมณ์ทาง “ภาพ” พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอภาพสร้างอารมณ์ทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ ภาพจริง และภาพปรับแต่ง 4 ประเภท คือ ภาพที่ว่างระยะใกล้ ภาพที่ว่างระยะไกล ภาพมุมสูง และภาพมุมต่ำ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 11 รูปแบบ คือ ภาพจริง และภาพปรับแต่ง 10 รูปแบบ ภาพสีเทา ภาพสีน้ำตาล ภาพแสงสว่าง ภาพแสงสลัว ภาพที่ว่างระยะใกล้ ภาพที่ว่างระยะไกล ภาพมุมสูง ภาพมุมต่ำ ภาพเคลื่อนไหวช้า และภาพเคลื่อนไหวเร็ว

สำหรับการสร้างอารมณ์ทาง “เสียง” พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเสียงสร้างอารมณ์เพียง 1 รูปแบบ คือ เสียงจริง ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 4 รูปแบบ คือ เสียงจริง และเสียงปรุงแต่ง 3 รูปแบบ คือ เสียงดนตรี เสียงชาวด์เอฟเฟค และเสียงจากผู้เล่าเรื่อง

ตารางที่ 64: สรุปเปรียบเทียบการสร้างอารมณ์ระหว่างรายการโทรทัศน์คนค้นคนและพ็อดเก็ตบุ๊กที่ผลิตจากรายการคนค้นคน

ประเภทสื่อ	การสร้างอารมณ์ (ภาพ)										
	ภาพจริง	ภาพปรุงแต่ง									
		สี		แสงเงา		ที่ว่าง		มุมมอง		การเคลื่อนไหว	
		เทา	น้ำตาล	สว่าง	สลัว	ระยะไกล	ระยะใกล้	สูง	ต่ำ	ช้า	เร็ว
รายการโทรทัศน์	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
พ็อดเก็ตบุ๊ก	√					√	√	√	√		

ประเภทสื่อ	การสร้างอารมณ์ (เสียง)			
	เสียงจริง	เสียงปรุงแต่ง		
		เสียงดนตรี	เสียงซาวด์เอฟเฟค	เสียงผู้ดำเนินเรื่อง
รายการโทรทัศน์	√	√	√	√
พ็อดเก็ตบุ๊ก	√			

ประเภทสื่อ	การสร้างอารมณ์ (ภาษา)										
	ภาษาจริง	ภาษาปรุงแต่ง									
		ภาพพจน์				ความคิดเห็น					
		อุปมา	อติพจน์	บุคคลวิดิ	ศัพท์พจน์	ตีความ	ประเมิน	สงสัย	เสนอแนะ	เสียดสี	หยอกล้อ
รายการโทรทัศน์	√	√			√	√	√	√	√	√	
พ็อดเก็ตบุ๊ก	√	√	√	√	√	√	√		√	√	

หมายเหตุ : สีเขียว หมายถึง การสร้างอารมณ์ที่พ็อดเก็ตบุ๊กนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์

สีแดง หมายถึง การสร้างอารมณ์ที่พ็อดเก็ตบุ๊กตัดทอนจากรายการโทรทัศน์

นิตยสาร

1. การสร้างอารมณ์ภาพ

สำหรับภาพสร้างอารมณ์ทั้งหมด 11 รูปแบบ นิตยสารนำเสนอทั้งหมด 7 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 65: การสร้างอารมณ์ภาพในนิตยสาร

ภาพ จริง	ภาพปรับแต่ง									
	สี		แสงเงา		ที่ว่าง		มุมมอง		การเคลื่อนไหว	
	เทา	น้ำตาล	สว่าง	สลัว	ระยะไกล	ระยะใกล้	สูง	ต่ำ	ช้า	เร็ว
√	√			√	√	√	√	√		

1.1 ภาพจริง นิตยสารถ่ายทอดอารมณ์ของบุคคลหรือเหตุการณ์ผ่านการบรรยายลักษณะสีหน้าท่าทางของบุคคล และการใช้ภาพถ่ายจริงของบุคคล ยกตัวอย่างเช่น ภาพแหลมยิ้มเมื่อพูดถึงความผิดพลาดในชีวิตสมัยอดีต จากนิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 10 คอลัมน์ “คนของเล่ม” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกขบขันปนละอายของแหลม

ตัวอย่างการบรรยายภาพจริง

รายละเอียด: แหลมมีรอยยิ้มปรากฏขึ้นบนใบหน้าเมื่อนึกย้อนไปถึงความอยากได้ใคร่มีของตัวเองเมื่อครั้งยังหนุ่ม (หน้า 90)

1.2 ภาพปรับแต่ง ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตของภาพปรุงแต่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ สี แสงเงา ที่ว่าง มุมมอง และการเคลื่อนไหว ซึ่งพื้คอเกิดบุ้คนำเสนอทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

1.2.1 สี ภาพปรับแต่งสีมีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ สีเทา และสีน้ำตาลซึ่งนิตยสารนำเสนอทั้งหมด 1 รูปแบบ ดังนี้

1.2.1.2 สีเทา นิตยสารมีการปรับแต่งภาพถ่ายบุคคลให้เป็นสีเทาเพื่อแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกเศร้าหมอง ยากลำบาก หรือขมขื่นของบุคคลในภาพและเรื่องราวที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพแหลม จากนิตยสาร ต.คน ฉบับที่ 10 คอลัมน์ “คนของเล่ม” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” ซึ่งภาพในลักษณะดังกล่าวอาจแสดงถึงอดีตที่เต็มไปด้วยอุปสรรคและความทุกข์ของแหลมก่อนการทำเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 38: ภาพปรุงแต่สีเทาในนิตยสาร

(หน้า 86)

1.2.2 **แสงเงา** ภาพปรับแต่งแสงเงามีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ แสงสลัว และแสงสว่างซึ่งนิตยสารนำเสนอทั้งหมด 1 รูปแบบ ดังนี้

1.2.2.1 **แสงสลัว** นิตยสารมีการปรับแต่งภาพถ่ายบุคคลให้มีแสงสลัวเพื่อสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกเศร้า และเดี๋ยวตายของบุคคลในภาพ ยกตัวอย่างเช่น ภาพยายไฮเดินอยู่บนคันนา จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” ซึ่งภาพย้อนแสงในช่วงเวลาพระอาทิตย์ตกดินจะให้แสงที่สลัวซึ่งแสดงถึงความรู้สึกเศร้าหมองของยายไฮหลังจากฝันว่ามีสภาพเปลี่ยนแปลงไปไม่สามารถปลูกข้าวได้เหมือนเดิม

ภาพที่ 39: ภาพปรับแต่งแสงสลัวในนิตยสาร

(หน้า 46)

1.2.3 **ที่ว่าง** ภาพปรับแต่งแสงเงามีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ ระยะเวลาไกล และระยะเวลาใกล้ซึ่งนิตยสารนำเสนอครบทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

1.2.3.1 **ระยะเวลาไกล** นิตยสารนำเสนอภาพถ่ายระยะเวลาไกลของบุคคลเพื่อแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติและวัตถุสิ่งของต่างๆ และความมุ่งมั่นกล้าหาญของบุคคลในภาพนั้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพลุงเสรีนั่งตมเทียนท่ามกลางแห่งเทียนที่หลอมเสร็จเรียบร้อยแล้วเป็นจำนวนมาก จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 17 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า

คนบ้าผู้ร่าเริง” ซึ่งการถ่ายภาพลุงเสรีระยะไกลเพื่อให้เห็นแท่งเทียนจำนวนมากนั้นแสดงได้ถึง ความมุ่งมั่น และความขยันของลุงเสรีในการหลอมเทียนขนาดใหญ่จำนวนมาก ซึ่งอาจจะส่งผลให้ ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตกตะลึงและชื่นชมในการกระทำของลุงเสรี

ภาพที่ 40: ภาพปรับแต่งที่วางระยะไกลในนิตยสาร

(หน้า 47)

1.2.3.2 **ระยะใกล้** นิตยสารนำเสนอภาพถ่ายระยะใกล้เพื่อถ่ายทอด อารมณ์ของบุคคลในภาพให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ภาพปู่เย็นนั่งยิ้มหัวเราะ จากนิตยสาร ศ.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปู่เย็น ในความเป็นจริง” ซึ่งแสดงเป็น การถ่ายทอดอารมณ์ความสุขของปู่เย็นไปยังผู้อ่านได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 41: ภาพปรับแต่งที่วางระยะใกล้ในนิตยสาร

(หน้า 50)

1.2.4 **มุมมอง** ภาพปรับแต่งมุมมองมีทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ มุมสูง และมุมต่ำซึ่ง นิตยสารนำเสนอครบทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

1.2.4.1 **มุมสูง** นิตยสารนำเสนอภาพถ่ายบุคคลจากมุมสูงลงมาเพื่อแสดง ถึงความรู้สึก ต่ำต้อย ธรรมดา ไม่มีอำนาจของบุคคลในภาพ ยกตัวอย่างเช่น ภาพปู่เย็นเดินขึ้น บันไดสะพานลำไย จากนิตยสาร ศ.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปู่เย็น ในความเป็น จริง” ซึ่งแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกเหนื่อยล้า ไม่มีพลังของชายชราคนหนึ่งที่ยังคงต้องใช้ชีวิตและ ทำมาหากินเหมือนคนหนุ่มสาวทั่วไป

ภาพที่ 42: ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมมองสูงในนิตยสาร

(หน้า 58)

1.2.4.2 มุมต่ำ นิตยสารนำเสนอภาพถ่ายบุคคลจากมุมต่ำเพื่อเพื่อแสดงถึงความมีอำนาจ มั่นคง เด็ดเดี่ยวของบุคคลในภาพ ยกตัวอย่างเช่น ภาพลุงเสรี จากนิตยสาร ค. คน คอด้มนี่ “เรื่องจากปก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” ซึ่งแสดงถึงตัวตนของลุงเสรีที่เต็มไปด้วยความมั่นใจ เด็ดเดี่ยวและไม่เกรงกลัวต่อสิ่งใด

ภาพที่ 43: ภาพปรับแต่งมุมมองแบบมุมมองต่ำในนิตยสาร

(หน้า 42)

2. การสร้างอารมณ์เสียง

สำหรับเสียงสร้างอารมณ์ทั้งหมด 4 รูปแบบ นำเสนอทั้งหมด 1 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 66: การสร้างอารมณ์เสียงในนิตยสาร

เสียงจริง	เสียงปรุงแต่ง		
	เสียงดนตรี	เสียงซาวด์เอฟเฟค	เสียงผู้ดำเนินเรื่อง
√			

2.1 เสียงจริง นิตยสารนำเสนอเสียงจริงของบุคคลในเรื่องในรูปแบบของการบรรยายตัวหนังสือเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลหรือของเหตุการณ์ไปยังผู้อ่าน ยกตัวอย่างเช่น การบรรยายเสียงหัวเราะของยายไฮ จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ยายไฮ คนหวงแผ่นดิน” ซึ่งแสดงถึงความสุข ความมีชีวิตชีวาของยายไฮ

ตัวอย่างเสียงจริง

รายละเอียด: ท่านพระครูที่คุ้นเคยกันวัยเก้าสิบสามเคยมาคุยด้วยบอก แม่ไฮ เฮาตายพร้อมๆ กันแน แม่ใหญ่ไฮหัวร่อตั้ง พระครูท่านเก้าสิบสามแล้ว จะรอตายพร้อมแกที่เพ็งย่างเจ็ดสิบแปดได้อย่างไร (หน้า 33)

3. การสร้างอารมณ์ภาษา

สำหรับภาษาสร้างอารมณ์ทั้งหมด 11 รูปแบบ นิตยสารนำเสนอทั้งหมด 9 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 67: การสร้างอารมณ์ภาษาในนิตยสาร

ภาษา จริง	ภาษาปรุงแต่ง										
	ภาพพจน์				ความคิดเห็น						
	อุปมา	อติพจน์	บุคคล	ศัพท์พจน์	ตีความ	ประเมิน	สงสัย	เสนอแนะ	เสียดสี	หยอก ล้อ	
√	√		√		√	√	√	√	√	√	

3.1 ภาษาจริง นิตยสารถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลและเหตุการณ์ผ่านคำบอกเล่าความรู้สึกภายในจิตใจของบุคคลภายในเรื่องโดยตรง ยกตัวอย่างเช่น คำพูดแสดงความรู้สึกของแหลมที่มีต่อชีวิตการเป็นกรรมกรในกรุงเทพฯ จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 10 คอลัมน์ “คนของเล่ม” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” ซึ่งแหลมได้ระบายความรู้สึกออกมาว่าชีวิตกรรมกรนั้นเต็มไปด้วยความเหน็ดเหนื่อยและยากลำบาก

ตัวอย่างภาษาจริง

รายละเอียด: อดทนได้แค่ 8 วันก็ไม่ไหวแล้ว งานมันหนักมากเลย ทั้งร้อนทั้งเหนื่อย หยุดพักก็ไม่ได้ (หน้า 89)

3.2 ภาษาปรุงแต่ง ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตของภาษาปรุงแต่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ภาพพจน์ และความคิดเห็น ซึ่งนิตยสารนำเสนอครบทั้ง 2 ส่วน ดังนี้

3.2.1 ภาพพจน์ ภาษาภาพพจน์ที่นิยมใช้ในงานสารคดีมีทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ อุปมา อติพจน์ บุคคลวัต และสัทพจน์ซึ่งนิตยสารนำเสนอทั้งหมด 2 รูปแบบ ดังนี้

3.2.1.1 อุปมา ผู้เขียนใช้ภาพพจน์อุปมาเพื่อเปรียบเทียบเหตุการณ์ภายในเรื่องกับสิ่งต่างๆภายนอกเพื่อแสดงถึงระดับอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลหรือเหตุการณ์ในขณะนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น การเปรียบเทียบความขัดแย้งระหว่างปู่เย็นและลูกเขยกับกำแพง จากนิตยสาร ศ.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปู่เย็น ในความเป็นจริง” ซึ่งแสดงถึงอารมณ์ความโกรธและความขัดแย้งที่ค่อนข้างรุนแรงจนกลายเป็นกำแพงที่แบ่งแยกบุคคลทั้ง 2 ออกจากกัน

ตัวอย่างภาษาปรุงแต่งภาพพจน์อุปมา

รายละเอียด: ความอึดอัดขัดข้องใจของทั้งสองฝ่ายยิ่งสั่งสมพอกพูนเพิ่มขึ้นทุกวันจนกลายเป็นกำแพงแบ่งฝักฝ่าย (หน้า 61)

3.2.1.3 บุคคลวัต ผู้เขียนใช้ภาพพจน์บุคคลวัตเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของบรรยายกาศหรือเหตุการณ์ภายในเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การบรรยายถึงการไหลของน้ำในลำห้วย โดยใช้คำว่า “ไหลอย่างเกี้ยวคร้าน” ซึ่งเป็นกริยาของบุคคล จากนิตยสาร ศ.คน ฉบับที่ 20 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” ซึ่งบรรยายในลักษณะนี้แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกที่เศร้าซึมและเงิบเหงาของบรรยายกาศในเรื่อง

ตัวอย่างภาษาปรุงแต่งภาพพจน์บุคคลวัต

รายละเอียด: พายุฝน ลูกเห็บเมื่อกวานไม่ได้ทำให้น้ำในห้วยเพิ่มขึ้นมากนัก ลำห้วยละห้ำไหลอย่างเกี้ยวคร้าน บางที ชีวิตชีวาของมันอาจยังไม่ฟื้นคืนกลับมาเนื่องจากต้องกลายเป็นห้วยจมเขื่อนมานาน 27 ปี (หน้า 33)

3.2.2 ความคิดเห็น

ผู้วิจัยแบ่งลักษณะความคิดเห็นออกเป็น 6 รูปแบบ คือ ดีความ ประเมิน ตั้งข้อสงสัย เสนอแนะ เสียดสี และหยอกล้อ ซึ่งพื้คอเกิดบู้คนำเสนอทั้งหมด 6 รูปแบบ ดังนี้

3.2.2.1 ดีความ ผู้เขียนถ่ายถอดอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลจากการสังเกตลักษณะสีหน้า ท่าทาง และคำพูดของบุคคลในเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การดีความอารมณ์และความรู้สึกของลุงเสรีจากการลักษณะท่าทางขณะพูดจา จากนิตยสาร ศ.คน ฉบับที่ 17 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้ไม่นับถือ” ซึ่งผู้เขียนดีความท่าทางการพูดจาของลุงเสรีออกมาเป็นความรู้สึกภูมิใจกับวิถีชีวิตที่ไม่เหมือนใครของตนเอง

ตัวอย่างความคิดเห็นดีความ

รายละเอียด: “คนอย่างกูมันยังงี้ก็ได้ ถ้าอยากอาบน้ำเมื่อไหร่ เจอแม่น้ำลำคลองที่ไหนก็โดดลงได้เลย” ชายคนดังแห่งบ้านโป่งบอกถึงความเป็นตัวของตัวเองด้วยท่าที่ภูมิใจ (หน้า 30)

3.2.2.2 ประเมิน ผู้เขียนถ่ายถอดอารมณ์ความรู้สึกของตนเองไปยังผู้อ่านผ่านการแสดงความคิดเห็นในเชิงชื่นชมและวิพากษ์วิจารณ์บุคคลเหตุการณ์ต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น การประเมินชะตากรรมชีวิตควายไทยในปัจจุบัน จากนิตยสาร ศ.คน ฉบับที่ 10 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” ซึ่งผู้เขียนประเมินชะตาชีวิตควายไทยในปัจจุบันว่าเป็นสิ่งที่น่าเศร้าเนื่องจากควายไทยส่วนใหญ่มีจุดหมายปลายทางชีวิตอยู่ที่โรงฆ่าสัตว์

ตัวอย่างความคิดเห็นประเมิน

รายละเอียด: ชะตากรรมของควายไทยทุกวันนี้ก็มีจุดจบอยู่ที่โรงฆ่าสัตว์ และเป็นความจริงที่น่าเศร้าว่า ควายฝูงใหญ่ที่พบเห็นในท้องทุ่งรอบกรุงเทพฯ ไม่ได้ถูกเลี้ยงไว้เพื่อไถนา แต่ถูกเลี้ยงไว้เพื่อเอาน้ำอสุจิ (หน้า 88)

3.2.2.3 ตั้งข้อสงสัย ผู้เขียนถ่ายถอดอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลและเหตุการณ์ในเรื่องผ่านการตั้งคำถามในเชิงลบเพื่อแสดงความรู้สึกท้อแท้ หวาดกลัว หรือสิ้นหวังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความอยู่รอดของต้นข้าวในดินเค็ม จากนิตยสาร ศ.คน เล่มที่ 20 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ”

ซึ่งผู้เขียนตั้งข้อสงสัยเพื่อแสดงถึงความสิ้นหวังของครอบครัวชายโสดหลังจากฝันนาที่ได้รับคืนมา มีสภาพเป็นดินเค็มไม่สามารถปลูกข้าวได้เหมือนก่อน

ตัวอย่างความคิดเห็นตั้งข้อสงสัย

รายละเอียด: แต่มันจะเป็นไปได้หรือ เบี้ยไม้ป่ารากแข็งแรงนักยังเปื่อยเน่าตาย นับประสาอะไรกับรากบอบบางของต้นข้าว (หน้า 36)

3.2.2.4 เสนอแนะ ผู้เขียนถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อบุคคลหรือเหตุการณ์ต่างๆ ไปยังผู้อ่านโดยการเสนอแนะแนวทางปฏิบัติโดยส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอแนะที่เกิดจากความรู้สึกชื่นชมบุคคลในเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การเสนอแนะให้คนทั่วไปดำเนินชีวิตตามแนวทางของปุ๋ยเอ็น ซึ่งการเสนอแนะเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกชื่นชมภูมิปัญญาของผู้เขียนที่มีต่อปุ๋ยเอ็น

ตัวอย่างความคิดเห็นเสนอแนะ

รายละเอียด: ผู้เฒ่าท่านนี้อาจมีได้มีอันใดวิเศษวิโสในสายตาของบางกลุ่ม แต่สำหรับมากคนนี่คือ ‘ต้นแบบ’ ที่ควรได้รับการสานต่อดำเนินรอยตามอย่างที่สุดคนหนึ่ง (หน้า 49)

3.2.2.5 เสียดสี ผู้เขียนถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อบุคคลหรือเหตุการณ์ต่างผ่านการบรรยายคำพูดในเชิงลบเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกไม่พอใจต่อการกระทำที่เกิดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านได้ชุกคิดถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การเสียดสีสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน จากนิยายสาร ค.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปุ๋ยเอ็น ในความเป็นจริง” ซึ่งผู้เขียนกล่าวเสียดสีผู้คนที่ในปัจจุบันที่พยายามแสดงคุณค่าของตนด้วยวัตถุเงินทองซึ่งล้วนได้มาจากการกัณฑ์ยืมสิน

ตัวอย่างความคิดเห็นเสียดสี

รายละเอียด: ในยุคสมัยที่ผู้คนจำนวนไม่น้อยในสังคมให้ความสำคัญยอมรับนับว่า การเป็นหนี้ธนาคาร ยิ่งมากเท่าไร ยิ่งแสดงออกให้รู้ว่าบุคคลผู้นั้น มีความน่าเชื่อถือหรือมีเครดิตมากขึ้นเท่านั้น (หน้า 49)

3.2.2.6 หยอกล้อ ผู้เขียนถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบรรยากาศและเหตุการณ์ในเรื่องผ่านการวิจารณ์หรือบรรยายเรื่องเพื่อสร้างความผ่อนคลายและความตลกขบขันให้กับผู้อ่าน ยกตัวอย่างเช่น การเล่าถึงจุดกำเนิดความรักของปู่เย็นกับภรรยา จากนิตยสาร ต.คนฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปู่เย็น ในความเป็นจริง” ซึ่งผู้เขียนเล่าว่าที่ปู่เย็นพบกับย่าเอิบได้นั้นก็เป็นเพราะฟ้าเกิดสงสารปู่เย็นที่อยู่ตัวคนเดียวจึงช่วยให้ปู่เย็นได้เจอกับภรรยา ซึ่งเป็นการตั้งธรรมชาติรอบตัวมาสร้างสีสันให้กับเรื่องราวและเหมือนเป็นการหยอกล้อชีวิตปู่เย็นว่าน่าสงสารถึงขนาดฟ้ายังต้องส่งเนื้อคู่ลงมาให้

ตัวอย่างความคิดเห็นหยอกล้อ

รายละเอียด: นับจากวันที่มาปักหลักทำงานทำในเมืองเพชรบุรี เย็น แก้วมณี ได้ใช้ชีวิตมาอย่างเรียบง่าย โดยลำพัง กระทั่งฟ้าดินคงเห็นใจในความเงิบเหงาเปล่าเปลี่ยวของหนุ่มใหญ่จึงบันดาลให้เขาประสบพบกับหญิงไทยนางหนึ่ง (หน้า 55)

สรุปเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างอารมณ์ระหว่างรายการโทรทัศน์และนิตยสาร

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า นิตยสารมีการบูรณาการกลวิธีการสร้างอารมณ์ “ภาษา” ในส่วนของ “ภาพพจน์” เนื่องจากนิตยสารนำเสนอภาพพจน์ทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ อุปมา และบุคคลวิดิ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเพียง 1 รูปแบบ คือ อุปมา อย่างไรก็ตาม พ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีการบูรณาการกลวิธีการสร้างอารมณ์ภาษาในส่วนของ “ความคิดเห็น” เนื่องจากนิตยสารนำเสนอความคิดเห็นตรงกับรายการโทรทัศน์ทั้งหมด คือ 6 รูปแบบ ได้แก่ ดีความ ประเมิน สงสัย เสียดสี เสนอแนะ และหยอกล้อ

สำหรับการสร้างอารมณ์ทาง “ภาพ” นิตยสารนำเสนอภาพสร้างอารมณ์ทั้งหมด 6 รูปแบบคือ ภาพจริง และภาพปรับแต่ง 5 รูปแบบ คือ ภาพแสงเงาสลัว ภาพที่ว่างระยะใกล้ ภาพที่ว่างระยะไกล ภาพมุมสูง และภาพมุมต่ำ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 11 รูปแบบ คือ ภาพจริง และภาพปรับแต่ง 10 รูปแบบ คือ ภาพสีเทา ภาพสีน้ำตาล ภาพแสงสว่าง ภาพแสงสลัว ภาพที่ว่างระยะใกล้ ภาพที่ว่างระยะไกล ภาพมุมสูง ภาพมุมต่ำ ภาพเคลื่อนไหวช้า และ ภาพเคลื่อนไหวเร็ว

สำหรับการสร้างอารมณ์ทาง “เสียง” นิตยสารนำเสนอเสียงสร้างอารมณ์เพียง 1 รูปแบบ คือ เสียงจริง ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอครบทั้ง 4 รูปแบบ คือ เสียงจริง และเสียงปรุงแต่ง 3 รูปแบบ คือ เสียงดนตรี เสียงซาวด์เอฟเฟค และเสียงจากผู้เล่าเรื่อง

ตารางที่ 68: สรุปเปรียบเทียบการสร้างอารมณ์ระหว่างรายการโทรทัศน์คนค้นคนและนิตยสารที่ผลิตจากรายการคนค้นคน

ประเภทสื่อ	การสร้างอารมณ์ (ภาพ)										
	ภาพจริง	ภาพปรุงแต่ง									
		สี		แสงเงา		ที่ว่าง		มุมมอง		การเคลื่อนไหว	
		เทา	น้ำตาล	สว่าง	สลัว	ระยะไกล	ระยะใกล้	สูง	ต่ำ	ช้า	เร็ว
รายการโทรทัศน์	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
พ็อคเก็ตบุ๊ก	√				√	√	√	√	√		

ประเภทสื่อ	การสร้างอารมณ์ (เสียง)			
	เสียงจริง	เสียงปรุงแต่ง		
		เสียงดนตรี	เสียงซาวด์เอฟเฟค	เสียงผู้ดำเนินเรื่อง
รายการโทรทัศน์	√	√	√	√
พ็อคเก็ตบุ๊ก	√			

ประเภทสื่อ	การสร้างอารมณ์ (ภาษา)										
	ภาษาจริง	ภาษาปรุงแต่ง									
		ภาพพจน์				ความคิดเห็น					
		อุปมา	อติพจน์	บุคคลวิดิ	ศัพท์พจน์	ตีความ	ประเมิน	สงสัย	เสนอแนะ	เสียดสี	หยอกล้อ
รายการโทรทัศน์	√	√			√	√	√	√	√	√	
พ็อคเก็ตบุ๊ก	√	√	√		√	√	√	√	√	√	

หมายเหตุ : สีเขียว หมายถึง การสร้างอารมณ์ที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์

สีแดง หมายถึง การสร้างอารมณ์ที่พ็อคเก็ตบุ๊กตัดทอนจากรายการโทรทัศน์

การสร้างสรรค์ข้อเท็จจริงและการสร้างอารมณ์

1. จุดเริ่มต้น

พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสาร ศ.คนมีจุดเริ่มต้นมาจากการที่คุณสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ผู้บริหารบริษัทที่วีบุรพามีความตั้งใจที่จะผลิตสื่อสิ่งพิมพ์หลังจากทำรายการโทรทัศน์คนค้นคนมาได้สักพักโดยมีคุณเวียง เพื่อนสนิทซึ่งดำรงตำแหน่งบรรณาธิการบริหารสำนักพิมพ์สามัญชนคอยให้การสนับสนุน ต่อมาสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ และเวียง-วชิระ บัวสนธ์ จึงได้ร่วมกันก่อตั้งสำนักพิมพ์พิมพ์บุรพาขึ้น โดยหนังสือ และนิตยสารที่ผลิตขึ้นมานั้นมีทั้งงานเขียนทั่วไป และงานเขียนที่สร้างขึ้นจากรายการคนค้นคนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือประเภทให้ข้อคิด และมุมมองในการดำเนินชีวิต โดยใช้ชื่อเสียง ความนิยม และฐานผู้ชมรายการคนค้นคนเป็นจุดขายเบื้องต้นของหนังสือที่ผลิตขึ้นมา และในบางครั้งสำนักพิมพ์ก็ใช้พื้นที่รายการในการประชาสัมพันธ์หนังสือของสำนักพิมพ์

“ที่ผมมาทำงานหนังสือเพราะงานเขียนบางประเภทเช่นหนังสือแบบที่ผมเขียนหรือที่เวียงพิมพ์มันขายได้น้อยมาก ขณะทำงานบางประเภทพิมพ์ 20-30 ครั้ง แต่งานเขียนบางชิ้นมีคุณค่ามาก เช่นงานเขียนของ ม.ล.ปริญญาฎกร วรวรรณ ไม่ใช่งานนั่งเขียนอยู่กับโต๊ะ แต่ใช้ชีวิตเพื่อให้เกิดผลึกแล้วมาเขียน ทำงานหนักมาก แต่ผลตอบรับคือ พิมพ์ 2 พันเล่ม 2 ปี ขายไม่หมด นักเขียนจะอยู่ได้อย่างไร

ที่ผมมาทำสำนักพิมพ์เพราะผมมีที่ว้อยอยู่ในมือ ผมอยากจะช่วยนักเขียนประเภทนี้ เลือกพิมพ์งานประเภทนี้ ช่วยให้เขาในเรื่องให้มีคนอ่านมากขึ้น เพราะงานเขียนมีคุณค่า ต้องการให้มีฐานคนอ่านหนังสือแนวนี้มากขึ้น ต้องการให้งานของนักเขียนขายได้มากขึ้น นักเขียนจะได้มีรายได้มากขึ้น จะได้มีกำลังใจ

ผมทำโทรทัศน์ก็แทบจะไม่มีเวลาแล้ว ธุรกิจที่ผมทำก็ประสบความสำเร็จมาก ไม่จำเป็นต้องมาทำสิ่งนี้ แต่ถ้าผมไม่ทำ เป็นไปไม่ได้ที่จะใช้เวลาของการโทรทัศน์มาขายหนังสือ เพราะโฆษณาโทรทัศน์ครั้งหนึ่งมูลค่าเป็นแสน ต้องขายหนังสือที่พันเล่มกว่าจะได้กำไรเท่านั้น แต่ไม่มีมูลค่า ผมทำให้ฟรี ถ้ามองว่าเกิดผลอะไรขึ้นบ้าง ก็นิดๆหน่อยๆเพราะเพิ่งเริ่ม แต่เกิดผลคือหนังสือแทนที่จะพิมพ์ 3 พันเล่มขาย 1 ปี นี้ 3 เดือนเริ่มหมดแล้ว” (สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ, บทสัมภาษณ์, <http://www.praphansarn.com>)

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหลักของพ็อคเก็ตบุ๊กและนิตยสารจะเป็นผู้ชมรายการคนค้นคนซึ่งอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ โดยทางกองบรรณาธิการจะคัดเลือกบุคคลที่ออกอากาศทางรายการโทรทัศน์มาลงปก และนำเสนอเนื้อหาในคอลัมน์ “เรื่องจากปก” แต่เนื่องจากในช่วงปีที่ผ่านมาผลประกอบการรายการโทรทัศน์เริ่มลดลง กองบรรณาธิการนิตยสารจึงต้องทำหน้าที่สรรหาบุคคลที่มีเรื่องราวชีวิตน่าสนใจหรือเป็นกระแสในสังคมมาสัมภาษณ์ลงคอลัมน์ “เรื่องจากปก” แทนการดึงบุคคลจากรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น อองซาน ซูจี และจำเพียร ซึ่งทำให้เกิดการขยายฐานกลุ่มเป้าหมายออกสู่กลุ่มผู้อ่านทั่วไปที่มีความสนใจในเรื่องดังกล่าว

“เมื่อก่อนปก ค.คนต้องเชื่อมโยงกับทีวี มันเป็นนโยบายเลยนะ เช่น สมมติเดือนนี้เราไปดูลิทวีตเรื่องอะไรบ้าง เราก็ไปคัดกรณีที่น่าสนใจมา อย่างเราเห็นว่าเรื่องลุงเสรีน่าสนใจ เราก็ไปทำลุงเสรี มันเหมือนเป็นการช่วยกันในแง่ธุรกิจ เหมือนนากกระตุ้นซึ่งกันและกัน” (ปองธรรม สุทธิสาร, สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2553)

3. ลักษณะสื่อ

พ็อคเก็ตบุ๊ก

บริษัททีวีบูรพาผลิตพ็อคเก็ตบุ๊กที่มีการสร้างสรรค์เนื้อหาจากรายการคนค้นคนทั้งหมด 2 ลักษณะ คือ พ็อคเก็ตบุ๊กเล่มเดี่ยวซึ่งหมายถึงพ็อคเก็ตบุ๊กที่นำเสนอเรื่องราวชีวิตบุคคลเพียงคนเดียว เช่น “ปุ๋เย็น เป็นอยู่” “ยาย” และ “แหลม อรหันต์ชาวนา” และพ็อคเก็ตบุ๊กเล่มรวมซึ่งหมายถึงพ็อคเก็ตบุ๊กที่นำเสนอเรื่องราวชีวิตของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เช่น “3 ลุง 3 โลก” ซึ่งรวมเรื่องราวชีวิตบุคคล 3 คนโดยแยกนำเสนอ 3 ตอน คือ “ลุงดำ คนซุดเรือแห่งลุ่มน้ำหลังสวน” “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบซ่า คนบ้าผู้นำนับถือ” และ “ลุงเสรีรัฐ คนบ้าผู้กล้าฝืน” ซึ่งชื่อเรื่องในแต่ละตอนนั้นจะไม่แตกต่างจากรายการโทรทัศน์มากเท่าไรนัก คือ เน้นชื่อบุคคลเป็นหลักแต่อาจมีคำขยายหรือคำประกอบชื่อที่แตกต่างกันเล็กน้อยเพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของพ็อคเก็ตบุ๊ก

ภายในตัวเล่มจะประกอบไปด้วยเนื้อหาซึ่งแบ่งออกเป็นบทย่อยตามประเด็นต่างๆ โดยในแต่ละบทจะมีภาพประกอบประมาณ 1-2 ภาพ หรือไม่มีเลยในพ็อคเก็ตบุ๊กประเภท “สารนิยาย”

พ็อคเก็ตบุ๊กแต่ละเล่มจะมีจำนวนหน้าที่แตกต่างกันออกไปเนื่องจากทางบริษัทที่วิบุรพาค่อนข้างให้อิสระกับตัวผู้เขียนในการถ่ายทอดเรื่องราว ดังนั้นพ็อคเก็ตบุ๊กที่ตีพิมพ์ออกมาจึงมีจำนวนหน้าที่ค่อนข้างหลากหลายตั้งแต่ประมาณ 100 ถึง 300 หน้าตามแต่ที่ผู้เขียนจะสร้างสรรค์ซึ่งส่งผลให้พ็อคเก็ตบุ๊กเล่มเดียวจะนำเสนอเรื่องราวของบุคคลได้ละเอียดและรอบด้านกว่ารายการโทรทัศน์

นิตยสาร

นิตยสารคน เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เน้นการนำเสนอถึงเรื่องราวชีวิตบุคคลต่างๆ เป็นหลัก และมีการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะอื่นๆ เพียงเล็กน้อย เช่น เรื่องสั้นจากผู้อ่านทางบ้าน และเกร็ดความรู้ต่างๆ เป็นต้น

ภายในเล่มจะประกอบไปด้วยคอลัมน์ต่างๆ ประมาณ 10 คอลัมน์โดยมีคอลัมน์ “เรื่องจากปก” และ “คนของเล่ม” ทำหน้าที่นำเสนอเรื่องราวชีวิตของบุคคลซึ่งเคยออกอากาศทางรายการโทรทัศน์คนค้นคนซึ่งทางกองบรรณาธิการจะใช้ชื่อตอนที่แตกต่างจากรายการโทรทัศน์เพื่อนำย้าถึงแก่นเรื่องที่นำเสนอในนิตยสารซึ่งอาจแตกต่างไปจากรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น รายการโทรทัศน์นำเสนอชื่อตอนว่า “อรหันต์ชาวนา” นิตยสารจะเปลี่ยนชื่อเป็น “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” เพื่อสื่อถึงแก่นเรื่อง คือ อุปสรรคปัญหาในชีวิตของแหลมก่อนทำเกษตรอินทรีย์ในขณะที่รายการโทรทัศน์เน้นการนำเสนอเรื่องราวชีวิตของแหลมในปัจจุบันคือการทำเกษตรอินทรีย์ โดยมีภาพประกอบในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับเนื้อหา

นิตยสารหนึ่งเล่มมีจำนวนหน้าทั้งหมดประมาณ หน้า โดยคอลัมน์ “เรื่องจากปก” และ “คนของเล่ม” มีจำนวนหน้าประมาณ 8-20 หน้า ทำให้ไม่สามารถนำเสนอเรื่องราวของบุคคลได้ละเอียดเท่ารายการโทรทัศน์ โดยบางครั้งเป็นการย่อเรื่อง และบางครั้งก็เป็นการนำเสนอประเด็นใหม่ที่รายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอ

4. กระบวนการสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์

พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสารค.คนมีกระบวนการสร้างสรรค์เนื้อหาข้อเท็จจริง และการสร้างอารมณ์ ดังนี้

พ็อคเก็ตบุ๊ก

พ็อคเก็ตบุ๊กที่สร้างสรรค์เนื้อหาจากรายการโทรทัศน์คนค้นคนเกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ของบุคคล 2 ฝ่าย คือ กองบรรณาธิการสำนักพิมพ์พิมพ์บุรพา และนักเขียนซึ่งมีทั้งบุคลากรภายในบริษัททีวีบุรพา และนักเขียนอิสระ โดยมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

4.1.1 การเลือกเรื่องจากรายการโทรทัศน์

ปองธรรม สุทธิสาคร (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2553) กล่าวว่ากองบรรณาธิการสำนักพิมพ์พิมพ์บุรพาจะเป็นฝ่ายพิจารณาเลือกตอนที่เคยออกอากาศทางรายการโทรทัศน์มาผลิตเป็นพ็อคเก็ตบุ๊ก โดยมีผลตอบรับหลังการออกอากาศเป็นปัจจัยหลักสำหรับการคัดเลือกประกอบคุณค่าของเรื่องราว กล่าวคือ เรื่องที่ได้รับคัดเลือกมาผลิตเป็นพ็อคเก็ตบุ๊กจะต้องเป็นเรื่องที่มีการกล่าวถึงในสังคมหรือเป็นที่รู้จักของคนหมู่มาก และให้สารประโยชน์ในการดำเนินชีวิตกับผู้อ่าน

4.1.2 การคัดเลือกเนื้อหาภายในตอน

หลังจากที่กองบรรณาธิการคัดเลือกเรื่องที่จะผลิตเป็นพ็อคเก็ตบุ๊กเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการก็จะมอบหมายงานให้กับนักเขียนพร้อมกับวีดิโอเทปรายการโทรทัศน์ตอนดังกล่าว จากนั้นนักเขียนจะศึกษาเรื่องราวทั้งหมดจากวีดิโอเทปซึ่งมีทั้งส่วนที่ออกอากาศและไม่ได้ออกอากาศ จากนั้นนักเขียนจะลงพื้นที่จริงเพื่อไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และเริ่มคัดเลือกประเด็นเนื้อหา โดยมีหลักการดังนี้

4.1.2.1 การเพิ่มเติมเนื้อหา

ปัจจัยหลักที่เป็นตัวกำหนดการเพิ่มเติมเนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊ก คือ ตัวนักเขียน ซึ่งนักเขียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์เคยนำเสนอตั้งที่ปองธรรม สุทธิสาครกล่าวไว้ว่า “ไม่ว่าจะเป็นหนังสือหรือทีวี มันก็เป็นเหมือนงานศิลปะ คนทำงานศิลปะทั่วไปไม่อยากจะบอกรายละเอียด” โดยพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ตามลักษณะช่วงเวลา คือ ข้อเท็จจริงช่วงก่อนการถ่ายทำทางโทรทัศน์ และข้อเท็จจริงช่วงหลังการถ่ายทำทางโทรทัศน์

สำหรับข้อเท็จจริงในช่วงก่อนการถ่ายทำทางโทรทัศน์นั้น พ็อคเก็ตบุ๊กจะเริ่มนำเสนอเรื่องราวตั้งแต่ชีวิตในวัยเด็กของคนต้นเรื่องเรื่อยมาจนถึงช่วงปัจจุบันก่อนรายการโทรทัศน์จะเข้าไปถ่ายทำ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่องราวชีวิตวัยเด็กของแหลม จากตอน “แหลมอรหันต์ชาวนา” ซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กเล่าถึงเรื่องราวชีวิตความผูกผันระหว่างแหลมกับปู่ และการเรียนรู้การทำนาแบบโบราณกับปู่ รวมทั้งเส้นทางชีวิตการศึกษา และการทำงานรับจ้างในกรุงเทพฯ

“...ถ้าคุณจะรู้จักคนสักคนหนึ่ง คุณก็ควรรู้จักวัยเด็กของเขาเพราะวัยเด็กมันเกี่ยวเนื่องกับตอนโต...ทำไมวันหนึ่งแหลมถึงแตกฉานในเรื่องการทำนา เพราะเขามีพื้นฐานมาตั้งแต่เด็ก มีปู่เป็นคนสอน แล้วทำไมแหลมรู้สึกว่กรุงเทพฯไม่ใช่เมืองวิมานก็เพราะเขาไปเจอกับตัวเองมาแล้ว...” (ปองธรรม สุทธิสาคร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2553)

“ถ้าเราเขียนถึงคน เราจะต้องรู้จักประวัติของเขาทั้งหมด อย่างถ้าเราเขียนถึงเขาวัย 30 ถ้าเราไม่รู้จักวัยเด็กของเขาเลย เราก็จะไม่รู้พื้นฐานของคนที่เราจะเขียนถึงว่าเขาเติบโตมาอย่างไร มีสภาพครอบครัวอย่างไร มีวุฒิภาวะทางอารมณ์อย่างไร มีจิตใจอย่างไร บางครั้งวัยเด็กมันก็สะท้อนมาถึงปัจจุบัน” (ประชาคม ลุนาชัย, สัมภาษณ์, 7 กรกฎาคม 2553)

สำหรับเรื่องราวช่วงหลังการถ่ายทำทางโทรทัศน์ พ็อคเก็ตบุ๊กจะนำเสนอถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชีวิตของคนต้นเรื่องหลังจากได้ออกรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอกระแสความนิยมและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับลุงเสรี จากตอน “ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบช้า คนบ้าผู้นำนับถือ” หรือบางครั้งพ็อคเก็ตบุ๊กก็นำเสนอความต่อเนื่องในเรื่องราวชีวิตของคนต้นเรื่องหลังจากเกิดเหตุการณ์สำคัญขณะถ่ายทำรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่องราวชีวิตของยายไฮหลังจากได้รับคืนที่นาจากรัฐ จากตอน “ยาย” ซึ่งรายการ

โทรทัศน์ยุติการนำเสนอไว้ที่ประเด็นการคืนที่นา โดยเหตุผลในการนำเสนอเรื่องราวในช่วงดังกล่าว ก็เพื่อให้พ็อคเก็ตบุ๊กมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องและแตกต่างจากรายการโทรทัศน์

“...ข้อมูลที่เราจะเขียนจะต้องมีข้อมูลมากกว่าที่รู้กันทั่วไป ถ้าเรามีข้อมูลเท่าที่เขารู้กันอยู่แล้ว ก็ไม่รู้จะเขียนทำไม” (ประชาคม ลุนาชัย, สัมภาษณ์, 7 กรกฎาคม 2553)

4.1.2.2 การตัดทอนเนื้อหา

แม้ว่าพ็อคเก็ตบุ๊กจะไม่มีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนหน้าจนดูเหมือนว่าสามารถที่จะใส่เนื้อหาข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์ลงไปได้ทั้งหมด แต่พ็อคเก็ตบุ๊กก็มีข้อจำกัดในการนำเสนอข้อเท็จจริงบางลักษณะ กล่าวคือ พ็อคเก็ตบุ๊กจะตัดทอนเนื้อหาข้อเท็จจริงที่ไม่เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์สำคัญในชีวิตของคนต้นเรื่อง และยากที่จะบรรยายให้ผู้อ่านเข้าใจหรือมองเห็นภาพประเภทวิธีการ หรือกระบวนการต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “แหลม อรหันต์ชาวนา” ผู้เขียนได้ตัดทอนเนื้อหาเรื่องวิธีการเพาะเมล็ดพืช การเพาะพันธุ์เห็ด การเพาะพันธุ์ปลา และการเพาะพันธุ์กบออกไปเนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปที่ไม่ใช่เหตุการณ์ หรือวิถีชีวิตเฉพาะของแหลม อีกทั้งยังเป็นเรื่องยากที่จะบรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพตาม

“...ตลิ่งปึงปลุกอย่างนี้ ถั่วฝักยาวปลุกอย่างนั้น มันก็เป็นหนังสือเกษตรสิ มันไม่เกี่ยวอะไรกับชีวิตแหลม แต่เราอาจจะยกตัวอย่างคร่าวๆว่าแหลมทำการเกษตรอะไรบ้าง ตรงนี้ที่วิเศษเราเพราะเขาทำให้เห็นภาพแหลมกับการปลุกพืชซึ่งผู้ชมก็เสพได้ง่าย ไม่ต้องนั่งอ่านหลังขดหลังแข็ง ส่วนในหนังสือก็จะเน้นความคิด ชีวิต และความรู้สึกแทน” (ปองธรรม สุทธิสาคร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2553)

4.1.3 การสร้างสรรค์กลวิธีการนำเสนอ

ปองธรรม กล่าวว่า สำหรับการเขียนความนำในพ็อคเก็ตบุ๊ก ผู้เขียนแต่ละคนไม่มีหลักเกณฑ์ในการกำหนดรูปแบบความนำที่ชัดเจนตามแนวคิดเรื่องวิธีการเขียนสารคดี แต่ความนำที่เปิดออกไปนั้นจะต้องชวนให้ผู้อ่านอยากติดตามเนื้อเรื่อง

“ก่อนเข้าบทสนทนามันก็เป็นตอนจบของความนำ บางทีเราก็จบง่าย ๆ ไม่ได้จบ เพื่อให้คิดอะไร แต่ก็มีบางอย่างที่ชักชวนเข้าไป” (ปองธรรม สุทธิสาคร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2553)

เช่นเดียวกันกับส่วนของเนื้อเรื่องซึ่งนักเขียนไม่มีหลักเกณฑ์ในการกำหนดว่า เรื่องนี้จะต้องมีวิธีการลำดับเหตุการณ์อย่างไร เริ่มเปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์ช่วงเวลาใด และดำเนินเรื่องอย่างไรซึ่งนักเขียนแต่ละคนก็จะมีแนวการเขียนแตกต่างกันไป ยกตัวอย่างเช่น พนิดา วสุธาพิทักษ์ ผู้เขียนพ็อคเก็ตบุ๊ก “ปุ๋ยเย็น เป็นอยู่” เลือกว่าจะนำเสนอเรื่องราวของปุ๋ยเย็นแบบย้อนเวลา โดยการเปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์ในปัจจุบันแล้วจึงย้อนกลับไปนำเสนอถึงช่วงอดีตเนื่องจากความคุ้นชินจากการเป็นนักข่าวซึ่งมักเปิดเรื่องจากการประเด็นหรือเหตุการณ์สำคัญ

“...คนที่เป็นนักข่าวมาก่อน ก็มักจะเลือกหยิบยกประเด็นที่มันน่าสนใจขึ้นมา เพื่อกระตุ้นเร้าผู้อ่าน...” (พนิดา วสุธาพิทักษ์, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2553)

สำหรับ “บทสรุป” ของเรื่องราว นักเขียนนิยมจบด้วยการกล่าวท้ายด้วยแง่คิดหรือข้อคิดที่แสดงถึงการดำเนินชีวิตทั้งของบุคคลในเรื่อง และบุคคลทั่วไป ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคำพูดของนักเขียนหรือคำพูดของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การจบเรื่องปุ๋ยเย็นโดยการให้แง่คิดเรื่องการดำเนินชีวิตโดยเปรียบเทียบชีวิตมนุษย์กับฤดูกาลซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

“มันเหมือนเป็นหมัดน็อคว่าคุณจะทูปผู้อ่านอย่างไร แต่ฝากไว้ให้คิดก็เป็นเรื่องดี จะจบด้วยอะไรก็ได้ จะจบด้วยคำพูดคมๆของเขาก็ได้...” (ปองธรรม สุทธิสาคร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2553)

4.1.4 การสร้างสรรค์อารมณ์ในงานเขียน

สำหรับการสร้างสรรค์อารมณ์ในพ็อคเก็ตบุ๊กทั้งในส่วนของภาพ และเนื้อหา นักเขียนไม่มีรูปแบบที่ตายตัวว่าจะต้องสร้างอารมณ์ให้กับเรื่องราวในรูปแบบใด โดยส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยายให้เห็นลักษณะสีหน้า ท่าทาง และการกระทำของบุคคลในเรื่องประกอบกับการใช้ภาพพจน์ประกอบเพื่อความชัดเจนของภาพเหตุการณ์โดยไม่ทำให้เรื่องราวผิดไปจากความจริง

“เราก็ประมวลให้เขาเห็นภาพสักนิดหนึ่ง มันไม่ใช่เรื่องผิดถ้าเราประมวลโดย ประสพการณ์ โดยองคร่วมๆ แล้วไม่ได้ทำให้ข้อมูลมันคลาดเคลื่อนอะไร อย่างเรื่องการเกณฑ์ ทหารของแหลม เราก็ประมวลว่ามันตื่นตื่นพอๆกับการเข้าลานประหารซึ่งคนอื่นอาจจะไม่รู้สัก อย่างนั้นก็ได้อะไร แต่คิดว่ามันเป็นอย่างนั้น มันเป็นการประมวลในแบบของเรา ซึ่งไม่ได้ไปตัดสินว่า ชีวิตของเขาดีหรือไม่ดี...” (ปองธรรม สุทธิสาคร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2553)

“...สีสันอารมณ์อะไรพวกนี้ไม่ใช่ว่าไม่เป็นความจริงนะ คือ ความรู้สึกของแต่ละ คนมันก็คือออกไปปฏิกิริยาที่เขาแสดงออกมา แต่มันก็มีอารมณ์ความรู้สึกบางครั้งที่เราจะต้อง จินตนาการ เช่น ตอนเพชรจะคลอเคลียแล้วเรียกสามีลงมาจากต้นไม้ คนจะมีสีหน้าท่าทางอย่างไร เราก็ต้องนึกภาพตรงนั้นเพราะเราไม่เห็นด้วยตาตัวเองจริงๆ แต่มันก็ยังอยู่ในกรอบของความ เป็นจริง” (ประชาคม ลุนาชัย, สัมภาษณ์, 7 กรกฎาคม 2553)

สำหรับการนำเสนอภาพถ่ายจริงในพ็อคเก็ตบุ๊ก ธาตรี แสงมีอานุภาพกล่าวว่า ภาพที่ลงในพ็อคเก็ตบุ๊กจะมาจากแหล่งที่มาหลักๆ 3 ที่ คือ นักเขียน ช่างภาพ และเทปรายการ โทรทัศน์ จากนั้นช่างภาพจะคัดเลือกภาพมาลงประกอบเนื้อหาซึ่งปัจจัยหลักในการคัดเลือกภาพ คือความสอดคล้องกับเรื่องราวที่กำลังนำเสนอโดยมีความสวยงาม ความชัดเจน และลักษณะภาพ เป็นปัจจัยประกอบ

นิตยสาร

นิตยสารค.คน ได้รับการสร้างสรรค์เนื้อหาจากกองบรรณาธิการนิตยสารค.คนซึ่งเป็น บุคลากรภายในบริษัททีวีบูรพา โดยมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

4.1.1 การคัดเลือกเรื่องจากรายการโทรทัศน์

กองบรรณาธิการจะประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดคอลัมน์ประจำปี เช่น เรื่องจาก ปก คนของเล่ม คนกับวิถี ฯลฯ ซึ่งมีทั้งการคงคอลัมน์เดิม การเพิ่มคอลัมน์ใหม่ และการตัดทอน คอลัมน์เก่า โดยคอลัมน์ “เรื่องจากปก” จะเป็นคอลัมน์ที่คงอยู่ในนิตยสารเล่มแรกจนถึงเล่ม ปัจจุบัน (เล่มที่ 44) ซึ่งนำเสนอเรื่องราวของคนต้นเรื่องทีออกอากาศทางรายการโทรทัศน์ โดยทาง กองบรรณาธิการจะประชุมร่วมกันเพื่อคัดเลือกเรื่องที่น่าสนใจในแต่ละเดือน

อย่างไรก็ตาม ปองธรรม สุทธิสาครชี้แจงกรณีทีนิตยสาร ค.คนฉบับที่ 10 ไม่ได้ นำเสนอเรื่องราวของแหลม อรหันต์ชาวนาในคอลัมน์ “เรื่องจากปก” ว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากการ เสียชีวิตของดร.วราทา วัฒนางกูร ผู้ดำเนินรายการหลักของรายการคนค้นคน กองบรรณาธิการจึง นำเสนอเรื่องราวของดร.วราทา ในคอลัมน์ “เรื่องจากปก” และย้ายเรื่องราวของแหลมไปนำเสนอใน คอลัมน์ “คนของเล่ม”

4.1.2 การคัดเลือกเนื้อหาภายในตอน

สำหรับการคัดเลือกเนื้อหาจากรายการโทรทัศน์คนค้นคนมานำเสนอลงใน คอลัมน์ “เรื่องจากปก” และ “คนของเล่ม” มีหลักการเดียวกันกับพ็อคเก็ตบุ๊ก คือ การสร้างความ แตกต่างจากรายการโทรทัศน์ ซึ่งมีทั้งการเพิ่มเติม และตัดทอนเนื้อหา ดังนี้

4.1.2.1 การเพิ่มเติมเนื้อหา

นิตยสาร ค.คนมีปัจจัยกำหนดการเพิ่มเติมเนื้อหาตรงกับรายการ โทรทัศน์ คือ นักเขียน ซึ่งไม่ต้องการนำเสนอเรื่องราวที่ซ้ำกับรายการโทรทัศน์ โดยเนื้อหาที่เพิ่มเติม เข้ามาจะเป็นเรื่องราวชีวิตในสมัยอดีตของคนต้นเรื่องก่อนที่รายการโทรทัศน์จะเข้าไปถ่ายทำ ซึ่ง ได้แก่ การนำเสนอเรื่องราวชีวิตของแหลมในช่วงก่อนทำเกษตรอินทรีย์ จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 10 คอลัมน์ “คนของเล่ม” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหา อุปสรรคจากการใช้ชีวิตที่ยึดติดกับวัตถุนิยมและพื้นฐานชีวิตวัยเด็กซึ่งเป็นรากฐานการทำนาแบบ เกษตรอินทรีย์ในปัจจุบัน หรือเรื่องราวหลังจากรายการโทรทัศน์ถ่ายทำเสร็จสิ้นซึ่งได้แก่ การ นำเสนอเรื่องราวชีวิตของยายไฮหลังจากได้รับที่นาคืนจากรัฐ จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 20 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” ซึ่งนำเสนอถึงปัญหาชีวิตของยายไฮ และครอบครัวซึ่งเกิดจากปัญหาดินในที่นาแปรสภาพเป็นดินเค็มเนื่องจากถูกน้ำขังเป็นเวลานาน จนไม่สามารถทำนาได้เหมือนเก่า

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า นิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 1 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “ปุ๋ยเย็น ในความเป็นจริง” นิตยสารไม่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาออกเหนือไปจากที่ เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์ โดยปองธรรม สุทธิสาครให้เหตุผลว่านิตยสารเล่มดังกล่าวเป็น นิตยสารฉบับแรกของบริษัทที่วิบูลพาซึ่งต้องการตีพิมพ์ออกมาให้ทันช่วงที่ปุ๋ยเย็นกำลังได้รับความนิยม ทางกองบรรณาธิการจึงไม่ได้ลงพื้นที่จริงเพื่อไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4.1.2.1 การตัดทอนเนื้อหา

ปองธรรม สุทธิสาคร กล่าวว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการตัดทอนเนื้อหาในนิตยสาร คือ “รูปแบบสื่อ” และ “ลักษณะเนื้อหา” กล่าวคือ ด้วยจำนวนหน้าคอลัมน์ที่จำกัด นิตยสารจึงไม่สามารถนำเสนอเรื่องราวทั้งหมดลงในคอลัมน์ได้ แต่เพื่อให้เกิดความแตกต่างจากรายการโทรทัศน์ นิตยสารจึงต้องตัดเรื่องราวส่วนใหญ่ในช่วงปัจจุบันออกไป แล้วนำเสนอเรื่องราวในช่วงอดีตก่อนการถ่ายทำรายการ และหลังการถ่ายทำรายการ ยกตัวอย่างเช่น การตัดทอนรายละเอียดเรื่องการจัดสรรพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์ของแหลม หรือการขุดเจาะอ่างเก็บน้ำของยายไฮ เป็นต้น

นอกจากนี้ นิตยสารยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการนำเสนอภาพเคลื่อนไหวซึ่งเนื้อหาในบางประเด็นก็ยากเกินกว่าจะบรรยายให้เห็นภาพด้วยตัวหนังสือ ยกตัวอย่างเช่น วิธีการผสมพันธุ์ปลา การผสมพันธุ์กบ และการเพาะเห็ด จากนิตยสาร ค.คน ฉบับที่ 10 คอลัมน์ “เรื่องจากปก” ตอน “บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น”

สำหรับปัจจัยเรื่อง “ลักษณะเนื้อหา” ถือเป็นปัจจัยเดียวกับการตัดทอนเนื้อหาในพ็อคเก็ตบุ๊ก กล่าวคือ นักเขียนจะตัดทอนเนื้อหาที่ไม่ใช่เรื่องราวหรือเหตุการณ์สำคัญในชีวิตของคนต้นเรื่องออกไป เช่น การปลูกข้าว เก็บเกี่ยวข้าว และจำหน่ายข้าว ซึ่งเป็นวิถีปฏิบัติของชาวนาทัวไป ไม่ได้เป็นเหตุการณ์สำคัญ หรือเป็นเรื่องราวที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของแหลม

4.1.3 การสร้างสรรค์วิธีการนำเสนอ

สำหรับกลวิธีการนำเสนอในส่วนของความนำ นักเขียนพ็อคเก็ตบุ๊กและนิตยสารต่างไม่มีหลักการหรือรูปแบบการกล่าวความนำที่ชัดเจน แต่จะเน้นวิธีการนำเสนอให้ผู้อ่านอยากติดตามเรื่องราวในช่วงต่อไป

ส่วนการลำดับเนื้อหา นักเขียนไม่มีหลักกำหนดที่ชัดเจนว่าเรื่องแบบนี้จะต้องลำดับเรื่องแบบใด โดยทุกอย่างขึ้นอยู่กับมุมมองของตัวนักเขียนเองว่าต้องการให้เรื่องดำเนินไปเช่นไร

“มันไม่มีทฤษฎีตายตัวหรอก ยิ่งงานเขียนหนังสือมันก็เป็นศิลปะ ไม่มีหลักอะไรตายตัวหรอกว่าเราต้องเอาเรื่องตอนไหนมาเปิด จะเอาตอนเด็กมาเริ่ม เอาตอนสุดท้ายของเรื่องมาเปิดหรือเอาเหตุการณ์สำคัญมาเปิด มันไม่มีกรอบกัน...” (ปองธรรม สุทธิสาคร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม, 2553)

สำหรับส่วนของการสรุป นักเขียนคอลัมน์นิตยสาร และพ็อคเก็ตบุ๊กไม่มีรูปแบบการจบที่ชัดเจน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการทิ้งท้ายเพื่อให้แง่คิดกับผู้อ่านโดยมีทั้งการใช้คำพูดของตัวนักเขียน และคำพูดของคนต้นเรื่องเช่นเดียวกับพ็อคเก็ตบุ๊ก

4.1.4 การสร้างสรรค์อารมณ์ในงานเขียน

นักเขียนคอลัมน์นิตยสารไม่มีหลักเกณฑ์หรือรูปแบบการสร้างสรรค์อารมณ์ที่ชัดเจนตายตัวเช่นเดียวกับการสร้างสรรค์อารมณ์ในพ็อคเก็ตบุ๊ก โดยอารมณ์ความรู้สึกต่างๆที่ถูกถ่ายทอดออกมาจะมาจากการสังเกตอากัปกริยา หรือการกระทำของคนต้นเรื่องขณะสัมภาษณ์ แล้วจึงถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดในเนื้อหา

“ระหว่างการสัมภาษณ์มันจะมีความรู้สึกนะ คนทำสารคดีมันต้องมีการรับรู้ไว้อย่างเราคุยกับตาลอบ เราไม่ต้องถามหรือว่าเขารักภรรยาแค่ไหน แต่สิ่งที่เขาทำมันบอกเราแล้วว่าเขารักมากแค่ไหน เราก็สามารถอธิบายได้เลยว่า เขารักยิ่งกว่าชีวิต” (ปองธรรม สุทธิสาคร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2553)

สำหรับการนำเสนอภาพถ่ายจริงประกอบเนื้อหาในคอลัมน์ ชาติวี แสงมี อานุกาภ กล่าวไว้ว่า ความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา ความสวยงาม ความชัดเจน และลักษณะทางเทคนิค คือปัจจัยหลักในการคัดเลือกภาพมาลงในคอลัมน์ แต่ทั้งหมดก็ไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่ตายตัวในการจับคู่ลักษณะเรื่องราวกับลักษณะภาพ โดยบางครั้งช่างภาพก็เลือกที่จะลงภาพวิวทิวทัศน์เพื่อผ่อนคลายอารมณ์ของผู้อ่านจากเรื่องราวที่หนัก

สรุป

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการข้อเท็จจริง และความบันเทิงในพ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสาร ค.คนมีทั้งหมด 2 ประการ คือ

1. **นักเขียน** กล่าวคือ นักเขียนทุกคนมองงานเขียนเป็นงานศิลปะแขนงหนึ่งซึ่งเป็นธรรมชาติที่จะไม่มีผู้ทำงานศิลปะคนไหนอยากที่จะลอกเลียนแบบงานศิลปะของผู้อื่นแล้วลงเป็นชื่อตนเอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กองบรรณาธิการค.คน และนักเขียนส่วนใหญ่ที่เป็นผู้สร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทพ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสารพยายามที่จะนำเสนอเนื้อหาในแง่มุมที่แตกต่างไปจากรายการโทรทัศน์โดยการนำเสนอถึงเรื่องราวชีวิตของคนต้นเรื่องในช่วงก่อนการถ่ายทำรายการโทรทัศน์ และช่วงหลังจากการถ่ายทำรายการโทรทัศน์ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นั้นจะนำเสนอเรื่องราวชีวิตของคนต้นเรื่องในช่วงปัจจุบัน

2. **ธรรมชาติสื่อ** กล่าวคือ สื่อแต่ละชนิดมีคุณลักษณะและคุณสมบัติที่แตกต่างกัน โดยสื่อสิ่งพิมพ์โดยเฉพาะพ็อคเก็ตบุ๊กจะมีพื้นที่ในการนำเสนอเนื้อหาอย่างไม่จำกัดตามแต่นักเขียนจะสามารถนำเสนอได้โดยเฉพาะการเพิ่มเติมเรื่องราวในอดีตของคนต้นเรื่อง ในขณะที่สื่อโทรทัศน์จะมีข้อได้เปรียบในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นภาพการกระทำ หรือภาพเคลื่อนไหว ซึ่งในบางครั้งก็ละเอียดและซับซ้อนเกินกว่าการอธิบายเป็นตัวหนังสือ หรือใช้ภาพนิ่งซึ่งหากนำมาเขียนลงผู้อ่านอาจไม่เข้าใจ และรู้สึกเบื่อได้ แต่ในส่วนของรายละเอียดเนื้อหานั้น

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการสารคดีเชิงละคร และสารบันเทิงของบริษัททีวีบูรพา จำกัดสู่สื่อสิ่งพิมพ์” ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณโดยการสำรวจเนื้อหา และการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของคำถามวิจัย ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์คนค้นคนและกบนอกกะลา มีการบูรณาการสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์อย่างไรบ้าง
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์คนค้นคน และกบนอกกะลา มีอะไรบ้าง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาสรุป วิเคราะห์ และอภิปรายตามลักษณะของสื่อที่ศึกษา ดังนี้

1. สื่อสารบันเทิง
2. สื่อสารคดีเชิงละคร

สรุปผลการวิจัย

1. สื่อสารบันเทิง

สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบรายการกบนอกกะลา หนังสือการ์ตูนสารคดีกบนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา 6 ตอน คือ เส้นทางสายปู่เค็ม ไขปริศนาปลากะป๋อง ไก่ไข่ ไช้ไก่ สุดยอดนมพันธุ์แท้ ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า และไหมไทยจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการคัดเลือกตอนที่รายการโทรทัศน์ หนังสือการ์ตูน และพ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอตรงกันตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2550 (ปีแรกของการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์) ถึงปี พ.ศ. 2551 ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ สาร และผู้ส่งสาร

สาร

สาระความรู้

จากการศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาสาระความรู้ที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์ หนังสือการ์ตูน และพ็อคเก็ตบุ๊ก พบว่า สื่อโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ทั้ง 2 ชนิดมีการเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างสื่อแบบการใช้เนื้อหาเดียวกันแต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือการผลิตซ้ำแบบดัดแปลงรูปแบบ โดยมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในเชิงบูรณาการในลักษณะของการผนวกเนื้อหาใหม่รวมเข้ากับเนื้อหาเดิม ดังนี้

1.1 ลักษณะการบูรณาการ

หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการเนื้อหาในลักษณะของ “การผนวก” มากที่สุดในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเนื้อหาในลักษณะของ “การเชื่อมโยง” มากที่สุด โดยมีทั้งการเชื่อมโยงช่วงเวลา และเชื่อมโยงลักษณะของสิ่งที่นำเสนอ

1.2 หมวดหมู่เนื้อหา

เนื่องจากรายการโทรทัศน์กบนอกกะลา และสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์กบนอกกะลาเป็นสื่อสารคดีประเภทวิธีทำ โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการผลิตสินค้า ผู้วิจัยจึงแบ่งหมวดหมู่เนื้อหาเพื่อการศึกษาออกเป็น 4 หมวด คือ วัตถุประสงค์ การผลิต การจำหน่าย และการอุปโภค-บริโภค ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ สรุปได้ว่า หนังสือการ์ตูนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในหมวด “วัตถุประสงค์” มากที่สุด รองลงมา คือ การผลิต การจำหน่าย และการบริโภค ตามลำดับ โดยประเด็นที่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาเชิงบูรณาการนั้น ได้แก่ ข้อมูลเฉพาะวัตถุประสงค์ แหล่งที่มาวัตถุประสงค์ การสรรหาวัตถุประสงค์ และการเก็บวัตถุประสงค์ และพบการนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมครบทั้ง 6 ตอน

สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์พ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลานั้น แม้ว่าจะมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในหมวด “วัตถุประสงค์” มากที่สุด แต่พบประเด็นที่การเพิ่มเติมเนื้อหาเชิงบูรณาการน้อยกว่าหนังสือการ์ตูน คือมีการนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมเพียง 2 ประเด็น คือ ข้อมูลเฉพาะวัตถุประสงค์ การสรรหาวัตถุประสงค์ และพบการนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมเพียง 3 ตอนเท่านั้น

1.3 ลักษณะเนื้อหาเพิ่มเติม

หนังสือการ์ตูนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 5 ลักษณะ คือ คำนิยาม คุณสมบัติองค์ประกอบ ที่มา และวิธีการ ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 4 ลักษณะ คือ คำนิยาม คุณสมบัติ ที่มา และวิธีการ

1.4 ระดับเนื้อหา

หนังสือการ์ตูนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งในระดับประเด็น ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นเรื่อง “กระบวนการอุปโภค-บริโภค” และการเพิ่มเติมเนื้อหาในระดับรายละเอียด ซึ่งพบเป็นส่วนใหญ่ในการเพิ่มเติมเนื้อหา ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมคุณสมบัติของโคนมพันธุ์ไฮลด์สไตล์ฟรีเซียน

เช่นเดียวกันกับพ็อคเก็ตบุ๊กมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งในระดับประเด็น และรายละเอียด ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นเรื่อง “ประวัติอาหารกระป๋อง” และการเพิ่มเติมรายละเอียด เช่น การเพิ่มเติมชนิดปลาสำหรับผลิตปลากระป๋อง

1.5 ช่วงเวลาเนื้อหา

หนังสือการ์ตูนและพ็อคเก็ตบุ๊กมีการนำเสนอเนื้อหาสาระความรู้ในช่วงเวลาอดีตเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ซึ่งหมายถึง ที่มา ต้นกำเนิด หรือจุดเริ่มต้นของสิ่งต่างๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของการผสมเทียมสัตว์ ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของการผสมเทียมโคนมในปัจจุบัน ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงไก่ไข่ในประเทศไทย หรือประวัติความเป็นมาของอาหารกระป๋อง เป็นต้น

1.6 ทิศทางเนื้อหา

หนังสือการ์ตูนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในทิศทางแนวตั้งและแนวนอน ซึ่งการเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวนอนจะเป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาต่างเรื่องแต่ระดับเดียวกัน 3 ลักษณะ คือ

ประเด็นหลัก → ประเด็นหลัก ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นเรื่อง “กระบวนการอุปโภค-บริโภค

ประเด็นย่อย → ประเด็นย่อย ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติม แหล่งจำหน่ายปลากระป๋องใน
ต่างประเทศ

รายละเอียด → รายละเอียด ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมรายชื่อชนิดปลา

สำหรับการเพิ่มเติมในทิศทางแนวตั้งจะเป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องเดียวกันแต่ต่าง
ระดับกัน 3 ลักษณะ คือ

ประเด็นหลัก → ประเด็นย่อย ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นย่อยเรื่อง หลักการ และ
อุปกรณ์การรีดนมโค จากประเด็นหลักเรื่อง การรีดนมโค (การเก็บวัตถุดิบ)

ประเด็นย่อย → รายละเอียด ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมคุณสมบัติของวัสดุสายพันธุ์ไฮสไตล์
ฟรีเซียน จากประเด็นย่อยเรื่องสายพันธุ์โคนม

รายละเอียด → ประเด็นย่อย ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นย่อยเรื่องป้าชายเลน จาก
รายละเอียดทรัพยากรพืชและสัตว์ในป่าชายเลนประเทศพม่า และประเทศไทย

เช่นเดียวกันกับพ็อคเก็ตบุ๊กที่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาในทิศทางแนวนอนและแนวตั้ง ดังนี้

การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวนอน 2 ลักษณะ คือ

ประเด็นย่อย → ประเด็นย่อย ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นเรื่องนมสำเร็จรูปพร้อมดื่ม
ประเภทสเตอริไลซ์

รายละเอียด → รายละเอียด ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมชื่อชนิดปลาสำหรับการผลิตปลา
กระป๋อง

การเพิ่มเนื้อหาทิศทางแนวตั้ง 1 ลักษณะ คือ

รายละเอียด → ประเด็นย่อย ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นย่อยเรื่อง ความหมายของการ
ผสมเทียม จากรายละเอียดเรื่องวิธีการผสมเทียมโคนม

1.7 ประเภทเนื้อหา

หนังสือการ์ตูนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาเชิงทฤษฎี และปฏิบัติ โดยเน้นหนักทางด้าน
ทฤษฎี เช่น ชนิด ประเภท คุณลักษณะ ข้อดี ข้อเสียของสิ่งต่างๆ เช่น คุณลักษณะของพลอยเนื้อ

แข็งเนื้ออ่อน และชนิดฉนวนจับปลา เป็นต้น ส่วนเนื้อหาเชิงปฏิบัติจะเป็นความรู้เกี่ยวกับ วิธีทำ กระบวนการ หรือหลักปฏิบัติต่างๆ เช่น ขั้นตอนการรีดนมโค และวิธีการเผาพลอย เป็นต้น

ส่วนพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลา มีการเพิ่มเติมเฉพาะเนื้อหาเชิงทฤษฎีเท่านั้น เช่น ชื่อชนิด ประเภท คุณลักษณะของสิ่งต่างๆ เช่น ชนิดปลา และประเภทนมสำเร็จรูปพร้อมดื่ม

1.8 ความเกี่ยวข้องกับเรื่องราว

หนังสือการ์ตูนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราว และไม่เกี่ยวข้องกับ เรื่องราวซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาคู่ตรงกับเนื้อหาที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ ดังนี้

การเพิ่มเติมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราว - ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องสภาพ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศซึ่งเป็นแหล่งที่มาของวัตถุดิบสำหรับการผลิตสินค้า เช่น สภาพภูมิอากาศของประเทศพม่า หรือภาษาที่ใช้ในประเทศพม่า

การเพิ่มเติมเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องราว - ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง “น้ำเกิด” ซึ่งหมายถึงช่วงที่น้ำในป่าชายเลนจะขึ้นมาก เหมาะแก่การจับปูแสมมาผลิตเป็นปูเค็ม (รายการ โทรทัศน์นำเสนอเฉพาะเรื่อง “น้ำตาย”) หรือ การนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมเรื่อง “โคเนื้อ” ซึ่งเป็น ประเภทคู่ตรงข้ามกับ “โคนม” ที่นำเสนอทางรายการโทรทัศน์

ส่วนพ็อคเก็ตบุ๊กจะมีการเพิ่มเติมเนื้อหาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวเท่านั้น เช่น การเพิ่มเติมชนิดปลาสำหรับผลิตปลากระป๋อง หรือความหมายของการผสมเทียม เป็นต้น

1.9 ความหลากหลายในการเพิ่มเติมเนื้อหา

หนังสือการ์ตูนตอนที่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาหลากหลายประเด็นมากที่สุด คือ “ไขปริศนาปลากระป๋อง” รองลงมา คือ สุดยอดนมพันธุ์แท้ ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า ไก่ไข่ ไก่ไข่ใหม่ไทย และเส้นทางสายปูเค็ม ตามลำดับ

พ็อคเก็ตบุ๊กตอนที่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาได้หลากหลายประเด็นมากที่สุด คือ “ไขปริศนาปลากะป๋อง” รองลงมา สุดยอดนมพันธุ์แท้ และตามล่าพลอยจันท์อัญมณีสุดขอบฟ้าตามลำดับ ส่วนพ็อคเก็ตบุ๊กตอนอื่นๆ พบว่าไม่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาใดๆ

จากการสรุปผลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าจำนวนตอนที่ออกอากาศทางรายการโทรทัศน์ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับความหลากหลายของประเด็นเนื้อหาที่สื่อสิ่งพิมพ์นำเสนอเพิ่มเติมขึ้นมา แม้ว่าตอนที่สื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทจะเพิ่มเติมเนื้อหาได้หลากหลายประเด็นที่สุดจะเป็นตอนที่รายการโทรทัศน์ออกอากาศเพียง 1 ครั้ง แต่เมื่อพิจารณาจากสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความหลากหลายในการเพิ่มเติมประเด็นเนื้อหา รองลงมา คือ ตอน “ตามล่าพลอยจันท์ อัญมณีสุดขอบฟ้า” ซึ่งนำเสนอทางรายการโทรทัศน์ทั้งหมด 3 ครั้ง ขณะที่ตอนอื่นๆ ที่ออกอากาศทางรายการโทรทัศน์ 2 ครั้ง ซึ่งได้แก่ เส้นทางสายปูเค็ม ไก่ไข่ ไช้ไก่ และไหมไทย กลับมีความหลากหลายของประเด็นที่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาน้อยกว่าตอนที่ออกอากาศ 3 ครั้ง

1.10 วิธีการนำเสนอเนื้อหา

หนังสือการ์ตูนไม่มีการบูรณาการ “การนำเสนอเนื้อหา” ทั้งในส่วนของ “กลวิธีการนำเสนอ” (ความนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป) และ “รูปแบบการนำเสนอ” เนื่องจากใช้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาไม่หลากหลายเท่ารายการโทรทัศน์ ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการในส่วนของ “กลวิธีการนำเสนอ” โดยการเพิ่มเติมความนำประเภท “คำพูด” และเพิ่มเติมวิธีการลำดับเรื่องประเภท “ตามลำดับ”

ความบันเทิง

หนังสือการ์ตูนมีการเพิ่มเติมลักษณะความบันเทิงเชิงบูรณาการในส่วนของ “ภาพ” และ “ภาษา” โดยในส่วนของภาพนั้น หนังสือการ์ตูนนำเสนอภาพความบันเทิงได้หลากหลายลักษณะกว่ารายการโทรทัศน์ เช่น การเพิ่มเติมภาพโครงมกราคม ภาพเกินจริง และภาพซ้ำซาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดต่อเนื่องจากการใช้ภาษาเพื่อความบันเทิงระหว่างที่มงานกบขด้วยตนเอง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อที่มงานกบขกล่าวแซวกันจนอีกฝ่ายเกิดความไม่พอใจก็จะเกิดการสีหน้าแบบเกินจริง การวิ่งไล่กัน หรือการทำร้ายร่างกายกันโดยใช้ภาพกลุ่มควนเป็นตัวบังภาพความรุนแรงนั้นๆ อย่างไรก็ตาม หนังสือการ์ตูนมีการนำเสนอภาพบางส่วนที่ไม่สามารถจัดเข้าความบันเทิงในลักษณะใดๆ ได้ แต่สามารถสร้างความตลกขบขันให้กับผู้อ่านได้ เช่น ภาพไกด์ชาวพม่า

ย่อมผสมของ ใส่เสื้อผ้าลายดอก ทำท่าเก๊กหล่อตลอดเวลา ซึ่งเป็นภาพบุคลิกลักษณะของผู้คนที่พบเห็นได้ทั่วไปในสังคม ไม่เกินจริง และไม่ได้ล้อเลียน แต่สามารถสร้างรอยยิ้มและความขบขันให้กับกลุ่มคนที่ไม่ได้มีบุคลิกลักษณะแบบนั้น หรือเรียกได้ว่า แค่ความแตกต่างก็สามารถสร้างความขบขันระหว่างกลุ่มได้

สำหรับความบันเทิงภาษา ที่ทีมงานมักจะใช้คำพูดเพื่อสร้างความบันเทิงได้หลากหลายลักษณะมากกว่ารายการโทรทัศน์ ทั้งภาษาพูดใหม่ ภาษาเกินจริง ภาษาโอ้อวด ภาษาข่มขู่ และภาษาพูดโพล่ง ซึ่งภาษาลักษณะต่างๆ ที่ทีมงานยกกล่าวออกมาส่วนใหญ่จะแสดงถึงลักษณะเฉพาะหรือคาแรกเตอร์ของตัวการ์ตูนนั้นๆ เช่น ตัวการ์ตูนพีตจะเป็นคนดู และชอบพูดข่มขู่ทีมงานๆ รุนแรง หรือตัวการ์ตูนพีมาร์จะเป็นคนหลงตัวเอง จึงมักแสดงออกด้วยการพูดโอ้อวด หรือพูดโพล่ง เป็นต้น ในขณะที่พิธีกรรายการโทรทัศน์จะไม่ค่อยมีการใช้ภาษา หรือแสดงท่าทางเพื่อความบันเทิงเท่าไรนัก

ผู้สงสาร

บรรณาธิการ และกองบรรณาธิการหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลามิปัจฉัยในการสร้างสรรค์เนื้อหาสาระความรู้ และความบันเทิงทั้งหมด 4 ปีฉัย ซึ่งแบ่งออกมาได้ 2 ปีฉัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนี้

1. ผู้ผลิตสื่อ

ปัจฉัยทางด้านผู้ผลิตสื่อมีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มเติมเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากกองบรรณาธิการกบนอกกะลา และทีมงานวาดการ์ตูนบริษัทโพลิกอนนิซาร์ดมีความตั้งใจที่จะเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้นอกเหนือจากที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์ ดังนั้นผู้อ่านจึงพบเนื้อหาใหม่ๆ ในหนังสือการ์ตูนทุกตอน และพ็อคเก็ตบุ๊กบางตอนเนื่องจากผู้ผลิตต้องการให้ผู้อ่านซึ่งเป็นกลุ่มผู้ชมรายการโทรทัศน์ได้รับความรู้บางประเด็นที่แตกต่างไปจากที่เคยรับชมทางรายการ

นอกจากนี้กองบรรณาธิการกบนอกกะลา และทีมงานบริษัทโพลิกอนนิซาร์ดยังทำหน้าที่สร้างสรรค์วิธีการนำเสนอ และรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา โดยทีมงานทั้งสองบริษัทมีความตั้งใจที่จะสร้างน่าสนใจให้กับสื่อโดยการใช่วิธีการเปิด-ปิดเรื่อง หรือดำเนินเรื่องในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละตอน แต่เมื่อเทียบกับรายการโทรทัศน์ก็ไม่ได้มีความแตกต่างกันมาก

เท่าไรนัก เช่น การใช้คำถาม หรือเรื่องย่อเพื่อเปิดเรื่อง การเริ่มเรื่องแบบย้อนกลับ และการสรุปแบบสรุปความ เป็นต้น

2. ธรรมชาติสื่อ

รูปแบบสื่อถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์เนื้อหา โดยเฉพาะการนำเสนอเนื้อหาความบันเทิงซึ่งจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าหนังสือการ์ตูนสามารถสร้างลักษณะความบันเทิงได้หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์ และพ็อคเก็ตบุ๊ก ทั้งในส่วนของภาพ และภาษา เนื่องจากภาพฉาก เหตุการณ์ และการแสดงออกของตัวการ์ตูนทุกตัวเกิดขึ้นจากจินตนาการของผู้วาดซึ่งสามารถสร้างสรรค์ให้ตัวการ์ตูนมีลักษณะท่าทาง และการพูดจาที่ตลกขบขัน หรือเกินไปจากชีวิตจริงได้ และสามารถนำเสนอได้บ่อยโดยไม่กระทบต่อการนำเสนอเนื้อหาความรู้ ในขณะที่รายการโทรทัศน์มีข้อจำกัดทางด้านเวลา และค่าใช้จ่ายในการออกอากาศ ดังนั้นพิธีกรจะต้องนำเสนอความรู้ให้ได้มากที่สุดในการออกอากาศ 1 ครั้งโดยมีความบันเทิงสอดแทรกเพียงเล็กน้อยจากภาพกราฟฟิกและเสียงเอฟเฟค

ซึ่งผลการศึกษาในส่วนของการบูรณาการความบันเทิงในหนังสือสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลานั้นแย้งกับแนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อมวลชนซึ่งประเมินว่าสื่อสิ่งพิมพ์มีคุณลักษณะทางด้านความเคลื่อนไหว ความน่าสนใจ และสีสันน้อยกว่ารายการโทรทัศน์ ซึ่งจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหนังสือการ์ตูนนำเสนอความบันเทิงได้หลากหลายรูปแบบกว่ารายการโทรทัศน์ ซึ่งอาจจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันที่สามารถสร้างสรรค์สื่อสิ่งพิมพ์ให้มีสีสัน ลายเส้น ลักษณะการเคลื่อนไหวได้ใกล้เคียง หรือสวยงามกว่ากว่ารายการโทรทัศน์ ไม่ใช่แค่ลายเส้นสีขาวดำเหมือนสมัยก่อน

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาปัจจัยทั้งหมดที่เป็นตัวกำหนดการสร้างสรรค์สาระความรู้ และความบันเทิงในสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า ปัจจัยต่างๆที่กล่าวมานั้นจะทำการควบคุมการสร้างสรรค์เนื้อหาอย่างเป็นลำดับ กล่าวคือ ผู้ผลิตจะทำการสำรวจกลุ่มผู้ชมเพื่อกำหนดกลุ่มผู้อ่าน จากนั้นจึงสร้างสรรค์รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ให้เหมาะกับกลุ่มผู้อ่าน โดยมีปัจจัยเรื่องลักษณะเนื้อหา และบุคคลภายนอกเป็นปัจจัยประกอบแนวทางการสร้างสรรค์เนื้อหาสาระความรู้และบันเทิง

2. สื่อสารคดีเชิงละคร

สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบรายการคนค้นคน พ็อคเก็ตบุ๊กรายการคนค้นคน และ นิตยสาร ค.คน 4 ตอน 4 บุคคล คือ ยายไฮ ลุงเสรี แหลม และปู่เย็น จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง โดยการคัดเลือกตอนที่รายการโทรทัศน์ หนังสือการ์ตูน พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสาร นำเสนอตรงกันตั้งแต่ช่วงปีแรกของการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ จนถึงปี พ.ศ. 2551 ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขต การศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ สาร และผู้ส่งสาร

สาร

ข้อเท็จจริง

จากการศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาข้อเท็จจริงที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์ พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสาร พบว่า สื่อโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ทั้ง 2 ชนิดมีการเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างสื่อแบบการใช้เนื้อหาเดียวกันแต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือการผลิตซ้ำแบบดัดแปลงรูปแบบ โดยมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในเชิงบูรณาการในลักษณะของการผนวกเนื้อหาใหม่รวมเข้ากับเนื้อหาเดิม เช่นเดียวกับสื่อเอดูเทนเมนต์ ดังนี้

2.1 ลักษณะการบูรณาการ

พ็อคเก็ตบุ๊กและนิตยสารมีการบูรณาการเนื้อหาในลักษณะของ “การเชื่อมโยง” และ “การผนวก” มากที่สุด ซึ่งสำหรับการเชื่อมโยงนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ตามช่วงเวลา ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงที่ส่งผลให้เกิดการเติมเต็มในเรื่องราวชีวิตของคนต้นเรื่อง กล่าวคือ การเชื่อมโยงเหตุการณ์ระหว่างช่วงปัจจุบันกับอดีต หรือระหว่างช่วงปัจจุบันขณะออกสื่อและหลังออกสื่อ (หลังการถ่ายทำรายการโทรทัศน์) ช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบเรื่องราวของคนต้นเรื่องครบทุกช่วงเวลาตั้งแต่อดีตซึ่งเป็นรากฐานของความคิดและการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และเรื่องราวที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ

2.2 หมวดหมู่เนื้อหา

เนื่องจากรายการโทรทัศน์คนค้นคน และสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์คนค้นคนเป็นสื่อสารคดีประวัติบุคคลซึ่งมุ่งเน้นการนำเสนอเรื่องราวและการดำเนินชีวิตในแง่มุมที่น่าสนใจของบุคคลต่างๆ ผู้วิจัยจึงแบ่งหมวดหมู่เนื้อหาเพื่อการศึกษาออกเป็น 3 หมวด คือ ประวัติส่วนตัว ประสบการณ์ และความคิดความเชื่อ ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ สรุปได้ว่า พ็อคเก็ตบุ๊กมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในหมวด “ประสบการณ์” มากที่สุด รองลงมาคือ ประวัติความเป็นมา และความคิดความเชื่อ ตามลำดับ สำหรับประสบการณ์ที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์อย่างเห็นได้ชัดคือ ประสบการณ์ช่วงอดีต โดยเฉพาะเรื่อง “การศึกษา” ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการนำเสนอเพิ่มเติมครบทั้ง 4 ตอน รองลงมาคือ การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตและชีวิตครอบครัว

เช่นเดียวกับกับนิตยสารซึ่งมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในหมวด “ประสบการณ์ชีวิต” ได้หลากหลายประเด็นมากที่สุด รองลงมาคือ ประวัติส่วนตัว และความคิดความเชื่อ ตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ชีวิตในอดีต ซึ่งนิตยสารมีการเพิ่มเติมประเด็นเรื่อง “การศึกษา” เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ วิถีชีวิต และการประกอบอาชีพ

สำหรับการเพิ่มเติมประสบการณ์ชีวิตในอดีต ปองธรรม สุทธิสาคร หัวหน้ากองบรรณาธิการนิตยสารค.คน และนักเขียนพ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “แหลมอรหันต์ชานานา” ให้เหตุผลว่าการนำเสนอเรื่องราวชีวิตในอดีตของคนต้นเรื่องจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของคนต้นเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

2.3 ลักษณะเนื้อหา

พ็อคเก็ตบุ๊กมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 5 ลักษณะ คือ คำนิยาม คุณสมบัตินองค์ประกอบ เหตุ-ผล และการกระทำ ในขณะที่นิตยสารมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมด 4 ลักษณะ คือ คำนิยาม คุณสมบัติน เหตุ-ผล และวิธีการ

2.4 ระดับเนื้อหา

พ็อคเก็ตบุ๊กมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในระดับประเด็นทั้งในส่วนของประเด็นหลัก ได้แก่ การนำเสนอเรื่อง “การศึกษา” ในหมวดเนื้อหาเรื่อง “ประสบการณ์ชีวิตช่วงอดีต” และการเพิ่มเติมประเด็นย่อย เช่นเรื่อง “สมาชิกครอบครัว” จากประเด็นหลักเรื่อง “พื้นฐานครอบครัว” นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในระดับรายละเอียด ยกตัวอย่างเช่น ลักษณะอาชีพของคนต้นเรื่อง

ในขณะที่นิตยสารมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในระดับประเด็นหลัก และประเด็นย่อย แต่ไม่พบการเพิ่มเติมรายละเอียด ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นหลักเรื่อง “การศึกษา” และการเพิ่มเติมประเด็นย่อยเรื่อง “ที่มาของเหตุการณ์จุดพลิกผัน”

2.5 ช่วงเวลาเนื้อหา

พ็อคเก็ตบุ๊กมีการเพิ่มเติมเนื้อหาช่วงเวลาอดีตซึ่งได้แก่ เรื่องราวการดำเนินชีวิตของคนต้นเรื่องในสมัยอดีต ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาเรื่อง “วิถีชีวิตของยายไฮในวัยเด็ก” หรือ “เส้นทางการศึกษาของแหลม” เป็นต้น นอกจากนี้พ็อคเก็ตบุ๊กยังมีการนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงปัจจุบันหลังออกสื่อ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อจากการที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ ซึ่งมีทั้งการนำเสนอผลจากการออกสื่อของคนต้นเรื่อง เช่น ชื่อเสียงของแหลม และลุงเสรีหลังออกรายการโทรทัศน์ และการนำเสนอผลต่อเนื่องของเหตุการณ์ที่รายการโทรทัศน์นี้ทำเอาไว้ เช่น ผลกระทบที่เกิดกับดินในนาหลังจากยายไฮได้รับที่นาคืนจากรัฐ เป็นต้น

เช่นเดียวกับพ็อคเก็ตบุ๊กซึ่งเน้นการเพิ่มเติมเนื้อหาข้อเท็จจริงในช่วงอดีตและปัจจุบันหลังออกสื่อ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาเรื่อง วิถีชีวิตของยายไฮเมื่อครั้งยังมีที่นาทำกิน หรือ ชีวิตของยายไฮหลังได้รับที่นาคืนจากรัฐ

2.6 ทิศทางเนื้อหา

พ็อคเก็ตบุ๊กมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งทิศทางแนวตั้งและแนวนอน โดยการเพิ่มเติมเนื้อหาในทิศทางแนวนอนจะเป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาต่างเรื่องแต่ระดับเดียวกัน 2 ลักษณะคือ

- ประเด็นหลัก → ประเด็นหลัก ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นหลักเรื่อง การศึกษา
- ประเด็นย่อย → ประเด็นย่อย ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นย่อยเรื่องสมาชิกครอบครัว (คู่กับอาชีพครอบครัว) จากประเด็นหลักเรื่อง “พื้นฐานครอบครัว
- รายละเอียด → รายละเอียด ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมรายละเอียดปัญหาการดำเนินชีวิตของคนต้นเรื่อง

สำหรับการเพิ่มเติมในทิศทางแนวตั้งจะเป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องเดียวกันแต่ต่างระดับกัน 2 ลักษณะ คือ

- ประเด็นย่อย → รายละเอียด ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมเรื่องลักษณะงานของคนต้นเรื่องจากประเด็นย่อยเรื่องการประกอบอาชีพ
- รายละเอียด → ประเด็นย่อย ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นย่อยเรื่องรูปแบบวิถีชีวิตจากรายละเอียดเหตุการณ์

ในขณะที่นิตยสารมีการเพิ่มเติมเนื้อหาเฉพาะทิศทางแนวนอน ดังนี้

การเพิ่มเติมเนื้อหาทิศทางแนวนอน 2 ลักษณะ คือ

- ประเด็นหลัก → ประเด็นหลัก ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นหลักเรื่องการศึกษา จากหมวด “ประสบการณ์ชีวิตในอดีต”
- ประเด็นย่อย → ประเด็นย่อย ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมประเด็นย่อยเรื่อง “ที่มาของเหตุการณ์จุดพลิกผัน” (คู่กับผลกระทบจากเหตุการณ์) จากประเด็นหลักเรื่อง “เหตุการณ์จุดพลิกผัน”

2.7 ประเภทเนื้อหา

พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสารมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในเชิงทฤษฎี ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาในประเด็นเรื่อง พื้นฐานครอบครัวของคนต้นเรื่อง และการนำเสนอเนื้อหาในเชิงปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น ความคิดความเชื่อซึ่งสอนเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิต และเหตุการณ์หรือการกระทำต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตของคนต้นเรื่อง

2.8 ความเกี่ยวข้องกับเรื่องราว

พ็อคเก็ตบุ๊กมีการเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีหนังสือบางตอนที่มีการนำเสนอเรื่องราวที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องราว ดังนี้

การเพิ่มเติมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราว - ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความคิดความเชื่อ และเหตุการณ์ต่างๆในชีวิตของคนต้นเรื่อง เช่น “วิถีชีวิตของแหลมในวัยเด็ก” หรือ “ปัญหาดินเค็มในที่นาของยายไฮ”

การเพิ่มเติมเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องราว - ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง “ความสำคัญของแม่น้ำเพชรบุรีในอดีต” ซึ่งเรื่องราวของแม่น้ำเพชรบุรีนั้นมีความเกี่ยวข้องกับคนต้นเรื่องซึ่งก็คือปู่เย็นในแง่มุมของปัญหาแม่น้ำเน่าเสียจนทำให้ปู่เย็นหาปลาขายได้ยากขึ้น ส่วนเนื้อหาเรื่องความสำคัญของแม่น้ำเพชรบุรีในอดีตนั้นเป็นเพียงความรู้เสริมที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและพฤติกรรมมนุษย์ที่มีต่อแม่น้ำ

ในขณะที่นิยายสารจะมีการเพิ่มเติมเนื้อหาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวเท่านั้น แม้ว่าเนื้อหาที่เพิ่มเติมขึ้นมาจะเป็นเกร็ดความรู้เสริมเช่นเดียวกับเรื่อง “ความสำคัญของแม่น้ำเพชรบุรี” แต่ความรู้นั้นก็ยังคงมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องราวชีวิตของคนต้นเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “การปลูกข้าว” ซึ่งอธิบายถึงชนิดและช่วงเวลาการปลูกข้าวชนิดต่างๆ หรือ “วิธีการตวงข้าว” ซึ่งอธิบายถึงหน่วยการชั่งตวงข้าว จากตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” แม้ว่าเนื้อหาดังกล่าวจะเป็นเกร็ดความรู้เสริม แต่ก็ยังคงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของยายไฮซึ่งเป็นชาวนา

สำหรับการเพิ่มเติมความรู้เรื่อง “การปลูกข้าว” นับเป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการเขียนเนื้อเรื่องสารคดีของ มาลี บุญศิริพันธ์ ซึ่งกล่าวไว้ว่าการเสริมเกร็ดที่น่าสนใจถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเขียนเนื้อเรื่องที่ดี เนื่องจากเกร็ดความรู้เหล่านี้จะช่วยให้เรื่องราวมีสีสันมากขึ้น และผู้อ่านเองก็ยังสามารถได้รับความรู้เพิ่มขึ้นอีกเช่นกัน อย่างการเพิ่มเติมเรื่อง “วิธีการปลูกข้าวชนิดต่าง” ก็เป็นเกร็ดความรู้เสริมอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านได้พักสมองระหว่างการเปิดรับเนื้อหาข้อเท็จจริงที่เต็มไปด้วยปัญหาและความทุกข์ของคนต้นเรื่อง

2.9 ความหลากหลายในการเพิ่มเติมเนื้อหา

พ็อคเก็ตบุ๊กตอนที่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาได้หลากหลายประเด็นมากที่สุด คือ “ยาย” รองลงมา คือ แหลม อรหันต์ชาวนา ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบข้าคนบ้าผู้รำนับถือ และปู่เย็น เป็นอยู่ ตามลำดับ

เช่นเดียวกันกับนิยายสารซึ่งมีการเพิ่มเติมเนื้อหาได้หลากหลายประเด็นมากที่สุดในตอน “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” รองลงมาคือ บนเส้นทางแห่งความหลุดพ้น (แหลม) ลุงเสรี คนบุญผู้หยาบข้า คนบ้าผู้รำนับถือ และปู่เย็นในความเป็นจริง ตามลำดับ

จากการสรุปผลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าจำนวนตอนที่ออกอากาศทางรายการโทรทัศน์ค่อนข้างจะมีความสัมพันธ์กับความหลากหลายของประเด็นเนื้อหาที่สื่อสิ่งพิมพ์นำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ โดยตอนที่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาได้หลากหลายประเด็นมากที่สุด คือ “แม่ใหญ่ไฮ การต่อสู้ยังไม่จบ” ซึ่งออกอากาศทางรายการโทรทัศน์ 1 ครั้ง ส่วนตอน “ปู่เย็น ในความเป็นจริง” ซึ่งมีการเพิ่มเติมเนื้อหาน้อยที่สุดนั้นเคยออกอากาศทางรายการโทรทัศน์ทั้งหมด 5 ครั้ง

แม้ว่าผู้เขียนจะกล่าวว่าจำนวนตอนไม่ได้มีผลต่อปริมาณหรือความหลากหลายของการเพิ่มเติมเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์โดยตรงเพราะผู้เขียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะนำเสนอเนื้อหาในแง่มุมที่แตกต่างจากรายการโทรทัศน์อยู่แล้ว แต่ในมุมมองของผู้วิจัยเห็นว่าหากรายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาน้อย ผู้เขียนก็จะสามารถหาประเด็นที่แตกต่างจากรายการโทรทัศน์ได้มากขึ้น

2.10 วิธีการนำเสนอเนื้อหา

พ็อคเก็ตบุ๊กและนิยายสารมีการบูรณาการ “การนำเสนอเนื้อหา” เฉพาะในส่วนของ “กลวิธีการนำเสนอบทสรุป” โดยมีการเพิ่มเติมบทสรุปประเภท “คิดต่อ” หรือการตั้งคำถามหรือข้อสงสัยไว้ท้ายเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านได้ขบคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของตนเอง ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการในส่วนของ “กลวิธีการนำเสนอมานำ” และ “กลวิธีการนำเสนอเนื้อเรื่อง” โดยนิยายสารมีการเพิ่มเติมนำประเภท พรรณนา และคำพูดซึ่งเป็นคำพูดสำคัญ หรือคำพูดซึ่งแสดงถึงตัวตนของคนต้นเรื่องได้เป็นอย่างดี สำหรับกลวิธีการนำเสนอเนื้อหานั้น นิยายสาร

มีการเล่าเรื่องจากอดีตสู่ปัจจุบัน โดยเริ่มนำเสนอเรื่องราวตั้งแต่ช่วงวัยเด็กของคนต้นเรื่องเรื่อยมาจนถึงการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

การสร้างอารมณ์

จากการศึกษาเปรียบเทียบการสร้างอารมณ์ที่ปรากฏทางรายการโทรทัศน์ พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสาร พบว่าสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทพ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสารมีการบูรณาการการสร้างอารมณ์ “ภาษา” ในส่วนของ “ภาพพจน์” โดยการเพิ่มเติมภาพพจน์ “อติพจน์” และ “บุคคลวัตติ” เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของบุคคลในเรื่อง และบรรยากาศของเรื่องราว

ผู้ส่งสาร

บรรณาธิการ และกองบรรณาธิการสำนักพิมพ์ พิมพ์บูรพามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการข้อเท็จจริง และการสร้างอารมณ์ทั้งหมด 2 ปัจจัย คือ นักเขียน และธรรมชาติสื่อ ดังนี้

1. ตัวนักเขียน

นักเขียน ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการคัดเลือกและสร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากนักเขียนส่วนใหญ่มองงานเขียนเป็นงานศิลปะแขนงหนึ่งซึ่งต้องไม่ดำเนินรอยตามงานของคนอื่น หากไม่มีข้อจำกัดจากองค์กรหรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ตัวนักเขียนจะพยายามสร้างสรรค์เนื้อหาในประเด็นที่รายการโทรทัศน์ไม่เคยนำเสนอ เช่น การเพิ่มเติมเรื่องราวในช่วงอดีต หรือปัจจุบันช่วงหลังการนำเสนอทางรายการโทรทัศน์ ซึ่งในบางครั้งตัวนักเขียนไม่ได้เพิ่มเติมเนื้อหาโดยใช้เทปรายการคนค้นคนเป็นหลักในการเพิ่มเติมเรื่องราวเท่านั้น แต่นักเขียนยังติดตามเรื่องราวของคนต้นเรื่องที่ปรากฏในสื่ออื่น แล้วพยายามมองหาประเด็นใหม่เพื่อเพิ่มเติมให้ต่างจากสื่อเหล่านั้นอีกเช่นกัน

สำหรับกลวิธีการนำเสนอเนื้อหา และการสร้างอารมณ์นั้นนักเขียนจะสร้างสรรค์ไปตามอารมณ์ความรู้สึกและความต้องการของตนเองในขณะนั้น โดยมีลักษณะของเรื่องราวเป็นปัจจัยประกอบเพื่อการเลือกใช้วิธีการนำเสนออย่างเหมาะสม

2. ธรรมชาติสื่อ

ธรรมชาติของสื่อสิ่งพิมพ์ในเรื่องความจุของเนื้อหาถือเป็นจุดเด่นที่ส่งผลให้พ็อคเก็ตบุ๊กโดยเฉพาะเล่มเดี่ยวมีการบูรณาการเนื้อหาข้อเท็จจริงในหลากหลายประเด็นเนื่องจากผู้เขียนมีพื้นที่ในการบูรณาการเนื้อหาค่อนข้างมาก ซึ่งผลการวิจัยในส่วนของเนื้อหาข้อเท็จจริงนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การปรับรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงผ่านวิทยุออนไลน์ในเครือข่าย คลิก เรดิโอ จำกัด” โดยธารนิจิ พยัคฆราชศักดิ์ ซึ่งศึกษาการผลิตซ้ำเนื้อหาในสื่อต่างประเภทกันโดยในที่นี้คือ จากสื่อวิทยุสู่อินเทอร์เน็ต ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เมื่อนำข้อมูลรายการวิทยุมานำเสนอในเว็บไซต์ ปริมาณเนื้อหาจะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากธรรมชาติของอินเทอร์เน็ตจะไม่มีข้อจำกัดในเรื่องข้อเนื้อหาและเวลา เช่นเดียวกันกับการถ่ายทอดเนื้อหาจากรายการโทรทัศน์สู่สื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งพบว่าพ็อคเก็ตบุ๊กมีการนำเสนอเนื้อหาในปริมาณที่มากกว่ารายการโทรทัศน์ ซึ่งผลการวิจัยตรงส่วนนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออินเทอร์เน็ตมีคุณสมบัติร่วมกันในเรื่องของความจุข้อมูลข่าวสารและอิสระทางด้านเวลา แต่ต่างกันตรงที่สื่ออินเทอร์เน็ตมีความเร็ว ทันสมัย และมีเทคนิคการเล่นการนำเสนอที่น่าสนใจกว่าสื่อสิ่งพิมพ์

เมื่อพิจารณาปัจจัยทั้งหมดที่เป็นตัวกำหนดการสร้างสรรคข้อเท็จจริงและการสร้างอารมณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า นักเขียนคือบุคคลหรือปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรคเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ กล่าวคือ นักเขียนจะพยายามเพิ่มเติมประเด็นเนื้อหาที่แตกต่างจากรายการโทรทัศน์ให้มากที่สุด พร้อมกับรักษาเนื้อหาที่เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์ไว้ โดยมีปัจจัยเรื่องธรรมชาติสื่อ เป็นปัจจัยสนับสนุนการบูรณาการที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์

อภิปรายผลการวิจัย

การบูรณาการ – การสร้างเนื้อหาให้เหมาะสมกับสื่อ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์คนค้นคนและกบนอกกะลาเป็นการสัมพันธ์เนื้อหาแบบแนวนอน คือ การเชื่อมโยงในระดับสื่อเหมือนกันแต่เป็นสื่อต่างชนิดกัน หรือเรียกได้ว่าเป็นการเชื่อมโยงแบบ “การใช้เนื้อหาเดียวกัน แต่เปลี่ยนรูปแบบ” แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่จะยังคงประเด็นเนื้อหาหลักจากรายการโทรทัศน์เอาไว้ได้ แต่ก็ไม่ได้นำเสนอรายละเอียดเนื้อหาตรงกับที่เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์ทั้งหมด เนื่องจากมีปัจจัยด้านคุณลักษณะของสื่อเป็นตัวกำหนดการเพิ่มและการ

ตัดทอนเนื้อหาตามที่ หยก บูรพา¹ กล่าวไว้ว่า ในเมื่อ “สื่อ” แตกต่างกัน การนำเสนอจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม

เนื่องจากคุณลักษณะ หรือธรรมชาติของสื่อสิ่งพิมพ์นั้นมีข้อได้เปรียบสื่อโทรทัศน์ในเรื่องความจุของเนื้อหา ดังนั้นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นเล่มเดี่ยว (นำเสนอ 1 ตอนต่อ 1 เล่ม) จะมีพื้นที่ให้ผู้เขียนเพิ่มเติมเนื้อหาใหม่ที่ไม่เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์ ประกอบกับสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่ารายการโทรทัศน์ ดังนั้นการเพิ่มเติมเนื้อหาให้มากกว่าที่รายการโทรทัศน์นำเสนอจึงทำได้ไม่ยาก และไม่ส่งผลกระทบต่อเงินทุนเท่าไรนัก ยกตัวอย่างเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่องแหลมอรหันต์ชาวนา 1 เล่มสามารถจุเนื้อหาที่เคยนำเสนอทางรายการโทรทัศน์ทั้งหมด 3 ครั้งพร้อมการเพิ่มเติมเรื่องราวชีวิตในช่วงอดีตและหลังออกสื่อของคนต้นเรื่องได้ด้วยราคาจำหน่ายเพียงเล่มละ 120 บาทซึ่งหมายความว่าต้นทุนการผลิตพ็อคเก็ตบุ๊ก 1 เล่มจะต้องต่ำกว่านั้น แต่สำหรับการนำเสนอทางรายการโทรทัศน์ทั้ง 3 ครั้ง (ครั้งละประมาณ 40 นาที) จะต้องลงทุนสูงถึงหลักแสน ดังนั้นผู้ผลิตจึงสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ได้โดยไม่ต้องกังวลกับเรื่องต้นทุนการผลิต

นอกจากนี้สื่อสิ่งพิมพ์ยังไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลา และสถานที่ กล่าวคือ สื่อสิ่งพิมพ์สามารถบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ในทุกช่วงเวลาและทุกสถานผ่านภาพวาด ภาพถ่าย และตัวอักษรโดยไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางและการถ่ายทำมากเท่ากับรายการโทรทัศน์ ทำให้สื่อสิ่งพิมพ์สามารถนำเสนอเรื่องราว หรือเหตุการณ์ได้ทุกช่วงเวลา และทุกสถานที่ ซึ่งจะได้ชัดจากการนำเสนอเรื่องราวของคนต้นเรื่องในพ็อคเก็ตบุ๊ก “ยาย” และ “แหลม อรหันต์ชาวนา” ซึ่งนักเขียนได้บอกเล่าถึงชีวิตในช่วงอดีตของคนต้นเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงพื้นฐานความคิด หรือวิถีชีวิตซึ่งเป็นรากฐานหรือเหตุผลของการกระทำในปัจจุบัน อย่างที่ปองธรรม สุทธิสาครกล่าวไว้ว่า “อย่างเวลาเราเล่าเรื่องอดีตของเขา หนังสือมันทำได้ แต่รายการโทรทัศน์มันทำไม่ได้ ถึงทำได้ก็เสียเวลาผลิต หรือถ้าจะมานั่งสัมภาษณ์ก็น่าเบื่อ โทรทัศน์มันเน้นเหตุการณ์ปัจจุบันมากกว่า”

เช่นเดียวกับหนังสือการ์ตูนนอกกะลาที่มีการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับป้าชายเลนในภาพรวมทั้งในแง่ของลักษณะทางภูมิศาสตร์ และทรัพยากรธรรมชาติประเภทพืชและสัตว์ ในขณะที่รายการโทรทัศน์นำเสนอความรู้เกี่ยวกับป้าชายเลนเฉพาะของประเทศพม่า และบ้านเป็ดใน

¹ อังโน ธารนิธิ พยัคฆราชศักดิ์, “การปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงผ่านวิทยุออนไลน์ ในเครือบริษัท คลิก เติโอ จำกัด,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550).

ประเทศไทย ซึ่งข้อได้เปรียบตรงจุดนี้ ภัทราพร สังข์พวงทอง กล่าวว่า “รายการโทรทัศน์เดินทางไปถ่ายทำที่ไหนก็นำเสนอความรู้ได้เฉพาะสถานที่นั้น แต่พอมาเป็นหนังสือการ์ตูน มันสามารถบอกเล่าเรื่องราวของที่ไหนก็ได้ อย่างป่าชายเลน เราก็สามารถนำเสนอในภาพรวมได้โดยไม่ต้องลงทุนเดินทางไปสำรวจป่าชายเลนตามทีต่างๆ”

ไม่เพียงแต่เรื่องความจุของ“เนื้อหา” เท่านั้นที่เป็นจุดเด่นของสื่อสิ่งพิมพ์ แต่ “ภาพ” ซึ่งดูเหมือนจะเป็นจุดเด่นของสื่อโทรทัศน์ก็เป็นจุดเด่นของสื่อสิ่งพิมพ์อย่าง “หนังสือการ์ตูน” ได้เช่นกัน อย่างที่ศักดา วิมลจันทร์ นักเขียนการ์ตูนได้กล่าวไว้ว่า “การ์ตูนคือการเล่าเรื่องด้วยภาษาภาพ” โดยคุณลักษณะเด่นทางด้านภาพส่งผลให้หนังสือการ์ตูนสามารถนำเสนอภาพที่รายการโทรทัศน์ไม่สามารถถ่ายทำได้ หรือไม่สะดวกในการถ่ายทำเนื่องมาจากศักยภาพของเครื่องมือบุคคล หรือต้นทุน ซึ่งได้แก่ ภาพจากมุมสูง ภาพใต้น้ำ และภาพโปร่งแสง ต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ภาพทำบินของเครื่องบินรบ ซึ่งรายการโทรทัศน์ไม่สามารถจับภาพให้เห็นถึงลำดับท่าอย่างชัดเจนได้ แต่หนังสือการ์ตูนสามารถวาดทำบินออกมาอย่างเป็นลำดับขั้นได้

นอกจากหนังสือการ์ตูนจะสามารถเพิ่มเติมภาพความรู้นอกเหนือไปจากที่นำเสนอทางรายการโทรทัศน์แล้วนั้น หนังสือการ์ตูนยังสามารถนำเสนอภาพความบันเทิง และภาษาความบันเทิงได้หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์ เนื่องจากธรรมชาติของหนังสือการ์ตูนจะเน้นการนำเสนอความตลกขบขันเป็นหลักตามที่ สังเกต นาคไพจิตร ได้ให้ความหมายของการ์ตูนไว้ว่าเป็นภาพที่ผิดจากความจริง น้อยกว่าความจริง หรือเกินความจริง และเป็นภาพที่มีจุดหมายในการล้อเลียนหรือให้เกิดอารมณ์ขัน หรือประชดประชันกรณีใดกรณีหนึ่ง ซึ่งนักเขียนสามารถสอดแทรกความบันเทิงเหล่านี้ผ่านภาพซึ่งเป็นการแสดงสีหน้าท่าทางของตัวการ์ตูนซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาพจินตนาการที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง เช่น ภาพตัวการ์ตูนโกรธจนไฟลุก และภาพตัวการ์ตูนดีใจแววตาเป็นประกาย โดยไม่กระทบกับปริมาณเนื้อหาความรู้ และสามารถวาดๆ ได้เต็มที่โดยไม่กระทบต่อต้นทุนการผลิต ในขณะที่รายการโทรทัศน์ต้องนำเสนอภาพความบันเทิงเหล่านี้ผ่านภาพกราฟฟิกซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตซึ่งหากนำเสนอเป็นจำนวนมากเกินบริษัทอาจผลิตรายการไม่ทันป้อนสถานีในแต่ละอาทิตย์ ซึ่งตรงจุดนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์บางประเภทก็มีสีสัน และความน่าสนใจไม่แพ้รายการโทรทัศน์

คุณลักษณะและธรรมชาติสื่อเรื่อง “การเก็บรักษา” ก็เป็นจุดเด่นอีกข้อหนึ่งที่ส่งผลต่อการเพิ่มเติมเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือหมดไปตามเวลาเหมือนรายการโทรทัศน์ซึ่งภาพและเรื่องราวจะเคลื่อนไหว และเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ทำให้

ผู้ชมไม่สามารถจดจำข้อมูลบางอย่างได้ทัน แต่สื่อสิ่งพิมพ์ไม่ได้มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ผู้อ่านสามารถหยุดการอ่านไว้ที่เนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งได้ตามความพอใจ และสามารถเปิดอ่านซ้ำได้บ่อยเท่าที่ต้องการ ดังนั้นสื่อสิ่งพิมพ์จึงมีการเพิ่มเติมเนื้อหาบางอย่างที่ต้องใช้ต้องใช้ระยะเวลาในการจดจำและคิดคำนวณ ยกตัวอย่างเช่น ปริมาณการผลิตไข่ของแม่ไก่หนึ่งตัวโดยคำนวณจากอายุและความถี่ในการผลิตไข่ไก่ จากหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา ตอน “ไก่ไข่ ไข่ไก่” หรือ การนำเสนอรายชื่อประเทศซึ่งเป็นแหล่งพลอยที่สำคัญของโลก จากหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา ตอน “ตามล่าพลอยจันทร์ อัญมณีสุดขอบฟ้า”

อย่างไรก็ตามแม้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์จะมีข้อได้เปรียบสื่อโทรทัศน์ในเรื่องของความจุเนื้อหา ต้นทุนการผลิต แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสื่อสิ่งพิมพ์ทุกชนิด ทุกประเภทจะสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาได้อย่างเต็มที่เสมอไปเนื่องจากเนื้อหาที่การนำเสนอเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์จะถูกกำหนดด้วยตอน หรือ คอลัมน์ซึ่งจะส่งผลให้นักเขียน หรือคอลัมนิสต์ ไม่สามารถเพิ่มเติมเนื้อหาได้อย่างเต็มที่ หรือ บางครั้งอาจจะต้องมีการตัดทอนเนื้อหาที่เคยนำเสนอทางรายการโทรทัศน์ออกไปบางส่วนเพื่อให้ปริมาณเนื้อหานั้นพอดีกับพื้นที่นำเสนอ ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสาร และพ็อคเก็ตบุ๊กแบบรวมเล่ม เช่น นิตยสาร ค.คน พ็อคเก็ตบุ๊กเรื่อง “3 ลุง 3 โลก” ซึ่งมีปัจจัยทางด้านการตลาดเข้ามากำหนดรูปแบบสื่อเนื่องจากผู้บริหารบริษัทต้องการตีพิมพ์หนังสือให้ทันจำหน่ายงานสัปดาห์หนังสือ ดังนั้นผู้เขียนจึงไม่มีเวลาที่เพียงพอเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมเท่าไรนัก เนื้อหาส่วนใหญ่จึงเหมือนกันที่นำเสนอทางรายการโทรทัศน์ และนิตยสาร และหากนำเสนอเรื่องราวของบุคคลเพียงคนเดียวก็อาจน้อยเกินไป จึงต้องนำเสนอแบบรวมเล่ม 3 คน ส่วนพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้ นอกกะลานั้น บรรณาธิการบริหารต้องการให้พ็อคเก็ตบุ๊กเป็นสื่อความรู้ที่แตกต่างจากหนังสือเรียน การนำเสนอแบบรวมเล่มจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด โดยเป็นสื่อให้ความรู้แต่ไม่อัดแน่นจนน่าเบื่อเหมือนหนังสือเรียน

ผู้ส่งสาร – ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการบูรณาการสื่อสิ่งพิมพ์

นอกจากคุณลักษณะหรือธรรมชาติของสื่อจะเป็นปัจจัยกำหนดการบูรณาการเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์แล้วนั้น ผู้ส่งสารซึ่งได้แก่ บรรณาธิการ นักเขียน และคอลัมนิสต์ ก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการบูรณาการเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหา ตลอดจนความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ต่างๆ เนื่องจากผู้ส่งสารคือผู้ที่ทำหน้าที่สร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ หากผู้ส่งสารรู้จัก และมีความเข้าใจในสื่อของตนเองก็จะสามารถดึงเอาจุดเด่นของสื่อออกมาใช้ได้อย่างถูกวิธี ซึ่งจะส่งผลให้สื่อสิ่งพิมพ์มีความน่าสนใจ และมีการบูรณาการจากรายการโทรทัศน์ในบางแง่มุม

สำหรับปัจจัยทางด้านผู้ส่งสารที่ส่งผลกระทบต่อการบูรณาการในสื่อสิ่งพิมพ์จะเห็นได้ชัดใน ส่วนของการบูรณาการกลวิธีการนำเสนอ ซึ่งสื่อสิ่งพิมพ์บางประเภทเช่น พ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอก กะลา นิตยสาร ค.คน และพ็อคเก็ตบุ๊กที่ผลิตจากรายการคนค้นคนจะมีกลวิธีการนำเสนอนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุปที่หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์เนื่องจากนักเขียนสังเกตเห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์นั้น มีเพียงตัวหนังสือเป็นหลัก ไม่ได้มีภาพเคลื่อนไหว หรือมีเสียงเพลงที่จะดึงดูดความสนใจ หรือสร้างความเพลิดเพลินเหมือนอย่างรายการโทรทัศน์ ดังนั้นนักเขียนจึงต้องพยายามหาวิธีเปิด-ปิด และการดำเนินเรื่องที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละเล่ม เพื่อให้ไม่ให้อ่านรู้สึกเบื่อกับกลวิธีเดิมๆ

นอกจากจากการเพิ่มจุดเด่นแล้ว ผู้ส่งสารยังต้องรู้จักที่จะตัดจุดด้อยของสื่อออก เพื่อให้การบูรณาการสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการตัดทอนเรื่องวิธีการการเกษตร ของแหลม จากพ็อคเก็ตบุ๊กตอน “แหลม อรหันต์ชาวนา” เนื่องจากพ็อคเก็ตบุ๊กไม่สามารถที่จะบรรยาย ให้เห็นภาพอย่างชัดเจนและเข้าใจง่ายเหมือนการเล่าด้วยภาพในรายการโทรทัศน์ ซึ่งถ้าหากผู้ส่ง สารพยายามที่จะบรรยายวิธีการดังกล่าวเพียงเพราะไม่อยากตัดทอนเนื้อหารายการโทรทัศน์ แล้ว บรรยายได้ไม่ดีจนผู้อ่านเกิดความสับสนและไม่เข้าใจ และสร้างข้อตำหนิให้กับสื่อได้

ลักษณะที่สะท้อนจากการบูรณาการในสื่อสิ่งพิมพ์

เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาลักษณะการบูรณาการเนื้อหาที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์ เอดูเทนเมนต์ และตอบคำถามว่าสามารถสรุปลักษณะที่สะท้อนจากการบูรณาการได้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. เกิดความหลากหลาย

สื่อสิ่งพิมพ์สื่อเอดูเทนเมนต์ และตอบคำถามมีการบูรณาการเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหา การสร้างอารมณ์ และความบันเทิงในลักษณะที่หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์ในบางตอน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง “ชื่อชนิดปลาสำหรับการผลิตปลากะป๋อง” จากสื่อเอดูเทนเมนต์ ซึ่งหนังสือการ์ตูนนำเสนอชื่อชนิดปลาเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์กว่า 10 ชนิด หรือการนำเสนอ เรื่อง “การประกอบอาชีพของแหลมในอดีต” จากสื่อตอบคำถามซึ่งพ็อคเก็ตบุ๊กและนิตยสาร นำเสนอชื่ออาชีพที่แหลมเคยประกอบก่อนการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์

2. เกิดความรอบด้าน

สื่อสิ่งพิมพ์เอดูเทนเมนต์ และดอคูความ่ามีการบูรณาการเนื้อหาซึ่งช่วยให้ผู้อ่านทราบ ข้อมูลของเหตุการณ์ บุคคล พีช สัตว์ สิ่งของ ฯลฯ อย่างรอบด้าน โดยส่วนใหญ่จะเป็นการเพิ่มเติม เนื้อหาในระดับประเด็น ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอความรู้เรื่อง “ประเทศพม่า” จากสื่อเอดูเทนเมนต์ซึ่งหนังสือการ์ตูนนำเสนอประเด็นเพิ่มเติมเรื่อง ชื่อประเทศ สภาพภูมิอากาศ และภาษา ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านรู้จักประเทศพม่าในหลายแง่มุมมากยิ่งขึ้น

3. เกิดความเป็นระเบียบ

การบูรณาการเพื่อสร้างความเป็นระเบียบจะพบในส่วนของเนื้อหา และการแบ่ง เนื้อหา ยกตัวอย่างเช่นหนังสือการ์ตูนมีการเพิ่มเติมประเด็นความรู้เกี่ยวกับชื่อประเภทของวัตถุดิบ แต่ละชนิดที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การจัดสรรเนื้อหาเข้าเป็นหมวดหมู่ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและง่ายต่อการจดจำ ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมชื่อตระกูลปลา สำหรับการผลิตปลากระป๋อง ซึ่งแบ่งได้ 2 ตระกูล คือ ปลาซาร์ดีน และปลาแมคเคอเรล ซึ่งปลาใน แต่ละตระกูลก็จะประกอบไปด้วยปลาชนิดต่างๆอีกหลายชนิด ซึ่งรายการโทรทัศน์นำเสนอเพียงชื่อ ชนิดปลา แต่ไม่ได้ระบุว่าปลาชนิดดังกล่าวนั้นจัดอยู่ในปลาตระกูลใด

ส่วนการแบ่งเนื้อหาในออกเป็นบทโดยมีชื่อเรื่องกำกับนั้นจะช่วยให้ข้อมูลได้รับการ จัดเรียงอย่างเป็นระเบียบและง่ายต่อการค้นหา เช่น การแบ่งบทในพ็อคเก็ตบุ๊กปูเย้นออกเป็น 12 บท เช่น อุดมการณ์ของแม่เียน การงานแห่งชีวิต รากเหง้า เรือพระราชทาน ซึ่งชื่อบทก็จะบ่งบอก ถึงเนื้อหาในบทนั้นได้เป็นอย่างดี ทำให้สะดวกต่อการค้นหาเฉพาะเรื่อง

4. เกิดความชัดเจน

สำหรับการบูรณาการเพื่อสร้างความละเอียดก็คือ การเพิ่มเติมเนื้อหาในระดับ รายละเอียด ซึ่งถือเป็นการบูรณาการเชิงลึกเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ในประเด็นนั้นๆ ยกตัวอย่าง เช่น การนำเสนอรายละเอียดในประเด็นเรื่อง “การสรรหาวัตถุดิบโดยการเพาะเลี้ยง” จากสื่อเอดู เทนเมนต์ซึ่งหนังสือการ์ตูนลงรายละเอียดเกี่ยวกับไบหม่อนซึ่งเป็นอาหารที่ใช้เลี้ยงหนอนไหม หรือ การบรรยายลักษณะงานและหน้าที่ของยายไฮเมื่อครั้งประกอบอาชีพรับจ้างล้างน้ำท่วมที่นาซึ่งทำ ให้ผู้อ่านได้ทราบว่ายายไฮมีหน้าที่ผูกเหล็กก่อสร้าง และระหว่างการทำงานก็ถูกนายจ้างดูด่าสา

พัฒนาจากยายไฮอายุมากจึงทำงานได้ช้า ซึ่งรายละเอียดตรงจุดนี้ช่วยให้ผู้อ่านทราบว่าทำไมลูกของยายไฮจึงร้องไห้เมื่อให้สัมภาษณ์เรื่องการทำงานรับจ้างทางรายการโทรทัศน์

5. เกิดความต่อเนื่อง

การบูรณาการเพื่อสร้างความต่อเนื่องจะพบเป็นส่วนใหญ่ในสื่ออคติครามาจากการเพิ่มเติมเหตุการณ์ช่วงปัจจุบันหลังออกสื่อทั้งในพ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสาร โดยนักเขียนจะลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมหลังจากที่ทีมงานรายการโทรทัศน์ลงไปถ่ายทำรายการเสร็จสิ้น ซึ่งการติดตามเรื่องราวของคนต้นเรื่องในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านซึ่งเป็นผู้ชมรายการโทรทัศน์สามารถรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การลงพื้นที่ของประชาคม ลูนาชัยเพื่อติดตามชีวิตของยายไฮหลังจากได้รับที่นาทำให้ผู้อ่านได้ทราบว่าจริงๆ แล้วเรื่องราวยังไม่สิ้นสุดลง และยายไฮยังไม่ได้รับชัยชนะจากการเรียกร้องความเป็นธรรม เพราะที่นาที่ได้คืนมานั้นกลับประสบปัญหาดินเค็มจากการถูกน้ำท่วมซึ่งเป็นเวลานานจนไม่สามารถเพาะปลูกข้าวได้เช่นเดิม

จากการศึกษาการบูรณาการในสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการโทรทัศน์คนค้นคน และกบนอกกะลา แสดงให้เห็นว่าจริงๆ แล้วสื่อสิ่งพิมพ์มีจุดเด่นและความน่าสนใจไม่แพ้รายการโทรทัศน์ทั้งในส่วนของเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหา และสุนทรียภาพทางความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนจากหนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลาซึ่งมีการบูรณาการทั้งส่วนของสาระความรู้และความบันเทิง อีกทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ยังเป็นสื่อที่พกพาง่าย เก็บได้นาน และสะดวกต่อการใช้สอย จึงเหมาะที่ผู้อ่านจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความคิด แนวทางการดำเนินชีวิต และความผ่อนคลาย

อย่างไรก็ตามจากผลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากรไทยปี พ.ศ. 2551 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า อัตราการอ่านหนังสือของเด็กไทยอยู่ในระดับต่ำ โดยหนังสือที่อ่านส่วนใหญ่คือตำราเรียน และอัตราการอ่านลดลงตามลำดับเมื่อมีอายุสูงขึ้น ทุกกลุ่มวัยมีแนวโน้มการอ่านหนังสือลดลง (จากประชากรผู้ที่อ่านหนังสือร้อยละ 69.1 ในปี 2548 เหลือ 66.3 ในปี 2551) ทั้งนี้เพราะมีสื่ออื่นที่สนใจกว่า เช่น โทรทัศน์ เกม เป็นต้น²

² สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ผลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร ปี 2551 [ออนไลน์], 6 ตุลาคม 2553. แหล่งที่มา http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_2-3-1.html

อีกทั้งในช่วงปีพ.ศ. 2552 สื่อสิ่งพิมพ์ยักษ์ใหญ่ในต่างประเทศอย่าง The Seattle Post ซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์เก่าแก่แห่งวอชิงตันได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นสื่อออนไลน์อย่างเต็มตัว (<http://www.seattlepi.com>) ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ เช่น Boston Globe , Reader's Digest , Chicago Sun-Times ก็ต่างประสบภาวะหนี้สิน ในขณะที่สื่อออนไลน์กลับได้รับความนิยม และเจริญเติบโตขึ้นทุกขณะ

แม้ว่าในโลกยุคปัจจุบัน ความสำเร็จในสื่อสิ่งพิมพ์กำลังถูกแทนที่ด้วยสื่อใหม่อย่าง อินเทอร์เน็ตซึ่งมีจุดเด่นทั้งทางด้านความจุเนื้อหา และเทคนิคทางด้านภาพและเสียง แต่ก็ยังมีคนบางกลุ่มที่ยังคงยึดติดกับสื่อสิ่งพิมพ์ อย่างที่ นุชรินทร์ ศศิพิบูลย์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มรท. จันทรเกษม (มจษ.) ในฐานะหัวหน้าสาขาวิชาวารสารศาสตร์ กล่าวว่า ผู้อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ในปัจจุบัน มีกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะอยู่แล้ว ซึ่งบางคนในกลุ่มนี้อาจจะไม่ติดตามสื่อเว็บไซต์เลย อีกทั้งสื่อสิ่งพิมพ์สามารถนำติดตัวไปอ่านได้ทุกสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นห้องนอน ห้องน้ำ รถไฟฟ้า ซึ่งจะช่วยให้อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ยังเป็นที่ต้องการของผู้คนในสังคมไปได้อีกนาน³

ดังนั้น การทราบถึงเทคนิควิธีการนำเสนอเรื่องราว และการทำความเข้าใจกับธรรมชาติของสื่อสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทว่าสื่อเหล่านั้นมีจุดเด่น และจุดด้อยอย่างไร และมีกลุ่มเป้าหมายเป็นใคร จะช่วยให้ผู้ผลิตสามารถพัฒนาคุณภาพสื่อได้อย่างถูกต้องซึ่งจะช่วยให้สื่อสิ่งพิมพ์มีความทันสมัย น่าสนใจ และสามารถดึงดูดผู้รับสารได้ไม่ต่างจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นการรักษาฐานผู้อ่านเดิมให้ยังคงเลือกเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ต่อไป

ข้อจำกัดทางการวิจัย

1. ผู้วิจัยไม่สามารถศึกษารายการโทรทัศน์ตอน “มองปุ้ย เป็น อย่างไร” “คนชุดเรือแห่งลุ่มน้ำหลังสวน” และ “ลุงเสริฐ คนบ้าหรือกล้าฝัน” ได้เนื่องจากทางบริษัททีวีบูรพา ไม่ได้จำหน่ายวีซีดีในตอนดังกล่าวประกอบกับเทปมาสเตอร์ของทางบริษัทมีปัญหานอกจากนี้เว็บไซต์ต่างๆ ไม่ได้นำเรื่องราวตอนดังกล่าวมาเผยแพร่ หรือเผยแพร่แต่ไม่ครบตอน ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถการศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาข้อมูลในตอนดังกล่าวได้

³ ASTV ผู้จัดการออนไลน์, "วารสารศาสตร์" ในโลกยุค นิวมีเดีย [ออนไลน์], 14 ตุลาคม 2553. <http://www2.manager.co.th>

2. พื้คเกิดปู้คที่ผลิตจากรายการคนคั้นคนตีพิมพ์ออกมาในรูปแบบของสื่อสีขาว-ดำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่สามารถสรุปเปรียบเทียบการบูรณาการสื่อสิ่งพิมพ์ในเรื่องของการสร้างอารมณ์ภาพในส่วนของ “สี” ได้

ข้อเสนอแนะ

สำนักพิมพ์ต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับสื่อสารบันเทิงให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นสื่อที่ให้ทั้งความรู้ และดึงดูดผู้อ่านได้ด้วยความบันเทิงภายในเล่ม โดยเฉพาะหนังสือการ์ตูนสารบันเทิง ซึ่งในปัจจุบันหนังสือการ์ตูนแนวสารบันเทิงที่วางขายส่วนใหญ่ในท้องตลาดจะเป็นการ์ตูนที่ทางสำนักพิมพ์ซื้อลิขสิทธิ์จากต่างประเทศเพื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทยซึ่งทำให้ราคาต่อเล่มค่อนข้างสูง (ประมาณ 250-500 บาท) ซึ่งอาจจะเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเพียงไม่กี่กลุ่ม (ส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าระดับสูง) แต่หากเป็นผลงานของคนไทย ราคา ก็จะต่ำลงเพราะไม่ต้องคิดค่าลิขสิทธิ์ ซึ่งจะทำให้เข้าถึงกลุ่มผู้อ่านได้หลากหลายมากขึ้น และอาจส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ของกลุ่มคนในวงกว้างมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่องการรับรู้ของผู้รับสารของการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการโทรทัศน์เพื่อที่จำได้ทราบถึงมุมมอง และความคิดเห็นของผู้รับสารที่มีต่อการนำเสนอเรื่องราวในสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการโทรทัศน์ และควรศึกษาการรับรู้อารมณ์เรื่องราวของผู้รับสารว่าตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร และสอดคล้องกับกลวิธีที่ผู้ส่งสารนำเสนอหรือไม่ เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะส่วนของผู้ส่งสาร และสารเท่านั้น
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาสื่อสิ่งพิมพ์สารคดีเชิงละคร และสารบันเทิงขององค์กรอื่นๆ ทั่วไประบบการสร้างสรรคเนื้อหาอย่างไร โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสารคดีที่เคยผลิตเป็นรายการโทรทัศน์มาก่อน เพื่อที่จะได้ทราบถึงวิธีการนำเสนอเนื้อหา และสุนทรียภาพทางอารมณ์ในลักษณะที่แตกต่างออกไปจากสื่อสิ่งพิมพ์ของบริษัททีวีบูรพาจำกัด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกรียงไกร กลิ่นศรีสุข. กลยุทธ์การแข่งขันในการบริหารธุรกิจผลิตรายการโทรทัศน์ของบริษัท ทีวี บุรพาจำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงบูรณาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ชัคเชสมีเดีย, 2546.
- คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาบูรณาการวิชาชีพนิตเทศศาสตร์. บูรณาการวิชาชีพนิตเทศศาสตร์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548.
- จาววี เอียงผาสุก. การถ่ายโยงเนื้อหาการร่ำไทยจากการสื่อสารระหว่างบุคคลไปสู่การสื่อสารผ่านแผ่นซีดีวีดีทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ถวัลย์ มาศจรัส. สารคดีและการเขียนสารคดี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มิติใหม่, 2538.
- ธাত্রี แสงมือนานุภาพ. ช่างภาพสำนักพิมพ์พิมพ์บุรพา. สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2553.
- ธีรภาพ โลหิตกุล. กว่าจะเป็นสารคดี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหรรณพ, 2539.
- ประชาคม ลุนาชัย. นักเขียนอิสระ. สัมภาษณ์, 7 กรกฎาคม 2553
- ปรีชาวุฒิ นิรมร. กรรมการผู้จัดการบริษัทโพลีคอน วิซาร์ด. สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2553.
- ปองธรรม สุทธิสาคร. หัวหน้ากองบรรณาธิการนิตยสารศ.คน. สัมภาษณ์, 30 มีนาคม และ 6 กันยายน 2553.
- ปิยะพิมพ์ สมิตติล. การเชื่อมโยงเนื้อหา “นวนิยาย” ในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อละครโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- พนิดา วสุธาพิทักษ์. นักเขียนอิสระ. สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2553.
- พัทธนันท์ เด็ดแก้ว. การศึกษาเปรียบเทียบการรับชมรายการโทรทัศน์ประเภทสาระความรู้และสารบันเทิง การจดจำได้ และการนำไปใช้ประโยชน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์พัฒนการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ภัทรภาพร สังข์พวงทอง. บรรณาธิการบริหารพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลาและหนังสือการ์ตูนความรู้นอกกะลา. สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2553.
- มาลี บุญศิริพันธ์. การเขียนสารคดีสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์. สาขาวิชาหนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

รัชดาภรณ์ มอญซาม. วิธีการนำเสนอเชิงละครในรายการสารคดีท่องเที่ยวทางโทรทัศน์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

รุ่งฤดี แผลงศร. การใช้ภาพพจน์ในงานเขียนสารคดี. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโร, 2548.

วันเพ็ญ ศิริโชติบัณฑิต. บทบาทหน้าที่ของสื่อสิ่งพิมพ์บันเทิงที่สนับสนุนโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2533.

วารสารศาสตร์ในโลกยุคนิวมีเดีย. ASTV ผู้จัดการออนไลน์(14 ตุลาคม 2553)[ออนไลน์].

แหล่งที่มา <http://www2.manager.co.th/ViewNews.aspx?NewsID=9520000155910>

สุธี พลพงษ์ และคณะ. เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์. นนทบุรี:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2549.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ผลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร ปี 2551 (6 ตุลาคม 2553)

[ออนไลน์].แหล่งที่มา http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_2-3-1.html

อรทัย รุจิราธร. พัฒนาการของสารคดีโทรทัศน์ไทยจากปีพ.ศ. 2530-2541. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2541.

คุมภาพร มะโรณีย์. สัมพันธบทของการเล่าเรื่องในเรื่องในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย.

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

ภาษาอังกฤษ

Cheryl Sloan Wray. Writing for Magazine. USA: The Scarecrow Press, Inc, 2007.

Katz, E., Gurevitch, M., and Hass, H.1973. “On the Use of the Mass Media for Important Things”. American Sociological Review. Vol.38. : 164-181

ภาคผนวก

ตารางบันทึกข้อมูลในส่วน “เนื้อหา” ในสื่อเดคูเมนเมนต์ (สารบันเทิง)
 ตอน

เนื้อหา		รายการโทรทัศน์	หนังสือการ์ตูน	พ็อคเก็ตบุ๊ค
	ประเภทสื่อ			
เนื้อหา	วิดีโอ			
	การสรรหา			
	การผลิต			
	การจำหน่าย			
	การอุปโภค			

ตารางบันทึกข้อมูลในส่วน “การนำเสนอเนื้อหา” ในสื่อเอดูเทนเมนต์ (สารบันเทิง)

ตอน

การนำเสนอ			รายการโทรทัศน์		หนังสือการ์ตูน		พ็อคเก็ตบุ๊ค	
			ตัวอย่าง	เวลา	ตัวอย่าง	หน้า	ตัวอย่าง	หน้า
กลวิธีการ นำเสนอ	ความนำ	สรุป						
		บรรยาย						
		พรรณนา						
		คำพูด						
		คำถาม						
		พูดคุย						
		หยอกล้อ						
		กระทบความรู้สึก						
		คำกลอน						
	เนื้อเรื่อง	ตามลำดับ						
		ย้อนเวลา						
		ตัดสลับ						
		แยกประเด็น						
	สรุป	สรุปความ						
		คาดไม่ถึง						
		คลี่คลาย						
		คิดต่อ						
รูปแบบการนำเสนอ		(วิเคราะห์เนื้อหา)						

ตารางบันทึกข้อมูลในส่วน “ความบันเทิง” ในสื่อเอดูเทนเมนต์ (สารบันเทิง)

ตอน.....

ลักษณะ		รายการโทรทัศน์		หนังสือการ์ตูน		พ็อคเก็ตบุ๊ค	
		ตัวอย่าง	เวลา	ตัวอย่าง	หน้า	ตัวอย่าง	หน้า
ภาพ	เกินจริง						
	ซ้ำซาก						
	ล้อเลียน						
	กลั่นแกล้ง						
	โครมคราม						
	อื่นๆ						
เสียง	ธรรมชาติ						
	ดนตรี						
	เอฟเฟค						
ภาษา	ยั่วล้อ						
	ผสมคำ						
	พูดใหม่						
	เกินจริง						
	โอ้อวด						
	ข่มขู่						
	วิงวอน						
	พูดโพล่ง						
	อื่นๆ						

ตารางบันทึกข้อมูลในส่วน "เนื้อหา" ในสื่ออคตุครามา (สารคดีเชิงนิยาย/ละคร)
 ตอน.....

เนื้อหาเรื่อง		ประเภทสื่อ	รายการโทรทัศน์	พื้ดเกิดนับุค	นิตยสาร
เนื้อหา	ประวัติความเป็นมา				
	ประสบการณ์	อดีต			
		จุดพลิกผัน			
		ปัจจุบัน			
		หลังออกสื่อ			
ความคิดความเชื่อ					

ตารางบันทึกข้อมูลในส่วน "การนำเสนอเนื้อหา" ในสื่อคอมพิวเตอร์มา (สารคดีเชิงนิยาย/ละคร)

ตอน.....

การนำเสนอ			รายการโทรทัศน์		พ็อคเก็ตบุ๊ก		นิตยสาร	
			ตัวอย่าง	เวลา	ตัวอย่าง	หน้า	ตัวอย่าง	หน้า
กลวิธีการ นำเสนอ	ความนำ	กำหนดประเด็น						
		บรรยาย						
		พรรณนา						
		คำพูด						
		คำถาม						
		พูดคุย						
		หยอกล้อ						
		กระทบความรู้สึก						
		คำกลอน						
	เนื้อเรื่อง	ตามลำดับ						
		ย้อนเวลา						
		ตัดสลับ						
		แยกประเด็น						
	สรุป	สรุปความ						
		คาดไม่ถึง						
		คลี่คลาย						
		คิดต่อ						
รูปแบบการนำเสนอ		(วิเคราะห์เนื้อหา)						

ตารางบันทึกข้อมูลในส่วน “การสร้างอารมณ์” ในสื่ออคตุครามา (สารคดีเชิงนิยาย/ละคร)

ตอน

วิธีการ		ประเภทสื่อ		รายการโทรทัศน์		พ็อคเก็ตบุ๊ค/สารนิยาย		นิตยสาร	
				ตัวอย่าง	เวลา	ตัวอย่าง	หน้า	ตัวอย่าง	หน้า
ภาพ	จริง								
	ปรุงแต่ง	สี	เทา						
			น้ำตาล						
	แสงเงา	สี	สว่าง						
			สลัว						
	ที่ว่าง	สี	ระยะไกล						
			ระยะใกล้						
	มุมมอง	สี	มุมสูง						
			มุมต่ำ						
	การเคลื่อนไหว	สี	ช้า						
เร็ว									
เสียง	จริง								
	ปรุงแต่ง	ดนตรี							
		ซาวด์เอฟเฟค							
		ธรรมชาติจากผู้เล่าเรื่อง							
ภาษา	จริง								
	ปรุงแต่ง	ภาพพจน์	อุปมา						
			อติพจน์						
			บุคคลวิดิ						
			ศัพท์พจน์						
	ความเห็น	ภาพพจน์	(วิเคราะห์เนื้อหา)						

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนพวรรณ ต่อแสงศรี เกิดวันที่ 8 กรกฎาคม 2528 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จ การศึกษาระดับประถมที่โรงเรียนพันธะวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ระดับมัธยมที่โรงเรียนสาม เสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ระดับปริญญาตรีคณะศิลปศาสตร์ สาขาภาษาและวรรณคดี อังกฤษ ปีการศึกษา 2549 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี 2550